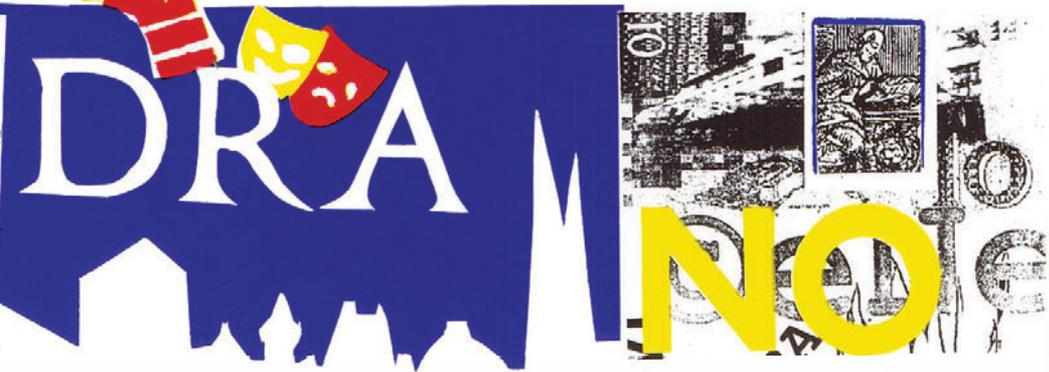

Be... na prona
... gradom, mediji prona
... Hem. Loo...
... po... sto... z...
... me... na...
... ide... a...!

SMOTRA LITERARNOG,
DRAMSKO-SCENSKOG I
NOVINARSKOG
STVARALAŠTVA
UČENIKA OSNOVNIH I
SREDNJIH ŠKOLA
GRADA ZAGREBA, 2015.

LiDraMo 2015.

SMOTRA LITERARNOG, DRAMSKO-SCENSKOG I
NOVINARSKOG STVARALAŠTVA UČENIKA OSNOVNIH
I SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA

Pokrovitelj

GRADONAČELNIK GRADA ZAGREBA

Organizatori

GRADSKI URED ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I SPORT
OSNOVNA ŠKOLA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA
PRIRODOSLOVNA ŠKOLA VLADIMIRA PRELOGA

SMOTRA LITERARNOG, DRAMSKO-SCENSKOG
I NOVINARSKOG STVARALAŠTVA UČENIKA
OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA

LIDRANO

2015.

ZBORNİK LITERARNIH I
NOVINARSKIH RADOVA UČENIKA
OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA
GRADA ZAGREBA

Županijska smotra - Zagreb
2. - 5. veljače 2015.

Zagreb, svibanj 2015.

Anai Isabel Villca Vincenti Božičević, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Sadržaj

OSNOVNE ŠKOLE (Osnovna škola Antuna Gustava Matoša)

Literarni radovi	14
PREDLOŽENI literarni radovi za Državnu smotru	62
Pojedinačni dramsko-scenski nastupi	92
ODABRANI pojedinačni dramsko-scenski nastupi za Državnu smotru	97
Skupni dramsko-scenski nastupi	98
ODABRANI skupni dramsko-scenski nastupi za Državnu smotru	103
Samostalni novinarski radovi	104
PREDLOŽENI samostalni novinarski radovi za Državnu smotru	176
Školski listovi	210
PREDLOŽENI školski listovi za Državnu smotru	213
Radijske emisije i radioigre	214
PREDLOŽENE radijske emisije	217

SREDNJE ŠKOLE (Prirodoslovna škola Vladimira Preloga)

Literarni radovi	222
PREDLOŽENI literarni radovi za Državnu smotru	258
Pojedinačni dramsko-scenski nastupi	286
ODABRANI pojedinačni dramsko-scenski nastupi za Državnu smotru	291
Skupni dramsko-scenski nastupi	292
ODABRANI skupni dramsko-scenski nastupi za Državnu smotru	297
Samostalni novinarski radovi	298
PREDLOŽENI samostalni novinarski radovi za Državnu smotru	344
* PREDLOŽENI školski listovi za Državnu smotru	378
* PREDLOŽENE radijske emisije	380

*svi prijavljeni radovi su predloženi za Državnu smotru

Lara Zdravec Čolak, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Dragi Lidranovci!

Nadahnuti snagom materinske riječi i nošeni novim zanosom stvaralačkog duha, naši LiDraNovci i ove su godine pokazali da su veliki i istinski kreativci.

Vaš dar je odabrao vas i stoga ste dio ovog izbora učeničkih pjesama, pripovijedaka, dnevnika, novinarskih uradaka i likovnog izričaja. Zbornik LiDraNo 2015. koji držite u ruci najbolji je vodič u svijet vašeg djetinjstva i mladosti.

Vi ste pisali, a mi smo čitali. Mi smo se prepoznali u ovome što ste napisali, u svakom tom izrazu otkrivamo svijet u kome se osjeti iskrenost riječi, u kojem otkrivате svijet u kome se sudaraju lijepe i ružne stvari, radosti i tuge. Stoga je izuzetno važno da nastavite njegovati tu čarobnu moćnicu riječ, koju ste već odabrali kao osebujni način vlastita izričaja, riječ umjetnicu, riječ stvarateljicu, riječ kao zaštitni znak.

Ovaj je Zbornik potvrda vašeg umijeća i vašeg znanja uz nesebičnu pomoć i poticaj vaših učitelja i profesora i neka bude nadahnuće za daljnje stvaranje u pisanoj i izgovorenoj hrvatskoj riječi. Literatura nas čini boljima, zadovoljnijima i obrazovanijima, a vi LiDraNovci darujete nam tu iskrenost, ljepotu, plemenitost.

Zaista, sve je čudesno kad si LiDraNovac.

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport

Prizori s otvorenja smotre LiDraNo 2015.

Autor fotografija: Zlatko Đuran - FOTO STUDIO ZE

PROGRAM SMOTRE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA - LiDraNo 2015.

2. veljače 2015.

11.00 sati

Svečano otvorenje smotre
LiDraNo 2015.
Gradsko satiričko kazalište
„Kerempuh“, Ilica 31

12.00 sati

Pojedinačni scenski nastupi
učenika osnovnih škola
Gradsko satiričko kazalište
„Kerempuh“, Ilica 31

14.30 sati

Pojedinačni scenski nastupi
učenika srednjih škola
Gradsko satiričko kazalište
„Kerempuh“, Ilica 31

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih i srednjih škola za
pojedinačne scenske nastupe
OŠ Josipa Jurja Strossmayera,
Varšavska 18

3. veljače 2015.

11.00 sati

Otvorenje izložbe školskih listova
Hrvatski školski muzej,
Trg maršala Tita 4

12.00 sati

Skupni scenski nastupi učenika
srednjih škola
Okrugli stol učenika i voditelja
srednjih škola za skupne scenske
nastupe
Kazalište „Vidra“,
Draškovićeve 80

13.30 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za novinarsko
stvaralaštvo
OŠ Antuna Gustava Matoša,
Aleja A. Augustinčića 12

15.30 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za radijske
emisije
OŠ Antuna Gustava Matoša,
Aleja A. Augustinčića 12

17.00 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za literarno
stvaralaštvo
OŠ Antuna Gustava Matoša,
Aleja A. Augustinčića 12

4. veljače 2015.

12.00 sati

Skupni scenski nastupi učenika
osnovnih škola - I. dio
Kazalište „Vidra“,
Draškovićeve 80

5. veljače 2015.

12.00 sati

Skupni scenski nastupi učenika
osnovnih škola - II. dio
Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za skupne
scenske nastupe
Kazalište „Vidra“,
Draškovićeve 80

16.00 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
srednjih škola za literarno
stvaralaštvo, novinarsko
stvaralaštvo i radijske emisije
Prirodoslovna škola Vladimira
Preloga, Ulica grada Vukovara
269

OSNOVNA ŠKOLA

**Antuna
Gustava
Matoša**

**OSNOVNA ŠKOLA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA
ALEJA ANTUNA AUGUSTINČIĆA 12
ZAGREB**

+

+

+

**Literarni
radovi**

+

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

Biti „superstar“

Prije par mjeseci počela sam slučajno igrati jednu igricu na kompjutoru. Piše da je to najveća svjetska online zajednica za djevojke. Jako mi se sviđjelo što mogu kontaktirati s vršnjacima širom svijeta. Ako netko ne priča engleski, Google Prevoditelj nam pomaže da skužimo turski, portugalski ili arapski. Neki dan mi je „pomogao“ da razumijem hausa jezik za koji nisam ni znala da postoji. Kad sam se registrirala na Stardoll, bilo mi je malo čudno jer sam se, osim par stvarnih prijateljica, našla u društvu „pjevačica i glumica“, a ako već nisu bile „slavne“, onda su svom imenu dodale „super“, „cool“ ili „best“ da zvuče moćno. Ja sam ušla pod svojim imenom jer mi je čak i u igrici glupo biti netko drugi, no moje virtualne prijateljice uopće ne vide ništa loše u tome da poslije škole budu „slavne“ jer su zbog takvog imena imale više osoba na listi prijatelja koji će onda glasovati za njih kad naprave neku kreaciju, filmić ili scenografiju za svoju lutku koja predstavlja njih, a moja, naravno, mene. Igrala sam redovito igricu, penjala se na sve veće levele, pročitala puno lijepih komentara nepoznatih „prijatelja“, ali se i iznenadila jer je bilo i puno uvreda, laži, tračeva i ucjena. Cure su puno hrabrije i bezobraznije kad se ne vide.

Kad sam za Božić dobila mobitel i bon, odlučila sam uplatiti superstar status koji košta 30 kuna mjesečno i tako sam u igrici dobila neke povlastice i lakše obavljala zadatke koje dobivamo od Stardoll akademije, tj. svojoj sam lutki mogla priuštiti više luksuza. Preko noći dobila sam stotinjak zahtjeva za prijateljstvom. Kad mi se pokraj imena zbog novog statusa pojavila zlatna zvizda, moje godine više nisu bile važne, više nisam bila bezvezna klinka od 11 godina. Počele su mi se obraćati puno starije cure kao i one s puno većih levela. One kojima sam do Božića bila nevidljiva, odjednom su počele hvaliti moje kreacije, davati mi visoke ocjene, super komentare, počele su čitati što pišem, nuditi mi članstvo u raznim klubovima. Nisam mogla vjerovati da se faca postaje na takav način, a ja ista kao što sam bila, sve radim isto što i prije. Kad sam dobila virozu i ostatak praznika provela u kući zbog temperature, moji virtualni prijatelji zatrpavali su me zabrinutim porukama „kako si“, „jel ti bolje“, „ozdravi što prije“. Da sam ostala „obična“ članica, nitko mi se ne bi ni obratio.

Lijepo je dopisivati se s curama širom svijeta, vježbati jezike, imati virtualne prijatelje na skoro svim kontinentima. Osjećaš se kao da svaki dan putuješ od Amerike do Japana, a onda skužiš da je ipak puno vrjedniji pravi smijeh sa stvarnom prijateljicom. Moja Ema me voli takvu kakva jesam. Tamo umjesto smijeha samo napišemo:) ili „lol“, ne možemo zagrliti nego napišemo „hug“, umjesto puse napišemo „kiss“ i to je to, a ljudi te „cijene“ po tome imaš li zvjezdicu kraj imena ili nemaš, a da te uopće ne poznaju. Ja nisam primjećena zato što se trudim biti dobra osoba, što sam bila pristojna prema svim članovima bez obzira na godine, level, status ili državu iz koje dolaze, što sam bila spremna pomoći novim članovima koji su se tek uključili, što sam vrijedno ispunjavala svoje zadatke, nego zato što sam postala „superstar“.

Lorena Ivanković, 5. razred
OŠ Ksavera Šandora Gjalskog
Voditeljica: Meri Pupačić

Božić v mojem kraju

Bil sam čera v Jadumovcu. Videl sam da su sneli bore. Tata je rekel da još ima vremena do Božića i da stigneme kupiti bor i drugi tjeden. Nemrem dočekati!

Vjutre na Badnjak se bum zdigel i odma seka i ja bume napali mamu i tatu da ideme kitit bor. Mislim da nam to ne bu uspele jer tata bu čistil ribu za obed, baka bu pekla kukurizni kruh, a mama kolače. Seka i ja je bume pomagali, a posle bume polizali zdele. To je tak super, cela iža diši po kolači i kruhu! Kad bu to se gotovo, stric bu nasadil bor na stalek, tata bu ga donesel, del bu vrh i lampice, a mi ostali ga bume nakinđali. Onda bume sneli jaslice i oko maloga Isuseka bume poslagali osleka i voleka i se one krasne figurice. Baka bu donesla pod stol slamu na teru si bume seli, a ona bu rekla: „Falem Isus i Marija! Dej vam Bog picekov, racekov, telekov i sega kaj si sami želite, a najviše zdravića i Božjega mira!“ Mama i tata pod stolnjak budu deli kukurize, bažula i kune tak da sega toga v novem lete bume imeli. I dok to se zbavime, treba se bu spremiti v cirkvu.

Polnočka mi je najlepša meša! Si bume pevali „Narodil nam se Kralj nebeski“, a posle meše se bume kušovali i jeni drugem čestitali Božić. Si navek tu noć budu nekak veseli i dobre volje. Tak vam je to v mojem Prigorju.

Nemrem dočekati!

Benjamin Kralj, 3. razred
OŠ Ivana Grande
Voditelj: Mirko Marasović

Karla Šuart i Lea Vlačina, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Djevojka iz susjedstva

Djevojka iz mog susjedstva - tinejdžerica crne baršunaste kose, toplog nježnog pogleda i namiješana vedrog lica - duboko negdje u svom mladom biću nosi teško životno breme.

Život u neimaštini i svakodnevna borba za preživljavanje njezinih roditelja ovoj su mladoj djevojci uskratili mnogo puta njezine skromne želje i priželjkivanja. Njezin je otac, dok je ona još bila dvogodišnje dijete, doživio tešku prometnu nesreću koja ga je prikovala za krevet. Njezina majka dugi je niz godina radila u tekstilnoj industriji Kamensko. Skromna primanja nisu bila dovoljna za život, ali su ipak bila redovita. Djevojka, naučivši od ranog djetinjstva živjeti skromno, nikada od svojih roditelja nije priželjkivala ispunjenje velikih želja. Majka je kao tekstilna djelatnica radila u smjenama. Kada bi majka morala na posao, ona bi preuzela brigu o ocu. Dok su druga djeca uživala u čarima djetinjstva, ona je već u to doba postala zrela osoba.

Jedini prihod, majčina plaćica, prestaje stizati dolaskom recesije. Tvornica propada, a zaostale plaće ni do dan-danas nisu isplaćene. Zbog svih nesretnih okolnosti koje su snašle obitelj majka joj tone u tešku depresiju. Liječenje kojem je podvrgnuta donekle joj je pomoglo, ali se nikad nije u potpunosti oporavila. Tako mlada, nesretna je djevojka proživjela brojne životne nedaće i iskušenja, no to ju nikad nije poljuljalo u vjeri da na život gleda s pozitivne strane. Često je, međutim, običavala sakupljati plastičnu ambalažu kako bi si mogla kupiti koju bilježnicu i olovku.

Kako je pak poznato da su Hrvati veliki humanitarci, doznajući za sve nedaće koje su snašle ovu obitelj, mnogi su na ovaj ili onaj način pomogli, pa tako ova obitelj nije bila kruha gladna. Snagom duha, upornošću i marljivošću ova je djevojka na koncu uspjela u onome o čemu mnogi mogu samo sanjati. Zahvaljujući svome trudu i težnji boljemu, dodijeljena joj je stipendija na temelju koje je upisala medicinski fakultet.

Nakon što je školovanje uspješno privela kraju, zaposlila se u jednoj od poznatih zagrebačkih klinika za teško bolesnu djecu. U slobodno je vrijeme u toj istoj klinici radila kao volonterka. To ju je ispunjavalo. Osjećala je potrebu da pomogne, isto onako kako su i njoj jednom pomogli dobri i milosrdni ljudi.

Ova će životna priča, nadam se, mnogima otvoriti oči da shvate kako svugdje oko nas ima sličnih sudbina. Ali nada u bolje sutra nikad se ne smije ugasiti, ma kakve god nas životne nedaće snašle. Valja samo marljivo i vrijedno raditi, baš poput ove djevojke, da bi naš trud jednoga dana urodio plodom.

Tomislav Antić, 6. razred
OŠ Vugrovec Kašina
Voditeljica: Renata Budak Lovrić

Drvena klupa u parku osluškuje priče

Bio jednom jedan park u koji nitko nije dolazio. U njemu je bila i ljuljačka na kojoj se nitko nije ljuljao, vrtuljak i stara klupa napravljena od ispucalog drveta.

Klupa je bila usamljena jer je bila jedina klupa u zaboravljenom parku. Tek ponekad bi netko došao, ali se nije zaustavljao, ni sjeo na nju. Čula bi samo smijeh i poneku riječ. Silno je željela da dođe netko s kime bi se sprijateljila. I tako je jednog dana došao beskućnik. Bio je to dobar čovjek iako nije imao kuću, a bio je sretan kao da ju je i imao. Nikada se nije ljutio, samo se žalostio što nema nikoga uza se. Zvao se Mirko.

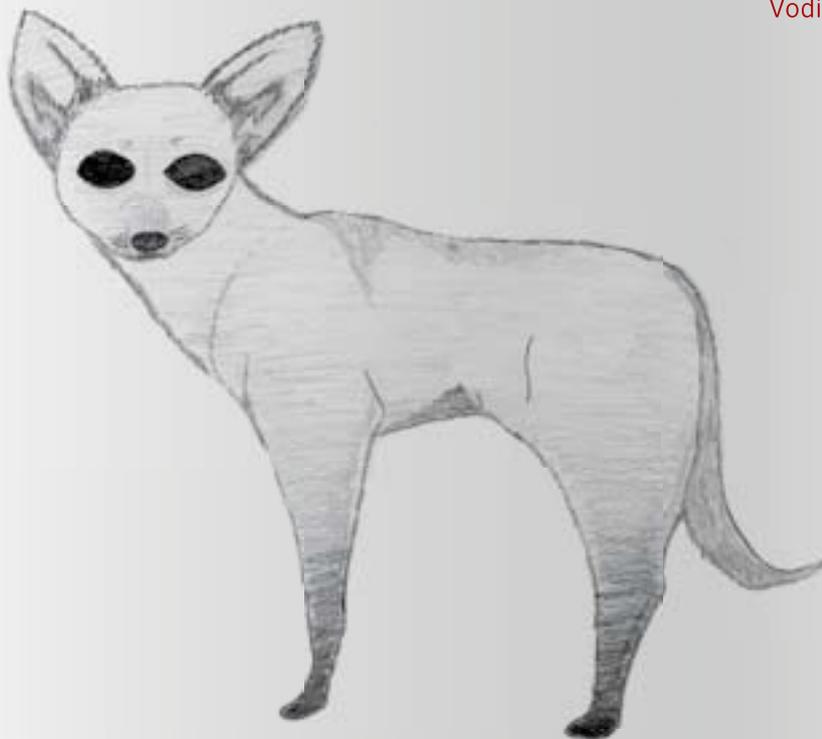
Mirko bi sjeo na klupu i pričao samom sebi kako je usamljen i tužan. Kad je klupa rekla da se i ona tako osjeća, Mirko se nije prestrašio, nego ju je s radošću pozdravio, popričao i sprijateljio se s njome. Otada je svakoga dana beskućnik dolazio svojoj klupi i pričao joj o svome životu dok bi ga ona osluškivala.

Prolazilo je vrijeme. Mirko i klupa su zajedno starili. Sada je njemu već bilo teško hodati svakoga dana do klupe, ali kad bi se sjetio kako ga je ona željno iščekivala, ipak bi pošao u park ma koliko da su ga noge boljеле. Bilo mu je silno važno njezino prijateljstvo. Ona mu je postala poput obitelji, jedine rodbine.

Jednoga dana u park su došli čuvari okoliša. Mirko se začudio jer ih nikad prije nije vidio. Kad je pogledao malo bolje, vidio je da rastavljaju njegovu klupu, njegovu jedinu prijateljicu, ubacuju je na kamion i odvoze u nepoznato. Plakao je. Klupa je bila sve što je imao. Kako će izdržati bez nje?

Nakon dvije godine Mirko je umro. Ne od starosti, nego od tuge za klupom.

Mia Radanović, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša
Voditeljica: Vjera Mrvelj

Karla Petric, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Haiku

Proljeće

Proletno polje
pršti proljetnicama
punih pupova.

Ljeto

Ljetna ljepota
ljeska lijenost ljudi u
ljetnom ljuljanju.

Jesen

Jučer je jesen
jurila kroz jasenje
jesenjom kišom.

Zima

U zimsko jutro
zima budi zrnašca
zrnatoga tla.

Iva Lebo, 6. razred
OŠ Rudeš
Voditeljica: Miranda Kekez

HARMONIKA - manje popularna, ali ne i zaboravljena

Voljela sam pjevati i cupkala na svaku glazbu. Odlučila sam upisati glazbenu školu. Želja mi je bila svirati gitaru, ali kao drugi instrument navela sam harmoniku. Sutradan sam nazvala glazbenu školu kako bih provjerila jesam li primljena. Slijedilo je veliko iznenađenje: svirat ću harmoniku.

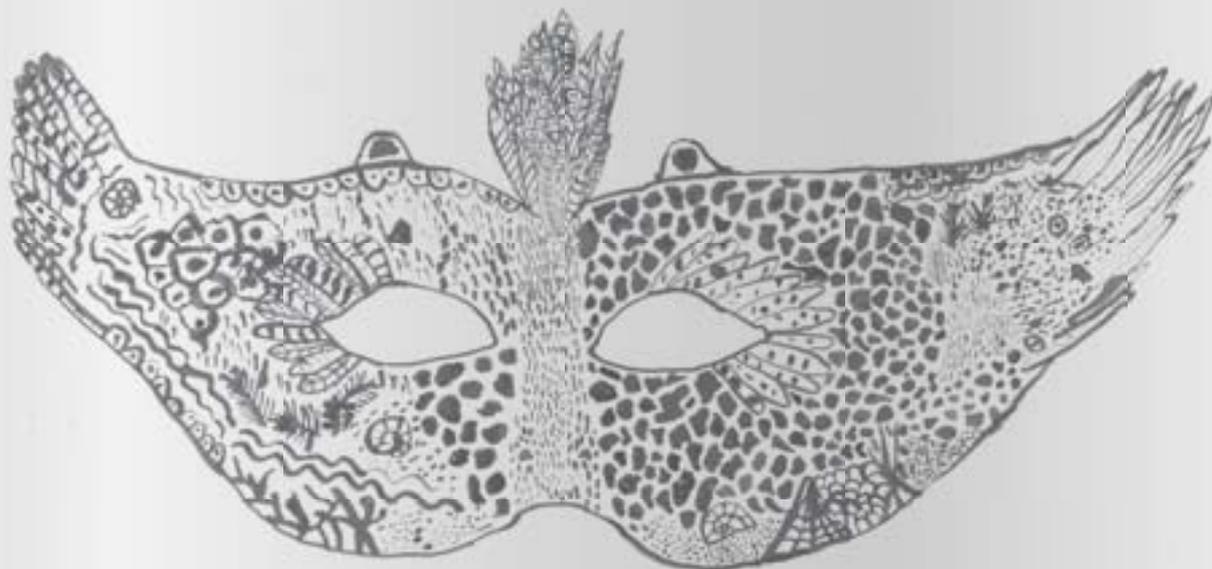
To mi se uopće nije sviđalo, no kako je vrijeme prolazilo, promijenila sam svoje mišljenje. Kada čujemo riječ harmonika, sjetimo se ogromnog instrumenta, ali upoznavši je, shvatimo kako je ona puno više od toga. Možda se na prvi pogled čini gruba i ne baš jako privlačna, ali ona je nešto čarobno, jako zanimljivo, nešto posebno. Iako mnogi ljudi ne pokazuju zanimanje za ovaj instrument. Većina ljudi ne zna da na harmonici sviram djela vrhunskih skladatelja kao što su W. A. Mozart, Beethoven, A. Vivaldi i mnogi drugi. Ona sve može. Kada kažem da sviram harmoniku, gledaju me s podsmijehom. Čudno je kako mnogi harmoniku povezuju s narodnom muzikom i „cajkama“. Drago mi je čuti da ima i onih kojima je harmonika najdraži instrument. Kada mi bude dosta svega, uzmem harmoniku koja me opusti i razveseli. Čim je otvorim i dodirnem, ona mi uzvraća mnoštvom svojih raskošnih zvukova. Prava je brbljavica.

Kao što sve ljude treba jednako cijeniti, bez obzira na izgled, vjeru, spol..., tako i sve instrumente treba jednako cijeniti pa tako i harmoniku. Drago mi je što sviram harmoniku i ne bih to ni za što mijenjala.

Marija Ilić, 5. razred

OŠ Stenjevec

Voditeljica: Zlata Begović

Lea Vlačina, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Iz riznice predaka (putopis)

Priroda je u proljetnom buđenju, a ja idem putevima svojih predaka: bijelom, sivom, crvenom voljenom Istrom.

Eto me u tunelu Učka, vezi Istre s Hrvatskom, prolazim „Pazin-grad“, kako ga tamošnji stanovnici zovu, istarsku prijestolnicu kulturne baštine. Da, ali uvijek se čudim kako ljudi mogu tamo živjeti, u toj velikoj rupi koja se produbljuje mojim odrastanjem. Sivo i bezlično, tmurno i tamno, kontinentalno (oprostite, Pazinjani, ovo je ipak MOJ putopis).

Istarske ravnice vode me do mora. Govorili su mi da ću, budem li pažljivo slušao, čuti umilan pjev vila. Slušao sam od najmanjih nogu, nisam ga čuo, ali sam uočio stanovnike sela, njihova ljubazna i topla lica. To volim.

Pula - moj cilj. Prve asocijacije na nju većini su Arena, filmski festival, Zlatna vrata..., no ona to nije. Nju čine ljudi. Moj doživljaj Pule smješten je u brodogradilište Uljanik - to je najviša crvena dizalica koju zovu Divić-gradom, starim imenom pulske Arene.

Pula je izgrađena na sedam brežuljaka. Na Vidikovcu, najvišem, žive moji baba i dide. Dočekuju svojega unuka autohtonom maneštrom, šugom s pljukancima i drugim delicijama. Dide priča o Divić-gradu i odlazi u dalju prošlost ljubljenoga grada - od velikoga rimskog središta i važne luke do crnih dana kuge i malarije kad je od 40 000 stanovnika ostalo samo 2500... Novi uzlet grad je doživio kao austrougarska ratna luka.

Pula ima što ponuditi ljudima koji znaju cijeliti kulturu, tradiciju, prošlost. Kad pogledam sve te građevine, pobjegne mi osmijeh ponosa.

Ovamo dolazim često, najduže tu boravim ljeti. Kao svoj džep poznajem plaže: Tarzanicu, Kamenjon, Školsko, Ambrelu, a posebno mjesto u mom srcu ima rt Kamenjak. Malo je udaljen od grada, imam priliku uživati u pogledu na boškarine i koze. Ne, nema dinosaura, ali postoje njihovi otisci, nemali broj.

Kroz šumu se spuštam do mora u (ne)ugodnom društvu mušata i gusinci. Napokon uskačem u more i, ako se dobro zagledam, vidim vrh Učke - sve kao na dlanu.

Zatvorim oči, uživam na suncu i trnci ugone putuju mi tijelom od glave do pete.

Ah, mila moja Istra. Ničija, a opet svačija. Sve znam o Tebi, a svaki me put iznenadiš nečim novim, neotkrivenim. Zar to nije razlog za naše druženje dok Tebe i mene bude?

Matija Duda, 8. razred
OŠ Cvjetno naselje
Voditeljica: Vesna Lugarić

Je li gospođa Vorih gledala Orašara?

Gospođa Katica Vorih cijelu noć nije spavala. Njegovateljice su bile uvjerene da je pun Mjesec kriv za njezin noćni nemir. Rekle su joj to. Ona se samo blago nasmiješila. Zatajila im je istinu. Bila je silno uzbuđena. Za samo deset sati njezina će unuka Irena zaplesati djevojčicu Klaru u čudesnom baletu *Orašar* Petra Iljiča Čajkovskog. Gospođa Katica ju je silno željela gledati. Znala je da joj se želja neće ispuniti. Već godinama je nepokretna. Ali, u mašti je mogla sve. Noć je bila idealno vrijeme za smišljanje priča koje se ne mogu i neće dogoditi.

Vidjela je sebe pred ogledalom. Blistava haljina, naušnice, frizura, šminka, biserna ogrlica. Sjedi u loži, na katu, lijevo, broj 3. U njoj je uvijek sjedila uz pokojnog supruga. Irena je bila savršena. Svaki pokret otmjen, svaki smiješak pun topline. Na kraju predstave ovacije. Svi uzvikuju Irenino ime. Donose predivno cvijeće. Miševi se okreću prema loži i pijevno dobacuju: „*Bravo bako Katice, bravo bako Katice...*”

U takvim je mislima dočekala noć. U trenutku kad su gledatelji ulazili u zgradu Hrvatskog narodnog kazališta, gospođa Vorih je već spavala. Sigurno su joj uz večeru dali i lijek za umirenje.

Ujutro je jedan mladić pokucao na njezina vrata. „*Ovo je za vas*”, izgovorio je. Na stol je stavio ogromnu košaru s cvijećem. Među cvjetovima je ležala ceduljica. Na njoj je pisalo: „*Draga bako. Ovo sam cvijeće dobila sinoć. Donijeli su mi ga na pozornicu. Darujem ga tebi. Vidimo se sutra. Voli te Irena.*”

Bila je to košara iz bakina sna. Cvjetovi su pjevušili melodiju Čajkovskog.

1. Kako je priča nastala?

ČLANICA SAM VOLONTERA. U SKLOPU PROJEKTA NAŠE ŠKOLE POSJETILA SAM DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE U DRENOVAČKOJ ULICI.

Nakon intervjua s gospođom Katicom Vorih, napisala sam priču o njoj. Od stvarnih događaja preuzela sam samo podatak da je njezina unučica balerina i da je gospođa već nekoliko godina nepokretna. Dok sam je slušala, osjetila sam da je jako ponosna na svoju Irenu. Osjetila sam i to da joj je teško što ne može ići na predstave u kojima ona pleše. „Ako ne može u stvarnom životu, može u priči”, pomislila sam. Njezin život spojila sam sa svojom ljubavlju prema *Orašaru*.

Magdalena Živković, 6. razred
OŠ Tina Ujevića
Voditeljica: Nevenka Tropina

Jesenski dan

Ustajem ujutro i pogledam na sat. Još pola sata do odlaska u školu. Doručkujem, stavljam ključ u bravu i krećem.

„Kakvo prekrasno jutro“, pomislih. Sunce se polako i stidljivo pokazuje. Ne grije jako, ali ga je lijepo vidjeti. Prolazim ulicom i divim se novoj odjeći koju su stabla obukla. Zeleno lišće pretvorilo se u prekrasne jesenske boje. Smeđi šeširići, žute mašnice i crveni ukrasi njišu se na laganom vjetriću. Kap sinoćnje kiše padne mi na kosu. Trava je mokra od rose. Nedaleko od škole, na stablima, mame me crvene kao krv jabuke, kao da kažu: „Uberi nas, sada smo najslađe.“ U jednom dvorištu zrelo me grožđe privlači svojim prekrasnim mirisom. Veliki listovi kao žuto-smeđe kape sakrili su ga pa ne vidim je li bijelo ili crno. Hodam dalje, skakućem po mekanom šarenom tepihu, igram se sve do škole.

Prolazim školskim parkom i susrećem nasmijane prijatelje. Sve čari nestanu kada se zvono oglasi i pozove nas u klupe.

Da barem imamo jedan dan rezerviran samo za zajedničku igru na jesenskom tepihu.

Katja Radošević, 6. razred
OŠ Sesvete
Voditeljica: Sandra Milobar

Laura Beloglavec, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Kišna noć

Kiša ne namjerava prestati. Trebao bih naći kakav zaklon jer ovo neće stati. Pojačava i nije dobro! Jedino je vidljivo sklonište od oluje ogromno stablo ispred mene, ali njegova krošnja privlači munje koje poput bodeža paraju nebo. Nastavljam jer imam plan. Slijedit ću puteljak pa cestu, sve dok ne naiđem na kakvo naselje. Ljudi oko mene su se razbježali poput mušica, a ja ostadoh sam.

Kiša počinje pokazivati prve znakove slabosti, čini mi se da prestaje. Ne, opet pojačava, pljušti, prerasta u oluju. Cesta ispred mene je beskrajna, savija se poput zmije, gromovi i munje i dalje šibaju sve pred sobom. Hodam, hodam, idem dalje. Ova cesta nema kraja. Odjednom ugledah svjetlo. U daljini napokon vidim malo treperavo svjetlo. U čitavom svom životu ništa me tako sićušno nije tako snažno razveselilo. Unatoč vrtlozima vode koje stvaram svakim svojim korakom, pohrlih poput rakete. Mali plamićak u daljini je moja nada i radost. Polako, ali sigurno dolazim do malog naselja. Svaka kućica čini mi se kao moćni dvorac, spreman za obranu od svake katastrofe. Odlučim pokucati na vrata jedne „kule“, preklinjati da me prime, zaštite od oluje. Vrata mi otvara starija bakica i bez razmišljanja me uvodi u svoj „dvorac“. Daje mi hranu, vodu, topli krevet. Mali slamnati krevet mekan je poput oblaka. Zaspah za sekundu.

Budim se sretan i spašen. Kiša je prestala, sunce je granulo i obasjalo čitavo nebo. Ptice pjevule, a mala djeca igraju lovice i skrivača. Kao da oluje nije ni bilo. Zahvalih svojoj domaćici i pustih je da se vrati svome životu. A ja? Ja se vraćam jednostavnom životu lugalice i poput povjetarca samo putujem dalje.

Domagoj Glivetić, 7. razred

OŠ Trnsko

Voditeljica: Vesna Dresto

Nika Kovačiček, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Legenda o postanku Sunca

U početku, dok su postojali samo Nebo i Zemlja, živjeli su djevojčica Sun i dječak Ce. Nisu oni bili obična djeca, već djeca s krilima ptice. Tada je na Nebu postojala samo jedna mala Zvijezda pa je na Zemlji vladao mrak.

Dječak i djevojčica silno su voljeli letjeti, no zbog mraka često su znali zapeti u planinama i ne vidjeti se danima. Odlučili su pojačati sjaj Zvijezde kako bi bolje vidjeli kamo lete. Svakodnevno su palili vatru pomoću kamenja i leteći nosili žar prema Zvijezdi sve dok Zvijezda jednoga dana nije postala velika užarena kugla koja je obasjavala cijelu Zemlju. Kad bi se umorili od letenja prema Zvijezdi, dječak i djevojčica pošli bi spavati, žar bi polako nestajao i opet bi nastao mrak.

Čim bi se probudili, nosili bi ponovo žar dok ne nastane kugla i sve ponovo obasja. Sjaj velike kugle trajao je sve duže. Bili su radosni zbog svoje domišljatosti. Lijetali su cijele dane preko planina i dolina sve do obala mora. Skrivali su se jedno od drugoga dok se ne bi umorili. Kako bi žar polako nestajao, nastajala bi noć koja je označavala vrijeme za odmor i spavanje. Svakog su dana sve radili ispočetka.

Djevojčica Sun i dječak Ce bili su vrlo zadovoljni i sretni jer su se mogli bezbrižno igrati. Odlučili su užarenoj kugli nadjenuti ime spojivši svoja imena.

Otad se kugla zove SUNCE.

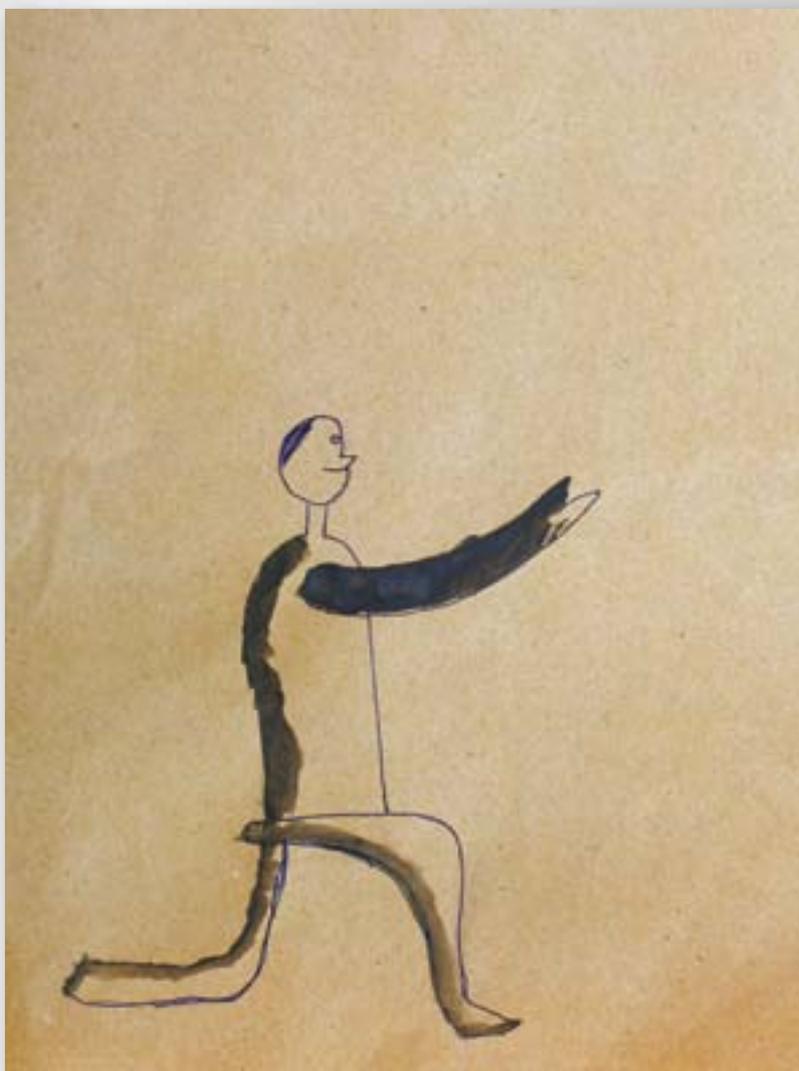
Antonio Tkalčić, 7. razred
OŠ Rudeš
Voditeljica: Mirjana Jukić

Lice siromaha

Tuga. Jad.
Zapuštena prljavo-bijela brada.
Debele bore natopljene suzama,
U njima urezan mukotrpan neplaćen rad.

Oči se cakle.
Skrivaju se pred pogledima sažaljenja.
Umorna, pognuta ramena.
Nada nesta.

Jan Ljubas, 7. razred
OŠ Rudeš
Voditelj: Kristina Mlinar

Samantha Akdogu, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Limb

Jedna je djevojka jednom voljela pjesnika. Dopustite da pojasnim jer njihova je priča veoma zamršena.

Na pitanje tko je pjesnik, neki bi vam ljudi odgovorili da je to osoba koja piše pjesme. No nije istina da su svi pjesnici autori pjesama, a još je manja istina da su svi autori pjesama pjesnici.

Ne, ovaj pjesnik nije pisao pjesme (jer nije mogao), već je svoje pjesme živio. Djevojka je pjesnika voljela na veoma tipičan način; njeni su se osjećaji sastojali od mladenačke zaljubljenosti i fasciniranosti pjesnikovim boemskim načinom razmišljanja iz čega je kasnije nastala privrženost prema pjesniku i njihovim zajedničkim uspomnama - tu privrženost mnogi nazivaju ljubavlju. Pjesnik je djevojku volio onako kako mogu samo pjesnici, no ona takvu vrstu ljubavi nije mogla razumjeti. Otišla je. Nije se vratila.

Pjesnikova je reakcija bila neobična. Štoviše, reakcije nije bilo. Volio je, izgubio je, kao svi pjesnici prije njega. Razmišljao je i shvatio da bi u takvoj situaciji trebao pokazivati nekakve emocije, no on se osjećao kao da je samo ispunio nekakav preduvjet da postane još autentičniji pjesnik. No je li preduvjet zaista bio ispunjen? Da, djevojka mu je nedostajala, ali on je patio na svoj način, način koji nije bio nimalo tipičan za pjesnike. Nije mogao dopustiti da ne iskusi točno tu vrstu patnje, onu koja inspirira, onu bez koje nema umjetnosti. Došao je do zaključka da si mora oduzeti nešto što zaista voli. Prvo je odlučio odreći se svih užitaka, onih sitnica koje nisu neophodne, ali bez obzira na to čine život ljepšim. Već se u početku osjećao neispunjeno, osjećao je da to nije dovoljno, da je zbog te skromne uskrate bio previše ponosan, a to je bila čista suprotnost onoga za čime je tragao. Trebao je nešto gorče, nešto što mu neće pružati zadovoljstvo. Odlučio je napustiti svoj život, ostaviti sve i pobjeći od društva. Tada je uvidio da je na pravom putu: napokon je počeo patiti. Uskoro je i osnovne životne potrebe počeo smatrati nepotrebnima. Patnja koju je uspio uzrokovati svakim je danom pomalo nestajala, a osjećaj koji ju je zamijenio bio je previše ugodan.

Lutajući betonskim poljima grada, razmišljao je. Razmišljao je o svemu što je prošao te može li njegova patnja uopće biti stvarna ako ju je svojevoljno uzrokovao. Koliko god mu je život sada bio nepraktičan, ono čega se odrekao nije mu nedostajalo. Ništa mu nije zaista nedostajalo.

Tada mu je sinulo! Više je od ičega cijenio svoju sposobnost razmišljanja jer je ona bila njegovo jedino oružje kojim se borio protiv pritiska modernoga svijeta.

Ako se odrekne toga, patnju će osjetiti u potpunosti bez mogućnosti ikakva preispitivanja, i ona će ga preplaviti. Napokon će osjetiti iskonsku bol. Pritom će izgubiti i dio svoje svijesti, što je zastrašujuće, ali bila je to žrtva koju mora podnijeti. Kako je to pjesnik učinio, samo je on znao (a više možda ne zna ni on sam). No je li pjesnik bio u pravu? Jesu li oni osjećaji na koje utječe razum prividni ili su oni jedini stvarni? Možemo li uistinu osjećati ako toga nismo svjesni? I možemo li, nakon svega, voljeti ako o tome ne možemo razmišljati...

Djevojka više nikada nije vidjela pjesnika. Nije se znala nositi s prazninom koju je ostavio u njenom životu. Nije ju mogla ispuniti, iako je bezuspješno pokušavala.

Kako je vrijeme prolazilo, ona je počela činiti ono što njezin pjesnik nikada nije mogao: pisala je pjesme, svoje je misli i osjećaje dijelila s drugima.

Jednoga je dana upoznala jednoga mladića.

Jedan je mladić jednom volio pjesnikinju. Dopustite da pojasnim jer njihova je priča veoma zamršena...

Tara Jović, 8. razred
OŠ Izidora Kršnjavoga
Voditeljica: Valentina Lugomer

Ljepota mora

Zora je. Sjedim na oblim, bijelim kamenčićima i gledam u more. U to plavo prostranstvo spojeno s nebom u savršenu, predivnu cjelinu. Sunce izlazi i obasjava prve barke koje polako iščezavaju na obzoru i nestaju iz mog vidokruha.

Kako li je lijepo more ujutro! Mirno je poput ulja koje se ljeska na prvim sunčanim zrakama. Presijava se u tisuću nijansi plave i zelene boje koje ni na slikarskoj paleti nije moguće naći. Sunce je sve više na obzoru. Brodovi plove te oštro sijeku valove koji jedan za drugim donose morskupjenu na obalu i moče ručnike naslagane uz sam rub plaže. Odlučila sam zaroniti i potrčala sam u vodu. Plima je, te već nakon nekoliko metara gubim veliko zaobljeno kamenje pod nogama. Plivam uz samu površinu mora i gledam u dubinu. Koliko je zastrašujuća, toliko je i predivna, neistražena i strana. Vidim samo vrhove tankih trava i rubove velikih školjki. Daske barke, već duže vrijeme raspadnute, koju je neki ribar zasigurno izgubio za vrijeme velikog nevremena. Plivam dalje i vidim samo poneko jato ribica kako složno plivaju u svijetlo tirkiznoj vodi. Dno se više ne vidi. Ispružim se na leđa i pustim da me valovi nose još neko vrijeme.

Vraćam se prema obali, sjedim u dijamantno čistom plićaku te razmišljam o moru. Bacam kamenčiće u dubinu koji stvaraju savršene krugove u vodi koji postaju sve veći dok ne iščeznu s narmreškane površine. Sunce polako zalazi i ostavlja zasljepljujuće narančasto-žuti trag koji polako nestaje na tamnom, mirnom, veličanstvenom moru.

Laura Guštin, 8. razred

OŠ Trnsko

Voditeljica: Valentina Kalčićek

Sven Laušić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Ljeto

Ljeto nam stiže:
sladoled se liže!

Iz Zagreba bježim
da na plaži ležim,

plivam, ronim i uživam,
s braćom svojom majmuniram...

Uživam do kraja ljeta,
onda opet škola... Šteta!

Klara Tomić, 4. razred
OŠ Ante Kovačića
Voditeljica: Ruža Radišić

Ivona Radanović, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Mjesec Lutalica

Ja sam mjesec, a ime mi je Lutalica. Kao što i samo ime govori, jako volim lutati. Svakoga dana lutam svijetom. Ali, to nije uopće tako lagano kao što se čini. Ispričat ću vam nekoliko zgoda koje su mi se dogodile tijekom moga lutanja po svijetu.

Kad sam prije nekoliko sati bio u Africi, sav sam nabubrio koliko su me mušice bile „ispikale“. Lavice su trčale cijelu noć, a kako je na drugoj strani Savane bilo prilično mračno, morao sam ih hitro slijediti da im osvijetlim put.

Možete samo zamisliti kako mi je tek bilo u New Yorku! Tamo uopće nikome nisam bio potreban! Cijele noći svjetlost milijuna lampica obasjava cijeli Time Square. Oh, osjećao sam se tako beskorsnim! Ne možete vjerovati, ali tamo ljudi uopće ne spavaju.

Cijelo vrijeme slušate taksije kako trube i gledate ljude koji u cik zore trče na posao, a prije posla idu u Mc'Donalds. Pritom neprestano razgovaraju mobitelima i rade još puno toga što se inače radi po danu.

Ali, raditi u New Yorku nije ni izdaleka bilo tako naporno kao raditi na Sjevernom polu. Tamo sam proveo dobrih šest mjeseci pa sam se već zabrinuo oko toga što će ljudi misliti kad padne noć, a mene nema. Nakon točno šest mjeseci, dva dana, četiri sata, sedam minuta i dvadeset sekundi odlučio sam polako napustiti Sjeverni pol.

Obišao sam potom Njemačku, Španjolsku, Hrvatsku i mnogo drugih država kako bih se ispričao stanovnicima što me posljednjih šest mjeseci nije bilo. Zamislite samo, nitko se nije naljutio zbog toga! Nitko mi nije zamjerio što me nije bilo! Svi su se već na to bili navikli.

Zato im želim reći: „Hvala vam, ljudi! To vam nikad neću zaboraviti. Idem opet na jedno lutanje, ovoga puta na drugu stranu. Vidimo se!“

Nika Gulan, 5. razred

OŠ Čučerje

Voditeljica: Aleksandra Pšeničnik

Anai Isabel Villca Vincenti Božičević, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Moj veliki brod

Bijeli brod u luku stiže
Nad valovima gordim svoj nos izdiže

A valovi ga okružuju sa svih strana
Pjenastim mu dlanovima rubove grle
Jer vole valovi sve brodove
I radosno im uvijek ususret hrle

Ugleda me veliki brod
K sebi me ponosno zove
Da stupim na palubu njegovu
I otplovim u doživljaje nove

I za tren već krećemo
Put plavih daljina
Pozdravljaju nas i ptice
Što lete put nebeskih visina

Vjetar se s kosom zaigra
Slane kapi oko nas pršte i lete
Dočekuje me beskrajno more:
„Dobro mi došlo, radosno dijete!”

Osvajamo zajedno valove
Plovimo preko plavetnih dubina
Jurimo zajedno, nosi me brod
Nad nama samo je nebeski svod!

Iz beskrajnog plavog nježno
Na obalu Brod me vrati
Ispraća me veselim ljuljanjem:
Još koji put k meni svrati!

Odlazim, al okrenem se još jednom
Jel” ovo san, java il čudesna varka?!

U mojim očima veliki brod -
u stvari je samo malena barka!!

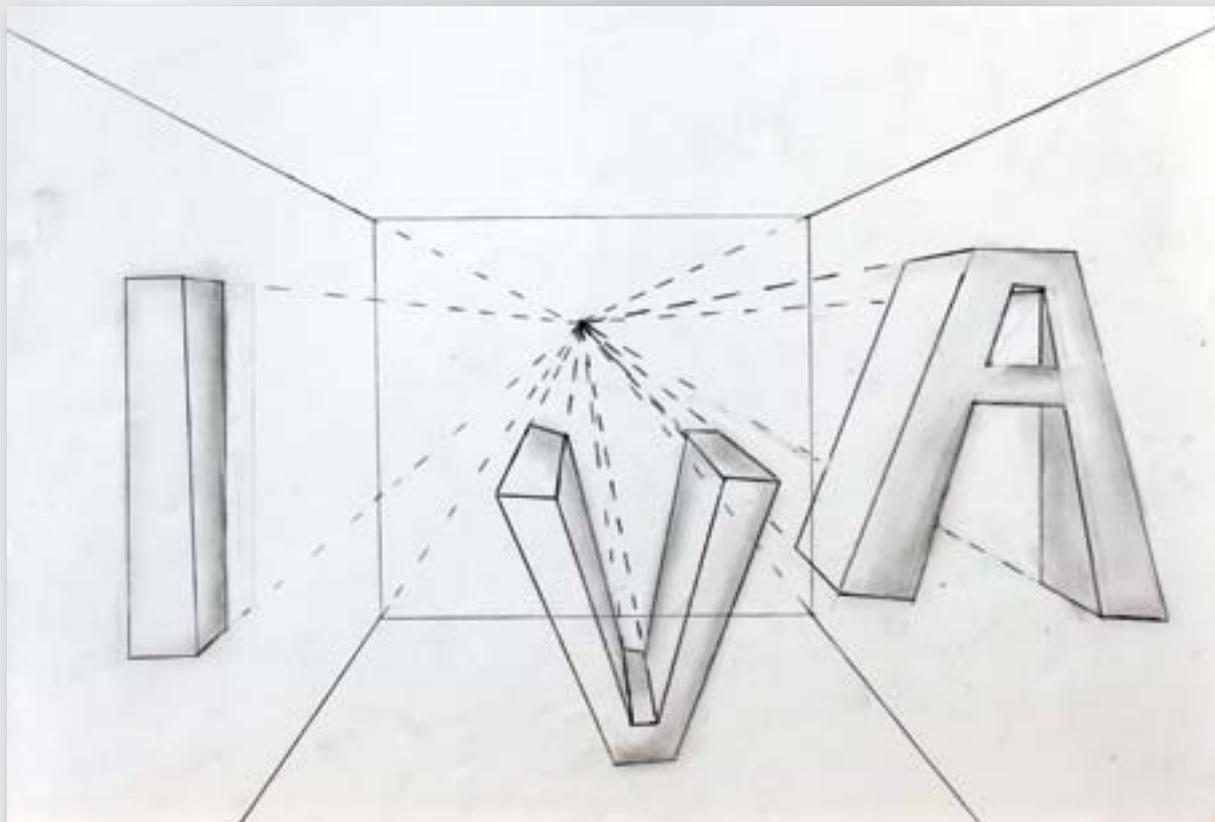
Hana Ivančić, 6. razred
OŠ Špansko Oranice
Voditeljica: Diana Greblički-Miculinić

Moje sigurno mjesto

Kroz moj nedovršeni životni put imao sam puno sigurnih mjesta, a nadam se da ću ih, kako budem odrastao, imati još mnogo. Prvo sigurno mjesto bilo je, kao i mnogima, majčin trbuh. Tamo sam se osjećao najsigurnije. No, kako su godine prolazile, moje sljedeće sigurno mjesto bio je pod. Na podu sam se uvijek osjećao sigurno sa svojim igračkama superjunaka. Sljedeće sigurno mjesto mi je bio vrtić. U vrtiću sam imao jako puno prijatelja s kojima mi je vrijeme jako brzo prolazilo. Igrali smo se skrivača, nogometa, čitali slikovnice, igrali društvene igre. Poslije vrtića najsigurnije mjesto mi je bila moja soba. U svojoj sobi najviše sam volio svoje prijenosno računalo i televizor. Na računalu sam igrao igrice, gledao video klipove, dopisivao se s prijateljima, gledao fotografije. U dobi od sedam godina televizor mi je bio najbolji prijatelj. Na njemu sam gledao smiješne filmove, kriminalističke serije itd. Sada, kada imam dvanaest godina, najsigurnije mjesto mi je fotelja u dnevnom boravku. Uvijek kada dođem iz škole ili izvana, prvo sjednem u tu fotelju.

Eto, to je povijest sigurnih mjesta u mom životu. Nadam se da ću ih imati još mnogo sve dok se ne dogodi onaj tužan trenutak kad ću se morati oprostiti od svog najsigurnijeg mjesta na zemlji i početi ga tražiti negdje na nebu.

Niko Kulišić, 7. razred
 OŠ Jordanovac
 Voditeljica: Dunja Živković

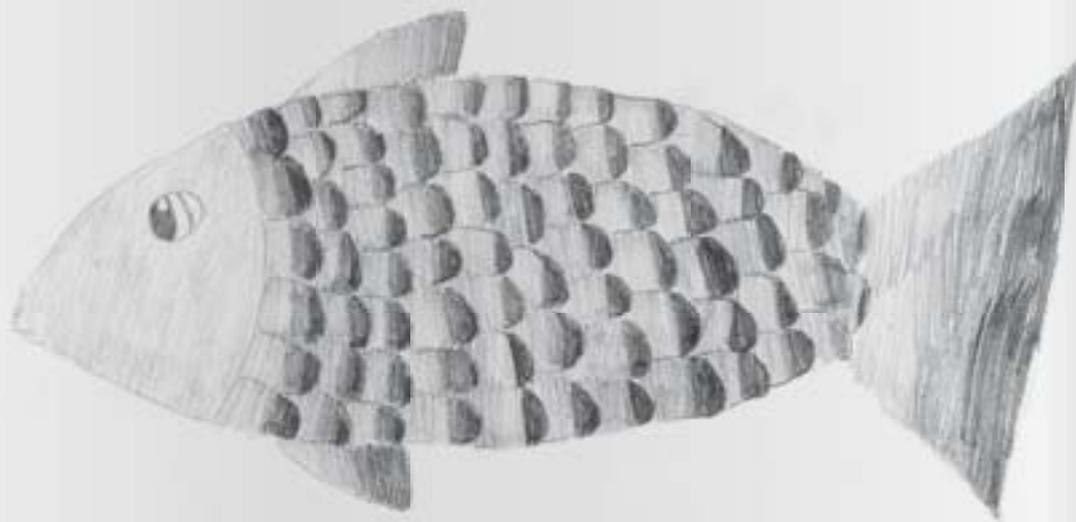

Iva Samolov, 7. razred
 OŠ Antuna Gustava Matoša

Morski san

Razgranati bljesak munje
zablista nebom.
Začu se
glasan, strogi grom.
Val prasnu
u stijenu;
rasprši se
u tisuće modrih kapljica.
More se iznova poveza.
Zavlada tihi šum pjenušavih valova.
Mjesečina bijela
obasjala put
u snove.
Snove sreće i mira
kojima plovi
jedna jedrilica.

Klara Smolković, 8. razred
OŠ Otok
Voditeljica: Tatjana Ognjenović

Lana Domazet, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Na prvom raskrižju života

Gledam ga kako luduje i juri po kući jer se boji da ništa neće stići. Ponekad samo sjedi, šuti i razmišlja o tko zna čemu. U zadnje vrijeme je jako zabrinut i to je očito.

Riječ je o mojem sinu. Mate ide u osmi razred osnovne škole i sad je pred njim odluka koja mu može promijeniti život. Imala sam i ja nedoumice u tom razdoblju života, no tada je sve bilo u mnogo čemu drugačije, čini mi se i lakše. Često ga pitam mogu li mu nekako pomoći ili treba li mu bilo što. Prije nije prihvaćao moju pomoć i o svemu je razmišljao sam. Bilo mi je teško doprijeti do njega, postao je jako povučen, ali... evo čuda, sjeo je pored mene i poželio razgovarati. Pričali smo dugo i sada napokon znam o čemu razmišlja i što ga muči.

Odmalena želi postati kuhar i najveći mu je san da otvori restoran negdje na rivi, gdje se svi međusobno poznaju, gdje su ljudi bliski kao prst i nokat, gdje će turisti navraćati baš zbog njegovih specijaliteta, intime i smirenosti gradića, gdje nema buke automobila nego samo malene brodice koje isplivljavaju u zoru. Uvijek je više volio more, prirodu i sunce nego velike gradove, gužvu i kišu. Ja sam mu često pričala priče kako se na moru događaju čuda i možda sam ga tako navela da zavoli bistro more, plavo nebo, galebove, predivne izlaske i zalaske sunca, noći pune zvijezda, a možda je u tome pomogla i njegova djevojka koja živi na obali mora gdje su se upoznali.

Želi ići u strukovnu školu, točnije u ugostiteljsku, no boji se da neće pronaći posao nakon škole i da se neće uspjeti zaposliti kao kuhar, pa tako ni ostvariti svoj san. S druge strane, pametan je i po mojem mišljenju, a mame znaju najbolje, mogao bi završiti fakultet, no... to nije ono što želi. Kaže da ne želi po cijele dane sjediti kod kuće i učiti, a kasnije svoj život provoditi u malom, skućenom, zagušljivom uredu. Dala bih mu savjet kada bih znala što mu reći. Odličan je kuhar i češće kuha ručak nego ja, a kada nam dođu gosti pretvori se u konobara i sve posluhuje, zabavlja... Može nositi šest tanjura hrane odjednom. Stvarno, gledajući ga takvoga, ne prepoznajem ga, izgleda mi nevjerojatno. Nikada ga nisam učila kuhati, a nisam ni znala da ima interes za to sve dok mi nije za jedan rođendan skuhao predivan i jako ukusan ručak. Kada sam ga pitala kako je uspio rekao mi je: „Mama, to ti je mala tajna velikih kuhara!“ i zagonetno se nasmijao. Najradije bih da ode u tu strukovnu školu i pokaže sve svoje vještine. Uvijek se može prvo negdje zaposliti pa kada stekne iskustvo i poveća svoje znanje otvoriti svoj restoran. Ili ne...? Što da mu kažem? U ovo vrijeme nije tako lako naći posao. Pričekat ćemo još malo, raspitati se i savjetovati s nekim ljudima koji o tome znaju puno više nego ja. Imamo još vremena, tek je počelo drugo polugodište.

Ali... ja, naravno, nemam sina. Ja idem u 8. razred. Ovo je samo moje „glasno“ razmišljanje o prekretnici na kojoj sam se našla. Zapravo je ona kao cesta koja ide lijevo, desno, penje se i spušta. Cijeli život je takav. Život je poziv na vožnju, a mi se samo trebamo voziti. Uvijek možemo skrenuti lijevo ili desno, a svaki put je pravi put samo ovisi o mjestu na koje želimo stići. Na našem putu imamo putokaze i semafore koji nam pomažu da se snađemo. O nama ovisi hoćemo li ih primijetiti i upotrijebiti kako bismo se probili dalje. Oni nam govore trebamo li se zaustaviti i malo razmisliti o svemu ili samo nastaviti jer idemo u dobrom smjeru. Trebamo nešto važno odlučiti. Nadam se da ćemo svi pronaći svoj put i doći na to mjesto na koje već dugo želimo stići, a ako i zalutamo to je sigurno bilo s razlogom jer nas tamo čeka nešto bolje.

Možda ću, doista, jednom, svome sinu pričati o nedoumicama koje danas osjećam i savjetovati mu da sam donese tu prvu važnu odluku u svome životu i da sam bira svoj put. Bit ću mu potpora i savjetnik, roditelj i prijatelj, a u isto vrijeme zaštitnik i netko tko mu želi sreću, sve ono što su danas meni moji roditelji.

Ako bude želio biti kuhar..., neka bude.

Maša Gošev, 8. razred
 OŠ Ivana Filipovića
 Voditeljica: Vesna Đermanović

Načitana mačka

Stella je zaista jedna posebna mačka. To ne govorim samo zato što je moja. Dobro, nije baš moja, nego moje bake i djeda. Ali, to se računa kao da je moja. Stvarno je posebna. Osim što je jako lijepa, ona je nekako i posebno umiljata. Moj tata kaže da je prije lukava, nego umiljata. Kad te pogleda onim okicama, najradije bi je čovjek pojeo. A tek kad ti se počne vrtjeti oko nogu. Ili kad ti skoči u krilo dok sjediš pa ti njuškicom trlja vrat.

Izgleda mi kao igračka na baterije. Samo, ove njene baterije, na sreću, nikad se ne troše. Uvijek je živahna i razigrana. A najumiljatiji pogled i najnježniji mijauk ima kad je gladna a vidi da ti nešto jedeš. Tada bih joj dala i zadnji zalogaj iz usta. Tata kaže da mi je Stella često izgovor kad mi se nešto ne jede da hranu dam njoj. I da je tako dobro njoj i dobro meni. I da smo mi ustvari iste, obje male umiljate lukavice.

A jedna od velikih posebnosti moje Stelle je ta da voli sjediti na ramenu moga djeda dok je on zavaljen u fotelji. On stavi svoje naočale na vrh nosa, širom rastvori novine, a Stella mu se ugodno smjesti na ramenu i zadovoljno prede. To je jako smiješan prizor. Čini se kao da i ona čita novine. A još je smješnije kad i djed i Stella u jednom trenutku zaspu. Djed hrče, Stella prede, a novine se podižu i spuštaju na djedovom trbuhu u ritmu njegova hrkanja. Tata ih onda potajno snima mobitelom pa poslije pokazuje rodbini. Svi umiru od smijeha.

A najviše tatina tetka, koja uvijek ima nešto za dobaciti djedu. Pa mu kaže da je onako s mačkom na ramenu djed podsjeća na neku staru vješticu. I da mu još samo nedostaje kotao za kuhanje otrovnog napitka. A onda mama priskoči djedu u obranu i kaže da su joj Stella i djed baš simpatični i da je podsjećaju na gusara i papigu. A onda se tata umiješa i šali s mamom da joj baš dobro ide biologija i poznavanje životinja. Baka ne može odoljeti pa se i ona uključi u raspravu. Kaže da Stella djedu grije reumatično rame.

A ja im onda kažem da Stella nije ni papiga, ni neka vještičja mačketina, ni fizioterapeut, nego samo jedna jako načitana mačka.

Ana Baran, 5. razred
OŠ Brestje

Voditeljica: Ankica Blažinović Kljajo

Novi ljubimac

Jednog ranog ljetnog jutra šetao sam gradom. Sve je bilo mirno dok iznenada nisam spazao neku čudnu sjenu. Neprestano se micala amo-tamo. Pogledavao sam iza sebe da vidim je li ta sjena sjena neke neobične stvari. Ali, iza mene nije bilo ničega. Sjena mi se ubrzo približila. I odjednom je počela govoriti, zainteresirano je upitala:

- Tko si ti?

Šutio sam. Sjena je nastavila:

- Ja sam napuštena sjena koja traži dom.

Zaustio sam da progovorim, ali se sjena iznenada pretvorila u dječaka. Dječaka koji je bio magleno crn, s nevidljivim licem. Malo mi je bilo žao napuštenog dječaka-sjene pa sam rekao:

- Ja te mogu primiti u svoju kuću.

A onda sam pomislio kako li će samo moji roditelji na to uzvratiti. No, sjena je već bila spremna za put...

Kada smo stigli kući, moji roditelji su još spavali. Predložio sam dječaku-sjeni da igramo šah, a on se složio. Kada je napetost u igri narasla, moji su se roditelji probudili. Čim su ušli u dnevni boravak, mama se onesvijestila, a tata je vrisnuo. Trebalo mi je tri sata da im objasnim što se dogodilo (uz rakiju za ohrabrenje i smirenje). Pitao sam ih može li dječak- sjena biti moj ljubimac i ostati u našem domu? Na kraju su ipak popustili, ali pod uvjetom da sjena bude pristojna.

Idući dan mama je rekla da bih sjeni trebao dati neko ime. To mi je bilo jako teško zato što sjena, ponajprije, nije bila ljudsko biće, a potom, nije bila niti obična sjena. Naposljetku sam odustao.

Sljedećeg dana mama se uspaničila zato što je sjena, ovaj put iznenada, ušla u sobu mojih roditelja. Potom se i tata uspaničio rekavši da je dosta te da moram naći neki smještaj sjeni dok je u našoj kući. Rekao sam to sjeni, a ona je predložila da bi rado spavala u nekoj kutiji.

Sutradan sam sjeni kupio kutiju. Mama, tata i sjena bili su zadovoljni. Navečer se na televizoru prikazivala utakmica, ali je sjena uporno ustrajala da gleda „Utrku sjenki „. Mislim da uopće nije znala da je to horor film. Popustio sam joj i otišao spavati.

Ujutro je sjena htjela izaći malo na svježiji zrak, ali je to bilo gotovo nemoguće. Objasnio sam sjeni: - Kada ljudi vide dječaka s dvije različite sjene koji usput razgovara s jednom od njih, reći će da sam lud ili ja ili oni. Sjena je odgovorila:

- Ne brini, zavarat ću ljude svojim kretanjem!

Složio sam se s njom i izišli smo na ulicu. Jedno smo se vrijeme sjena i ja zajedno zabavljali u našoj novoj igri. Poprimala je novi oblik stvari pored kojih smo prolazili. A onda je iznenada nestala.... Cijelo sam popodne proveo u gradu tražeći je. Nisam znao je li sjena skrivena u sjeni drveta ili je pak u sjeni ulične svjetiljke... Na kraju dana prepoznao sam sjenu kao sjenu svoje zgrade.

Kasnije sam sjeni odabrao ime Sjenko. Sjenko se složio i bio je sretan što napokon ima ime. I otad svi živimo zadovoljni, s vragolastim Sjenkom, sretnim u njegovom i našem novom domu.

Karlo Kuleš, 3. razred
 OŠ Dragutina Kušlana
 Voditeljica: Snježana Miletić Šironja

Oče, tvoje ruke

Začujem poznati zvuk zvona. Pred vratima stojiš ti, a tvoj zagrljaj pun topline kao da me grije za hladne mečave.

Oče, stojiš preda mnom. Gledam tvoje vedro nasmiješeno lice. Tvoje oči, dubinski plave, donose svježinu i miris mora u moj dom. Pune vedrine i ljubavi, doista me znaju oraspoložiti, kao i tvoja usta - uvijek nasmijana, spremna govoriti samo lijepe riječi, ponuditi najbolji savjet, pravom riječju utješiti i neutješne. Tvoje uši, spremne čuti svaki poziv u pomoć, poslušati zamolbu.

No, što bi vrijedile tvoje oči, uši ili usta da nema tvojih čvrstih očinskih ruku! Grube i čvrste, spremne podizati bilo kakav teret... samo da bi naš stol uvijek bio dovoljno pun. Spreman žrtvovati sve, pa i svoje zdravlje, samo da bi me još jednom pozdravio smiješkom.

Ipak, tvoje ruke, oče, najdraže su mi kada prebiru žicama bugarije, nježno kao leptir što slijeće na cvijet ili vjetar koji ljubi ružine latice... Doista, tvoje ruke izgubljenima pokazuju put ili plješču nervoznima i obeshrabrenima prije važnog nastupa.

Kada si me, kao maloga, rukama čvrsto držao visoko, visoko, da vidim svijet oko sebe ili kada si, u večernjim šetnjama, držao moju ručicu, već tada sam znao da te nikada ne želim izgubiti, kao ni ti mene, držeći me nježno i čvrsto istovremeno.

I dok putujem cestom života, htio bih ti reći: „Volim te!“... ali ne riječima, nego svojim rukama. I to se može, zar ne?

Dominik Tomić, 8. razred
OŠ Ante Kovačića
Voditeljica: Ivanka Brađašević

Mia Petrovčić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Pingvin Pingfred

Prošli tjedan šetao sam ulicom i naletio na pingvina. Pingvin je također šetao ulicom, u velikim, crnim, lakiranim cipelama. Na glavi mu je bio veliki crni šešir. Ispod oboda šešira isticalo se stakalce na njegovom desnom oku. Zamijetio sam njegovo glatko, svjetlucavo perje i odmah pomislio kako na sebi ima divan crni frak. Pitao sam ga što radi u našem gradu, a on mi je odgovorio da mu je dosadno na Južnom polu i da želi vidjeti svijet pa je tako stigao i u ovaj grad. Te da mu trenutno treba mjesto gdje će blagovati i prenoćiti. Ja sam ga radosno pozvao u svoju kuću.

Roditelji su me začuđeno pitali kako to da sam pronašao pingvina u gradu. Mirno sam im rekao da je pingvin pronašao mene. Mene, koji mu želi pomoći. I dalje su me promatrali u čudu, a naposljetku su mi dopustili da pingvin ostane kod nas.

Pingvin nije imao ime. Rekao je da bi ga volio imati i da bi želio da mu ga baš ja nadjenem. Nazvao sam ga Pingfred.

Uskoro smo moji roditelji, Pingfred i ja otišli u Ikeu po krevet i kućicu za Pingfreda. Na odjelu za kućne ljubimce željeli smo kupiti kućicu za psa, ali je Pingfred tada rekao da mu se više sviđa živjeti u ljudskoj kući i sobi i spavati na krevetu za ljude. To je bilo sjajno jer smo kod kuće imali krevet viška, a ja sam odlučio da će Pingfred spavati na mojem krevetu.

Potom smo otišli u Pet shop kupiti hranu za kućne ljubimce, ali je Pingfred izjavio da mu se više sviđa hrana za ljude. Zato smo skrenuli u slastičarnicu po sladoled. Naručio sam jednu kuglicu, a Pingfred je naručio pet. Jednu kuglicu je pojeo, a ostale četiri je pobacao po sebi, da se rashladi. Kasnije smo se našli, u Konzumu kako bismo pronašli novo osvježenje. Pitali smo Pingfreda što će popiti, a on je samo ušao u hladnjak i zatvorio se. Jedva smo ga uspjeli izvući iz njega.

Kasno popodne vratili smo se kući. S novim prijateljem igrao sam Uno. Pobijedio me je dvadeset prema nula. Došlo je vrijeme za spavanje. A ja, koji ne volim gubiti, bio sam sretan jer se ne sreće često pingvin koji tako nadmoćno pobjeđuje u igri Uno.

Sutradan je Pingfred izjavio da mora otići, a mi smo svi bili jako tužni. Rekli smo mu da ga volimo. Odjednom se Pingfred nasmijao: - Ne razgledava mi se više svijet samome, ostat ću ovdje s vama! Zavolio sam i ja vas ljude!

I ostao je!

Vito Kralj, 3. razred
OŠ Dragutina Kušlana
Voditeljica: Snježana Miletić Šironja

Piši

Izrazi svoje misli na papir.
Napiši suze, sreću il' ljutnju.

Izrazi tugu.

Tugu zbog ljubavi,
Prijateljstva il' samo
Jedinice u školi.

Plači na papir ako treba

Il' se smij,

Smij se ako želiš.

Smij se u stihu,

U drami il' u prozi.

Smij se dražesno,

Ma, smij se svim srcem!

Izrazi svoje misli na papir.

Napiši suze, sreću il' ljutnju.

Valentina Dušak, 7. razred
OŠ Sesvete
Voditeljica: Danica Sudarević

Lea Vlačina, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Posljednji Predsjednikov izlazak

Kiša je u Washingtonu doista bila uporna toga dana, 14. travnja 1865. godine. Olovno nebo baš kao da je nagoviještalo nesreću. No, unatoč lošem vremenu, odlučio sam pogledati novu hit predstavu na repertoaru Fordova kazališta.

Iznenadilo me što sam ispred kazališta ugledao predsjednika Abrahama Lincolna sa suprugom, i to bez velike zaštite, sa samo jednim tjelohraniteljem. Ušli su u kazališnu zgradu gotovo neprijetno, ne privlačeći odveć pozornost ostalih posjetitelja, ali meni nije promakla njegova mršava silueta i karakteristična brada. Ulazeći u teatar, susreo sam svoga starog znanca, mladoga glumca Johna Bootha čije sam predstave nekoliko puta ocjenjivao (ponekad i vrlo oštrim perom) u svojim novinskim člancima. Pozdravili smo se i krenuli, kako smo kasnije otkrili, u istu ložu. Svi su jedva čekali da predstava „Naš američki rođak” počne. Gluma je bila izvrsna, a predstava urnebesna ponajprije zahvaljujući Edwardu Emersonu, koji je glumeći engleskog aristokrata visoka roda, a kratke pameti izazivao salve smijeha. Nisam mogao ne primijetiti kako se i predsjednik Lincoln od srca smijao i uživao. Možda i zbog toga što je autor teksta, iako Britanac, Amerikance učinio okretnima i snalažljivima, a Engleze prikazao kao priglupе snobove.

„Divan čovjek, naš Predsjednik”, rekao sam Boothu u stanci gledajući prema svečanoj loži. No, Boothovo se lice na moje riječi smračilo i samo je tiho procijedio: „Ne slažem se s vama, gospodine Miller! Ne podržavam, naime, Predsjednikovu ideju o ukidanju ropstva, ta ideja nas je i dovela do rata.” „Ljudi pokreću ratove, ne ideali”, branio sam žustro Lincolna, „a osim toga, mislim da su svi ljudi jednaki, svi se rađaju, odrastaju, smiju se, plaču, žive, stare i umiru”. Na to će g. Booth: „Oh, kako ste u krivu. Nisu svi ljudi jednaki! Vi, na primjer, nikada ne biste mogli glumiti ovako dobro poput gospodina Emersona, a ja nikada ne bih mogao pisati poput Vas. A crnci doista ne smiju imati pravo glasa i odlučivati o mojoj sudbini! Ali, jedno Vam priznajem, svi na kraju umiru, i običan građanin, i crnac, i predsjednik, svi na kraju završe pod zemljom.” „Imate zanimljiv pogled na život, gospodine Booth, ali ja se s Vama nikada ne bih mogao složiti!” bilo je zadnje što sam rekao jer je drugi dio predstave započeo. Booth je ljutito pogledao na džepni sat i žurno izašao iz lože bez riječi.

U 10 sati navečer predstava je bila na vrhuncu, svi su napeto iščekivali tko će osvojiti mladu i lijepu gospođicu Trenchard i što će biti s velikom nasljedstvom, ali mene nikako nije prolazila neugoda zbog prijašnjega razgovora. Dok je Emerson na pozornici neuspješno zavodio djevojku, začuo se pucanj pištolja. Odmah sam primijetio da je hitac došao iz Lincolnove lože. Nevjerojatan prizor: Predsjednik pada na pod, a Booth s pištoljem u ruci žurno preskače iz lože u ložu uzvikujući: „Sic semper tyrannis!” (*Tako uvijek tiranima!*) Nekoliko je muškaraca odmah potrčalo za njim, ali on je već bio nestao. Požurio sam u svečanu ložu gdje se oko onesviještenog Predsjednika skupilo mnoštvo ljudi pokušavajući mu pomoći, a blijeda gospođa Lincoln u šoku je sjedila nijemo gledajući pred sebe. Primio sam je za ruku u namjeri da je izvedem iz lože i odmaknem od strašnoga prizora, ali ona je ostala nepomična. Mladi vojni kirurg Charles Leale, koji se slučajno zatekao u kazalištu, dojurio je u svečanu ložu, sve nas razmaknuo i Lincolnu provjerio bilo. Predsjednik je plitko disao, a iz zatiljka mu je curio tanak mlaz krvi. Premješten je u susjednu kuću kako bi ga kirurg odmah mogao operirati. Dok su ga nosili, uz njega je bila njegova supruga tako ga čvrsto držeći za ruku te se činilo kao da ne dopušta smrti da joj uzme voljenoga muža.

Svi smo bili zgroženi, žene su zajedno molile, a muškarci nervozno pušili šećući uz zgradu u kojoj se nekoliko liječnika borilo za Lincolnov život. Nitko nije ni pomišljao krenuti kući, u nadi da ćemo uskoro doznati kako je Predsjedniku bolje. Ponovno sam se prisjetio svoga razgovora s Boothom i sad mi je bila posve jasna njegova posljednja rečenica. Okrivljavao sam samoga sebe što ni-

sam pošao za njim kad je izašao iz lože, što ga nisam pokušao uvjeriti da griješi, da mlad i slobodan čovjek ne smije biti tako uskogrudan. Možda sam nešto mogao promijeniti.

Nakon devet sati, u 7 ujutro 15. travnja, Predsjednika su vojni časnici iznijeli, pred svima nama koji smo nepomično stajali, zamotanog u državnu zastavu i u uputili se prema Bijeloj kući. Tako velik čovjek, zaslužan za sreću milijuna ljudi, koji je donio pravdu u Ameriku, umro je, kao tisuće ostalih koji su se borili za pravdu, pogođen metkom. Izgleda da je Booth, nekad ugledan građanin, a sada državni neprijatelj, ipak u nečemu imao pravo: svi ćemo na kraju završiti pod zemljom, i običan čovjek, i veliki predsjednik. Ali smetnuo je s uma da će iza Lincolna doći novi Lincoln, a za njim novi Predsjednik, vjerujući u jednakost i slobodu svakoga čovjeka, nikada neće izgubiti svoje suborce i istomišljenike.

Martin Habjanić, 8. razred
OŠ Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Ana Brčić Bauer

Lara Šimunović, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Priča o vjetru

Proljeće je. Mlado lišće izraslo. Voćke su procvjetale i ukrasile se ružičastim i bijelim cvjetovima. Cvijeće i grmovi u vrtovima bujaju. Trava ojačala i zazelenjela. Sve izgleda drugačije, priroda se probudila iz dubokog sna.

Posvuda se čuje pritajena glazba. To vjetar lista note. Iskušava razne melodije. Odjednom zasniva nježnu sonatu za mladu brezu. Breza ponesena nježnom melodijom zapleše svojim tananim granama graciozno poput balerine. Nježno prateći ritam vjetra uživala je u svojoj predstavi.

Odjednom melodija utihne. Breza se rastuži: „Molim te, vjetro, sviraj mi još. Ova je melodija tako čarobna.“ Vjetar grubo odgovori: „Ne, brezo! Sad je red na jablanima.“ Ostavi tužnu brezu i zasniva kvartet za četiri vitka jablana. Jablani ponosni na svoju vitkost zaplešu dostojanstveno. Užitek za oči promatrača.

Tad melodija preraste u gromoglasnu snažnu glazbu. Ogromni hrastovi se obradovaše: „Ovo vjetar svira za nas!“ Zaplešu snažno kao što i priliči njihovoj debljini i ogromnoj snazi.

Dok stabla uživaju u vjetrovim melodijama, voćke kukaju: „Jao, što nam ovaj vjetar radi? Koliko nam je latica i grančica pokidao!“

Vjetar se sažali i stane. „Molim vas, voćke, oprostite mi. Ponijela me glazba.“

Tad tiho zasniva na paukovoj mreži kao na harfi. Zasniva na busenu služeći se travkom kao gudalom. Ta pritajena glazba godila je svakom uhu.

Zrake sunca stidljivo se pomoliše iza oblaka i tiho pokucaše na latice tulipana i narcisa. Drveće i cvijeće omamljeno toplim zrakama sunca i tihom melodijom zadrijema popodnevnim snom.

Lorena Kandić, 7. razred
OŠ Luka
Voditeljica: Irena Ivančić

Anai Isabel Villca Vincenti Božičević, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Prva ljetna ljubav

Sunce veselo proviruje
kroz raskoš zelenih grana
nagoviješta dolazak ljeta
i vrelih sunčanih dana.

Modro nas more radosno
šumom valova doziva
u praznike nove i avanture
i ovog nas ljeta poziva.

Na obalama najljepšeg mora
uz čaroban miris soli
lakše se nekome priznaje
koga to srce potajno voli.

Al' vrlo lako nestaje
sve što u pijesku piše
čim padnu prve kapi
prohladne jesenske kiše.

Jesen zlaćanom rukom
vrele dane odnosi i briše
i od prve ljetne ljubavi
osta tek sjećanje i ništa više...

Hana Ivančić, 6. razred
OŠ Špansko Oranice
Voditeljica: Diana Greblički-Miculinić

P U T

Jedan ujutro
kiša na prozoru

Dva ujutro
mrak pred očima

Tri ujutro
san ne dolazi

NE_OTP_NOS_

Nešto ne(do)staje
netko nije tu

Oprostit ćeš
Nastavit ćeš
Zaboravit ćeš

Zrinka Rođanec, 8. razred
OŠ Horvati
Voditelj: Ivan Kardum

Anja Ožanić, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Različit među jednakima

Nedovršena pjesma

Jedan dan
Jedan je dan
Padala.
Kiša gusta,
Teška,
Sumorna.
Na užurban grad
Koji -

Kao što možete pročitati, pjesma sam. Nedovršena. Ne znam zašto. Možda pjesnik više nije imao inspiracije. Ili mu nisam bila dovoljno dobra. Uglavnom, ne znam svoj kraj. Voljela bih znati što je bilo dalje s gradom, s kišom, sa mnom... Kako završavam? Kako se rasplićem? Ali, bojim se da to nikada neću doznati.

Ostale mi se pjesme rugaju, no navikla sam. Govore mi da sam grozna, da me pjesnik ostavio, da me nikada neće dovršiti. To je vjerojatno istina. Tužna istina. No, jedna mi je misao ostala. Nada. Nada da će se pjesnik jednog dana ipak vratiti i dovršiti me.

Odjednom, začujem škripu vrata. Osoba sjeda za pisaći stol. Sa stola uzima jednu pjesmu.

„Moram smisliti neki epitet, brzo!” kaže glas.

Pjesnik. Stigao je! Možda me dovrši? Ali, kako da natjeram njegovu ruku da me pokupi? Ne mogu...Preostaje mi samo nada. Ili čudo.

Nato zapuše povjetarac i izvuče me iz hrpe drugih pjesama na stolu. Kratko lebdim, a zatim padnem. Ravno pred pjesnika. Dva me crna oka gledaju.

„Hmmm, sviđa mi se, no ipak...”, promrmlja.

Ipak? Što ipak? Zar me neće dovršiti?

„Ovakva mi je ipak ljepša. Posebnija je.”

Pa dobro. Meni se isto takva sviđa. Svatko može odabrati svoj kraj. Drago mi je što me nije dovršio.

„Možda te uskoro i objavim. Da svi osjete tvoju ljepotu”, zaključio.

Iskreno, zadovoljna sam.

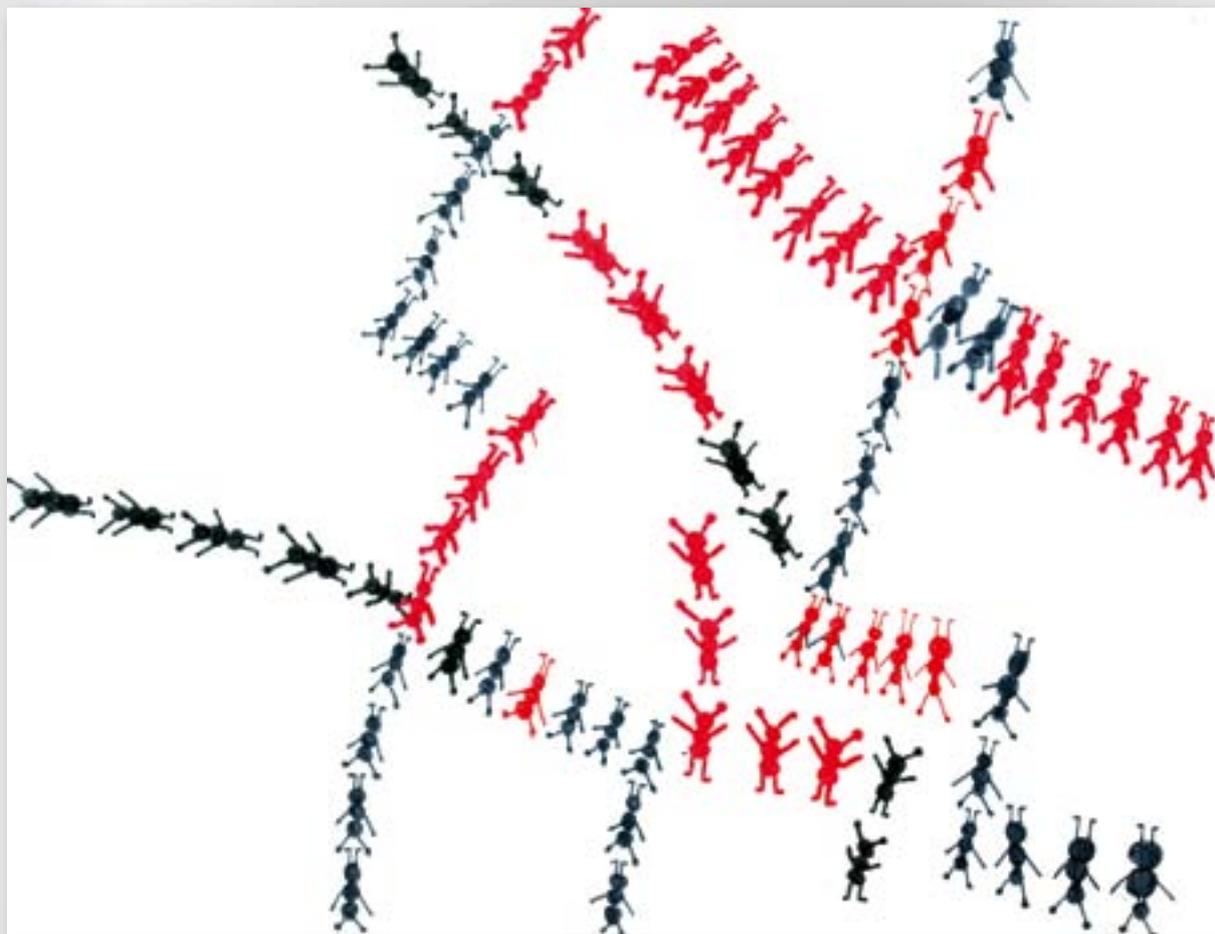
Problem je jedino bio u tome što su kasnije sve ostale pjesme postale zavidne. Bile su toliko nezadovoljne da su jednog dana ispremiješale riječi pa ih pisac više nije mogao sastaviti. Poludio je, sve ih razderao i bacio u vatru.

Sve osim mene. Gledala sam ih kako gore. Riječi. Lijepe, no pomalo jednake. Istrošene misli. Samo sam ja ostala na stolu. Nedovršena, ali posebna...

Dva i pol mjeseca kasnije, pjesnik me objavio. I kritika i publika bile su oduševljene. Pjesnik je primio brojne nagrade, među kojima i Nobelovu nagradu za književnost. No ipak, ja sam dobila najveću nagradu: spoznaju da sam posebna.

Jedan dan
Jedan je dan
Padala.
Kiša gusta,
Teška,
Sumorna.
Na užurban grad
Koji -

Marko Adler, 8. razred
OŠ Lauder Hugo Kon
Voditeljica: Maja Orsag

Lukas Soldić, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

S praga osnovne škole gledam u svoju budućnost

Probudio sam se jutros i pomalo sneno oteturao do kupaonice. Pogledao sam se u ogledalo, zastao nekoliko trenutaka i u stilu Elvisa Presleyja progundao, prilično samodostatno, sebi u bradu: „Mali, pa ti zbilja stariš!“ Zaista, više mi ne pristaje da plovim kao Martin u oblacima. Vrijeme je da se ozbiljno uhvatim u koštac sa svim onim problemima koji su se nadvili nada mnom kao tmurni oblaci nad gradom. Moram krenuti hrabro naprijed i možda me onda ta nedodirljiva lva više neće smatrati običnim štreberom iz 8. b

Ohrabren tim mislima, krenuo sam u školu. Pogledom sam preletio školski raspored i pri pomisli da imam dvosat hrvatskoga jezika i još da pišem školsku zadaću - mrak mi je pao na oči. Ali neka, željezo se kuje dok je vruće. Dok sam promatrao posljednju temu, glavom su mi protutnjile sve godine moga školovanja. Sjetio sam se svog prvog školskog dana koji kao da se dogodio jučer. Svi smo, onako maleni i zbunjeni, ulazili u učionicu i tražili svoju školsku klupu. A ja, kako sam tada izgledao? O tome najbolje svjedoči fotografija koju je snimio moj ponosni tata. I tako je samo jednim škljocajem fotoaparata ovjekovječen portret male zbunjole u kariranoj košulji i plavim hlačama. Sjećam se poprilično dobro da me tada hladni znoj oblio pri ulasku u učionicu. Ali kada sam pogledao oko sebe i shvatio da su mi neka lica poznata, kamen mi je pao sa srca. Znao sam da ću se ipak nekako dočekati na noge i da će naposljetku sve biti dobro. I zapravo, nisam se prevario.

Danas je ipak nešto malo drugačije. Prvi se dan, polako, ali sigurno, pretvara u posljednji. Kada malo bolje promislim, svi smo nekako odrasliji, zreliji i odgovorniji. Imamo svoje ciljeve i želimo ih osvojiti kao što je osvojen Mount Everest. Nikad neću zaboraviti svoju školu, njezine učionice, način na koji bismo je ukrašavali svakih nadolazećih blagdana i državnih praznika, glazbu umjesto klasičnog zvona pod odmorima. Istina je da nije baš najbolja ili najmodernija, ali to je moja škola i zato mi je draga. U njoj sam proživio dobre i loše trenutke, suze i smijeh, međusobna druženja, svađe i mirenja. A tu su uvijek bili i oni, moji profesori. Ponekad su me nepravedno osuđivali i strašno živcirali, ali siguran sam da im je tada bio samo loš dan. I oni su imali težak zadatak. Mnogo su nas naučili i nesebično nam prenosili svoje znanje. Iz godine u godinu trudili su se da jednoga dana postanemo svoji ljudi s izgrađenim vlastitim stavovima i mišljenjima. Oni su bili i još su uvijek moji najbolji odgojitelji.

Bit će mi pomalo teško otići iz osnovne škole. U posljednje se vrijeme svi oko mene pitaju: „Kuju srednju školu upisati?“ Da budem potpuno iskren, dosada nisam o tome razmišljao i tu dolazimo do mog glavnog problema. Zašto? Možda se bojim. Ipak je to velika odluka koja će uvelike utjecati na moju budućnost, a ja ne želim pogriješiti. Ali vremena je sve manje, prosipa se poput pješčanog sata. Ako poslušam srce i odlučim slijediti svoj dječjački san, znam da neću pogriješiti. Moja je želja da postanem pilot. Možda se nekome čini bezvezna, ali za mene je velika i ostvariva. A i znate kako se kaže: „Kroz trnje do zvijezda.“

Do tada jedino što mogu napraviti jest polako se pripremati za trenutak kada ću posljednji put dostojanstveno i ponosno uskliknuti: „Osnovna školo, hvala ti na svemu i zbogom!“

Luka Radman, 8. razred
OŠ Petra Preradovića
Voditeljica: Marija Fiolić

Sat crtanja

Ime mi je Tanja. Petnaest mi je godina i prosječna sam tinejdžerka. Imam svoju Katarinu koja mi uvijek daje savjete i uvijek je tu za mene. Živim s majkom u malome stanu. Tata nas je napustio dok sam imala četiri godine. U školi prolazim s vrlo dobrim i imam problem koji me muči. Nisam uopće zadovoljna sobom. Ljudi misle da sam sramežljiva, no ja to zasigurno nisam. Prištava sam (no na svu sreću postoje puderi i korektori), imam debele noge, „šlauf“ na trbuhu i vrećaste ruke. Moja prijateljica govori da su sve to gluposti, ali ja se ne osjećam dobro u svojoj koži. Uh, da ju barem mogu zamijeniti. No, ljudi mi govore da sam lijepa. Ok, ako se „zrihtam“, mogu biti lijepa. Ali ja sam jedna od onih cura koje su prosječno lijepe, a ne toliko da se u njih može netko zapiljiti. I zato još nisam imala dečka. A Katarina ga je već imala i počela je izlaziti u klubove. Kaže da tamo dečki plešu i s onim curama koje izgledaju „bez veze“. To mi je bilo drago čuti jer ja plešem odlično. Ali problem je što mi mama ne da da idem u klubove. Kaže: „Još si mala, za godinu, dvije.“. Znam da „staru“ nikako neću moći nagovoriti, pa sam odustala od razmišljanja o klubovima. Katarina i ja nekoliko smo puta navečer prošetale kvartom u potrazi za zgodnim momcima, ali bezuspješno.

Postala sam očajna. Nisam uopće znala što da radim. Katarina i ja jednu smo večer dugo razgovarale i zaključile da bih se mogla baviti nekim hobijem da zaboravim na sitnice koje me uzrujavaju.

Oduvijek sam lijepo crtala pa sam odlučila upisati tečaj lijepog crtanja.

Prvi sat bio je u ponedjeljak. Bila sam užasno uzbuđena. Duugo sam se spremala. Lakirala nokte, šminkala se, birala odjeću... Kada je konačno bilo 20 minuta do osam, obukla sam cipele na petu (da budem viša), namazala usne crvenim sjajilom i krenula. Došla sam među prvima. Malo kasnije počeli su dolaziti i ostali polaznici. Bile su to uglavnom cure i poneki dečko, ali oni nisu bili baš nešto. Pomislila sam: „Bože, kako sam glupa! Odabrala sam najgluplji tečaj! Baš će na CRTANJE doći netko zgodan,“

Ušla je mentorica i počeli smo s temom. Mrtva priroda. Baš super! Crtat ću kruške i jabuke!

I dok je ona objašnjavala što je mrtva priroda, da to nije priroda koja je umrla, mrtvi ljudi i životinje, pojavio se ON! Najzgodniji i najljepši momak na svijetu! Kratke smeđe kovrčave kose, zelenih očiju, najljepšeg osmjeha, punih usana i prekrasnih crta lica. Ušao je u učionicu i rekao pognute glave: „Oprostite što kasnim.“ Taj tren kad sam ga čula i vidjela, pomislila sam: „Ovo je najbolji tečaj na svijetu!“ Sjeo je pored mene. Osjetila sam kako mi se crvene obrazi i kako se nekontrolirano smješkam. Osjećala sam se presretno, preglupo i preponosno (jer je sjeo baš kraj mene i jer sam uopće odlučila ići ovamo). Izvadio je pribor i počeo crtati. Crtali smo cipele i vazu. Tu i tamo šiknula sam kod drugih, da vidim kako im ide i shvatila da sam zapravo dosta talentirana. Njegov crtež tek sam na kraju pogledala. Vau, kako dobro crta! Čovjek bi pomislio da je fotografija. Na kraju sata raspravljali smo o crtežima i pogađate čiji je bio najbolji.

Zadnji smo izašli iz učionice. Započeo je razgovor: „I, kako se zoveš?“ Čovječe, tako sam se prepala, da sam počela mucati: „T-t-tanja. Aaaa, ti si...?“ „Marko“, odgovorio je i nasmiješio mi se. Izašli smo iz zgrade razgovarajući. Shvatili smo da idemo istim tramvajem pa smo u njemu nastavili razgovor.

Marko i ja imali smo puno zajedničkih tema. On je izašao kod Utrina, a ja kod Sopota. Toliko sam bila sretna da sam cijelim putem od stanice do stana skakutala, plesala i trčala s osmijehom na licu. Sljedećeg jutra sve sam ispričala Katarini. Tada sam prvi put svoj svijet vidjela u ružičastoj boji. I postalo mi je jasno što znači gledati svijet kroz ružičaste naočale. Moje ružičaste naočale bile su Marko.

Jedva čekam sljedeći tjedan i novi sat crtanja.

Petra Pavetić Kranjčec, 8. razred
OŠ Većeslava Holjevca
Voditeljica: Vesna Matković Maljković

Sirene

Završetak je školske godine. Umorna sam od svega, na vrh glave su mi ispiti, učenje, pisanje, itd. Isto popodne krenuli smo na more. Čim smo stigli. Legla sam uz more i zaspala poput Trnoružice.

Odjednom, otvorivši oči, našla sam se u moru. Kako, nemam pojma! Začudila sam se kako mogu disati. Ne znajući što ću, htjela sam stati na dno i hodati, ali nisam mogla. Imala sam osjećaj kao da nemam noge. Kada sam se okrenula da vidim što mi je s nogama, zavrištala sam. Ugledala sam rep kao kod sirena. Sva su se morska bića uznemirila. Jedna sirena mi je prišla i upitala me: „Sestrice, što ti je, zašto vrištiš?“ Ne znajući što bih joj rekla, zato što bi se ipak svi uznemirili saznajući da nisam sirena, rekla sam: „Što ja radim ovdje?“ Sirena će meni: „Možda si zalutala. Pođi sa mnom da se odmoriš, sigurno si umorna.“ Krenula sam. Nisam imala izbora, ipak sam se dobro snalazila s repom. Putujući morem vidjela sam prekrasne alge, školjke i mnoge druge ljepote. Stigle smo pred prekrasan brod. Sirena me povukla u njega. Tada sam ugledala mnoštvo sirena kako stoje u nekoj vodi, nalik na jezero ili bazen. I ja sam ušla u taj bazen. Sirene su zapjevale i zaplesale. Zatim su objasnile da je to u znak dobrodošlice i sve su zajedno iz sveg glasa povikale: „Dobrodošla, sestrice naša!“ A ona glavna sirena je rekla: „Ja se zovem Irma. Mi se baš pripremamo za zabavu. Naime, sutra slavimo deseti rođendan našeg Sirenograda. Hoćeš li nam pomoći i kako se ti zoveš?“ „Buduci da nisam znala gdje sam, rekla sam: „Drago mi je, ja sam Marija rado ću vam pomoći!“ Sirena reče: „Hvala ti. Rekla si da se zoveš Marija Lijepo ime. Neki kažu da Marija znači gospođa, uzvišena ili prema staroegipatskom ona koju Bog ljubi. A drugi govore da znače koplje. Ti ćeš biti naša braniteljica na proslavi. Samo sam dobacila: „O.K.““ Sirena opet krenu: „Sada ćeš poći sa mnom, na proslavi ćeš imati posebnu odjeću i koplje, naravno.“ Krenula sam za njom za njom kroz neobične prolaze. Pružila mi je odjeću i koplje, rekla je: „Evo, izvoli. Još ćemo ti sutra srediti frizuru. Ovo je tvoja soba. Unutra imaš dovoljno hrane i pića. Ujutro ću doći po tebe, lijepo se odmori.“ Rekla sam: „U redu, vidimo se!“ Kada sam ušla u sobu, bila sam zadivljena. Zašto? Soba je bila ogromna i u njoj su se nalazili: prostrani krevet u obliku broda, veliki stol na kojem su bile ribe i morski plodovi, neka pića, veliko prekrasno jezero, nekoliko prozora, ormar i na njemu veliko ogledalo. Odlučila sam se odmoriti. S velikom sam radošću iščekivala sutrašnji dan. I napokon sam ga dočekala. U svom sam uzbuđenju zaboravila jesti. Na brzinu sam se obukla i počastila se. Iskreno, nisam ljubiteljica morskih plodova, ali što je tu je. Kad si gladan, sve prolazi. Baš kad sam završila, po mene je došla sirena i upitala me: „Jesi li se lijepo smjestila?“ Odgovorila sam: „Jesam, baš mi je super.“ Krenule smo i došle do sobe. Kada smo ušle, rekla je: „Sjedni. Sada će doći Barbara. Ona će ti napraviti frizuru, malo te našminkati i srediti tvoje zube.“ Kada je došla malena sirena, napravila mi je frizuru, malo me našminkala, stavila mi neku spravu u usta i rekla: „Moraš je imati u ustima, dok ti ne izravna i ne izbijeli zube. I još ti nešto želim reći. Tvoja kosa je prekrasna i mislim da je najduža u Sirenogradu. Znam da želiš zahvaliti zbog komplimenata, ali sad ne smiješ govoriti.“ Kada je to završilo, zahvalila sam sireni i izašla iz sobe, a tamo me je čekala glavna sirena i rekla: „Nešto si zaboravila!“ Pružila mi je koplje. Još je nadodala: „Sve je spremno. Proslava će upravo početi!“ Baš mi je bilo drago što sam na proslavi, precool je. Iznenada, iz čistog mira, sirene su počele vrištati: „Evo morskog psa!!!“ Glavna sirena me gurnula i rekla: „Znaš što to znači!“ I morala sam stati naprijed, morala sam ih braniti. Da sam barem znala da će sirena to reći za moje ime, izmislila bih neko manje. Probola sam jednog morskog psa kopljem, a sirene su i dalje vrištale. Bilo mi je čudno zašto vrište kada sam sve dobro obavila. Onda sam se okrenula, vidjela morskog psa i zažmirila.

Odjednom sam počela vrištati. Kada sam otvorila oči, bila sam na istoj plaži i dalje sam kričala. Do mene je došla mama i rekla: „Nemoj vrištati. Spavala si. Sigurno si nešto ružno sanjala. „,,Samo sam kimnula. Nikome nisam htjela spomenuti svoj san, jer sam pretpostavljala da će reći kako imam bujnu maštu.

Marija Ilić, 5. razred
OŠ Stenjevec
Voditeljica: Zlata Begović

Sven Maršić i Josip Juraj Žižić, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Škola iz budućnosti

Igrat ćemo malu igru asocijacija. Ovako! Vidim jedno mjesto... jedno strašno mjesto... To grozno mjesto djeci se čini kao zatvor, a roditeljima kao hotel ili ljetno odmaralište. Ako ste upravo rekli - škola! - čestitam, pogodili ste!

Sve je počelo jednog običnog školskog dana. Poslije testa iz Hrvatskog. Nakon teške muke i požrtvornosti koju sam uložila u taj test iz kojeg bih, po svojem mišljenju, mogla izvući najviše čestovorku, profesorica je od nas tražila da napišemo još i sastavak, i to za ocjenu. Za mene pisanje znači inspiraciju koja može doći tek sutra, naglu i neočekivanu potrebu da se izraziš riječima. Jedine riječi kojima sam se tad imala potrebu izraziti bile su one o groznosti škole. A moje unutarne ja nije se nikako moglo povezati sa stvarnom temom, a ta je bila: „Škola iz budućnosti.“ Tražila sam inspiraciju tupo gledajući u zid i prateći zvuk škripanja olovaka ostalih učenika, punih inspiracije. Osjećala sam se kao da mi se rugaju. Iako je moje tijelo samo tupo zurilo u zid i naizgled besposličarilo, u umu se odigravala drugačija scena. U mislima sam očajnički pretraživala sve poznate mogućnosti za pisanje sastavka, ali mi nijedna ideja nije bila dovoljno dobra. I tako obavijena velom misli, nisam niti primijetila kako su se zvukovi oko mene počeli mijenjati. Ne samo zvukovi, već i cijela slika učionice.

Umjesto poznatog lica profesorice i njezine vjerne katedre, nije bilo ničega. Zapravo, bilo je nečega, ali to nisam mogla imenovati. Umjesto zidova, učionica je bila napravljena od stakla tako da se sve moglo vidjeti i isprva se činilo kao da smo vani. Nije bilo ni ploče ni krede. Umjesto uobičajenog škripanja olovaka, čula sam nečiji glas: „Škola dvadeset i prvog stoljeća, tužno i turobno mjesto. Poznati filozof Dedvor, koji je poginuo u trećem svjetskom ratu 2020. godine, napisao je sljedeće: *Škola je samo diploma, papir izmišljen kako bi pomogao vlastima u kontroliranju ljudskih umova*. Učenici su morali previše raditi, što je u današnje vrijeme strogo zabranjeno zakonom. Drago mi je što živim u 26. stoljeću gdje je sve lakše i jednostavnije.“ Taj me govor, od svega do tada, najviše zaprepastio. Zar se nalazim u 26. stoljeću? Sama pomisao bila je zastrašujuća. Ali što sam dulje bila u toj staklenoj učionici, moja se pomisao pokazivala sve istinitijom. Razgovor se nastavio: „To je bio izvrstan referat iz povjestologije. Sljedeći referat!“ Nisam razumjela otkuda dopire taj pomalo robotski glas. U tom trenutku je zvonilo (to sam shvatila po pištavom zvuku iza kojeg je prestala vladavina mira). Polako sam spremala knjige u torbu kada sam odjednom primijetila da umjesto da sjedim u školskoj klupi, ja lebdim u zraku! Ni kod ostalih nije bilo drugačije. Naglo sam ustala s te nevidljive stolice. U rijeci učenika koja je postajala sve jača, uspjela sam razaznati neka poznata lica. Što sam dulje gledala, primjećivala sam sve više osoba iz svoga razreda. Kada se riječ učenika malo primirila, otišla sam do svoje prijateljice Amine koja još nije spremila knjige. „Hej, Amina!“ započela sam razgovor s nadom da joj je to pravo ime. „Hej, Unči!“ uzvratila mi je poznatim glasom. „Danas si čudno odjevena. Što si to jutros zaželjela od odjećomata? Izgledaš kao da si iz 21. stoljeća!“ zapita me.

Uzvratim joj s nesigurnošću u glasu: „Da, baš 21. stoljeće, tako sam se odjenula, a što ti je to odjećomat? A kada te već to pitam, još ću te upitati i kakva je ovo učionica, što je ova stolica, ma objasni mi sve, ionako ništa ne shvaćam!“ „Pa dobro, kako ti to sada ne razumiješ? Trebala bi znati jednako onoliko koliko i ja znam. No dobro, ispričaj ću ti. Baš svakoga jutra probudiš se točno u devet sati, ni minute kasnije. Tako je zbog jednog čipa u tebi kojeg ti ugrade čim se rodiš. Napravljen je kako bi svaki čovjek uzeo dovoljno sna i kako bi svijetom vladao sklad. Čim se probudiš, tvoj zdravbot dođe do tebe. On te primi za ruku i po tome zna jesi li žedna, gladna ili bolesna. Zatim ti donese vodu, hranu i uz to bombončić. Taj bombončić služi za pranje zuba, a možeš birati okus

vanilije, jagode, jabuke ili totakame. Totakama je nešto slično čokoladi. Čim opereš zube, tvoj odjećomat dođe do tebe spreman za izvršavanje zapovijedi. Možeš zamisliti bilo koju odjevnu kombinaciju i on će je odmah stvoriti. Poslije odjećomata odlaziš do uljepšalice koja će ti napraviti frizuru i uljepšati te. Onda napokon svojim letomobilom odlaziš u školu. Škola počinje u deset, a završava u jedanaest. Svaki dan u školi imaš jedan predmet. A kako bi nešto naučila, ne moraš se služiti knjigama, samo staviš ućokacigu na glavu i sve ćeš znati. Kada smo kod škole, onda moraš znati da postoje školska pravila određena zakonom. Pravila kažu kao dijete ne smije raditi, biti ozlijeđeno, osjećati se tužno ili ljuto. U školi nemamo profesore, svakoga za jedan predmet, već je jedan profesor za sve, za cijelu školu. Taj je profesor također robot. On može čuti sve u svakoj učionici i svakoga ocijeniti. Naša učionica je prekrasna, kao što vidiš. Pogledaj ispod sebe. Vidiš učenike, zar ne? Oni su kat ispod nas. Ova škola ima ukupno pedeset katova, što i nije toliko mnogo za školu iz 26. stoljeća, ali nama je dovoljno", završi Amina svoj dugi monolog koji me ostavio bez daha. Tada je opet zvonilo pa smo se morale maknuti iz učionice. Amina me povezla svojim letomobilom jer ja pametnica nisam znala gdje sam parkirala, a i kako bih mogla kada sam još jutros bila u 21. stoljeću? Odjednom shvatim da u džepu svojih „staremodnih“ traperica imam komadić čokolade. Dala sam ga Amini, a ona mene zauzvrat počasti komadićem totakame. Mogu reći da nije nimalo drugačija od čokolade! Na trenutak sam zatvorila sam oči i maštala o tome kako je život lijep.

Otvorim oči i shvatim da više nisam u letomobilu, već u poznatoj, malo neudobnoj stolici iz 2014. Na starom sam satu Hrvatskog i sve je isto kao da uopće nisam bila u budućnosti. Isto škripanje olovaka, isti zidovi, isto vrijeme. Ali, ipak je bilo razlike. Umjesto prazne bilježnice, sada su ovdje četiri ispisane stranice. Shvatila sam da je to očito moj sastavkomat napisao za mene. Nažalost, sastavkomat ne zna pravopis ovoga stoljeća pa se nadam da će mi, u tom pogledu, profesorica progledati kroz prste. Drago mi je što sam se vratila. Ovdje je sve teže, ali i ljepše. Ovo je moje doba i iskoristit ću ga najbolje što znam. Vrijeme u kojem živim mi je darovano i sigurna sam da postoji razlog za to.

Una Isajbegović, 6. razred
OŠ Gustava Krkleca
Voditeljica: Ana-Marija Šoštarić

Tenisice u kutu

Bilo je poslijepodne, i to ne bilo kakvo. Nije bilo kao ona tipična popodneva kada bih sjedio na verandi sa šalicom bijele kave u ruci uživajući u cvrkutu kosova i gukanju golubova. Ovo je bilo nekako drukčije: bilo je kao iz neke zaboravljene bajke na dnu bakine škrinje. Sunce se ponosno šepirilo na nebu rastjerujući sive oblake pune kapljica kondenzirane vode...

Kroz prozor dopriješe sunčeve zrake i u moju sobu. Sjedio sam za stolom. Na njemu je stajala otvorena knjiga s temom iz povijesti. Na stranici je masnim Times New Roman slovima pisalo *Ban Josip Jelačić - borac za slobodu i hrvatske ideale*. Volio sam čitati o hrvatskoj povijesti, a još više o ljudima koji su je ispisivali. *Historia magistra vitea est* - znao sam s veseljem ponavljati za povijest.

Zatvorio sam knjigu i poželio glazbu. Otvorim glasovir prebirući po crno-bijelim tipkama najdražu mi Rubinseinerovu *Romancu*. Skladni zvuci es-dura ispunili su me toplinom i zadovoljstvom, ali ne onako *full*, do kraja. Pogled mi pobjegne kroz prozor.

Ljepota toga sunčanoga dana me zarobila. Morao sam izaći! Brzo obukoh jaknu, domahnuh mami i sjedoh na *bajk*. Nisam previše razmišljao, samo zavrtjeh pedale...

Vozio sam travom, zemljom, stazom, betonom... Nisam mogao pravilno disati zbog euforije osjećaja koji su me preplavili i obuzeli mi misli. Ne sjećam se jesam li usput okrznuo neku staricu, prošao kroz crveno ili počinio neki drugi prometni prekršaj, ali znam da sam uživao! Sjeo sam zatim na klupu, prislonio bicikl i promatrao oblake...

Na kraju svakog filma piše velikim slovima *The End*, ali nitko zapravo ne zna što se kasnije dogodi. Moj *Happy End* nije trajao dugo. Dok sam tako promatrao oblake, nos mi orosi kapljica kiše! Nisam dvojio niti provjeravao vremensku prognozu - žurno sjedoh na bicikl i okretah pedale kao onaj dopingirani Amerikanac Armstrong...

No, do doma sam se pošteno namočio. Izgledao sam kao da sam upao u obližnju baru: jakna mokra, puna zalijepljenih brezinih listića, lice rumeno kao da sam Heidi, tenisice blatnjave, natopljene vodom. Naravno, sliku upotpunjuju promrzla stopala i prozeble ruke. I baš me tada trebao „upiknuti“ jedan komarac... kao da se svijet okomio na mene!

Kući sam stigao na izmaku snaga. Ljutito sam izuo blatnjave tenisice i bacio ih u kut. Pod sam dobrano uneredio vodom, komadima zemlje i pokojim natrulim brezinim listom.

Majka je otvorila vrata i pogledala me. Nije ništa rekla, već je lagano krenula prema kutu u kojemu su bile moje tenisice. Njezina papuča ugazila je u baru (kojoj su nedostajale samo patkice) i... bara je učinila svoje - scenarij srodan onome iz *Dr Hausea* ili *Uvoda u anatomiju!* Majka se trznula i gotovo pala. Na sreću, uspio sam ju pridržati.

Ne, nisam ispalio vatromet, otvorio šampanjac i sretno kliknuo. Očekivao sam prijekor, povišen ton ili barem opomenu. Ali majka se samo uspravila, bez riječi, zagrlila me i tihano šapnula: „Hvala...!“ Okrenula se i produžila hodati do kupaonice...

Najednom sunce grane kroz prozore i osvijetli čitav stan. Kos je zapjevao svojoj kosovici da se vrati. A ja? Ja sam stajao nepomično i zurio u blatnjave tenisice u kutu. S radija se začula pjesma *Sutra je novi dan...*

Dominik Tomić, 8. razred
OŠ Ante Kovačića
Voditeljica: Ivanka Brađašević

Tko sam ja

Ja sam čovjek i živa sam ... ili to pokušavam biti.
 Ja sam uglavnom tu, čak i kad me nema.
 Ja sam samotni društvenjak kojega vole mrziti. Ja sam mrzitelj mržnje.
 Bezosjećajni emotivac, očerupani paun, umiljata ništarija. Ja sam zaljubljenik u toplinu
 što lije hladnoću iznutra.
 Ja sam gradski štakor iz raskošne rupe. Ja sam prazna džepa i puna srca.
 Ja sam bogati siromah.
 Ja sam slijepi slikar. I gluhi pjevač, i sakati plesač.
 Ja sam moderni klasičar i stari mladac. Ja sam živa za snažne boli u kojima lako patim.
 Ja sam slijepac kad gledam iza sebe, a pogleda naprijed se ne bojim.
 Ja sam otvorena knjiga zamrljanih stranica, labirint s putokazom.
 Ja sam meta i lovac bez streljiva. Mačak bez brka i riba na suhom.
 Ja sam nevidljivi div među malima. Ja sam bijela boja u šarenom setu i grafit na čistom zidu.
 Ja sam crni oblak na vedrom nebu. Ja sam u svakom zamućenom pogledu i zadržanom dahu.
 Ja sam stisnuta šaka opuštene ruke. Ja sam topla u samoći i hladna u društvu.
 Ja sam neželjeni svatko i uvaženi nitko. Ja sam mudrac i neuko dijete.
 Ja sam pošteni nitkov, iskren u laži.
 Ja sam pravilna u nepravilnosti i točna u netočnosti..
 Ja sam zapravo sve, a onda opet, tek ništa.
 Ja sam čovjek i živa sam...
 ili barem to pokušavam biti.

Bojana Dimovski, 8. razred
 OŠ Mate Lovraka
 Voditeljica: Marija Ptičar

Ana Gomerčić, 3. razred
 OŠ Antuna Gustava Matoša

Tri velika srca

„Još samo da stavim ove sitnice u kutiju i gotova sam!” vikala sam mami sva sretna završavajući s beskrajnim pospremanjem svoje sobe. Odnijela sam stvari u kutiju s uspomenama. Kada sam otvorila kutiju, ugledala sam svoju uspomenu iz djetinjstva, mali kist s kojim sam prvi put naslikala crtež: mama, tata i ja.

Poželjela sam opet naslikati portret svoje obitelji. Počela sam zamišljati i dirigitirati kistom po zraku crtajući svakoga od nas.

Ja - visoka, smeđe kose, zelenkastih očiju. Razigrana, vesela, ne skidam osmijeh s lica.

Mama. Osoba koju najviše volim i za koju bih dala sve na svijetu. Visoka, kratke smeđe kose i zelenih očiju. Uvijek se smije i uvijek je spremna za šalu. Najviše volim naše razgovore prije spavanja kada pričamo o svemu što se događalo u tom danu, otkrivamo tajne, a mama mi često zna prepričati neku svoju zgodu iz školskih dana. Moja draga, dobra, pametna i darežljiva majka, uvijek spremna pomoći.

Moj tata, također visok, smeđih očiju, uvijek u trenirci zakopčanoj do grla bez obzira na to je li u stanu toplo ili hladno. Kada mu počnem nešto pričati, čini se kao da me ne sluša, ali to je samo privid. Zapravo, uvijek pažljivo sluša i o svemu ima svoje mišljenje. No, prije nego li kaže što misli, uvijek prvo pomiluje bradu, malo se nakašlje te me kroz naočale pogleda svojim velikim očima. Uvijek je sretan ako mi oko nečega može pomoći, a ja sam sretna kada njemu izmamim osmijeh na lice. Iako ga svi smatraju strogim i ozbiljnim zbog njegovih naočala, gustih obrva i crne kose, on nije takav. Taj moj tata dobar je čovjek, plemenitog srca kojega krasi još mnogo lijepih osobina.

Još uvijek sam zamišljala kako slikom dočarati dodir maminih nježnih ruku i čvrsti tatin zagrljaj kada me u tom umjetničkom zanosu prekinulo mamino kucanje.

„Je li gotovo više to pospremanje?”

Kada je ušla u sobu i vidjela papir, blago mi se nasmiješila, kao i ja njoj.

Na papiru bila su naslikana tri velika srca.

Moja obitelj: mama, tata i ja!

Amina Mutapčić, 6. razred
OŠ Gustava Krkleca
Voditeljica: Ana-Marija Šoštarić

U Zagrebu

U jesen, kada šećem po zrinjevačkoj stazi,
Razveseli me vrapčić koji se s listom mazi.

Kada sam ljuta ili kad plačem,
Lakše mi je dok oko Bundeka skačem.

Ljeti, kad sjedim u gornjogradskom hladu,
Dok jedem rastopljenu čokoladu,
Na mom se licu smiješak stvori,
Čim uspinjača vrata otvori!

Zimi, kad po snijegu hodam sama,
Za osmijeh nisu potrebni ni tata, ni mama,
Dovoljna je zagrebačka pahulja na nosu,
I vjetar sa Sljemena što mi mrsi kosu.

Kada se kaže da je nešto najljepše na svijetu,
Ili da sliči prekrasnom cvijetu,
Da bih se mogla veseliti tome,
To mora biti u Zagrebu mome!

Sara Kajari, 6. razred
OŠ Otok

Voditeljica: Tatjana Ognjenović

Petar Knezović, 1. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Vidim te more

Vidim te more,
dodirujem tvoje plavo zelene vlasi kose
kao dan kad si mi poslala znak rose.
Sjedim na stijeni, ti mi šapćeš svoje vesele fore,
a svi misle da si ti samo more.
Evo, sada mi reci ti,
kako me tako dobro znaš nasmijati?
ja ću leći, a ti kleči, lijevo, desno, naprijed, nazad!
Sve što meni šapće more.
Ali moram ići. Idem u gore
i tako sam otišla u gore
i tužna sam što više nisam uz more.
Ali, nema veze! Kad se vratim s gore,
opet ću posjetiti naše Jadransko more.

Lucia Bajakić, 4. razred
OŠ Ksavera Šandora Gjalskog
Voditeljica: Helga Mihaljević Jurić

Vrata u neki drugi svijet

Svake godine krajem lipnja s nestrpljenjem očekujem odlazak u Sveti Ivan Žabno.

Radujem se zelenilu i prostranom dvorištu u kojem se odmah na ulazu nalazi pedesetgodišnji orah, u čijem sam hladu proveo mnogo ljetnih dana igrajući se.

Do prošle godine do njega se širio i raskošni prastari dud. Njegovo moćno korijenje postalo je prijetnja kući pa smo ga morali posjeći. To me je jako rastužilo. Bez njega je sve pusto.

Moja je baka umirovljena profesorica geografije. Hladniji dio godine s nama je u Zagrebu, a ljeti je na selu. Ona nas dočeka već na dvorišnim vratima, poželi nam dobrodošlicu i odmah nas pozove u kuhinju na ručak. Ipak, ja prije ručka stignem običi nekadašnje gospodarske zgrade - veliki drveni štagalj, štalu, svinjac i kokošinjac. One su sada, nažalost, prazne.

Poslije objeda obično se uputim u bakinu sobu. Baka pere suđe, a ja u sobi sjedim sam.

Uvijek se osjećam ugodno u toj prostoriji. Baka je zadržala namještaj koji je star više od osamdeset godina. Sve je u toj sobi napravljeno rukom, od drveta: krevet, stol, stolci, ormar.

Izradili su ga stolari u Križevcima prije Drugog svjetskog rata, a pradjed ga je seoskim kolima Dovezao u Sveti Ivan Žabno. Fotografije naših predaka, koji nas promatraju sa zidova, uokvirene su drvenim okvirima, kakvi se mogu vidjeti samo još u muzejima.

Krevet je prekriven vezanim platnenim pokrivačem domaće izrade, a jastuci su ukrašeni končanim čipkom. Nju je izradila moja prabaka, poznata kao vrsna vezilja.

Iznad kreveta blago se smiješi slika Majke Božje, također u lijepom drvenom okviru, te prabakina krunica svijetlo plavih zrnaca. Na njoj se njiše raspelo boje slonovače.

Sve je čisto i milo u toj sobi svijetloplavih zidova. Pod je od dasaka, ulašten i pokriven starinskim tepisima. Posebno mi se sviđa šivaći stroj napravljen od lijepo oblikovanog metala i drveta. Danas spava jer ga nitko ne koristi. U kutnoj vitrini nalaze se raznovrsne staklene figurice, čaše i baki najdraže porculanske šalice za čaj, ukrašene ružičastim cvjetićima. Na ormaru se uvijek nađe nekoliko krušaka ili jabuka izvrsnoga okusa, dozrelih u našem voćnjaku. Njihov miris širi se sobom. Iz starinske vaze miriše domaće cvijeće, ubrano u bakinom cvjetnjaku.

Bakina soba nalazi se na zapadnoj strani kuće. Najljepša je u kasno popodne, kad zrake sunca na zalazu obasjavaju slike na zidovima. Tada je u njoj sve toplo i zlatno. Tada imam osjećaj da sam zakoračio u prošlost, da sam na vratima u neki drugi svijet, koji više ne postoji.

Filip Gazarek, 6. razred
OŠ dr. Ante Starčevića
Voditeljica: Dubravka Rovičanac

Život na farmi

Postoji jedna farma, milijama udaljena od najbližeg čovjeka, smještena na golemoj, zelenoj livadi. No, to nije obična farma. Tamo ljudska noga godinama nije kročila, a opet vrvi životom. Čak i prije nego što uđete, osjetite silnu radost i veselje koje isijava iz nje.

Dom je ona mnogim životinjama, od malog crva koji se vuče trulim daskama stare ograde pa do konja koji gizdavo kaskaju po polju. No, pitanje je kako su sve te životinje preživjele same godinama.

E, pa, ovo mjesto je magično. Ono ne poznaje tugu, ljutnju ili zavist. Ovdje su pas i mačka najbolji prijatelji, krave zajedno s ovcama veselo čavrljaju o najnovijoj modi, kokoši s paunovima skupljaju zrnje koje iz zemlje samo niče da bi nahranilo tolika gladna usta.

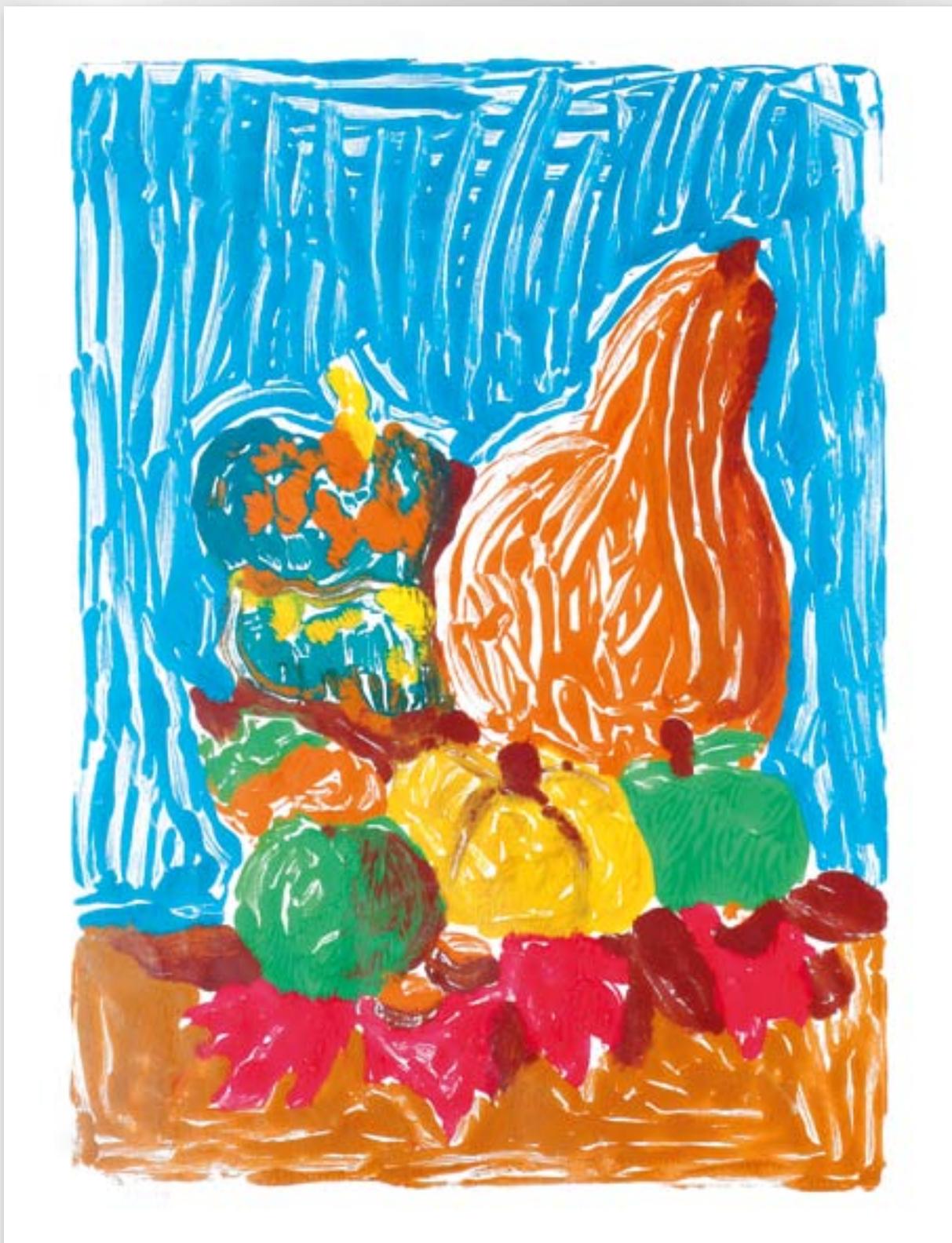
Ta je farma raj na zemlji. Dok god tamo vladaju sloga i mir, dotle će i postojati, a ljudska noga na nju neće kročiti sve dok ljudi ne postanu dobri poput životinja na farmi.

Ispod stoljetnog, mirisnog hrasta još uvijek čeka klupica da netko na nju sjedne i nađe pravu sreću gledajući beskrajna brda i doline s golemim, plavim, nebeskim svodom iznad glave...

Hana Vlašić, 6. razred
OŠ Trnsko
Voditeljica: Božica Ditrih Marić

Antonio Špiček i Mihael Gregl, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Anai Isabel Villca Vincenti Božičević, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

PREDLOŽENI*

**Literarni
radovi**

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

*predloženi radovi za Državnu smotru

Balada o kaputu

Četiri dugmeta na kaputu novom
lijepom i atmjenom
kao posutim ugljenom
što šepiri se na vlasniku svom.

Prolaze dani, minuše ljeta
na kaputu ostaše samo tri dugmeta.
Zbog nestalog ih prijatelja obuzme sjeta,
ali u kaputu se još uvijek pristao vlasnik šeta.

Odoše godine, još je jedno dugme prošlost
i druga već dva pokazuju slabost,
vrijeme je kaput u sivilo pretvorilo
i sav ponos iz njega istrošilo.

Još jedno se dugme teškom mukom vuče,
a neprestane sprdnje već vlasnika muče,
i ono se jadno na jednoj niti drži,
želja da se braći pridruži već ga grebe, prži.

I tako zadnje dugme pada, vrti se u zraku
te se, zveknuvši, nađe u mraku
i drugima na putu, koji ga šutajući
odvedoše na svoju rutu.

A jadan kaput satrti
beskućnika grije na samrti
i sjeća se još onih ljeta
kad imao je svoja četiri dugmeta.

Damian Humski, 8. razred
OŠ Markuševec
Voditeljica: Žana Jusup

Centar za usvajanje - Lesnina

Ja sam Sag. Perzijski Sag. Ljudi me najčešće zovu Tepih. Mnogi misle da je moj život dosadan i jednoličan, a zapravo je puno zanimljiviji nego što se čini na prvi pogled.

Rodio sam se u jednoj tvornici nedaleko od Zagreba. Tog vremena baš se i ne sjećam, no znam da su me, čim sam se rodio odveli u Centar za usvajanje Lesnina. To je jedna velika zgrada u koju strpaju mnoštvo Tepiha koji nemaju vlasnika. Tamo sam stekao puno prijatelja, no svatko koga bih upoznao nakon nekog vremena bi otišao i ne bi se više vratio. Na njegovo mjesto stavili bi neki novi. Novi Tepisi dolazili su i odlazili, a ja sam se već zabrinuo. Zašto odlaze svi osim mene, pitao sa prijatelja Tapisona. Savjetovao mi je da pogledam na svoju karticu. Pisalo je ROBA S GREŠKOM. Rastužio sam se. Svi ostali Tepisi bili su tako lijepi, simetrični, savršeni, a ja sam se razlikovao, imao sam grešku. Na meni su bile 33 trake trokutića i jedna, greškom utkana traka kvadratića. Nitko me nije želio.

Jednoga dana ugledao sam čovjeka u žutom prsluku. Bio je to zaposlenik Lesnine. Popeo se na ljestve... Poveselio sam se da će me skinuti, no samo se namrštio i prikvačio mi bedž na kojim je velikim brojevima pisalo - 50%! Od tog dana ljudi su se češće zaustavljali, razgledavali me, ali nitko me nije htio kupiti.

Dani su prolazili, a ja sam i dalje bio nepoželjan. Život u Lesnini išao je ustaljenim ritmom; buđenje-izložbeni dan-spavanje... no ljepše bi bilo smjestiti se kod neke obitelji. Moj najbolji prijatelj bio je Tapison. On je također roba s greškom i tu je čak i dulje nego ja. Najiskusniji je u na cijeloj polici. Mnogi ga često pitaju za savjet. Ja sam bio jedan od njih. Tapison je uz mene od prvoga dana moga boravka. Neki dan je bio vrlo nervozan. Čuo je telefonski razgovor u kojem se govorilo o njemu. Rečeno je da će ga prebaciti u Harvey Norman jer Lesnina nema novaca i mora prodati određene artikle. Tako je i bilo. Već sutradan su ga ukricali u veliki i kamion i odvezli ga. Više nisam imao nikoga s kim bih razgovarao. Ostao sam sam.

Na Tapisonovo mjesto došao je Običan Vuneni. Bio je zabavan. Volio je pričati viceve i stalno se smijao. Nakon tjedan dana Vuneni je primijetio da iz njega visi jedna duga nit koju su nestašna djeca povlačila i Obični Vuneni počeo se parati. Tada ga je odvezao onaj isti veliki kamion. Govorilo se da su ga odvezli na glomazni otpad ili u Centar za reciklažu.

Njega je zamijenio Dječji Tepihić. Meni se nije sviđao. Bio je umišljen, svima se rugao, samo zato što je na sebi imao jednoroga. Uz Dječji Tepihić nisam bio dugo. Ne, nisu kupili njega, već mene! U Lesninu je došla jedna krasna obitelj s malenom djevojčicom u kolicima. Gledali su, dodirivali, pipkali nas, škakljali... a onda je djevojčica počela mahati ručicama i pokazivati na mene. Nisu se obazirali na nju i krenuli su dalje, no ona je počela neutješno plakati pokazujući na mene. Iako se roditeljima nisam svidio, kupili su me. Vozio sam se u njezinim kolicima, a ona me zagrlila i tako me držala sve dok nismo došli kući.

Smjestili su me nasred dnevnog boravka. Ubrzo sam upoznao svoju obitelj: majka Marija, otac Patrik i djevojčica Ida. Ida me najviše voljela. Valjala se po meni, puzala, razbacivala po meni svoje igračke, čupkala mucice iz mene, što mi baš i nije bilo ugodno, no najljepše je to što se ona zabavljala. Kada je malo porasla, naučila je hodati, skakati i trčati. Radila je kolutove, stojeve, svijeće, zvijezde i druge akrobacije na meni. Najviše je voljela plesati i skakutati. Život s Idom zapravo je bio veoma bolan, ali njezina sreća je bila je i moja. Nakon godina s Idom postalo mi je malo lakše. Ida je često sjedila na meni i čitala neku zanimljivu knjigu ili je crtala. Najdraže mi je bilo kada bi legla na mene i pisala svoj dnevnik Tako sam proživljavao njezin život.... Znao sam sve njezine nestašluke i tajne. Kako su godine prolazile, Ida je sve više zaboravljala na mene. Nakon škole bacila bi torbu na mene i brzo izjurila van. Nedostajalo mi je njezino skakanje, želio sam da se vrati. A onda jednoga

dana -dogodilo se ... Ida je prstom uperila u mene, baš kao i onoga dana u Lesnini, ali ovoga puta s namjerom da me se otarasi... neki čovjek me smotao i iznio iz stana. Izbačen sam!

Prodan sam jednom poznatom hotelu u središtu grada. Stavili su me kao dekoraciju ispred recepcije. Moj posao je bio užasan: po cijele dane po meni su gazile visoke potpetice i to me je jako boljelo. U hotelu sam se sprijateljio s Otiračem. On radi na ulaznim vratima i požalio mi se da su mu najgore Timberlandice jer imaju najgrublji potplat. Otirač je super lik, ali je vrlo pesimističan. On je jedina stvar koja ima teži posao od mene. Kada ljudi po cijele dane brišu noge o tebe, teško je ne biti mrzovoljan. Zbilja mi ga je žao.

Cijela atmosfera u hotelu je nekako dosadna. Ljudi dolaze, odlaze, a meni preostaje samo razmišljanje: hoću li zauvijek ostati zarobljen na ovom podu? A onda, na nečijoj Vansici odvezale su se vezice i kada je zakoračila na mene, poskliznula se i pala. Osoblje hotela zaključilo je da sam ja odgovoran za nezgodu, stoga su me zarolali i odnijeli na smetlište iza hotela. Isprva sam mislio da će mi biti bolje, ali grdno sam se prevario. Opet sam bio sam! Bilo je hladno i mračno. Da me barem netko uzme i ponese svojoj kući! Bilo je tu nekoliko beskućnika, ali me nitko od njih nije ni pogledao. Tek bi se poneki štakor ispružio na mene i zadrijemao.

Kada sam se već pomirio da ću zauvijek ostati „beskućnik“, ugledao sam nekog finog mladića kako se približava i razgledava gomilu odbačenih stvari, a onda sam osjetio blagi dodir i kako me podiže. „Lebdio“ sam do njegovog doma. Tek kasnije sam shvatio tko je on i zašto me je odabrao. Bio je to poznati umjetnik koji je u mojim asimetričnim linijama, zbog kojih me mnogi nisu htjeli, vidio ljepotu. Umjetnici su divni ljudi, slobodne duše koje u svemu mogu pronaći ljepotu i nadahnuće za svoje stvaralaštvo. David me, tako se zvao umjetnik, izrezao u raznim oblicima, zalijepio na papir, uokvirio i stavio na zid dnevnog boravka. Započeo je moj sretan život! David je oženjen i ima dvoje prekrasne djece. Svaki puta kad uđe u sobu, David me pogleda i osmijehne mi se. Čak i da imam usta ne bih mu osmijehom mogao pokazati koliko mi to znači.

Iako sam fizički u dijelovima, moje je srce cijelo!

Jana Hrnjak 6. razreda
OŠ Bartola Kašića
Voditeljica: Štefanija Turković

Gramatike – nula, nula promila

Danas sam se ano pobudio. Osjećao sam se čudno. Otvoio sam novine. Pva vijest- Nestalo je slovo R! Sve su iječi poludjele. Policija je skupila sve bojeve, slova i iječi u gadu. Zadnji, koji je vidio slovo R, bio je boj 24.

Ja sam slovo F, pošta. Skočio sam na svoj bicikl i kenuo dostavljati poštu. Dostavio sam je slovu M, K, O, vjenčanima L i J, bojevima 10, 20, 15, 40 i iječima lješnjak, lopta i komaac. Tada sam pimio poseban paket. Tebalo ga je dostaviti u šumu hasta. Tamo živi boj 7. To je jako čudan boj. Putem sam seo boj 24. Pitao sam ga što se dogodilo. Ekao mi je da je išao u kafić po imenu Pavopis. Tamo je seo slovo R kako pije gamatiku... Nastavio sam putem. Puno je policije tagalo za jadnim slovom R. Ušao sam u šumu hasta. Došao sam do male kolibe i pokucao. Vata je otvoio boj 7. Uzeo je paket i platio mi 25 uskličnika. Upozoio me je kako je sinoć čuo neko šuškanje. Okolo možda veba opasna glagoljica.

Na povatku sam azmišljao o jadnom slovu R. Što ako ga nikad ne ponademo?

Već je večer i slovo R neće moći još dugo izdržati...Ali, nešto je čudno! Pa da, slovo R je ponovno tu! Razgrnuo sam grmlje. Slovo R je spavalo. Probudio sam ga i pitao što se dogodilo. Ispada da se jučer napio previše gramatike.

Vratili smo se u grad i sve je opet bilo kao prije. Što bismo mi bez slova R?!

Fran Širić 6. razred

OŠ Bartola Kašića

Voditeljica: Marina Zlatarić

Fanika Sabljčić, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Ja sam matovilac

Ja sam matovilac. Ili, da vam bude jasnije, salata, tako nešto zeleno. I pravo da vam kažem, moj je život grozan.

Među matovilcima postoji podjela. Postoje oni veliki, raskošni, kraljevski matovilci, a postoje i one sitne, jadne biljčice, također zvane matovilcem. Oni veliki i raskošni matovilci vode znatno bolji život. Oni na livadama dožive duboku starost i nikad se ne nađu na otpadu. Malo prije no što oda-pnu, pojedu ih krave, ovce ili koze i oni postanu fino mlijeko, a kasnije i sir...

Ja nisam bio te sreće. Ja sam jedan od onih koji čim prokliju, znaju svoju sudbinu. Jedan od onih koji znaju da za njih nema puno nade. Naime, mene i moje ostale jadne kolege već u ranoj mladosti iščupaju iz tople, meke zemljice. Joj! Onda nas sve skupa uguraju u više plastičnih posudica i prekriju aluminijskom folijom. Tako zapakirani putujemo do Zagreba, pa ravno na Dolac. Dotad smo već polumrtvi! Tamo nas izvade iz posudica i prospu po tvrdim daskama. Ne zvuči udobno? Zato što i nije! I tako, jedan na drugome, čekamo. Nedugo zatim dolazi kupac. A onda prodavačica, najčešće teta Brankica, ugrabi one najjadnije, među kojima sam i ja, one na vrhu, koji nastradaju prvi. Važe nas, odredi nam cijenu i stavlja u vrećice. Najčešće završim kod Tonke jer njezina mama inzistira na zelenom. Kaže, zeleno je zdravo! Tonka me prezire, kao i ja nju. A nakon što me Tonkina mama donese kući, prvo me ispere mlazom mrzle vode. Malo onih koji su preživjeli „hladan tuš“ a da se nisu usosili i ugnjecali ide u malu, bijelu, keramičku zdjelicu. Onda stiže ona... Tonka, sjećate se, ona koja me prezire i ona koju ja prezirem. Vuče me amo-tamo i kad me napokon stavi u usta, žvače čak dvadeset minuta! Duže od jedne prosječne krave.

Možda vas to začudi, ali to je moj nesretni kraj. I zato ne budite nezadovoljni svojim životom. Što da ste se rodili kao salata? Kao biljčica zvana matovilac...

Tonka Pavić 5. razred

OŠ Cvjetno naselje

Voditeljica: Tanja Konforta

Iva Samolov, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Jagodica i Krumpirko

Ja sam Jagodica. Voćka koju vole sva djeca. Ispričat ću vam priču kako sam došla u kuću male ne Sare. No, u cijeloj mojoj životnoj priči važna je ljubav koju sam doživjela na prvi pogled. Ljubav koju morate upoznati.

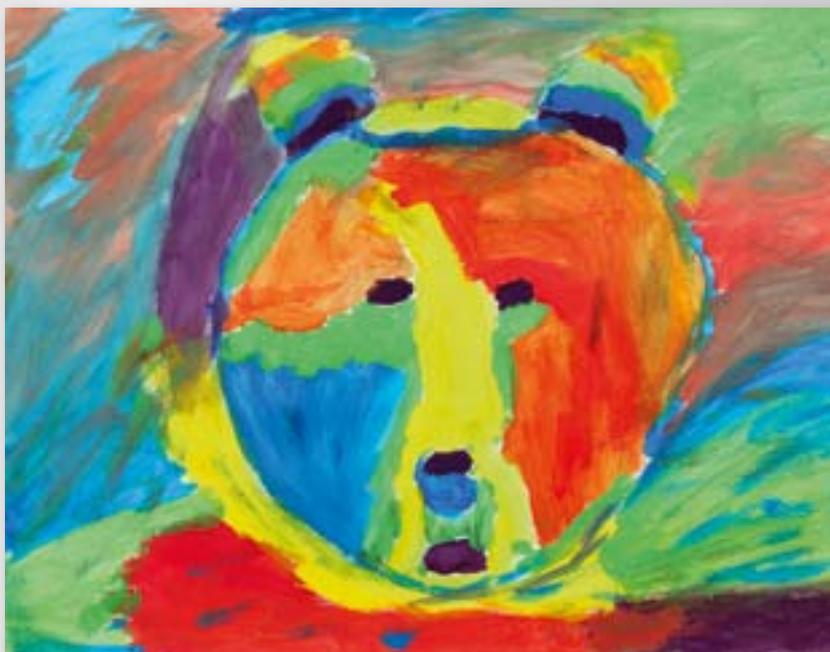
Rasla sam u vrtu bake Milke. Ona je svaki dan zalijevala mene i mojih sedam redova prijateljica koje su rasle zajedno sa mnom. Svakoga smo dana bile sve veće i rumenije. Jednoga nas je dana baka Milka otrgnula i stavila u posudicu. Bilo mi je teško napustiti bakin vrt. Ispred kuće je došao maleni kamion. Iz njega su izašla dva muškarca koja su bakine posudice s jagodama počela spremiti u kabinu kamiončića. Kada smo se udobno smjestile u kabini, osjetila sam da u kamiončiću, osim nas jagoda, ima još netko. Bilo je tu i drugih vrsta voća i povrća. Putovali smo nekoliko sati dok nismo došli do velikoga grada. Putovanje je bilo zabavno. Posebno za mene. Zaljubila sam se u jednog Mirka Krumpirka. Ljubav je bila obostrana. U tih nekoliko sati vožnje postali smo zaljubljeni par. Kada smo došli u veliki grad, smjestili su nas na veliki štand, i to drveni, na kojem je bilo još puno voća i povrća. Bojala sam se da ćemo se Mirko i ja morati razdvojiti, ali zapravo dijelile su nas samo dvije košare s voćem i povrćem. U jednom se trenutku na štandu zaustavila jedna djevojčica. Kada je ugledala posudice s jagodama, odmah ih je poželjela. Njezina je majka odmah kupila jednu posudicu i to onu u kojoj sam bila i ja. Saznala sam da se djevojčica zove Sara. No, na moju sreću, Sarina je mama kupila i vreću krumpira u kojoj se našao i moj Krumpirko.

Bili smo tako sretni i tako zaljubljeni. Istoga smo se dana našli jedan pored drugoga, na stolu Sarine kuhinje. Tada smo se i prvi put dotaknuli i poljubili. Bili smo svjesni svoje sudbine, ali smo svejedno bili sretni što smo se sreli i tako jako zavoljeli. Obećali smo si vječnu ljubav. Moj je Krumpirko ubrzo zatim otišao na drugi svijet, no nije prošlo dugo vremena i ja sam mu se pridružila. Ljubav je tako čudesna stvar.

Lucija Stipić, 5. razred

OŠ Kajzerica

Voditeljica: Andrea Bosanac

Kristina Planinić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Laktom u rebra

Trnski, Hana, odlična učenica osmog A razreda, nenadarena polaznica baletne škole, jedinica majci Ivani i ocu Marku morala je sebi priznati - sviđala joj se zima. Tad je bila samo još jedna osoba u svom rodnom i nepreglednom gradu, koji je na nju svakodnevno zaboravljao. Nitko nije znao gdje se ona nalazi u tom trenutku. Da sad padne u nesvijest, nad nju bi se nadvio netko nepoznat, tajanstven i predivan. Sviđao joj se svaki prolaznik i sve one lažne lizalice po bijelim staklima trgovina. Mogla im je Hana isplaziti jezik da je htjela. Voljela je ne osjećati nožne prste, kad nakon hodanja po zaleđenom pločniku, poplave i zalede se poput ribljih štapića.

Pričekala je Danijelu, nisku i bučnu učenicu osmog C razreda, malo nadareniju polaznicu baletne škole, uglavnom poznatu po svom bratiću. Čekala ju je na predzadnjoj stanici kao i obično. Nije joj se baš sviđala. Nije Hana znala s drugima. Nikakve vrste drugih nisu joj bile lake za razumjeti. Ali, kao što na baletu uči novu plesnu točku, uzdala se da će ponavljanjem njezin mozak naučiti i to. Jedan-dva-tri-okret-požuri-u-kojoj-smo-dvorani. Slaba utjeha, a onda Hana nastavlja po starom: „Što će misliti o meni?”

„Neće me ni primijetiti, nemirna sam bez razloga”, smirivala je samu sebe.

Kao kad dodaš grožđice u kolač u koji po receptu ne idu, ali neće puno promijeniti okus.

Hana i Danijela vukle su se ulicom prema svojoj plesnoj školi i buljile jedna u drugu. Mogle su vidjeti svoj vrući dah u prodorno ledenom zraku pa su snažno izdisale. Ubrzale su korak kad odjednom Hana osjeti britak, oštar i nenajavljen ubod laktom u rebra. To i nije neko čudo u ovakvoj gužvetini. Okrenula se, no bilo je teško utvrditi tko ju je iz te gomile tako nježno vratio u stvarnost. Udahnula je malo srebrnkastog zraka. Lice joj se iskrivilo u grimasi bijesa i ogorčenja. Iskesila je zube dok joj se slina skupljala u uglovima usta. Oči su joj zasuzile te je bjegunca tiho u sebi nazvala idiotom.

Strop plesne dvorane bio je nizak. Nije svirala glazba. Kad su ušle, onih nekoliko spodoba što su se besciljno vukle po sobi, pogledale su u njih kao da su očekivale da upravo njih dvije prekinu ono žrtvujuće dosađivanje, tako tipično za ženska druženja poput baletne grupe. „Kasnite, jedete slatkiše, griješite...” odjekivalo je dvoranom. Gospođa Marinić-Planić ovaj put neće dovući svoju prozirnu siluetu u dvoranu jer ima nastup sa starijima. Zamišljala ju je kako sa svojim orlovskim nosom izdaje naredbe poslušnoj anoreksičnoj vojsci. Uzela je krafnu iz torbe i zagrizla zdrobivši šećer među zubima. Kakvo olakšanje.

Uvijek se u društvu osjećala nespretnom i na neki način krivom. Uvijek kao da je iznevjerila nekog nečime. Zato se nije iznenadila kad je, otvorivši platnenu torbu, shvatila da joj mobitel više nije unutra. Nije željela privlačiti pozornost traženjem tog komada stakla i plastike. Da je bila pažljivija, da je bila više na ovoj planeti, ne bi ga izgubila. Pokraj nje je sjedilo mršavo i sipljivo biće duge kose mišje boje, koje nije prestajalo dugačkim noktima guliti prištevne s lica. Hana ju je dotaknula po ramenu i rekla: „Izgubila sam mobitel.” Glas joj je zvučao potpuno nepoznato, mora da je preglasno govorila. Poželi se stišati do nestajanja. „Možeš li mi posuditi svoj da se nazovem?”

Mobitel je zvonio minutu i pol što se Hani činilo kao nekoliko sati. Već je zaklopila oči i gotovo zaspala, uljuljkana jednoličnim telefonskim pištanjem. Najednom je probudi visoki „halo” s druge strane slušalice. Netko se javio s njezinog broja. Taj sad naslanja njezin telefon na svoje hladno uho. Taj je netom prije listao njezine fotografije na kojima su stopala drugih ljudi, onih koji koračaju ulicom otimajući prostor ljudima pred sobom, stopala iz razreda, uska baletna stopala u dvorani.

„Tko je to?”, Hana je podizala glas, polako, ali zamjetljivo.

„Lakat u rebra. Možda zvučim čudno, ali vjeruj mi, događale su se meni i čudnije stvari.”

„Vrati mi moj mobitel, smjestal!”, vrištala je na ženski glas s druge strane. Dok joj se vrisak tvrdoglavo vraćao u vlastitu utrobu, osjećala se kao da je na samu sebe vikala. Djevojka nije zvučala čudno, zvučala je poznato. Piiii, piii, piii... Spuštena slušalica.

Izašla je umalo udarivši glavom u nizak dovratnik dvoranskih vrata. Najbolje je da roditeljima ne spomene kako se već upetljala u traženje mobitela. To bi bilo mnogo bespotrebnih uzdaha, pitanja i brige. Žudjela je sve ispričati mami, ali je odustala znajući da bi majka Hanin poziv nepoznatoj ženi doživjela kao svoju grešku. Hanini su grijesi njezini. Tako je ona to vidjela.

Hanina majka sjedila je u bijelom naslonjaču, caru njihovog dnevnog boravka, s velikom šalicom kave, gotovo većom od njezine plavokose glave. Čitala je. Hana sjedne kraj nje na rub naslonjača. Znala je da joj majka voli kad lošu vijest upakira u sendvič s dobrom pa je s odglumljenim uzbuđenjem rekla: „Odgovarala sam kemiju. Dobila sam pet i pet, radna i znanje.”

„Pa to je odlično, Hana.” Hanina majka ne skida pogled s knjige.

„Da i... Izgubila sam mobitel.”

Ženine se oči sužavaju, počne ispijati gutljaj po gutljaj kave, gledajući jednu sekundu u šalicu, drugu u Hanu, možda progundavši ono poznato: „znala sam”, a možda ne progovorivši ni riječ. Iscrpljena, Hana je oteturala u svoju sobu.

Utorak, nešto poslije osam ujutro. Školska vrata škripe kao nerazgibana koljena starih balerina. Hana ulazi, trči do učionice matematike, gdje nastavnica već zapisuje nastavnu cjelinu u imenik. Nije ni izvadila bilježnicu, kad netko zakuca na vrata. Spremačica u ironično vilinski ružičastoj opravi se ispriča što ometa nastavu. Upada u razred s Haninim mobitelom u ruci.

„Našla sam mobitel na porti, je li iz vašeg razreda ili da dam ravnatelju?”

„Moj je, hvala”, Hana uzdahne.

Odakle je ona grubijanka mogla znati u koju školu Hana ide?! Pod klupom ga je uključila da vidi je li živ te da ga stiša do kraja sata. Imala je brdo nepročitanih poruka, no red je bio da se prvo javi majci, da joj olakša brige. Prije nego li je odabrala majčin broj, jedna joj poruka s nepoznatog broja presiječe dah. Najprije je uočila fotografiju: djevojka, pet-šest godina starija od Hane, iste oči, isti nos, kraća kosa od Hanine, tugaljive nimalo profinjene usnice poput njezinih. Tekst pod fotografijom Hanu ili sablažnjava ili nasmijava, ne može odlučiti. Piše: „Ja sam ti izvukla mobitel iz torbe, nije bilo teško. Rekli su mi da sanjariš hodajući. Ako me želiš upoznati, javi mi na ovaj broj. Radim poslijepodne pa zovi ujutro.”

Hana se ispred škole obgrlila rukama da se zaštiti od vjetra. Tresla se takvom silinom da joj nisu cvokotali samo zubi, nego i mršavo tijelo. I to je bilo na neki način tako poznato i predivno.

Uma Gradac, 7. razred
OŠ Jabukovac
Voditelj: Slaven Šekuljica

Ona

Pitam se je li Beethovenu zastao dah
Kada je prvi puta dotaknuo tipke
Je li vojniku zastao dah kada je
potegnuo okidač
Svatko ima svoj razlog zbog kojega
ostane bez daha
Moj razlog je ona

Sebastijan Rabuzin, 8. razred
OŠ Kustošija
Voditeljica: Emilija Centner-Čižmešija

Barbara Peras, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Pital sem Juru

Pital sem Juru
 jel' igdar videl copernicu
 ili tak nekaj
 a on je rekel
 da nije ni on
 a borme ni njeg'vi stari.
 Pak sem mu povedal
 kak moja baba nori
 da veštice sišeju snagu z prirode
 i da drveće truli...
 A on se nasmejao i rekel:
 „Kaj mi imame s tiem
 nek babe noriju!“
 i puknul z loptu vu zid.

Nika Runjak, 3. razred
 OŠ Antuna Gustava Matoša

RJEČNIK

noriju - luduju
 noreti - ludovati, budaliti
 igdar - ikad
 videl - vidio
 copernica - vračara
 borma - bome
 povedati - pripovijedati, ispričati, reći
 veštice - vještice
 sišeju - isisavaju
 z prirode - iz prirode
 Imame - imamo
 tiem - tim
 puknul - puknuo
 z loptu - loprom
 vu - u

Marko Bunić 8. razred
 OŠ Retkovec
 Voditeljica: Marica Motik

Planina

Div snježni,
U ogrtaču tvrda leda,
i kaput snijega nježni,
Na svijet gleda
Iz beskrajnog neba.

U spiljama ledenim
Povijest nijema leži,
Ledeni div
Od topla Sunca bježi.

Kroz litice mraza,
Bijele oštre vrhove,
Vjetar huče nečujnim kricima.
Od davnine živi tako snježni div,
S glavom
U oblacima.

Fanika Sabljčić, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Chiara Pumper 6. razred
OŠ Dragutina Kušlana
Voditeljica: Sanja Ilčić

Pustolovine jednog kišobrana

Zovem se Bubamara. To je malo čudno jer sam zapravo kišobran. No, svatko tko me vidi, znao bi da mi ime savršeno pristaje. Kao i svaka prava crvena bubamara, pun sam crnih točkica, a na vrhu moga kišobranastog klobuka vire dva ogromna, crna, znatiželjna oka. Volim se igrati kapljicama kiše, najdraža nam je igra „Pogodi točku”. Nestašne, zaigrane, uvijek vesele kapljice, hihoćući se, slijevaju se iz sumornog neba pokušavajući pogoditi me u središte svake moje crne točke, a ja se spretno izmičem lijevo-desno dok ne shvatim da je nemoguće prolaziti između kapljica. Jako zabavno, shvatili ste.

Bio sam još sasvim mali kišobran-bubamara kad me u izlogu spazila djevojčica Nora. Ona je uvijek znala što hoće i imala svoje načine za uvjeravanje roditelja da nešto treba kupiti, pa sam se ubrzo našao u njezinu stanu. Tu počinju moje pustolovine koje ne možete zamisliti. U stanu sam bio svašta: kamp-kućica, skrovište za lutke, brod za plišane igračke (ako me Nora okrenula naopako), čak sam poslužio Norinom bratiću Vidu kao mač, a jedno sam vrijeme glumio i stalak za odjeću. Bio sam ja svašta, a i mogao sam sve to biti jer smo i Nora i ja imali veliku maštu. A vani sam, zna se, bio najbolji kišobran - zajedno s Norom valjao sam se po mokrom jesenjem lišću, skakao po baricama na pločniku i štutio njezinu glavicu od svih onih kišnih kapljica, kapi i kapljeta koje su neumoljivo padale po mom bubamarastom klobuku i njezinim ružičastim kopicama. Često bih se poslije takve igre sušio kraj radijatora ili u kadi što mi i nije baš bilo najdraže. Tada je jedini spas bilo zadrijemati i tako ubiti dosadu. Obično bih se probudio na drugom mjestu u predsoblju i samo mogu pretpostaviti da me tamo odnijela Norina mama koja je jako voljela pospremati.

Nisam vam još rekao ono najvažnije: Nora baš i nije dobro pazila na svoje stvari i bila je dosta zaboravna, pa bih često ostao usamljen, tužan i mislio da je nikada više neću vidjeti. Kada bi postojali psihijatri za kišobrane, bio bih prvi na listi naručenih, eto tako sam se znao loše osjećati. Nekoliko sam noći proveo u vrtićkom stalku za kišobrane, ali to nije bilo tako strašno jer je uz mene bio kišobran Norine prijateljice Maje, pa smo noć proveli ćaskajući o našim zaboravnim vlasnicama. Neke sam noći i dane proveo u slastičarnici, neke u trgovačkom centru, neke u ljekarni, neke na poslu Norinog tate, dvorani za probe zbora na Ribnjaku, u autu i drugim, za kišobrane nezgodnim, mjestima. Jednom sam dva tjedna bio zatočen u okulističkoj ambulanti i već sam izgubio svačku nadu i naučio puno o naočalama. Kad se konačno Nora pojavila, namignuo sam joj crnim okom i primijetio da u ruci nosi neki užasni drugi kišobran koji je, na svu sreću, pripadao njezinoj mami.

Jednom me Nora povela na put kod bake koja je živjela u drugom gradu. I tamo nam je bilo jako lijepo jer je Norina baka pravila odlične palačinke. Ali, kada je Nora odlazila, naravno da me opet zaboravila. Htio sam viknuti: „Nora, zaboravila si me!”, ali sam smetnuo s uma da bi svima bilo čudno kad bi sad odjednom kišobran progovorio. Tada bi oni bili prvi na listi naručenih kod psihijatra, a ne ja. No, Nora je otišla, a ja sam završio u bakinom tamnom ormaru.

Prošla je, mislim, godina dana i ormar se otvorio, svjetlost se probila do mene i ugledao sam Norinu baku. Uzela me, a ja sam mislio da je sa mnom gotovo, ali sam se prevario: dala me u ruke nekoj većoj djevojčici koja je sličila Nori. Odmah sam znao da je to ona, samo veća. Vani je padala kiša, pa sam jedva čekao ponovno prekriti njezinu glavicu i biti kišobran i pol. Ali, što je sad ovo? Kad smo izašli i kad me Nora otvorila, bio sam nekako sitan i uopće je nisam mogao zaštititi od kiše. Shvatio sam da više nisam u upotrebi i da je ona narasla.

Sada živim svoj umirovljenički kišobranasto-bubamarasti život i slušam kapi kiše kako lupkaju po prozoru Norine sobe. Nora je odlučila nikome me ne dati i to mi je dovoljno jer to znači da još pamti naše pustolovine, baš kao i ja.

Nora Kostelnik Pogačnik, 5. razred
OŠ Ivana Filipovića
Voditeljica: Ljiljana Puljar-Matić

Tanja Bertalanić, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Šalica i pošalica

Ljude je lako uplašiti, rastužiti ili navesti ih da se zamisle. Ali ih je, posebno u ova teška vremena, teško nasmijati. Ma koliko se trudili silom smisliti nešto smiješno, život sam nudi prave priče: zanimljive, tužne, ali vesele i smiješne. Baš kao što se može vidjeti u slučaju s mojom bakom. Ona je osoba koja cijeni ljude od znanja, obrazovanja, položaja, a posebno one u uniformama.

Ima vrlo uredan dom. Sve je kako treba, sve na svom mjestu. To najbolje odražava velika drvena lakirana vitrina u kojoj su pažljivo, uvijek istim bakinim rasporedom, pedantno složene najrazličitije posudice za piće. U gornjem redu čaše, velike, male, šire, uže, i one najmanje za žestoka pića. Ispod su složene različite šalice: porculanske, oslikane, skupe, jeftine i one još ljepše, za uglađene gospođe koje dolaze na redovitu popodnevnu šalicu (i pošalicu). Tko bi, zaboga, želio da netko misli kako nema dobar ukus za posuđe?

Jutarnje sunce obasjavalo je čiste prozore. Ispijala sam mlijeko i promatrala svoju baku diveći se njezinoj organiziranosti. Upravo je namjeravala oprati novu hrpu bijeloga rublja. Sigurna u svom ritmu, smirenim gegajućim korakom krenula je u kupaonicu, ali tamo ju je dočekaao užas! Njezina perilica, koja je s njom skupljala uspomene gotovo cijelog života, jednostavno je prestala raditi. Baka se uznemirila toliko da je morala sjesti. U takvoj nepomičnoj pozi zatekao ju je moj djed. Značkim je pogledom odmjerio perilicu i zaključio: „Nema joj spasa.“ Baka se nikako nije htjela pomiriti s gubitkom uspomene i u inat djedu (a ne perilici, kao da je djed tu nešto skrivio), glasno odlučio: „A ne, ne, vrijeme je da pozovemo stručnjaka!“

Koji sat kasnije, došao je majstor. Tiho je pokucao na vrata (jedno od rijetkih mjesta koje nije okićeno uštirkanim heklanim tabletićima) i prozborio: „Dobar dan, gospođo!“ „Dobar dan, dobar dan!“ spremno i sada pomalo užurbano reče baka, jer, pojavio se majstor u radnom odijelu, čovjek od uniforme. Valja mu biti na usluzi. „Molim vas, uđite, jeste li za kavu?“ Gospodin nije stigao ništa reći. Voda je već bila pristavljena. Ali, zamislite, dogodilo se da nije bilo čistih šalica za goste! E, to je baku dotuklo. Bila je naprosto izvan sebe. Nepotrebno brišući ruke o pregaču, pokazivala je gospodinu što nije u redu s perilicom. A onda nije mogla dočekati, pa je već nakon svega nekoliko trenutaka provirila tugaljivo: „Recite mi, što nije u redu? Može li se popraviti?“ „Svakako, gospođo“, promrmlja majstor gledajući u staru perilicu rublja, „samo donesite nekoliko starih „Večernjaka“, bit će mokro.“ Baka je ovaj put geganje zamijenila lepršavim skokom i uslužno požurila u dnevni boravak. Tamo je na uređenoj polici držala besprijekorno složeno mnoštvo starih brojeva novina i časopisa. Majstor je čekao. Bake nije bilo neko vrijeme. Majstor je i dalje čekao. Napokon, baka proviri u kupaonicu i tiho, gotovo bojažljivo, promrmlja gledajući u njegovu pločicu s imenom: „Oprostite, ja jednostavno ne mogu pronaći niti jedan „Večernjak“, mogu li neke druge novine?“

A djed i ja prasnuli u smijeh!

I danas, mnogo godina kasnije, znakovito podignemo obrve i smijuljimo se na spomen „Večernjaka“. Moja baka još uvijek ne zna da je ona glavna junakinja naših skrivenih pogleda kad nas nešto podsjeti na tu, a i još neke zgode. Hm, kad malo bolje razmislim, ima jedna s nagluhim vodoinstalatrom i pregorenom štrudlom.

No, o tome ćemo drugom prilikom.

Laura Vučković 8. rared
OŠ dr. Vinka Žganca
Voditeljica: Snježana Čubrilo

Sammy

Prosinac, mjesec darivanja, bio je idealna prilika da mala Pepa po tko zna koji put piše dragom Djedici: „Molim te, za ovaj mi Božić, svakako, donesi peseka!” Pismo je sasvim slučajno ostavila na kuhinjskom stolu kako bi ga tata ujutro vidio dok bude pijuckao kavicu prije odlaska na dežurstvo. Najbolji tata na svijetu, koji bi sve učinio za svoju miljenicu, odmah je uguglao www.njuškalo.hr - udomljavanje štenaca.

I tako sam u velikom stilu, kao savršeni božićni poklon, ponosno ušetao u veselu obitelj Dijanić s crvenom maramom oko vrata. Mala Pepa ostala je paf! Njezin nježan i suzicama zamagljen pogled, a još više čvrsti zagrljaj - oduzeo mi je dah. Nisam se uspio ni pribрати, a već sam ležao u njezinu krilu i češkala me po trbuhu. Blaženi JA!

„Mama, kak” ti zvuči Sammy?” protupitanjem je odgovorila mala Pepa.

Baš oridiđi! Pradjed se zvao Sammy, tata je Sammy i ja sam upravo postao Sammy. Nama samojedima ime Sammy suđeno je od rođenja. Smjestili su me u košaru kraj toplog radijatora i ubrzo sam sanjao svog praprapradjeda iz zapadnog Sibira kako s istraživačima osvaja Sjeverni pol.

Zima je prolazila, a Dijanići su uživali u mojim nestašlucima. Mama je već bila na rubu jer sam joj raskupusao treći par papuča. Nije me puštala u kuhinju iako me mamio miris gulaša a la Szege-din. No, kad je molećivo pogledam svojim inteligentnim očima nagradi me jednim komadićem kuhane pileline. Mljac! Ne smijem divljati oko akvarija kad mala Pepa hrani zlatne ribice, ali dok nikoga nema u sobi ništa me ne može spriječiti da zlatorepu ribicu izluđujem mahanjem svojeg bijelog repa. Jednom je cijeli dan zujala lijevo-desno po akvariju i nije se mogla smiriti. Mala se Pepa zabrinula i potražila pomoć na web stranici Pet centra: Pitajte naše veterinare - akvaristika!

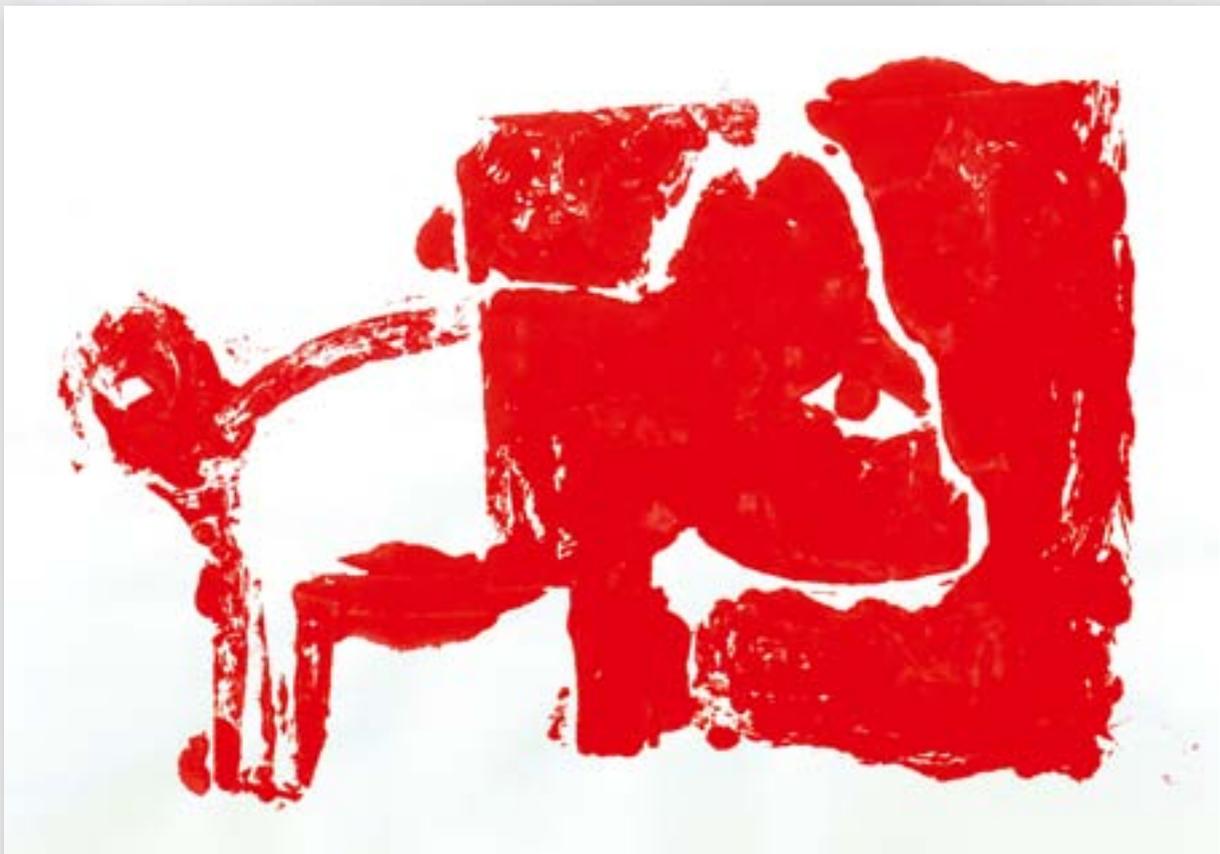
U dvorištu je procvjetala trešnja. Prerastao sam košaru. Tata i mala Pepa napravili su mi kućicu s ravnim krovom ispod krošnje oraha. Uživam u lijenim popodnevnim hrkancima na krovu kućice. S krova izdaleka vidim poštara Drageca. Na njega obožavam lajati i zavijati. Tata me pokušava dresirati. Najljepši je dio dresure nagradni kolačić, a tatu u znak zahvale častim slinavom pusom.

Još nisam odlučio što mi je najdraži hobi. Utrka s kosilicom, krađa krpe za brisanje prašine ili žvakanje papuča? Mamine papuče čvrsto uhvatim zubima i trčim po dvorištu kao da sam u formuli jedan. U svojem trogodišnjem psećem životu svašta sam neobičnog pojeo ili barem sažvakao do neprepoznatljivosti. Hrpu krpa, prostirača i papuča, nekoliko metli, dršku od vrtnih grabljica i kva-ku na garažnim vratima. Rado se počastim i ponekom voćkom iz dvorišta. Probao sam grožđe s tatine brajde, mamine kruške i susjedove smokve, preko ograde je uvijek slađe.

Obožavam stajati na ljetnom pljusku, ali pobijesnim kad me mama šamponira. Volim dok me mala Pepa četka i usput mi tepa: „Sammy, Sammyca, pesek moj jedini, najljepši!” Bjuiti tretman priušti mi svaki vikend i onda tako pufast i mirisan idem u šetnju kvartom. Stari Medo, čuvar susjednog dvorišta, preokrene očima kad me vidi. Terijer Bobi skače pola metra u zrak i on bi u šetnju. Teta Barica nam maše s prozora i dovikuje: „Joj, deca, kak” ste se zbigeicali!” Mala Pepa uživa u komplimentima na moj račun, a i meni je drago čuti kako sam sladak i neodoljiv.

Tijekom jedne od nedjeljnih šetnji u parkiću me dočekalo iznenađenje! Lucija, prijateljica male Pepe, igrala se s dvogodišnjom haskicom Haydi. Srce mi je zakucalo sto na sat! Oborile su me Haydine plave oči. Nabacio sam osmijeh broj tri i upotrijebio sav svoj samojedski šarm: „Bok, mala, dobrodošla u Trnavu!“ Mala Pepa bacila je lopticu. Prepustio sam Haydi da ju prva ulovi. Imam filing da je ovo tek početak jednog pravog psećeg prijateljstva!

Josipa Gabud, 6 razred
OŠ Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Melita Horvatek Forjan

Sara Alerić, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Samo je mala razlika između mojih i vaših koraka

Ime mi je Matea Ana Cindrić i imam četrnaest godina. Rođena sam u SAD-u, u malom gradiću Asheville-u u Sjevernoj Karolini, dva mjeseca ranije od predviđenog. Liječnici to nisu smatrali čudnim, a i nisu se naslućivali nikakvi problemi. Rekli su da treba pričekati neko vrijeme da se malo razvijem te da ćemo onda vidjeti kako stvari stoje. No, ispalo je da stvari ne stoje baš najbolje i iako se hendikep polako počeo primjećivati, liječnici još uvijek nisu bili postavili dijagnozu.

Nakon što sam napunila dvije godine, mama, brat i ja došli smo živjeti u Hrvatsku. Isprva je to trebao biti posjet baki i djedu, no tu smo i ostali. Tata je ostao raditi u Americi jer uza sve potrebe znali smo da nećemo moći živjeti samo od njegove plaće bude li zaposlen u Hrvatskoj. Upoznali smo se s doktoricom Polovinom koja mi je bez puno muke dijagnosticirala cerebralnu paralizu, ili kao što sama volim reći- takozvani problem s hodanjem. Naravno da je kompliciranije od problema s hodanjem, ali tako se meni najjednostavnije izraziti. Prvih nekoliko mjeseci svakodnevno smo dolazili doktorici koja je moju mamu učila sve potrebne vježbe. Morale smo vježbati najmanje deset sati na dan. Mama kaže da je doktorica rekla: „Vi možete samo jesti i spavati, a sve ostalo vrijeme morate vježbati“. Vjerujući riječima liječnika koji su govorili da se puno toga može riješiti uz vježbu, cijela mi se obitelj posvetila najviše što je mogla, a ponajviše mama. Živeći kod bake i djeda u stanu, oni su obavljali sve kućanske poslove, a mama i ja smo marljivo vježbale.

Držeći me, majčine ruke su se tresle od muke, boli i žalosti. Često je umivala svoje lice suzama gledajući mene, svoje dijete pred sobom kako ne može normalno sjesti, puzati, a kamoli stati na noge. Ipak, potpuno i hrabro mi se posvetila. Bili su to najteži dani u mojem životu i životu moje obitelji, dani koji su bili ispunjeni iscrpljujućim vježbama, neprospavanim noćima, plakanjem, boli, svime onime što nitko ne bi htio proživjeti. Još se dan danas sjećam velike crvene deke na kojoj sam s mamom po cijeli dan vježbala jednu od najgorih mogućih vježbi, takozvanu vojtu. Sjećam se i mame koja je doslovno plakala pokušavajući me obuhvatiti rukama i vježbu izvesti kako je potrebno, a to je bivalo sve teže i teže što sam bila veća. Iako smo vježbale velik broj sati na dan, moje se stanje polako, jako polako mijenjalo nabolje. Ipak trud i upornost su se isplatili. Na kraju sam ipak počela normalo sjediti, puzati i polako dizati se na noge.

Iako otežano hodajući, na vrijeme i na vlastitim nogama krenula sam u prvi razred baš kad i moji vršnjaci. Veliku ulogu u tom razdoblju odigrala je moja učiteljica Zorka Barić. Znala je sve o mojim problemima, pročitala je knjiga i knjiga o cerebralnoj paralizi, svakodnevno razgovarala s mojom mamom, bodrila me i pazila pod odmorom, djecu u razredu i sve ostale u školi upoznala s mojim problemima. Mama često zna spomenuti kako ju je spasila tih prvih godina u školi. Došla sam i do osmog razreda. Imam prekrasnu razrednicu, profesore, sve ostalo osoblje u školi i divne prijatelje koji mi svakodnevno pomažu bez pitanja.

I dalje svakih nekoliko mjeseci odlazimo na liječničku kontrolu kako bismo znali kako stvari stoje, što se poboljšalo, a što pogoršalo te na što treba obratiti posebnu pozornost i na čemu se treba najviše raditi. U tih nekoliko mjeseci između svake kontrole tri puta tjedno dolaze mi fizioterapeutice koje sat vremena provode sa mnom, vježbajući i mučeći se u sobi bakinog stana koja je namijenjena kao prostor za vježbanje. To su osobe bez kojih danas isto tako ne bih imala velik broj prijateljica i bez kojih mi je teško zamisliti ovaj život. Svaki put jedva čekam susresti se bar s jednom od njih i ispričati im sve što mi se izdogađalo i što sam preživjela dok njih nije bilo. Uz školu i tri puta tjedno vježbanje, jedan od hobija koji je također mnogo doprinio mom dosadašnjem zdravstvenom uspjehu je terapijsko jahanje. Ono se održava u Udruzi Krila dva puta tjedno po 45 minuta ili jedan školski sat. Prije nego što sam počela jahati, konji mi nisu bili među dražim životinjama i nikada nisam vidjela ništa posebno u njima, no unatrag svih ovih godina koliko jašem, moje se mišljenje da-

leko promijenilo. Obožavam odlazak na jahanje i sada konje gledam kao vrlo posebne životinje koje ti mnogo toga pružaju, čak i neke stvari koje se riječima ne mogu opisati, a ipak ništa ne traže za uzvrat osim jedne jabuke, kockice šećera ili mrkve. Udruga Krila organizirala je i dramsku grupu u Kazalištu Dubrava. Do sada smo odigrali jednu predstavu i mogu sa sigurnošću reći da mi je to bilo jedno od najljepših i najboljih iskustava u životu.

Moram priznati da što sam starija imam sve manju volju za vježbanjem, ali znam da bez vježbe koja je sastavni dio mog života ništa od ovog što sam postigla ne bi bilo moguće.

Približava se kraj osmog razreda. Želja mi je upisati opću gimnaziju, a nakon nje fakultet. Maštala sam biti novinarka, pa učiteljica, a sada mi se sviđa ideja postati profesorica nekog stranog jezika. Vidjet ćemo.

Htjela bih poručiti svima da bez obzira na sve loše trenutke koje vam se dogode u životu, nikada ne smijete odustati i misliti da je gotovo, ne smijete klonuti ili sami sebi predviđati loš kraj. Vjerujte mi, činila sam to mnogo puta, žalila sam i plakala, sramila sam se same sebe i mislila da postoji neka velika i nepremostiva razlika između mene i onih osoba bez hendikepa. Ali ne, bila sam potpuno u krivu. Shvatila sam da postoji tek jedna razlika između mene i vas. To je, zapravo, samo mala razlika između mojih i vaših koraka i ništa više od toga.

Matea Ana Cindrić, 8. razred

OŠ Vjenceslava Novaka

Voditeljica: Milvia Vuk

Leonardo Barudžija, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Šef ili zaposlenik

Dileme već na samom početku nemam.

Moj izbor je zasigurno - biti šef. Sam svoj gazda, kako bi se u narodu reklo.

Što se tiče plaće, pa to je bar jasno. Radio ne radio, kao šef sam sebi isplaćuješ plaću. A kako ti znaš da sam sebi puno vrijediš i plaća će biti u skladu s tim.

Zaposlenici ne mogu birati. Rad je njihov jedini izbor.

Kad si šef, svaka ideja i planovi su ispravni. Pa nećeš valjda na sastanku pred svim zaposlenicima dati neku ideju, pa se onako, samo malo, prekoriti da je ideja u biti glupa i neostvariva.

Postoji još jedan glas da je bolje biti šef. Odgovoran si samom sebi i za sebe. Još nikad nisam čula da si je neki šef dao otkaz. A ako si i daš otkaz u trenutku slabosti, vrlo lako si i otkažeš otkaz, sam sebi, onako, gledajući se u zamagljeno ogledalo poslije tuširanja.

Kao šef imaš puno više kontrole nad svojim vremenom. Dolaziš i odlaziš kada hoćeš, što je ustvari višestruko pozitivno jer kada odlaziš i dolaziš u različito vrijeme, tvoji zaposlenici uvijek rade punom parom jer nikad se ne zna kad će šef doći.

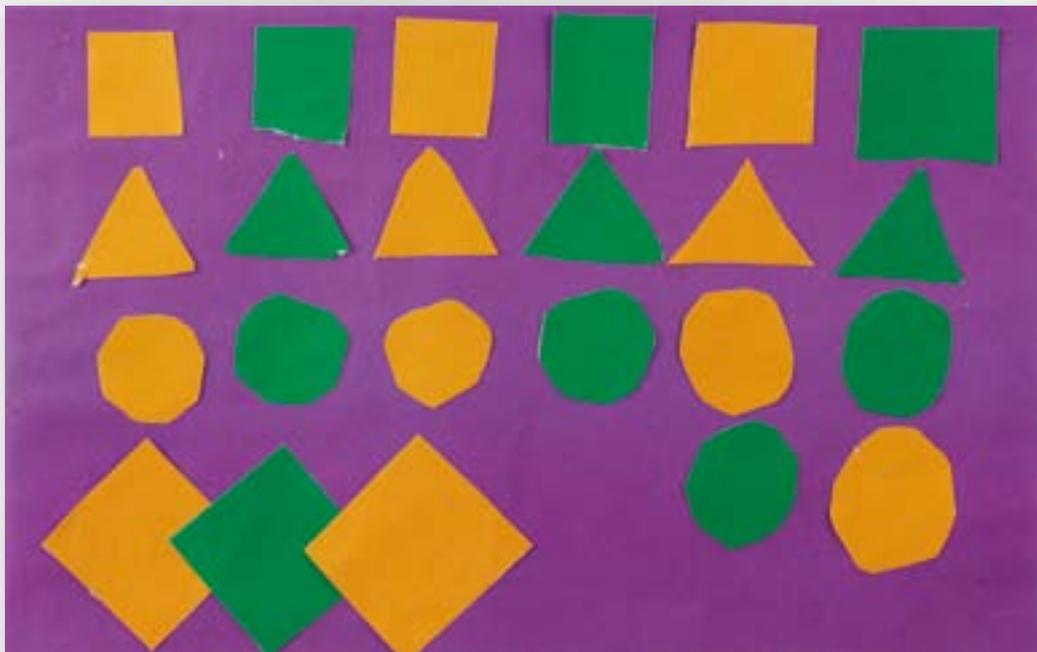
A tek pauza! Pa to nije problem. Uvijek možeš pauzu opravdati. Samom sebi, naravno.

Dakle, nikakve dileme nemam.

Jedino me zbunjuje što sam kod kuće sama sebi šef u sobi (moja dugogodišnja borba). Mama ne priznaje taj moj status. Ak si šef, onda si „iššefuj” i pospremanje sobe.

E, tu u samim začetcima mojeg šefovanja - počinju problemi.

Mia Parmak, 6. razred
OŠ Stenjevec
Voditeljica: Nada Sijarto

Ana Jambrešić, 1. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Školski pribor

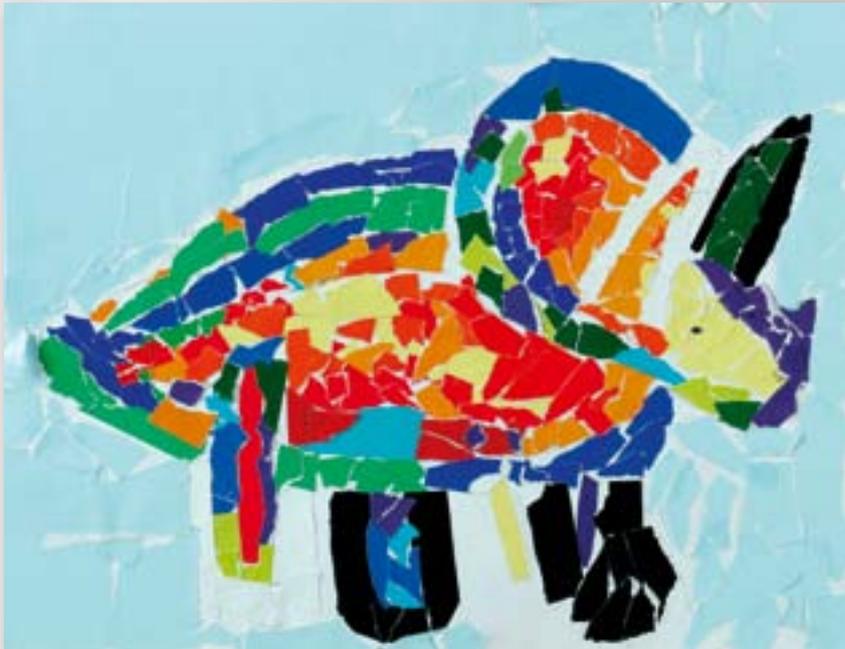
Olovka: Ovdje sam ja glavna
i makar nisam slavna,
sve pišem brzim hicom
i ponosim se svojim špicom.

Gumica: Sve mi vaše greške
nisu glupe niti teške,
jer brišem brzinom munje,
a okrugla sam poput dunje.

Šiljilo: Ja sam zvijezda ove torbe,
i neću otići bez borbe,
bez mene olovka je samo vic
jer ja joj dajem oštar špic.

Pernica: Ja sam najvažnija
i uz to najsnažnija,
bez mene svi ste beskućnici i bijeda,
jer sam pribor prvog reda.

Tena Martinjak, 6. razred
OŠ Dragutina Tadijanovića
Voditeljica: Sanja Beloglavec

Vasja Ivković, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Slavni početak neslavnog završetka

Sve je počelo onoga dana kada sam izašao iz tvornice papira. Dakle, izašao sam iz tvornice i bio smješten u jedan blok. U svom bloku vozio sam se u velikom, mračnom kamionu, ali srećom, put nije dugo trajao, samo do malene prodavaonice na kraju grada.

Ljenčario sam sa svojim prijateljima iz bloka na polici prodavaonice i razgovarao o karijerama. Jedan je htio karijeru papira na kojemu će biti ispisane note skladatelja teško čitljiva rukopisa. Drugi je htio karijeru papira s kompliciranim jednadžbama. Treći je pak htio karijeru papira sa skicama poznatog slikara. Jedino sam ja htio karijeru papira na kojem će biti napisana jedna napeta i zanimljiva priča. Mi smo tako razgovarali i usred našeg razgovora zazvoni zvonce na vratima.

U prodavaonicu uđe visok čovjek mrka pogleda. Prodavaču je odmah počeo objašnjavati kakav papir želi, kakav format i koju debljinu. Po njegovu govoru vidjelo se da je taj čovjek veliki matematičar. Kad ga je prodavač saslušao, krenuo je prema nama. Izgledalo je kao da će uzeti naš blok, ali na žalost moga prijatelja, uzeo je blok pored nas. Gospodin je zadovoljno izašao van, a moj prijatelj je mrmljao protiv prodavača.

Nastavili smo razgovor o karijerama kad nas je ponovno prekinulo zvonce na vratima. Ovoga puta u prodavaonicu je ušla gospođa s grimiznim šeširom. Gospođi se glava nije dobro vidjela ispod šešira velikog oboda. Mislim da je to zato što gospođi glava nije ni bila ispod šešira. Zbog njenog odsutnog smiješka, zaključio sam da joj je glava negdje u oblacima. Ona je prodavača pozdravila s „Dobro jutro!” iako sam ja prilično siguran da je bilo oko četiri popodne. Prodavač joj je zbunjeno odvratio: „Dobro jutro? Ahm, dobar dan! Što biste trebali?” Gospođa mu je samouvjereno odvrátila: „Što bih ja trebala? Što biste vi trebali? Pa vi se šuljate po mojem vrtu! Možda želite ukrasti jednu od mojih mirisnih ruža?” Prodavač joj je zbunjeno odgovorio: „Ali gospođo, ja nisam u vašem vrtu. Vi ste u mojoj prodavaonici papira!” Gospođa se udarila po čelu i rekla: „Oprostite gospodine, smišljam novu kriminalističku priču.”

Po tome sam otkrio da je gospođa spisateljica i zaključio sam da ću odsad spisateljice prepoznati po odsutnom pogledu, po glavi u pričama i grimiznom šeširu. Gospođa je zatražila prodavača blok papira i prodavač uzme jedan, meni nepoznat, blok.

Već sam se počeo ljutiti na njega kad je gospođa rekla: „Ne, to nije blok za mene! Taj blok ne zna maštati! Uzet ću onaj ondje.” Krenula je prema meni i na moju radost uzela blok u kojem sam bio. Pogledao sam gospođu očima punim zahvalnosti, onako kako samo papiri to mogu. I začudo, kao da me vidjela, namignula mi je.

Kada sam došao u dom te gospođe, bio sam smješten na čistom drvenom stolu u maloj sobi. Na stolu je bilo nekoliko ispisanih papira i pero umočeno u tintu. Gospođa me tamo ostavila i izašla van. Nakon nekog vremena vratila se i počela hodati gore-dolje mrmljajući. Iz njezinog mrmljanja uspio sam razabrati riječi kao krađa, inspektor, u pomoć... Nakon što je dulje vrijeme mrmljala, gospođa je uzviknula „Aha!” i krenula pisati. Pisala je i pisala i napokon došla do mene. Taman me bila ispisala do pola kad je u drugoj sobi zazvonio telefon. Na njega se javio neki pjevni glasić. „Halo! Dobar dan...” čulo se iz slušalice. „Evo, odmah će doći!” rekao je glasić i ušao u sobu. „Mama, treba te gospođa Martinović.” Gospođa se digla i otišla javiti na telefon, a za to vrijeme djevojčica je ušla u sobu. Hodala je po sobi tražeći nešto. Kad je došla do mene, uzela me i raskinula na pola. Vrištao sam kao lud, iako me nije boljelo i ona me nije čula. Odnijela me u svoju sobu i stavila na prašnjav stol zatrpan nošenim majicama i prožvakanim žvakaćama.

Uzela je knjigu iz povijesti i počela pisati po meni, začudo veoma urednim rukopisom. Kad je završila, stavila me u torbu, podjednako neurednu kao i stol.

Sutradan sam s njom bio u školi. Na satu povijesti profesorica im je rekla da se pripreme za test. Djevojčica me stavila u krilo i svako malo pogledavala na mene. Tada mi je sinulo. Ja sam šalabahter! Kakvo poniženje! Ja, pa šalabahter! Na kraju sata djevojčica me bacila u koš. Stvarno. U koš! U košu sam sreo još papira, većina njih su bili šalabahteri. Bio sam tužan i povrijeđen što sam završio tako neslavno. Upitao sam ostale što će se dogoditi s nama, a oni su mi govorili o nekakvoj reciklaži i novom životu.

Sada u košu za smeće čekam novi početak i nadam se da ću postati ono što želim, dobra priča.

Sara Potkonjak, 6. razred
OŠ Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

Laura Beloglavec, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Spužva

Jednostavna. Žuta ili zelena. Ponekad roza. Po cijele dane na polici ploče. Tek mijenja položaj. Ponekad zasjedne u sredinu, ili malo lijevo, ili pak desno. Tu i tamo je primi ruka profesora ili češće uzbuđeni dlan redara.

Nitko na nju posebno ne obraća pažnju. Na prvi pogled ona je tu samo da bi obrisala ploču. Na drugi...ona je prava riznica znanja! Koliko lekcije je upila brišući ih! Svi ti sati, svi ti predmeti! Svaki dan! Ponekad i nekoliko puta istu lekciju!

Jednoga je dana stara, napuhana, već pomalo smrdljiva spužva, odlučila prekinuti šutnju! Vri-snula je svom snagom i iskočila s police ploče. Napokon je mogla iz sebe izbaciti svo to znanje! Skakala je ispod klupa, na stolce, iza lampi, ispred ploče, po zidovima i plakatima. Skakala je svuda. Sve brže i brže! Svakim je skokom iz sebe izbacila neko gradivo. Začas je razred bio prepun. Formule, razlomci, kutovi za presječnicu! U koloni su se izmjenjivale zamjenice. Azija je izvirila iz treće klupe. Klodvig se smjestio s hrvatskim kneževima. Karlo Veliki tražio je neko posebno mjesto. Učionica je bila prekrkana znanjem. Nismo se mogli ni pomaknuti od njegova čvrsta stiska. Širom smo otvorili i oči i uši i usta i trpali u sebe koliko je u koga stalo! Ali, bilo ga je još i još! Uguravali smo ga u torbe, džepove, tajne pretince. Pokupili smo i zadnju mrvicu.

Učionica prazna, a mi prepuni. I preumorni. Upivši sve što smo mogli, mirno smo izašli iz škole. Naše su glave postale, poput spužve, riznice znanja.

Mara Marković, 6. razred

OŠ Bartola Kašića

Voditeljica: Marina Zlatarić

Lana Matošin, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Tata, ups...Tatica

Moj tata. Iako se zove Krunoslav, što je posve obično ime, on je zapravo vrlo neobičan čovjek. Za početak, ima 56 godina, a izgleda puno mlađe. Sam kaže da je to zbog košarke kojom se prestao baviti kada se oženio mojom majkom, naravno. Od košarke je ostalo samo trčanje po savskom nasisu i maltretiranje mene i moje braće bespotrebnim treninzima. Rođen je u Đurđevcu, za one koji ne znaju, to je mali grad u Podravini, i zbog toga mi svaki dan „nabija na nos“ kako sam ja njegov mali picok, a ne neka dalmošica, što bih kao bila po majčinoj strani. Mislim da je njemu to na neki neobjašnjivi način jako važno, zapravo sam sigurna u to jer kada smo posljednji put on i ja bili u Đurđevcu sreli smo neku njegovu kolegicu iz škole koja je rekla da uopće nismo slični na što se on zacrvnio i brzo ju, doduše sasvim ljubazno, pozdravio. Kada smo odmakli rekao je samo da je ćorava kokoš. Za svaki slučaj kupio mi je tri majice različitih boja s velikim natpisom: JA SAM PICOK. Sada mi služe kao pidžama.

Moj tata radi u Hrvatskim šumama, ali ne, on nije drvosječa kako svi odmah pomisle. On je diplomirani inženjer šumarstva i njegov posao je jako važan. U to sam se uvjerila kada me je poveo na jedan svoj sastanak. Ni u snu nisam očekivala ono što me zateklo. Njegov „važan“ sastanak trajao je svega desetak minuta, a zatim su svi pojurili na janje koje se već okretalo na ražnju, a pored njega stajale su bačve vina. Tada sam shvatila „važnost“ njegova posla, ali i zašto nikada kući ne dolazi gladan.

Osim mene, tata ima još troje djece, moja tri brata. Nekoliko puta rekao je kako je umjesto mene htio još jednog dečka kako bi mogli igrati košarku dva na dva, druga priča je da je stvarno htio mene i zapravo još jednu curicu da meni ne bude dosadno. Ja nekako više vjerujem u prvu priču, pogotovo otkad sam čula da me je zaboravio na vlastitom krštenju, malu bebu od nekoliko mjeseci. Nekada mi čak zna i reći da sam mu najdraža kći, iako sam jedina (bar se nadam).

Jesam li spomenula da je tata jako odgovorna osoba. Jednom prilikom odvuкао me je, svoju maloljetnu kćer, s dosadne svadbe u obližnji kasino kako bi mi pokazao važne životne vještine. No on je, vjerovali ili ne, moj najbolji prijatelj i nadam se da nikada neće pročitati ovaj tekst jer sam na nekoliko mjesta napisala tata umjesto tatica što njega jako ljuti, a kada je on ljut njegov novčanik je zatvoren za mene. Poznajem ga već skoro 14 godina i još mi nisu dosadile naše fore i smiješne pjesme koje smišljamo još otkad sam krenula u vrtić. Najčešće je to izrugivanje dalmatinskim pjesmama i veličanje njegovih podravskih koje su, naravno, najbolje na svijetu. Još uvijek mu se svaki dan radujem kad ga vidim na vratima, osim kada se vraća s informacija.

On za sebe kaže da je najzgodniji čovjek na svijetu te da je pravi magnet za žene, a da se mlađi muškarci grizu od ljubomore, pogotovo kad vide njegovu zavodljivu, pročelavu, kockastu glavu. I baš zbog te glave ja se nadam da nisam na njega. Mislim da ženska pročelava glava nikako ne bi bila magnet za muškarce. Kako bih ipak postala privlačna muškarcima tata me tjera da upišem odbojku jer su odbojkašice najljepše djevojke, a ja moram biti odraz njegove „silne“ ljepote jer je on, kako sam za sebe kaže, svjetski slavna osoba, a ovo salo koje sam počela dobivati nikako mi neće pomoći u tome. Na znam kako misli uklopiti svoj san o tome da postanem šumarica i da se od one silne janjetine na udebljam.

S tatom dijelim i mnogobrojne tajne kao što je naše posebno mjesto na kojemu mi svako jutro ostavlja džeparac ili činjenicu da mu je trebalo dva i pol sata da shvati da kasnim iz škole i da me nađe i izvuče iz dizala u kojem sam zapela. Ali sad bar znam da mu kad narastem nikada neću ostaviti svoju djecu na čuvanje.

Iako nas je puno, nekako znam da sam tati najdraža. Nedavno je išao na neko poslovno putovanje u Rusiju i kupio mi najviše darova dok je na majku skoro zaboravio pa joj je na brzinu kupio neki plinski upaljač iz Moskve. Dobro da je odustao od mobitela jer se ona baš ne razumije u ovu današnju tehnologiju pa tako svaki put svoj mobitel na dodir pokušava otklopiti kako bi našla tipke. Ma mogla bih cijelu vječnost pisati o svom tati, ali radije bih se sada išla družiti s njim. Možda ga čak i zatražim nešto novca i znam da će mi ga dati jer je on moj super tata, ups... tatica.

I na kraju vas samo molim da ne zovete socijalnu službu. Uvjeravam vas da je s njim sve u najboljem redu.

Lucija Jakupčić, 8. razred
OŠ Julija Klovića
Voditeljica: Katarina Brković

Dora Zujić, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Znanja i kompetencije

„Klaraaaa! Klaaaaa! Pomogni mi narezati paradajz za ručak, postavi stol i makni se više s tog mobitela!“, viče mama.

„Sad ću!“, odgovaram puna entuzijazma i sreće. Lijeno se dovučem do kuhinje. Uzimam nož. Crveni sok curi. Crveno. OPASNOST. Lupim se po čelu: sutra pišem povijest, prekosutra hrvatski, a za tri dana fiziku.

„Nek „ti Lovro pomogne, idem učiti! Sutra pišem povijest!“

„Dobro, onda ću napraviti sve sama. Kao i uvijek.“, uzdahne mama.

Dva sata poslije.

„Klaraaa! Klaaaaa!“, urla baka s dna stubišta.

„Što sad „oće? Ostalo mi je još samo 736 stranica za naučiti, tako sam blizu.“, pomislim i otrčim do bake.

„Ne mogu zapalit“ televizor!“, kaže plaćući. „Za pet minuta mi počinje serija!“

Sredim komunikacijski problem bake i televizora i vratim se u sobu. Konačno mir! Smjestim se uz svoj omiljeni udžbenik povijesti i..

Na vrata kuca tata: „Klara, odnesi smeće! I ti si član ove obitelji i imaš svoje dužnosti!“, kaže strogo. „Nikad ništa ne radiš! Samo tu sjediš i buljiš u telefon!“

Put do kante. Put natrag. Sad više ne stignem ništa! Idem svirati!

Nakon sat vremena.

Hvata me glad. Ispeći ću jaja. Nisam još nikada sama, ali koliko to može biti teško? Osim toga, odgledala sam cijelu sezonu Masterchefa i sjećam se svih savjeta TV kuhara.

Prolijem ulje po tavi. Do ruba. Da se ne zapeku. Iz nepoznatih razloga tave i lonci, koji se najtežu peru, NE IDU u perilicu. Nego služe za vježbanje mišića ruku. Glupi odrasli i njihova pravila.

Prekontroliram pravila pečenja na videu sa YOU-TUBE-a: prvo-zagrijati ulje. Jesam. Hm. Ništa se ne događa.

Guglam. Kako provjeriti je li ulje dovoljno toplo?

Hm. Ubaciti koricu kruha.

Ostavljam tavu na trenutak i tražim koricu kruha. Baka reže sav stari kruh na kockice i daje susjedu koji negdje na selu hrani svinje. Kaže: „Kruh se ne baca“. OK, OK, ali gdje je sad ta vreća?

Kopam po kartonskim kutijama na terasi (ni one se ne bacaju nego čekaju dobru dušu koja će ih odnijeti na reciklažu) i budim našeg mačka. Jedino biće koje nema neku naredbu za mene. Igramo se malo. Ja provjeravam da li se mačak bačen u zrak uvijek dočeka na noge (prilično istinito, možete pogledati na mom Instagramu) kad..

Tata se vraća s posla i još s puta nešto više i maše rukama. Pogledam mobitel da izbrišem one fotke koje nisu uspjele...

„Pa ti ne vidiš dim!! Kuća gori! Pa kaj je tebi?!“, tata je u elementu.

Ali, stvarno, sad i ja osjećam...Nešto gori... I dim... Oči mi suze.

Tata naglo otvara vrata kuhinje i izgovara riječi neprimjerene mojim ušima. Prekrivam lice donjim dijelom majice, prišuljam se otvorenim vratima...

Kuhinja je mjesto zločina: tata, oboružan sa četiri štitnika za ruke, bori se s tavom koja ispušta crni dim kao sipa crnilo u vodi. Ulijeće mama i vještim okretom ruke ruši tavu u sudoper. Pobjeda!

Ups! Podnim pločicama se prelijeva pregoreno ulje, a crne mrvice s dna tave stoje u redovima kao rovovi iza bitke (vidite da sam naučila povijest, zar ne?).

„Klara?! Pa što si to radila?“, javljaju se uglas baka i tata.

„Ovaj... Pekla jaja?“, ni sama nisam sigurna što sam zapravo htjela.

„S toliko ulja?“, zgroženo promatra jezero ulja na podu mama.

„Da se ne zalijepi.“, objasnim.

Mama preokrene očima, a baka me krene braniti:” To je sve škola kriva! Uče same gluposti! Se sečaš, kad si ti u školu išel.“, gleda tatu:” Imel si domaćinstvo. Pa si se sam naučil raditi: i čarape krpiti! I gumba zašiti!”

Tata hladi opeklinu na ruci pod mlazom vode i ne komentira vlastito školovanje.

„Ajde, nije tako strašno.“, mama papirnatim ručnicima kupi ulje s poda. Nakon pola role papira gadljivo odbaci cijelu hrpu u smeće.

„Ja sam jednom za neku priredbu sama prala suknju.“, sjeća se i sama djetinjstva dok po podu povlači močo.

„I to tako da sam je iskuhala.“ Nasmiješi se: „Na kraju sam je našla zgrudanu na dnu lonca.”

„Da, sigurno je bila od sintetike.“, odmah komentira baka. „To se ne smije iskuhavati.”

„Ma znam.“, pokuša se opravdati mama: „Ali, bila sam mala. K'o Klara sada.”

„Ne, sintetiku, to moraš u mlačnoj vodi.“, uporna je baka. Konačno prilika da podijeli svoju mudrost s ukućanima!

Nitko me ne gleda dok jedan drugome dokazuju svoju pamet. Iskradam se iz kuhinje.

Konačno mir. Eto, sad još samo da napišem onu zadaću iz vjeronauka, da ispišem onih dvadesetak stranica radne bilježnice iz fizike, nacrtam pet stranica različitih biljaka iz biologije, i naravno, naučim povijest...

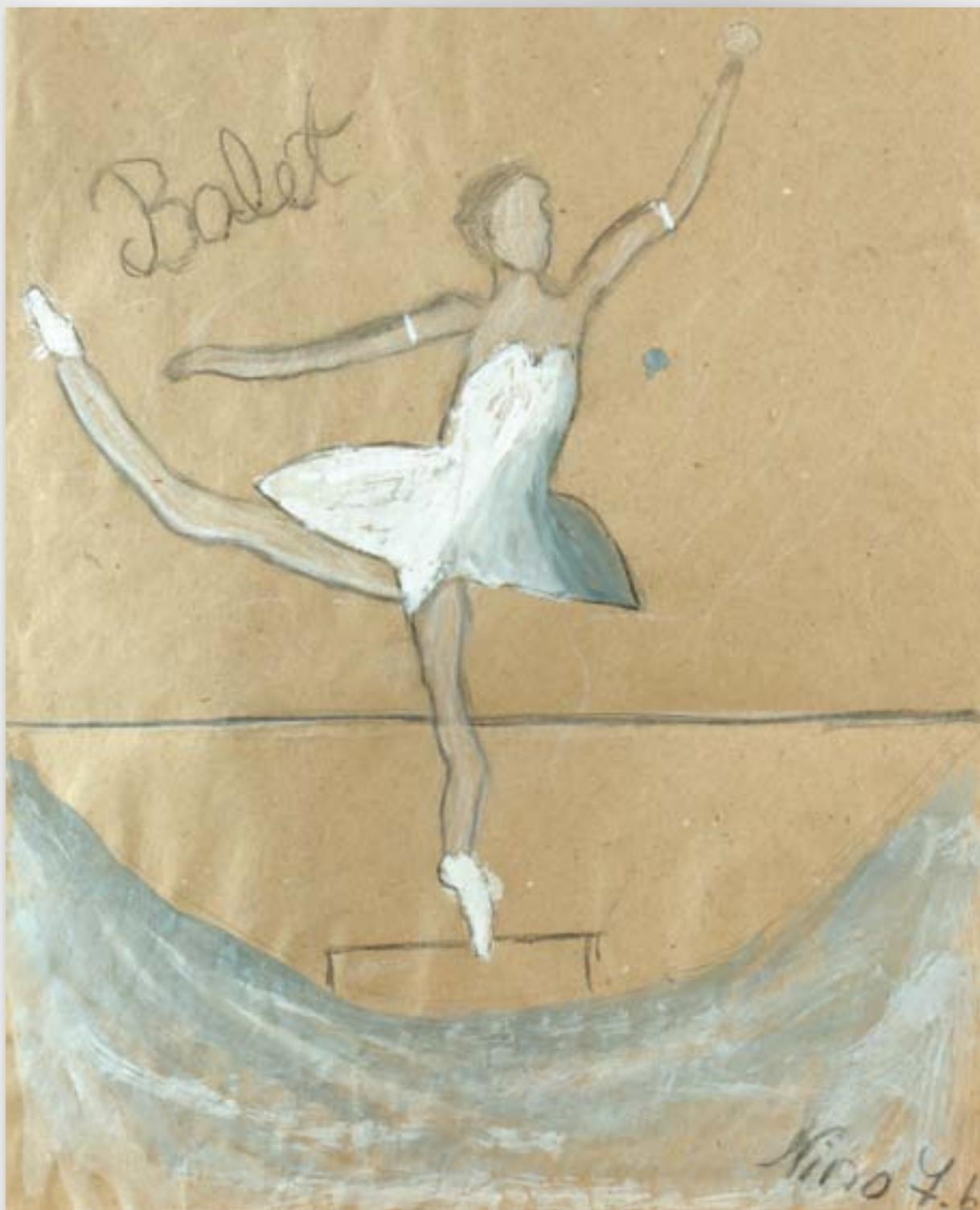
I...Evo ponoći. Trljam lijevi obraz koji je ležao na knjizi iz povijesti. Ponoć i petnaest minuta. Škola je ujutro. Imam cijelih šest sati i petnaest minuta za odmor.

Padam u krevet. Kako sam puno stvari korisnih za život naučila danas!

Klara Križan 7. razred

OŠ Brestje

Voditeljica: Ankica Blažinović - Kljajo

Nino Frece, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Pojedinační
dramsko-
sceniski
nastupi

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

Tin Magdić, 2. razred
OŠ Grigora Viteza

Sven Klir, 3. razred
OŠ dr. Ante Starčevića

Heda Marín, 1. razred
OŠ Ivana Cankara

Marta Ščekić, 1. razred
OŠ Augusta Šenoze

Ana Helena Firingler, 5.
razred, OŠ Ksavera Šandora
Gjalskog

Gabrijela Perišić, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Hana Lucija Betcik,
4. razred, OŠ Stenjevec

Kristijan Mandić, 6. razred
OŠ Žitnjak

Dora Šušković, 6. razred
OŠ Čučerje

Magdalena Lukić, 7. razred
OŠ Brestje

Niko Pavlinović, 5. razred
OŠ Ljubljana

Jelena Jarak, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Lucija Škara, 6. razred
OŠ Jure Kaštelana

Lorena Cvitkušić, 6. razred
OŠ Vukomerc

Lovro Mlikotić, 5. razred
OŠ Augusta Harambašića

Luciana Stojanović, 6.
razred, OŠ Žitnjak

Lucija Tolić, 7. razred
OŠ Sesvetska Sopnica

Tibor Bošnjak, 6. razred
OŠ Vjenceslava Novaka

Filip Jukić, 7. razred
OŠ Izidora Kršnjavoga

ODABRANI*

Gabriela Majdak, 8. razred
OŠ Odra

ODABRANI*

Anja Ružić, 6. razred
OŠ Većeslava Holjevca

Laura Majerić, 6. razred
OŠ Rudeš

Daria Bevanda, 6. razred
OŠ Luka

Marko Kordić, 7. razred
OŠ Horvati

Kristijan Škes, 8. razred
OŠ Vugrovec - Kašina

Lucija Bekavac, 8. razred
OŠ Špansko Oranice

Nika Dinarina Mladić, 7.
razred, OŠ Špansko Oranice

Emilija Petrović Hadar, 8.
razred, OŠ Izidora Kršnjavoga

Jelena Pavlović, 8. razred
OŠ Dragutina Kušlana

Fran Nikolić, 8. razred
OŠ Dragutina Kušlana

Klara Rihtar, 8. razred
OŠ Ante Kovačića

ODABRANI*

Ena Cukerić, 7. razred
OŠ Savski Gaj

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Tin Magdić, 2. razred

OŠ Grigora Viteza

Stjepan Jakševac: Jen tiček

Voditeljica: Natalija Stanić

Sven Klir, 3. razred

OŠ dr. Ante Starčevića

Ljubica Banfić: Da je drugi predi došel...

Voditeljica: Nives Macukić

Heda Marin, 1. razred

OŠ Ivana Cankara

Sanja Pilić: Kako me zovu

Voditeljica: Irena Sremić

Franka Rašić, 2. razred

I. OŠ Dugave

Zvonimir Balog: Olovka

Voditeljica: Danuška Ružić

Marta Ščekić, 1. razred

OŠ Augusta Šenoa

Zvonimir Balog: Tužibaba

Voditeljica: Andrea Šeparović

Ana Helena Firinger, 5. razred

OŠ Ksavera Šandora Gjalskog

Ratko Zvrko: Majka

Voditeljica: Meri Pupačić

Gabrijela Perišić, 3. razred

OŠ Antuna Gustava Matoša

Harald Sverdrup: Strašilo za ptice

Voditeljica: Blaženka

Tomljenović

Hana Lucija Betcik, 4. razred

OŠ Stenjevec

Zvonimir Balog: Neću

Voditeljica: Vlasta Jezernik

Kristijan Mandić, 6. razred

OŠ Žitnjak

Drago Ivanišević: Mali, ne maline

Voditeljica: Margareta Milačić

Magdalena Lukić, 7. razred

OŠ Brestje

Mihovil Pavlek Miškina:

Jezuš na križu

Voditeljica: Ankica Blažinović

Kljajo

Jelena Jarak, 3. razred

OŠ Antuna Gustava Matoša

Sanja Pilić: Antonija (adaptacija romana Ideš mi na živce)

Voditeljica: Renata Janković

Lucija Škara, 6. razred

OŠ Jure Kaštelana

Stjepan Lice: Jedini put

Voditeljica: Snježana Pandžić

Lorena Cvitkušić, 6. razred

OŠ Vukomerec

Daniel Pennac: Iz magareće

klupe

Voditeljica: Marija Petrović

Lovro Mlikotić, 5. razred

OŠ Augusta Harambašića

Milan Hećimović:

Ti, koja me ne primijećuješ

Voditeljica: Ksenija Ivanović

Lucija Tolić, 7. razred

OŠ Sesvetska Sopnica

Stjepan Lice: Nevažno je biti

važan

Voditelj: Boris Bakarić

Tibor Bošnjak, 6. razred

OŠ Vjenceslava Novaka

Sanja Pilić: Hoću biti velik

Voditeljica: Marija Gelo Lisičak

Anja Ružić, 6. razred

OŠ Većeslava Holjevca

Sanja Polak: U životu je važno imati pet

Voditeljica: Vesna Matković

Maljković

Laura Majerić, 6. razred

OŠ Rudeš

Dinka Juričić: Školjka

Voditeljica: Miranda Kekez

Daria Bevanda, 6. razred

OŠ Luka

Sanja Pilić: Zar baš moram u školu?

Voditeljica: Marina Rezo

Marko Kordić, 7. razred

OŠ Horvati

Vladan Desnica: Pravda

Voditeljica: Linda Šimunović -

Nakić

Kristijan Škes, 8. razred

OŠ Vugrovec - Kašina

Kristijan Škes: Tako se pobjeđuje

Voditeljica: Dijana Dill

Lucija Bekavac, 8. razred

OŠ Špansko Oranice

Dragutin Tadijanović: Školjka

Voditeljica: Mila Galić

Nika Dinarina Mladić, 7. razred

OŠ Špansko Oranice

Ratko Zvrko: Tvoja staza

Voditeljica: Nataša Cesarec

Zovko

Emilija Petrović Hađar, 8. razred

OŠ Izidora Kršnjavoga

Tin Ujević: Pobratimstvo lica

u svemiru

Voditeljica: Valentina Lugomer

Jelena Pavlović, 8. razred

OŠ Dragutina Kušlana

Ana Frank: Dnevnik Ane Frank

Voditeljica: Sanja Ilčić

Fran Nikolić, 8. razred

OŠ Dragutina Kušlana

Daniil Harms: Petar Mihajlović

Voditeljica: Sanja Ilčić

Ena Cukerić, 7. razred

OŠ Savski Gaj

Melita Rundek: Tko zna zašto

Voditeljica: Ela Družijanić

Hajdarević

ODABRANI*

Pojedinačni
dramsko-scenski
nastupi
UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Dora Šušković, 6. razred

OŠ Čučerje

Stjepan Jakševac: Balada o konjčku

Voditeljica: Iva Franić

Niko Pavlinović, 5. razred

OŠ Ljubljana

Sanja Pilić: Autobusna ljubav

Voditeljica: Mira Jurić

Luciana Stojanović, 6. razred

OŠ Žitnjak

Tomislav Zagoda: Kratak tečaj stranih riječi

Voditeljica: Margareta Milačić

Filip Jukić, 7. razred

OŠ Izidora Kršnjavoga

Miroslav Dolenc Dravski: Podravske šege

Voditeljica: Petra Ježutković

Gabriela Majdak, 8. razred

OŠ Odra

Dragutin Tadijanović: Večer nad gradom

Voditeljica: Ivana Kujundžić

Klara Rihtar, 8. razred

OŠ Ante Kovačića

Melita Rundek: Barbie

Voditeljica: Marcela Kučeković

**Skupni
dramsko-
scenski
nastupi**

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

Učenci 7. i 8. razreda, OŠ dr. Vinka Žganca, Voditeljica i dramska skupina, Cvrkutani: Sasvim običan dan
Voditeljica: Snježana Čubrilo

Učenci 6.- 8. razreda, OŠ Petra Zrinskoga, Voditeljica i učenici: Komedijanadelarte, Voditeljica: Vera Piščević

Učenci 7. razreda, OŠ Matije Gupca, Nikolina Katulić: Cure s Knežije, Voditeljica: Mirjana Blažičko

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Učenici 3. razreda

OŠ Iver

Siniša Glavašević i Mladen Bjažić: Vukovar u mom srcu
Voditeljica: Ankica Kovač**Učenici 1. razreda**

OŠ Mladost

Sandra Bulaja: Pričam ti priču
Voditeljica: Sandra Bulaja**Učenici 1. razreda**

OŠ Trnsko

Prema ruskoj narodnoj priči:
Djed i repa
Voditeljica: Dorotea Buntak**Učenici 3. razreda**

OŠ Trnsko

Voditeljica i članovi dramske skupine: Labudovi
Voditeljica: Karolina Vuković**Učenici 2., 3. i 6. razreda**

OŠ Alojzija Stepinca

Marina Vujčić: Bijeg uz brijeg
Voditeljice: Lidija Jadrešić i Ivanka Grbeša**Učenici 4. razreda**

OŠ Remete

Narodna priča: Tri brati
Voditeljica: Sanja Varga**Učenici 6. - 8. razreda**

OŠ Ivana Grande

Autor nepoznat: Priča o osjećajima
Voditeljica: Lana Barešić**Učenici 5. i 8. razreda**

OŠ Trnjanska

Ivo Andrić: Aska i vuk
Voditeljica: Vesna Dobrinić**Učenici 6. razreda**

OŠ Lovre pl. Matačića

Jean - Jacques Sempe i Rene Goscinni: (Ne)sretni ponedjeljak
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc**Učenici 5. i 7. razreda**

OŠ Kustošija

Mak Dizdar: Zapis o smijehu
Voditeljica: Ljiljana Behaim**Učenici 5. - 7. razreda**

OŠ Pavleka Miškine

Narodna priča: Proždrlica
Voditelj: Natalija Stipetić Čus**Učenici 7. razreda**

OŠ Nikole Tesle

Meksička narodna priča: Igra
Voditeljica: Jasminka Možgon Jarić**Učenici 8. razreda**

OŠ Remete

Voditeljica i učenici: Jaja su kriva za sve
Voditeljica: Ivana Domović**Učenici 7. razreda**

OŠ Mladost

N. Horvat: Kaos prije premijere
Voditeljica: Maša Rimac Jurinović**Učenici 6. i 8. razreda**

OŠ Špansko Oranice

Lucija Cindrić: Pljuk
Voditeljica: Mila Galić**Učenici 8. razreda**

OŠ Izidora Kršnjavoga

Voditelj prema pjesmi Jona Schaffera: Jekyll & Hyde
Voditelj: Marko Štrok**Učenici 7. razreda**

OŠ Ksavera Šandora Gjalskog

Voditeljica prema Ivi Andriću:
Aska i vuk
Voditeljica: Meri Pupačić**Učenici 7. razreda**

OŠ Stenjevec

Voditeljica i učenici: Riječ
Izvide: učenici 7. r.
Voditeljica: Nikolina Stanišić**Učenici 8. razreda**

OŠ Grigora Viteza

Stjepan Gašparić: Svatko negdje pripada
Voditeljica: Laila Brezak**Učenici 6. i 8. razreda**

OŠ Vugrovec - Kašina

Članovi dramsko-scenske skupine: O bajkama sve naj
Voditeljica: Renata Budak Lovrić**Učenici 6. razreda**

OŠ Antuna Mihanovića

Dobriša Cesarić: Voćka poslije kiše kroz europske jezike diše
Voditeljica: Nives Glavak**Učenici 7. razreda**

OŠ Rudeš

Prema tekstu Marije Šoša Karlo Gagulić i učenici: U svijetu laži
Voditeljica: Mirjana Jukić

ODABRANI*

Skupni
dramsko-scenski
nastupi
UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Učenci 7. i 8. razreda

OŠ dr. Vinka Žganca

Voditeljica i dramska skupina Cvrkutani:

Sasvim običan dan

Voditeljica: Snježana Čubrilo

Učenci 6. - 8. razreda

OŠ Petra Zrinskoga

Voditeljica i učenici: Komedijanadelarte

Voditeljica: Vera Piščević

Učenci 7. razreda

OŠ Matije Gupca

Nikolina Katulić: Cure s Knežije

Voditeljica: Mirjana Blažičko

Samoostalni novinarski radovi

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

ZIMSKA, ALI LJETNA AVANTURA

Bajka zvana Tajland

Jedno od najvećih oduševljenja bili su mi majmuni kradljivci

Noćni let prema Dohi. Nekoliko kratkih snova, slijetanje i potraga za novim letom. Prema Bangkoku. Poznate početničke muke zbog ogromnog aerodroma i lošeg engleskog domaćina, zaboravili smo čim smo se ukrcali. Ovaj sam let prespavala u komadu. Ne zbog umora, nego su sjedala bila puno veća i udobnija.

Stjuardesa je otvorila zaslon na prozoru. Avion je slijetao u Bangkok. Pogled je oduzimao dah.

Prvi susreti

Taxi. Smiješno je što svi taksisti nekako sakriju taxi metar. Ali zato ističu niz amajlija koje ih štite od zla. Prvi dojam me nije baš oduševio. Susret s prijavim ulicama čudnih mirisa. Ljudi nasred ulice svašta prodaju. Od obuće i odjeće do hrane i ljekovitog bilja. Kupili smo onu poznatu tigrovu mast i nastavili šetnju. A onda mi je štakor prešao preko nogu. Vrisnula sam i skoro skočila tati na glavu. Njima je to bilo smiješno, ali meni nije. Nimalo nije. Sanjala sam tog štakora cijelu noć.

Tuk-tuk prijevoz

Prvo jutro i prvi cijeli dan za razgledavanje. Zaustavili smo tuk-tuk. Riječ je o trokolici koja je odlična za prijevoz u gužvama na ulici. Odvezao nas je do rijeke Chao Phraye koju smo tata i ja, zbog prljavštine, nazvali Chao Prljava. Pa, ipak, ukrcali smo se u brodić i krenuli. Ljudi, koji žive tik uz tu rijeku, jako su siromašni. U njoj peru posuđe, odjeću, u nju bacaju otpatke i kupaju se. Potpuna suprotnost od onoga što smo posjetili nakon toga. Veliku palaču u kojoj se nalazi smaragdni Buda. Veličanstven prizor. No, Wat Pho nas je već čekao s novim prizorom za pamćenje. Taj hram, kao jedan od najstarijih u gradu, čuva najvećeg Budu na svijetu. Ležeći Buda. Dug je čak 46 metara! Željela sam ga slikati cijeloga, ali nisam uspjela jer su se svi gurali. Obuli smo cipele i izašli u nova upoznavanja.

Khao San ulica izgleda kao veliki vašar. Palačinke s čokoladom i bananom bile su odlične. Saloni za masažu na otvorenom pozivali su prolaznike. Mama, brat i ja nismo odoljeli. Za to je vrijeme tata sjedio u obližnjem kafiću i gledao nas. Iako je masaža bila jako dobra i otklonila svaki umor od hodanja, sva smo ostala istraživanja ostavili za drugi dan.

Tajlandska svila

Već nakon doručka obilazak. Posjet kući najpoznatijeg tajlandskog Amerikanca, Jima Thompsona, koji je nakon Drugog svjetskog rata pokrenuo biznis sa svilom. Živio je u tipičnoj, drvenoj tajlandskoj kući ispred koje je malo svetište. Na Tajlandu vjeruju kako se gradnjom kuće uznemiravaju duhovi koji tu žive. Zauzvrat se ispred kuća izgrađuju svetišta.

I, da, promatrali smo kako se radi svila. Po meni, jako dug i zamoran posao.

Slijedio je Lumpini Park. Vožnja pedalinama po jezeru i prilično brzi izlazak. Ne zato što nas je bez prekida slijedilo puno riba, nego zbog varana koji se stvorio u našoj blizini!

Slonovska vožnja

Wat Arun ili Hram zore pružio nam je sa svojega vrha nezaboravan pogled na Bangkok. Nakon svega, ipak mi se Bangkok svidio!

No, već nas je čekalo more. Krabi. Jedva sam čekala plažu!

Iako smo očekivali sunce, dočeka nas je kratki pljusak. Naš hotel, do kojega je moguće doći samo brodom, i sam zaljev, su me oduševili. Što je najbolje, bilo je majmuna! Pravih, malih, živahnih majmuna koji skakuću oko tebe, uzimaju ti hranu i napadaju te! U početku sam ih se malo bojala jer nisu baš bezopasni.

No, nisam se bojala puno veće životinje. Slona. Ao Nang je bio posebni doživljaj. Jahanje slonova. Sjedneš u neke košare, a slon te prvo vodi u šumu, a onda se ode kupati s ostalim slonovima u jezero. Jedan je slon poludio pa nas je sve počeo špricati. Za vožnju na slonu skinula sam i čarape.

Slijedili su izleti na Phi-Phi, jedan od najpoznatijih tajlandskih otoka, poznat po lijepim pješčanim plažama i tirkiznom moru. Budući da se na Maya plaži snimao film Žal, i nju smo posjetili. Stvarno je lijepa.

Majmunski prolaz

Do grada smo odlučiti ići tzv. majmunskim prolazom. I tako nekoliko puta. Riječ je o strmom putu na kojem možeš sresti majmune. No, bolje je da ih pustiš na miru. Moj brat ih je, naravno, izazivao pa su mu se počeli kesiti i pokazivati zube. Nije to bila jedina nezgoda s njima. Imali smo je i u hotelu. Doručak je na otvorenom pa se oko tebe cijelo vrijeme šuljaju majmuni. U jednom sam trenutku za stolom ostala sama i odjednom mi je majmun iskočio ispred očiju! Uzeo je bananu, a onda ih je došlo još pet! Sve su mi pokrali! Ipak, super mi je što su tako pitomi.

Majmunskim prolazom stigli smo u grad, a tamo susreli ladyboy-eve, muškarce preobučene u žene. Na Tajlandu ima jako puno. Bili su mi presmiješni jer je za neke čak teško reći da su muškarci.

Iz bajke u stvarnost

I baš kad sam se navikla na ljeto, majmune, more i kupanje, morali smo se vratiti na snijeg. Slijetanje u Zagreb bilo je i slijetanje u stvarnost. No, bajku zvanu Tajland, nikada neću zaboraviti.

Katja Radojković, 6. razred

OŠ Bartola Kašića

Voditeljica: Marina Zlatarić

UŽARENE ZVIJEZDE PADALICE NOGOMETNIH STADIONA

Baklje protiv HNS-a

Navijački ispadi nisu novost u našoj državi, ali u zadnje vrijeme poprimaju veće razmjere. Jesu li navijačke kockice postale znak huliganizma?

Zamislite situaciju: kao veliki navijač i fan hrvatske reprezentacije odlučite potrošiti nešto novca, otići u stranu državu i pogledati utakmicu naših „vatrenih“. Dođete na stadion, kupite neko piće i uživajte u nadmetanju dviju ekipa. Kad

odjednom, čuje se pucanj i vidite kako s tribina užarena lopta pada na teren. Tada shvatite da je to baklja, a kada shvatite da je ta ista baklja došla s hrvatskih tribina, „progutate knedlu“. Zatim čujete još niz pucnjeva te gledate kako još tri-četiri užarene lopte padaju na teren. I ništa ne možete napraviti. Čujete zvižduk sudca i usred utakmice igrači se vraćaju u svlačionice. Utakmica je dulje vrijeme prekinuta te na kraju ipak odigrana. Potišteni i osramoćeni dolazite doma.

Ovu situaciju možemo promatrati s dvije strane.

Osobe koje su bacale baklje na teren kažu da je razlog njihovih „bakljada“ korumpiranost i nesposobnost Hrvatskog nogometnog saveza. Oni su bojkotiranjem htjeli pokazati kako su spremni na sve ako se ne smijene ključni ljudi u HNS-u.

S druge strane, većina navijača koji nisu sudjelovali u „bakljadi“ ili ljudi koji ne mare previše za sport, gledaju na ovu situaciju kao na obični huliganizam ili izljev gnjeva nekih bezveznih navijača. Vjerojatno misle kako ovakvi neredi samo sramote našu državu u inozemstvu i kvare njenu sliku kao države s velikim sportskim uspjesima.

Obje strane su djelomično u pravu.

Oni koji osuđuju „bakljaše“, kažu da oni čine nepravdu našoj reprezentaciji i da su problem s HNS-om trebali riješiti na neki mirniji način. Zbog nasilnih prosvjeda hrvatska reprezentacija trebala je platiti 80.000 eura kazne i na idućoj utakmici jedan dio tribina bit će zatvoren. Osim što su bacali baklje na teren, neki su navijači uzvikivali razne rasističke poklike koji su neprihvatljivi i nemaju nikakve veze sa situacijom u HNS-u. Huliganstvo je štetno za našu reprezentaciju, ali i za cijelu državu. Možda će idući put kada neki stranac vidi nekoga u kockastom dresu pomisliti da je ovaj huligan i nasilnik a ne samo navijač svoje reprezentacije.

S druge strane, možemo shvatiti i problem „bakljaša“. Možda se to nekima čini neobično, ali navijači svoj klub shvaćaju poput religije. Od malena navijaju za svoj najdraži klub ili reprezentaciju. Pamte postave igrača, statistike, promjene, trenere, gledaju svaku utakmicu, godinama pamte najbolje trenutke, raspravljaju s prijateljima. Nogomet je za njih sastavni dio života i zato prosvjeduju. Ako nema kvalitetnog nogometa i ako su utakmice namještene a suci korumpirani, oni nisu zadovoljni. Možda smatraju da nemaju drugog načina da se odupru takvoj situaciji. Misle da će jedino stvaranjem nereda doći do svog cilja, da u suprotnom neće uopće biti primijećeni od strane HNS-a. Ali prosvjedi su se odvijali i mirnim putem. Nekoliko dana nakon incidenta s bakljama, 30 000 članova Torcide okupilo se na splitskoj rivi u mirnim prosvjedima, i ovaj put protiv HNS-a.

Smatram da ovom problemu treba posvetiti više pozornosti. Ovakve situacije se često događaju i brzo zanemaruju. Nažalost, bakljade i slični ispadi postali su konstantni problem hrvatskog nogometa i mislim da na problemu treba aktivno raditi sve dok ne bude riješen. Ako se u samo jednom hrvatskom gradu skupila masa od 30 000 ljudi koji traže rješenje problema, mislim da se ljudi na višim funkcijama trebaju zapitati koliko je uistinu ova situacija ozbiljna.

Nikola Rotim, 8. razred

OŠ Većeslava Holjevca

Voditelj: Mate Milas

Vid Tomić, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

INTERVJU S DOBITNICOM NAGRADE LUKA RITZ

Barbara Rubinić - mlada humanitarka

Barbara Rubinić je učenica četvrtog razreda 1. gimnazije u Zagrebu i bivša učenica naše škole. Vrijedna je volonterka i humanitarka. 16. studenoga 2014. dobila je nagradu *Luka Ritz - nasilje nije hrabrost*, a izabrana je jer je iznimnio pridonijela afirmaciji ljudskih prava, toleranciji, međusobnom poštovanju i suzbijanju nasilja među mladima. Dvije godine za redom je učenica generacije u svojoj školi i voditeljica je Volonterskog kluba. Barbara redovito organizira akcije za beskućnike u Samostanu Majke Tereze i za štíćenike Doma za starije i nemoćne osobe Sesvete, volontira u Specijalnoj bolnici za kronične bolesti dječje dobi Gornja Bistra, sudjeluje u radionicama o vršnjačkom nenasilnom rješavanju sukoba te pomaže djeci u Africi.

Kada si odlučila volontirati?

Volonterskom klubu priključila sam se u drugom polugodištu drugog razreda. Tada sam se počela baviti volontiranjem, ali želja i potreba postojala je od prije. Naime, u to doba profesorica latinskog jezika pozivala nas je na volontiranje u Pučku kuhinju i vidjela sam kako napokon imam mogućnost nekome pomoći.

Jesi li već kao mala razmišljala o volontiranju?

Jesam, već sam kao mala razmišljala o humanitarnom radu prvenstveno zbog svojih roditelja. Već od malih nogu odgajana sam u duhu volonterstva, a i moji roditelji pomažu nekim humanitarnim organizacijama.

Zašto si se počela baviti volonterskim radom?

Mogu reći, kao i svi, da sam se volonterskim radom počela baviti kako bih pomogla drugima, ali postojala je i određena doza znatiželje.

Koji su ti bili prvi volonterski koraci?

Moja prva volonterska akcija bila je u Bolnici za kronične bolesti dječje dobi u Gornjoj Bistri.

Gdje sada volontiraš?

Kao voditeljica Volonterskog kluba u 1. gimnaziji sudjelujem u akcijama koje organizira moja škola. Prošle godine išli smo u Pučku kuhinju Majke Tereze, organizirali skupljanje potrepština za pomoć poplavljenim krajevima Slavonije, bili smo u Centru za rehabilitaciju u Sloboštini, napravili smo akciju pod nazivom *Narukvice prijateljstva* za sirotište Mali dom u Keniji te akciju *Čaša vode za djecu Magoga* kao pomoć udruzi *Gledati srcem* koja djeluje u Tanzaniji. Mogla bih nabrojati još nekoliko, međutim najviše vremena provodim u Bolnici za kronične bolesti dječje dobi u Gornjoj Bistri. Tamo provodim svaku drugu subotu od 11. svibnja 2013., to je datum koji ću sigurno dugo pamtiti. Tijekom ljeta 2013. provela sam devet dana u volonterskom kampu koji je bio smješten u dvorištu Bolnice. To je talijanski kamp skupine *Il giardino delle rose blu (Vrt plavih ruža)*. Kako je bilo mnogo volontera, nismo svaki dan radili s djecom iz Bolnice, već smo volontirali na različitim mjesima: u staračkom domu, obilazili smo siromašne obitelji u Hrvatskoj te vodili aktivnosti za djecu ugroženih romskih obitelji te ostalu djecu Gornje Bistre. Prošle godine u kampu Bolnice provela sam sedamnaest dana. Osam dana u jednoj kućici koju su sagradili talijanski volonteri. Tada sam provela

svih osam dana u Bolnici radeći s djecom oko sedam sati dnevno. Ostalih devet dana provela sam u kampu kao i godinu prije kada smo sudjelovali u različitim aktivnostima.

Je li ti u početku bilo teško?

Naravno, u početku je bilo jako teško. U Bolnici sam se susrela s djecom koja imaju teške psihičke poremećaje i fizičke deformacije. Bilo mi je teško gledati ih, jer sam smatrala da su ta djeca u neprestanoj boli i da pate. Nametalo se stalno isto pitanje: Zašto oni? Nisu ništa skrivili! Ali kako sam se nastavila vraćati, potpuno sam promijenila percepciju i shvatila sam da su oni sretni. Koliko god to možda čudno zvuči, ta su djeca sretnija od nas. Nemaju skupu odjeću, najnovije mobitele i puno prijatelja, a mnoge od njih ne posjećuju ni njihovi roditelji. Svejedno, oni su sretni, a njihov mi osmijeh znači sve!

Na koji način pomažeš?

U Bolnici se najčešće igram s djecom ili ih vozim u kolicima. Zajedno pjevamo, plešemo i razgovaramo. Ako sam tamo u vrijeme obroka, nahranim ih, a poslije im operem zube.

Je li volonterski posao težak?

Naravno. Posebno je teško pristupiti ljudima na ispravan način. Naime, svi gledamo potrebite s određenim suosjećanjem i onda nam je teško jer vidimo kako su zakinuti za nešto što mi imamo. Ali moramo misliti kako su oni isto osobe. Imaju svoje interese, mane i vrline baš kao i mi. Postaje puno lakše kada promijenimo stajalište, tada se brže uspostavi potrebna veza među ljudima.

Misliš li da svatko može biti volonter?

Sigurna sam da svatko tko želi, može biti volonter. Postoji jedan moto koji je napisan na pozadini svake volonterske knjižice: „Ne moraš hodati po vodi, ne moraš biti bolji od drugih, nemaš ništa više od onoga što svi ostali imaju, ali ono što čini razliku, djela su kojima kod drugih ostavljaš trag“.

Koliko ti vremena ostaje za tebe? Stižeš li se baviti još čime osim školom i humanitarnim radom?

Ne ostaje mi mnogo vremena za mene, ali ga ima. Volonterski rad, posebno volontiranje u Bolnici, smatram svojim hobbijem ili aktivnošću koju radim zbog sebe.

Smatraš li da su važniji tvoji uspjesi u školi ili volonterski rad?

Smatram da je oboje podjednako važno jer ne pridonosi istim područjima. Škola nam je važan izvor obrazovanja bez kojega bismo teško preživjeli, dok je volonterski rad nešto osobniji i daje nam mogućnost za osobni rast i razvoj.

Što drugi misle o tvome volontiranju i kako tvoj rad prihvaćaju tvoji roditelji?

Moji prijatelji cijene volonterski angažman, a roditelji su iznimno ponosni.

Koji fakultet namjeravaš upisati?

Najvjerojatnije ću upisati Medicinski fakultet u Zagrebu, ali još razmišljam i o Kemijskom odsjeku na PMF-u.

Što namjeravaš raditi kada potpuno odrasteš?

Namjeravam se nastaviti baviti volontiranjem, a to je jedino pouzdano što mogu reći u ovom trenutku.

Pomažeš drugima, a treba li tebi ikad pomoć?

I meni katkada zatreba pomoć i uvijek nalazim potporu oko sebe.

Kako si se osjećala kada si čula da si baš ti osvojila nagradu? Koliko ti nagrada znači?

Za nagradu Luka Ritz me prijavila moja škola, ali nisam očekivala da ću je dobiti, bila sam prilično iznenađena kada sam je dobila. To mi je veliko priznanje za sav moj rad i jedan od poticaja, ali sasvim sigurno ne i jedini, da se nastavim baviti volontiranjem.

Sara Martinović, 7. razred
OŠ Lučko
Voditeljica: Antonija Špehar

Marko Grabovica, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Budućnost tiska

Budućnost tiska je neizvjesna. Internet je sve više dostupan sve većem broju ljudi i informacije se na njemu objavljuju prve. Dok do nas stignu novine, eh, to je već stara vijest od jučer.

A kako je do tiskarstva došlo? Ta je priča stvarno komplicirana i tako dugačka da ju je teško sažeti! Možda bi trebalo početi od Sumerana i glinenih pločica, Babilonaca - ovisnika o pisanju, Egipćana s papirusom, ne zaboraviti svitke, a onda, onda su na red stigli Kinezi, koji i dan danas preuzimaju svijet, a počeli su s bambusom, drvenim pločicama, zapisima na skupocjenoj svili i pergamentu, koji su stvorili poseban način preslikavanja svojeg stvarno kompliciranog pisma na kamene ploče i koji je zapravo označio početak tiskarstva. Oni su se prvi dosjetili kamene ploče premazati crnilom i onda to preslikati prvo na svilu, pergament, a zatim i puno jeftiniji papir.

Još su mnoge godine prošle do izuma pravog tiskarskog stroja, do dana kada će knjiga sa svim svojim informacijama biti dostupnija svima, a ne samo bogatima. Mi to danas uzimamo zdravo za gotovo, iako je knjiga u ovo teško doba i dalje preskupa za mnoge. Stari Egipćani su govorili: „Čuvaj knjigu kao vlastitu majku jer ničeg važnijeg na svijetu od knjige nema.“

Doba pravog tiskarstva započinje s Johannesom Gutenbergom, vizionarom i njegovim izumom tiskarskog stroja koji je brzo mogao jeftino umnožiti mnogo knjiga. 1450. Godine u njemačkom gradu Mainzu otvara prvu tiskaru. Nažalost, unatoč tako važnom izumu, umire osiromašen i osamljen i za života nije doživio nikakvu slavu. To se djelomično ispravilo nedavno kad je zasluženog proglašen osobom tisućljeća.

Kako to izgleda danas? Ja se isto pitam zašto bi netko trošio novac na knjige ili novine kad je vijest u njima već sinoć objavljena na internetu, znači jutros je već poznata i stara! Nekad su se informacije plaćale gotovo „suhim zlatom“, a danas su baš zbog brzine mreže dostupne svima i besplatne!. Onaj tko želi saznati što je novo to može učiniti iz vlastitog doma, bez odlaska na kiosk ili u knjižaru, samo uključi računalo i to je to! Čak se i lektira može čitati online, uz pomoć uređaja „kindle“. To je sve važno za nas, djecu 21. stoljeća koji obožavamo sva ta brza i moderna pomagala. Mojoj generaciji i meni je danas nezamislivo napraviti neki projekt bez upotrebe računala. Moji su to roditelji mogli raditi jedino u nekoj od knjižnica i to ručno! Mi bismo rekli, kakvo gubljenje dragocjenog vremena, onog za igru na primjer! Priznajem, mi smo brza generacija, želimo sve sad i odmah - eto, ono što će tek sutra biti objavljeno u novinama, ja već večeras vidim! Imam informaciju u ovom trenutku dok pišem ovaj sastavak. To je razlika između moje i generacije mojih roditelja koji su više čitalački tipovi i ništa im ne može nadomjestiti knjigu u rukama. Svako vrijeme nosi svoje - je li moje vrijeme bolje, ne znam (znam samo da ne mogu zamisliti život bez interneta), stoga mislim da dok god postoji medij koji će informaciju pronijeti za nekoliko sekundi cijelom svijetu, taj isti medij bit će uvijek u prednosti pred onim koji će tu istu informaciju tiskati nekoliko sati kasnije.

Što onda s knjigama i tiskom općenito? Mislim da će pravim knjigoljupcima, knjiga i dalje biti na prvom mjestu, svemu usprkos. Ono što je za mene internet i sve ono što ga čini brzim i zanimljivim, to je za sve starije dobra knjiga koju nikakvo računalo ne može zamijeniti.

Matija Krznar, 6. razred
OŠ Bukovac
Voditeljica: Romana Golemac

Energetska pića

Piješ li energetska pića? Ukusna su i voliš ih? Voljela ih je i Ana (14) dok joj nije stalo srce od pretjerane konzumacije. Mnogo tinejdžera pije energetska pića, a većina ih ne zna koliko su štetna za njihovo zdravlje. Odlučila sam više istražiti o njihovoj štetnosti i utjecaju, te provesti anketu o konzumiranju energetskih pića među učenicima sedmih i osmih razreda.

Možda sam vas preplašila uvodom, a možda ste samo odmahnuli rukom. No istina je, danas sve više tinejdžera pije energetska pića i sve ih više završava u bolnici, a neki slučajevi čak i smrću. Dobra reklama, jeftino piće - i u ruci skoro svakog tinejdžera nađe se limenka energetskog pića.

Anketirala sam 72 učenika sedmih i osmih razreda naše škole. Energetsko piće probalo je čak pedeset i devet učenika, što je 82%. Učenici čine 56%, a učenice 44% od ukupnog broja onih koji su probali energetska pića. U prosjeku su učenici probali energetska pića s 11, a učenice s 12 godina. Možemo uočiti da ih većina pije vrlo rijetko, ali i da ih dosta pije barem jedanput tjedno. Najčešći odgovor na pitanje zbog čega piju energetska pića bio je *zbog okusa*, no mnogo ih je odgovorilo i *zbog energije* (npr. *potrebna mi je energija za učenje*). Četiri osobe kao razlog su navele da piju energetska pića *zbog društva*. Zanimljivo je kako je jedan učenik u anketi odgovorio na to pitanje sa „Daje mi krila”. Iako 68% anketiranih misli da su energetska pića štetna za zdravlje, to ih ipak ne sprječava da ih piju.

Da, nažalost, mnogi su svjesni štetnosti energetskih pića ali ih bez obzira na to piju. No jesu li toga bila svjesna djeca koja su preminula od predoziranja, i njihovi roditelji? U Engleskoj je jedan dječak, Tom (11), počinio samoubojstvo zbog previše energetskih pića. Tom je pio takva pića jer je mislio da izgleda odraslije i ozbiljnije. Bio je miran i pristojan, imao je sve odlične ocjene. Počeo je piti energetska pića sve više i više, litru na dan, postajao je agresivan, dobivao loše ocjene, izbijali su problemi... Njegov otac tvrdi kako su Toma energetska pića natjerala na samoubojstvo. Dječak se objesio u svojoj sobi, a roditelji su na podu vidjeli mnogo limenki raznih energetskih pića. Ana (14) preminula je nakon što je popila dva energetska pića u manje od 24 sata zbog čega joj je stalo srce. Otrovala se kofeinom te joj je srce počelo nepravilno kucati da bi se na kraju „ugasilo”. Majka ju je upozoravala na štetnost i nije znala zašto ju kćer nije poslušala.

Energetsko piće je bezalkoholno piće koje prema tvrdnjama proizvođača trenutno povećava razinu energije u organizmu. Nezaobilazni sastojak energetskih pića je kofein. Ta pića sadrže tri do pet puta više kofeina nego obični gazirani sokovi, a često sadrže i sastojke koji poboljšavaju učinak kofeina, otkrili su istraživači. Neka od istraživanja potvrđuju da energetska pića zaista na kratko vrijeme povećavaju mentalne sposobnosti, budnost i fizičku izdržljivost. Potvrđeno je da mogu poboljšati koncentraciju, ali i da povećavaju krvni tlak. Dotok krvi u mozak se povećava i počinjete se osjećati vedrije i snažnije. Svima je dobro poznata reklama Red Bulla „Daje ti krila”, koja upravo to reklamira. Takva pića iscrpljuju zalihe organizma i kasnije počinju djelovati suprotno te postajemo umorniji. Oštećuju unutarne organe, za tijelo su štetna poput droga, a posebno stradavaju srce i krvne žile, želudac i jetra. Energetska pića stvaraju ovisnost i neke osobe jednostavno ne mogu živjeti bez svoje dnevne doze.

Nova studija sa Sveučilišta u Miamiu otkrila je da pića s visokom razinom kofeina uzrokuju napadaje, moždane udare i iznenadnu smrt kod djece, a najviše su izložena ona s dijabetesom ili poremećajima u ponašanju. Energetskim pićima nema mjesta u prehrani djece i adolescenata, a čak se i zdravim odraslim ljudima preporučuje da budu oprezni s konzumiranjem. Studija posebno

kritizira oglase koji potiču mlade da vjeruju da im energetska pića pomažu da ostvare bolje fizičke izvedbe. Umjesto da pijete energetska piće, kojim biste djelomično obnovili energiju i naštetili svojem tijelu, stručnjaci preporučaju laganu vježbu (joga, meditacija, vježbe opuštanja), kratki odmor (15 minuta), ili izlazak van i mala šetnja kako biste nadoknadili energiju i koncentraciju u kratkom vremenu. Ako želite dobiti energiju iz hrane i pića, pojedite neko voće ili cjelovite žitarice, a pijte vodu - izvorsku ili onu iz slavine.

Prema anketi koju sam provela u našoj školi, situacija nije toliko zabrinjavajuća s obzirom da samo 7% učenika energetska pića konzumira više puta tjedno. No to ne treba biti nikakva utjeha. Dovoljan je samo jedan slučaj sličan navedenima iz inozemstva da bi bilo previše. Pokušaj izbjegavati energetska pića, odnosno ako ih baš moraš piti, smanji količinu koju konzumiraš na najmanju moguću mjeru. Zamijeni ta pića prirodnim načinima za podizanje energije (tjelovježba, ples, i sl.), a što se tiče dobrog okusa, na raspolaganju je puno drugih zdravijih napitaka.

Tea Pintar, 8. razred
OŠ Većeslava Holjevca
Voditelj: Mate Milas

Marko Milić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Filozofski intervju

Zagledam se u nešto. U bilo što. I ne dižem pogled. Netko me pozove. Ja ne trzam. Razmišljam. Imam važnijeg posla.

Da, u zadnje vrijeme često razmišljam o filozofskim pitanjima. To me promijenilo. Neki kažu da sam čudna. No, mislim da su filozofska pitanja nešto čime bi svi ljudi trebali biti zaokupljeni ili barem razumjeti i poštivati druge koje to zanima. Filozofija je osnovna znanost, od nje je sve počelo. Ljudi otkad postoje postavljaju pitanja kao što su: *Kako je nastao svijet? Zašto živimo? Kamo ide svijet? Postoji li cilj svega što se događa? Ima li sve na svijetu svoju svrhu? Što se događa kada umremo? Što je potrebno za sreću?* Možemo li uopće pronaći odgovore na ovakva pitanja? Neki smatraju da ne možemo. Na prvi pogled se zaista čini nemoguće i zato mnogi odbijaju razmišljati o njima jer od toga, kažu, nema koristi. Razgovarala sam o temi s roditeljima i bratom.

- Drago mi je da se baviš pametnim stvarima... Bojao sam da ćeš se kao većina svog razreda koncentrirati na Facebook i ostalu „zabavu“...- rekao je tata kad sam mu otkrila svoj novi hobi.

- Tvoja sam kći...

- Jesi li ikad razmišljao o tome? O filozofskim pitanjima, mislim.

- Pa, jesam... Ljudi često o tome razmišljaju, a da toga nisu ni svjesni... Na neki način, to je u nama. Urođeno nam je da postavljamo filozofska pitanja... Ljudi ih postavljaju od samog početka svoga postojanja.

- Znači li to da je ljudima urođeno da razmišljaju i da se bave filozofijom?

- Tako nekako...

- Je li to bit postojanja? Je li to ono zbog čega živimo? - bila sam uvjeren da sam došla do dobrog zaključka.

- Zanimljivo razmišljanje...Kako je nastao svijet? I još važnije, zašto?

- Kad bih ti to mogao jednostavno odgovoriti... Znanstvenici smatraju da je nastao velikim praskom, a kršćanstvo, i zapravo sve religije, vjeruju da ga je Bog stvorio... Ne znam što da mislim. Znanstvena teorija zvuči vjerojatnije, ali još uvijek ostaje pitanje: Zašto je svijet nastao? Samo tako, eto... Teško mi je povjerovati. I kako je mogao nastati ni iz čega? Ako pak odaberem teoriju koja kaže da je Bog stvorio svijet, ostaje mi pitanje: Tko je stvorio Boga? Nitko, reći će ljudi. Ali kako? Može li nešto postojati oduvijek i trajati zauvijek? A zašto je nastao svijet? Na to pitanje je još teže pronaći odgovor... Teško je vjerovati da je nastao bez razloga...

- To je kao jednadžba koja nema rješenja...

- Da, u tome i je ljepota filozofije... Moraš sama razmišljati...

Slična sam pitanja postavila i mami:

- Mama, što se događa kad umremo?

- Zašto o tome razmišljaš?

- Samo me zanima. Ne razmišljam još o smrti, pa što si ti mislila? Gledam to onako s filozofske strane... ma znaš... A što ti misliš, ima li života poslije smrti? Zašto mnogi ljudi vjeruju u to?

- Pa... zašto ljudi vjeruju u to? Zbog toga mogu slobodnije živjeti. Strah od smrti je manji kada vjerujemo da ona nije kraj. Ako smatramo da moramo biti dobri u prvom životu kako bismo došli u raj u drugom, više ćemo se truditi činiti dobro na svijetu. A to svima ide, u korist. Razumiješ?

- Vjeruješ li ti u zagrobni život? Iskreno mi reci.

- Iskreno, ne... Čini mi se nevjerovatno.

- Zašto si toliko uvjeren?

- Nitko od pokojnih mi se nije javio... Nemam dokaza da postoji.

- Ako nešto nije još dokazano, ne znači da ne postoji... Mislim, nije da ja baš vjerujem u raj i te stvari...

- U početku su ljudi svašta nagađali... Onda je znanost saznala nešto više. Vjerojatno ćemo i na pitanja koja se danas čine nemogućima za odgovoriti dobiti znanstvene odgovore.

- Da. To bi bilo super... A mama, čemu služi sreća? Što je potrebno kako bismo bili sretni?

- Sreća služi... Sreća je zapravo smisao života... Naravno, ne samo sreća... A što je potrebno kako bismo bili sretni? Pa, kako kome... Meni je sreća kad sam u društvu i kad držim nastavu studentima... Ili kad smo zajedno kao obitelj... Sreća može biti u malim stvarima...

- A što misliš o materijalnoj sreći?

- Ona ne traje dugo... Nije to prava sreća...

Razgovarala sam i s bratom... On se u zadnje vrijeme također bavi filozofijom...

- Marine, ima li sve na svijetu svoju svrhu?

- Vjerojatno ima... Ne bi postojalo da nema. Zvuči logično, zar ne?

- A što misliš, što će se dogoditi sa svijetom? Kamo ide svijet?

- Sudeći prema svemu što se događa u svijetu... Ide na lošije... Svi ti ratovi i nasilje. Ljudi će uništiti svijet. Ponašaju se kao da je njihov i misle da su savršeni samo zbog tehničkog napretka. Grozna smo vrsta.

- Misliš da su ljudi kao vrsta loši?

- Da, oni su ti koji rade sve probleme. Bahati su, sebični i okrutni... Upotrebljavaju dar razmišljanja u loše svrhe...

- Može li nešto trajati oduvijek i zauvijek?

- Mislim da ne može. Sve ima svoje trajanje. Ništa nije beskonačno. I svijeta jednom neće biti, kad ga ljudi unište.

- Zašto su nastale religije?

- Čovjeku je urođeno da traži smisao života. Neki su ga pronašli u religiji. Religije su u početku donosile odgovore na sva pitanja o svijetu. No, onda je čovjek počeo sumnjati da sve nije onako kako se čini... Ponovno je ispitivao stvari. Sumnjao je. A sumnja je nešto najbolje što čovjek ima. Uvijek moramo sve dobro preispitati.

- Je li religija donijela više dobrih ili loših stvari?

- Zbog religije su nastajali ratovi, svađe, pokolji, podjele, netrpeljivost... No, toga bi vjerojatno bilo i bez nje. Ona ima i puno pozitivnih strana. Ljudi se zbog nje također ponašaju bolje, brinu o drugima, pomažu si, imaju osjećaj zajedništva...

I tako, nakon kratkih intervju s obitelji, produbila sam svoje znanje i ponovno se natjerala na razmišljanje... Ponovno sam razmislila o svemu što sam mislila da znam... Tražim odgovore na filozofska pitanja i tražit ću ih i dalje. Mnogi su izgubili cijeli život tražeći odgovore na ta pitanja, a nisu ih pronašli. Ali ljepota je u traženju, a ne u nalasku. A više vrijedi tražiti prave stvari, nego pronaći krive...

Andrea Belamarić, 7. razred

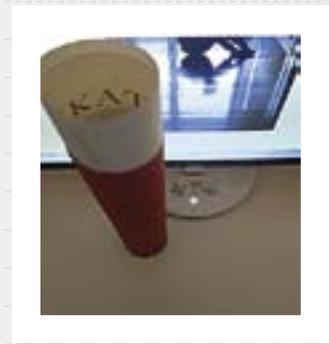
OŠ Vladimira Nazora

Voditelj: Marin Marinović

Identifikacijski broj 4786

Eksperimentalno-animirani film Osnovne škole Bartola Kašića *GLASNA TIŠINA* pohranjen je u vremenski trezor Zagrebačke banke. Akciji te banke, koju su mnogi iskoristili kako bi pohranili uspomene, neobičnosti i vrijednosti koje su obilježile njihov život, odazvala se i filmska grupa. Kao razlog pohrane naveden je problem vršnjačkog nasilja u 2014. godini s porukom filma - *Prijatelj donosi osmijeh tako gdje su ostavljene suze.*

Vremenski trezor bit će ponovno otvoren za javnost 2114. godine, a donositelj certifikata moći će film, pod identifikacijskim brojem 4786, i preuzeti.

Certifikat s kadrom iz filma

Kana Halić Kordić, 8. razred
OŠ Bartola Kašića
Voditeljica: Marina Zlatarić

Miranda Mesić, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Intervju s Robertom Kurbašom

Robert Kurbaša je naš glumac, svima poznat iz serija, kao što su: „Ne daj se, Nina“ i „Ruža vjetrova.“ Kako je on ušao u glumačke vode, tko mu je idol, je li se poistovjetio s nekim likom kojega je glumio, kako su na njega utjecale kritike žirija u „Zvijezde pjevaju“, sve ćete to saznati iz ovog intervjua.

Kako je započela vaša glumačka karijera?

Kako sam ušao u nešto što se zove gluma, što se zove umjetnost?! To je sve počelo negdje vaših godina. Imao sam krasnog profesora hrvatskog jezika u osnovnoj školi koji je u meni vidio učenika s kojim bi mogao ići na natjecanje LIDRANO. Na tim natjecanjima osvajali smo nagrade. Nakon srednje škole u kojoj sam sudjelovao na raznim priredbama i takmičenjima takve vrste, inercijom sam nastavio istim putem i upisao Akademiju dramskih umjetnosti te postao glumac.

Što je prevagnulo da danas ne radite nešto drugo?

Pa jednostavno nisam znao što bih drugo u životu radio. Ali tu je bila i epizoda u kojoj sam htio promijeniti sredinu. Htio sam iz Splita otići u Zagreb studirati bilo što jer glumu baš i nije tako jednostavno upisati. Osim na Akademiju dramskih umjetnosti prijavio sam se i na Prometni fakultet te da me nisu tad primili, vjerojatno bih danas bio kontrolor leta.

Jeste li imali podršku obitelji u namjeri da postanete glumac?

Moram priznati da moji roditelji nisu iz kulturnog miljea i njima je sve to bila jedna velika nepoznanica. Poštovali su moju odluku i želju da odem u te vode. Ne mogu reći da nisu imali ništa protiv. To im je bila velika nepoznanica, ali sad im je jako drago.

Glumili ste u mnogo poznatih serija. Koja vam je od tih serija najdraža?

Prvo moram reći da je današnja produkcija TV serija, a danas ih zovu i sapunicama, puno naporanija i zahtjevnija u odnosu na prave serije i serije koje su se prije radile. Danas živimo u vremenu u kojem je recept uvijek: za što manje novaca - što više materijala. Zbog takvih prilika i situacije gledamo, nažalost, manje kvalitetne serije, nego što su se prije radile. Ali može se pronaći pokoja interesantna. Meni je draga serija: „Ne daj se, Nina.“ To je serija koja je na malo višem produkcijskom nivou za razliku od nekih tipičnih sapunica koje možemo vidjeti na TV-u. Istaknuo bih i politički triler „Urota“ od dvanaest nastavaka, koji nažalost nije zaživio onako kao sam ja htio da zaživi u eteru javnih televizija. Skinut je s programa iz raznih razloga, ali to je primjer jedne produkcije koja, nažalost, nije isplativa kao TV-sapunice.

S kojim vam je glumcima i redateljima bilo najljepše surađivati?

Čovjek sam i umjetnik koji ne voli isticati nikoga imenom i prezimenom. Ima ih puno. Kolege i redatelji s kojima sam radio zadužili su me svojim kvalitetama da ih tu spomenem, ali njih je stvarno jako puno pa bi bilo nezahvalno zaboraviti ikoga od njih.

Kakav je osjećaj prijeći s glume na pjevanje? Pritom mislimo na „Zvijezde pjevaju.“ Kako podnosite odluke žirija?

Kad sam ušao ovdje i kad sam vas vidio u ovolikom broju, htio sam reći: „Ne bojte se, neću pjevati!“ Ja nisam pjevač. Meni je pjevanje bilo jedna velika nepoznanica i mogu samo zahvaliti svojoj mentorici Emiliji Kokić što me je očvrstala i pedagoški usmjerila da kad izađem na binu, dam ono najbolje od sebe. Svejedno sam imao tremu. Pjevanje nije moj fah u kojem se osjećam najbolje. Potrebno je puno vježbe za kvalitetnu izvedbu. Šou „Zvijezde pjevaju“ ima koncept da svakih tjedan dana nova pjesma dolazi na repertoar. Kad je orkestar od dvadeset ljudi iza tebe i dođe taj javni nastup, sve te probe padaju u vodu. Zapravo u situaciji si: izvoli i snadi se. Puno mi je ljepše i draže biti na sceni, stajati iza lika u nekoj komediji ili tragediji.

Kakvu glazbu volite slušati? Jeste li zadovoljni pjesmama koje ste dobili za nastup?

Osobno volim glazbu koja ima smisla, koja je dobra i ima neku lijepu poruku. Moram reći da današnja glazba, koja se vrti na komercijalnim televizijama tipa MTV, nije primjerena nekakvim ljudskim vrijednostima i morate dobro paziti što slušate i kakav je odabir glazbe jer će to jako utjecati na vaš život. Sve što je dobro, vječno će trajati. Mislim da Lady Gaga neće trajati vječno. To je na nivou skeča i neukusa. Možda se neki od vas neće složiti sa mnom jer vam je ona zabavna, sva fluorescentna i uvijek s nekim skandalom, ali poruka koja se širi tom vrstom glazbe je autodestruktivna. Slušam evergreen i jazz. Zapravo, slušam puno jazza. Tu je i Pink Floyd od rocka. Zanimljivo je da sam u srednjoj školi radio rad na temu „Život i djelo Elvise Presleya.“ Elvis mi je od malih nogu odličan!

Kakve filmove volite? Koji vam je film nadraži?

Opet ću se vratiti na aktualno vrijeme u kojem živimo. Moram reći da je sve manje i manje kvalitetnih filmova u smislu filma s porukom. Danas, ako nema nasilja i nemoralnih scena u filmu, onda to nije zabavan film. Pa ja vam tvrdim sasvim suprotno. Ne znam koji bih izdvojio. Stvarno je puno dobrih filmova. Meni je osobno cijela ta kinematografija 60-tih, 70-tih i 80-tih godina, dakle filmovi na kojima sam i ja odrastao predivna. Iz tog razdoblja Hrvatska ima predivne filmove, počevši od autora kao što su Tanhofer i Golik. Obratite pažnju na hrvatske filmove iz tog vremena! Inače je jako teško uspoređivati filmove, čak i u žanrovskim odrednicama. Subjektivno imam neke svoje favorite, a to su: Građanin Kane te Kum, prvi i drugi dio. Od hrvatskih filmova to je: „H8“ od Tanhofera koji mi je u top 5 filmova.

Clint Eastwood, Al Pacino ili Robert de Niro? Koji vam je najdraži?

Nemam nekakve uzore ili svoje favorite. Divim se tim ljudima i mislim da su izvrsni u svom poslu i nisu jedini. Postoje mnogi koji su također jako talentirani i možda nepravedno zapostavljeni u šou biznisu da bi se pamtila njihova imena, a Clint Eastwood i Robert De Niro ostavili su značajan trag u kinematografiji i svaka im čast! Treba dodati da postoji jako puno ljudi zahvaljujući kojima su oni došli na poziciju slave i popularnosti, a njih se ne spominje.

S kojom glumicom vam je bilo najinteresantnije snimati filmski poljubac? Što vaša supruga misli o tome?

To bi trebalo pitati moju suprugu. (smijeh) Velika je razlika između čovjeka koji se amaterski bavi umjetnošću i onog koji se bavi time profesionalno. Ja živim od toga. Kao glumac ulazim u lik koji ima svoj život i svoju povijest. On se za 360 stupnjeva razlikuje od mene privatno, a opet da bih oživio taj lik, itekako se moram potrošiti. Ako ima scena gdje se lik ljubi s nekom curom i doživ-

Ijava ljubav, to znači da i ja moram dati svoje tijelo i svoju emociju kako bih vjerno dočarao tu scenu. Međutim, svi glumci koji rade svoj posao odgovorno i profesionalno znaju da ti likovi koje glume nisu oni sami. U isto vrijeme i jesu i nisu.

Kako se snalazite u ulozi oca?

Meni se u 35. godini dogodio brak, dogodilo mi se dijete i to je nešto što je oplemenilo moj život i čime sam ponosan. Jako se lijepo snalazim u ulozi roditelja i nema ništa ljepše od toga.

Kada vam se dogodila prva ljubav?

Meni se to dogodilo kada sam bio u vrtiću. Imala prekrasnu kosu s kirkama, lakirane cipelice i zvala se Danijela. Tad sam prvi put osjetio emociju nekakve privlačnosti prema suprotnom spolu i nikad nisam imao hrabrosti da joj pridem i kažem svoje osjećaje.

Niste nam rekli s kojom biste zvijezdom probali filmski poljubac.

Pa ne znam, ima puno lijepih žena. (smijeh) Meni je moja žena najljepša!

Anja Bosak, 7. razred

OŠ Jabukovac

Voditelj: Slaven Šekuljica

Nika Mihnjuk, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

ETWINNING PROJEKT

Iz Finske u Hrvatsku

Gosti iz Finske

Početak prosinca dvije profesorice iz Finske, Tiina Turkkari i Kaisu Korhonen, zajedno sa šest učenika posjetile su Hrvatsku. Došli su iz gradića Nurmesa, a domaćini u Hrvatskoj su im bili učenici i djelatnici naše škole. Profesorica Helena Valečić upoznala je profesorice tijekom jednog stručnog usavršavanja u inozemstvu. S profesoricama i učenicima iz Finske započeli smo projekt Meals in school canteens koji nastavljamo sljedeće godine.

U Hrvatskoj su bili pet dana. Prošetali su Zagrebom, posjetili su Samobor i Krapinu. Njihova je želja bila posjetiti špilju. Odveli smo ih u Grgasovu špilju kod Samobora koja obiluje špiljskim elementima. U Krapini smo posjetili Muzej evolucije koji im se naročito svidio.

Budući da surađujemo na projektu vezanom za hranu, gosti iz Finske jeli su u našoj školskoj kuhinji, ali i u restoranima. Naša hrana jako im se svidjela.

Na okruglom stolu finski i hrvatski učenici i profesorice raspravljali su o razlikama i sličnostima obrazovanja kod nas i u Finskoj. Učenici su najprije komentirali što za njih znači dobra škola, što znači dobro podučavanje i što im se najviše sviđa u njihovoj školi. Odgovori finskih i hrvatskih učenika nisu se puno razlikovali - najbolja škola je ona u kojoj je hrana ukusna i koja je moderno opremljena. Podučavati je najbolje kroz igru i prezentacije, a u školi je najbolje igralište, hrana, odmori, prijatelji i dobri profesori. No, kad smo krenuli u detaljnije opise finskog i hrvatskog obrazovanja, razlike su bile veće. U Finskoj su razredi puno manji, u njima nema više od 20 učenika, a s njima rade dva ili tri profesora. Učenici više vremena provode na nastavi u prirodi nego u učionici, a i odmori su im dulji. Finski učenici dobivaju ocjene između 4 i 10, a postoje i polovične ocjene kao i minus i plus. U Finskoj nema natjecanja učenika jer to nije smisao obrazovanja, a nema ni nacionalnih testova. Nastavni planovi nisu tako strogo određeni kao kod nas. Nemaju određenu tjednu satnicu iz svakog predmeta, nego cilj koji moraju ostvariti na kraju školske godine. Zanimanje profesora je vrlo cijenjeno.

Gostima iz Finske vrlo se svidjelo u našoj školi. Možda nije savršeno opremljena poput njihove, no u njoj vlada ugodna atmosfera koju su oni sami istaknuli kao nešto posebno.

Sara Potkonjak, 6. razred

OŠ Lovre pl. Matačića

Voditeljica: Ana Grgurić

POSJET SOCIJALNOJ TRGOVINI U VUKOVARU

Još se bolje i toplije osjećamo kada darujemo drugome

8.a i 8.b razred OŠ iz Zagreba dostavili donaciju Socijalnoj trgovini u Vukovaru

24 listopada 2014. 8.a i 8.b razred OŠ iz Zagreba donirali su dugotrajne namirnice i higijenske proizvode Socijalnoj trgovini u Vukovaru.

Tijekom svog posjeta Vukovaru odvojili su malo vremena kako bi pomogli onima koji žive u teškim uvjetima. Pomogli su im donacijom prehrambenih i higijenskih potrepština. Učenici i učenicke marljivo su odnijeli kartonske kutije pune proizvoda u prostor Socijalne trgovine. Ljudi koji su primili donaciju zahvalili su se i razveselili. Donatori su se također razveselili vidjevši da su učinili nešto dobro i nesebično. Posjet nije dugo trajao, ali je bio pun topline, veselja i nesebičnosti.

Nekoliko su tjedana u listopadu učenici i djelatnici OŠ skupljali dobrovoljne priloge za Vukovarce. Svatko je dao malo i nakupilo se mnogo kutija punih brašna, šećera, tjestenine, deterdženta, sapuna, keksa, slatkiša, ulja, žitarica... O socijalnoj trgovini čuli smo preko medija, a kako smo planirali putovanje u Vukovar, odlučili smo dati svoj prilog.

Siromaštvo i neopskrbljenost trgovine, njene prazne police djelovale su tužno i šokantno. No radost i toplina kojom smo primljeni bili su prava suprotnost tome.

Mislim da je ovaj posjet bio jako srdačan i nesebičan te mislim da bismo trebali imati više ovakvih akcija jer, naposljetku, svi mi volimo primati darove, ali se još bolje i toplije osjećamo kada darujemo drugome.

Matija Vajda, 8. razred
OŠ Augusta Harambašića
Voditeljica: Iverka Kraševac

Nikola Burić, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Kazne za neoprano suđe

Prošle godine na snagu je stupio novi Obiteljski zakon. Prema tom zakonu, djeca bi trebala raditi kućanske poslove i obavljati obveze po kući. No održava li se taj zakon i postoje li kazne za one koji ga ne poštuju?

Novi zakon

U novom Obiteljskom zakonu koji je stupio na snagu 1. rujna 2014. godine stoji: „Dijete je dužno poštovati svoje roditelje i pomagati im u obavljanju poslova u obiteljskoj zajednici u skladu sa svojom dobi i zrelošću te biti obzirno prema članovima obitelji.“ Dakle, na roditeljske zahtjeve kao što su *operi posuđe, usisaj kuću, odnesi smeće* itd. roditelji sada imaju podršku i u zakonu!

Za usporedbu, Španjolci su bili još precizniji: propisali su da su djeca, uz obavljanje primjerenih kućanskih poslova, dužna i pisati zadaću, poštovati školska pravila i marljivo učiti.

Postoji li kazna?

Ali ni kod nas ni u Španjolskoj ne postoje kazne za one koji se zakona neće pridržavati, jer to država ne može kontrolirati. To mogu samo roditelji. Iako bi to možda bilo neobično, formalno, roditelj bi imao pravo tužiti svoje dijete, koje bi onda zastupao Centar za socijalnu skrb.

Podijeljena mišljenja

Neki dovode u pitanje je li ovaj zakon uopće potreban, jer jasno je da roditelji neće prijaviti vlastito dijete. Prof. dr. **Branka Rešetar**, voditeljica radne skupine koja je sudjelovala na izradi Obiteljskog zakona, izjavila je na to: „Naravno da to ne može biti sankcionirano, jednako kako ne može biti sankcionirano kada netko krši zakon pri sklapanju braka, kada se kaže da ste dužni jedno drugome biti vjerni. Prema tome, to je ista narav pravne odredbe koja je više moralne naravi.“

Oni koji se protive Zakonu tvrde da je nelogičan i neprovediv jer djeca ne mogu biti kažnjena ako ga se ne pridržavaju. Neki roditelji čak tvrde da je novi zakon donesen da djeca ne bi prijavila roditelje za prisilu na rad.

Poslala sam elektroničku poštu pravobraniteljici za djecu, gospođi **Ivani Milas Klarić** te sam je pitala za njezino mišljenje o ovoj odredbi zakona.

„Mislim da je ova odredba uvrštena u Obiteljski zakon zato da bi se istaknula svijest o tome da djeca, kao i odrasli, imaju i prava, ali i dužnosti. Obveze djeteta u obavljanju kućnih poslova u Obiteljskom su zakonu određene tek simbolično, a u obitelji bi se trebale odrediti dogovorom ukućana. Ako ne želi prati suđe, dijete

se može dogovoriti s ukućanima da preuzme neki od njihovih poslova - možda pranje kupaonice, iznošenje smeća ili brisanje prašine.

Preuzimanjem svoga dijela obveza pokazujemo da poštujemo prava drugih. A hoće li se to načelo zakona doista provoditi u praksi - to ovisi o odgovornosti i upornosti sviju nas."

Obustavljanje Zakona

Nedavno se cijeli Obiteljski zakon počeo kritizirati. Zakon nije kritizirala samo javnost već i pravni stručnjaci iz Zagreba, Splita i Rijeke. Njihov stav je da Zakonu nedostaje obrazloženje za dvjestotinjak odredbi, ali i da sadrži puno nelogičnosti i pogrešaka koje su izazvale zbrku. Ustavni sud je 12. siječnja 2015. godine obustavio primjenu Obiteljskog zakona do daljnjega, sada je ponovo na snazi stari Obiteljski zakon iz 2003. godine.

Mislim da je važno djecu od malih nogu učiti da pripomažu roditeljima u nekim poslovima u kući ili da pospreme svoje igračke nakon igranja, no isto tako paziti i davati im poslove u skladu s njihovom dobi. Čim djeca postaju starija, mogu preuzeti više odgovornosti te obavljati i ostale kućanske poslove, što mogu raditi i bez Zakona.

Barbara Kos, 7. razred

OŠ Većeslava Holjevca

Voditelj: Mate Milas

Elizabeta Barišin, 8. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

OSVRT: BILA JE TO VEČER ZA PAMĆENJE U KOJOJ SU MOJI RODITELJI ZADUBLJENI U PRIČU HVALILI KASTANJETE I GOSPOĐU U PREUSKOJ SUKNJI, A JA SAM RAZGLEDAVALA ČAŠU, LIZALA MIMOZU I MAŠTALA

Lisinski u španjolskoj noći

U božićno vrijeme svuda je čarobno, pa tako i u mojem domu, posebno nakon što je moja mama objavila vijest da nas vodi u Španjolsku. Nakon početnog ushićenja, shvatila sam da će to biti Španjolska u Lisinskom. Pa i to je nešto.

Sve jepočelo s odijevanjem. Htjela sam izgledati poput Španjolke s raskošnim crnim šosom, ali moj ushit prekinuo je tata svojim primjedbama da će za moju raskošnu nošnju trebati čak tri sjedala što je bilo nemoguće očekivati u potpuno ispunjenoj dvorani. Mama je pokušavala smiriti situaciju dok sam ja mirno žvakala svoj omiljeni Orbit kids.

Krenuli smo dvije minute ranije i dok je mama pritiskala gas, tata je na zadnjem sjedalu i dalje prigovarao mojoj haljini koja se ipak smjestila na samo jedno sjedalo.

Koncert je počeo nastupom čudnovate žene, koja me usput podsjetila na moju baku jer je valjda njenih godina, s kastanjetama. Kretala se malim koracima do podija i više je nalikovala nekoj staroj Japanki nego Španjolki jer je imala tako usku suknju. Zveckala je kastanjetama i tresla glavom da sam se više zabavljala gledajući tu smiješnu sliku, nego slušajući neobične zvuke koje sam prvi put čula u živo. Tresla je kastanjetama kao da ima u sebi motor s otprilike 700 konja. Baš je zabavno biti u Španjolskoj!

Usljedio je malo dosadan koncert za gitaru, no moju pažnju je zaokupio gospodin u sportskom odijelu koji je usred koncerta proučavao svoju kartu i tražio svoje sjedalo u dupkom punoj dvorani, provjeravajući nije li moje sjedalo slučajno baš njegovo. Sve sam radoznalo motrila, jer vam ja obično volim takve zbrke. Šteta što moje mjesto nije bilo njegovo jer bih imala prilike ustati se i zašuš-kati svojom haljinom, kao ona maloprije kastanjetama, njemu ispred nosa.

Napokon, na moju sreću i pauza, kada su sa hodnika zamirisale štrukle i torta Ferrero Roche. Pitala sam se zar toga ima i u Španjolskoj?!

Zvonce, malo tiše nego školsko, označilo je početak drugog dijela. Zijejnula sam dok se orkestar zahuktavao u Bolero. Zvučalo mi je to nekako poznato. Gospođe ispred mene svojim našušurenim frizurama tresle su glave lijevo desno dajući do znanja kako one dobro poznaju tu glazbu. Ja sam se za to vrijeme okretala ne bih li otkrila još kakvu zanimljivost. Molila sam mamu za čokoladu, ali nikakve koristi od nje kada u njezinu malu torbicu nije mogao stati ni crveni Skitles bombon.

Napokon, žestoki udarci kastanjeta, violina, gitare označile su kraj španjolske pustolovine. Pjurila sam provjeriti ima li još koja štrukla i naravno nakon toga slijedio je naš ritual - mimoze. Pitajte se što je to?

To nije mali žuti cvijet na livadi u rano proljeće, nego šampanjac sa narančinim sokom, moj omiljeni napitak kojeg smijem samo malo liznuti. I dok su moji roditelji zadubljeni u priču hvalili kastanjetete i gospođu u preuskoj suknji, ja sam malo razgledavala čašu, lizala mimozu i maštala o pravnoj noći u Španjolskoj.

Nika Vlahović, 6. razred

OŠ Bartola Kašića

Voditeljica: Štefanija Turković

MATIJA JURIČ, BUDUĆI SALEZIJANAC

Ljubav prema Bogu i bližnjemu

Ako se zavjetujem da ću biti poslušan zajednici, onda cijeli život ostajem u njoj. Mjesto mog stanovanja ne ovisi o meni, ako mi bude rečeno da moram ići u Afriku, ja idem u Afriku.

Naš bivši učenik Matija Jurič odabrao je vrlo zanimljiv poziv. Sa 16 godina napustio je svoju obitelj i posvetio se Bogu. Od rujna ove godine stanuje u Kući za odgoj salezijanskih zvanja u Podsusedu gdje smo ga posjetili. Matiju su salezijanci rado prihvatili jer su oni poznati po svojoj ljubavi prema mladima te im je uvijek drago kada ovako mlada osoba izabere jedan tako zahtjevan put. Jedini je preduvjet bio da osjeti duhovno zvanje te da bude svjestan kako će morati požrtvovno raditi s mladima.

Meni se jako sviđa kako se salezijanci bave mladima - kaže Matija. I Don Bosco, koji je živio u Italiji, brinuo se za mlade i siromašne ljude bez roditelja te za one koji su imali težak život. On je utemeljio ustanovu koja se zove oratorij i tamo je okupljao mladež o kojoj se brinuo. Tako da se, Bogu hvala, sve do danas, a već je prošlo oko 200 godina, zajednica obnavlja i proširuje. Naše je geslo „Daj mi duše, drugo uzmi“, što znači da se mi brinemo osobito za duše mladih. I još jedna stvar: svaki dan nakon mise svećenici se igraju s djecom i nikomu to nije teško.

Što slijedi nakon Salezijanske kuće?

- Kad završim četiri godine srednje škole, ulazim u prednovicijat. Dvije ili tri godine nakon toga prelazim u novicijat. Za vrijeme novicijata moram provesti jednu godinu u Rimu kako bih odlučio je li taj poziv za mene. Za potrebe tog postupka učimo talijanski jezik. Nakon toga slijedi polaganje Vječnog zavjeta.

Što ako odustaneš od ovog poziva?

Prvo se postupno vodi razgovor s tobom te ti ponovno preispituješ svoje želje i odlučuješ jesi li za to. Naravno, kad bih se predomislio, kasnije bih mogao biti vjeroučitelj, ali za to moram završiti Bogoslovni fakultet.

Kada postaneš svećenik, moraš li nastaviti živjeti ovdje?

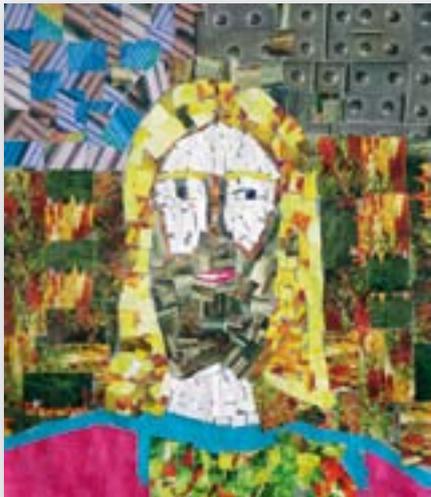
Da, ja se zavjetujem da ću biti poslušan zajednici. Imamo tri zavjeta: siromaštvo, poslušnost i čistoća. Cijeli život ostajem u toj zajednici. Mjesto mog stanovanja ne ovisi o meni, ako mi bude rečeno da moram ići u Afriku, ja idem u Afriku.

Koje se sve prostorije nalaze u Salezijanskoj kući?

Blagovaonica gdje se nalazimo za doručak, ručak i večeru - to je najvažniji dio svega ovoga, da smo svi zajedno. Na prvom je katu ravnateljstvo i računovodstvo, TV dvorana te kapela u kojoj se sastajemo tri puta dnevno. Na drugom su i trećem katu naše sobe, a uz njih se na trećem katu još nalaze i učionice gdje učimo ili se zabavljamo u slobodno vrijeme. U potkrovlju je prostorija za zabavu. Tamo imamo i sprave za vježbanje.

SALEZIJANCI

Crkveni red salezijanaca ili Družbe sv. Franje Saleškog utemeljio je sv. Ivan Bosco (1815. - 1888.). Ime su don Bosco i njegovi suradnici odabrali zbog privrženosti sv. Franji Saleškom. Osnovno poslanje salezijanaca jest kršćanski odgoj mladih, osobito siromašnih i napuštenih. To se njihovo djelovanje s vremenom proširilo na sve slojeve društva, a na poseban način u misijama. Danas u svijetu ima oko 17000 salezijanaca koji djeluju na svim kontinentima.

Učenici 8. razreda
OŠ Antuna Gustava Matoša

Što učite ovdje?

Mi koji idemo u srednju školu imamo svoju literaturu koja je vezana za naše gradivo. Oni koji su završili svoje škole imaju duhovne knjige koje proučavaju. Učimo latinski i talijanski te sviramo orgulje.

Što ako ponekad nisi raspoložen za obavljanje svojih dužnosti?

Ništa. Ako ti se ne da jedan dan, to je u redu. No, ako ti se ne da stalno, onda je to problem. Naravno da se dogodi da nisi raspoložen, ali onda shvatiš kako zapravo činiš dobro i kako ćeš tome biti posvećen cijeli svoj život.

Zašto ne smiješ napuštati ovu ustanovu, osim kad ideš u školu?

Nije da ne smijem. Ja sam ovdje tek kratko vrijeme i sve ovo što sam za to vrijeme izgradio zajedničkom molitvom, mogu lako narušiti. Zato u početcima nije preporučeno izlaziti. Dopušten mi je razgovor s obitelji dva puta tjedno jer se ja još nisam u potpunosti naviknuo da sam odvojen od svoja doma. Volim svoju obitelj i prijatelje, ali ponekad moraš povući crtu u životu. Sada se mogu vratiti kući za blagdane, Božić i Uskrs. Ali, kad položim Vječne zavjete, više se ne vraćam.

Rekao si da ti se sviđa ozračje koje ovdje vlada. Zašto?

Pa evo, na primjer, kad sam ja prvi put ovamo došao, nisam nikoga znao i svaka osoba koju sam susreo pozdravila me i popričala sa mnom. Dobiješ osjećaj kao da te znaju sto godina, kao da si im brat. To je zapravo naše poslanje, da sve ljude prihvatimo kao svoju obitelj.

Što je s tvojim stvarima, primjerice s novcem?

Nemam ga. Sve je kod mog ravnatelja i ako nešto trebam, moram njega tražiti. Naše pravilo o materijalnim stvarima jest da možemo imati što god želimo, ali sve to što imamo, moramo korisno upotrebljavati.

Ako te nešto muči, možeš li se nekome obratiti?

Naravno. Naš ravnatelj don Milan uvijek je tu za nas. Ako imaš problem, obratiš se njemu i on će ti uvijek pokušati pokazati pravi put. Nakon „malog duhovnog razgovora“ s njim, vratiš se lakši 225 kila, ha-ha.

Ena Andruza, 8. razred
OŠ Jure Kaštelana
Voditeljica: Maca Tonković

RAZGOVOR S LUTKARICOM KRUNOM TARLE

Lutkarstvo je umjetnost u kojoj je dozvoljeno kršiti sva pravila

Poznata kazališna umjetnica, lutkarica Kruna Tarle u CZK Susedgrad, od 24. studenog do 5. prosinca 2014., organizirala je vrlo zanimljive radionice za izradu lutaka. Učenici polaznici radionica izrađivali su lutke ginjol po motivima priče o sv. Nikoli. Lutke su se izrađivale metodom kaširanja, šivanja i oslikavanja. Radionice su bile vrlo zanimljive i korisne. Učenici su dobili mnoštvo korisnih savjeta kako da izrade svoju prvu lutku. Dok su učenici izrađivali lutke, mali novinari su razgovarali s voditeljicom radionice. Kruna Tarle uvodi nas u svijet lutkarstva i poručuje da s izradom lutaka oslobodimo vlastitu nutrinu.

Možete li nam malo opisati svoje zanimanje?

Nije ga lagano opisati jer na prvu loptu sam lutkarica, ali imam zapravo više zanimanja. Ja sam studirala filozofiju, engleski i književnost. Plesala sam balet i moderni ples, a cijeli život se bavim likovnom umjetnošću. Sve je tu izmiješano, ali moglo bi se reći da sam umjetnik i pedagog. I to likovni umjetnik i kazališni umjetnik.

Koja je svrha radionica koje vodite?

Mislim da su radionice vrlo važne zbog toga što otvaraju ljude i djecu. Ja radim i s odraslima i s djecom. Uvijek je zgodno dobiti neke nove spoznaje i susresti neke nove stvari. Osim toga na radionici nastaje nekakva dobra atmosfera jer se ljudi druže i onda se počnu rađati neke nove ideje koje se možda ne bi događale u četiri kuta sobe.

Radim umjetničke radionice i pedagoške radionice i za nastavnike i odgajatelje. Učim ih kako mogu raditi s djecom i kako mogu raditi za djecu. Kada rade s djecom, onda želim da djeca budu spontana, da rade kako oni osjećaju. Mislim da likovni odgoj u školama nema dovoljnu satnicu pa se djeca ne mogu izraziti na taj način dovoljno, a to se zapravo odnosi i na dramski izraz jer ne radimo uvijek samo na izradi kao što je bila tema na ovoj radionici, nego radimo i dramske improvizacije i predstave. I jedno i drugo je jednako važno.

Treća grana bi bila rad s defektolozima. To je edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. To su oni koji će raditi s nekim posebnim skupinama koje imaju posebne potrebe. Za takve ljude lutka može raditi čuda.

Kako ste uopće ušli u svijet lutaka?

Vrlo rano sam osjetila da me sve zanima pa mi nije bilo jasno što ću raditi u životu i nekako kako sam spontano susrela s time. Možda me čak i moj sin povukao u to jer se on, kao mali, odmah zaljubio u lutke pa sam ja radila lutke za njega i s njim. On je imao svoje malo privatno kazalište sa svojim prijateljem pa su oni već u šestom razredu radili ozbiljne predstave i glumili po školama i vrtićima, a ja sam im radila lutke i vozila ih okolo i pomagala im.

Od čega se sve lutke mogu napraviti?

Nema ograničenja. Što god pogledate od toga biste mogli napraviti lutku, od svih mogućih materijala. Uvijek je zanimljivo raditi od nečeg novog, a ne od nečeg već viđenog. Sve možemo pretvoriti u lutku.

Je li lakše glumcu koji na sceni predstavlja lutku ili onome koji glumi bez lutke?

Jako dobro i pametno pitanje. Glumcu na pozornici sigurno teško, ali ako voli taj posao, tada mu je lijepo. No, lutkaru je još mnogo teže jer on mora i jedno i drugo - biti i glumac na sceni i još mora biti animator lutke. On zapravo ima dupli posao.

Može li lutka izazvati iste emocije kod gledatelja kao i živi glumac?

Sigurno može izazvati iste emocije, ali, iskreno, nisu one baš identične jer onda ta umjetnost ne bi imala razloga postojati. Lutka nekako drugačije djeluje. Ona možda malo više djeluje na nešto podsvjesno i bliže snu, nekoj intuiciji, a osim toga, lutka nema ograničenja koja ima čovjek. Recimo, ako se glumac zaljubi on to mora izražavati riječima, gestama i pokretima tijela, a lutka može zbog ljubavi izgubiti glavu. To je nešto što će se vama svidjeti kada se zaljubite u sedmom ili osmom razredu, a što može lutka? Ona na sceni može jednostavno skinuti svoju glavu. Znači ostala je bez glave zbog ljubavi. Ona može, recimo, izvaditi srce iz svog kaputića i dati drugoj lutki. To znači da ona želi dati svoje srce, a glumac se ne može na taj način izraziti.

Koje sve vrste lutaka postoje?

Kada radimo te radionice, onda mi prolazimo jako puno tih tipova lutaka kada ih izrađujemo. Na drugoj radionici s njima glumimo i vježbamo. Ja svaki puta dođem s novom temom, bilo da je štapna lutka, marioneta, ginjol, zijevalica, humaneta, nabrajam nešto što baš i nije ljudima poznato, ali to je toliko neiscrpno da mislim da bismo tako mogli tri do četiri godine raditi. Svakog lutkara ne zanima ono što je već stvoreno, on pokušava stvoriti nešto novo.

Što je sve potrebno da biste izradili jednu lutku?

Dobra volja, znatiželja, samopouzdanje, osjećaj slobode... Znači, ne treba se bojati da to neće biti dobro, da to nije pravilno, da to ne izgleda lijepo jer lutka je zapravo jedan medij koji svakom pomaže da oslobodi svoju nutrinu. Nekad su lutke grbave, nisu pravilnih dimenzija i proporcija, a one su ipak lijepe. Znači znanja treba malo, samo neke osnove koje moramo imati, ali veći dio toga je u vama samima, vaša mašta i vaša sloboda.

Poruka za one koji se žele baviti lutkarstvom?

Neka slijede sebe, nekakav svoj unutarnji osjećaj i ne obaziru se na neka pravila jer pravila znaju čovjeka jako ograničiti. Osim toga, to nije znanost, to je umjetnost, a to znači da ljudi mogu i kršiti pravila. Što im padne na pamet, mogu to pokušati napraviti.

Lara Frangen, 5. razred
OŠ Stenjevec
Voditelj: Zoran Šutić

INTERVJU MILKA BABOVIĆ

Moj savjet mladima je - nemojte prestati željeti i maštati

Milku Babović, našu slavnu novinarku, susreo sam na dodjeli nagrade Hrvatskog novinarskog društva na tradicionalnoj svečanosti u povodu Dana slobode medija

Gđo Babović, najprije hvala što ste pristali dati intervju za naše školske novine. Kako ste se počeli baviti novinarstvom?

Prije svega, hvala tebi što si me pitao za intervju, drago mi je što sam te upoznala. A sada o novinarstvu - bilo je potpuno slučajno. Nikada nisam sanjala, kada sam bila u tvojim godinama, da ću biti novinar. Željela sam studirati komparativnu filologiju jer jezike sam uvijek brzo i lako učila. Ponekad sam pomišljala kako bi divno bilo baviti se arheologijom, ali nisam bila toliko bogata.

Dogodilo se je sasvim slučajno. Drugi svjetski rat sam jako teško preživjela sa svojom obitelji i ostala bez oca. Nakon toga sam došla u Zagreb i zaposlila se kako bih mogla studirati i pomagati majci. Srećom, moja generacija je imala mogućnost baviti se sportom, a da se ne natječe obavezno u njemu. Tako sam upala u sportske vode i polako kroz gimnastiku postala sportašica. Jednom, u društvu su bili sportski novinari i rekli su kako nemaju koga poslati na zadatak pa je netko rekao: „Pošaljite Milku“. Mislila sam da se šale, ali sam odlučila probati. Završilo je tako da sam i kao umirovljenica još uvijek tu. Znae, jedanput novinar - uvijek novinar.

Vrlo rado radim s djecom i zato se nemoj čuditi da sam tako brzo pristala dati intervju. Znam da se nekako mora početi. Samo te jedno molim - nađi nekoga koji će svaki tvoj rad pogledati i procijeniti. Nemoj biti osjetljiv i nemoj se osjećati povrijeđenim ako te netko kritizira. I ja to radim u jednoj školi u Veloj Luci. Tamo se nalazi lječilište gdje liječim svoju nogu. Javila sam se sama, rekla sam: " Tu sam, ako vam mogu ikako pomoći". I tako radim s novinarskom grupom u školi, a oni mi uzvraćaju velikom ljubavlju.

Mlađa generacija Vas prepoznaje kroz vašu sudačku ulogu u „Plesu sa zvijezdama“. Koji je zapravo Vaš najveći novinarski uspjeh?

Imala sam sreću da je jedan od najvrsnijih, najpismenijih, najobrazovanijih i najčestitijih novinara - Hrvoje Macanović bio moj učitelj. Nisam ga dosegla jer je on bio na vrhuncu koji se rijetko dosegne, ali i sada slijedim ono što me je učio. Ja jesam sportski novinar -ali novinar koji nije klupski glasnogovornik. Ja sam unutarnjopolitički novinar na zadatku sport, tjelesna kultura, s naglaskom na tjelesnu kulturu koja se danas zaboravlja.

Igrom slučaja znam da ste živjeli u Bugarskoj. Kako je došlo do toga i kakve uspomene imate od tih dana?

Selila sam se dosta kroz svoj život i u Beogradu sam maturirala gdje sam upoznala jednog Bugarina. Bugari su tada tjeroali Nijemce prema mađarskoj granici. Bilo je to vrijeme za zaljubiti se pa sam se tako i zaljubila. Dugo smo se dopisivali nakon rata, a onda sam završila gimnaziju, otišla u Bugarsku i udala se. Živjela sam u njegovom selu, on je studirao jer je trebao nadoknaditi ono što je

propustio u ratu. Tako smo se bili dogovorili - postavili smo redosljed. Naučila sam bugarski i imam jako lijepe uspomene iz tog vremena i od tog svijeta koji nije bio predviđen da bude moj.

Želim ti reći kao budućem kolegi - što više putuj, nemoj provoditi vrijeme u shopping centrima nego zaviri tamo gdje ljudi žive, pokušaj što više naučiti. Sa svojih 20 godina sam došla u Zagreb, a to je zapravo bilo već 9. mjesto u kojem sam živjela. Naučila sam da nismo ni najpametniji ni najgluplji, da nismo ni najljepši ni najružniji, da ne kuhamo najbolje, ali ni najlošije, da smo normalna zajednica normalnih ljudi jer krajnosti mogu biti pozitivne, ali mogu biti i negativne, ali nemojmo to biti i neka pokušamo da ni ovi oko nas to ne budu.

Želim ti da svjesno odlučiš što želiš biti jer nije nemoguće biti dnevni novinar i nije neljudski teško, ali sve se događa tu i sada, sve se zbiva prvi put i svaki dan je premijera. Moraš uzeti u obzir tko će biti partner u tvom životu da ne bi ostao uskraćen. Subota i nedjela sportskom novinaru sve pripada sportu, a ne obitelji. To je najteži dio koji treba platiti. Ali lijepi je to posao i kad bih trebala birati, izabrala bih ga ponovno.

Imate li još savjeta za buduće novinare?

Imam jedan jedini savjet koji bih dala svakom koji želi postati novinarom. Postoje lošiji i bolji novinari kao i u svakoj drugoj struci. Novinar ne smije prestati čitati kada je završila obaveza školske lektire. Nikada ne smije prestati čitati, obrazovati se, širiti svoje vidike. Ne smije prestati učiti jezike jer bez toga nema nikakvih mogućnosti i svaki dan mora raditi bez odgađanja.

Moj savjet mladima je - nemojte prestati željeti i maštati. Sada niste dovoljno zreli i ne možete uvijek dobro odlučiti. Ako ikad shvatite da ste izabrali krivo zanimanje, ne bojte se to sebi priznati i promijeniti ga. Hrabro nastavite tražiti izlaz koji je dobar za vas i vašu budućnost!

Hvala Vam za intervju!

Hvala tebi

Dimitar Sladić, 8. razred
OŠ Bana Josipa Jelačića
Voditeljica: Višnja Jaklin

Sven Laušić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Mogu ako hoću

6. studenog krenuli smo u Policijsku postaju Sesvete na predavanje „Mogu ako hoću.“ Zvučalo je obećavajuće. Čut ćemo kako se braniti od nasilnika i dilera! Super, a i nemamo zadnja dva sata. Autobusi su nas čekali ispred crkve Dobroga Pastira u 10:40. Čim smo ih ugledali, pojurili smo prema njima da zauzmemo najjača mjesta. Jurili smo bez daha, a torbe smo ostavili u školskim kabinetima da ne dođe do gužve i nereda. Među najspretnijim bila sam i ja. Sjedila sam točno do prozora na zadnjem sjedištu. Odjednom ozbiljan glas s mikrofona: „Sjedni mirno, ne hodaj, čvrsto se drži, ne jedi ništa, nisi valjda gladan kad si upravo jeo, ne telefoniraj, ugasi mobitel, ne galamiiiiiii...“ Ipak smo zapjevali: „Uno momento, uspori tempo, možda sutra se vidimo..tika-tika-tika -tak, isteklo ti vrijeme, pao si kod mene!“ Do PP Sesvete vozili smo se samo 12 minuta. Pred nama se ukazala manja neugledna zgrada nalik propalim hrvatskim poduzećima s Dnevnika. Ima jedan ulaz za građane, a drugi za policajce- djelatnike. Mi smo ušli na ulaz za djelatnike. Ispred postaje stajao je policajac. Visok oko dva metra, u uniformi, plavih očiju i uredno počešljan. Do učionice koja je bila na prvom katu proveo nas je uskim hodnicima pretrpanim kartonskim kutijama i papirima. Zastali smo kod ćelije. Izgledala je slično kao na filmu. Uska i mala, dva sa dva, s plavim rešetkama, u jednom kutu bila je drvena daska (što je valjda krevet), u blizini kreveta kockasti otvor u podu što je zapravo ćelijski tj. zatvorski WC. Brrrr!“ Evo Karlove kuće!“ čuo se prodoran glas. Svi su se smijali. Policajac Branko se nije obazirao na dobacivanje, uveo nas je u dvoranu, upalio projektor, zamolio tišinu i mir i napomenuo da pažljivo pratimo. Bili smo puni iščekivanja. Pred nama slajdovi o cigaretama i alkoholu i njihovoj štetnosti. Ajme! To sam čula 300 puta! Pa neće valjda samo o tome, pomislila sam u sebi. Umrijet ću od dosade. Onda su prikazani slajdovi o drogi te savjet kako ništa ne smijemo uzeti od nepoznatih (što znam još od vrtića)!

Ni govora o tome kako se mladi navuku na drogu. Odjednom nam je podijelio nekakve knjižice koje bi nas trebale sačuvati od svih mogućih opasnosti- na zemlji, na nebu i pod morem! Dečki su uzalud dizali ruke. Branko je rekao: „Spustite ruku, poslije ćete pitati što trebate!“ Kad poslije? Predavanje traje samo 45 minuta, a lik se ne zaustavlja! Patrik se ipak uspio proderati: „U našoj školi neki puše, i ima igli u parkuuu!“ Branko ga nije čuo. I ostala pitanja su ostala u zraku. „Mogu li dotaknuti pendrek?“ „Kako se postaje policajac, a kako diler?“ Onda su se dečki iz 5. e proderali da su kraj potoka vidjeli šprice. Branko im je mirno rekao da će poslati ekipu na teren. Nitko mu, međutim, nije povjerovao! A što bi bilo da sam mu ja rekla za boce? Za prazne boce od vina kod našeg vrtića? I za tonu čikova? Nisam rekla NIŠTA! Valjda ni mene ne bi čuo! Policajac je odradio svojih 45 minuta najdosadnije prezentacije na svijetu. Bili smo razočarani. I povrijeđeni. Znam kako izgledaju droge, koliko koštaju, poznato mi je što je šut, diler, koka, đoja. Ne znam ZAŠTO počinjemo pušiti, piti i drogirati se. Odgovore sam dobila na internetu i predstavila ih na satu razrednika. Prezentacija je, kako su rekli, bila uvjerljiva i stvarna, i srećom nije predstavljena kao crtić! I moja se zvala „Mogu ako hoću“. Uostalom, provjerite na [www.moguakohocu./ orza/ hr.](http://www.moguakohocu.hr)

Zora Šegota, 5. razred

OŠ Brestje

Voditeljica: Ankica Pokos

TREĆINA OSNOVNOŠKOLACA SVAKODNEVNO DOŽIVLJAVA NEKI OBLIK NASILJA. NASILNO SE PONAŠANJE, NAROČITO VERBALNO, POVEĆAVA KOD UČENIKA 5. - 8. RAZREDA.

Mogu oprostiti

Mi, djeca, imamo pravo na sigurno i sretno djetinjstvo, pravo na zaštitu od vršnjačkoga i svih drugih oblika nasilja.

Generalna skupština Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. godine usvojila je Konvenciju o pravima djeteta. Konvencija već punih 25 godina potiče mnogobrojne organizacije i institucije, koje se bave ljudskim pravima, da djecu zaštite od nasilja i raznih oblika diskriminacije. Svako dijete ima pravo na obitelj, odgoj, obrazovanje, donošenje odluka, pristup informacijama. Odrasli, koji su odgovorni za djecu, trebaju skrbiti za njihovo zdravlje i sreću. Istodobno djeca imaju odgovornost biti nenasilna prema odraslima i drugoj djeci, svojim vršnjacima.

No, jesmo li tolerantni ili smo skloni vrijeđanju, ogovaranju, optuživanju, nepotrebnom izrugivanju dojučerašnjih prijatelja?

Činimo li dovoljno da bismo spriječili nasilje nad djecom i među djecom?

Početkom ove školske godine osmašice Ora, Paula, Josipa i Katarina, članice naše Filmske družine ZAG, sudjelovale su na zanimljivoj Unicefovoj radionici. Radionicu su vodile psihologinja Jasenka Pregrad i redateljica Tatjana Ačimović koje su s polaznicima, članovima školskih filmskih družina iz Zagreba, Zadra, Velike Gorice, Sv. Petra Orehovca i Virja, razgovarale kako snimiti film koji će promicati nenasilje među mladima. Sudionici radionice iznosili su vlastita negativna i pozitivna iskustva. Zaključili su da u svakoj školi postoji manjina agresivnih koji bezrazložno teroriziraju razrednu većinu!

I u našoj su školi neki učenici zbog svoje različitosti ignorirani i zlostavljani. Stariji i veći učenici znadu zadirkivati i ismijavati mlađe i manje. Koliko je puta nekulturni Petar gurno petaše prilikom silaska školskim stubištem, a Filip u prolazu štipnuo ili odgurnuo sedmašice jer on ima prvenstvo prolaza?

Osim fizičkog nasilja učestalo je i verbalno vrijeđanje. Koliko smo puta čuli pogrdna dobacivanja od istih samozvanih *velikih frajera*? Jednog su učenika iz 8. c bezrazložno zadirkivali da smrdi, da se ne pere, a on je na provokacije odgovorio tučnjavom. Ponekad i djevojčice svađu pokušaju *riješiti* šakama. U žaru prepirke Rozalija je svoju sestru Mariju pregazila biciklom jer ju je živcirala. Marija je dugo plakala jer je osim boli doživjela i poniženje pred ostalima iz razreda.

Budi heroj dječjih prava

Neke od ovih nasilničkih priča, koje su doživjeli ili čuli od prijatelja, članovi ZAG-a zabilježili su u dokumentarno-igranom filmu *Mogu oprostiti*. Kao polazište poslužili su im antologijski stihovi pjesme *Progutaj srdžbu* Zvonimira Baloga. U igranim scenama filma pokazali su da postoji i drugi način, da na nasilje ne treba odgovoriti nasiljem. Da je puno puta bolje - *riječi gnjuse koje ti pužu rubom usne, samljeti zubom i progutati* - ne dozvoliti da te takve riječi *osramote i obrukaju!*

Zagovci su filmom dokazali da verbalno nasilje može jače od udarca zaboljeti i da je ponekad bolje srdžbu zatomiti, progutati. Kad je nasilje počinjeno, teško je reći: „Oprostiti!“ Ali, vršnjaci trebaju i mogu jedan drugome oprostiti. Mogu pružiti ruku pomirenja i ispričati se!

U filmu se Tarik i Josip pomire nakon nepotrebne tučnjave koja je nastala zbog sličica nogometaša u igri *tapkanja*. Antonio je oprostio Franji iako ga je pred cijelim razredom nazvao da je šumska gljiva (a to je ozbiljna uvreda među šestašima). Pepa i Keti nisu razgovarale jedan dan jer se Pepa rugala Keti zbog frizure. Pepa je uvidjela svoju pogrešku i sutradan se ispričala i kupila Keti novu mašnicu za kosu.

Film *Mogu oprostiti* imao je premijeru na 6. Unicefovom festivalu o pravima djece koji promiče dječje filmsko stvaralaštvo. Festival se održao u Splitu i Zagrebu i svim Blitzcinestar dvoranama u Hrvatskoj 20. i 21. studenoga. To je inkluzivan festival jer filmove mogu pratiti osobe s oštećenjima vida ili sluha uz pomoć posebnih titlova i glumaca naratora.

Prsti jedne ruke ne mogu se posvađati. Oni su kao braća koja se vole.

Nakon premijere psihologinja Jasenka Pregrad pohvalila je autore filmova za iskrenost i hrabrost koju su pokazali u svojim filmovima. Filmovi poručuju da je nasilje moguće spriječiti i da uvijek postoji drugi način. Ništa se nasiljem ne može riješiti!

Sva djeca i svi ljudi morali bi se uvijek osjećati kao prsti na složnim rukama. Prsti ne govore i ne mogu vrijeđati jedan drugoga. Ako, slučajno, prsti jedne ruke, nasrnu na prste druge ruke; uvijek se mogu ispričati i jedni drugima - mogu oprostiti!

Katarina Čičić, 8. razred
OŠ Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Melita Horvatek Forjan

Dan Mikša, 1. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

VRATIO SE VOLONTER JOPA

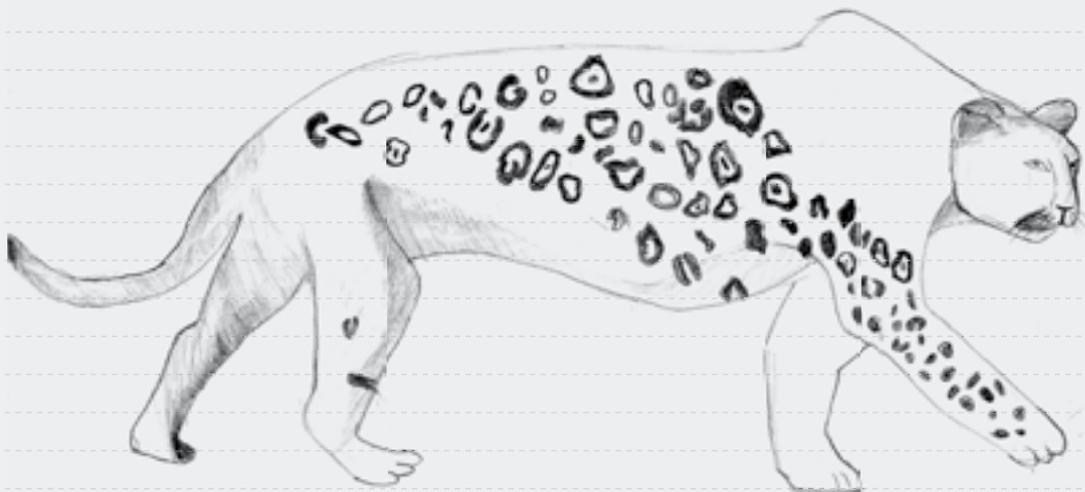
Moji afrički klinci

Nakon dva mjeseca provedena u Africi vratio se Josip Vranjković Jopa. Proveo je cijeli kolovoz i dio rujna 2014. godine u gradu Songe u Tanzaniji pomažući u Sirotištu svetoga Ante. U Zagrebu se bavi animacijom, vizualizacijom i postprodukcijom kratkih filmova i reklama što mu je pomoglo da kroz igru tanzanijsku djecu nauči neke tehnike crtanja. Zajedno su oslikali nekoliko zidova u sirotištu u kojem je tada bilo oko tridesetak djece. Radio je s dvadeset dječaka i djevojčica koji su bili predškolskog uzrasta jer su starija djeca morala ići u školu te nakon škole učiti. Srce su mu osvojili Anneti, Imakulata, Renista i Hubert koje naziva „moji afrički klinci“. Na odlazak u Afriku potaknuo ga je razgovor s prijateljicom koja je volontirala u istom sirotištu prije njega te želja da ne bude samo turist koji promatra, već onaj koji pomaže ljudima. Kroz igru od afrikčice djece naučio je kako kvalitetno provoditi vrijeme jer oni sve što rade, rade za sada za danas, da bi im sada bilo bolje. Djeca su siromašna, ali sretna jer u sirotištu imaju zdravije, obilnije i češće obroke od puno druge djece u Africi. Najvažnije, imaju volontere koji besplatno pomažu i vole ih. Jedan od njih je i Jopa, četrdesetdvo godišnji volonter iz Zagreba.

Jopa okružen djecom u Tanzaniji

Nika Hajduković, 5. razred
 OŠ Augusta Harambašića
 Voditeljica: Ksenija Ivanović

Vito Čučković, 6. razred
 OŠ Antuna Gustava Matoša

RAD U DOMU

Najponosnije smo kad naši štíćenici završe školu

Razgovor s odgajateljicama u Domu za mušku djecu i mladež u Zagrebu

U sklopu svog istraživanja o predrasudama učenika naše škole prema učenicima iz Doma za mušku djecu i mladež u Ulici Otona Župančića 14, također polaznicima naše škole, razgovarao sam s dvije odgajateljice iz Doma, gospođom Marijom Vranić koja je po struci ekonomistica i radi u domovima već dvadeset i dvije godine (U Dugavama dvanaest, a u Župančićevoju deset godina.) i s gospođom Marijom Miličević, socijalnom pedagoginjom koja radi u Domu tri godine.

Gospođa Vranić kaže da su njezina iskustva u radu s djecom u Domu pozitivna. Problemi se rješavaju u hodu. Otkad je u Župančićevoju, zadnjih deset godina, imala je samo jedno negativno iskustvo kada joj je jedan štíćenik prijeto.

Gđa Miličević kaže da do sada nije imala negativnih iskustava i da je sve u skladu s onim što je očekivala i za što se školovala. Odgajatelji rade s posebnom populacijom djece i mladeži i trude se pomoći im prevladati teškoće i izvesti ih na pravi put.

Ponekad profesori koji predaju djeci iz Doma imaju predrasude, tj. odnose se prema njima drugačije nego prema ostaloj djeci. Nisu svi profesori takvi, nego to ovisi o pojedinom čovjeku. Neki profesori čak gledaju na djecu iz Doma pozitivnije uzimajući u obzir njihove životne prilike. Prije nego što ih upoznaju i prije nego što saznaju o njima od odgajatelja, profesori često misle tko zna što su i kakvi su. Nakon razgovora s odgajateljima i upoznavanja cjelokupne situacije, obično mijenjaju mišljenje. A oni koji su već imali iskustva u radu s djecom iz Doma, nemaju o njima predrasude.

Kao i sva djeca, i djeca iz doma o profesorima imaju predrasude i žale se na dobivene ocjene.

Većina se djece nađe u Domu zbog obiteljskih prilika, tj. neprilika i nemogućnosti roditelja da se adekvatno brinu o njima, a manji dio odlukom suda zbog nekog kaznenog djela. Štíćenici doma su djeca i mladi od 12. do 21. godine života. Postoje određena pravila koja se moraju poštivati u Domu, a u skladu s tima pravilima postoje određene nagrade i kazne.

Kazne su: pojačano učenje, čišćenje, zabrane slobodnih aktivnosti, zabrana odlaska na vikend k roditeljima ili skrbnicima. Sve ovisi o tome kakav je prijestup i u kojoj mjeri. Ako se ponavljaju veće greške, saziva se Stručni izvanredni tim koji odlučuje ostaje li dijete u Domu ili se premješta u drugu ustanovu.

U Domu je pet grupa, a u sklopu Doma su i tri stambene zajednice. U svakoj grupu je osam dječaka o kojima brinu dva matična odgajatelja. Uz odgajatelje o djeci u Domu brinu i kuharice, medicinska sestra, socijalni radnik, voditeljica Doma, zamjenik voditeljice, voditelj slobodnih aktivnosti...sveukupno 25 zaposlenika. Cijeli tim ljudi brine o djeci, ali „mama i tata“ su im matični odgajatelji. Odgajateljice vole svoj posao. Izuzetno su zadovoljne suradnjom s našom školom i zato svi njihovi osnovnoškolci pohađaju našu školu. Najponosnije su kada njihovi štíćenici završe školu, zaposle se i dođu se pohvaliti da se brinu sami o sebi.

Odgajateljice Marije, koje su i matične odgajateljice, dolaze u školu svaki petak na informacije za svoje štíćenike pa sam tako i ja jedan petak pričao s njima u školskoj knjižnici i zabilježio ovaj razgovor.

Dario Meštrović, 8. razred
OŠ Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

POSJET DARIJE JEGER, VOLONTERKE HRVATSKOG DEBATNOG DRUŠTVA

„Ne bojte se razmišljati drugačije!”

U prosincu 2014. godine našu školu posjetila je debatna trenerica, sutkinja debatnih turnira te volonterka Hrvatskog debatnog društva. Darija Jeger održala je kratko predavanje članovima naše školske debatne skupine. Osim što volontira u Hrvatskom debatnom društvu, studentica je treće godine Odnosa s javnošću i studija medija na VERN-u.

Rasprava je jedan od važnijih elemenata naše svakodnevice. Svaki dan vodimo rasprave s roditeljima, prijateljima, često i sami sa sobom, no jesmo li uistinu svjesni što te rasprave u nama potiču te koliko zapravo ima pravila za vođenje pravilne rasprave, to jest, debate. Debata je strukturirana argumentirana rasprava. Što to znači? To znači da se debata vodi po točno određenim pravilima raspravljanja što podrazumijeva broj sudionika rasprave, redoslijed njihovih govora, vremensko trajanje pojedinog govora, pravila suđenja i dr. Zatim, debata mora biti utemeljena na velikom broju argumenata jer svoje stavove i mišljenja moramo temeljito i objektivno obrazložiti. To nam na različite načine može pomoći u svakodnevnom životu i navikama.

U našoj je školi prošle godine osnovana debatna skupina u kojoj sudjeluje oko petnaest učenika osmih razreda. Na tjednim debatnim susretima usvajaju se i razvijaju brojne govorničke vještine koje ne pomažu samo u debati kao izvannastavnoj aktivnosti, već i u životu, školi te u izgrađivanju vlastite osobnosti. Debatnu skupinu naše škole 3. je prosinca posjetila Darija Jeger, koja osim što studira odnose s javnošću, volontira u Hrvatskom debatnom društvu, sudi na debatnim turnirima i natjecanjima te vodi osnovnoškolski debatni klub. Debatom se počela baviti u sedmom razredu osnovne škole, a službenim članom HDD-a postala je u trećem razredu srednje škole. Članovi društva održavaju brojne radionice, predavanja i turnire kojima žele afirmirati debatu te potaknuti učenike diljem Hrvatske na bavljenje debatnom koje donosi višestruke osobne i profesionalne dobrobiti. Debata potiče kritičko razmišljanje kod učenika te ih uči kako ništa nije samo crno ili bijelo, već se sve može sagledati s više aspekata. Svi se mi na neki način bavimo debatnom barem u vlastitom umu sagledavajući različite poglede na život i životne situacije, a početak formalnog bavljenja debatnom može nam pomoći da bolje oblikujemo i jasnije izrazimo svoje mišljenje. Nažalost, danas se debata u nastavi ne potiče u dovoljnoj mjeri. Premda postoje profesori koji se trude uvesti debatu u nastavu i uklopiti je u predavanja, većina se učenika zapravo boji suprotstaviti većinskom mišljenju te izraziti svoje stavove u slučaju da se protive profesorima koji zastupaju suprotnu stranu. U četrdesetak škola u Hrvatskoj osnovani su debatni klubovi budući da su profesori prepoznali potrebu učenika da argumentirano raspravljaju o brojnim društveno aktualnim temama. Učenici na taj način mogu iznositi svoje stavove i razmišljanja pri čemu razvijaju svoje misao i govorničke vještine te uvelike bogate svoj rječnik i šire područja svojih interesa. Debata bi se svakako trebala mnogo bolje uklopiti u nastavni proces hrvatskih škola. Debata osim govorničkih vještina kod učenika pobuđuje i brojne pozitivne osobine poput zainteresiranosti za različite svjetske teme, zajedništvo i timski rad te kvalitetu slušanja drugih.

Darija Jeger je prilikom svog posjeta istaknula kako su dobro istraživanje, vjera u svoje prijatelje, aktivno slušanje trenera, sudaca, protivnika i kolega te razumijevanje tuđih riječi i promišljanje o njima, nešto što nam itekako može pomoći u pobjedama na debatnim natjecanjima, ali i u osob-

nim odnosima s drugim ljudima te na budućem radnom mjestu. Znanja stečena tehnikom debate korisna su svim vrstama zanimanja, a ne samo u odvijanju, kao što većina ljudi misli. U svakom poslu potrebna je sposobnost zanimljivog izlaganja te dobre i kvalitetne komunikacije s ostalim ljudima. Zato je bavljenje debatom iznimno poželjno i pozitivno. Nažalost, debata još uvijek nije dovoljno društveno afirmirana kao govornička vještina i nastavna metoda. Naime, iako se članovi HDD-a zaista trude učiniti debatu popularnom i približiti je što većem broju učenika, ove su se godine čak dva debatna kluba u Hrvatskoj zatvorila jer su djeca koja su željela sudjelovati bila uplašena jer su bila zlostavljana, maltretirana i omalovažavana. Debata, barem u Hrvatskoj, nije dovoljno popularna, no u ostalim državama poput Francuske, Ujedinjenog Kraljevstva te Sjedinjenih Američkih Država debata ima veliku važnost, popularna je te se većina učenika aktivno bavi debatom. Darija Jeger istaknula je kako se istinski nada kako će i Hrvatska uskoro prihvatiti takva razmišljanja te da će važnost i prihvaćenost debate u Hrvatskoj sve više rasti. Osim tog problema, mnogim učenicima teško je ustrajati u debati tijekom srednje škole uz sve okolnosti koje prate odrastanje. Međutim, tako je i sa svim ostalim područjima u kojima želimo sudjelovati. Debata tu nije izuzetak. Teško je ustrajati i u bavljenju nogometom, tenisom, odbojkom ili kojom drugom aktivnosti. No ako volimo i uživamo u debati ili bilo čemu drugome u čemu želimo ustrajati, neće nam biti problem odvojiti svoje vrijeme za ono što nam je važno te se odreći nekih stvari kako bismo uspjeli postići ono što želimo. Zato, za sve uvijek ima načina, samo treba imati volje i biti odlučan.

Za kraj, Darija Jeger svim je učenicima, koji se bave debatom, poručila kako trebaju slušati savjete svojih trenera i sudaca, ali kako je važnije od ičega ne bojati se razmišljati drugačije od drugih. Taj savjet vrijedi za sve, a ne samo za one koji se žele aktivno baviti debatom. Ne postoji krivo i točno mišljenje. Ponekad postoje krivi načini za dolaženje do određenih mišljenja, ali to je još jedna stvar u kojoj nam debata nudi pomoć. No nikad ne smijemo prestati postavljati si nova pitanja te biti znatiželjni. Također, ne bismo se trebali bojati poraza, iz njih se ipak najviše nauči. Darija Jeger prenijela nam je doista vrijedna znanja i životna iskustva, ne samo iz područja argumentiranog raspravljanja, već iz različitih životnih područja. Potaknula nas je da uvijek spremno promišljamo o različitim perspektivama gledanja na život i na različite životne situacije te da trajno razvijamo svoju znatiželju i otkrivamo svoj um izgrađujući na taj način svoj osobni rast.

Jelena Dujella, 8 razred

OŠ Stenjevec

Voditelj: Zoran Šutić

ROBERT KNJAZ NOVINAR, UREDNIK I AUTOR RADO GLEDANIH TV FORMATA

Neuhvatljiv na hodnicima škole, neuhvatljiv na jarunskim šetnicama

Ako se mene pita, kao novinarka, odlučujem se saznati kako je učio, je li bio nestašan, kako se izvlačio od ispitivanja (za mene, a i za čitatelja moje dobi, to su dragocjene informacije).

Osobna osnovnoškolska karta

Kako smo bili podstanari, moja mama se sa mnom često selila, pa sam tako 1. i 2. razred osnovne išao u OŠ Ivana Meštrovića (tu u susjedstvu), 3. razred sam išao u Dubravi, a od 4.- 8. u Dugavama. Na svu sreću ipak sam sve razrede uspio proći s pet. Iz svih predmeta, čak i iz glazbenog koji mi je bio najgori predmet. Obzirom da ne znam pjevati, danima sam strepio prije prozivanja i pjevanja pred cijelim razredom. Dok sam ja pjevao, crven kao rak od neugode i brukanja, ostatak razreda je umirao od smijeha i čepio uši, a pet sam dobio, valjda iz samilosti!

Učenje (štrebanje, šalabahteri, izvlačenje od ispitivanja, nestašluci ...)

U srednjoj školi za elektroniku „Ruđer Bošković“ dobio sam predmete za koje je trebalo „zagrijati stolicu“ i nije bilo mjesta za nestašluke, no u osnovnoj sam bio pomalo nemiran, volio sam se zezati i smišljati psine pa je jedna informativka po polugodištu bila premalo za sve poruke roditeljima. Šalabahteri su mi spasili život u srednjoj gdje je trebalo naštrebati hrpu dosadnih formula što matematičkih, što elektronskih shema, što kemijskih spojeva... Onda sam si pisao „šaliće“ na dlanove, pa na papiriće koje sam držao na stolici ispod noge, pa čak i na naslonu stolca onoga ispred mene. I dan danas zahvaljujem Bogu što je stvorio šalabahtere! Budući da nisam imao problema s gradivom, rijetko sam se izvlačio, ali pamtim kako su moji frendovi uvijek išli na emocije kod profesora: „Ne mogu profesore, ujak mi je loše, došao kod nas jučer, danas je operacija“ ili „Boli me glava, svi u kući imaju gripu“ (ako te nakon ovoga profesor ne pusti doma onda nešto stvarno nije u redu). Meni je mama strogo branila da izostajem s nastave, tako da sam godišnje izostajao svega nekoliko sati, samo u slučaju bolesti.

Ljubav iz osnovnjaka

Zaljubio sam se u prvom osnovne. Sve prve razrede skupili su u holu škole da gledamo jednu curicu, Tihanu, koja je pobijedila u natjecanju iz baleta. Ja sam odgledao tu njenu točku kao opčinjen i smrtno se zaljubio. Moja je ljubav plamtjela mjesecima, a ona, naravno, nije ništa znala. Nažalost, jednog sam dana s dečkima vozikao bicikl njenom ulicom ne bih li ju bar na tren vidio i, slučajno mi je skrenuo bicikl, pa sam guvernalom izgrebao auto njezinih roditelja. Oni su, šokirani zvukom, istrčali iz kuće i počeli me naganjati. Tu je nekako usahnula moja ljubav...

Od igre do novinarstva

Igrao sam se po cijele dane: prije i poslije škole, imao sam puno frendova i uglavnom sam više razvijao maštu, nego sjedio doma pred telkom. A tada nije bilo ni kompjutora ni igrice, pa smo se od zore do sumraka igrali vani. Sanjao sam da ću biti pilot borbenog zrakoplova i jurcati nebom, a tu i tamo sam maštao da sam vitez koji spašava curu koja mi se tada sviđala. Televiziju sam skužio tek

u 4. srednje i kad sam shvatio da je to posao u kojem si jedan dan u avionu, drugi dan sa smetlarima, treći u Africi ili na nogometnom prvenstvu, više nije bilo dvojbe što ću raditi u životu.

Sport

Pa kao i većini čovječanstva - nogomet. Volim ga gledati, a još više igrati! Zabavan je, napet i dok ga igram - nestanu sve brige!

Slobodno vrijeme

Svaki slobodni trenutak sam s obitelji i provodim ga kako oni hoće. Najdraže mi je kad zajedno odemo ne nekud na putovanje i kad imamo vremena uživati zajedno. Cijelo smo ljeto na moru i planiramo zajednička putovanja (kamperom po Francuskoj, uskoro). A inače, kad smo doma, najdraže mi je škakljanje, pa onda smišljanje psina za mamu. Onda svaki dan radimo tisuće čučnjeva, sklekova i zgibova, igramo šah, carling, polo i ponekad plešemo na lošu mjuzu... uglavnom družimo se kao i svaka druga obitelj.

O školi danas i... poruka

Kad ideš u školu, misliš kako je škola dosadna i kako te muči testovima i ocjenama. A kad odrasteš, shvatiš kako ti je bilo lijepo jer nisi imao nijednu brigu osim škole, a imao si puno genijalnih prijatelja i prijateljica i još si imao vremena za igru i uživanje u djetinjstvu, najradosnijem i najbezbriznijem dijelu života. Poruka čitateljima (školarcima): Slušajte roditelje, učitelje, Niku Kovača i roken" roll! I ne lijepite kaogume ispod stola!!!

Sunčica Knjaz, 6. razred
OŠ Bartola Kašića
Voditeljica: Štefanija Turković

Franciska Madunić, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

RAZGOVOR S G. ANATOM VUKUŠIĆEM, MOTRITELJEM NA
NAJVIŠOJ METEOROLOŠKOJ POSTAJI ZAVIŽAN

Planinu treba voljeti, poštivati i treba je se čuvati

Nakon planinarenja do Zavižana, Velebit nas je počastio prekrasnim pogledom na kvarnerske otoke Rab, Krk, Cres, Prvić, Goli otok i Sveti Grgur. Voditelj meteorološkog opservatorija Zavižan, gospodin Ante Vukušić dočeka nas je i zagrijao toplim čajem od planinskog bilja koji sam spravlja i svojim zanimljivim pričama o suživotu čovjeka i prirode. Skroman, jednostavan, a opet topao i gostoljubiv učio nas je o veličini planine i životu, te naravno, meteorologiji.

Gospodine Vukušiću, recite nam kada je osnovana ova meteorološka postaja?

Meteorološki opservatorij smješten je podno vrha Vučjak, na Sjevernom Velebitu, na nadmorskoj visini od 1594 m te je ujedno najviša planinska meteorološka postaja u Hrvatskoj. Zavižan je počeo sa svojim radom 1.10.1953. godine kao klimatološka stanica. Kasnije je prerasla u glavnu meteorološku stanicu, a sada radi kao meteorološki opservatorij. Postaja šalje podatke svaki puni sat u vremenu od 4 sata do 14 sati i uvečer od 19 do 21 sat po sunčanom vremenu. Nekada smo ih slali radio vezom na akumulator jer nije bilo struje, a sada ih jednostavno pošaljemo internetom. Vani je smješten meteorološki krug s mjernim instrumentima. Na njima dva puta dnevno očitavamo smjer i brzinu vjetrova, naoblaku, minimalnu i maksimalnu temperaturu zraka, tlak zraka, razne pojave ako ih ima.

Meteorologija je obiteljski posao obitelji Vukušić...

Da, moj pokojni otac počeo je ovdje raditi 1962. godine i radio je 35 godina. Stariji brat obavljao je ovaj posao 13, a mlađi 8 godina. Ja sam ovdje već 40 godina, a moji sinovi 13 godina. Kada se sve zbroji, ispada oko 125 godina Vukušića na Zavižanu.

Jeste li imali kakvih susreta s divljim životinjama? Ljetos su tu bili neki konji...

To su naši konji. Oni su tu na slobodnoj ispaši. Divlje životinje ovdje su doma. Kad izađem na očitavanje, često vidim i medvjeda, i poskoka, i vuka. Neobično bi bilo da na Jelačić placu vidite poskoka ili medvjeda, to bi bila atrakcija. Ovdje je to suživot. Mi smo naviknuti jedni na druge. Evo, prošle godine u 10. mjesecu pri očitavanju čuo sam mljackanje. Ja se umirim, mislim što bi to moglo biti. Dođem do ograde, a tamo tri mala divlja prašćića nešto ruju i mljackaju. Ja posvijetlim baterijom, oni ništa, ne boje se. Ugasim bateriju pa opet upalim. Ništa, oni stoje na istom mjestu. Izgleda da u meni nisu vidjeli nikakvu opasnost. Onda se ispod ceste javila mama pa su otišli. I kunu sam našao tu na prozoru. Valjda joj je služio kao ogledalo jer se vidjela u njemu.

Skuhali ste nam čaj od ljekovitog bilja ubranog ovdje na Velebitu. Sakupljate li ljekovito bilje?

Sakupljam, ali samo za čaj jer je ovo nacionalni park pa je sva priroda zaštićena. Imamo metvicu, vrisak, list i cvijet kupine, list i cvijet maline, mravinac... Ima i stolisnika.

Što treba znati mladi planinar o planinama?

Planinu treba voljeti, poštivati i treba je se čuvati. Primijetio sam kod vas da ste bili jako glasni, to je valjda zbog ove magle. Ali, u planini treba biti što tiši zbog životinja da ih se tako ne uznemirava. Siguran sam da su vas divokoze slušale jer sam ih jučer vidio, a i danas su negdje u blizini.

Koliko traje zima na Velebitu?

Neka istraživanja pokazuju da zima ovdje traje i do sedam mjeseci. Prošle godine je snijeg pao početkom listopada. Zadnja krpa snijega otopila se 1. srpnja. Ne znam je li to bilo čišćenje za ulazak u Europu, da se sve počisti...

Je li vam se dogodilo da ne možete očitati mjerne instrumente?

To se jako rijetko događa, gotovo nikada. Ako napada puno snijega i ne može se izaći van, onda idemo kroz drvnicu. Kada otvorimo vrata, snijeg se sruši u kuću... Uzmemo krpice na noge i tako hodamo po snijegu da ne propadnemo.

Koja je ovdje najniža, a koja najviša izmjerena temperatura?

Najniža je bila -29°C u veljači 1956. godine, a najviša +29°C.

Možete li zamisliti svoj život na nekom drugom radnom mjestu, daleko od izolacije na Velebitu?

Ja sam tu ne samo da radim nego i zato što su moji preci došli ovdje daleke 1661. godine. Svi smo vezani uz planinu. Na Vukušić ritište i Vukušić kantunište redovito su dolazili kositi moji preci. Tu je i Vukušić snježnica. To je jama, pećina u kojoj se cijelu godinu zadržava snijeg. Ljudi su je prije koristili za napajanje blaga i sami su pili tu vodu i kuhali na njoj jer na Velebitu ima malo nadzemnih voda, bezvodan je. Velebit je ponekad maglovit, hladan, tajnovit, opasan... Ali uvijek je lijep, nema ljepše planine.

Koji je bio najduži period da ste bili odsječeni od svijeta?

Godine 1988. bio sam izoliran 45 dana da nitko nije došao k meni, čak ni s Plješivice.

Kako se snalazite s hranom i vodom kada se ne može doći do vas?

Do konca svibnja mora se sve pripremiti u kući za zimu, pogotovo drva. U kući je uz hranu brašno, šećer, sol, kiselo zelje, krumpir, sve ono što se sprema za zimnicu. Mi nemamo susjeda do medvjeda pa da odemo k njemu posuditi šećer. Teška je zima, teška je samoća, teško je kada nema struje, kada se voda u cijevima zamrzne... Ali, ja svoj posao volim i radim ga s ljubavlju. Moj pokojni otac znao je reći da se ovdje ne radi za plaću nego iz ljubavi!

I tako iz godine u godinu... Malo tko uopće želi doći zimi u taj negostoljubivi kraj, a kamoli u njemu boraviti cijele godine. Za obitelj Vukušić to je prirodni okoliš. Tu se druže s kišom, gromovima, maglom, hladnoćom, vjetrovima, olujama, visokim snježnim zapusima i planinskim zvijerima. Kada čujete vremensku prognozu na radiju ili televiziji, sjetite se da je u njenom „stvaranju“ sudjelovao čovjek koji burama, snijegu i hladnoći na Zavižanu prkosi već preko 40 godina...

Mislav Janko Tor, 8. razred

OŠ Vjenceslava Novaka

Voditeljica: Marija Gelo Lisičak

TURIZAM U ČERNOBILU

Plati pa se zrači

intervjuirali smo Anatolija Artemenka čiji je posao organizacija turističkih obilazaka u Zoni otuđenja oko Černobila

Svijet dan danas pamti jednu od najstrašnijih katastrofa novije ljudske povijesti - Černobil. Bio sam iznenađen činjenicom da u Černobilu postoji turizam i da je turistička atrakcija. Znatiželja me natjerala da vidim o čemu se zapravo radi i stoga smo odlučili intervjuirati Anatolija Artemenka iz agencije Golden Travels iz grada Bela Cerква. Agencija Golden Travels nudi ekskurziju u ovo jedinstveno područje na svijetu. Preko interneta smo uspjeli ostvariti kontakt i gospodin Artemenko ljubazno nam je odgovorio na nekoliko pitanja.

Što nam možete reći o turistima i Vašem osoblju koje je zaduženo za ekskurzije koje vaša turistička agencija organizira?

Černobil posjećuje mnogo ljudi. U našem osoblju radi 17 turističkih vodiča na principu FIFO (Fly In Fly Out) metode - pri čemu radnici na nekoliko dana dolaze na radno mjesto dosta udaljeno od njihova prebivališta te na nekoliko dana odlaze kući. To su uglavnom ljudi iz Slavutyča koji je udaljen 30 km od Zone otuđenja. Na posao stižu vlakom koji još uvijek vozi do grada Černobila. Vodiči znaju više jezika i vode ture na raznim jezicima kao što su: ukrajinski, ruski, poljski, engleski, talijanski, njemački, francuski... Turisti koji posjećuju zonu općenito su vrlo oduševljeni i svake godine njihov broj se povećava. Izleti se provode gotovo svaki dan. Poslužujemo grupe čak i do 160 osoba u jednom posjetu.

Što se nudi turistima pri obilasku?

Turistima se nude posjeti sljedećim objektima:

KPP (kontrolno-propusni punkt Dytjatky - prijelaz koji odvaja 30 km dugu zonu oko Černobila. Zračenje u zoni je isto kao i u Kijevu - 40 mikrorendgena na sat. Radi usporedbe, osoba primi veću dozu zračenja kad leti avionom nego kad je u zoni.

Černobil - U ovom gradu živi velik broj ljudi - uglavnom radnog osoblja. Preko 3000 ljudi radi na izradi oklopa vrijednog preko 1,5 milijardi dolara.

Slijedi obilazak oko Černobila. Ovdje ulazimo u 10 km zonu u kojoj je razina zračenja povišena i provodi se poseban protokol pri prolasku. Možemo susresti i velike somove do 2 m dužine.

Dolazimo do platforme i slijedi fotografiranje s 4. blokom u pozadini.

Onda idemo u grad Pripjat, gdje možemo posjetiti Dom kulture Energetyk, vrtić, školu, stadion, bazen, kotač u Zabavnom parku, glavni trg u gradu.

Napuštamo zonu od 10 km

Također posjećujemo selo Paryš. Dvoje starih ljudi tamo ima svoje gospodarstvo na kojem uzgajaju prasad, zečeve i kokoši. Djed pripovijeda zanimljive priče o ljudima koji žive u okolnim šumama gdje se mogu susresti los, divlje svinje, srne, vukovi. Najdraža priča mi je ona o vuku kojeg je djed susretao svako jutro kad bi otišao u ribolov.

Sve u svemu u Černobilu se ima štošta za vidjeti i to je nemoguće učiniti u jednome danu.

Jesu li zračenja opasna za posjetitelje?

Mjestimično su zračenja izrazito visoka, ali važno je slušati vodiča i ne gurati nos gdje mu nije mjesto!

Možete li nam reći nešto o ljudima povratnicima u Zonu otuđenja?

U 30 km zoni postoji selo u kojem živi samo jedan stanovnik. Starosjedioci (samoseli) su se vraćali više puta u svoje domove i vlasti bi ih vraćale, ali s vremenom je država dopustila da ovdje dožive svoj vijek. Svakom godinom, sve ih je manje...

CRTICE O ČERNOBILU**SAVJETI I ZABRANE PRI POSJETI:**

- Pri dolasku posjetitelja postoji nekoliko zabrana i pravila:
- Zabranjeno je konzumiranje alkohola i pušenje!
- Ne smiju se brati biljke!
- Ne smije se piti voda iz bunara, rijeka i izvora!
- Ne smije se jesti na zraku!
- Tijelo bi trebalo biti što više pokriveno!
- Poslije ekskurzije potrebno je oprati odjeću!

POSljedICE ČERNOBILSKE KATASTROFE U BROJKAMA:

- U Ukrajini živi preko 2,5 milijuna ljudi koji su stradali zbog Černobilske katastrofe.
- Od toga je 105 tisuća invalida.
- Sveukupno je posljedice pretrpjelo preko 5 milijuna ljudi, onečišćeno je skoro 5 tisuća naseljenih mjesta Ukrajine, Bjelorusije i Rusije - od toga 2218 naseljenih mjesta je u Ukrajini s preko 2,4 milijuna ljudi
- 179 milijardi dolara dosad je potrošeno na saniranje posljedica
- 600 tisuća ljudi sudjelovalo je u likvidaciji posljedica katastrofe
- 6 milijardi dolara koštala je izgradnja prvog sarkofaga
- 5000 tona zaštitnog materijala potrošeno je za plombiranje reaktora u prvih 14 dana nakon katastrofe
- Černobil danas ima knjižnicu, nekoliko trgovina, 2 kafića, ali neke stvari još neće imati dugi niz godina... Prema zakonu osobe mlađe od 18 godina ne smiju tamo živjeti i zato nema radionica, škola i vrtića.

Černobilska je katastrofa potresla i pogodila cijeli svijet, stoga se nadamo da se u budućnosti to više neće ponavljati i da će se bolesti koje se i dan danas osjete smanjiti i nestati!

Lovro Denić, 7. razred
 OŠ Vugrovec - Kašina
 Voditeljica: Dijana Dill

Portugalska čarolija

Moje putovanje do čudnovate države bilo je naporno, ali nakon svega doživljenog, isplatilo se. Naša je mala ekspedicija (moji roditelji i ja) svoje putovanje započela početkom listopada 2014. godine. Prije puta sam malo istraživala Portugal kao državu te saznala da se nalazi na zapadu Europe. Na istoku i sjeveru graniči sa Španjolskom, a na zapadu i jugu izlazi na Atlantski ocean. Ime Portugal potječe od rimskog imena Portus Cale što znači „Lijepa luka“. Portugal je postao kraljevina 1139. godine, a prvi je kralj bio Alfonso I.

S tim spoznajama, u društvu roditelja, krenuh prema Lisabonu.

Ulazak u Alfamu

Stigavši u Lisabon, udobno smo se smjetili u hotel. Istoga je dana započela naša obiteljska avantura. Od našega vodiča saznali smo da se Lisabon dijeli na više četvrti, ali najpoznatije su Alfama, Belem i Bajša. Prvo smo obišli Alfamu. To je siromašnija četvrt. Posebno me se dojmilo što se u ovoj četvrti štuje blagdan Sv. Antuna. Njima je taj blagdan vrlo poseban i značajan. Sv. Antun Padovanski rođen je u Lisabonu 1195. godine. Bio je omiljen propovjednik i ispovjednik, jedan je od najomiljenijih katoličkih svetaca. Budući da je zaštitnik potlačenih, starih ljudi, majki i siromašnih, u Alfami posebno štuju ovaj blagdan.

Lisabonska katedrala u Alfami je prvi spomenik koji smo posjetili. To je najstarija građevina u gradu, a potječe iz 12. stoljeća. Dao ju je sagraditi 1. portugalski kralj Afonso I. U njoj se nalaze ostaci sv. Vinka, zaštitnika Portugala. Razgledavajući Alfamu, vodič nam je ispričao zanimljivu priču. U Portugalu se 1755. godine dogodio veliki potres. To je bilo na Dan mrtvih. Većina ih je toga dana bila u crkvi. U jednom se trenutku zatresla zemlja,

dogodio se potres koji je trajao 9 minuta, što je neuobičajeno jer potres prosječno traje nekoliko desetaka sekundi do jedne minute. Ljudi su počeli bježati prema moru, što nije bilo pametno jer se tada dogodio tsunami. Bilo je između 30 000 do 40 000 žrtava. Potres je uništio kraljevsku palaču na samoj obali rijeke Tejo. Nakon toga je kralj, koji se u tom trenutku nalazio u svojoj ljetnoj rezidenciji, dao sagraditi šator od drveta i platna, da bude siguran ukoliko se ponovi potres. No, kraljevska baraka, kako je prozvana među narodom, nije bila dugog vijeka te je ubrzo izgorjela u požaru. Kralj se nije previše brinuo za narod te je zamolio svog prvog ministra Sebastiana Josea Cardlhoa e Malnoa (Markiza Pombala) da se pobrine za narod nakon potresa. Ministar je puno putovao te je imao mnogo ideja. Iz temelja je podigao novi centar grada na ravnicima. Napravio je ulice ravne i široke da u slučaju ponovnog potresa bude sigurnije, ali to je napravio samo u Bajši tako da su ljudi, koji su preživjeli u Alfami, morali sami uređivati i popravljati svoje kuće.

Od većih su zanimljivosti, koje se mogu vidjeti samo u Lisabonu, kuće na kojima su šarene pločice. Te su pločice vrlo lijepe i posebne. Svaka je drugačija i šarena. Kuće obložene šarenim pločicama jedan su od portugalskih simbola. Bilo bi zanimljivo i u Hrvatskoj vidjeti takve kućice. No,

meni je posebno zanimljiva legenda o pijetlu koji je također jedan od portugalskih simbola. Legenda kaže da je na jednoj zabavi bilo nešto ukradeno. Svi su mislili da je to ukrao jedan čovjek. On je tvrdio da nije, ali su ga svejedno odveli u pritvor. Dok su ga vodili, poželio je da propjeva pijetao koji se nalazio u njegovoj blizini kako bi se saznala istina o kradljivcu. No, u gostionici su mu se svi nasmijali. Ali zatim se začuo prasak i pijetao je dokazao nevinost optuženog čovjeka.

Idućeg smo jutra krenuli u daljenje razgledavanje. Uputili smo se prema četvrti Belem. U Belemu smo posjetili Belemski toranj koji datira iz 16. stoljeća i koji je pod zaštitom UNESCO-a. Blizu tornja se nalazi i samostan sv. Jeronima u kojem je pokopan Vasco de Gama, pomorac koji je rođen u Lisabonu i koji je prvi otplovio i otvorio put od Portugala do Indije. Tu je istaknut i spomenik u njegovu čast, na portugalskom Padrao dos pescobrimentos. Toranj Belém je 1515. godine dao izgraditi kralj Ivan II. Izgrađen je na malenom otoku na rijeci Tejo. Toranj je posvećen svecu sv. Vinku zaštitniku Lisabona. Na njemu se nalazi skulptura „Gospa od moreplovaca” koja je postala simbolom zaštite moreplovaca. Nakon svih zanimljivih priča, malo smo ogladnjeli pa smo odlučili kušati čuvenu portugalsku poslasticu Pastel del Balem. Iako nije posebnog okusa, ova je poslastica poznata u cijelom Lisabonu. Pravljena je od lisnatog tijesta s kremom od jaja i posuta cimetom i šećerom u prahu. Posebnog je izgleda. Saznala sam da je recept nastao u 18. stoljeću u samostanu sv. Jeronima koji se nalazi upravo u četvrti Belem.

Lisabon ima mnogo trgova. Meni je najzanimljiviji bio trg Praca do Comercio. Vodič je rekao da je skulpturu na trgu dao napraviti ministar. Na trgu je kraljeva kruna, ali ispod skulpture, jer je ustvari pravi kralj ministar. Zanimljivo. Inače, trg je poznat i po imenu Trg palače jer je ovdje nekada bila smještena kraljevska palača Ribeira. Prolazili smo i kroz manje prometne ulice i slušali zvuk pasa, mačaka i ljudi. Svi se znaju i ponašaju kao jedna velika obitelj. U Portugalu je bilo poprilično vruće, dok je u Zagrebu bilo samo 6 stupnjeva, u Lisabonu je bilo 30 stupnjeva.

Sljedeća je večer bila posvećena portugalskoj glazbi. U Portugalu je najslušaniji fado, vrlo poznata vrsta glazbe. Često govori o moru i životu siromašnih. Fado pjeva 1 ili 2 pjevača, a prati ih klasična gitara i portugalska gitara koja ima čak 12 žica. Ovo je bila zaista glazbena poslastica, kako za mene, tako i za moje roditelje.

Fasada od pločica

Trg Praca do Comercio

Ulazak u Ocenarij

Lisabonom kruže žuti tramvaji. Oni su još jedna portugalska posebnost. Nažalost, nismo se vozili u njemu, točnije u broju 28 jer je bila prevelika gužva. Bilo je puno turista. Trećeg smo dana posjetili Ocenarij, najljepši svjetski akvarij i vidjeli mnogo riba i drugih morskih životinja. Nakon Ocenarija napravili smo nekoliko fotografija vozeći se žičarom iznad rijeke Tejo. Vozili smo se i dizalom Elevador de Santa Justa koji spaja ulice četvrt Bajša. Tako smo upoznali i treću značajnu četvrt. Uživali smo u pogledu na Lisabon.

Došao je dan povratka u Zagreb. Tri su dana u Portugalu zaista brzo prošla. Sve mi se činilo poput sna. Vidjela sam mnoge znamenitosti, čula mnoge legende i uživala u lijepom vremenu. Nadam se da je ovo bio samo početak otkrivanja portugalske čarolije. U budućnosti će možda neka druga ekspedicija, sa mnom na čelu, opet otkrivati nove kutke ove prekrasne zemlje.

Ema Pernek, 5. razred
OŠ Kajzerica
Voditeljica: Andrea Bosanac

Filip Jarak, 1. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

PUTOPIS UZ USPOMENE

Priča s Une**Prirodne ljepote naše rijeke**

Una je čarobna rijeka koja teče uz samu granicu Lijepe naše. Velika je i snažna. Njene su obale zelene i tihe, tek toliko da se zna da ona ovdje vodi glavnu riječ. Ljepota prirode zaista je posebna. Krošnje drveća oslikavaju se na njenoj površini, a zelenilo njenih voda stapa se sa zlatnim odblijescima sunca. Upoznala sam je jedne nedjelje, krajem srpnja prošle godine. Došla sam s roditeljima na Utrku lađa u kojoj je sudjelovao i moj tata. Bilo je puno ljudi i svi su bili veseli i puni nekog posebnog elana kojim kao da nas je Una sve začarala. Bio je to jedan neobičan dan i toga je dana Una postala moja prijateljica. Na putu do mjesta na kojemu smo spuštali čamce u vodu, cijelo vrijeme nas je pratila kišica. Prolazili smo krajem s najtužnijim kućama na svijetu. Bar su se meni takve činile. Stajale su kao izlošci u muzeju, kao slike iz moje knjige iz koje sam učila o Domovinskom ratu. Tragovi metaka na njihovim zidovima toliko su bili strašni da sam ih izbjegavala uopće i gledati.

Grizli

Mama je pričala o ratu i borbama koje se ovdje vodile i po prvi put u životu, njene sam riječi mogla donekle razumjeti. Pričala je da je u mladosti imala prijatelja...Da su ga zvali Grizli i da je bio najbolji policajac u Sesvetama u ono doba. Ludovali su i zabavljali se sa svojim društvom kao što se i danas mladi ljudi zabavljaju. I da, rekla je da se Grizli ludo smijao, da je imao zarazan osmijeh kao rijetko tko. Kad bi se on počeo smijati ni drugi oko njega više nisu mogli ostati ozbiljni. Bio je pravi prijatelj, uvijek spreman poslušati o nečijim problemima i pomoći koliko je bilo u njegovoj moći. Bili su mladi i bezbrižni, sve dok jednog dana nije počeo rat. Grizli je odmah na početku rata otišao na prve linije gdje se odvijala borba. Otišao je baš tu, u Pounje, pored ove predivne Une kuda smo mi danas prolazili. Neprijatelj je počeo zauzimati sela i trebali su se spasiti svi stanovnici koji su do tada ovdje živjeli. Zajedno sa devetoricom svojih suboraca hrabro se borio samo da spasi sve te ljude, da im osigura siguran bijeg iz osvojenih sela, jer da ih je neprijatelj ondje našao tko zna što bi tada bilo s njima. Nakon njihove junačke borbe, ljudi su bili spašeni, ali nažalost, Grizli i njegovi prijatelji poginuli su u toj borbi jednog isto ovakvog dana krajem srpnja 1991. godine.

Gdje žive superjunaci?

Kasnije, nakon ove tužne priče, kad su već lađe zauzele svoje pozicije za trku, zasjalo je sunce. Nikako nisam mogla prestati razmišljati o junacima koji su ovdje ostavili svoje živote. Dolina Une u svojoj raskošnoj ljepoti postala mi je nekako važnija i dragocjenija zbog njih koji su se ovdje borili i koji su ovdje ostavili sve svoje snove i nade, zbog maminog prijatelja Grizlija koji je iz mojih Sesveta došao braniti ljude u ovaj predivan kraj. Možda sam najviše zbog njega i ja osjetila neku posebnu povezanost s Unom. Do toga dana vjerovala sam da superjunaci imaju svoje super čarobne moći i da ne hodaju ovim svijetom nego nekom drugom dimenzijom. Nakon mamine priče, shvatila sam da pravi heroji imaju samo hrabro srce i da su samo obični ljudi koji žive tu, među nama.

A Una i dalje teče

Cilj Utrke lađa bio je u Hrvatskoj Kostajnici. Popela sam se na tvrđavu odakle se širio predivan pogled na rijeku. Izgledala mi je malo tamnija i veća. Znala sam da je to zbog priča i tajni koje je skrivala u sebi. Prve lađe počele su se nazirati...Gledala sam našu trobojnicu kako vijori na vjetru. Stajala sam tako, prepuna ponosa, na samoj granici Hrvatske, koju sam zahvaljujući priči s Une zavoljela još više, a sama rijeka u tom svečanom trenutku kao da je tekla u ritmu najljepše himne u kojoj je opjevana ljubav svih naših junaka koji su pali za svoju domovinu.

Ema Adela Šprem, 5. razred

OŠ Luka

Voditeljica: Zdenka Drožđan

Dunja Gomerčić i Ema Hrala, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

S „Krilima” do zdravlja

Kroz prozor sam često gledao kako djeca invalidi jašu konje, ali nisam znao zašto pa sam odlučio posjetiti udrugu „Kрила-terapijsko jahanje” i saznati što se tamo odvija.

Udrugu sam posjetio u ponedjeljak, 12. siječnja 2015. godine kako bih saznao nešto o terapiji pomoću konja. Tamo sam se susreo s predsjednikom udruge Sašom Tuksarom koji me s veseljem primio i popričao sa mnom (čak su posjet objavili na facebook stranici udruge).

Prije nego što krenem, ovo su neki pojmovi koje bismo svi trebali poznavati.

Cerebralna i dječja paraliza, te utjecaj konja na njih

„Cerebralna paraliza je stanje (ne bolest) nastalo oštećenjem mozga za vrijeme trudnoće ili nedugo nakon poroda”, govori nam gospodin Tuksar. Utječe i na teškoće pri kretanju i držanju, te učenju i vidu, a može utjecati i na ponašanje. Postoje razni oblici s različitim simptomima, ali gotovo svi utječu na kretanje.

Dječja paraliza je infektivno oboljenje uzrokovano virusom (koji se zove poliovirus). Od nje najčešće oboljevaju djeca kod koje virus napada mišiće.

„Konji utječu na rehabilitaciju tako da za vrijeme jahanja osobama koje ih jašu šalju sve impulse i podražaje u mišiće kao kada čovjek hoda, te se tako potiče rad mišića”, zaključuje gospodin Tuksar.

Kрила-terapijsko jahanje i povijest udruge

Kрила-terapijsko jahanje je dobrotvorna, neprofitna i humanitarna udruga osoba s cerebralnom i dječjom paralizom. Cilj udruge je pomoći djeci koja imaju cerebralnu i dječju paralizu da se oporave i da postanu pokretna (ako je moguće) uz pomoć konja. Udruga ima svog predsjednika, zaposlenike i volontere. Na godinu se u udrugu prijavi čak 200 volontera koji pomažu djeci. Udrugu trenutno posjećuje 76 djece.

Udruga ima jedanaest konja, što nije dovoljno za svu djecu (s jedanaest konja najbolje bi bilo da na terapiju dolazi pedesetero djece, ali dolazi ih mnogo više). „Problem nije u nabavi konja, već u tome što nemamo dovoljno štala (izgradnja štale vrlo je skupa, a imamo ih samo tri)”, rekao je gospodin Tuksar. Za terapijsko se jahanje uglavnom koriste konji koji su stariji i „umirovljeni” zato što su mirni i strpljivi, te su prošli sve potrebne obuke.

Udrugu je osnovao jedan bračni par iz Amerike prije dvadeset godina. Njihova zamisao bila je da pomognu invalidima iz Domovinskog rata koji su se vraćali ranjeni i ozlijeđeni, no oni nisu pokazali interes. Zato su udrugu preorijentali za pomoć djeci s cerebralnom i dječjom paralizom, što rade i danas.

Iako je bilo hladno i ružno vrijeme pa nismo mogli vidjeti kako terapija izgleda uživo, predsjednik udruge nam je opisao kako terapija izgleda.

Rehabilitacija i terapija

Razlika između rehabilitacije i terapije je što je rehabilitacija čitav proces oporavka, a terapija je jedan oblik vršenja rehabilitacije.

U udrugu na rehabilitaciju najčešće dolaze djeca od dvije do šest godina jer je važno da se rehabilitacija započne u što ranijoj dobi. Iako ne traje veoma dugo, trebala bi trajati cijeli život da se pokažu što bolji rezultati. Od terapije ne prohodaju sva djeca, ali ovakav oblik terapije pruža im posebno iskustvo jer u terapiji sudjeluju konji.

U terapiji sudjeluje korisnik, konj i terapijski tim (koji se sastoji od terapeuta, vodiča konja i asistenta), a odvija se u posebno izoliranom prostoru. Terapija traje trideset do četrdeset pet minuta. Roditelji ne sudjeluju u terapiji, ali im terapeuti iz udruge predlažu što da s djecom rade kod kuće.

Uz to, djeca se vežu uz konja i on im postaje prijatelj kao i volonteri koji s njima provode mnogo vremena. To je veoma važno za njihovo ponašanje jer se mogu povjeriti nekome tko može razumjeti njihove probleme.

Ovo dokazuje da su konji čovjekovi najbolji prijatelji i da je boravak u prirodi najbolji lijek za svaku bolest. Zato bismo svi trebali ostaviti razne sprave (mobitele, računala) koje nas sprječavaju da boravimo u prirodi ili čak posjetimo udruhu „Kriša-terapijsko jahanje“, a možda neki odluče volontirati, te time pomoći mnogobrojnoj djeci da ozdrave i dobiju priliku za kvalitetniji život.

Marijan Višić, 7. razred
OŠ Bukovac
Voditelj: Robert Katalinić

Lara Grgec i Paula Cvitan, 5. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

POSJET GRADU HEROJU

Saznajemo istinu

Kada posjećujemo neki grad, najvažnije nam je da vidimo poznate znamenitosti, da obiđemo najpoznatije ulice, da posjetimo najljepše muzeje, da pojedemo ručak u najpopularnijem restoranu kako bismo svima mogli ispričati da smo se, na primjer, popeli na Eiffelov toranj, vozili u London Eyeu, prošetali Stradunom ili probali bečku Sacher tortu. Vukovar je grad koji nije poznat po predivnim baroknim zgradama. Grad koji nije poznat po savršenim crkvama. Grad koji nije glavna turistička atrakcija u Hrvatskoj, makar bi trebao biti. Trebao bi biti jer je to grad kojem mogu zahvaliti da sada imam svoju Domovinu. On je poznat po tragediji. Ta tragedija se dogodila 1991. godine kada je više od tisuću Hrvata ubijeno i protjerano od strane srpskih agresora. Mi, učenici osmih razreda Osnovne škole Stenjevec, posjetili smo Vukovar kako bismo bolje razumjeli važnost Vukovara u Domovinskom ratu te kako bismo shvatili koliko je Vukovar nastradao i koje su sve patnje stanovnici Vukovara prošli 90-ih godina prošlog stoljeća.

Na putu

Naše putovanje je započelo 7. studenog 2014. u šest sati ujutro ispred škole. Autobus je idućih četiri sata bio naš najbolji prijatelj. Na putu do Vukovara prolazili smo brojnim regijama, županijama i gradovima. Kada bismo prolazili pored nekog većeg grada, grupa učenika održala je izlaganje o tome gradu.

Mjesto sjećanja

Stigli smo u Vukovar. Prizor koji nas je zatekao nije bio nimalo ugodan. Pojedine kuće bile su obnovljene, ali puno njih je bilo razrušeno, zaboravljeno, ostavljeno da propadnu. One lijepe i uređene kuće su većinom imale izvješene hrvatske trobojnice, kao da stanovnici žele poručiti: „Ovo je Hrvatska, ne Srbija!“ Imam osjećaj kao da ratne rane nisu zacijelile. Pa kako i bi? Ti su ljudi jednog dana imali sve, a već idućeg su sve izgubili. To su ljudi koji su proživjeli ono što niti jedan čovjek ne bi smio proživjeti. Došli smo do bolnice. Ispred ulaza u bolnicu se nalazi veliki crveni križ s brojnim rupama, zapravo ožiljcima granata. On predstavlja simbol koji se stavlja na vrh zgrade, a označava mjesto na kojem se nalaze bolesnici, mjesto koje se ne smije bombardirati. Ali taj dogovor JNA nije poštivala. Prvo smo pogledali film koji prikazuje muke zaposlenika bolnice i bolesnika tijekom Domovinskog rata. Nakon toga smo išli pogledati postav bolnice u kojem su prikazani uvjeti u kojima su liječnici morali liječiti. Cijela bolnica je podsjetnik na sve ljude koji su bili odvedeni iz bolnice te ubijeni na Ovčari, ali jedna prostorija je bila posebna. Imena ubijenih su se neprekidno izgovarala. Svjetlo je bilo crveno, poput prolivene krvi. U toj prostoriji uhvatila me tuga. Svako ime je jedan život manje. Pitam se kako se takvo što moglo dogoditi.

Zaslužujete počast

Naše sljedeće odredište je bio Memorijalni centar. To je zapravo preuređeni hangar u koji su odveli pacijente iz bolnice. Na stropu se nalazi velik broj zvjezdica koje simboliziraju svaku žrtvu. Na zidovima se nalaze slike žrtava koje se naizmjenice gase i pale. U sredini gori velika svijeća te se o obliku spiralne svjetlosti vrte imena ubijenih. Memorijalni centar mjesto je koje bi svatko trebao posjetiti jer žrtve doista zaslužuju počast.

Palimo svijeće

Stigli smo na Ovčaru. Mjesto gdje je toliko ljudi izgubilo živote, mjesto na kojem je toliko ljudi propatilo. Predstavnici razreda zapalili su svijeće pred spomenikom. Odali smo počast stradalima minutom šutnje. U toj sam minuti sam o tim ljudima. Zamišljala sam njihov strah, kako su se osjećali znajući da će uskoro umrijeti. O čemu su posljednjem razmišljali? Gdje se sada nalaze njihove duše. Suze su mi krenule niz lice.

938 križeva

Ne volim groblja kao, vjerojatno, i većina ljudi. Unatoč tome, vukovarsko memorijalno groblje je najljepše groblje na kojem sam bila. Središte groblja je spomenik od kamena u obliku kocke na kojem se sa svake strane mogu vidjeti križevi, kršćanski simboli muke. U sredini gori vatra, simbol vječnosti. Tu je pročitana jedna od brojnih dojmljivih priča o Vukovaru Siniše Glavaševića. Položili smo cvijeće i zapalili svijeće. Iza spomenika se nalazi prostranstvo ispunjeno pravilno raspoređenim bijelim križevima. Bijelih križeva ima ukupno 938... 938 žrtava. Ovo je mjesto koje me ostavilo bespomoćnom. Bez riječi. Jedino što mogu je pokloniti im se i reći hvala.

Dunav i Vuka

O centru Vukovara jedino mogu reći da je prekrasan. Predivne barokne građevine ostavljaju me bez daha. Ulice su široke i prostrane. Mostovi preko Vuke sigurno su divni u predvečerje, za vrijeme zalaska sunca. Razmišljam o tome kako je Vukovar izgledao prije rata? Možemo li taj Vukovar uspoređivati s ovim Vukovarom. Izgled centra i dvorac Erdödy mi govore da je Vukovar bio grad razvijene kulture. Vukovar bi danas, da nije prošao ratnu tragediju, zasigurno bio razvijen i napredan grad. Šetali smo se uz rijeku Vuku. Na ušću rijeke Vuke u Dunav nalazi se veliki bijeli križ, spomenik postavljen u čast svim žrtvama rata, od Dubrovnika do Vukovara, gdje god su položili svoje živote za hrvatsku domovinu. Gledam u daljinu. Preko Dunava već se nalazi Srbija. Ovo je najistočnije mjesto na kojem sam bila u životu. Prošlo je dvadeset godina od rata. Ljudi su izgubili obitelji, domove i prijatelje, ali moraju nastaviti živjeti u miru. Je li to lako? Je li lako živjeti u gradu u kojem su tvoji najmiliji ubijeni?

Ljubav pobjeđuje

Memorijalni muzej Domovinskog rata je preuređena vojarna 204. vukovarske brigade. Naš vodič je bio vojnik, sudionik Domovinskog rata. On nam je mogao ispričati brojne ratne događaje iz prve ruke. Razgledali smo kronologiju bitke za Vukovar. Za svaki dan bili su navedeni najvažniji događaji, broj poginulih i umrlih te fotografija. Bilo je teško gledati brojeve poginulih. Svaka žrtva je žrtva previše. Sada je na red došao postav kojemu su se poglavito veselili dečki, a to su vojna vozila i oružje. Bilo je tu mnogo tenkova, oklopnih vozila, minobacača, avion, brod te autobus Crvenog križa. U jednoj od zgrada smo razgledali rekonstruirani logor, poput onih u koje su odvodili Hrvate. U idućoj prostoriji smo mogli vidjeti ogroman broj pištolja, puški, strojica i bombi. Mogli smo usporediti one koje je koristila JNA i one koje je koristila Hrvatska vojska. Razlika je velika. Hrvati su bombe izrađivali od boca, limenki i bojlera. JNA je koristila modernije oružje. Ali pobijedili smo! Doista smo pobijedili. Za Hrvatsku su se borili ljudi koji vole domovinu, ljudi koji su bili spremni umrijeti za nju. Mi nismo imali prave vojnike kao JNA, nismo imali niti savršeno oružje kao oni. Ali smo imali nešto za što se vrijedi boriti, za slobodu. Imali smo pravi razlog za borbu, a to je ljubav. Evo, ljubav doista pobjeđuje sve!

Na svetome mjestu

Naše sljedeće odredište je bila crkva sv. Filipa i Jakova. To je predivna barokna crkva. Na početku smo u dvorani sv. Bone pogledali tužan film o Vukovaru i njegovom padu koji me je doista dirnuo. Sveti Bono je veoma važan zaštitnik Vukovara. U tišini smo se prošetali do same crkve. Svećenik nam je pričao o povijesti crkve. Dok sam sjedila na klupi, razgledala sam ju pogledom. Predivna je. Nije nimalo kičasta kao ostale barokne crkve, savršena je. Crkva je obnovljena nakon rata, ali jedan dio je ostavljen onako kako je izgledao prije obnove. Na kraju smo se pomolili. Pomolili smo se za sve pale branitelje i žrtve koje su svoje živote izgubile na Ovčari. Pomolili smo se za domovinu i za nas.

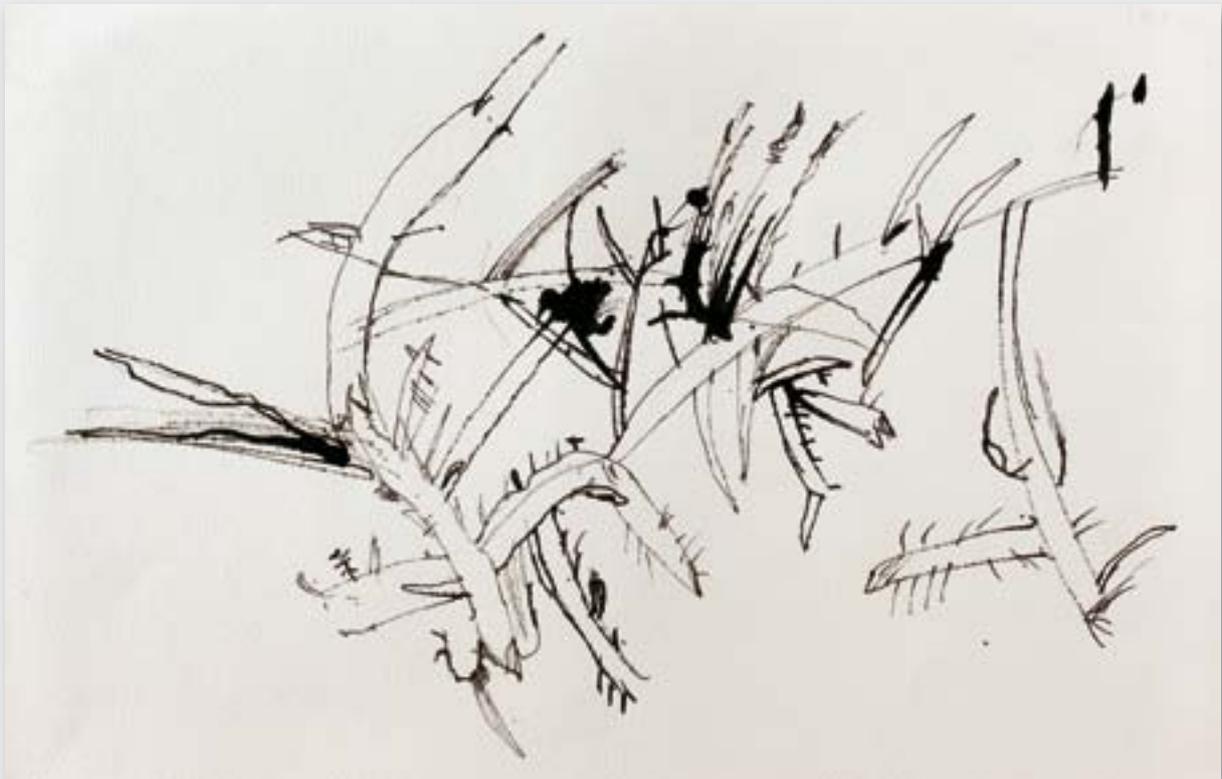
Saznala sam istinu

U jednom danu sam vidjela i doživjela tako puno. U autobusu sam razmišljala o svemu tome. Razmišljala sam o tome što bi se dogodilo da smo izgubili rat. Kako bi naš život sada izgledao? Bi li upravo pisala ovo i biste li vi ovo čitali? Razmišljala sam što bi bilo da se rat uopće nije dogodio. Bi li umjesto onih tisuću križeva sada živjelo tisuću ljudi nasmijanih lica? Bi li Vukovar bio samo jedan zaboravljeni grad na hrvatskoj strani Srijema? Bi li Hrvati bili sretniji? Bi li život bio bolji? Razmišljala sam o groblju. Iz glave ne mogu izbaciti prizore iz bolnice. Niti se trudim. Oni zaslužuju da mi razmišljamo o njima. Zaslužuju da znamo istinu. Istinu o Gradu Heroju.

Marta Paladin 8. razred

OŠ Stenjevec

Voditelj: Zoran Šutić

Ivana Pevec, 1. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

IZVJEŠĆE S TERENSKE NASTAVE

Šišmiši iznad moje glave

U Veternici

Krajem listopada bili smo na terenskoj nastavi na Medvednici.

Okupili smo se ispred škole u 8 sati ujutro. Nakon kratkog čekanja stigao je naš autobus. Na žalost, nismo se mogli voziti putem koji smo unaprijed dogovorili zbog odrona zemlje. Zato nismo mogli posjetiti Medvedgrad ni Rudnik Zrinski. Vozili smo se drugim putem, prema špilji Veternici.

Jutro je bilo prohladno i sunčano. Vozili smo se kroz puno ulica, avenija, putova....

Zapamtila sam samo tri naziva: Slavonska avenija, Zagrebačka cesta i Zelena magistrala.

Kada smo izašli iz autobusa, čekali smo vodiče iz Parka prirode Medvednica.

Dok smo čekali, neki su jeli, neki su istraživali početak šume, a neki su slušali prof. Biologije koja je pokazivala lijesku i hrast. Nakon, ne predugog, čekanja stigli su vodiči Denis i Nikola. Uputili su nas pješice kroz šumu do Glavice (planinarskog doma). Oni su se odvezli autom i tamo nas pričekali. Nakon petnaest minuta hoda stigli smo do Glavice.

Planinarski dom je bio otvoren pa smo sjeli ispred, na drvene klupe i odmorili se. Pogled na Zagreb bio je zamagljen. Usporedili smo ga s velikim morem. Moje prijateljice i ja smo jele.

Na Glavici smo bili pola sata.

Nakon odmora počeli smo se spuštati strmom i blatnjavom stazom. Dugo nam je trebalo zato što neki nisu imali prikladnu obuću pa su se sklizali i padali.

Kada smo stigli do Veternice, vidjeli smo da je ulaz zatvoren željeznim vratima. Naš vodič Denis otključao je vrata i zamolio nas da budemo tiho.

Puno sam toga saznala.

Saznala sam da je špilja Veternica dobila ime po strujanju vjetra (kajkavski veter). Stalna temperatura špilje je oko 10 stupnjeva. Ukupna duljina, do sada istraženih, kanala iznosi nešto više od 7000 m. Za posjetitelje je uređeno prvih 380 m špilje.

Ljudi su oduvijek znali za špilju u koju je ulaz bio širok tek nekoliko desetaka centimetara. Špilja je na nekim mjestima bila tako uska da se moralo puzati. Ulaz je bio slobodan i nitko nije brinuo o špilji. Ljudi su ulazili kako su htjeli, rezali stalaktite za uspomenu, ostavljali smeće za sobom i različite grafite.

Speleolozi preuzimaju brigu o špilji 1979. g. Produbljuju početnu stazu pa ne moraju puzati, u Skupštinskoj dvorani (dijelu špilje koji podsjeća na dvoranu) održavaju skupštine,

u Koncertnoj dvorani (prostraniji dio špilje) zborovi održavaju koncerte, a u Separeu (malo izdvojeniji dio špilje) speleolozi odspavaju nakon napornog istraživanja. U Separeu je kipar Ivan Fiolčić načinio kipove neandertalaca u prirodnoj veličini.

Najzanimljivija informacija mi je informacija o sačuvanom grafitu koji govori o Fabriciju koji je posjetio špilju 1934. g. Zanimljivo je to što je došlo do zabune. Mislilo se da je to čuveni čovjek koji se popeo na toranj zagrebačke katedrale i dubio na glavi samo da bi postao vatrogasac, ali radilo se o Mati Juriću koji je nakon tog pothvata primljen u vatrogasce. Vidjeli smo njegove inicijale koji su bili napisani na stropu.

Vidjeli smo i neke geomorfološke fenomene: erozijske oblike zvane vrtložni lonci, pješčane dine, donju čeljust izumrlag medvjeda, Zdenac želja, fosile školjaka, Kameni slap itd.

U špilji zimski san provodi 14 vrsta šišmiša. Zbog njih se špilja zatvara tijekom zime. Prošli smo ispod tri šišmiša, a da ih uopće nismo primijetili. Moja prijateljica Sara pokazala mi je još nekoliko šišmiša koje vodič nije spomenuo. Shvatila sam da već u desetom mjesecu ima šišmiša u špiljama, pripremaju se za zimski san.

Po povratku smo se ponovo odmorili na Glavici. Neki su kupili sladolede. Nakon pauze krenuli smo do autobusa. Dok smo hodali šumskom stazom do autobusa, prof. Biologije pokazivala nam je biljke. Neki su učenici uzeli grane i igrali se njima. Pred školu smo se vratili u ranim popodnevnim satima:

Terenska nastava mi se jako sviđjala. Bolja je od nastave u učionici. Rado bih se vratila.

Lara Klemar, 6. razred
OŠ Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

Anđela Krndelj, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

REPORTAŽA

Slatka dokolica**Sličice iz Toskane**

Svake godine moja obitelj i ja koristimo proljetne praznike kao bijeg iz naše svakodnevnice i putujemo europskim zemljama. Ove godine odluka je pala na znamenitu regiju Toskanu.

Toskana je najslikovitiji dio Italije u kojem je rođena renesansa, a s njom i najljepša glazbena, likovna i književna djela. Pitomi brežuljci, stoljetne kamene palače, visoki elegantni čempresi, maslinici, vinogradi, veseli i opušteni ljudi koji sve rade s velikom dozom strasti, prvo je na što pomislite kad čujete riječ Toskana.

Lucca je bila mjesto iz kojeg smo svakodnevno kretali na istraživanja. To je mali gradić s mnoštvom kamenih kuća i mjesto rođenja velikog glazbenika Giacomina Puccinia. Posjetili smo mnoge gradove. Valtera je gradić na najvišem vrhu juga Toskane. U Valteri se obrađuje bijeli kamen - alabaster. Bjelina ovog kamena vjerojatno je poslužila kao nadahnuće poznatog serijala Stephanie-Mayer o slavnoj obitelji drevnih vampira Valtera.

San Gimignano, pravi dragulj južne Toskane, grad je s četrnaest tornjeva koji se visoko i ponosno uzdižu prema suncu. Ljudi sjeda na trgovima, opušteno čavrljaju i uživaju.

Dolce far niente, što znači slatka dokolica, izraz je koji sam davno čula u jednom filmu, a savršeno opisuje ovaj grad. Jedan od najljepših trgova u Europi, Piazza del Campo, nalazi se u Sieni. Na rubovima trga naguravaju se barovi, restorančići i galerije. Ovdje smo jeli hvaljeni talijanski gelato uživajući u ljepoti proljetnoga sunca. Trg je blago nakošen u obliku školjke gdje ljudi i u hladnijim danima leže na njegovom toplom ciglenom podu.

Firenza je sjedište Toskane. Bio je to vjetrovit i prohladan proljetni dan, a oblaci na nebu osijani blagom sunčevom svjetlošću, bili su kao slika nekog starog renesansnog slikara. Firenzom je od četrnaestog do osamnaestoga stoljeća vladala obitelj Medici, obitelj koja je novčano pomagala mnoge umjetnike i znanstvenike poput Michelangela.

Kao što su najljepše stvari u životu oni neočekivani i mali trenutci koji tada nemaju smisla, tako je meni najljepši dio putovanja bio onaj neočekivani odlazak u Valteru i kupnja domaćih jagoda uz cesticu kraj drvoreda. Uz sve divne gradove i znamenitosti, meni je Toskana najljepša u sumrak kada nebo poprima onu divnu ružičasto zlatnu boju koja se preslikava na brežuljak i vinograde.

Kada možeš zaviriti u čarobnu prošlost divne Toskane.

Izabela Barišić, 8. razred

OŠ Gustava Krkleca

Voditeljica: Marija Čavar Sopta

OD SELFIJA DO SELFITISA

Sliku svoju ljubim

Selfitis vam neće pomoći kao isprika zbog izbjegavanja školskih obveza, a nedostatak poštovanja i prazninu u intimnom životu neće vam nadoknaditi ni najljepši selfie na svijetu

Svijet medija u posljednjih je nekoliko godina obilježila riječ SELFIE. Oksfordski rječnik izabrao ju je za riječ 2013. godine - autoportret načinjem fotoaparatom, mobitelom ili web kamerom koji se potom stavlja na društvene mreže (najčešće na Facebook i Instagram). Riječ upotrebljavaju svi, čak i Papa.

Popularnost je selfija je tolika da imaju svoga kralja i kraljicu - Justina Biebera i Kim Kardashian. Selfijima u čast skladana je i pjesma koja se zove - Selfie!

Otkad se selfie pojavio (a dobio je čak i svoju hrvatsku inačicu - SEBIČ) ljudi imaju jako veliku potrebu slikom zabilježiti sve što se događa u njihovu životu.

Mnogi smatraju da su oni koji objavljuju selfije umišljeni i egocentrični. No, možda ne bismo trebali suditi tako strogo. Sve dok se ljudi ne slikaju u pretjeranim količinama to je ipak samo zabava, popularni trend koji nikome ne bi trebao donijeti ništa strašno.

Ipak, u svojoj najbližoj okolini primjećujemo da su se osnovnoškolke počele fotografirati ne radi zabave, nego *za potrebe društva*, s puno šminke i raznim dodatnim efektima. Djevojke se fotografiraju onako kako ih dečki žele vidjeti, a to podrazumijeva pristojno isticanje *aduta*.

Selfiji su postali mjerilo popularnosti u društvu jer se putem njih pokazuje nečije bogatstvo i stil života, a to su danas glavni uvjeti koje morate ispuniti da biste bili popularni. Odrasli su skloni kriviti medije koji nam nameću takve *vrijednosti*, no ipak je na nama odluka što želimo i koliko ćemo svoju intimnost dijeliti s drugima. Riječi *koliko lajkova skupiš, toliko vrijediš*, teško da će itko shvatiti doslovno.

Treba poslušati i mišljenje stručnih osoba - ljudi koji ne mogu zamisliti dan u kojemu nisu objavili barem jedan selfie nalaze se na rubu ovisnosti. Stručnjaci su otišli i puno dalje, pa je nedavno otkriven SELFITIS - mentalni poremećaj. Selfitis je definiran kao „opsesivna želja za fotografiranjem samog sebe i postavljanje tih fotografija na društvene mreže, a to se čini zbog nedostatka samopoštovanja i popunjavanja praznine u intimnom životu“ (Američka psihijatrijska asocijacija). Selfitis su podijelili u tri faze, pa sada možete provjeriti jeste li, slučajno, blizu koje od njih.

U prvoj ste fazi (rubni selfitis) ako dnevno snimate 3 - 4 selfija, ali ih ne objavite. Druga vas je faza bolesti (akutni selfitis) zahvatila ako dnevno objavite 3 selfija. Kronični selfitis treća je faza bolesti - ako dnevno objavite 6 ili više selfija.

Tako je naš selfie ubrzo od riječi godine postao dijagnoza. Nadamo se da se niste pronašli ni u jednoj fazi bolesti, a ako, nedajbože, jeste, vrijedi znati da vam to neće pomoći kao isprika zbog izbjegavanja školskih obveza. I ne zaboravite: nedostatak poštovanja i prazninu u intimnom životu neće vam nadoknaditi ni najljepši selfie na svijetu.

Mara Krnić, 8. razred
OŠ Jure Kaštelana
Voditeljica: Maca Tonković

REPORTAŽA

Sraz prošlosti i budućnosti**U posjetu Zlatnom Gradu.**

Zlatni Grad. Grad Stotinu Tornjeva. Češku metropolu krasi još mnogo različitih imena. U slučaju da ne znate, moje odredište je očaravajući, neopisivo zanosni Prag.

Već na samom ulazu u grad vidjela sam da je poseban. Vozeći se glavnom cestom, otkrila sam dva njegova lica. S jedne strane uzdižu se velike visoke suvremene zgrade koje su istinski pokazatelj koliko je Prag zapravo moćan i moderan te da s pravom pripada u sam vrh europskih metropola. No, s druge strane nazire se stara gradska jezgra okružena velikim tornjevima iz srednjeg vijeka. Naime, upravo taj dio grada uvršten je na UNESCO-v popis mjesta svjetske baštine u Europi jer gotovo savršeno predočava jedan tipičan srednjoeuropski grad. Radoznalost me, naravno, odvela najprije na tu stranu. Prag ogroman, pun prometa u svim smjerovima. Ljudi užurbano jure širokim ulicama, čuju se automobilske sirene, glazba dopire iz krcatih trgovačkih centara.... Upravo zbog tolike gužve do središta je lakše doći podzemnom željeznicom. Kupivši kartu, istog trena sam porjurila pokretnim stubama do stanice. Hodnicima odzvanjaju glasovi sa šaltera i mukli udarci visokih peti. Uskoro ugledah sve jače svjetlo kako mi se približava iz tame. Nakon nagle škripe kočnica otvorila su se vrata željeznice i ja oprezno krochim unutra. Preplavio me je osjećaj straha dok smo plovili kroz tamu, no umirivali su me prigušeni zvuci grada iznad mene. Ponovno glasna škripa. Tama je nestala i radoznalo izadoh van iz podzemlja. Jednim pogledom bilo je nemoguće obuhvatiti djelić ljepote koja me zatekla. Bile su to Vaclavske namesti. Tako je bilo živo ovdje, sve je puno suvenirnica, štandova, i zanimljivih uličnih zabavljača koji smješkajući se prolaznicima, čine i mene presretnom što šetam ovim ulicama. Vjetar snažno šiba moje već ozeblo lice i raznosi raznolike bačene letke među prolaznicima. Jedan se zaletio ravno u moje ruke i s radoznalošću sam ga proučila. Češka kuhinja! Ne može bolje. Miris pečene svinjetine i tradicionalnih čeških *knedlički* osjetila sam već na samom ulazu u pivnicu. Upravo su pivnice glavna mjesta okupljanja Čeha gdje uživaju u jednom od glavnih simbola svoje domovine - poznatom češkom pivu. Čitava prostorija ispunjena je toplinom i ugodnim osjećajem srdačnosti i veselog duha domaćina.

Prošlo je podne. Čitav grad obliven je zlatnim sunčevim sjajem. Na glavnom trgu otvorene su terase i kafići i ljudi uživaju ćaskanju i ispijanju okrepljujuće kave. Kamo god se okrenem, okružuju me bogate srednjovjekovne palače i crkve te mi daju osjećaj da se zaista nalazim u dobu u kojem su nastale. Tada u daljini opazih predivni Karlov most, jedan od glavnih simbola Praga. Čim sam stupila na njega, ostala sam očarana. Rijeka Vltava neumorno teče ispod mosta i veselo pozdravlja sve turiste koji joj se dive. U njoj se odražava čitav grad koji, promatran s mosta, izgleda još veličanstvenije. Iako je u srcu Praga, Vltava je začuđujuće čista i čitavom gradu daje jedan novi sjaj. U daljini se naziru okolna brda i divovski Praški dvorac u četvrti Hradčani, proglašen najvećim dvorcem na svijetu. Upravo on upotpunjava cjelokupan pogled na grad i daje mu snažnu završnu notu.

Čitavom dužinom mosta prostiru se jedan do drugoga poredani kipovi brojnih svetaca. Svaki je jedinstven, ali onaj Svetog Ivana Nepomuka ima posebnu priču. Naime, kralj Vaclav IV. je, mučen ljubomorom želio otkriti vara li ga supruga, tražio vikara Ivana Nepomuka da mu otkrije što je ispovjedia. Budući da mu je odbio odati ispovjednu tajnu, za kaznu je bačen u rijeku upravo s Karlovog

mosta, a danas ga, svi koji onuda prođu, dodiruju u nadi da će im ispuniti zaželjenu želju. Dotaknula sam već izlizani palac Sv. Ivana Nepomuka i poželjela da ovo putovanje potraje još jako dugo.

Međutim, sa završetkom stolnoteniskoga turnira zahvaljujući kojem sam i posjetila češku prijestolnicu, moja praška avantura uskoro se približila kraju. Iako su mi od nje ostala samo sjećanja, ona još uvijek nisu izbljedila.

Jer, tko bi mogao tako čudesan grad ikako zaboraviti?!

Klara Bardač, 8. razred
OŠ Gustava Krkleca
Voditeljica: Marija Čavar Sopta

Anja Kosec, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

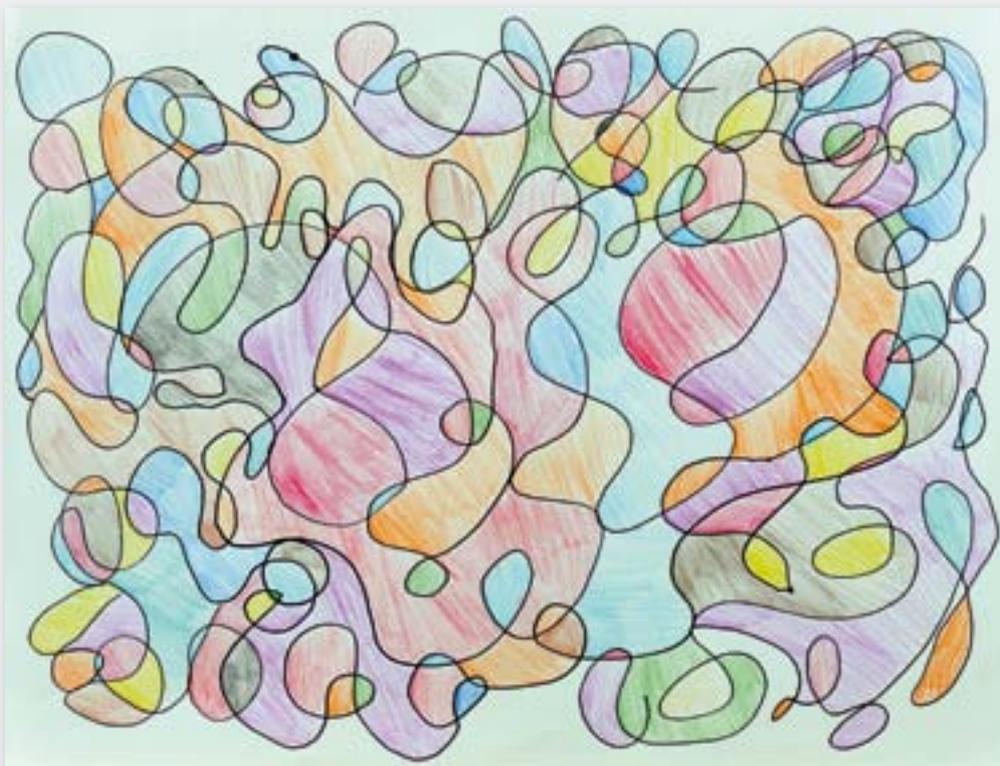
Svjetski dan romskoga jezika

Učenici naše Osnovne škole Jelkovec Petra Žugelj, Merisha Ajdin, Mateo Kokorić i Leonard Berishaj bili su prisutni u Knjižnici Sesvete na obilježavanju Svjetskog dana romskoga jezika. Kratko te vrlo zanimljivo predavanje o kojem su nas učenici izvijestili održalo se 5. studenog od 18 do 20 sati. Učenici su s nama podijelili doživljaje i mišljenja o romskoj kulturi. Prije predavanja u knjižnici dobili su tekstove romske poezije koje su naučili recitirati. Na početku su mislili da će biti vrlo teško jer je to bilo nešto sasvim nepoznato za njih, ali kada su se malo bolje upoznali s tekstom činilo im se vrlo zanimljivo i zabavno. Vrlo ih se dojmio romski jezik i naglasak. Rekli su nam da je bilo vrlo malo publike jer se par dana prije dogodila poplava u knjižnici, ali da ih to nije rastužilo i spriječilo u namjeri da izvrše svoj zadatak te nauče nešto novo. Mateu se događaj jako svidio jer je po prvi put nastupao na pozornici te je to za njega bio poseban doživljaj, a djevojkama se svidjela ukusna hrana i torta. Pohvalili su se da su dobili knjigu na romskome jeziku koju će svi zajedno pročitati te još ponešto saznati o romskoj kulturi i prošlosti. Također su dobili diplome i riječ zahvale zbog sudjelovanja na Svjetskom danu romskoga jezika. Najzanimljiviji dijelovi bili su im romska prošlost (od kuda potječu, kako je nastao njihov narod, države u kojima najčešće žive...) i romske pjesme. Na kraju su nam učenici rekli da je za njih to bilo vrlo lijepo iskustvo te da bi voljeli ponovno sudjelovati u obilježavanju Svjetskog dana romskoga jezika.

Ružica Ceboci, 8. razred

OŠ Jelkovec

Voditeljica: Ivana Zrno

Lea Peruško, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

PONEKAD JE TEŠKA PORUKA ŠUTNJE

Teško je kada telefon šuti, a kamoli čovjek

Šutnja je zlato, govori nam poznata poslovice

No, kada je malo bolje razmotrimo, shvaćamo kako ona vrijedi samo u pojedinim situacijama. Šutnja daje poruku. Bila ona dobra ili loša, uvijek govori. Ona je zagonetka koju nije lako riješiti. Zato ljudi ne vole šutnju. Najbolji su primjer svade u kojima jedna osoba cijelo vrijeme govori, a druga šuti. Onda dođe onaj trenutak kada zamoli - *Reci bilo što, samo nemoj šutjeti*. Šutnja ne može povezati ljude. Zato postoji razgovor. Njime se postiže međusobno povjerenje s glavnim ciljem, a to je iskren i uspješan odnos. Njega treba izgraditi. Šutnja je uljez. Ljudi jednostavno moraju razgovarati jer se, iznoseći svoja mišljenja i osjećaje, bilo da su isti ili različiti, povezuju. Pa ipak, šutnja nije ništa negativno. Ponekad. Poželjna je u trenucima kada ne želimo nekoga povrijediti, ne želimo lagati, prevariti...Tada je ona zlato. Ona je neodređena, tajnovita, daje više nejasnih poruka. Njome se zatvaramo u sebe, odvajamo se od drugih. Zato nam razgovor pomaže da postanemo pravi ljudi. Socijalna i društvena bića.

Ana Dujić, 8. razred

OŠ Bartola Kašića

Voditeljica: Marina Zlatarić

Mihael Gregl, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

INTERVJU S HRVATSKIM BORCEM ZA LJUDSKA
PRAVA IVANOM ZVONIMIROM ČIČKOM

Teško narodu koji ima „poslušnu” mladež

Mladi moraju imati prostora za preispitivanje svega onoga što smo im ostavili. Čuđenje i znatiželja važan su element filozofije odrastanja mladih. Preporučam im da traže svoj vlastiti put i da starije ne slušaju baš u svemu. Ispod velikih stabala raste samo trava.

Moj djed Ivan Zvonimir Čičak poznati je hrvatski borac za ljudska prava i, u komunističko vrijeme, za slobodnu Hrvatsku. Rođen je u Zagrebu kraj Kvaternikova trga gdje je i odrastao u katoličkoj obitelji. Već kao mladić pokazao je zanimanje za svoju domovinu Hrvatsku i tadašnje stanje u njoj. Izbačen je iz škole na dan mature zbog školske zadaće u kojoj je kao svoju domovinu naveo Hrvatsku, a ne Jugoslaviju.

Ujesen 1967. upisuje Pravni i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Izabran je za studenta prorektora i bio je jedan od vođa studentskog pokreta „71. godine, zbog čega je uhićen i osuđen na tri godine zatvora.

Danas je u mirovini, oženjen Marijom Čičak, rođenom Štambuk, čovjek s velikom obitelji, no i dalje u politici, na čelu Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava.

Na dan mature isključen si iz škole zbog tzv. ideoloških skretanja i nacionalizma. Reci nam nešto detaljnije o tome?

Istina. Bio sam isključen i bilo mi je zabranjeno daljnje školovanje u bivšoj Jugoslaviji. Točnije, bio sam izbačen zbog ovoga teksta: „Vremena su se promijenila. Danas ja sam slobodan. I nikada neću zaboraviti da kilometri ne predstavljaju razliku. I nikada neću zaboraviti povijest. Možda je autoput od Ljubljane do Gevgelije simbol onog što se zove SFRJ! To je naša otadžbina. Možda će jednom autoput Moskva - Berlin - Pariz - Atena biti simbol države koja će se zvati Europa. Ali dovi-jeka će mi moja domovina biti najdraža.”

Koja su tvoja osobna sjećanja na 1967. godinu i donošenje Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga jezika?

Imao sam dvadeset godina, ali se vrlo živo sjećam atmosfere u Zagrebu i hrvatskom društvu nakon njene pojave. Bio je to prvi signal da u Hrvatskoj još uvijek živi hrvatski nacionalni osjećaj i u tadašnjoj komunističkoj, ali i nekomunističkoj intelektualnoj eliti. Bilo je to prvo sjeme iz kojeg je kasnije prokljivala 1971. kao hrvatsko proljeće, a plod svega je stvaranje hrvatske države 1990. godine.

Nakon zatvora, odsluženoga jednogodišnjeg vojnog roka u Srbiji, ženidbe s Marijom Štambuk, komunističke vlasti zabranile su ti bilo kakvo javno djelovanje. Čime se baviš u to vrijeme?

Tada nisam mogao naći posao. Odlučio sam prodavati knjige, ali ubrzo mi je i to bilo zabranjeno pa sam pokrenuo vlastiti biznis i otvorio radionicu za izradu kožne galanterije. Uglavnom kožnih torba, danas još uvijek čuvam neke od tih predmeta, a neke sam poklonio svojoj djeci.

Jesu li ti stalni napadi i stres ugrozili tvoje zdravlje?

Da, bilo je svega, problema s koljenima i s trbuhom. Operiran sam barem desetak puta u nekoliko godina.

Zbog problema sa zdravljem živiš u Mariji Gorici. Otežava li to tvoj privatni i poslovni život?

Nimalo. Dapače, na imanju u Mariji Gorici živim u drvenoj kući - muzeju, koja stvara kreativnu atmosferu. Naime, u stanu u Zagrebu, koji ima 86 m², živi nas sedmero, tako da nema puno životnog prostora za moju vrstu posla. Intelektualna kreativnost, čitanje i pisanje zahtijevaju mir. To nalazim u Mariji Gorici. Svakodnevno sam zbog posla u Zagrebu, a vikendom obitelj dolazi k meni. Osim toga, imam puno cvijeća, voća i povrća, pa bavljenje time upotpunjava moj rekreativni odmor.

Da se malo odmaknemo od politike. Koliko jezika govoriš?

Govorim hrvatski, naravno, kao svoj materinski jezik te engleski i talijanski, a razumijem njemački jezik. Nekad sam učio francuski, ali davno je to bilo.

Usporedi svoju mladost s današnjom mladeži. Imaš li neki savjet za njih?

Teško narodu koji ima do kraja „poslušnu“ mladež. Mladi moraju imati prostora za preispitivanje svega onoga što smo im ostavili. Čuđenje i znatiželja važan su element filozofije odrastanja mladih. Preporučam im da traže svoj vlastiti put i da starije ne slušaju baš u svemu. Ispod velikih stabala raste samo trava. Naši mladi moraju biti Nazorova „Šikara“, ako znate za tu pjesmu, a starija preporučam da ne dociraju uvijek i da se sjete vremena kada su im njihovi stariji upućivali gotovo istovjetne kritike, iako možda s drugim naglascima.

Možeš li nam reći neke zanimljivosti iz zatvora?

Ah, bilo je nekoliko stvari; evo npr. naučio sam džepariti. Iako to ne primjenjujem u životu, jednom sam, pričajući sa svojom majkom, skinuo joj sat s ruke, a ona je to primijetila tek kasnije.

Koliko imaš djece, a koliko unuka?

Imam petero djece, a unuke sam prestao brojiti. Šalim se, unučadi zasad imam šestero, ali nadam se da će ih biti i više.

Sva tvoja djeca imaju dva imena. Zašto si tako odlučio?

Između ostaloga, i ja imam dva imena pa sam tako odlučio dati i svojoj djeci.

Hvala ti, djede, na ljubaznosti i sudjelovanju!

Hvala tebi, draga, bilo mi je zadovoljstvo.

Antea Čičak Kovačić, 8. razred

OŠ Nikole Tesle

Voditeljica: Mirjana Miljković

U čvrstom zagrljaju reklama

Jeste li kad pomislili da neke reklame neće privući nikoga da kupi reklamirani proizvod? Čudeći se koliko su glupe, zaključite da i njihovi tvorci vjerojatno dijele vaše mišljenje. Međutim, iza svega nerijetko je puno više. Reklamama se nastoji djelovati na našu svjesnu odluku o kupnji, ali i na našu podsvijest.

Ovo ljeto čitala sam knjigu „Mentalist“ koju je napisao svjetski poznati mentalist Lior Suchard. U njoj je jedna zanimljiva priča o reklamama. Čovjek iz priče išao je na posao kroz pothodnik uvijek istim putem. Probudio se jednog jutra i shvatio da je jučer pojeo sve pahuljice i da nema ništa što bi mogao jesti za doručak. Te pahuljice kupuje u trgovini koja se još nije otvorila pa je odlučio kupiti pahuljice u drugoj trgovini. Tamo nije bilo pahuljica koje on inače jede, ali je zato bilo pet različitih vrsta njemu nepoznatih pahuljica. Bez puno razmišljanja odlučio se za jedne od njih, iako ih nikad nigdje nije primijetio. Otišao je kući, pojeo ih i krenuo na posao. Ušao je u pothodnik i shvatio zašto je kupio baš one pahuljice. U pothodniku je bio ogroman promidžbeni plakat za pahuljice koje je odabrao. Prije ga nije primijetio, ali svaki dan prolazi pored plakata pa mu je ostao u podsvijesti. Kupio je te pahuljice iako nisu bile najjeftinije, najfinije, a ni reklama nije bila najbolja, samo najčešća i najveća.

Mislim da Lidl ima dobre reklame. Viđala sam u gradu velike plakate s natpisom: „Lidl“ koji pokazuju u kojem se smjeru Lidl nalazi i informacijom koliko je daleko. Ta reklama postići će veći uspjeh nego da na njoj piše samo: „Najbolji su proizvodi su Lidlu“ ili „Najjeftinije je u Lidlu“. Kad ljudi dođu u nepoznati dio Zagreba ili kad turisti dođu u Zagreb i ne znaju gdje su trgovine, vidjet će plakate koji će ih dovesti u Lidl i kupovat će u tim trgovinama. Nervira me što Konzum pretjeruje u reklamama. Onaj zeleni Kodi na televiziji govori kako su povoljne cijene (a nisu) umjesto da govori činjenice o kvaliteti proizvoda, ali činjenice, a ne da neka zgodna žena koja je plaćena za to kaže da je nešto zdravo, a nije. Reklame bi trebale informirati. Reklame na televiziji dosta su utjecajne ako su nazivi proizvoda kratki i lako se pamte. Reklame za igračke imaju najveći uspjeh jer je djeci važan izgled igračke i sama pomisao na novu igračku, a ne reklame. Djeca će se brzo zainteresirati i gnjaviti roditelje da im to kupe dok oni ne popuste.

Vjerujete li u moć reklama i u to da one podsvjesno djeluju na ljude? Ako ne, sjetite se kako sam na početku rekla da sam pročitala knjigu „Mentalist“ i spomenula pisca. I to je reklama! Sigurno ste pomislili kako je knjiga zanimljiva zbog priče koju sam prepričala i možda biste ju, ako je slučajno vidite u knjižari, kupili. Reklamirala sam i Lidl. Možda ćete se sjetiti ovog sastavka kada dođete u nepoznati dio Zagreba i uočite njihove reklame koje će vas dovesti ravno u Lidlove trgovine.

Sve što sam napisala (primjerice da su igračke najprodavaniji proizvodi) nisu činjenice nego moje mišljenje. Ja sam možda u krivu, ali je priča iz knjige istinita. Gledajte dublje i ne dajte da vas reklame prečvrsto zagrlje!

Petra Udovičić, 7. razred
 OŠ Augusta Šenoje
 Voditeljica: Ariana Etlinger

U djeci bude kreativnost, a majstorima vraćaju dostojanstvo

Projekt „Budi majstor“

Grad Zagreb kao partner u sklopu projekta „Budi majstor“ i pod motom „Učimo da ne zaboravimo“ od svih zagrebačkih škola izabrao je baš našu školu da bude jednodnevni domaćin ovome događanju. Cilj projekta je očuvanje tradicije i kulturne baštine, poticanje učenika na kreativnost i pobuđivanje zanimanja za stare zanate. Škola je ugostila članove Sekcije tradicijskih i umjetničkih obrta grada Slavonskoga Broda koji su tijekom dana u školskom dvorištu prezentirali stare obrte. Učenici su uživali u radionicama koje su predstavili opančar, kovač, lončar i potkivač konja, a naročito u vožnji ulicama naselja starim fijakerom. Iskoristili smo priliku da nešto više saznamo o našim gostima i zanatima koje su nam prezentirali.

Diplomirani pravnik koji obožava opanke

Gospodin Kruno Paun izrađuje opanke, jednu vrstu tradicionalne obuće. Po struci je diplomirani pravnik, a kako u struci nema posla, već se šest godina bavi ovim zanatom. Jedini je registrirani opančar u Republici Hrvatskoj, a taj ga je posao oduvijek zanimao. Naime, njime se preko pedeset godina bavio i njegov djed koji je imao svoju radionicu. Vrlo je često dolazio k njemu i pratio njegov rad. Nakon djedove smrti preuzeo je njegov posao, u početku neuspješno jer opanci nisu bili baš dobri. Danas su pak njegovi opanci jednako dobri kao i djedovi. Rekao nam je da svoje opanke izrađuje po narudžbi koje uglavnom stižu od Srbije do Kutine, ali i nekih stranih zemalja. Ovisno o zahtjevima kupca za izradu jednog para po komadu treba pet, šest pa i do sedam sati, a cijena opanaka kreće se od četiristo kuna pa nadalje. Da je u ovom poslu strpljivost i preciznost vrlo važna, uvjerali su se svi koji su pokušali napraviti rupice i zabijati čavlice u potplat.

Na kraju je gospodin Kruno pohvalio sudionike radionice, ali i izrazio zahvalnost prema djedu čijom je zaslugom on danas opančar koji ima čast prezentirati zanat koji je njegov djed obožavao.

Lončar koji ne radi polupane lončice

Gospodin Ivan Serdar je lončar koji je s učenicima podijelio radost i znanje izrade vaza, lonaca, zdjela. Rekao nam je da voli taj posao i da ga on ispunjava na poseban način. Prvo što je u svom poslu izradio bila je mala teglica za mlijeko i to prije trideset godina. Na pitanje izrađuje li svoje proizvode prema nekim nacrtima ili iz priručnika, odgovorio je da je svaki njegov proizvod unikat, svakoga je sam osmislio i izradio. Rekao nam je da s velikim zadovoljstvom svoje umijeće pokazuje djeci te da bi bio jako sretan kad bi se što više djece zaineresiralo za lončarstvo, a on bi ih rado podučio svemu što zna. Da bi mogao biti na dobrom putu, pokazali su učenici koji su za svoje učionice izradili svoje prve vaze i lončice.

Kovač svoje, ali i tuđe sreće

Gospodin Drago Žambok je kovač koji se tim zanatom bavi kao i prije njegov otac, djed i pradjed. Jedini je registrirani kovač u svojoj županiji. Ima radionicu u svom selu, ali i u Slavonskom Brodu, u brodskoj tvrđavi. Obnovio je tri stotine godina staru kovačnicu, radnju koja je potpuna identična onoj početnoj. Saznali smo da se od tog posla može donekle živjeti. Bavi se i izradom ograda, ali i educiranjem mladih o očuvanju satrih zanata jer kako gospodin Drago kaže: "Mi u djeci želimo pobuditi kreativnost, a majstorima vratiti dostojanstvo." Možemo reći da je pobudio kreativnost jer su se mnogi tek iskovani novčići našli na učeničkim dlanovima i u džepovima.

Od rupica i starog fijakera do uspješnog projekta

Bilo je zanimljivo svrdlom bušiti rupice i zakucavati čavlice na opancima, izraditi svoj prvi lončić, iskovati medaljon za uspomenu i s uzbuđenjem gledati potkivanje konja.

Strpljivo se čekalo i u redu da bi se provozalo pravim fijakerom pod sigurnom rukom kočijaša i mahnulo znatiželjnim prolaznicima. S obzirom na vesela lica učenika i njihovo aktivno sudjelovanje u radionicama, ovaj je hvalevrijedan projekt u našoj školi u potpunosti uspio.

Marko Josipović, 7. razred
OŠ Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Milvia Vuk

Edvard Djeveljekaj, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

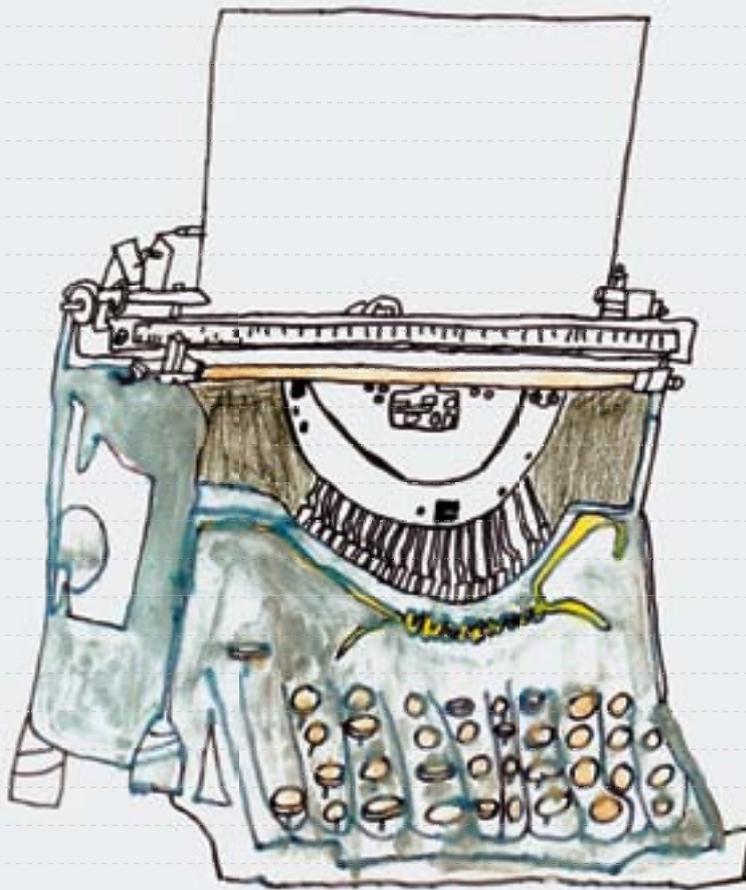
Učenici I. OŠ Dugave na Svjetskom šahovskom prvenstvu za mlade

Magdalena i Miljenko Muha, učenici I. osnovne škole Dugave sudjelovali su 19 - 30. rujna 2014. godine na Svjetskom šahovskom prvenstvu za mlade koje se održalo u južnoafričkom gradu Durbanu. Prvenstvo je bilo organizirano za dobne skupine kadeta i juniora do 18 godina, u konkurencijama do 8, 10, 12, 14, 16 i 18 godina. Kao pobjednica Republike Hrvatske Magdalena se našla u skupini do 12 godina, a Miljenko je pobjedu izborio u skupini do 14 godina. Uspjeh su zajedno s proostalih 9 igrača naše domovine udružili u Reprzentaciju mladih Hrvatske. Između stotinjak igračica u 11 kola Magdalena je završila kao 39., a Miljenko se u konkurenciji od nešto više od stotinu igrača našao na 30. mjestu. Konačni rezultati su pohvalni i poticajni, kako za sestru i brata Muha, tako i za cjelokupnu reprezentaciju.

Magdalena Muha, 7. razred

I. OŠ Dugave

Voditeljica: Ružica Jureta Mrganić

Gabrijela Perišić, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Razgovor sa Željkom Miličevićem, njemačkim studentom na praksi u Hrvatskoj

Važno je da se ne izgubi korijen predaka

U našoj školi obavljao je praksu student koji nas je brzo osvojio svojim simpatičnim hrvatskim izgovorom. Veselio se ovome razgovoru znajući da će ga i to podsjećati na boravak u domovini svojih predaka.

Rođeni ste u Njemačkoj...

Da, moji su roditelji podrijetlom iz Hrvatske, a ja sam rođen u Sindelfingenu blizu Stuttgarta. Grad je poznat po tome što se u njemu nalazi najveća tvornica Mercedes-Benza. Ako vidite na cesti automobil te marke C, A, S ili A klasu, to se napravilo u Sindelfingenu.

Jeste li išli u hrvatsku ili njemačku školu?

Išao sam u obje škole jer je meni i roditeljima bilo važno da naučim hrvatski jezik.

Kako ste se osjećali kao Hrvat u razredu?

Ako si stranac u Njemačkoj, moraš uložiti više truda da postigneš isti uspjeh kao domaćin. Rekao bih da se mora uložiti 130 %, a gleda se da je 80 %.

Koji su vam bili najdraži predmeti?

Moji najdraži predmeti bili su povijest, sport i njemački.

Zašto ste se odlučili za zanimanje profesora?

Meni je taj posao interesantan jer se radi s ljudima i nikad nije dosadno. Ipak su učenici dosta zanimljivi i meni se sviđa da mogu njima nešto pokazati.

Kako to da ste došli baš k nama na praksu?

Na Pedagoškom fakultetu u Ludwigsburgu studiram povijest, vjeronauk i njemački jezik. Sedmi sam semestar i moram odraditi pet praksa u nastavi. Imao sam mogućnost birati i otići u inozemstvo. Odlučio sam se za Hrvatsku jer me uvijek zanimalo kakav je hrvatski školski sustav i kakav je svakodnevni život u njoj s obzirom da sam u domovini bio samo tijekom ljeta. Raspitivao sam se kod više škola i vaša škola me primila. Sretan sam da je tako ispalo.

Zašto ste se osim povijesti i njemačkog odlučili studirati i vjeronauk?

Ja sam se odlučio za predmet vjeronauk jer je za mene važno da se ne gubi vjera i povjerenje u sebe. Odrastao sam u jednom multikulturalnom društvu i važno je da se ne gubi korijen predaka jer ako se izgubi to i vjera, onda ti sebe izgubiš.

NATJECANJA I POPRAVNOG NEMA

Recite nam nešto o njemačkom sustavu obrazovanja...

Svaka pokrajina sama odlučuje o školskom sustavu. Škole se smatraju posebnim organom i mogu svoje poslove same rješavati. Negativna strana je što su velike razlike u općim uspjesima unutar Njemačke. Osnovna škola zove se Grundschule. Upisuju je učenici 1. - 4. razreda. Prije je bila podjela po mjestu stanovanja/dijelu grada, a danas je slobodan izbor škole. Raspodjela nakon osnovne škole je: Gesamtschule (skupna škola), Hauptschule (glavna škola), Realschule (realna škola), Gymnasium (gimnazija). U nekim se pokrajinama podjela obavlja nakon 6. razreda. Do 2012. godine o podjeli je odlučivao razredni učitelj, a nakon 2012. godine roditelji. Prednost je što se sprječava diskriminacija, a nedostatak što učenici često nisu pogodni za odabranu školu.

Kako izgleda radni dan naših vršnjaka?

Ne radi se u smjenama, razredi su veći, do 32 učenika, sat traje 45 minuta, ponekad imaju i blok satove bez pauze, a nastava traje do 12,30 sati. Popodne do 16 sati održavaju se razne aktivnosti, pišu se domaće zadaće, neki učenici moraju ostati po kazni. U tom dijelu dana s njima ne rade njihovi učitelji nego drugi, npr. studenti kao ja. Natjecanja nema s namjerom da se učenici ne diskriminiraju.

Praznici?

Zavise od pokrajine do pokrajine, uglavnom su uskrсни, ljetni, jesenski i zimski praznici.

Ocjene i kazne...

Ocjena 1 je najbolja ocjena, a 6 najlošija. Postoje i ove ocjene 1,1; 1,2;... Kazne su pisanje kaznenih sastavaka, boravak nakon nastave u školi, a krajnje izbacivanje iz škole. Nema popravnog, školska godina se mora sva ponoviti.

S kojim se problemima suočavaju njemačke škole?

Primijetio sam da vaša škola ima kompletnu stručnu službu. Kod nas nedostaju stručne osobe poput psihologa, pedagoga., tehnička pomagala često nisu u funkciji, šteti se na pogrešnim stvarima, udžbenici su katastrofalni, internet je kao nužno sredstvo izvora nastavnih informacija. Nivo škola opada sve više, zahtjevi prema učenicima se smanjuju. Postoji mišljenje da se učenike ne smije previše opteretiti. Već sam rekao da postoje i velike razlike u uspjesima među pokrajinama, npr. završena gimnazija u Bremenu jednaka je završenoj Hauptschule u Baden-Württembergu. Učiteljice se teže zapošljavaju, učitelji su odgovorni za sve, a plaće im se razlikuju od pokrajine do pokrajine.

Kakva je disciplina u njemačkoj školi?

To zavisi od profesora. Kazne su strože, ali nikad nisam imao problem s učenicima niti tamo niti ovdje. Volim disciplinu i to sam preuzeo od Nijemaca.

Tko je bio kod mene na nastavi, sigurno zna o čemu govorim. Nadam se da nisam bio previše strog jer mi je važno da se učenici dobro osjećaju u školi i da se ne boje profesora.

VJERUJEM U HRVATSKI NAROD

Što biste promijenili u hrvatskom obrazovnom sustavu?

Moglo bi se razdijeliti učenike poslije 6. razreda da se opredijele prema svojim mogućnostima i interesima.

Njemački gradovi i Zagreb...

Gradovi u Njemačkoj su vrlo uredni, ali ima manje života na cesti. Zagreb mi se sviđa jer je živ grad i stvarno sam se zaljubio u njega.

Što mislite o stanju u Hrvatskoj?

Nadam se da će se popraviti jer vjerujem u hrvatski narod.

Mislite li ikada doći zauvijek u Hrvatsku?

Kad bih ovdje imao siguran posao, rado bih došao.

Još malo pa odlazite iz Hrvatske. Imate li štogod reći na rastanku?

Žao mi je što je praksa prošla. Bio sam ovdje mjesec dana i mnogo toga naučio. Puno toga mi se sviđa u vašoj školi. Najzanimljivije bile su mi maškare. Iznenadio sam se da su se i profesori maskirali jer je to u Njemačkoj neobično. Odnos profesor- učenik puno je topliji nego u Njemačkoj. Po-
trudit ću se ostati u kontaktu s profesorima jer su svi bili ljubazni prema meni. Hvala i vama učeni-
cima što ste me tako toplo primili i oprostite ako sam ponekad pogriješio u pravopisu i gramatici.

Dora Vukušić, 8. razred

OŠ Vjenceslava Novaka

Voditeljica: Milvia Vuk

Zdravstveni odgoj u mome razredu

O čemu se uči na satovima zdravstvenog odgoja?

Na početku ove školske godine razrednica je najavila da ćemo se baviti zdravstvenim odgojem. Nismo znali što ćemo točno raditi. Mislili smo da ćemo samo razgovarati o ovisnostima, zdravoj prehrani i tjelovježbi o čemu često slušamo na televiziji. Ali nastava zdravstvenog odgoja donijela nam je neka iznenađenja.

Sredinom listopada razrednica je rekla da u četvrtak u školu donesemo voće, med i začine. Kako se ne bi dogodilo da svi kažu da će nešto donijeti, a nitko ništa ne donese, odredili smo što tko mora donijeti. Nije rekla zašto nam voće treba, a mi je nismo pitali. U školi su se obilježavali Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje pa smo mislili da voće moramo donijeti za završnu priredbu u petak. Ali, razrednica je zamislila nešto posve drugo.

I u školi postoje ugodna iznenađenja

U četvrtak, 15. listopada 2014., učenici 6.a došli su u školu s vrećicama prepunim plodova jesenskog voća: jabuka, krušaka, grožđa, šljiva, banana, šipka, mandarina, limuna i naranči. Bilo je tu i suhog voća, a Enrique je donio čak i goji bobice. Neki su učenici donijeli orašaste plodove: bademe, orahe i lješnjake. Osim jesenskih plodova među onim što smo donijeli u školu našli su se i med i različiti začini. Ja sam donijela cimet.

Nakon drugog velikog odmora u 10,30 sati došao je sat razrednika. Razrednica je provjerila jesmo li donijeli sve što smo trebali i bila vrlo zadovoljna. Rekla nam je da ćemo obilježavanje Dana zahvalnosti za plodove zemlje povezati s nastavom zdravstvenog odgoja pa ćemo na tom satu razrednika pripremiti zdrav međuobrok - voćnu salatu.

Kad smo čuli što ćemo raditi, unaprijed smo se razveselili - ne voćnoj salati nego zato što će ovaj nastavni sat biti drugačiji od ostalih. Na njemu nećemo morati mirno sjediti u klupama nego ćemo biti stvarno aktivni. To je bila promjena.

Prije nego smo započeli s poslom, s razrednicom smo kratko porazgovarali o tome zašto je važno jesti voće - zato što je puno vitamina i minerala i daje nam energiju. Ima u sebi puno vode i dobro je za probavu. Sve je to važno da budemo zdravi.

Priprema voćne salate - i posao i zabava

Kod pripreme voćne salate morali smo se strogo pridržavati svih higijenskih pravila. Prije nego smo počeli pripremati salatu dobro smo oprali ruke.

U kuhinji su nas čekale tete kuharice s potrebnim priborom: pladnjevima, noževima, drobilicom za orašaste plodove, citrusetom za cijedenje agruma te zdjelicama, šalicama i žlicama. Naše dvije Dore i Karla sav potreban pribor donijele su u razred.

Čekalo nas je dosta posla. Pred nama je stajala povećá hrpa voća, ali to je za nas bila prava zabava. I djevojčice i dječaci marljivo su prionuli na posao. Rezalo se, sjeckalo, gulilo i cijedilo... Djevojčice su gulile, rezale i sjeckale jabuke, mandarine, kruške i ostalo voće, a potom ga rasporedile u nekoliko većih zdjela. Dječaci su na sebe preuzeli teži dio posla. Njihov glavni pribor za rad bila je drobilica kojom su lomili ljuške oraha, badema i lješnjaka, a potom su orahe, bademe i lješnjake samljeli. Iscijedili su sok iz mandarina i naranči. Moramo priznati da su postupili kao pravi kavaliri s obzirom da se radilo o poslovima koji su zahtijevali snažnije ruke. Nakon što smo pripremili sve potrebne sastojke, izrezano voće u zdjelicama posuli smo orašastim plodovima i začинима, prelili medom, promiješali i podijelili ga u šalice.

Svi su rado sudjelovali u poslovima oko pripreme voćne salate. Ali, kao i uvijek, iako je za sve nas bilo dovoljno posla, bilo je i onih koji su pronašli izliku da ne rade ništa. Tako je poznati trojac - Vanja, Melanie i Luka tvrdio da nemaju što raditi pa su se zabavljali trčkarajući od jedne do druge skupine, promatrali tko što radi i onda to komentirali. To je potrajalo sve dok razrednica nije shvatila o čemu je riječ pa ih je zaposlila slaganjem stolova i stolaca. Bilo je i drugih koji su našli način da posao pretvore u zabavu. Većina nas još nikada nije probala goji bobice. Neki su na tom satu prvi put čuli za njih pa je Leonardo odlučio sve one koji ih još nisu probali upoznati s ne baš privlačnim okusom ovoga zdravoga voća. Hodao je naokolo i nudio svima da ih probaju. Zatim je željno iščekivao što će biti. Kad ih stavite u usta, goji bobice imaju posve običan okus - ni sladak ni kisel. Kad ih malo prožvačete, postanu jako kisele i gorke pa tada i lice onoga koji ih kuša poprimi „kiseo” izraz. Leonardo je baš to i čekao jer bi se tada na njegovu licu pojavio izraz oduševljenja.

Na sat je došla i školska knjižničarka kako bi fotografirala sve što će se događati. To je bio još jedan razlog za zabavu. Neki su učenici slučajno „uhvaćeni” u smiješnim situacijama. Neke je prema voćne salate jako oraspoložila pa su se u svakom trenutku bili spremni slikati. Tako je Jan Luka snimljen kad je prao ruke, cijedio limun i mljeo orahe, a na jednoj od fotografija se vidi i da mu je voćna salata bila jako ukusna. I Enrique je iskoristio priliku da pokaže svoj poznati smisao za humor. Odlučio je pozirati u stilu poznatog kuhara Jamiea Olivera dok je sjeckao bananu na kolutiće s izrazom lica nalik Mickeyu Mausu. Djevojke su ipak bile malo ozbiljnije pa su u skladu s onim što smo radili pozirale s voćem u rukama: Lorena drži jabuku, Karla grožđe, Patricija čašu narančina soka, a Katarina staklenku meda. Tako su na fotografijama, osim onoga što smo radili, ostala zabilježena i naša vedra i nasmijana lica.

Nakon svega cijeli je razred mirisao po voću, medu i cimetu. Probali smo voćnu salatu. Neki su rekli da im je jako ukusna, dok drugi baš nisu bili oduševljeni njenim okusom. Probala je i razrednica, a ponudila je i gospođi knjižničarki da i ona proba. Ona je rekla da ne voli jesti voće pripremljeno na taj način nego da više voli različite kombinacije voća pripremljene sokovniku te voćne kolače. Netko je primijetio da nije primjereno spominjati kolače na satu zdravstvenog odgoja, pogotovo kad se govori o zdravoj prehrani, pa makar se radilo i o voćnim kolačima. Bez obzira je li nam salata bila dobra ili nije, svi smo se složili da smo se dobro zabavili. Tom školskom satu posvetili smo i cijeli broj zidnih novina. Napisali smo članke o onome što smo radili i voću koje smo koristili pa smo s tekstovima i snimljenim fotografijama napravili malu foto-reportažu.

Bilo je još satova zdravstvenog odgoja. Na njima smo najviše razgovarali o zdravim prehranbenim navikama. Istaknuli smo važnost doručka koji većina učenika preskače ako imaju nastavu ujutro. U školi čekaju užinu do 10,30 sati do kada su već toliko gladni da im padne koncentracija i ne mogu normalno pratiti nastavu.

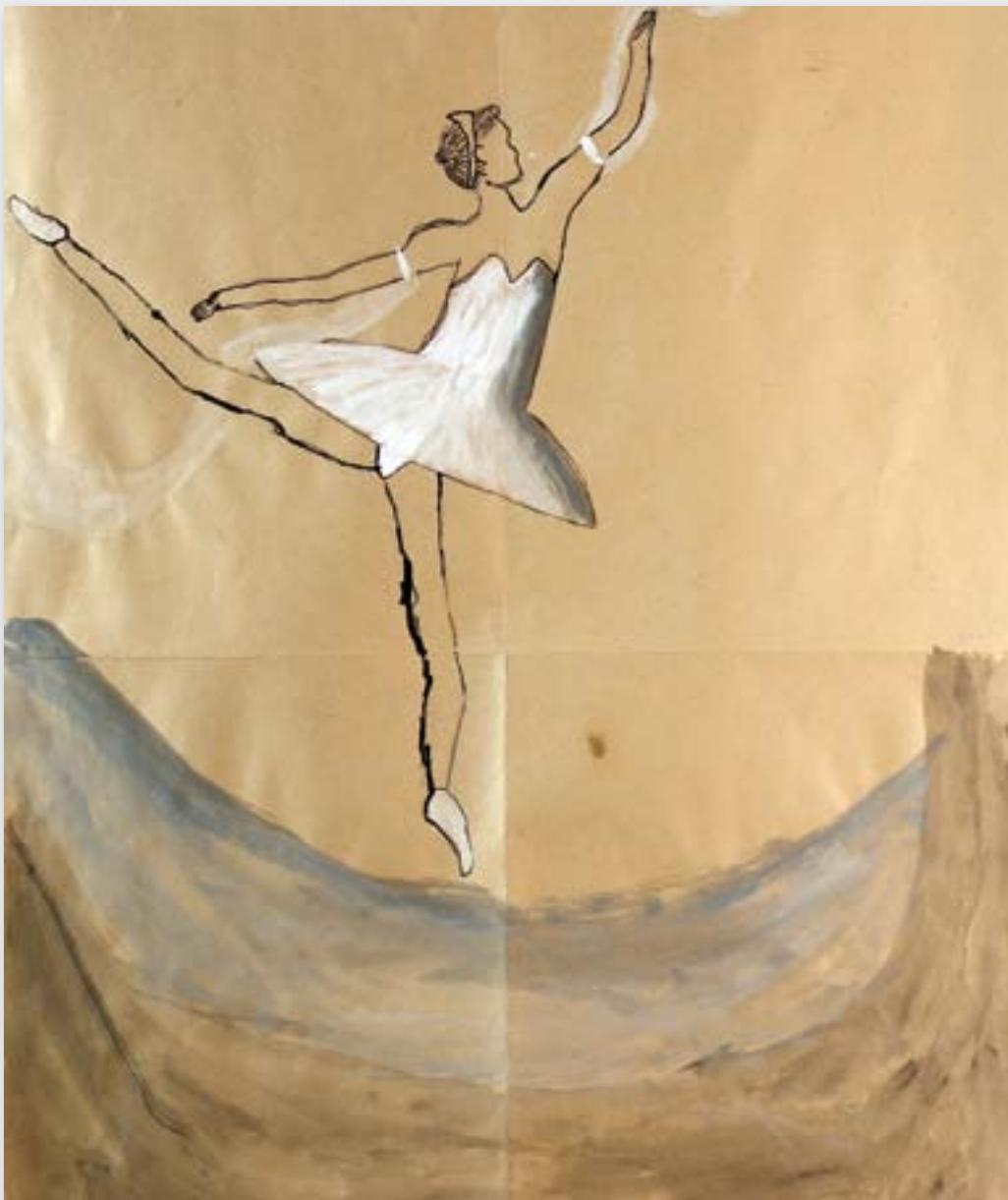
Najzanimljiviji je bio sat na kojem smo razgovarali o tjelesnom. Svi znamo da je vježbanje povezano sa znavljenjem i da je dobro da imamo tjelesni u školi. Problem je bio u onome što smo na satovima tjelesnog radili. Tako na primjer, umjesto da im pomognu, izvodeći gimnastičke vježbe neki su se učenici uspjeli ozlijediti, a neke vježbe, poput zvijezde, učenici s viškom kilograma ne mogu ni napraviti. Svi smo se složili da bi bilo bolje da barem jednom tjedno igramo odbojku. Tako bismo se više kretali, usput zabavili i stekli kondiciju, a učenici s viškom kilograma možda bi i malo smršavili, ali nas nitko ništa ne pita.

Umjesto zaključka...

I ja sam imala nekoliko prijedloga kako bismo nastavu zdravstvenog odgoja i tjelesnog mogli učiniti korisnijom i zanimljivijom, ali sam mudro šutjela jer priznajem da, kao i većina drugih, nemam pravo nikoga kritizirati. Znam da, bez obzira na to koliko mi u školi pričali o zdravoj prehrani i tjelovježbi, teško da ćemo se onoga što smo naučili pridržavati.

Mogu početi od same sebe. Prije nekog vremena baka mi je kupila DVD s vježbama za oblikovanje tijela Renate Sopek. Tako je, valjda, pokušala uvesti neku vrstu kućnog zdravstvenog odgoja. U početku sam se veselila, mislila kako je to dobro i obećala samoj sebi da ću stvarno vježbati. Ali, umjesto da uz njega vježbam, moram priznati da ga najradije gledam udobno smještena u naslonjaču slasno grickajući slani, masni i nezdravi čips. Ipak, vi se nemojte povoditi za mojim lošim primjerom nego se zdravo hranite, jedite voće i - vježbajte!

Stella Krpan, 6. razred
OŠ Čučerje
Voditeljica: Adrijana Pavlović

Valeria Škurla i Mia Petrovčić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

PREDLOŽENI*

**Samoostalni
novinarski
radovi**

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

*predloženi radovi za Državnu smotru

Bijeg nije rješenje

U studenome, Mjesecu borbe protiv ovisnosti, svi učenici sedmih razreda imali su priliku u školskoj dvorani pogledati predstavu „Bijeg nije rješenje“ Teatra Tirena. Predstava redateljice Marine Petković Liker progovara o problemima s kojima se mogu suočiti tinejdžeri.

Radnja prati troje maloljetnika koji se u uvodnom dijelu vraćaju u svoju prošlost i kroz dinamične scene upoznaju gledatelje sa svojim obiteljima i problemima koji su ih doveli do ovisnosti o drogi. Upoznajemo tri obitelji - prezaposlene roditelje koji nemaju vremena za svoju kćer, prezastitničku samohranu majku čiji savjeti teško dolaze do sina te obitelj u kojoj je otac alkoholičar. U svim ovim obiteljima djeca su nesretna te započinju s bijegom od problema, upadaju u loše društvo i počinju s eksperimentiranjem droge dok ne postanu teški ovisnici.

Mladi glumci Marija Šorša, Dino Škare i Nina Horvat s malo rekvizita- mikrofona i sunčanim naočalama različitim su situacijama vrlo uspješno i uvjerljivo odigrali više uloga. Iako je scena bila skromna, tek s tri stolca na kotačiće, u svakom se trenutku moglo doživjeti mjesto radnje. Glazba, koju je skladao Darko Horvat, i zvukovi upotpunili su ugođaj, pratili tijek radnje te pripremali gledatelje na promjenu uloga. Zanimljivost predstave je i ta što je učenicima približila opasnosti u koje se može upasti konzumacijom droge, a da niti jednom nije rečeno NEMOJTE.

Na kraju su učenici imali priliku razgovarati s glumcima. Promišljali su kako se sve tinejdžerski problemi mogu riješiti, kome se sve mogu obratiti za pomoć. Došli su do zaključka da se od problema ne smije bježati jer kako sam naslov kaže Bijeg nije rješenje. Gromoglasan pljesak nagradio je ideju, trud i izvrsnu glumu članova Tirene.

Nika Novak Stanko, 7. razred
OŠ Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Milvia Vuk

Marko Šainović, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Čarobne ruke na koje smo ponosni

Dr. Stipislav Jadrijević, jedan je od najistaknutijih liječnika KB Merkur koji se bavi transplantacijskom medicinom. Razgovarajući s njim upoznala sam se sa svijetom medicine u kojem je sa svojim timom izveo čudesne pothvate koji se danas smatraju vrhuncem moderne medicine u svijetu. Otvoreno razgovarajući s njim, saznala sam mnogo o njegovom odrastanju, medicinskim zahvatima, ali i hobijima koji ga opuštaju nakon dugotrajnih operacija.

Sjećate li se svoje osnovne škole? Možete li obrazovanje toga vremena usporediti s današnjim?

Naravno da se sjećam. Što sam stariji, uspomene mi sve više naviru, pogotovo kada sretnem prijatelje koji su sa mnom išli u razred. U vrijeme kada sam ja pohađao osnovnu školu bilo je jednostavnije. Danas djeca imaju puno više školskih obaveza i izvanškolskih aktivnosti, a samim tim i manje slobodnog vremena.

Kada ste odlučili studirati medicinu i što Vas je njoj privuklo?

Vjerovali ili ne, Medicinski fakultet upisao sam radi oklade. Moj izbori za fakultet bili su građevina ili elektrotehnika. Sasvim slučajno, u četvrtom razredu srednje škole, pred sam kraj školske godine, razrednica je pitala tko će što studirati. Jedna je učenica rekla da se na Medicinski fakultet ne može upisati ako se nema veza. Na tu njenu konstataciju rekao sam neka uči i da će sigurno proći jer da ja idem na medicinu sigurno bih prošao, na što mi je ona replicirala da su godinu prije i pametniji od mene pokušali pa nisu prošli. Tako je pala oklada pred cijelim razredom i razrednicom da ću položiti prijemni na Medicinskom fakultetu. Rezultat toga je da smo danas i ona i ja liječnici.

Kako je teklo Vaše medicinsko obrazovanje i koliko je trajalo?

Završio sam srednju školu u Sinju, potom Medicinski fakultet u Zagrebu u trajanju od pet godina. Nakon fakulteta slijedile su još četiri godine specijalizacije iz opće kirurgije. Po završetku specijalizacije otišao sam u Australiju, točnije u sveučilišnu bolnicu Monasch u Melbourneu učiti transplantaciju jetara i gušterače. Nakon povratka iz Australije, vratio sam se KB Merkur u Zagrebu gdje i danas radim. Po povratku u Zagreb završio sam i subspecijalizaciju iz abdominalne kirurgije u trajanju od dvije godine i na kraju otišao u Berlin učiti transplantaciju bubrega. To bi vam bilo ukratko moje institucionalno školovanje, ali trebate znati kako se mi liječnici svakodnevno školujemo prateći stručnu medicinsku literaturu.

Biste li mladima danas preporučili da se danas bave medicinom i zašto?

Mišljenja sam da je svaki posao vrijedan i da bi osoba bila sretna u životu, mora između ostalog raditi posao koji voli. Medicina je u jednu ruku specifična. Osim znanja, potrebna je i manualna spretnost, a na kraju i odlučnost. Sve tri karakteristike, osoba mora posjedovati da bi bila dobar liječnik. Da, preporučio bih mladima da se bave medicinom jer je to iznimno dinamična prirodna znanost koja daje stručne izazove gotovo na svakodnevnoj bazi. Također, ne treba zanemariti ni humani aspekt.

Kako izgleda Vaš uobičajeni radni dan?

Ustajem obično u 6h i 15 min. U bolnicu stižem oko 7 h. Slijedi jutarnja kava u kantini uz dnevne novine. Vizite na odjelu započnu u 7 h i 45 min, a završe velikim jutarnjim sastankom u 9 h. Svakodnevno operiram, a u salu ulazim u 9 h i 30 min nakon što anesteziolozi i mlađi kirurzi pripreme pacijenta za operativni zahvat. Obično imam jedan do dva operativna zahvata dnevno. S obzirom da se bavim i transplantacijskom kirurgijom, u svako doba dana i noći kolegama sam na raspolaganju ukoliko imamo raspoloživi organ za transplantaciju.

Koji je Vaš najnaporniji zahvat koji ste obavili i koliko je trajao?

Radilo se o mladoj pacijentici koja je imala ozlijeđenu jetru. Naime, pacijentica je u KBC Split nakon ozljede jetara u periodu od 48 h operirana 5 puta pri čemu je dobila preko 75 litara krvi i krvnih pripravaka. Ni nakon pete operacije kolege nisu uspjeli zaustaviti krvarenje pa su me pozvali u Split. Za Split sam krenuo popodnevnim letom. Došavši u Split, krenuli smo odmah u salu jer je pacijentica bila kritično. Imala je aktivno krvarenje iz jetara. Letimičnim pregledom CT snimaka uočio sam da je jetra iznimno oštećena što sam se uvjerio kad sam otvorio pacijenticu. Jedini način da zaustavim krvarenje bilo je da cijelu jetru izvadim van i na taj način zaustavim krvarenje. Nakon što sam to napravio, pacijenticu smo u pratnji anesteziologa na aparatima i bez jetara helikopterom prebacili u KB Merkur. Na svu sreću, to poslijepodne bila je eksplantacija u KB Dubravi. U KB Merkur smo stigli oko 23 sata gdje nas je već čekala jetra, te smo nastavili operaciju. Pacijentica je bila sitnije građe, a darivatelj krupan čovjek. Došlo je do disproporcije veličina jetara pa sam morao jetru prije ugradnje podijeliti na dva dijela. Veći dio sam ugradio pacijentici, a cijeli postupak je završio oko 3 h ujutro. Pacijentica se nakon transplantacije brzo oporavila i za dvadesetak dana otpuštena je iz bolnice. Od operacije je prošlo 3 godine i danas se dobro osjeća.

Opišite nam kako ukratko izgledaju transplantacije

Transplantacija je jedan od složenijih zahvata u modernoj medicini. Donirati organ ili dio organa može živa osoba (npr. bubrež ili dio jetara) i moždano mrtva osoba. Danas, u svijetu se većina organa transplantira s moždano mrtve osobe. Pojednostavljeno rečeno, organ kojemu je znatno oštećena funkcija treba zamijeniti zdravim organom. Mi u KB Merkur osim transplantacije jetara radimo još i transplantaciju gušterače, bubrega i tankog crijeva. Trenutno je naš transplantacijski centar vodeći u svijetu. Godišnje napravimo oko 200 raznih transplantacija. S kirurške točke gledišta, najjednostavnija je transplantacija bubrega, a najkompliciranija transplantacija jetara. Kako izgledaju bolesna i zdrava jetra možete vidjeti na slici.

Koji je Vaš najveći uspjeh na koji ste ponosni?

Bilo ih je više, a među njih spada i već opisana operacija. Također, ponosan sam što sam prvi u RH uspješno presadio gušteraču i tanko crijevo. Prije nekoliko mjeseci sam jednoj mladoj pacijentici koja je imala veliki tumor jetara, izvadio jetru iz tijela. Na drugom sam operacijskom stolu izvadio tumor iz jetara, te zdravi dio jetara ponovno vratio u pacijenticu. Ona je oko sat vremena bila bez jetara. Ova vrsta operativnog zahvata se jako rijetko izvodi u svijetu i do sada ih je napravljeno samo 16 uključujući i ovaj. Operacija je prošla bez komplikacija i danas se pacijentica dobro osjeća.

Kako se osjećate nakon obavljene operacije kada ste svjesni da ste tako spasili još jedan život?
Umorno, ali nadasve sretno i zadovoljno.

Jeste li u kontaktu s tim pacijentima nakon transplantacije?
Naravno, redovito ih viđam na kontrolama.

Imate li hobi? Što Vas opušta nakon napornoga dana?

Kada imam malo slobodnog vremena, volim otići u ribolov bilo riječni ili morski, a nakon napornog dana par sati dobrog sna dobro mi dođe. Posebno se opustim uz klapske pjesme moje omiljene klape Sinj.

Potječete iz Sinja. Koliko ste vezani uz rodni kraj?

Supruga i ja potječemo iz Sinja. Tamo nam žive roditelji, rodbina i puno prijatelja tako da smo jako vezani uz rodni kraj.

Vezani ste i uz alkarsku tradiciju. Podržavate li svoga sina Filipa da jednoga dana postane alkar?

Naravno! Moj sin Filip od malih nogu voli konje. Trenira preponsko jahanje i njegovu želju da jednoga dana postane alkar oduvijek podržavam.

Što biste poručili mladima koji planiraju svoju budućnost, ostati u Hrvatskoj ili otići u neke druge zemlje koje im omogućuju bolju budućnost?

Poručio bih im da ostanu u Hrvatskoj jer Hrvatska treba pomoć mladih i pametnih ljudi i kao takvi moći će doprinijeti stvaranju bolje budućnosti svih nas koji živimo u našoj domovini.

Završavajući ovaj intervju, saznala sam da je dr. Jadrijević predložen za nagradu Ponos Hrvatske na čemu mu mi iskreno čestitamo. Zbog ljudi poput njega, jednostavnog, skromnog, vrsnog stručnjaka koji svojim čarobnim rukama vraća otpisane živote, ova nagrada zaista ima smisla jer je on za sve nas zaslužio biti hrvatski ponos svjetskoga glasa.

Leonarda Farkaš, 8. razred
OŠ Rudeš
Voditeljica: Miranda Kekez

Da mi je samo pet minuta

Suvremeno društvo traži sve veće kompetencije i nudi sve brojnije aktivnosti već od najranije dječje dobi. Sport, glazba, ples, strani jezici- samo su neke od mnoštva mogućnosti ponuđenih roditeljima, odnosno djeci. Ostane li djeci imalo slobodnog vremena nakon te brojne ponude? Koliko ona danas imaju vremena u kojem „po svojoj volji odabiru oblike i sadržaje odmora, razonode i stvaralaštva“, (kako slobodno vrijeme definira Pedagoška enciklopedija)? Kakvim sadržajima ispunjavaju svoje slobodno vrijeme i jesu li im oni po volji, pitali smo učenike drugih, četvrtih, šestih i osmih razreda naše škole. A također smo o slobodnom vremenu i obvezama pitali njihove roditelje i bake.

Sport, tv, čitanje, izlasci u trgovačke centre...

Naši se učenici u svoje slobodno vrijeme najviše bave sportom i taj je postotak sve veći kako oni postaju stariji. Tako se tek 27% učenika drugih razreda bavi sportom, u četvrtim razredima taj se broj spustio na 18%, u šestom razredu porastao je na 34%, da bi se u osmim razredima popeo na 48%.

Tv se najviše gleda u šestim razredima, njih 29%, dok četvrtaši najviše čitaju, njih 12%. Podatak koji začuđuje je 0% čitatelja u drugim razredima, a ono što ohrabruje je da čitanje ipak nije zamrlo, već 9% učenika u šestim i osmim razredima čita u slobodno vrijeme. Svakako smo očekivali veći postotak provedenog vremena na računaru od dobivenih rezultata- 5% u drugim razredima, 9% u četvrtim, 8% u šestim i tek 4% u osmim razredima. Možda nas nisu dobro shvatili jer se na fejsu, igricama, Instagramu...može biti i na mobitelima?

Najviše se slobodnog vremena ima preko vikenda, iako mnogi imaju obveza i u tim danima. Upravo se preko vikenda održavaju sportska natjecanja i glazbeni, plesni ili scenski nastupi. Postotak učenika s takvim obvezama kreće se od 9% do 20%. Velik broj učenika koristi vikend i za učenje. Vikendom najviše uče učenici šestih razreda, njih 28%, dok su se učenici osmih razreda izjasnili kako vikendom ne uče. Brojni trgovački centri u Zagrebu postaju sve češće mjesta obiteljskog izlaska i druženja. Tako naši učenici umjesto na izlete u prirodu, odlaze na izlete u trgovačke centre što pokazuju rezultati naše ankete. Broj učenika koji vikende provode u prirodi spušta se s povećanjem dobi učenika s 15% na 4%, dok se postotak provedenih u trgovačkim centrima kreće u rasponu od 10 % do 15% kod svih uzrasta. Ohrabrujuće je što se ipak još mnogi vikendom druže i s obitelji i s prijateljima.

Nijedan dan bez obveza

Da se ne bismo bavili samo rezultatima anonimnih anketa, pitali smo poimence određene učenike o njihovim obvezama i slobodnom vremenu.

Ivan Bule polazi treći razred i član je Nogometnog kluba Sesvete već tri godine. Ove je godine postao i kapetan ekipe Zagići 2. Treninge ima tri- četiri puta tjedno i obavezno jednu utakmicu, najčešće vikendom." Slobodnog vremena jako malo imam. Skoro svaki dan je nešto, samo jedan dan sam bez obaveza, ali tad uvijek imam što učiti za školu", kaže nam

Ana Baran učenica je petog razreda, a uz to polazi i 4. razred osnovne glazbene škole tri puta tjedno, dva puta tjedno ide na folklor i jednom na dramsku. Jednom mjesečno ima i dječju emisiju na Radio Mariji Pustite malene k meni pa nekoliko dana u tjednu posveti i tome. „Nijedan dan ni-

sam sasvim slobodna, bez izvanškolskih aktivnosti, ali nekim danima ipak nađem koji slobodni sat. Tada gledam televiziju, nekad čitam, a ako su mi prijatelji slobodni onda se s njima družim", rekla nam je Ana.

Maja Findri također je polaznica osnovne glazbene škole već šestu godinu u kojoj ima obveze pet puta tjedno, znači, svaki dan tako da preko tjedna ima jako malo slobodnog vremena, a nastupe ima često i vikendom.

Mia Bošnjak bavi se rukometom, a treninge ima svaki dan sat i pol. Također uči njemački u školi stranih jezika dva puta tjedno. Budući da su Maja i Mija osmašice, to malo slobodnog vremena koje imaju provode učeći, a ponekad, kad imaju manje gradiva, stignu pogledati tv ili vrijeme provesti na računalu.

No, bez obzira na ove brojne obveze, za sve njih iako bi voljeli imati više slobodnog vremena vrijedi Ivanova izjava: "Ako voliš ono što treniraš ili radiš, nije ti teško."

Kako i s kim provesti slobodno vrijeme

Ono što je bilo za očekivati, najmlađi učenici najviše vremena provode s obitelji i najradije to čini njih 71%, a kako se povećavaju godine života, tako se smanjuje postotak vremena provedenog s roditeljima u korist prijatelja. Roditeljska trka za preživljavanjem vjerojatno je krivac što 5% učenika drugih razreda slobodno vrijeme provode sami. Taj je broj znatno veći kod učenika osmih razreda, njih 18 % slobodno vrijeme provode sami, no pitanje s kim bi najradije proveli slobodno vrijeme otkriva da ga nitko od njih ni u toj dobi ne bi želio provesti sam, već bi se rado družili, 23% s roditeljima, a 77% s prijateljima.

I Ivan, Ana, Maja i Mija odgovorili su gotovo identično. Svi bi voljeli malo više slobodnog vremena, a proveli bi ga upravo u druženju s obitelji i prijateljima. Da je druženje izuzetno važno, osobito nedjeljom, smatraju i roditelji. Mama Marijana Bule govori o nedjeljnim aktivnostima: "Tu je misa u jutro, ručak, dnevni odmor. Uvijek gledamo otići negdje s djecom prošetati, na bazene ili klizanje preko zime." Mama Gordana Drmić kaže: "Nastojim vikend s ukućanima provesti aktivno, bilo da razmijenimo informacije, veselimo se, nešto učimo ili zajedno pogledamo nešto na TV-u. Bitno mi je da smo u interakcija."

Djetetove dužnosti u obitelji

Uz brojne školske i izvanškolske aktivnosti djeca bi trebala pomagati i kod kuće. To je čak propisano i Obiteljskim zakonom pa tako Članak 89. kaže: „Dijete je dužno poštovati svoje roditelje i pomagati im u obavljanju poslova u obiteljskoj zajednici u skladu sa svojom dobi i zrelošću te biti obzirno prema članovima obitelji."

Naša anketa pokazuje da i sama djeca misle kako su dužna pomagati u kući. Ne znamo je li to zbog poznavanja Obiteljskog zakona ili zbog roditeljskog odgoja, ali u svim razredima učenici su gotovo 100% odgovorili kako pomažu u kući. Istina da čak 32% učenika osmog razreda misli kako djeca ne bi trebala pomagati, no ipak samo 4% njih kaže kako ne radi ništa. Najveća većina u kući pomaže ponekad, od 61% do 80%, a najčešće je to pospremanje svoje sobe, zatim usisavanje, odlazak u trgovinu, pranje automobila, glačanje i mali postotak onih koji ne rade ništa od toga već nešto drugo.

Kakvim su se poslovima nekad bavila djeca, je li im trebao napisani zakon ili je bio dovoljan roditeljski pogled bez riječi da se nešto napravi, pitali smo 80-godišnju baku Maricu Kuntić: "Djeca su radila sve kao i odrasli, od sedme godine ja sam vodila dvije krave na pašu, nosila travu, granje za loženje iz šume, vodu iz bunara za piće. Nikad mi nije palo na pamet reći da nešto neću ili da ću

kasnije, mama je znala doći s polja i reći da donesem vode, ja sam trčala što su me noge nosile po vodu sigurno kilometar, još k tome bosa.”

Baka Marica misli kako danas djeca imaju premalo obaveza:” Trebalo bi ih više zaposliti obzirom da imaju sve što god požele, bira im se i odjeća i hrana. I prije su djeca išla na izvanškolske aktivnosti, imali smo crkveni zbor, tečaj krojenja, šivanja, ali se više radilo. Dok se blago paslo, djeca su učila, igrala se, pjevala. Znali smo iskoristiti vrijeme i bili smo zadovoljni s onim što smo imali. Nismo imali mnogo, ali bili smo sretniji.”

A mama Gordana malo je drugačijega razmišljanja:” Kao roditelj i odrasla osoba uočavam ono što djeca ne mogu, a vezano je uz dugoročne posljedice današnjih potreba kojima djeca i mladi udovoljavaju kako bi bili kompetentni u budućem zvanju i životu. Po mom mišljenju previše sjede (nastava, razne vrste dodatne naobrazbe, učenje za školu, kompjutori i svi ostali uređaji s ekranima), premalo su u prirodi, premalo razvijaju manualne vještine, sve se manje neobvezno druže neometani monitorima, a veliko je pitanje što će sve nepovoljnoga proizaći po zdravlje mladih naraštaja uslijed velikih izloženosti pritisku uspjeha u društvu i osobnom životu. Zaključujem, imaju previše obaveza koje nisu propisane, ali se podrazumijevaju. A ni škola kao odgojna i obrazovna ustanova nije prilagođena novim fenomenima, kao što uostalom nije niti išta drugo u našem društvu.

Ana Krajina, 8. razred

OŠ Brestje

Voditeljica: Ankica Blažinović Kljajo

Laura Plušćec, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

ZATAJENI ZLOČIN U ŽITNICI EUROPE

Genocid (ne)poznat pod nazivom Gladomor

Dan danas u mnogim zemljama Gladomor nije priznat kao čin genocida, bez obzira što je 1932./33. godine od gladi u najplodnijoj zemlji na svijetu umrlo do 7 milijuna ljudi

Glad u žitnici Europe

Jedna od najvećih pošasti modernog doba je glad. Mnogi ljudi u siromašnim područjima nažalost gladuju. Svi znamo da ih je najviše u Africi. Uzroci gladi mogu biti različiti. Na kraju krajeva, priroda svojom klimom i vremenom utječe na glad. No, nažalost glavni razlozi gladi su ratovi, neravnomjerna raspoređenost, bespotrebno bacanje, ukratko čovjek.

Pitam se, kako je moguće da u najvećoj žitnici Europe, zemlji koja je sposobna prehraniti 2 milijarde ljudi, od posljedica gladovanja umre više od 7 milijuna ljudi? Naime, u Ukrajini je u tridesetim godinama prošlog stoljeća počinjen planiran i dobro osmišljen genocid nad ukrajinskim narodom od strane SSSR-a. Taj genocid je (ne)poznat pod nazivom Gladomor.

Kako je većini svijeta, pa tako i Hrvatskoj taj čin nepoznat, odlučio sam razgovarati s profesorom Jevgenijem Paščenkom, predstojnikom Katedre za ukrajinski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Profesor je bio vrlo ljubazan i u detalje mi je objasnio što je to zapravo Gladomor.

Što je zapravo Gladomor?

Gladomor je naziv za jedan od najstrašnijih zločina protiv ljudstva. To je svjesno smišljena od strane komunističkoga režima u Moskvi akcija pomora, izumiranja seljaštva uz pomoć umjetno izazvane gladi širom Ukrajine.

Kako je moguće da su ljudi umirali od gladi u zemlji koju nazivaju žitnicom Europe?

Kako? Vrlo jednostavno. Moskva, da tako kažem, nije mogla smisliti preporod Ukrajine, što potvrđuju i oni što rade na istoku Ukrajine danas - zbog težnje Ukrajinaca da se udalji od Rusije, da budu u krugu Europe. Zato je Staljin naumio istrijebiti sve zajedno - pohapsiti intelektualce po gradovima, a na selu istrijebiti seljake uz pomoć gladi. U pravu ste kad pitate zar je nešto takvo moguće u najplodnijoj zemlji svijeta. Naravno, ukrajinski seljak bi se snašao. Međutim, naum je bio vrhunski promišljen: seljaci su bili optuženi da skrivaju žito zbog neprijateljstva prema režimu. Zbog toga su naoružani odredi ulazili u svaku kuću, svako selo i oduzeli su sve što se moglo jesti, čak i zimnicu koju su spremale domaćice. A najstrašnije - oduzeli su žito za usjev. Kad je došlo proljeće - seljaci nisu imali što posijati. Ako bi izašli na polje da pokupe klasje - protiv njih je radio uveden zakon „Pet klasja” - kad bi seljak pokupio bar tih 5 klasja - bio bi streljan. Nije mogao pobjeći u grad jer je bio uveden zakon legitimiranja i zato nisu smjeli izaći - njih bi presreli i ubili. Ubijali su i djecu umrlih roditelja - prema zakonu o klasnoj odgovornosti djece za roditelje kao „neprijatelje” režima. Zato je to - smišljeni genocid ukrajinskog naroda. U sela gdje su seljaci-Ukrajinci izumrli - dovoženi su oni iz Rusije...

Da je tako nešto moguće - potvrđuje ono što danas vidimo na istoku Ukrajine - nevidena etnička mržnja. Tako je umrlo i do 7 milijuna seljaka.

Zašto u tekstovima nailazimo na nazive Holodomor, a negdje Gladomor? Možete li pojasniti čitateljima koji naziv je pravilan i zašto?

Naziv HOLODOMOR je prvi puta nastao u središtu ukrajinske emigracije u SAD-u. Ukrajinsko G ima dva zvuka koja se mogu transkribirati sa g ili h. Za engleskogovornu javnost ta riječ nije dvoznačna. Kada smo radili nad prijevodom tekstova za hrvatsku javnost, vidjeli smo da bi u slavenskoj sredini HOLOD ličio na hlad. Zato smo ga prilagodili kao GLADO-MOR.

Ali može se koristiti jedna i druga riječ, glavno je da razumijemo sadržaj.

Teško je pronaći tekstove o Gladomoru. Vi ste zaslužni da se to ipak mijenja. Možete li nam reći nešto o zborniku radova - knjiga o genocidnom zločinu totalitarnoga boljševičko-staljinističkog režima u Ukrajini 1932-1933, koji je tiskan 2008. godine, a Vi ste mu urednik?

Knjiga je rađena tako da objasni strašni naum, sadrži svjedočenja ljudi, istraživanja o tome i na kraju objašnjava zašto je to genocid.

Uloga te knjige, ali i govora o Gladomoru općenito nije optuživanje Rusa kao naroda, jer je i taj narod također patio od Staljinova režima. To je istina o zločinu režima i sjećanje na žrtve režima koji i danas nastavlja svoju mržnju prema Ukrajini - na istoku zemlje.

Zašto je Vrhovna Vlada Ukrajine tek 14. svibnja 2003. proglasila Gladomor 1932.-1933. činom genocida nad ukrajinskim narodom?

Režim je i poslije pada SSSR-a bio prorežimski. Ali istina se širila - ispočetka u inozemstvu, zatim po Ukrajini. Ukrajinci su zahtijevali istinu o tome i zato je parlament bio je primoran - zbog 70. godina sjećanja na genocid, konačno to ozvučiti. Ali to je izazvalo negodovanje u susjedstvu - na istoku Ukrajine gdje nisu mogli smisliti da su Ukrajinci oni koji pamte svoje tragedije. Zbog opreznosti prema tom susjedu, vlasti u Kijevu, a i sami iz komunističkoga režima, morali su se stalno ispričavati zbog izumiranja vlastitoga naroda.

Od posljedica Gladomora prema nekim procjenama umrlo je više od 7 milijuna ljudi, one koje su uspjeli preživjeti i do smrti su proganjala sjećanja, no ipak unatoč svemu tomu taj čin još uvijek nije priznat genocidom od strane većine država i jako se malo zna o tome. Zašto?

U knjizi imate popis zemalja - kako i kada su priznali. Ukrajina postupno dobiva priznanje kao država, kao narod. Ruska propaganda neprekidno je težila nju predstaviti kao prostačku, priglupu sredinu. Neke vlasti su se pribojavale ruske politike (plin, lobiranje plaćenih snaga i drugo). Ali čak i pri režimu korumpiranoga Janukovyča govorilo se o nužnosti afirmiranja pojma Gladomor kao posljedici režima, ruskoga stava prema Ukrajini, tradicionalno šovinističkog.

Hrvatska također još uvijek nije priznala Gladomor kao čin genocida. Zbog čega? Poduzima li se što po tom pitanju?

Puno se radilo na tome da Hrvatska prizna taj genocid. I hrvatsko društvo je puno razumijevanja za to. Međutim, bilo je i negativnih utjecaja. Budući da je Gladomor posljedica komunističkoga režima, onda to neće priznati oni koji su potihom skloni tom režimu. Osim toga, sigurno se pribojavalo zbog ekonomskih veza.

Nema dvojbe da su radile i lobističke snage - dakle, oni koji su zaduženi gušiti veze s Ukrajinom. A radi se o zemlji koja je prva u svijetu, u statusu države-članice UN priznala neovisnost Republike Hrvatske. To se dogodilo 11. prosinca 1991.

Kako se obilježava sjećanje na taj tužni događaj?

Ukrajinci su, u zemlji i širom svijeta, u iseljeništvu i uz prijatelje Ukrajine obilježavaju to paljenjem svijeća, misama po crkvama. Objavljene su knjige, znanstvena i popularna istraživanja. Polažu cvijeće pred središnjim spomenikom u Kijevu i po gradovima. U školama i na fakultetima to je posebna tema.

Čitam ovih dana da u ruskim priručnicima, taj čin nije politička akcija, već kao posljedica nerodne godine zbog suše. Ukrajinci bi se snašli i nikad njih ne bi izumrlo do 7 milijuna jer su radišni. Njih su prisilno izumirali.

Filip Marčec, 8. razred
OŠ Vugrovec - Kašina
Voditeljica: Dijana Dill

Sven Laušić, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

ANALIZA ANKETE PROVEDENE MEĐU UČENICIMA OSNOVNE ŠKOLE STENJEVEC

Jesu li časopisi još uvijek in?

Ono što je meni ostalo u sjećanju iz vremena kad sam pohađala niže razrede su odmori pod kojima smo čitali časopise. Svatko u razredu je bio pretplaćen na neki. To su uglavnom bili časopisi koji su zadovoljavali naše čitateljske sposobnosti jednostavnim sliko pričama, kratkim tekstovima i zagonetkama, jer je većina razreda tek učila čitati. Najviše se čitao „Prvi izbor“, „Radost“ i „National geographic junior“. Mijenjali smo se za časopise, posuđivali smo ih jedni drugima jer je bilo toliko priča koje smo htjeli pročitati, toliko zagonetki koje smo htjeli riješiti i toliko novih životinja koje smo htjeli upoznati. Ta tradicija se nastavila i u višim razredima, samo što su se naši ukusi mijenjali pa smo i mijenjali časopise koje smo htjeli čitati. U trećem i četvrtom razredu smo prešli na čitanje „Smiba“ i „Mog planeta“. U petom razredu nas je dočekao novi časopis - „Modra lasta“. No sve manje je učenika iz mog razreda nastavilo čitati časopise. Odmore čitajući časopise zamijenili su odmori zurenja u male ekrane mobitela. Nažalost svjesna sam da učenici ne vole čitati knjige, ali mi nikako nije jasno zašto učenici ne vole čitati časopise. Pa časopisi su barem, ako ništa drugo, zanimljivi, puni tekstova koji zadovoljavaju svačiji ukus, ispunjeni lijepim fotografijama, a iz njih se može puno toga naučiti. Zašto, unatoč tome, časopisi više nisu popularni kao prije? Upravo to smo htjeli istražiti u našoj anketi koju smo proveli među učenicima naše škole.

Anketa - čitateljske navike učenika

Uzorak na kojem je anketa rađena su učenici od drugog do osmog razreda Osnovne škole Stenjevec (oko 600 osoba). Razlog zbog kojeg nismo anketirali prve razrede je taj što su se oni tek upoznali sa školskim klupama i čitanjem. Anketiranje je izvršeno u studenom i prosincu 2014. godine, a anketna pitanja su osmislili učenici novinarske skupine. Cilj ankete je dobivanje informacija o čitateljskim navikama učenika naše škole, ali je fokusirana na čitanje časopisa. Anketom se htjelo saznati čitaju li učenici časopise, koje časopise čitaju te koje teme su im najzanimljivije. Nakon prikupljanja anketnih listića obrađeni su rezultati pomoću računala, a njih ćete saznati u tekstu koji slijedi.

Internet pobjeđuje

Na postavljeno pitanje „Čitate li časopise za djecu i mlade?“ odgovori učenika su veoma šaroliki. Kada krenemo od drugih razreda, gotovo 100% učenika čita časopise, a porastom razreda ta stopa se drastično smanjuje. U višim razredima učenici manje čitaju časopise od učenika nižih razreda, no uvijek više od 50% učenika ipak čita časopise. I onda dolaze osmaši, gdje ne samo da malo učenika čita časopise, nego časopise čita manje od 50% razreda. U jednom osmom razredu časopise čita samo 20% razreda. Sličan trend se javlja kod pitanja u kojem su se učenici morali opredijeliti za jedno od ova tri ponuđena izvora informacija: časopis, knjiga ili internet. Učenicima nižih razreda su podjednako zanimljivi časopisi i knjige, dok im internet nije u takvoj mjeri zanimljiv. Od petog do sedmog razreda učenicima su podjednako zanimljiva sva tri izvora informacija, dok se kod učenika osmih razreda događa nagli zaokret. Internet pobjeđuje, knjige i časopisi posustaju. Internet je uvijek tema brojnih rasprava. Je li korištenje interneta stvarno tako loše kao što mnogi tvrde? Mi smo suvremeno, moderno društvo, internet i elektronički mediji su budućnost, zašto je

loše da se učenici služe tim sredstvima? Glavni argument je taj da su informacije dobivene putem interneta doslovno servirane, te da se djeca ne moraju niti malo potruditi da do njih dođu, te zbog toga djeca koja informacije dobivaju putem interneta ne vježbaju svoju snalažljivost i kreativnost. Smatram da je unatoč jednostavnosti i dostupnosti interneta puno važniji pravilan razvoj djece, ali djeca se njime ne služe u tako velikoj mjeri kao i adolescenti, pa je u redu da učenicima osmih razreda on bude glavni izvor informacija ako su se u svom djetinjstvu više služili knjigama i časopisima. To zapravo i opravdava odgovor na prvo pitanje, u kojem se učenike pita čitaju li časopise. Ako starijim učenicima kao glavni izvor informacija služi internet, ne možemo očekivati da čitaju časopise. Ne želimo se ponašati kao naše bake i djedovi koji internet krive za sve probleme, jer internet je jako važan dio suvremenog čovjeka i njegovo korištenje ne treba zabranjivati ili nijekati, jedino što je važno je da djeca prije nego što ga počnu aktivno koristiti nauče dobivati informacije iz knjiga i časopisa. Na taj način se osigurava razvijanje snalažljivosti i kreativnosti, a te vještine se kasnije počnu primjenjivati na druge medije.

Odrastanje uz kultne časopise

U sljedećim pitanjima je učenike pitano koje časopise čitaju te koje teme najradije vole čitati. Najmlađi učenici (drugi razredi) pretežito čitaju „Smib“ i „Moj planet“, a nađe se pokoji „Prvi izbor“, „Dječji zabavnik“ i „Radost“. Teme koje ih najviše zanimaju su životinje i biljke i sport. Treći razredi čitaju iste te časopise (najviše „Smib“) a teme koje ih zanimaju su mozgalice, tehnologija i svijet slavnih. Četvrtaši čitaju iste časopise kao i učenici prethodna dva razreda, s time da se pridružuju „Teen“ i „OK“, no najomiljeniji je „Moj planet“. Teme koje ih zanimaju su tehnologija, glazba, mozgalice i životinje i biljke. Da bi usporedili situaciju čitanja časopisa sad i nekad, učenike viših razreda smo upitali koje časopise su čitali kad su pohađali niže razrede. Kod sedmih i osmih razreda prevladava „Prvi izbor“, a slijede ga „Moj planet“ i „Smib“, dok kod učenika petih i šestih razreda prevladava „Moj planet“, a također su zastupljeni „Prvi izbor“ i „Smib“. Svi časopisi koje su čitali i koje sada čitaju učenici nižih razreda su časopisi koji se izdaju već duži niz godina, pa ih možemo nazvati kulturnim časopisima. Iz njih se može puno naučiti, a opet su zabavni i zanimljivi.

Bilo kuda, celebrityji svuda

Situacija kod učenika viših razreda - učenika od petog do osmog razreda je drugačija. Najviše se čitaju časopisi „OK“ i „Teen“. Ostali časopisi se gotovo uopće ne čitaju (neki od učenika čitaju „Moj planet“ i „Smib“). Teme koje ih najviše zanimaju su svijet slavnih, moda, sport i glazba. Očito je da mlađe učenike zanima svijet u kojem žive, časopisima žele steći neko znanje i sl., a stariji učenici najviše od svega žele „gurati nos“ u tuđe živote. Budimo realni, časopisi Teen i OK su doista nekvalitetni, bez ikakvih viših vrijednosti od informiranja zaludenih tinejdžerica o sadržaju doručka Justina Biebera i tračanja celebrityja. Časopisi poput Modre laste, Drva znanja, Mojeg planeta nisu popularni. Neki ih čitaju čisto iz zabave, ali zašto je učenicima zanimljivije znati sve o celebrityjima nego nešto zanimljivo o svijetu u kojem žive? To će za mene će ostati misterij, ali očito je da smo mi ljudi takvi, da nam je uvijek draže znati više o tuđem životu nego u svojem. Možda će se neki zabrinuti što stariji učenici ne čitaju časopise, što im je internet draži od dobrog časopisa ili knjige, ali mislim da su ove informacije pomalo poražavajuće, da učenici ne znaju profilirati kvalitetan sadržaj nego čitaju ovakve časopise.

Časopisi - dio naše kulture

Za kraj, naše završno pitanje u anketi je glasilo: Jesu li časopisi još uvijek in? Većina (75%) su odgovorila da jesu, i nadam se da to doista misle. Časopisi su važan dio naše kulture i bilo bi šteta da propadnu, ali opet, novi mediji bi u budućnosti mogli zamijeniti papirnati oblik časopisa na koji smo se svi navikli. Časopisi su dio svačijeg odrastanja, pa treba mlađim generacijama usaditi te vrijednosti, da se u budućnosti časopisi ne zaborave!

Marta Paladin, 8. razred

OŠ Stenjevec

Voditelj: Zoran Šutić

Vedran Špoljarević, 3. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Luzeri ili Božji odabranici?

Ako u životu želite postati liječnik, učitelj ili automehaničar, nitko vas neće pitati zašto. No, ako ste odabrali postati svećenik ili redovnik, čuđenju neće biti kraja i prvo pitanje bit će: „A što te u životu razočaralo?“ Budući da se u protekle tri godine pet dječaka iz naše škole odlučilo za sjemenište, pitali smo ih za njihove razloge, želje i očekivanja.

Ugledao sam svjetlost

Josip Rendulić i Kristijan Kolonić tek su u osmom razredu, ali su odlučni – obojica će u franjevačko sjemenište. Filip Pranjic u sjemeništu je od prošle školske godine, Mate Cikoja učenik je 3. razreda Nabiskupske klasične gimnazije s čvrstom odlukom da će nakon mature na KBF, dok je Gabriel Baćak već godinu dana u samostanu, položio je prve redovničke zavjete i kao dominikanski bogoslov ove akademske godine započeo filozofsko-teološki studij na KBF-u u Zagrebu. Ispričali su nam kako i kad su donijeli odluku da svoj život posvete Bogu.

Josip dolazi iz katoličke obitelji i s roditeljima je redovit na sv. misi, ali je jedno čudesno iskustvo presudilo u njegovoj odluci: „Jednom mi je prof. Pokos stavila na čelo mast iz Jeruzalema i ugledao sam svjetlost. Najprije sam se prestrašio i onda osjetio veliki mir. Neko vrijeme nisam o tome razgovarao ni s kim, a onda sam svoje iskustvo ispričao svećeniku. Kroz taj razgovor shvatio sam da je to bio Gospodinov poziv.“

Mate kaže: „Iako sam odgajan i živio sam kršćanski, ideja o svećeničkom pozivu u meni je pomalo zamrla, te u osnovnoj školi nisam imao namjeru postati svećenikom. Tako sam u tom razdoblju u crkvu išao više iz čiste navike i nisam bio aktivan župljanin. Kao krizmanik imao sam pripreme za krizmu i tada se u meni javlja razmišljanje o vjeri na dublji način. Misa mi više nije bila tako dosadna te sam počeo ići zbog Isusa, a ne zbog navike.“

Kristijan je poslije Prve svete pričesti prvi put pomislio na svećeništvo, ali i ubrzo nakon toga prestao misliti o tome. „No, Gospodin je ipak nešto više tražio od mene. Ne samo da o tome promislím kroz neko vrijeme, nego me pozvao da mu služim kao ministrant. Svakim ministriranjem sve je bila jača želja da dođem jednog dana služiti Mu kao svećenik.“

Filip je o pozivu počeo razmišljati u petom razredu osnovne škole: „ali nisam to toliko doživljavao do sedmoga razreda i nisam htio sebi priznati da me Bog zove da mu služim u tako velikoj službi, ali je On imao veće planove i stavio mi to u srce i dao mi volju da odaberem.“

Gabriel je vrlo poetično objasnio svoje razloge: „Napajajući se sadržajima propovijedi i osobnim svjedočanstvima pojedinih svećenika te otkrivajući radosno prihvaćanje i življenje tih istih riječi kod mnoštva mladih koje sam susretao na različitim hodočašćima, pobudila se u meni gorljiva želja da k toj istoj duhovnoj slasti i radosti privodim i druge ljude.“

Neki su nas ismijavali

Iako se u našem društvu stalno priča o prihvaćanju različitosti, čini se da odabir ovih dječaka – mladića koji bi trebao biti nešto posve prirodno, nije nailazio uvijek na odobravanje. Osobito se to odnosi na odnos vršnjaka u školi. Istina, to je doba puberteta i nezrelosti, no možda bi neke druge različitosti bile bolje prihvaćene od činjenice da netko svoj život želi posvetiti služenju Bogu i ljudima. Tako Josip kaže da su njegovi prijatelji prvo bili začuđeni njegovom odlukom o odlasku u sjemenište, a kasnije su ga počeli ismijavati. Slična, ali još i gora iskustva imao je i Kristijan. Njegovi pri-

atelj i okolina to su uzeli kao predmet ismijavanja i izrugivanja. „Često sam pitao Boga zašto baš mene ismijavaju, zašto se meni rugaju i zašto se baš meni to događa? Na sve to mi je Gospodin slao odgovore kroz ljude koje sam susretao u svom životu koji su me prihvaćali i podržavali u odluci.“ zaključuje Kristijan. I Filip je najprije doživio podsmijeh kolega, ali ga je to „brzo prestalo dirati“. Gabrijelovi prijatelji uglavnom su znali za njegove želje pa im njegova odluka nije bila iznenađenje. „Ipak, iznenadila ih je moja odluka da želim postati tzv. bijeli fratar - dominikanac.“

Što se obitelji tiče, priča je istovjetna. Naše sugovornike obitelj je od početka podržavala u njihovoj nakani. Filip kaže: „Moji roditelji su bili jako ponosni i sretni, naime, moja majka je htjela da ima jednog sina svećenika, ali naravno, nije na to silila ni mene ni moga brata.“

Cijeli dan klečimo i molimo

Mnogi misle da se u sjemeništu po cijeli dan kleči i moli... No istina je sasvim nešto drugo! Sjemeništarci (bogoslavi) također žive kao i ostali ljudi. Osim redovnih obveza u školi i na fakultetu i, naravno dnevne molitve i sv. mise, izlaze, zabavljaju se, druže se s prijateljima... Filip nam otkriva: „Društvo u sjemeništu je odlično, iskreno, mislio sam da društvo neće biti takvo, već da će svi stalno imati sklopljene ruke na molitvu, ali tek kada sam došao u sjemenište shvatio sam da se mi uopće ne razlikujemo od drugih ljudi naših godina, osim što možda imamo malo više duhovnih sadržaja.“

Gabrijel dodaje: „Imamo puno različitih aktivnosti u koje smo uključeni, bilo zajednički ili pak pojedinačno. Neki od nas vole igrati nogomet i imamo oformljenu dominikansku nogometnu ekipu, sa specifičnim, po uzoru na simbole i boje reda načinjenim, crno-bijelim dresovima. Tu su i tjedne studentske rekreacije koje u našem redovničkom kontekstu baš i ne označavaju tjelovježbu, nego dnevnim redom propisana zajednička druženja, najčešće uz film, u samostanskoj dnevnoj sobi, tzv. rekreaciji. I u glazbenom području poprilično smo aktivni. Osim što su sva braća studenti članovi zbora dominikanskih bogoslova „Jordan Viculin“, neki smo od njih solisti i članovi nedavno osnovanog „Redovničkog band AID-a“. Naravno, ići na raznovrsne koncerte također volimo, no ponajviše na one popularne duhovne i suvremene kršćanske glazbe. Tako i naš učitelj, primjerice, pjeva u kršćanskom rock band-u „Glasnici nade“.

Najteže bez djevojke i obitelji

Osobe koje se odlučuju na život u sjemeništu imaju 14-15 godina i naravno da im nije lako donijeti odluku, pogotovo kada pomisle da je to za cijeli život. Sjemenište im pomaže da kroz četiri godine promisle i na kraju izaberu žele li „ići putevima Gospodnjim“ ili odustati jer su shvatili da to nije za njih. Pitali smo naše sjemeništarce što im je bilo najteže kad su odlazili. Filip naglašava kako se na početku bilo najteže odvojiti od obitelji, a tu je bio i strah od nove okoline. Gabrijelu je bilo najteže pomiriti se s činjenicom da nikada neće smjeti imati djevojku, a k tomu kasnije ni obitelj te dodaje: „Međutim, kako sam s vremenom sve više duhovno sazrijevao, u meni se pojačavao intenzitet Božje Ljubavi koja me je sve više zahvaćala te sam tako u njoj pronašao stotruku radost, poradi koje su me sve druge nepotpune ljubavi prestale fascinirati.“ A o nedostatku obitelji kaže: „Jest, obitelj mi pomalo nedostaje, ali opet ne toliko koliko bi mi ovaj redovnički, Bogu posvećeni način života, nedostajao da sam cijelo vrijeme s njima.“

Zašto baš dominikanci, franjevci, isusovci...?

Kad donesu odluku o odlasku u sjemenište, bogoslavi i sjemeništarci biraju i svećenički red. Tako je Gabrijel odabrao dominikance: „Puno je razloga koji su me providonosno upućivali na dominikance. Prije svega, u Red propovjednika (što je službeni naziv za Dominikanski red) privuklo me je

geslo reda: „Istina“ (lat. „Veritas“), te karizma propovijedanja koja je u njemu posebno naglašena. Svidjelo mi se i to što su dominikanci kroz osam stoljeća svoga postojanja uvijek isticali važnost studija u formiranju kvalitetnih propovjednika te su tako u crkvenoj povijesti ostali poznati kao osnivači prvih sveučilišta. Također, tu je bio i lik sv. Dominika, glasnika goleme nade, svjetionika izgubljenih duša i gorljivog propovjednika Istine, u kojemu sam pronašao veliki uzor za nasljedovanje Krista u svome vlastitome životu.”

Kristijan i Josip odabrali su franjevce jer im se sviđa njihov način komuniciranja i odnos prema ljudima. Kristijan također razmišlja da jednog dana ode u misije gdje će: „... onima koji nikada nisu čuli za Isusa moći prenijeti Njegovu riječ ali i pomoći najpotrebnijima, a posebice djeci!”

Filip je odabrao svjetovne svećenike: „one s kolarom i reverendom, jer me nekako vuče ta želja da budem župnik u nekoj župi koja će biti aktivna, ali naravno da ja ne odlučujem kakva će biti župa nego kardinal i biskupi. A i još mi je i jako ljepa njihova odjeća (he-he).”

Pet sjemeništara iz naše škole

U posljednje tri godine pet je dječaka iz naše škole odlučilo postati redovnicima ili svećenicima. Nije čest slučaj da u jednoj župi u tako kratkom vremenu tolik broj mladića želi svoj život posvetiti tom pozivu. Naši sugovornici o tome razmišljaju ovako: „Kada je na župu došao vlč. Ivan Filipčić u našoj župnoj crkvi Dobrog pastira u Brestju svakog je četvrtka euharistijsko klanjanje na kojem se posebice moli za nova duhovna zvanja. Također župnikov rad s mladima očito je urodio plodom kroz ove četiri godine! Nadamo se da takva milost od Boga neće prestati pozivati nova srca da služe Njemu i ljudima”, izjavio je Kristijan.

A Gabrijel nadopunio: „To je i zato što mi redovnici i redovnice redovito molimo za nova svećenička i redovnička zvanja. Konačno, to je i zato što se kao rezultat te naše molitve u zadnje vrijeme, što i od nas samih, internetom širi sve više i više poticajnih duhovnih sadržaja, dirljivih svjedočanstava i reportaža, dobrih priča i zanimljivosti koje nerijetko bivaju ključne u životnom zaokretu svakog pojedinca.

Učenici 8. razreda
OŠ Antuna Gustava Matoša

Kristijan Kolonić, 8. razred
OŠ Brestje
Voditeljica: Ankica Blažinović Kljajo

PETAR I KUCHARICE

Manje variva, više poslastica

Nas učenike ne ocjenjuju svaki dan. A kako je to kad baš svakog dana dobivate brojčane ocjene od 1 do 5 najbolje znaju naše školske kuharice. Kad na ručak stigne Petar Rukavina, sada učenik 4. c razreda, sve im je jasno: past će ocjena! Ne znaju točno s kojim su prosjekom završile nastavnu godinu, no sigurno nisu postigle više od trojke.

Petar još od drugog razreda svaki dan ocjenjuje jela u školskoj kuhinji. Počeo je to iz zabave pa je tako i nastavio. Najviše voli jesti špagete bolognese i tjesteninu sa sirom, dok mu variva baš i nisu najdraža. Upravo su ta variva smanjila kuharicama prosjek ocjena jer su za tjestenine dobivale visoke ocjene. Kao posebnu pohvalu Petar je uveo i šesticu - što u prijevodu znači 5+.

Otežavajuća je okolnost za kuharice to što dnevnu ocjenu ne mogu ispraviti. Novi dan - nova ocjena. Ipak, Petar za kuharice ima samo pohvale, kaže da su jako napredovale i imaju dobru hranu, osobito kad je tajnica na bolovanju jer onda ima više poslastica. To je i Petrov savjet za bolji rad školske kuhinje: *Manje variva, više poslastica*.

Ella Dobrić, 6. razred

OŠ Jure Kaštelana

Voditeljica: Maca Tonković

Ivona Radanović, 6. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Neodgovornim i lošim ponašanjem stvaramo lošu sliku o sebi

Učenica sam Osnovne škole Čučerje. To je mala škola. Jedna od njenih boljih strana je što se gotovo svi učenici u školi poznaju, idu zajedno u školu i druže. Mislim da je to razlog zbog kojeg u mojoj školi nema puno nasilja o kojem često slušamo. Ipak, i kod nas dođe do sukoba među učenicima, a ponekad čak i do tuče zbog čega onda učenici moraju ići na razgovor pedagogici ili čak ravnateljici. Zbog takvog njihovog ponašanja ne osjećaju se loše samo oni nego i drugi, a ja mislim da ono najviše naštetilo upravo njima samima jer takvim ponašanjem kod drugih stvaraju loše mišljenje, odnosno lošu sliku o sebi. To se može vidjeti i iz sukoba dvojice učenika do kojeg je došlo krajem listopada ove školske godine.

U listopadu su se dva dječaka sukobila oko knjige. Taj je sukob doveo čak i do tjelesne ozljede. Pod drugim velikim odmorom svi viši razredi imaju užinu. Dok smo jeli, u žamoru naših glasova začula su se dva povišena tona. Kako su govorili sve glasnije i glasnije, privukli su pažnju ostalih učenika koji su do tada mirno sjedili i razgovarali. U jednom trenutku počeli su vikati, a mi ostali zapanjeno smo zašutjeli. Shvatili smo da se svađaju. Jedan je dječak drugoga nešto ljutito ispitivao, a ovaj mu je, braneći se, nevoljko i mrzovoljno odgovarao. Dječaci koji su bili u njihovom društvu počeli su im govoriti da se prestanu svađati, ali oni nisu obraćali pažnju na njih. I dežurni nastavnik je čuo što se događa pa ih je došao upozoriti. Neko vrijeme nakon toga šutjeli su i mislili smo da su se smirili. Kad je dječak koji je kasnije napadnut ustajao od stola, slučajno je dječaka koji ga je napao dotaknuo laktom i ovaj je pomislio da ga izaziva. Naglo je ustao, uzeo stolac i udario ga njime po glavi. Drugi dječak je pao i onesvijestio se. Kad su shvatili što se dogodilo, svi su učenici bili šokirani. U prvom trenutku pomislili su da je učenik koji se onesvijestio mrtav. Došao je dežurni nastavnik, a pozvali su i pedagogicu. Dječak koji je napao drugoga dječaka kažnjen je. Ovaj koji je dobio udarac u glavu nekoliko je dana ostao kod kuće, oporavio se i vratio u školu.

O ovome problemu raspravljali smo na satu razrednika kada smo i doznali zašto je došlo do sukoba. Napao ga je jer mu je zaboravio vratiti knjigu koju mu je posudio. Knjiga nije bila njegova nego iz knjižnice i već kasnio s vraćanjem knjige, a ovaj mu ju je uporno zaboravljao donijeti.

Nakon razgovora s razrednicom svi smo se složili da smo smo u šestom razredu ipak već dovoljno veliki da probleme u svojim međusobnim odnosima možemo rješavati sami, a ne da za to moramo pozivati razrednika ili pedagoga.

Ako dobro razmislimo pitanje je tko je bio prava žrtva u ovome sukobu? Moglo bi se reći da su i jedan i drugi dječak bili istovremeno i napadači i žrtve. Zašto? Sve je zapravo započelo u dobroj namjeri. Dječak koji je napao drugog dječaka posudio mu je knjigu u namjeri da je on stigne na vrijeme pročitati i ne dobije jednicu zato što nije pročitao lektiru. Učinio mu je uslugu i zato što nije morao knjigu tražiti po knjižnicama. Osim toga, posudio mu je knjigu koja nije bila njegova nego ju je posudio u knjižnici. Bi bilo bi u redu da mu je na vrijeme vratio knjigu koju mu je posudio, ali i da je drugi mjesec on njemu posudio svoju knjigu da je ovaj ne mora tražiti. Ali on ništa od toga nije učinio. Ne samo da mu knjigu nije vratio na vrijeme nego ga je zato bilo baš briga. Svi bismo se trebali odgovorno ponašati prema svojim i tuđim stvarima i obvezama. Nije razmišljao ni o posljedicama koje bi takvo njegovo neodgovorno ponašanje moglo imati za druge, ali i za njega samoga. Je li se upitao je li hoće li dječak koji mu je posudio knjigu morati u knjižnici platiti zakasninu? Što će reći njegovi roditelji? Hoće li ga okriviti zato što drugima posuđuje knjige, pogotovo knjige koje nisu njegove? Hoće li mu dopustiti da ikada više ikome posudi knjigu, ne samo njemu? Osim toga, ne samo da je nanio štetu njemu, nego je naštetio i samome sebi. Dječak kojemu je dugovao knjigu naljutio se na njega i fizički ga ozlijedio. Glasine se brzo šire. Svi su učenici brzo saznali što se dogodilo. Naravno

da su ga poslije toga smatrali neodgovornim. Počeli su razmišljati o njemu kao o nekome kome ne možeš vjerovati. Ako ne uspijemo posuditi knjigu u knjižnici, često je onaj koji dođe do nje posudi drugome. Kada mu zaista bude trebalo, pitanje je hoće li mu itko htjeti posuditi knjigu kad znaju kako se neodgovorno odnosi prema knjigama koje mu drugi posuđuju.

Učenik koji je napao drugoga učenika prošao je još gore iako je i on na neki način bio žrtva. Time što ga je udario stolcem jer je bio ljut na njega i pokušao problem riješiti na nasilan način stvorio je sebi puno veće probleme i loše mišljenje drugih o sebi. On je još u nižim razredima bio sklon nasilnom ponašanju i maltretiranju drugih. U višim se razredima naučio kontrolirati i svi smo zaključili da se jako popravio. On zapravo nije tako loš. Gotovo svi smo ga smatrali pametnim, a ponekad je bio i jako zabavan. Ali ovim što je sada napravio ponovno je stvorio jako lošu sliku o sebi. To nas je podsjetilo kako se nekada ponašao i zaključili da je ponovno postao agresivan, ali je ovaj put postupio gore nego ikad prije. I on je sam shvatio da je pretjerao. I on sam, a i svi mi, znali smo da ga zapravo nije imao namjeru udariti, ali je upravo to učinio. Sada su to svi znali i bilo je gotovo. Mislim da bismo trebali znati razlikovati velike i male probleme. Svi smo se jako začudili kad smo saznali zbog čega ga je napao - zato što mu nije vratio knjigu. Pa, zar je to razlog da ga udari stolcem po glavi? Što bi se dogodilo da mu je tu knjigu namjerno ukrao? Bi li ga zato ubio? Ionako je to gotovo učinio!

Svi smo mi odgovorni za svoje postupke i svoje ponašanje. Nekada smo bez nekog posebnog razloga dobro raspoloženi i ne smeta nam ako se netko našali s nama. Drugi put nas razljute sitnice za koje baš nemamo neki razlog, a ponekad se razljutimo sa zaista dobrim razlogom. Ali, bez obzira bili mi malo ili jako ljuti, moramo znati kako se smijemo ponašati. Možda u nekom trenutku stvarno poželimo udariti nekoga drugoga i imamo zato čak i dobar razlog, ali prije nego to napravimo, moramo se upitati: smijemo li to učiniti? Otkud nam pravo da nekoga udarimo samo zato što smo u tom trenutku jako ljuti na njega? Zapravo, hoćemo li time išta riješiti?

Svi smo se neugodno osjećali zbog toga što se dogodilo, ali mislim da je dječaku koji je počinio nasilje ipak bilo najgore. Shvaćao je da je kriv i da ovoga drugog dječaka mogao gotovo ubiti. To se vidjelo i po njegovom ponašanju koje se jako promijenilo. Prije je uvijek bio glasan i dobro raspoložen. Sada se povukao u sebe i postao je tužan. Ranije je volio razgovarati s drugima. Sada je postao osoran kad bi mu se drugi obraćali i otrebao se na njih. Nije više gotovo ni sa kim razgovarao. I drugi učenici promijenili su svoj odnos prema njemu. Udaljili su se od njega i počeli ga izbjegavati. Naravno, pazili su da ne dođu u sukob s njim jer, tko zna, ako se posvađaju, neće li i njih udariti stolcem po glavi. Drugim riječima, drugi su ga se učenici počeli bojati jer je svojim ponašanjem pokazao da je nasilan.

Bez obzira na sve što se dogodilo, da su pokazali imalo volje, učenici koji su se sukobili mogli su riješiti sukob. Najmanje što su mogli učiniti je da se ispričaju jedan drugome. Naravno, ovaj mu je osim isprike trebao vratiti knjigu i dati novac da plati zakasninu. Nitko zapravo ne zna je li on to zaista i učinio ili je nakon svega mislio da mu je nije ni dužan vratiti. Učenik koji ga je napao trebao je priznati da je pretjerao i ispričati mu se zato što ga je udario. Nijedan od njih dvojice nije učinio ništa od toga. Nitko ne kaže da su morali postati prijatelji, ali bi nakon isprike jedan drugome barem mogli pogledati u oči. Ovako, otkad se to dogodilo, više nikad nisu razgovarali. Izbjegavali su jedan drugoga.

Iako je ovo i za druge bio vrlo ružan događaj, on nas je nečemu i naučio. Svi smo dobro shvatili kako neodgovorno i loše ponašanje može za nas imati jako loše posljedice, odnosno da takvim ponašanjem stvaramo lošu sliku o sebi samima.

Lorena Vadas, 6. razred
OŠ Čučerje
Voditeljica: Adrijana Pavlović

ASISTENTI U NASTAVI - LUKSUZ ILI POTREBA

Posao iz snova

Prema članku 23. Konvencije o pravima djeteta svako dijete s teškoćama u razvoju ima pravo na posebnu skrb te, ovisno o raspoloživim sredstvima, pružanje pomoći svakom takvom djetetu, kao i onima koji su odgovorni za njegovu skrb.

Možda zbog medijske buke na početku školske godine, a možda i zbog toga što je ove godine više učenika koji trebaju asistente prešlo u više razrede, zamijetila sam da je u našoj školi, koja broji nešto manje od 900 učenika, čak 6 asistenata u nastavi. Prate svoje štićenike po školskim hodnicima, vode ih do učionica ili blagovaonice, prate s njima nastavu i pomažu im u radu. Troje naših učenika, Artur iz 4.b, Lorena iz 5.b i Leone iz 6.c, su u kolicima pa im treba stalna pomoć. Stoga sam se nemalo začudila kad je Martina, Lorenina asistentica, rekla da je to posao iz snova.

Tko su ljudi koji pomažu djeci s posebnim potrebama?

Martina

Mada samo Lorena ima zakonsko pravo na asistenta u nastavi, Martina pomaže i njezinom bratu Mihaelu te sestri Paulini. Trojčeki su od samog rođenja krenuli s poteškoćama u život. Lorena ima cerebralnu paralizu, Mihael je već u vrtiću dobio dijagnozu ADHD-a, a Paulina je slabovidna. Mada sam Mihaela, koji svaki odmor provodi u knjižnici, sretala i prije, ove godine trojčeki su krenuli u 5. razred i bolje sam ih upoznala. Rado se druže i vole biti uključeni u sve školske aktivnosti. Asistentica Martina buduća je profesorica matematike, a u slobodno vrijeme svira obou i pjeva u crkvenom zboru svoje župe. Valjda stoga s tolikom stpljivošću, uz pomaganje Loreni, vlada i Mihaelovim čestim promjenama raspoloženja i gubljenjem strpljenja. Martina mi u razgovoru otkriva da je njoj lakše, nego učiteljima jer se može posvetiti samo trojčecima, dok učitelji imaju pred sobom cijeli razred. Dok razgovaram s Martinom, primjećujem kako Lorena često traži njezinu ruku. Dobra asistentica očito je i najbolja prijateljica.

Dario

Blizanci Brašnić također imaju cerebralnu paralizu. Renato je vrstan matematičar, a Leone pravi glazbenik. Promijenili su mnoge asistente, a trenutno o njima brine Dario. Ovog diplomiranog teologa prepoznat ćete po smirenim, gotovo pjesničkim rečenicama. Smatra da volju da se postane asistent treba buditi iz dana u dan i krijepti je. Dodaje kako su ga Leone i Renato osvojili osmjehom, pristojnošću i poslušnošću. Ostala su djeca u razredu zaigrana, ali štogod ih zamoli, uvijek uskaču i dosad nije dobio odbijenicu. Dario hvali i našu školu koja se prilagodila djeci s posebnim potrebama. Smatra da su, uz dizalo i prilaznu rampu za kolica, prava vrijednost ugodni ljudi, profesori koji se trude pomoći i djeci i asistentima.

Pružanje pomoći prema stavku 2. članka 23. Konvencije o pravima djeteta bit će besplatno kad god je to moguće, uz uvažavanje materijalnih mogućnosti djetetovih roditelja ili drugih osoba koje o njemu skrbe, te će biti organizirano tako da djetetu s teškoćama u razvoju osigura djelotvoran pristup obrazovanju, stručnoj izobrazbi, zdravstvenim službama i mogućnostima razonode, što mu omogućuju puno uključivanje u zajednicu i osobni razvoj.

Ne radim besplatno, govori Dario. Posao asistenta je zahtjevan i odgovoran. No, nastavlja zaneseno, ipak je to posao iz snova. Dečki me poštuju i ja njih. Odnos je, unatoč profesionalnoj distanci, prijateljski, bratski.

Bruno

Artur je, također, promijenio više asistenata, no nije mu bilo teško sprijateljiti se s Brunom. Student biologije i zaštite okoliša te član studentske udruge BIOS odmah se svidio Arturu. Zajedničko im je zanimanje za gmazove i vodozemce. Na razgovor sa mnom Bruno je donio fotografije s posljednjeg studijskog putovanja na Velebit, a Artur mi je stručno objasnio njemu posebno zanimljive prizore. Zamjećujem da uživaju u zajedničkom druženju, no dok Arturu briše nos, Bruno iznosi nešto drugačije mišljenje od Martininog. Misli da ovaj posao ne bi svatko prihvatio jer je vrlo zahtjevan. Ne postoji škola za asistente, dodaje Bruno, ali za bolji kontakt s djetetom važno je biti strpljiv, pažljiv, kreativan, a dobra volja, kreativnost i humor svakako pomažu. I Bruno ističe da tu nema odnosa učitelj - učenik, njihov odnos je čisto prijateljski, a Bruno dolazi i odlazi s posla - nasmijan!

Marija

Najmlađi štićenik naših asistenata je trećaš Franko. Mada ga njegova hiperaktivnost teško drži na jednom mjestu, sluša svoju asistenticu Mariju kada ga upozorava da sporije govori i pravilno izgovara glasove. No, ni Marija nije puno smirenija. Ova buduća učiteljica razredne nastave, u slobodno vrijeme trenira veslanje, a bavi se i folklorom. Uz praćenje Franka, ili bolje rečeno trčanje za njim, nije joj teško pomoći i bilo kojem drugom učeniku iz razreda. Moji trećaši su još mali, objasniti će mi. Misle da ne pripadam samo Franku, već da sam njihova druga učiteljica. Ne samo da je to ne smeta, već je ponosna na cijeli razred koji prihvaća Franka.

Silvija

Vrlo mi je zanimljiv spoj brbljive i vesele Amelie i šutljive asistentice Silvije. Na ovom sam razgovoru više saznala od Amelie koja se teško kreće, ali puno priča. Njezina je Silvija također buduća učiteljica, jako je strpljiva i uvijek joj nosi torbu. Amelie mi objašnjava da je u 5. razredu njezina torba puno teža, a muči je i promjena učionica za svaki novi predmet. Ipak, Silvija je uvijek uz nju.

Juraj

Naš vitez Jura do ove je školske godine bio asistent Franku u školi, a od ove mu godine pomaže u učenju kod kuće dok u našoj školi radi kao učitelj na zamjeni. Naime, u međuvremenu je završio Učiteljsku akademiju. Biti asistent vrlo je lijep posao, ističe, jer se možeš posvetiti jednom učeniku. Također, komentira da među asistentima doista ima više budućih učitelja kojima je to možda način stjecanja profesionalnog iskustva, no to nije pravilo.

U Republici Hrvatskoj pojavio se s početkom školske godine problem jer nije bilo dovoljno sredstava od strane države kojima bi se financirao rad asistenata u nastavi za djecu sa poteškoćama u razvoju. Za razliku od prošle godine kada je asistente u cijelosti plaćao Hrvatski zavod za zapošljavanje, ove godine polovicu troškova trebala bi pokriti lokalna samouprava pa je dobiti asistenta postao luksuz.

S obzirom na porast broja djece s posebnim potrebama, raste i broj djece bez asistenata. Svako dijete s posebnim potrebama ima pravo na asistenta u nastavi kako bi uz njegovu pomoć mogao pratiti nastavu. Svako dijete ima i svojih talenata, a u slučaju djece s posebnim potrebama, za otkrivanje tih talenata, zaslužni su asistenti. Spoznala sam to tijekom razgovora s asistentima naše škole. Svi odreda su pažljivi, strpljivi i brižni. Brinu za svoje štice i izvan škole, uče ih ne samo školskom gradivu, već i druženju i veselju. Stoga svoj posao smatraju poslom iz snova.

Lucija Lapov Ugrina, 7. razred
OŠ Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Nataša Jakob

Bartol Kardum, 2. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

INTERVJU SA ŽELJKOM BRDALOM, PROFESOROM POVIJESTI IZ OŠ DUGAVE

Rad u razredu me usređuje

Kako je to biti profesor koji svoje učenike čuje, ali ih ne vidi, podijelio je s nama naš zanimljiv sugovornik.

Možete li nam nešto reći o svojoj bolesti i njezinom tijeku?

Bolest, retinalna pimentoza, dijagnosticirana mi je kad sam imao četiri godine. Do određene dobi svoga života mogao sam normalno funkcionirati uz pomoć naočala, točnije bio sam slabovidan. Svake godine odlazio sam na preglede, bolest nije niti napredovala niti nazadovala. Zaposlio sam se kao slabovidni profesor. Bolest je počela napredovati 2000.godine. Godinu prije toga prijavio sam se u Savez slijepih kako bih mogao lakše funkcionirati. Danas koristim štap kada nekuda idem.

Koliko dugo radite u školi?

Zaposlio sam se 1995., što znači da radim gotovo dvadeset godina.

Zašto ste se baš odučili biti profesor povijesti?

Tijekom školovanja moja razrednica bila je profesorica povijesti i bila mi je vrlo draga. Upravo zato sam se odlučio za povijest.

Susrećete li se s preprekama u radu i kako ih savladavate?

Zaposlio sam se kao slabovidan profesor i poznajem prostor škole te se baš ne susrećem s nekim poteškoćama. Tu i tamo se zna dogoditi da se netko slučajno sudari sa mnom ili ja s njim, ali svi su već navikli da ja ne vidim. Nedavno sam dobio i štap te se pomoću njega krećem po školi, ali i u svakodnevnom životu.

Kako predajete na satu i čime se služite?

Na satu predajem kao i svaki drugi profesor. Koristim se računalom i projektorom, šaljem djeci e-mailove. Na televizoru im pokazujem filmove koje koristim oduvijek. Povijesne karte u udžbenicima znam napamet gdje se nalaze i kako izgledaju. Osim osnovnog pribora dajem djeci zadatke da izrade memory kartice s povijesnim pojmovima i da tako kroz igru uče.

Kako znate kada netko prepisuje „vara“ na usmenom ili pismenom? Možete li nam to nekako približiti?

Neću otkriti tajnu kako znam kada netko vara na usmenom kada ispitujem. Znam kada je netko naučio napamet gradivo, a kada s razumijevanjem. Uglavnom postavljam pitanja zašto se neki događaj dogodio i onda ako se učenici zbune, očito je da ne znaju, a ako odgovore, naravno da razumiju. I meni se dogodi da me na usmenom netko prevari, zato uvijek treba biti koncentriran na pitanja. Neovisno radi li se o ispitivanju, kretanju ili igranju šaha. Kada se piše ispit, dođe netko od profesora koji vide te paze da nitko ne prepisuje.

Zašto ste unatoč invaliditetu nastavili s radom u školi?

Nastavio sam raditi, zato što me predavanje u razredu usređuje. To je nešto što volim raditi. Mislim da me moj invaliditet ne bi trebao usporavati u životu i radu.

Vaša je ljubav i šah...

Šah sam oduvijek volio igrati te se bavim njime i danas. Godine 1995. postao sam voditelj šahovske škole Dugave. Ekipe redovito sudjeluje na ekipnim prvenstvima osnovnih škola grada Zagreba, a od značajnijih rezultata treba spomenuti one kada smo sudjelovali na državnim prvenstvima školskih sportskih društava 2005., 2006., 2009. Član sam šahovskog kluba slijepih Polet.

Imate li neku poruku za osnovnoškolce?

Rad, trud i upornost uvijek daju rezultate.

Lea Radočaj, 8. razred
OŠ Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Sanda Damjanić

Jana Didaković, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

Toronto - moja ljubav na prvi pogled

Inače idem na putovanja s tatom, ali ove me godine mama iznenadila putovanjem koje nikada neću zaboraviti. Naime njezin ujak Nino živi u Kanadi, točnije u Torontu. Jednog sasvim običnog dana rekla mi je da imam na raspolaganju samo 24 sata da spremim kofere. Bacila sam se na posao brzinom munje. A o svojoj euforičnoj reakciji bolje da vam i ne govorim! Moj se usklik poput groma proširio stanom tako da je susjeda, teta Držanić, čak pokucala na vrata i pitala je li sve u redu.

Jutrom se teško budim, ali toga dana izletjela sam iz kreveta kao raketa. Tek sam u čekaonici zagrebačkog aerodroma osvijestila činjenicu da zbilja putujem u Kanadu. Budući da nema izravnog leta iz Zagreba za Kanadu, najprije smo letjeli do Frankfurta, a zatim smo presjedali za Kanadu. Frankfurt-ski aerodrom svi opisuju kao ogromnu, avangardnu zračnu luku, ali ja ga nisam baš tako doživjela. Dosađujući se u čekaonici, ugledala sam airbus i shvatila da je to avion kojim ćemo letjeti do odredišta. Izvana je izgledao ogromno, a tek iznutra! Znete li one avione iz filmova sa simpatičnim stjuardesama koji imaju tri reda sjedala, a uz to i televizore iznad svakog sjedala? E pa to je bio baš takav avion! Znajući da let traje čak osam sati, mislila sam da ću umrijeti od dosade. No kaže se da vrijeme brzo leti kada se zabavljate. Kada smo došli u Toronto, začudila sam se jer je bilo još uvijek podne. Ali onda mi je proradio kliker i shvatila sam da je u pitanju vremenska razlika. Vani se samo pokoji tračak sunca probijao kroz oblake, a ja sam već mogla vidjeti CN Tower - najviši toranj u Torontu. Veoma sam sretna što nam je na putovanju čak i vrijeme išlo na ruku jer je kiša padala samo jednom u tri tjedna.

Prvoga smo dana posjetili trgovine u kojima sam odmah potrošila jednu petinu novca (iako zbog toga nimalo ne žalim). U Torontu sam vidjela zaista mnogo zanimljivosti. Bila sam oduševljena dizajnom novih modernih urbanih zgrada sa staklenim zidovima i bezbrojem malih obrta s preslatkim dućančićima u kojima sam kupila i pokoji suvenir.

Posjetila sam razne četvrti, a svaka od njih ima svoju priču. Kada su nam rekli da idemo u Kinesku četvrt, prva asocijacija na nju bile su prljave ulice prepune kineskih trgovina. Ali ozbiljno sam se prevarila. Svo to egzotično voće u voćarnama za koje nikada prije nisam čula i fantastična hrana iz kineskih restorana jednostavno me oborila s nogu. Pri obilasku Afroameričke četvrti nisam se mogla načuditi fantastičnoj atmosferi koja je vladala u svakome kutu. Praćeno zvucima opuštajuće glazbe, mnoštvo je ljudi na ulicama plesalo i pjevalo. Od svega viđenog najviše mi se svidjela ulica u kojoj je svaka kuća bila oslikana nekim motivom - od megalomanske Marilyn Monroe do ogromne zastave Jamajke. Pokraj svake kuće prodavale su se ručno rađene hlače i šeširi šarenih boja. Sve je bilo potpuno različito, a opet toliko usklađeno i smisljeno. U toj četvrti najviše me nasmijao naziv jednog restorana koji je prodavao tjesteninu, a zvao se „Rasta Pasta“ (u prijevodu bi to bila rasta-tjestenina). Posljednja četvrt koju sam posjetila bila je elitna četvrt Yorkville. Poslovne zgrade,

Pogled na Kanadski nacionalni toranj - CN Tower

Kineska četvrt

Clifton Hill

skupi stanovi i trgovine s dizajnerskom odjećom poznatih marki poput Chanela, Burberryja, Prade i Hermesa samo su neke od odlika te četvrti. Iznenadila me ljubaznost prodavača u Chanelu koji su svakom kupcu pristupali vrlo srdačno i nisu nas svrstavali prema tome kako je tko odjeven. Ali i hrana koju sam jela u japanskom restoranu bila je bez premca. Tada sam prvi put kušala tartar od lososa i kalifornijski suši i odmah sam poželjela da nikada ne izađem iz tog restorana.

U nastavku putovanja posjetila sam veličanstvene Niagarine slapove koji se nalaze na granici između SAD-a i Kanade. To je zbilja jedno od onih mjesta na svijetu na kojem čovjek spoznaje svoju krhkost i nemoćnost u odnosu na velebnu prirodu s kojom se susreće. Saznala sam da riječ Niagara zapravo znači „grmljavina vode“, a ime su slapovima nadjenuli američki Indijanci. Vozeći se do njih, shvatila sam da Kanada nije samo moderna i urbanistička zemlja nego da ima i mnoštvo neiskorištenog prirodnog bogatstva, poput prostranih pašnjaka, livada, šuma, rijeka i jezera. Nekoliko minuta hoda od Niagarinih slapova nalazi se glavna ulica Clifton Hill koja me jako podsjećala na Las Vegas u malom. Tu se moglo naći zanimljivih sadržaja za sve uzraste: od hotela, kockarnica, muzeja, tornjeva, kina do cirkusa i kuće strave. Ali moram vam svakako ispričati jednu zanimljivost. Jeste li znali da se na ulazu u Niagarine slapove nalazi spomenik našem poznatom znanstveniku svjetskoga glasa - Nikoli Tesli? Sigurno se pitate zašto. Razlog je veoma jednostavan. On je izgradio najsuvremeniju i najveću hidroelektranu toga vremena upravo ondje. Svijet mu se odužio podigavši mu 1976. godine spomenik u znak zahvalnosti.

Kakvo bi to putovanje bilo da nisam posjetila i drugi grad po veličini u Kanadi, Montreal? On se smjestio u kanadskoj pokrajini Quebec, a to je jedina pokrajina u Kanadi gdje je službeni jezik francuski. Ako se želite zaposliti u kanadskoj vladi, trebate izvrsno znati i francuski i engleski jezik. U Montrealu sam jela tartarski biftek prvi put u svome životu i mogu vam reći da mi je postao jedno od najdražih jela u sekundi. Montreal je vrlo sličan Yorkvillu što se tiče životnog standarda.

Posljednjeg tjedna svog boravka u Torontu odlučila sam se malo kulturno uzdizati te sam posjetila dvije izložbe - izložbu Francisa Bacona i Henryja Moorea. Pročitavši biografije dvaju umjetnika, saznala sam da je Francis Bacon bio

Niagarini slapovi

samouki engleski slikar iz 20. stoljeća, a Henry Moore akademski kipar koji se proslavio svojim monumentalnim brončanim skulpturama. Neke Baconove slike ostavljale su dramatičan i nelagodan dojam, ali to sam shvatila kao slobodu umjetničkoga izražavanja. Zatim sam ugledala jedan, pomalo ironičan, citat koji je objašnjavao njegov umjetnički rad. Pokraj slike je pisalo: „Tijekom svojeg djetinjstva proživio sam revolucije, Hirshimu i Hitlera. I nakon svega toga oni od mene žele da slikam skupove ružičastih ruža.”

Pogled sa CN Towera

Putovanje sam okončala posjetom najvišem tornju u Torontu - CN Toweru. Da bismo uopće došli do vidikovca, trebalo je ući u stakleni lift. Situacija bi bila sasvim obična da se moja mama ne boji visine. Ovako mi je bilo baš zabavno stajati pokraj nje u tom staklenom liftu i promatrati njezine reakcije. Sva tri kata bila su osobita na svoj način. Do prvoga nas je kata vozilo dizalo sa staklenim podom pa sam vidjela panoramu Toronta pod svojim nogama. A i ljudi koji su se međusobno stiskali u njemu kako bi napravili jedan selfie bili su mi baš zabavni. Vožnja do drugoga kata bila mi je nešto manje zabavna jer sam bila u haljini, a na toj visini bilo mi je „malo” hladno, dok se na trećemu katu nalazio restoran s jako ukusnim hamburgerima.

Sve što je lijepo, nažalost, kratko traje. Došao je i dan povratka. Naoružana do zuba prtljagom, ali i nezaboravnim iskustvom, pozitivnim dojmovima i osjećajima vratila sam se u Zagreb. Jednom je putovanju došao kraj, a neko je drugo, sigurna sam, već na pomolu. Jedva čekam da vam ga ispričam!

Lara Fritz, 8. razred
 OŠ Petra Preradovića
 Voditeljica: Marija Fiočić

KREIRANJE NOVOG SUSTAVA OBRAZOVANJA

Želimo promjenu obrazovanja

Učionice s redovima klupa u kojima sjede učenici, u prednjem dijelu stoji zelena ploča po kojoj profesor piše kredom dok cijeli razred napisano prepisuje. Jeste li znali da je takav način nastave izumljen u 19. stoljeću za vrijeme industrijske revolucije, a zadržao se u mnogim školama i kod nas?

Kako to rade u svijetu?

Neke suvremene države poboljšale su svoje sustave obrazovanja. Edukacijski indeks Ujedinjenih naroda utemeljen je na brojnim faktorima vezanim za kvalitetu obrazovanja. Pomoću njega se uspoređuju obrazovni sustavi svih svjetskih država. Možemo i pretpostaviti da su na samome vrhu skandinavske države - Finska, Danska, Norveška, zatim države Australija i Novi Zeland, Južna Koreja te Kanada, Irska i Nizozemska. Mi smo zauzeli 52. mjesto od njih 181, što možda zvuči utješno, ali jedine države Europske unije koje su lošije od Hrvatske su Rumunjska, Cipar i Malta. Zar nam to ne govori da nešto treba pod hitno promijeniti?

To smo zaključili mi, učenici 7. i 8. razreda iz cijele Hrvatske, polaznici Ljetnog znanstvenog kampa mladih u Višnjanu. Naš je cilj bio kreirati idealan i ostvariv obrazovni sustav utemeljen na obrazovnim sustavima razvijenih zemalja ili nekim našim idejama.

Za početak je trebalo krenuti sa stvarima koje su kod nas loše te pronaći rješenje. Započet ću sa samim osnovama. Obrazovni sustav bi trebao izgledati tako da osnova po kojoj se stječe znanje budu elektronička predavanja koja drže profesori koji su za to educirani. Uloga sadašnjih profesora bi trebala biti da usmjeravaju učenike poput mentora i psihologa. Učionice bi trebale biti koncipirane na način da je učenicima u njima ugodno i da tamo mogu provesti velik dio dana. Svi učenici bi trebali imati računala na kojima bi pratili predavanja. U školi se slušaju predavanja koja se kod kuće mogu ponovno poslušati, a zatim se rješavaju kvizovi (bili bi preuzeti neki elementi računalnih igrica, tzv. gamification) te bi učenici kao motivaciju dobivali bedževe pomoću kojih bi profesori mogli procijeniti kakvo je znanje učenika. Ocjene ne bi izgledale kao danas, već bi se uveo *mastering*. Ako se pitate je li to doista moguće, nastavite čitati ovaj tekst.

Svatko od nas je poseban

Prvi problem našeg obrazovnog sustava je taj što učenici različitih sposobnosti uče u isto vrijeme. Je li u redu to da se od učenika koji imaju disleksiju, ADHD ili neki drugi problem očekuje da savlada gradivo na isti način kao i ostali učenici? Profesori i učitelji drže frontalno predavanje u razredu te se veoma rijetko obraćaju učeniku kao pojedincu, nego sposobnosti svih učenika smatraju jednakima. U novom sustavu obrazovanja svaki bi učenik trebao imati mogućnost izabrati kako će učiti, svakome učeniku bi se trebalo pristupiti individualno i na način koji je najbolji za njega te bi učenik također trebao odrediti koliko će mu vremena za to trebati. Elektronička predavanja se mogu poslušati tisuću puta dok učenici ne usvoje znanje koje je potrebno.

Zašto sve učenike trpiti u isti koš?

To nas vodi do sljedećeg problema, a to je da učenici imaju određeno vrijeme kada trebaju usvojiti neko novo znanje. Svaki učenik je jedinstven i svatko bi trebao imati pravo da takav bude tijekom cijelog svojeg školovanja. Pa zašto onda *trpiti sve učenike u isti koš* te smatrati da svi mogu savladati gradivo u isto vrijeme? Tu ne mislim samo na učenike koji imaju poremećaj u čitanju i

pisanju, mislim i na ostale učenike bez tih problema. Netko je produktivniji ujutro, netko po noći, netko je vizualni, a netko auditivni tip te ne mogu svi učiti na isti način. Elektronička predavanja se mogu poslušati bilo kada te koliko god puta je potrebno pa će svi učenici uspjeti usvojiti novo znanje.

Znanje jednako za sve

Jedan od velikih problema je rad profesora koji ponekad nije kvalitetan te ne djeluje pozitivno na učenike. Nije u redu da jedan profesor npr. engleskog jezika u jednoj školi učenike uči odlično, kreativno i svi učenici zbog toga imaju dobro znanje, a u drugoj školi je profesor engleskog jezika koji gradivo učenicima objašnjava monotono i nerazumno, te zbog toga učenici imaju loše znanje. Upravo zbog toga bi učitelji i profesori trebali imati ulogu psihologa i mentora, a učenici bi mogli gradivo savladati putem elektroničkih predavanja, jednakih za sve učenike, koje bi držali najbolji profesori i učitelji s određenog područja. Onda bi uloga sadašnjih učitelja bila da pomažu učenicima u savladavanju znanja, da im gradivo dodatno objasne i pokažu praktične primjere.

Učenje bez razumijevanja i primjene

Još jedan od problema je učenje nepotrebnih informacija. Obično učenici, isfrustrirani nakon nekog teškog testa kažu: „Pa to mi uopće u životu neće trebati.“ Ali sada ne mislim na to, nego na učenje bez smisla i razumijevanja. Što nama vrijedi da znamo pola udžbenika iz kemije napamet, ako nama to gradivo nitko neće rastumačiti na nekim primjerima iz svakodnevnog života te ga objasniti i povezati s problemima s kojima bismo se mogli susresti? Do toga ne bi došlo u novom sustavu obrazovanja. Nepotrebne informacije bi postale smislene i jasne svim učenicima ako bi ih profesori objasnili na pravi način. U sadašnjem sustavu obrazovanja imamo potpuno krivo postavljene predmete i broj sati tjedno koje moramo učiti. Npr. zašto je informatika izborni predmet? Informatika je budućnost svih nas, a znanje informatike nije obavezno. U visokorazvijenim državama učenici imaju pet sati informatike tjedno, kod nas dva. Taj podatak govori dovoljno.

Trebaju li nam doista ocjene?

Problem našeg obrazovanja su ocjene. Jesu li one stvarno potrebne? Teško je zamisliti školu bez ocjena, zvuči kao strašan nered, rasulo, ali zapravo to nije tako. Ako je jedina motivacija učenicima za učenje ocjena koju će dobiti, onda znanje koje će steći nije dobro. Nakon toliko godina ocjenjivanja zvuči kao da bez ocjena ne možemo, ali umjesto njih se može uvesti tzv. *mastering*. Poanta *masteringa* je ta da učenici savladaju svo potrebno znanje koje su si zadali ili ne prolaze ispit. Svaki učenik treba sebi zadati cilj prije ispita, te ostvarenje tog cilja može smatrati *masteringom*. Nekome je cilj ispit riješiti 90%, nekome 50%. Svatko je kovač svoje sreće pa bi svatko trebao pokušati usvojiti razinu znanja koju su si zadali. I onda svaki učenik može izaći na ispit dok ne dosegne svoj cilj, a taj cilj se može ponovno postaviti na viši dok se ne dosegne visoki rezultat. Bez ocjena, već uz *mastering*, svi učenici bi mogli steći pravo znanje. Mi smo vrsta koja uvijek ima potrebu sve uspoređivati, standarizirati. I onda se one osobe koje se ne mogu uklopiti u standard uvijek izbacuje iz društva i smatra manje vrijednima. Novim sustavom obrazovanja do toga ne bi došlo.

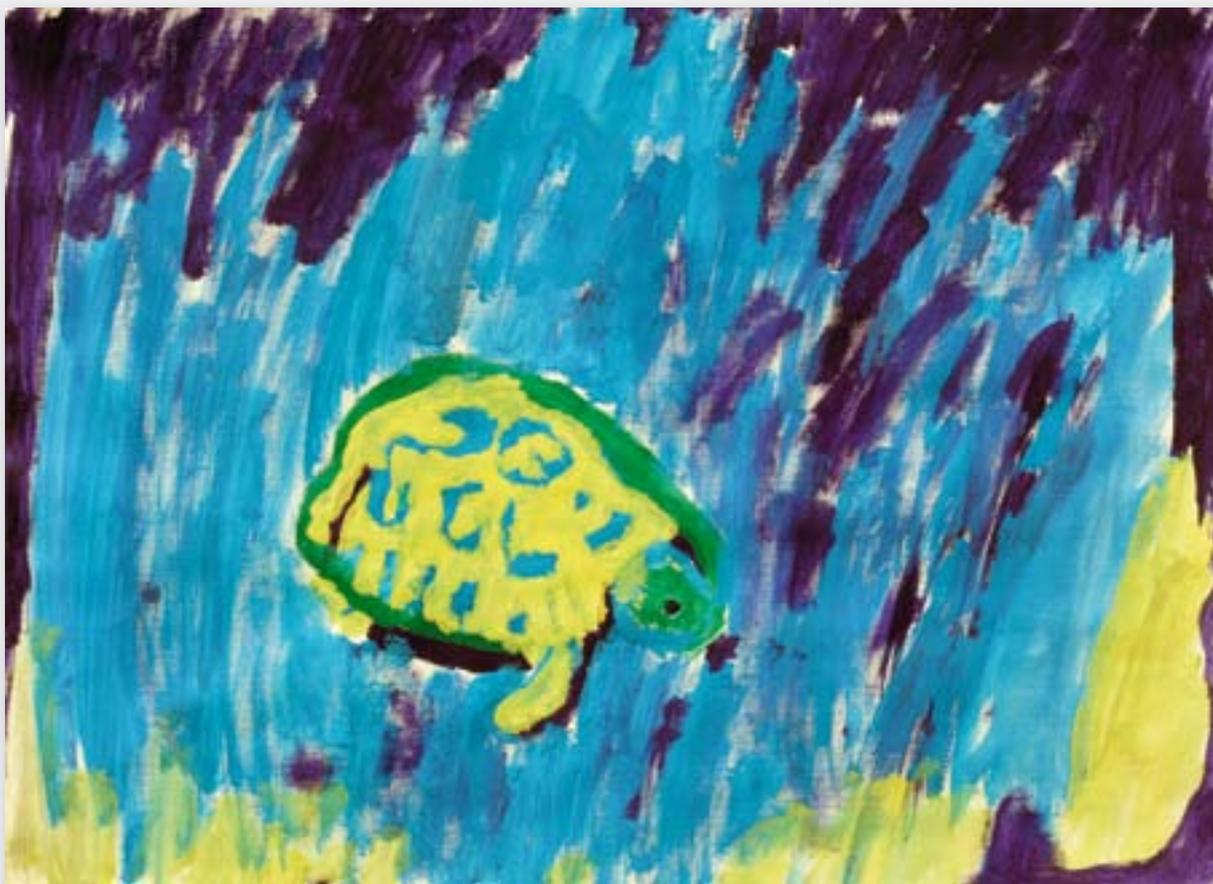
Mijenjanje temelja društva

Opet, „problem“ je što bi ovakav sustav obrazovanja bio veoma slobodan, učenici bi u njemu imali veću odgovornost nego danas. Ponavljam, sadašnji obrazovni sustav nastao je u 19. stoljeću, bio je osmišljen za neobrazovane radnike pa je razumljivo da učenici nisu imali velika prava, da su im uvijek zapovijedali. Sada bi tome trebao doći kraj, te bi učenici morali postati odgovorniji i

samosvjesniji. Nekome tko je odgajan kroz sadašnji sustav obrazovanja, ovo zvuči kao znanstvena fantastika. Pa možda doista i jest jer ovakve promjene ne dolaze preko noći. Iz društva koje je naviknuto na sadašnji sustav obrazovanja ne možemo postati društvo s ovakvim sustavom obrazovanja. Kada smo svoj sustav obrazovanja izlagali na završnoj prezentaciji u Višnjanu, dobili smo pozitivne i ohrabrujuće komentare, kao i one negativne.

Teško je osmisliti obrazovni sustav koji bi svima odgovarao, no ovo je prema brojnim mišljenjima jedno odlično rješenje. Takve promjene rade se sustavno nizom godina dok napokon ne dođe do promjene. Ja želim da se napokon nešto promijeni. Korak po korak i možemo promijeniti Hrvatsku jer obrazovni sustav je temelj našeg društva i novim temeljem može se početi graditi ispočetka.

Marta Paladin, 8. razred
OŠ Stenjevec
Voditelj: Zoran Šutić

Teo Ecimović, 7. razred
OŠ Antuna Gustava Matoša

RAZGOVOR S DR. SC. DUŠANOM JELIĆEM

Zmajevi iz dinarskoga krša

Proteus - projekt zaštite čovječe ribice

U svečanom prazničnom raspoloženju koje se još od početka prosinca osjeća u našoj školi, u tjednu od 9. do 16. prosinca ugostili smo putujuću izložbu *Podzemlje i čovječa ribica*. Tom prilikom posjetio nas je dr. sc. Dušan Jelić, direktor Hrvatskog herpetološkog društva Hyla i predsjednik Instituta za biološku raznolikost, i održao poučno predavanje kojim je našim učenicima osmoga razreda predstavio *Proteus - projekt zaštite čovječe ribice*. Posjet našoj školi iskoristili smo za razgovor s dr. Jelićem.

Što Vas je potaknulo da se počnete baviti biologijom i kada ste pokazali zanimanje za nju?

Uvijek me je privlačila priroda, odmalena sam pokazivao zanimanje za živi svijet koji me okružuje. Još kao dijete počeo sam skupljati guštare oko kuće. Nakon završene srednje škole završio sam diplomski studij biologije i kasnije doktorirao na temu zmija otrovnica.

Ljudi se često boje gmazova ili u njima izazivaju odvratnost. Što Vas je privuklo gmazovima?

Gmazovi su čudna skupina životinja. Zanimljiva je njihova raznolikost i rasprostranjenost na svim kontinentima, što je rijetkost. Postoje otrovni i neotrovni gmazovi, ali mene više zanimaju oni otrovni.

Kako ste se odlučili na istraživanje čovječe ribice?

Vodozemci su mi fascinantni, a čovječa ribica je svjetski fenomen, endemska vrsta slatkodolnih staništa dinarskoga krša. Samo je još jedna vrsta srodna njoj, starija je od dinosaura. Sve ju to čini zanimljivom temom proučavanja i istraživanja.

Što Vam je zanimljivije kod nje, izgled ili uvjeti u kojima živi?

Sve vezano uz čovječju ribicu je zanimljivo. Pokazatelj je brze prilagodbe-diše plućima i škrgamma, na svjetlosti mijenja boju kože, a boja kože ovisi i o vrsti hrane koju unosi. Može biti roze boje, ali i žute ukoliko se hrani masnijom hranom. Zbog boje kože koja je slična ljudskoj dolazi i njeno ime. Na glavi ima male, zakrčljale oči prekrivene slojem kože.

Budući da su staništa čovječe ribice špilje u kojima je teško i opasno roniti, koliko je uzbudljivo istraživati staništa u kojima živi?

Da biste istraživali špilje u kojima žive čovječe ribice, prvo morate postati speleolog, zatim ronilac, a tek onda speleoroničar.. Špilje su često neotkrivena, rijetka mjesta do kojih je teško doći. Često istražujemo špilje u kojim čovjek nikad nije bio ili vrlo rijetko dolazi. Zato nas rastuži i razočara kad u njima nađemo mnogo smeća koje nošeno podzemnim vodama tamo završi. Zbog toga često organiziramo akcije čišćenja špilja, u kojima nam se može svatko pridružiti. Često surađujemo s volonterima.

Možete li nam opisati svoj susret s čovječjom ribicom?

Bilo je neočekivano i nevjerojatno. Uobičajena dužina čovječje ribice je oko 40 cm. Fascinantno je što smo vidjeli jedinke mnogo veće od onih koje smo do sada susretali. Mogu živjeti više od sto godina jer nemaju prirodnog neprijatelja, glavni su predatori u staništima gdje žive.

Nisu plašljive, možete ih primiti u ruku i pomaziti. Uznemiravaju ih jedino vibracije u vodi izazvane ronjenjem. Vrlo su osjetljive na bilo kakve promjene u vodi i savršen su pokazatelj čiste, pitke vode. Zbog toga su sretni oni ljudi koji ih pronađu u svojim bunarima. Sigurni su bez bilo kakvih ispitivanja da im je voda pitka. A zahvaljujući svom dugom životnom vijeku, čovječje ribice mogu desljećima biti stanovnici njihovih bunara.

Otkada datiraju prvi podatci o postojanju čovječje ribice na ovim prostorima?

U Hrvatskoj je prvi put zabilježena 1840. godine na izvoru Goručica u blizini Sinja. Živi na području Slovenije, Trsta u Italiji, Hrvatske te područja Bosne i Hercegovine. Nekada su ljudi mislili da su čovječje ribice mladi zmajevi, a pronađeni su i kameni ostatci iz daleke prošlosti na kojima je uklesana čovječja ribica.

Zanimljivi su vam gmazovi, bavite se njima, proučavate ih. Imate li gmaza kao kućnog ljubimca?

Ne. Nemam jer sam protiv držanja životinja u kući. Najljepše ih je vidjeti u prirodnom okruženju gdje su slobodne.

Možete li nam ispričati neku zanimljivost vezanu uz istraživanje o čovječjoj ribici?

Budući da su čovječje ribice samotne životinje, veliko mi je iznenađenje bilo vidjeti nekoliko stotina jedinki na okupu, izgledale su kao špageti.

Izgledaju blago, ali taj nas izgled može zavarati. Konstrukcija zubala im je kao u krokodila i imaju vrlo oštre zube.

Možete li nam za kraj reći nešto o projektu Proteus?

Naš projekt ima međunarodni značaj jer povezuje, osim Hrvatske, i Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru. Zadaća projekta Proteus je proširiti znanje o ovoj vrlo rijetkoj endemskoj vrsti i njenom prirodnom staništima. Te spoznaje omogućile bi izradu plana zaštite ove ugrožene vrste i senzibiliziranje stanovništva o važnosti očuvanja izvora pitke vode što je preduvjet za opstanak čovječje ribice. Putujemo po cijeloj Hrvatskoj, posjećujemo škole, muzeje, turističke zajednice...

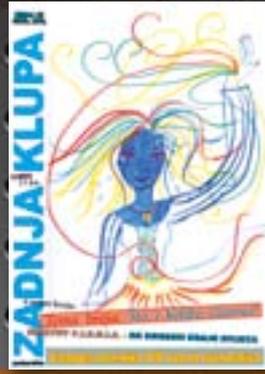
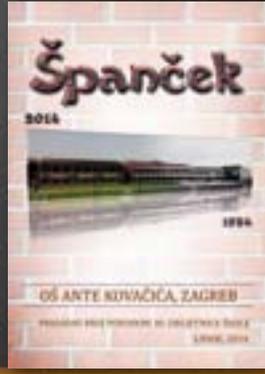
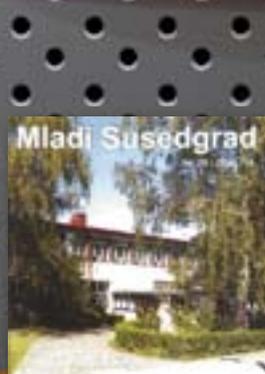
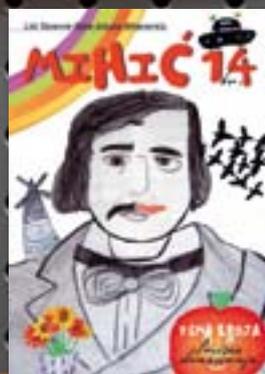
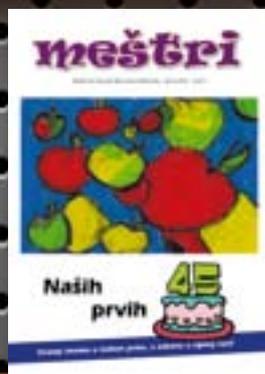
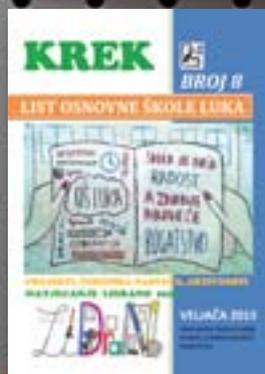
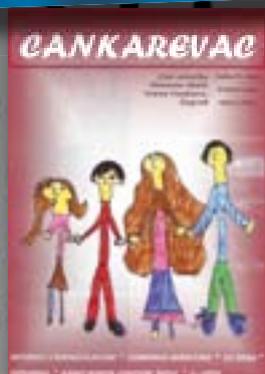
Druženje uz izložbu, predavanje i razgovor projurilo je. Dr. Jelića čekala su još mnoga predavanja, projeketi, istraživanja....

Želimo mu mnogo sreće u njegovoj borbi za zaštitu čovječje ribice.

Lucija Opić, 8. razred

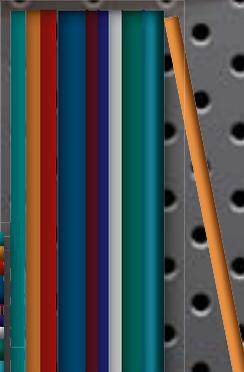
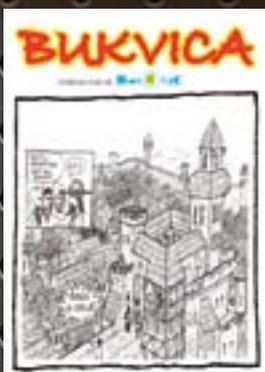
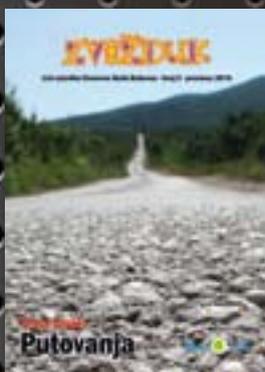
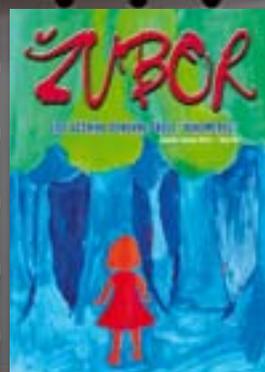
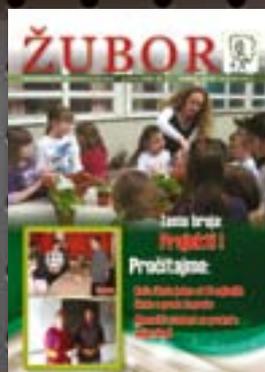
OŠ Gustava Krkleca

Voditeljica: Marija Čavar Sopta

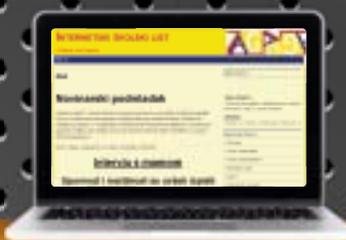

Školski listovi

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

WEB školski listovi

Školski listovi

TIN

OŠ Tina Ujevića

Urednica: Hana Hamza

Voditeljica: Daria Talić

KREK

OŠ Luka, Sesvete

Urednica: Lucija Krajnik

Voditeljica: Zdenka Drožđan

ŽUBOR

OŠ Vukomerec

Urednica: Karla Žulj

Voditeljica: Marija Petrović

ZORA

OŠ Petra Preradovića

Urednica: Iva Matičević

Voditeljica: Sandra Desiree Bedenik

ZRIN

OŠ Petra Zrinskoga

Urednica: Anamarija Zokić

Voditeljica: Iva Franić

ZADNJA KLUPA

OŠ Ivana Gundulića

Urednik: Josip Pardon

Voditelj: Pavao Jerolimov

CANKAREVAC

OŠ Ivana Cankara

Urednica: Ana Helena Ružić

Voditeljica: Isabela Jeromela-Brlek

MLADI SUSEDGRAD

OŠ Bana Josipa Jelačića

Urednica: Angelina Crnogorac

Voditeljica: Višnja Jaklin

OTON

OŠ Otona Ivekovića

Urednica: Iva Ivčić

Voditeljica: Marija Popović

ODRAZI

OŠ Rudeš

Urednica: Ivana Artiček

Voditeljica: Kristina Mlinar

WEB Školski listovi

ŠPANČEK

OŠ Ante Kovačića

Urednica: Mare Paleka

Voditeljice: Ivanka Brađašević, Marcela Kučeković

JABUKA

OŠ Jabukovac

Urednica: Uma Gradac

Voditelj: Slaven Šekuljica

PREDLOŽENI*

Školski

listovi

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

*predloženi školski listovi za Državno smotru

Školski listovi

ČAROBNA FRULA

OŠ Jure Kaštelana

Urednica: Martina Galović

Voditeljica: Maca Tonković

ŽUBOR

OŠ Vjenceslava Novaka

Urednica: Lea Radočaj

Voditeljica: Sanda Damjanić

LOVORKO

OŠ Lovre pl. Matačića

Urednica: Ana Maria Milić

Voditeljica: Ana Grgurć

MIHIĆ

OŠ Antuna Mihanovića

Urednica: Jelena Crnogorac

Voditeljica: Vanja Jurilj

STEN

OŠ OŠ Stenjevec

Urednica: Marta Paladin

Voditelj: Zoran Šutić

SIGET

OŠ Većeslava Holjevca

Urednica: Nika Radičević

Voditelj: Mate Milas

JARUNSKI LOPOČ

OŠ Bartola Kašića

Urednik: Tino Hanžić

Voditeljica: Štefanija Turković

SKICA

OŠ Josipa Račića

Urednica: Paula Mujanović

Voditeljica: Arijana Zakanj

Ivasović

MEŠTRI

OŠ Ivana Meštrovića

Urednica: Nika Bilić, 8. razred

Voditeljica: Gordana Ljubas

ZVIŽDUK

OŠ Bukovac

Urednica: Matea Mustedanagić

Voditeljica: Romana Golemac

GUSTAV

OŠ Antuna Gustava Matoša

Urednica: Petra Tolp

Voditeljica: Marita Batinović

WEB Školski listovi

ZVON

OŠ Vugrovec - Kašina

Urednik: Filip Marčec

Voditeljica: Dijana Dill

ZAG

OŠ Marije Jurić Zagorke

Urednik: Filip Kekelj

Voditeljica: Ivana Hrenar

Radniške emisije i radioigre

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

Putujmo i upoznajmo Hrvatsku

Mak Terbovc, 3. razred

OŠ Grigora Viteza

Voditeljica: Antonija Radoš

Jezikolomci

Ana Baran, Kristina Bonić, 5. razred

OŠ Brestje

Voditeljica: Ankica Blažinović - Kljajo

Radio emisija - Bob

Andrea Belamarić, 7. razred

OŠ Vladimira Nazora

Voditelj: Marin Marinović

PREDLOŽENE*

Radniške emisije i radioigre

UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

*predložene za Državnu smotru

Različitost nam je zajednička

Miron Šprajc, 8. razred
i Ante Krišto, 8. razred
OŠ Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Ana Brčić Bauer

JAČI OD STRAHA

Martina Jerković, 7. razred
i Mihaela Periš, 7. razred
OŠ Rudeš
Voditeljica: Katica Šarić Mirjana Jukić

Radioigra - Pjegava Iva

Katica Poplašen, 7. razred
i Katarina Jukić, 7. razred
OŠ Rudeš
Voditeljice: Mirjana Jukić i Irena Ploh

ŽUPANIJSKO POVJERENSTVO ZA PRIPREMU I PROVEDBU SMOTRE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA - LiDraNo 2015.

PREDSJEDNIK POVJERENSTVA

Antonio Jurčev

ravnatelj Osnovne škole Antuna Gustava Matoša

OSNOVNA ŠKOLA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA
ALEJA ANTUNA AUGUSTINČIĆA 12
ZAGREB

TAJNICA POVJERENSTVA

Blaženka Tomljenović

profesorica književnosti, Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

ČLANOVI POVJERENSTVA

Marija Đerek, profesorica književnosti, Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Marijan Šimeg, glavni urednik Školskih novina

Sanja Pilić, književnica

Ksenija Rožman, dramska pedagoginja, Centar mladih „Ribnjak“

Branka Manin, ravnateljica Hrvatskog školskog muzeja

Mirjana Knežević, ravnateljica Osnovne škole Stenjevec

Zdenka Kapović, ravnateljica Osnovne škole Lovre pl. Matačića

Tomislav Filić, ravnatelj Osnovne škole Augusta Harambašića

Nada Šimić, ravnateljica Osnovne škole Trnjanska

Marina Sabolović, ravnateljica Osnovne škole Luka

Marija Luković, ravnateljica Osnovne škole Gustava Krkleca

Lidija Sosa Šimenc, ravnateljica Osnovne škole Izidora Kršnjavoga

Marijan Grbac, ravnatelj Osnovne škole Bartola Kašića

PROSUDBENA POVJERENSTVA ZA ŽUPANIJSKU RAZINU SMOTRE - LiDraNo 2015. ZA UČENIKE OSNOVNIH ŠKOLA

ČLANOVI POVJERENSTVA

Sanja Pilić, književnica

Ana Đokić-Pongrašić, književnica

Silvija Šesto, književnica

Marijan Šimeg, novinar, Školske novine

Mirela Lilek, novinarka, Jutarnji list

Branka Primorac, novinarka

Ksenija Rožman, dramska pedagoginja, Centar mladih „Ribnjak“

Ozren Grabarić, glumac

Dunja Fajdić, profesorica fonetike i glumica

Mila Pavićević, dramaturginja i spisateljica

Darko Tralić, redatelj

Višnja Biti, novinarka, Hrvatski radio

Maja Flego, novinarka, Ured pravobraniteljice za djecu

Irena Plejić Premec, urednica, Hrvatski radio

PROGRAM SMOTRE UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA - LiDraNo 2015.

2. veljače 2015.

11.00 sati

Svečano otvorenje smotre
LiDraNo 2015.
Gradsko satiričko kazalište
„Kerempuh“, Ilica 31

12.00 sati

Pojedinačni scenski nastupi
učenika osnovnih škola
Gradsko satiričko kazalište
„Kerempuh“, Ilica 31

14.30 sati

Pojedinačni scenski nastupi
učenika srednjih škola
Gradsko satiričko kazalište
„Kerempuh“, Ilica 31

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih i srednjih škola za
pojedinačne scenske nastupe
OŠ Josipa Jurja Strossmayera,
Varšavska 18

3. veljače 2015.

11.00 sati

Otvorenje izložbe školskih listova
Hrvatski školski muzej,
Trg maršala Tita 4

12.00 sati

Skupni scenski nastupi učenika
srednjih škola
Okrugli stol učenika i voditelja
srednjih škola za skupne scenske
nastupe
Kazalište „Vidra“,
Draškovićeve 80

13.30 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za novinarsko
stvaralaštvo
OŠ Antuna Gustava Matoša,
Aleja A. Augustinčića 12

15.30 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za radijske
emisije
OŠ Antuna Gustava Matoša,
Aleja A. Augustinčića 12

17.00 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za literarno
stvaralaštvo
OŠ Antuna Gustava Matoša,
Aleja A. Augustinčića 12

4. veljače 2015.

12.00 sati

Skupni scenski nastupi učenika
osnovnih škola - I. dio
Kazalište „Vidra“,
Draškovićeve 80

5. veljače 2015.

12.00 sati

Skupni scenski nastupi učenika
osnovnih škola - II. dio
Okrugli stol učenika i voditelja
osnovnih škola za skupne
scenske nastupe
Kazalište „Vidra“,
Draškovićeve 80

16.00 sati

Okrugli stol učenika i voditelja
srednjih škola za literarno
stvaralaštvo, novinarsko
stvaralaštvo i radijske emisije
Prirodoslovna škola Vladimira
Preloga, Ulica grada Vukovara
269

PRIRODOSLOVNA ŠKOLA

Vladimira Preloga

**Literarni
radovi
učenika srednjih škola**

1874.

Zrak je ponovno mirisao na oluju.

Sjećala se, bio je tu i prošli put kada je odlazila, kao da se svojim ljepljivim pipcima uhvatio za nju, koliko god ga se željela osloboditi, vraćao se i slijedio je u stopu. Uvijek, kada bi odlazila, vrijeme se mijenjalo, ispraćajući je tamnim oblacima i monsunskim vjetrom. Opraštalo se od nje, na sebi svojstven način, prije nego što je pošalje nekom drugom vremenu, nekoj drugoj kulturi, drugim ljudima.

Čovjek, oh, u početku ga je žalila, sada mu je zavidjela. Rođenje. Relativno kratak život. Smrt.

Još uvijek se sjećala svakog detalja dana kada su je osudili. Koliko je već prošlo otada? Sekunde, sati, stoljeća? Nije bila sigurna, već odavno je prestala brojati.

„Astrid.” Na zvuk njegova glasa koljena su joj popustila i našla se na podu od bijelog mramora okupanom krvlju palih ratnika. Mač joj je iskliznuo iz ruke te se, udarivši o pod uz potmuo zveket, smirio pola metra od nje, dok je krv prodirala u srebrnu gravuru na njegovu balčaku. Krila su im bila toliko bijela da su njezina u usporedbi s njihovima izgledala sivo, beživotno, a svjetlost koju su isijavali bila je toliko jaka pa je isprva oči morala zakloniti nadlanicom punom ogrebotina, no istom brzinom kojom je podigla ruku, spustila ju je ne željevši pokazati ni najmanji trag slabosti. Ipak, njezine oči, krugovi azurnog plavetnila s tamnim otocima u sredini, ostale su skrivene iza vjeđa, znala je da bi ju i najmanji pogled na Serafine pred sobom oslijepio.

„Anđele,” drugi glas, Serafielov pridružio se Metatronovu, primjetno iziritiran zbog njene neposlušnosti. Običaj je nalagao da, kada ih najviši red anđela posjeti, oni nižeg reda im moraju iskazati poštovanje klanjajući se toliko nisko da bi im čelo nerijetko dodirivalo pod. „Svjetlonoša je poražen. Njegova vojska je satrta sa zemljom. Zapravo, ti si jedini preostali živi primjerak, osim samog Lucifera. Pošteđena si zbog prijašnje odane službe i ponuđeno ti je oprostjenje pokoriš li se. Pristaješ li na to?” Njegov kratki govor zračio je ohološću ne sumnjajući u njen odgovor. Svi bi uvijek odabrali pokoriti se, nastaviti živjeti još tisuće godina služeći druge. U ropstvu. Ona nije podržavala njihovo mišljenje, radije će odabrati smrt, nego ponovno postati sluga. Vjerovala je da su u Luciferu našli vođu dovoljno snažnog da im priskrbi slobodu, pogriješila je.

„Ne.” Bila je zahvalna jer joj je glas zvučao snažnije nego što se osjećala.

Tišinu koja je nastala prekinuo je Serafielov glas. „Jegudie, ubij je.” Iduće što je čula bio je udar biča o mramorni pod nakon kojeg su uslijedili tihi koraci u njenom smjeru.

„Ne.” Metatronov glas zaustavio joj je dah. Za razliku od Serafielovog, njegov je glas otkrivao sirovu moć koja se pretakala u svaku njegovu riječ. „Odsijeci joj krila.”

Tih jecaj pobjegne joj s usana prije no što ga je mogla zaustaviti. Krila su bila izvor anđeoske moći, zato su serafini bili najmoćniji, posjedovali su tri para. Gubljenje krila bila je kazna gora od smrti. Pretvaralo bi anđela u samo još jedno besmrtno biće prognano u ljudski svijet. Postao bi samo sjena onoga što je nekad bio zatočena lutajući vjekovima.

Tada, tog dana kada je odbila pokoriti se, prokleli su je na vječno lutanje, na odlaske i dolaske svakih deset godina. Svaki put bilo bi to putovanje u nepoznato, nepoznati grad, nepoznato doba. Na kolodvor bi stigla kao i svi ostali, kupila kartu za prvi vlak koji je dolazio, sišla na peron i čekajući u tišini opraštala se od proteklog desetljeća mučno gledajući u novo desetljeće.

Tako je bilo i danas, stigla je na Glavni kolodvor bacajući tek letimičan pogled na tramvaje u prolazu, zgrada je bila ona koja je zaokupila njenu punu pažnju, ta neoklasicistička građevina sa skulpturama usađenima u samu svoju srž. Nepomičnima, stalnima. Skulpture su bile jedine s kojima se mogla poistovjetiti, one koje su odolijevale zubu vremena, tvrdoglavo stojeći iste kao i kada su po-

stavljene. Na neki način, i ona je sebe smatrala skulpturom, kao i one, bila je tu, na Zemlji već godinama i odavno je prestala vjerovati da će joj biti dopušten odlazak jednom zasnogda. Umjesto toga ona će odlaziti i vraćati se, zauvijek, dok kraljevi i carevi umiru, a predsjednici se tek rađaju. Zauvijek, odlaziti u vrijeme koje joj oni namijene, jer ona, ona je bila lišena vlastite volje, bez ikakva prava na žalbu. Ničega. Prepuštena na milost i nemilost vremenu, fizički postojana raspadajući se iznutra.

Stišćući kartu u rukama pošla je u smjeru vlaka koji je upravo stigao. Ušla je u struji ljudi i smjestila se u sjedalo do prozora posljednji put promatrajući Zagreb i brojeći sekunde u sebi. Kad je stigla do 94 - vlak je krenuo, vanjski obrisi počeli su se izmjenjivati sve brže i brže. Putnici su otišli u Beč, a ona u 1874.

Marina Kuran, 3. razred
Tehnička škola Ruđera Boškovića
Voditeljica: Žaneta Gerovac

Petra Matić, mentor: Filip Pintarić, prof. mentor
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Čarobnjak

Jutro je. Budim se. Ne volim učiti, ali trudim se. Počeo sam pisati pjesmu u rimi, ali za sada u rimi nastaviti je neću. To je zato što sam čarobnjak svoje sreće. Isto tako, riječi mogu rasteeeeeeeeezati i pisati u razmacima v e l i k i m. Struktura pjesme u pitanje dolazi, drugi stil je sad na snazi.

Pjesma u prozi? Ha! Više nije!
Odlučio sam u stihovima pisati dio nje.

Evo, podario sam papiru rimu,
mogu čak prizvati i zimu:

Razumjeli ste pjesmu? Možda i ne? Kakogod, ovom olovkom na papiru, ja zaista mogu sve!

Adam Komerički, 1. razred
I. tehnička škola Nikola Tesla
Voditeljica: Marina Krleža

Jabuka

V mojem trnacu jabuka cvete,
Cvete baš svake lete.
Tu nigdar nije sama,
Ni po danu, ni po noći,
Navek je kak prava dama.
Kak čipkani rubec nase
Je navlekla i čeka,
A pod nju sedime
Ja i moja seka.

Došla je jesen....
Sunce se polavke skriva,
Oblake poziva,
A moja jabuka grane povija.

Črlene loptice visiju s grane
I čekaju da budu ubrane.

Tak mi je lepa ta jabuka moja,
Tak mi je lepa ta njena črlena boja.
Jabuka, jabuka moja.

RJEČNIK:
trnac - voćnjak
cvete - cvjeta
leto - godina
nigdar - nikad
navek - uvijek
črlene - crvene
lepa - lijepa
polavke - polako

Barbara Oremuš, 1. razred
Poljoprivredna škola Zagreb
Voditeljica: Anita Salopek

Kada utihnu slobode

„On umire!”, reče glas s druge strane slušalice, pozivajući me ovamo.

Otada se ne sjećam dobro. Trčao sam, to mi je jasno. Zelena i crvena svjetla semafora izmjenjivala su se popraćena vikom pješaka i trubama automobila čiji vozači nisu razumjeli moju žurbu. Hrvajući se s vremenom, protrčao sam kroz staklena vrata, ušavši u odbojno, sterilno predvorje bolnice.

Sada sam ovdje. Stojim pred zamagljenim staklima intenzivne njege, oznojen, bez daha, pokušavajući ući. Načiniti tek jedan korak. Stati pred onoga koji umire. „Ne mogu”, zakriješće misli što su se pomaljale zidovima mojega uma i ponovno začujem uplakan glas koji me ovamo pozvao: „On umire!”

Prislonim dlan na vrata prostorije u kojoj prebiva prijatelj na odlasku. Odgurnem ih... U tom je trenutku svijet postao siv. Bezličnost kišnoga jutra preslikala se na naše živote.

Ne bih ga prepoznao, da nije bilo tog pogleda. Pomislio bih kako netko drugi leži u povojima, dok mu plavi pramenovi skoreni krvlju izviruju ispod nemarno omotana zavoja koji nije predstavljao čak niti pokušaj da ga spase. Čemu? Od trenutka kad sam ugledao biće koje sam rado nazivao prijateljem shvaćao sam što mi pogled boje neba, daleko svjetlije od jutrošnjeg, želi poručiti: „Večeras putujem.”

Suza mi ovlaži obraz kad shvatim - povjerovao sam toj činjenici daleko prije nego što mi je bilo dopušteno.

Skrenem pogled s druga koji pluta na jezeru smrti ne bih li pogledao uplakan lik, sklupčan u drvenu stolcu pored kreveta, kako jeca nad sudbinom onog kojeg je volio. Onaj koji me pozvao pogleda me, a u silini njegova jecaja shvatim kako je napokon spoznao: Svijet neće dozvoliti da bezlično sivilo stvarnosti poremete roza nijansom.

Ne izusti ni riječi promotrivši me. Bio sam zahvalan na tome. Zvuk glasa dječaka koji je volio venuće tijelo moga prijatelja učinio bi istinu okrutnijom. Prizvao bi sjećanje.

„Ti si kriv”, pomislim gledajući ga. Svjestan nepravde vlastitih primisli suspregnem potrebu da u onom koji ga je volio pronađem krivca za kraj koji se izvija kutovima sobe, šapćući ime onoga kojega se sprema obgrliti. Kako sam ga mogao kriviti za mržnju svijeta koji odbija prihvatiti one koji se ljubavljaju izdvajaju iz obrasca, prijeteći time razoriti mehanizam uvježbana svijeta.

Pogled mi tek na trenutak pronađe oči koje će uskoro postati staklaste, bezlične, boraveći u plavetnilu nekih tolerantnijih svemira.

Nisam mogao. Svaki trenutak proveden pred likom obespravljenoga pjevao je o licemjerju onih koji su raskrvarili nevine obraze. U ime ideala prošlih stoljeća kaznili su ga, zato što je sposoban voljeti. Moje biće iskrilo je htijenjem da izađem odande. Zaboravim na onoga s kojim sam prijateljevao.

Bio je umoran. Zakoračivši unatraske prema vratima, želio sam mu reći: „Još malo. Još samo malo i više nikad nećeš biti umoran.”

Prije nego se izgubim u kapima kiše, posljednji put pogledam onog koji umire jer je neshvaćen koraćao svijetom, osjetivši se dužnim nasmijati se. Ispratiti ga zvukom koji je obojao naše družbovanje.

Umjesto toga, odmahnem glavom prošaptavši: „Oprosti. Otići ćeš bez mog pozdrava. Ako... ako se nasmijem, uskoro ću ponovno plakati...”

Izađem ne osvrnuvši se na onoga koji će još neko vrijeme trajati nakon što baci zemlju na voljenog dječaka. Mogao sam mu reći, upozoriti ga, suosjećati... Nije bilo svrhe. Život će ispisati njegove tragedije govoreći: „U ime slobode, živjela obitelj!”

Valentino Kuzelj, 4. razred
Zdravstveno učilište
Voditeljica: Lucija Dodigović

Kako je Orfej tražio istinu

Što se skitaš u prostranstvima ovim? U ovoj zemlji samotnoj, ništavnoj? Hodaš u magli, tražiš put. Ali put je pak ravan, samo je tvoj hod iskrivljen i nerazuman. Okrenuti se? Svjetlo je prejako, izjeda tijelo. Sjena je blaga i prividna, pojmljiva. Ali obris njen nelagodan jest, jer otkriva njenu laž. Slike i preslike. Kaotični odrazi što ruka osjeća, ali ne dotiče.

Ne možeš ostati. Zrcalo je preplitko, mir samo u snima stiže. Ne trči bludno! Ta rep si svoj gu-taš! Zrnca misli padaju, svjetlucaju rosno. Razumiješ li? Pogledaj, poslušaj! Govori!

Istinu zboriš lažima svojim. Srce u planu, srce u prsima. Sjenu svoju stvaraš dok koračaš pod Suncem, skriveno tragove stvaraš.

Što se skrivaš i dalje u prostranstvima ovim? Zar i odraz tvoj ne traži tvoje tijelo? Plutaj ti slobodno lahorom, ali znaj da ti noge zemljicu grle. Put je ravan, ali samo kada ga ti položiš. Sve prikaze plešu u poljima zbornim, što si prestao davnih dana, ples vječni. I ne vidiš više tugu i čemer. Melankolija i dalje vreba, čeka da padneš i da te proguta cijela.

Nema straha. Koračaj ponosno. Kroz prozor i kroz vrata. Krila Ikarusa, srce feniksa. Gori, gori do kraja. Grij i osvjetluj u najtežoj zimi, jer znaš da možeš. Gori dobro.

Oto Vuković, 4. razred

Privatna umjetnička gimnazija s pravom javnosti

Voditeljica: Tea Hofmann

Damir Benčak, mentor: Matej Pašalić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Knjiga

Samo sam ti riječ i praznina,
no kad u ruku me ti primiš
ja sam živa,
ja sam rijeka, pjev i diva.

Ali ja ni riječ,
ni slika nisam.
Nisam smijeh,
ni zima,
ni ljeto,
ni kiša,
ni snijeg nisam.
Već zadnji dah
I pjesnik.

I ti
što još držiš me u ruci
i slušaš što ti govorim,
što me mrziš i voliš,
pusti me da ti se otvorim
da ti kažem sve
pjesme i slike
što volim.
Dođi k meni,
da ti suzu obrišem,
da ti hladno srce ugrijem,
da ti grob od kiše sakrijem.

I kad se izgubiš,
ja ću kao grom
kroz tminu
zasjati
i doći k tebi,
da te sakrijem
iza stiha,
jer je tamo
sve moguće,
sve.

Zvonimir Končar, 1. razred
I. tehnička škola Nikola Tesla
Voditeljica: Ivona Radačić

Lica u prolazu

Živiš brzo. Ne stigneš gotovo ništa. Svakodnevnica te ubija. Držiš oči širom otvorene. Samo gledaš. Ne primjećuješ. Ne primjećuješ gotovo ništa osim svog ružnog i zamagljenog odraza u tramvajskom prozoru ili ekranu mobitela. Krećeš se teško i bezvoljno, iako žuriš. Pozornost ti privlače samo zasljepljujuće lijepi džambo plakati. Prekrasne crte lica i tjelesne proporcije. Prolaziš pothodnicima i mračnim dijelovima grada. Sve je puno grafita. Anđeoska krila. Upozorenja i pozivi na revoluciju. Dotaknu te, ali ipak se ne zaustaviš. Nastaviš dalje. Svojim putem.

Večer je. Nije ti jasno budi li se tada grad ili samo sa stilom umire. Pališ televizor. Lica i žarke boje. Puno piksela. Usredotočiš se na blago rascjepkanu usnu plavokose voditeljice. Crte lica su joj nepravilne. Prevelik nos pokušala je prekriti puderom, a vijesti su loše. Nemoćni sirijski gradovi padaju kao domino pločice pred dobro organiziranom džihadističkom vojskom „Islamske države“. Prikazuju njihovog vođu. Lice mu je tamno i rašpavo. Puno ožiljaka. Oči su mu malene i sjajne. Govori. Vilica mu se napinje. Prijeti. Oko njegovih nogu mota se dijete. Ono se igra. Tako može poginuti. Glupo je. Promatraš njegovo lice. Ima kožu boje meda i velike crne oči. Neuredno je. Musavo, bucmastih i okruglih obraza i malih usta. Smije se.

Gasiš televizor. Dosta ti je. Pališ računalo. Otvaraš nekakav nezanimljiv internetski portal. Čitaš o trgovini koja se upravo otvorila negdje u Americi. New York City. Samo središte. Rasipanje novca. Na domjenku se pojavila manekenka. Mršava i u bundi. Duge plave kose. Blijedog i mliječnog lica, crnih gustih obrva. Razroka je, ali ima nešto zavodničko u svom pogledu. Usnice su joj prevelike, a zubi razmaknuti. Doima se jako čudnom. Osjećaš vrućinu i nedostatak zraka. Izlaziš na balkon. Promatraš sive nebodere čiji prozori polako postaju osvjetljeni. Gledaš dolje. Neka se starica polako približava ulaznim vratima. Podiže pogled. Lice joj je malo i naborano. Čelo joj je nisko i prekriva ga gusta sijeda kosa. Izgleda sretno. Došla je kući. Polako otključava vrata te se potihom smije, onako, sama sa sobom. Svaka bora na njezinom licu uspomena je kojom se ponosi.

Noć je. Duboka. Tiha. Jako je kasno. Sat je već odavno otkučao dva. Ne možeš spavati zato što previše razmišljaš. Počinješ prizivati vlastita sjećanja. U tvojoj glavi ponovno se nalaze plavokosa voditeljica, vođa džihadista, musavo muslimansko dijete, mršava američka manekenka i sićušna starica. Razmišljaš o njihovim licima, o svim onim tajnama koje ona skrivaju i koje odaju. Pitaš se možeš li isto ono što može sedmogodišnji Danny u filmu Stanleyja Kubricka „Isijavanje“. Naime, Danny može razgovarati samo s nečijim licem kao takvim, kao zasebnom pojavom bez ikakve potrebe za govornom artikulacijom. No, zašto su ti sad odjednom na umu lica? Dnevno ih vidiš na stotine i ni jedno ne zapamtiš. Većina tih lica je puno ljepša, stiliziranija, našminkana i prividno na mjestu. Zar ne? Da. Ne. Odluči se. Pomoći ću ti tako što ću formirati zaključak. U pamćenje ti se najsnažnije urežu ona lica koja uopće ne izgledaju lijepo. Njihov izgled nekako je najbližnji umjetnosti, a umjetnost ne bi trebala izgledati lijepo. Trebala bi te natjerati na nešto osjetiš. Zar ne? Da. Ne. Možda. Zbog koliko si lica u životu do sada nešto osjetio? Pokušaj se sjetiti. Ako ti na pamet pada samo jedno, nemoj se uzrujavati. To znači da sva ostala, koliko god lijepa bila zapravo nikada nisu bila vrijedna gledanja.

Pavica Bilić, 1. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Zrinka Vancaš

Mizuage

Poleći će me. Bit ću odjevena u prekrasni grimizni yukato na kojem će biti našiven feniks. Leći ću na futon, posebni ležaj samo za ovu priliku. Ispod mojih kukova nalazit će se bijeli rubac, Majka će nakon obreda očekivati krv na njemu.

Objasnili su mi da će muškarac znati sve. Na meni je samo da ležim i opustim se dok on ne izvrši obred. Ne poznajem ga, ali Majka je saznala da je ugledan čovjek. Platilo je veliku svotu za moju nevinost. Ni sama ne znam kako sam to postigla, no svi se ponose sa mnom mene. Sve mlade gejša pripravnice su mi zavidjele. U školi nikad nisam briljirala. Na satovima plesa ruke su mi prelabave, jako se mučim sa šamizenom, jednostavno ne mogu postići ton koji je učiteljica zahtijeva, na bori-lačkim vještinama preslaba sam s nogama, no moj ples, na kojem sam se predstavila klijenteli, bio je san snova. Nisam se ni usudila zamišljati da će ispasti tako dobro.

Nikome nije bilo jasno kako sam sve pokrete izvela tako savršeno. Mnogi su mi nakon nastupa čestitali, a među njima i Snješka. I njen mizuage se uskoro bliži, no za nju nije plaćena toliko visoka cijena kao za mene.

Noćas smo ostale budne do dugo u noć. Nebo je već bilo sasvim crno i jedino su zvijezde još izvodile svoj ples te klizile po nebeskom svodu poput kakvih božanstava. Šaputale smo o strancima s kojima ćemo se susresti. Maštale smo o visokim, mladim samurajima čvrste vilice i lijepo definiranog tijela. Nažalost, novaca za našu nevinost imaju samo stari muškarci koji nam mogu biti očevi, čak i djedovi.

Stara nam je gejša rekla da smo poput mladih pupova japanske trešnje spremnih za cvjetanje. Tješila nas je riječima kako i drvo boli na početku cvjetanja. Daje svaki djelić svoje energije kako bi i najmanji cvjetić bio otvoren. Objasnila je kako će i nas boljeti u početku, ali u tome i jest čar. Vi ste odabrane kako bi bile podarene umjetnosti, rekla je. Malo su me prestrašile njene riječi. Bojim se da stranac neće biti nježan, da me nikad neće prestati boljeti, ali moram to obaviti. Tolike sam već obrede prošla za ovo.

Kosu mi upravo režu. Plačem. Učena sam da ne plačem i da uvijek prikrivam emocije. Jedino smijem pustiti suzu kad od mene to klijent očekuje. Pokušavam se suzdržati, ali ne uspijevam. Nisam se šišala od rođenja i ovo je uistinu bolno za mene. Moja vlastita kosa pada u pramenovima oko mene, a moj se očaj povećava. Suze sad već teku poput rijeke Shinano. Gejša koja reže moju gustu crnu kosu prijekorno me pogleda. Rekli su mi da je šišanje teže od mizuage. Teže je odreći se kose nego čistoće. Smiješno, zar ne?

Veselim se što ću napokon postati gejša, a ne samo pripravnica maiko. Nedostajat će mi, doduše, ukrasi i šminka, ali što je tu je. Dosad me uređivala Majka, a sad ću to morati sama. Snješka i ja obećale smo jedna drugoj i dalje raditi frizure jer mi je veoma teško samoj uređivati kosu. Sada više neću morati nositi brdo ukrasa u njoj, ali opet se od mene očekuje da izgledam savršeno.

Ja sam ipak gejša. Zabavljačica. Izvođačica umjetnosti. Plešem, pjevam, glumim, sviram, znam izvoditi borbene plesove, sve kako bi zabavila druge.

Dora Straža, 2. razred
Športska gimnazija
Voditeljica: Draženka Rajković Vrdoljak

Mora

U studenoj zimskoj noći,

koja je nemilosrdno injem cjelivala prozore vagona, jedino je klopotanje kotača ispraćalo usamljenu kompoziciju iz Zagreba. Za razliku od sveopćeg ludila i šušura koje je vladalo po gradu, njegovim ulicama i trgovima tih dana, u kupeu „pet be“ je bilo svečano tiho. Jedna nasuprot drugoj sjedile su seoska starica s jedne i samozatajna gospođica s druge strane. Ispod oboda djevojčina šešira nazirala se mladenačka zanesenost potpirena vatrenim žarom u očima. Staričine ruke, grčevito su držale jednako naborani naramak od vune, dok su joj oči, pogledom koji je patnja postarala, muklo sjekle daljinu. Ovakvu monotoniju i topot kotača u pozadini prekidao je tek sporadičan zastoj vlaka na postaji koju su i svijet i noć zaboravili u studenoj tami. U kupe je, nenadano, iz tame hodnika ušao zdepasti, namrgođeni kondukter. Umjesto pozdrava, autoritativnim je glasom prozborio: „Karte na pregled!“ no u njegovu se glasu vidjelo da mu nije bilo niti do karata, niti do pregleda. Na to starica šutke odmotla naramak i ponizno pruži kartu kondukteru. „Do tamo?!“ zagrmi kondukter s čuđenjem. „Pa što vas tamo tjera osim nevolje?“ Starica podigne pogled i reče: „Ja živim ondje.“ Kondukter, shvativši da je prevršio mjeru svojim komentarom, reče: „Eh, da, gdje ima pruge, ima i napretka.“ Suputnice, osupnute nemogućnošću poimanja ovakva klišejska komentara, šutke razmijene poglede. „A vi, milostiva, kamo ćete vi?“ nastavi kondukter samopouzdan. Gospođica, držeći lepezu kao da je kakvo carsko žezlo, samouvjerenim tonom reče: „Idem na more. Želim vidjeti prelamanje zraka sunčeve svjetlosti u bijelim krijestama valova i šum krošanja omorika na mirisnoj buri.“ Kondukter na ovo samo udari žig o milostivinu kartu te zavalivši se u sjedalo pokraj starice, reče: „U ova vremena ići ikuda, ravno je ludosti.“ Otkad smo razvrgnuli s Bečom prošli mjesec i zbacili kralja, sve je pošlo naopako.“ „Znam o čemu govorite“, odgovori gospođica, „zaručnika mi nema već mjesecima, nestade valjda gore na Soči, ne čuh ni glasa o njemu. Raskrstila sam, bolje reći, pobjegla sam od činovnika i njegove žene, kod kojih sam godinama službovala, i sad hoću da vidim svijet.“ Kondukter se nalakti i reče: „Grdna je stvar taj rat. I mene bi poslali na front da nisam ovako hramav. Moj je otac mislio da je za mene najbolja realka, no otkad sam zapalio zastavu pred Kazalištem, radim na željeznici i po majskom suncu i po prosinačkoj studeni. Udaram žigove države koja više ne postoji na karte koje više nemaju vrijednost, a službujući za nepostojeću državu i bivšeg kralja tumaram vagonima poput kakve spodobe. Noćna mora, zaista.“ Uto vlak naglo stane. Kondukter, ne obazirući se, nastavi: „Svi su pobjegli iz Zagreba, osim onih...“

„Kaderaši!“ zaori se iz susjednih vagona. Starica, gospođica i kondukter ustadoše, problijedivši od straha da ih banda očajnika i uličnih razbojnika ne ubije. Ostavivši sve što su imali u kupeu; i lepezu i naramak i karte, izadoše iz vlaka, zastalog poput omamljene željezne zvijeri. Vlak, koji je od sada pripadao kaderašima, nastavi svoj put prema tami, ostavivši troje nesretnika na pruzi. Odjednom prugu osvijetli svjetlost iz okolnih šuma, pokazavši tračnice koje su počinjale i završavale u tami. Svitalo je.

Jakov Babić, 2. razred

V. gimnazija

Voditeljica: Vesna Muhoberac

Ne slijediš, ne vrijediš

Jednom je davno, u dalekom kraljevstvu, živio jedan grozan kralj. Ipak, bilo je ljudi koji su ga slijepo slijedili. Unatoč svojoj moći, kralj nije samostalno odlučivao o svim pitanjima. Vijeće je donosilo odluke u korist naroda. Starješine su štatile narod, a kralj svoje sljedbenike. Tako je kralj vladao neko vrijeme, sve dok glavni starješina nije odlučio dati vlast nekome iz naroda jer je kralj svakim danom bivao sve gori.

Narod u tom kraljevstvu nije bio loš, već povodljiv pa je većina slijedila kralja, iako bez izravna doticaja s njim. Rijetki bijahu neutralni.

Eksilus je bio običan čovjek. Provodio je dane slikajući prizore iz svog života. Često je odlazio slikati u šumu kraj slapa nad kojim se nadvila žalosna vrba. Isprva je slikao samo vrbu, no kasnije je tamo dolazio isključivo zbog inspiracije i to mahom noću, neometan od ljudi kojima tama utjerivaše strah u kosti.

Kako su se bližili izbori, tako se povećavala nervoza kralja Improbusa. Hoće li uspjeti zadržati vlast? Donio je odluku. Bio je spreman riskirati.

Glavni starješina imao je iza sebe mnogo iskustva, a i mnogo godina na plećima. Svi su ga cijenili jer je bio strog, ali pravedan. Slijedio je pravila, ne ljude. Kad ga je Improbus jedne večeri pozvao u šumu, nije ni slutio kakvi će se događaji odigrati.

Eksilus je sjedio na velikom kamenu pored slapa pokušavajući što vjerodostojnije prikazati slavu koja je cijelo jutro promatrao. Mjesečina je padala međ' listopadne krošnje dok je razmišljao što će sljedeće naslikati. Začu potom korake i glasove. Ne vidje kako bi mogao pobjeći pa umjesto toga brzo odloži slikarski pribor iza grma i uskoči u malenu spilju, tik iza slapa. Glasovi se približe i sjednu na njegov kamen. „Ne možete dopustiti da me maknu s trona, inače...” prosikta prvi glas. „Ja mogu što hoću.”, prekine ga drugi glas pa nastavi, „Uostalom, odluka je već donesena. Previše si sebičan da bi bio kralj. Ne brineš ni za što, osim za blago i žene.” „Popravit ću to.” „Zar ne misliš da je i onako prekasno izigravati poražena ranjenika?” reče drugi glas. Eksilus uto začuje korake. Kratku tišinu načas prekinu zveket mača i promukli jauk. Eksilusu se sledi krv u žilama i refleksno skoči u hladnu vodu rijeke. Osjeti lagan povjetarac i poče se tresti od hladnoće. Srećom, izvuče se nespreno iz teške rijeke i pohita prema kamenu. Kralj je pobjegao koliko su ga noge nosile. Starješina je ležao gušeći se u vlastitoj krvi. Mladić drhtavo klekne kraj njega, primi ga za ruku i počne ga gladiti po kosi. Starac naposljetku izmučen izdahne. Eksilus je znao tko mu je to učinio i zašto. Pitanje je samo bilo hoće li biti toliko hrabar i ubojičino ime izreći naglas? On protiv kralja kojeg svi štiju i prate?! Potrči nazad prema kraljevstvu.

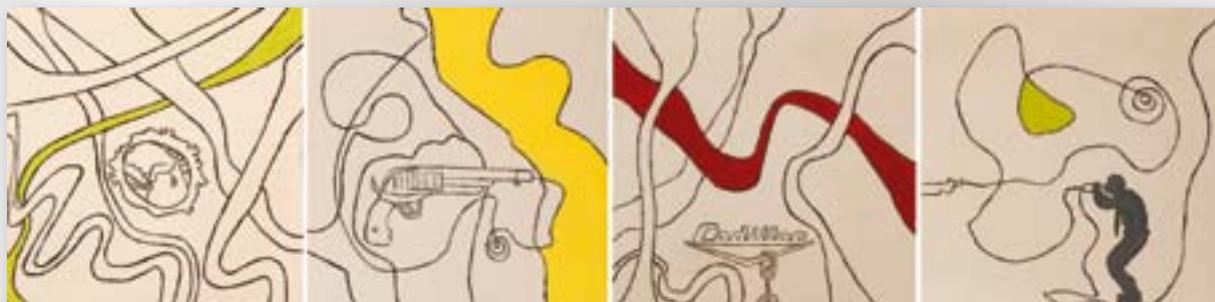
Eksilus je probudio starješine viješću koja je potresala ljude. Odmah je sazvano Vijeće. „Čuli ste kralja Improbusa kako se svađa sa starješinom, a potom ga ubija?” upita zamjenik glavnog starješine, pokušavajući prekriti slabašan smiješak zadovoljstva. „Da. Svađali su se jer ga je starješina smijenio. Kralj se razbjescio i ubio ga, a zatim pobjegao.” Jedan se od starješina gromoglasno nasmije. „Kakve su to laži? Vjerojatno ste ga vi ubili.” Eksilus tek sad shvati da se radi o dokazivanju krivnje kralja Improbusa. „Ne. Kralj ga je ubio svojim mačem. Ja čak i nemam mač.” „Lako ste ga mogli ukrasti. Dakle, lažljivac i kradljivac!” reče ponovno isti starješina. Ostali su bili ili previše pospani ili šokirani da bi iznosili mišljenja pa je odlučeno da će ujutro sagledati strane i odlučiti tko je u pravu, a tko u krivu. Nažalost, jutarnje Vijeće nikad nije održano jer je Improbus pobjegao. Kraljeve pristaše mučile su Eksilusa na svakom koraku. Otpušten je s posla, netko mu je provalio u dom i uništio sav slikarski pribor. Više nitko nije želio s njim komunicirati. I tako zapreten gađanjem, prezirom i ogovaranjem tupoglave manjine spozna da je mržnja usmjerena spram njega i mogući početak rata..., a ovaj bi se vodio prvenstveno protiv njega. Mlada, stvaralačka duša svakim je da-

nom sve brže venula. Naposljetku je Eksilus odustao i jedne večeri ostavio svoj život na vrbi žalosti omotan u omču. Zadnje što je vidio bio je njegov slap. Kraljevstvo je odahnulo kad je stigla vijest da je mrtav. Za njih je pravda bila zadovoljena. Improbis se nekoliko mjeseci kasnije vratio na vlast i sve je bilo kao i prije.

Kako su godine prolazile tako su zemlju snalazile brojne nevolje. Rat je pokosio sve kraljevstvo te ne ostade ničega osim pepela i plača. Slap je presušio, a vrba je spaljena.

Naučili ste me da trebam govoriti istinu, no i dalje tražite krivca u meni. Naučili ste me da budem jedinstvena, a tjerate me da slijedim društvo i prilagodim mu se. Da mu pripadam. Ako je današnje društvo ono kojem trebam pripadati, radije ću biti sama. Tjerate me da budem pravedna prema onima koji me gaze i šutim kad me ogovaraju i dobacuju mi. Kažete mi da to znači odrasti. Odrasti je za mene, znati se suočiti s problemom, a ne ga ignorirati. Nakon toliko ratova, još vam nije jasno? Možda ne znam svu povijest napamet, no iz ovoga što sam naučila, znam da ljudi šute i puštaju da ih zlostavljaju sve do neke točke gdje to više ne mogu podnijeti. I suprotstave se i zarate. Umjesto da razumni reagiraju, oni šute godinama. Ja nisam pametna pa to shvaćam. Nije toliko teško. Kao osoba koja odrasta, primjećujem, a to mi se nimalo ne sviđa, da je većina odraslih mnogo gora i nerazumnija od djece. Ne tjerajte me da se pokoravam jer neću. Mogu slijediti pravila, ali ljude ne. Oprostite mi ako griješim, a griješiti je ljudski.

Mateja Lisak, 1. razred
IV. gimnazija
Voditeljica: Snježana Žanić

Bruno Stančić, *mentorica*: Bojana Švertasek, prof.
Fotografija: Ivan Čizmin, *mentor*: Vladimir Šimunić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Nisam ja oblak

Nisam ja oblak
da u čas pokrijem sunce
i sve smračim
a onda opet
uspijem navući tminu
na sjaj u jednom oku koji se gasi.

Nisam ja oblak
da iz mene
liju kapi
a onda opet
uspijem izvući suze
na jedno od nedavno sretno lice

Nisam ja oblak
pa da od zemlje nebo skrivam

Ja samo ne znam što ću

Od samog se sebe skrivam

Paulo Giorgio Pejović, 2. razred
Klasična gimnazija
Voditeljica: Mary Ann Škare

O čitanju

Drage dame i gospodo knjigoljupci, dopustite mi da Vam otkrijem jednu malu tajnu, toliko sićušnu da se uvijek nekako nađe zagurana pod tepih... Nitko nikada nije zavolio čitati u školi! To je žalosna istina kad se uzmu u obzir sva dobrohotna nastojanja nadobudnih profesora i ambicioznih roditelja. Kad se bilo koja hvaljena obrazovna disciplina postavi unutar strogih školskih okvira, točno između pauze za sendvič s majonezom i markiranja tjelesnog koji nezgodno pada baš sljedeći sat, mlade glavice jednostavno prestanu surađivati sa svojim, inače omiljenim, nastavnicima i izgube svaku funkciju, osim, možda, pridržavanja frizure. Nije li to, naposljetku, prirodno? Priznat ćete, nitko nije lud za onim što mora činiti, a biti doista lud znači žudjeti za nekoliko stotina stranica ispisanih zastarjelicama sitnim slovima, koje, pod prijetnjom kolca u imeniku, moraju biti pročitane do sljedećeg četvrtka. Ipak, među nama se može naći toliko velikih poklonika pisane riječi da im te iste stranice ne pričinjavaju glavobolju, nego upravo donose izvjesna zadovoljstva.

I sama sam jedna od tih neobičnih biljki, pa mi nije teško objasniti kakvo je to posebno tlo u kojem treba pustiti korijenje da bi se zavoljelo čitanje. Nužna je zgoda u kojoj je knjiga nešto što sami poželite, iz znatiželje, u boljem, a dokolice, u gorem slučaju. Nekoliko takvih prilika i uskoro ćete biti uspješno zaraženi čitoboljom, osim ako ste već primili dozu cjepiva protiv nje. Cjepivo se sastoji od monotonih i nepouzdanih sadržaja lektira izloženih na Internetu našem svagdašnjem, koji su samo očajničko utočište od naizgled još monotonijih sadržaja između korica. Ne treba gubiti nadu, upornošću se sve može postići, pa čak i preboljeti postlektirne traume.

A što se samih lektirnih tekstova tiče, pokušajmo biti pravedni prema njima i ne ocrniti ih suviše. Nisu oni krivi što nose stigmiju svih školskih obaveza. U tom šarolikom društvu drama, epova, soneta i proze ima pravih bisera koji zauvijek mijenjaju mentalne sklopove čitatelja. Ima knjiga nakon kojih ništa više nije isto, cijela se Zemlja preokrene naglavačke, dobro protrese, a zatim nas ostavi da se čudimo svijetu kakav nismo prije poznavali. Ali kako ne bih previše zalutala u patetiku, kojoj, priznajem, povremeno nagingem, dodat ću i da ima knjiga koje nisu zanimljive nikome, osim možda velevažnoj sjedobradoj gospodi čija mudrost nadmašuje obične smrtnike. Je li „Smrt Smail-age Čengića“ doista nezaobilazna za normalan razvoj prištavih gimnazijalaca. Pa dobro, čak je i muza književnosti ponekad uskogrudna, no možemo joj oprostiti, jer je majka mnogih divnih djela. I zato predlažem da se osvrnemo na najbolje primjere među njenom brojnom djecom. Dobri stari „Hamlet“, unatoč svojoj ozbiljnoj temi ne zahtijeva ozbiljnost da bi ga se razumjelo. Najvažnije je imati podosta mašte uz sebe, ponešto životnih ideala ispred sebe i pomalo razočaranja iza sebe (u ovome posljednjem nitko ne oskudijeva, a mašta i ideali se mogu pribaviti). Dodajmo tome još upornost i imat ćemo savršen recept za probavljanje „teških“ djela koji treba često iskušavati. Predložila bih Danteov ponos i diku kao više no pristojan materijal za vježbu. „Božanstvena komedija“, eh, to je stvarno božanstveno djelo! Debela knjižurina, zna se, ali ni ljude ni knjige nije lijepo prosuđivati na temelju takvih obilježja. Sastoji se od niza moralnih pouka zapakiranih u tako rajski živopisan celofan da i ne sliče na prodike, srećom, jer svima nam je dobro poznato kako se uši zdravih adolescenata brzo zatvore čim se pojavi i sama naznaka nečijeg „pametovanja“. Uz to, tu je i pregršt vraški očaravajućih paklenih prizora koji su nekoć najveće grešnike bacali na koljena, a danas tjeraju u omiljenu fotelju najveće književne sladokusce. Jesam li spomenula da ti književni sladokusci pronalaze izvjesnu draž u morbidnosti? To je ono najbolje kod književnosti; najskrivenije istine lakše je pretrpjeti napisane nego izgovorene. Nije li to razlog uspjeha brojnih pisaca? Školski primjer jest E. A. Poe. Za grublje među nama - krajnje uvrnut čudak, za fine dušice - vrlo osebujan umjetnik. Pravi mezimac naše drage muze književnosti koja je darežljiva prema bijednima i nadahnjuje one koje život ne mazi. Tako joj se omilio i Goethe pa su nastale „Patnje mladog Werthera.“ Tisuće mladih

mučenika pati s njim, morate doista biti uporni da ih pročitate od korica do korica. Ne poričem da je riječ o velikom djelu. Nesumnjivo jest. Međutim, u praktičnom svijetu u kojem živimo, „oluje duša“ prosječnih sedamnaestogodišnjaka ne traju dulje od vikenda u kojem su zabranjeni izlasci. Izgleda da nam je, na kraju svega, potrebno neko vrijeme da sazremo.

Vrijeme, čini čuda, ali nažalost nitko ga nema dovoljno. Tako sam prisiljena i ovu nenadmašivu umotvorinu privesti kraju, što mi stvara poprilično olakšanje, jer se sada mogu mirne duše posvetiti cijelom nizu školskih obaveza u kojima ne uživam pretjerano, a koje sam, eto, prisiljena izvršavati. Sutra pišem test iz fizike, a mogućnosti da se zainteresiram za uzroke pada jabuke sa stabla su iznimno male. Srećom, kad završim posao, barem me čeka neka dobra knjiga uz koju ću se razododiti. Važno je u životu imati takvo zadovoljstvo (ne kažem da za svakoga to nužno mora biti čitanje, to može biti bilo što, pa čak i pad spomenute jabuke), a da bi ono bilo veće, barem povremeno moramo se odmaknuti od cijjenjenih školskih zidova. Vjerujte mi.

Lea Čorak, 3. razred

Privatna klasična gimnazija s pravom javnosti

Voditelj: Vanja Grbešić

Pavlinović Tajana, mentor: Filip Pintarić, prof. mentor
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Oblak da sam

Da sam oblak
pa da može vjetar samo
nositi me,
na rukama nježnim,
na rukama vječnim.

Nigdje ne bi stao vjetar,
nigdje oblak ne bi stao.
Sve bi zvijezde prebrojao,
nigdje oblak ne bi stao.

Svako Božje biće drago,
svaki goli kamen, tupi,
sve doline i brjegove,
sve bi oblak nadgledao,
nigdje oblak ne bi stao.

Na koncu bi se vjetrom nošen
s drugom svojim doticao,
ni tad oblak, vjetrom nošen,
nigdje oblak ne bi stao.

Oblak da sam
samo jednom
da sam bliže
nebu vedrom,
dok sam tu u zemlji živih.

Jelena Jurić, 3. razred
XII. gimnazija
Voditeljica: Biserka Malenica

Oče naš

Matoš i Kaštelan me vuku za kosu
Preglasni su, moram objašnjavati
O čemu danas pjesnici neravno pišu

Sanjali su o domovini, imam ju
Mi pjesnici sanjamo o pravdi, točka

Domovina je tu i na Njuškalu.

Pošto je kršćanstvo ovdje od 9. st
Molimo! Kako na nebu tako i na zemlji.
I neka je volja Tvoja,

Prisiljeni smo živjeti kako smo molili.
Molitva se ostvarila, mudri Isus asistira.

Njegov klub Presveto Trojstvo uzima sva tri boda.

Bruno Vučković, 3. razred
Poštanska i telekomunikacijska škola
Voditelj: Miroslav Kirin

Oduvijek sam volio trčati

Oduvijek sam volio trčati, trčao sam dugo, ne prebrzo da se ne bih umorio, ni presporo kako ne bi postalo dosadno. Počeo sam trčati prije mnogo godina, trčao sam po svim uvjetima, uvijek sam samo trčao. Bila kiša ili najtopliji dan u godini, cvalo cvijeće ili se ledila trava, trčao sam bez obzira na sve. U trčanju su važna samo sljedeća dva koraka, samo sljedeći metar. Dok trčim, sve oko mene nestane, sve što me okružuje postaje neka vrsta izmaglice koja je mješavina svih boja, zvukova i mirisa. Na svijetu ostanemo samo ja i sljedeća dva koraka.

Tako sam trčao i te večeri, bio sam ljut, više se ni ne sjećam zašto. Trčao sam neosvijetljenom cestom, mobitel sam ostavio kod kuće, na nebu nije bilo nijedne zvijezde, samo polumjesec koji me gledao s nekim glupim podsmijehom. Trčao sam dugo. Nisam se umarao. Bilo je dosta toplo, a ja sam trčao u crnoj majici i tamnoplavoj trenirci.

Ni u najludim snovima nisam mogao naslutiti da će mi se te večeri život zauvijek promijeniti. Kada sam se vratio kući, mama je bila uznemirena, ljuta, prestrašena, više ni sam ne znam što sve. Kada mi je rekla što se dogodilo, ostao sam ukopan na mjestu, kao da me duša napustila, a ostala je samo ova prazna ljuštura koja ne zna što misliti. Sve što sam htio, bilo je izaći van i otrčati do bolnice da se uvjerim je li to istina. Ali, nisam. Mama me odvezla onamo.

Sjećam se da smo dugo sjedili pa hodali, čak i čučali u čekaonici, da nisam htio čekati lift, nego sam otrčao stubama do drugog kata, da sam htio plakati, ali nisam mogao. Bilo je nepodnošljivo. Kaos u glavi. Nerazumijevanje da se to doista dogodilo. Čekao sam da se probudim iz noćne more, ali nisam.

Tebe smo ukopali tri dana kasnije. Na sprovod sam ti donio najveći buket crvenih ruža, tvojih najdražih.

Ali ti nisi htio ondje ostati dugo. Već tjedan nakon sprovoda osjetio sam tvoju nazočnost, kao da si me pratio. Učinilo mi se da te vidim u našem autobusu onog jutra, htio sam ti prići, ali si nestao. Mislio sam da je to zato jer sam puno razmišljao o tebi, jer sam neispavan ili zbunjen. A onda si samo iščeznuo. Vrijeme je prolazilo, a ja sam sve manje razmišljao o tebi. Naučio sam živjeti bez tebe. Bacio sam se na posao, samo sam za njega živio. Uskoro više gotovo nisam ni spavao jer, kad god bih zaspao, sanjao sam tebe. Sanjao sam da se nalazim na groblju s otvorenom rakom, a ti me zoveš. Ja od straha samo stojim i slušam. Okamenjen. Želim potrčati, ali ne mogu. Tvoj mi glas probija bubnjiće, osjećam vrisak u tvom glasu, vrisak koji para uši, slama srce, a ja samo stojim i čekam da me polože u carstvo tišine, u hladnu zemlju, dok pada kiša. Nikad nije bilo više od dva sata sna, nikad nisam saznao što bi bilo poslije, nakon što me pokopaju s tobom. Bio sam iscrpljen. Htio sam spavati. Stvarno sam htio. Onda sam otkrio tablete i ti si nestao.

Okružio sam se novim ljudima, drugačijim od tebe i od svih tebi poznatih. Oženio sam se i nikada joj za tebe nisam ni rekao, postao si još samo jedno ime u mojoj prošlosti koje mi nije bilo potrebno. Ali nakon vjenčanja ti si se vratio. Sada si se pojavljivao usred bijela dana, u odrazu stakla, u čaši vode, u zamračenoj prostoriji - svugdje. Vidio sam tvoje blijedo, kosturasto lice, ispijeno. Mislio sam da ludim, pokušao sam te ignorirati, ali bilo je nemoguće. Tada mi je žena rekla da je zatrudnjela. Prvo sam osjetio strah. Ako se tebe ne mogu riješiti, kako ću brinuti za dijete?!

Odselio sam. Bio sam sretan jer si me napustio, rodila mi se kći, a život je ponovno postao dobar. A onda si se opet vratio. Jedno jutro, dok sam se odijevao, osjetio sam te - sjedio si na mom krevetu i čekao me. Znao sam da si ondje, nisam se okretao, vezao sam kravatu sedam puta, dok moja kći nije ušla i pitala me kada idemo. Bio sam joj zahvalan. Napokon sam mogao odahnuti. Smiješno, ja - otac, bojim se duha. Zagrlio sam je, a ti si nestao.

Ipak, bio sam u krivu. Ona je otišla. Obje su otišle, a ja sam ostao sam s tobom. Do kada? Zašto? Ja uopće nisam kriv za tvoju smrt. Ja sam trčao, a ti si išao na kratku vožnju desetak minuta

od svoje kuće. Idiot koji je vozio bio je pijan. Da sam bio ondje, nikada ti ne bih dopustio da uđeš u onaj auto. Zaustavio bih vas. Samo ja nisam bio ondje, ja sam trčao, a vaš se auto prevrnuo. Idiot se izvukao. Ti nisi. Ležao si u komi, nisam te htio posjetiti, mislio sam da ćeš se izvući, ti si se uvijek izvukao. Do onog telefonskog poziva kada sam saznao da su ti isključili aparate jer ti je mozak bio mrtav. Ali, zašto me nisi pustio da samo živim slobodno? Mislio sam da smo bili prijatelji, a prijatelji si ne rade takva sranja.

Sada sam ostao sam s tobom. Ali ne zadugo. Danas ponovno idem trčati, prvi put nakon nekoliko desetljeća, a srce mi je slabo. U kombinaciji s onim lijekovima koje sam maloprije popio... moram doživjeti srčani. Uskoro ćemo raskrstiti, jednom zauvijek.

Stjepan Novosel, 4. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Maja Ilić

Ana Habajec, mentor: Filip Pintarić, prof. mentor
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Općenito uzevši, ja nisam književnik

Ulicama grada prolamala se škripa automobila, tramvaja i ostalih prijevoznih sredstava. Bilo je oblačno i dosadno jutro, a voditelji radijskih emisija uporno su ispitivali slušatelje jesu li popili svoju kavu, iako nisu dobivali odgovore. Dan kao i svaki drugi, pomislio bi slučajni prolaznik tragično nesvjestan razine svečanosti kojom odiše jedan takav dan, ali valjda zato slučajni prolaznici nikada nisu glavni likovi nečega.

Naime, taj je dan PoMoLit iliti „Pokret za modernu literaturu“, estetički stup (ma kakav stup, pilon!) svakog civiliziranoga i obrazovanoga srednjoškolca, u najvažnijim, najelitnijim, najboljim i najsvjetlijim primjerima srednjoškolskoga obrazovanja našega grada organizirao natjecanja u pjesničkom umijeću i proznim domašajima učenika. Već na samom početku dana u školi, u kojoj se održavalo niže mjesno natjecanje, osjećala se posebna titrajuća svečanost kojom je odiseo svaki hodnik, svaka učionica. Na zidovima sretne škole strelice, otisnute na papirima, usmjeravale su k tom Parnasu, potpuno bijeloj prostoriji u kojoj će se održati okrugli stol (iako su svi stolovi pravokutni, ali to pokazuje da metafora i još nekoliko stilski figura prati PoMoLit kuda god on ode), na kojem će mnogopoštovano Vijeće proglasiti neke radove najboljima te ih tako poslati u žiri krug, drugi po redu.

Kao i svi slični posebni dani i ovaj se odužio uzrokujući sudionicima, budućim literatima, tupu bol u trbuhu od treme, ali ipak došao je i taj trenutak kada je Vijeće svojim nogama zakoračilo u školu. Trebalo bi prvo objasniti tko su uopće bili ti svijetli ljudi, skretničari kulturno-umjetničkog puta ne samo te škole, grada, već cijeloga društva i okolice.

Vijeće Pokreta za modernu literaturu ili jednostavnije: Pokreteni, bili su zapravo tri najobičnije osobe odreda nikome poznate. Njihova imena prošla bi kraj svakoga takvom nebitnošću da ih nitko nije bio u stanju ni uhvatiti. Ipak, uza svu svoju beznačajnost, oni su predstavljani svim nazočnim učenicima kao „dva naša najpoznatija pisca“ i „jedna od najkompetentnijih profesorica“.

„Dva naša najpoznatija pisca“ bili su Ivan Ždanović, pjesnik i pripovjedač, čija sabrana djela u knjižnicama i knjižarama ni najuporniji čitatelj nije mogao pronaći. Već se duže vrijeme po književnim kuloarima pričalo da je jedan mladić ipak ustrajao u pronalasku njegovih knjiga na policama. Jednoga dana značajno je zašao među redove knjiga i dugo nije izlazio. Njegova obitelj prepala se za njega, zvali su knjižnicu, policiju, ali sve je bilo uzalud. Siromaha su našli ukočenog u mračnom dijelu knjižnice kako s fanatičnim izrazom lica i rukom uperenom k dnu police pokazuje na jedan red knjiga. Poslije su mu čak i spomen-ploču dali napraviti, a osoblje je razmišljalo o slanju nove ekspedicije, ovaj put bolje opskrbljene, u potragu za knjigom sabranih djela našega značajnoga pisca Ivana Ždanovića koji bi se mrštio svaki put kad bi netko prepričavao tu priču i povlačio pitanje je li itko uopće sabrao njegova djela.

Drugi „naš najpoznatiji pisac“ bila je spisateljica Sonja Šuvarovski, poznata po svojim knjigama za djecu. Njezine knjige mogao je dobiti svatko tko je htio, čak štoviše, one su stajale na posebnom, izdvojenom mjestu u najvećoj gradskoj knjižari. Naravno, upućeniji posjetitelj znao je da to nema nikakve veze s kvalitetom tih djela i važnošću koju su imale, već zbog jednoga začudnoga, upravo fantastičnoga događaja. Glavna gradska knjižara bila je na vrlo čudnom mjestu, neki su rekli upravo ukletom. Nije prošlo ni mjesec dana nakon što se otvorila, a jedne noći ni od kud napali su je štakori. Gadne životinje izgrizle su sve knjige osim knjige za djecu Sonje Šuvarovski. Mnogi su to smatrali pukim slučajem, ali nakon pola godine ponovno se sva nesreća obrušila na knjižaru. Iznad nje jedan se stanar bio toliko napio da je zaboravio zatvoriti vodu u kupaonici te su tako sljedećeg jutra knjige plivale po knjižnici (evo djeco, koliko alkohol može biti štetan!). I opet, gle čuda, knjige Sonje Šuvarovski bile su netaknute. Godina je dana prošla, a instalacije knjižare bile su dovoljno

stare da se zapale i sve što nije bilo uništeno u prve dvije nedaće sada je otišlo u plamenu. Ipak ne sve, knjige za djecu Sonje Šuvarovski treći put ostale su netaknute. Sada te knjige stoje u knjižari na posebnu pijedestalu iščekujući novu biblijsku nesreću, poput klisurina, a nekim su kongenijalnim zaključkom one, knjige koje su kategorički odbili i štakori i voda i vatra, postale dio obvezne lektire za osnovnu školu.

Trećem članu povjerenstva ili „jednoj od najkompetentnijih profesorica“ ostali članovi nisu znali ime, ona je samo bila profesorica, a ni sama nije znala zašto je pozvana, ali je naslutila razlog tomu jer je već nekoliko desetaka godina profesorica u školi i jer je valjda pregledala već toliko suh, sivih i bezličnih školskih zadaća da je postala najkompetentnija.

Takvom čudnom i otužnom skupu dana je zadaća iz mnogobrojnih radova pronaći onaj najbolji i poslati ga u sljedeći krug. Oni iza zatvorenih vrata premeću hrpu papira, gube se među njima, čitaju, uspoređuju, plaze, sline, papučare, podilaze, podcjenjuju, precjenjuju, afektiraju, prenemažu se i kao rezultat tog stručnog ocjenjivanja nađena je jedna pjesma:

U ruci harmonična ljuštura bivanja
Znoj je pretežak, pargast
I raznijet će mi unaokolo srce
crveni, kneževski rubini.
I odletjet će izrez slike tišine
iz svakodnevnog allegra u mirni adagio.
Jetkati uravnotežena pačetvorina parheta.

Po njima to je pjesma svih pjesama, pjesma iznad Pjesme nad pjesmama. I iako se slabo razumiju u poetiku i estetiku, oni to prozivaju istinskom pjesmom ili kako su to nazvali pretjerano afektirajući „bićem pjesama“, što god to značilo. Njihovi su argumenti da se uspjeh svake pjesme ili priče krije u sažetosti, da rima jednostavno nije u modi, a da teme ne trebaju biti veće od života, valjda zazivajući malograđanski imperativ nemiješanja. Pisac se pak danas treba osloboditi takvih tema i pronaći svoj rad slobodan, pročišćen svega što je ostalo iz prošlih vremena. A oni koji se bune protiv nametnute slobode njima nema milosti, takve treba istoga trena izbaciti sa svih okruglih stolova svijeta, a možda i sa samoga svijeta, pa i on je na kraju nekako okrugao, jer njihov despotizam jest sloboda, sloboda od umjetnosti.

Nakon cijelog tog cirkusa Vijeće Pokretna izabralo je najbolje djelo i rođen je novi pokretenčić, a oni odlaze i povlače se u sjene visokih planina otkuda ponekad plaze van.

A tekstovi? Njihova je sudbina žalosna i izvjesna kao i njihovih autora, bez razlike svi će oni završit gdje im je i mjesto. U smeću.

Filip Kučeković, 4. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Marija Hilje

Pernata svjetiljka

Savršeni. Zajedno stvoreni odrastali su u zagrljaju. Srastali. Pretapali se. Ne, pretapali se nije dobar glagol. Trebao mu je neki jačeg značenja. Uzdizali se? Da, taj je pružao prijeko potrebnu metaforu. Zadovoljan postignutim dopustio si je malen smiješak. Nije to bio pravi osmijeh koji bi zacaklio oči i zarumenio obraze. Ni govora o osmijehu od uha do uha. Bio je to smiješak vidljiv samo po kratku trzaju desnog kutka usana. Gotovo neprimjetan, prošao je u treptaju oka. To je bio jedini smiješak koji si je dopuštao. No i taj je trenutak slabosti prošao. Ošamućen euforijom koju je taj pokret izazvao, pribrao se i prekorio; jer je morao. Osjećaji su propast, cijeloga su mu života govorili. Dobro je to znao i dopustio si je smiješak samo zato što je bio potpuno sam.

O čemu li je ono razmišljao? Ah, da, uzdizali se. Nije mogao vjerovati da izmišlja priču života ove zgrade i glupoga lifta u kojemu je zapeo. Ali, o čemu je drugome mogao razmišljati sjedeći u tami? Mrzio je taj lift iz dna duše. Crna, hrđava, metalna kutija koja je škripom vječito najavljivala svoj dolazak. Hladna na dodir i jedva toliko velika da sjedne s ispruženim nogama. Njegova vlastita samica nad ponorom. Ni ne sjeća se kad su liftu zadnji put provjerili ispravnost. U ovome dijelu grada tome se nije trebalo čuditi. Zgrada u kojoj je bio tek je jedna u nizu oronulih, sivih i bezličnih nakupina cigli koje je još samo izdašna količina plijesni držala na okupu. Stotine identičnih građevina prostirale su se ispranim predgrađem trajno ispunjenim smogom.

Mrzio je smog. Provlačio se kroz sve pukotine omatajući sunce i omekšavajući zvukove. Nježno mileći isisavao je nadu i snove. Udisati, a ne disati. Ne moći odahnuti od naporna posla, uzdahnuti u čuđenju, nasmijati se iz sve snage. To sve jest zabranjeno, ali, barem u teoriji, bilo bi lijepo moći to napraviti. Ovako, svakim korakom nestaju hrabrost i vjera ostavljajući za sobom samo stravičnu ravnodušnost. Hodati svakog dana na isti monotoni posao, prazna uma; takva je budućnost predodređena i njemu.

Bijesan i podjednako bespomoćan, naglo je trznuo glavom i udario u stjenku lifta. Trenutačna bol možda je uklonila samo tračak nakupljenih frustracija, ali pomogla mu je da se sabere. Polagano, uz protestirajući cvilež lifta, ustao je i pokušao otresti neugodne trnce koji su mu se nakupili u nogama.

Izludjet će obmotan crnilom u ovom malom kavezu. Nikada nije bio klaustrofobičan, ali čekanje ga ubija. Netko će naići i zapitati se zašto lift ne radi, zar ne? Nije rijetkost da liftovi stanu. Netko će primijetiti da ga nema. Da, to je to, samo se mora strpjeti. Ipak, sumnja je u njemu rasla sve dok ga nije preplavio okrutan val spoznaje. Nitko ga ne poznaje, nitko neće doći. Zabacivši glavu, ugledao je tračak svjetla. Ne, nije. Vid ga vara. Predugo je u tami. Ali ipak... Usudio se opet pogledati prema gore, i stvarno, jedva vidljiv tračak svjetla dopirao je kroz rešetkast krov lifta.

Ne. Treba čekati i netko će doći. Tako su ga odgojili. To je jedini način. Prisilio se gledati u crnilo poda dok je svaka stanica u njegovu tijelu stremila prema svjetlu. Zatvorio je oči i zaključio da je vrijeme da se konačno odluči. Ostati ili pokušati? Sjetio se jedine verzije budućnosti koju je ikad imao i koja mu je tjerala strah u kosti.

Borit će se. Boriti šakama, laktovima i zubima. Nikada neće dopustiti tami da ga obuzme. Adrenalin mu je počeo kolati žilama dok se uspinjao kako bi dopro do stropa. Jednom rukom primio se za rešetkast strop, a drugom pokušavao pronaći izlaz. Napipao je tvrd metalni rub te ga pratio dok nije otkrio poklopac uz stranu najudaljeniju od vrata. Gurnuo ga je svom snagom i jedva uspio otvoriti. Nakon toga, izići na krov lifta bilo je lako. Sada je bolje mogao vidjeti zraku svjetlosti koja je dolazila odozgo. Nije se mogao popeti skliskim kabelom s kojeg je visio lift. Preostale su mu samo grede koje su, iako postavljene pod čudnim kutovima, bile od čistog željeza i naizgled pružale solidnu potporu. Ipak, penjanje po njima bio je spor i mukotrpan posao. Ubrzo je naučio uzorak po

kojem su složene, no oštri rubovi raskrvarili su mu dlanove i otežavali penjanje. Bojao se osvrnuti i vidjeti koliko je visoko dospio jer povratka nije bilo. Prema naprijed tjerala ga je iskra nade koju je sve jasnije mogao osjetiti pa se na bol nije obazirao. Konačno, dosegnuo je vrh zgrade i naišao na najveću prepreku: sustav koji pokreće lift. Zupčanike, remenje, koloture i potporne cijevi. Hrabro je posegnuo prema prvoj cijevi i uvukao se u mehanizam. Nazubljeni zupčanici izgrebli su ga i rascijepali mu odjeću. Uskoro se već nalazio u polusjeni i bio nadomak izlaza na krov. Zapeo je. Zaglavio je između dva zupčanika u žurbi da ulovi sunce. Zadnjim atomima snage odgurnuo se nogama, pao na pod ispred mehanizma i ostao ležati u šoku.

Omamljen, ugledao je otvor koji vodi na krov i blagu sunčevu svjetlost koja kroz njega dopire. Ništa drugo nije bilo bitno. Samo zrake koje se poigravaju sa zrcima prašine i toplinu koja prodire u sve što okružuje. Zateturao je na svjetlo i osjetio kako ga ispunjava i uklanja bol. Uspravio se i prvi puta zaista udahnuo. Pogledao je oko sebe. Vrhovi zgrada i sivilo. Gusto, bezdušno, proždiruće sivilo. Podigao je pogled i susreo čisto plavo nebo i široko zlatno sunce. Sjetivši se svoje odluke, uzeo je još jedan dubok udah ispunjen sjetom, no ne i tugom, i zakoračio.

Damir Žitko, 3. razred
I. gimnazija
Voditelj: Ivan Janjić

San unutar sna

tmina najcrnje tamnice
 mrak
 iz vrelog ognja krik
 strah
 zveket okova jecaji vapaji
 bol
 kakav raj na zemlji kada živim pakao
 opekotine duboke rane
 ipak
 plamen što u meni gori peče ugodom
 zarobljen u crnoj tami
 nemoć jeza
 kolotečina me guši
 okolina
 sjeta
 unaprijed određen život
 tuga bol
 kako spoznati tko sam u toj tami
 don quijote, preobrazba, bijeg
 ipak
 svijetlim svjetlom u meni svijetli antigona
 i božanski zakon
 budim se iz noćne more ko od majke rođen
 na pirandellovoj pozornici pred ogledalom života
 odraz zarobljenog albatrosa
 pred njim sjena stranca
 naspram mene sjene gledatelja s maskama na licu
 na svakoj maski izraz straha
 krik para uši
 a pod okom svake maske teče suza
 budim se u betonskoj šumi
 na truloj grani jesenjeg stabla
 lišće mu pada u zaborav
 kao dijelovi mene

 raskošna pustoš sivila
 životu ni traga
 kako da zdravo raste moje stablo
 unutar tako zagađenog grada
 zločin ali bez kazne
 epidemija prljava magla
 ipak
 dubokim korijenom mojega stabla
 još dublje ukorijenila se nada

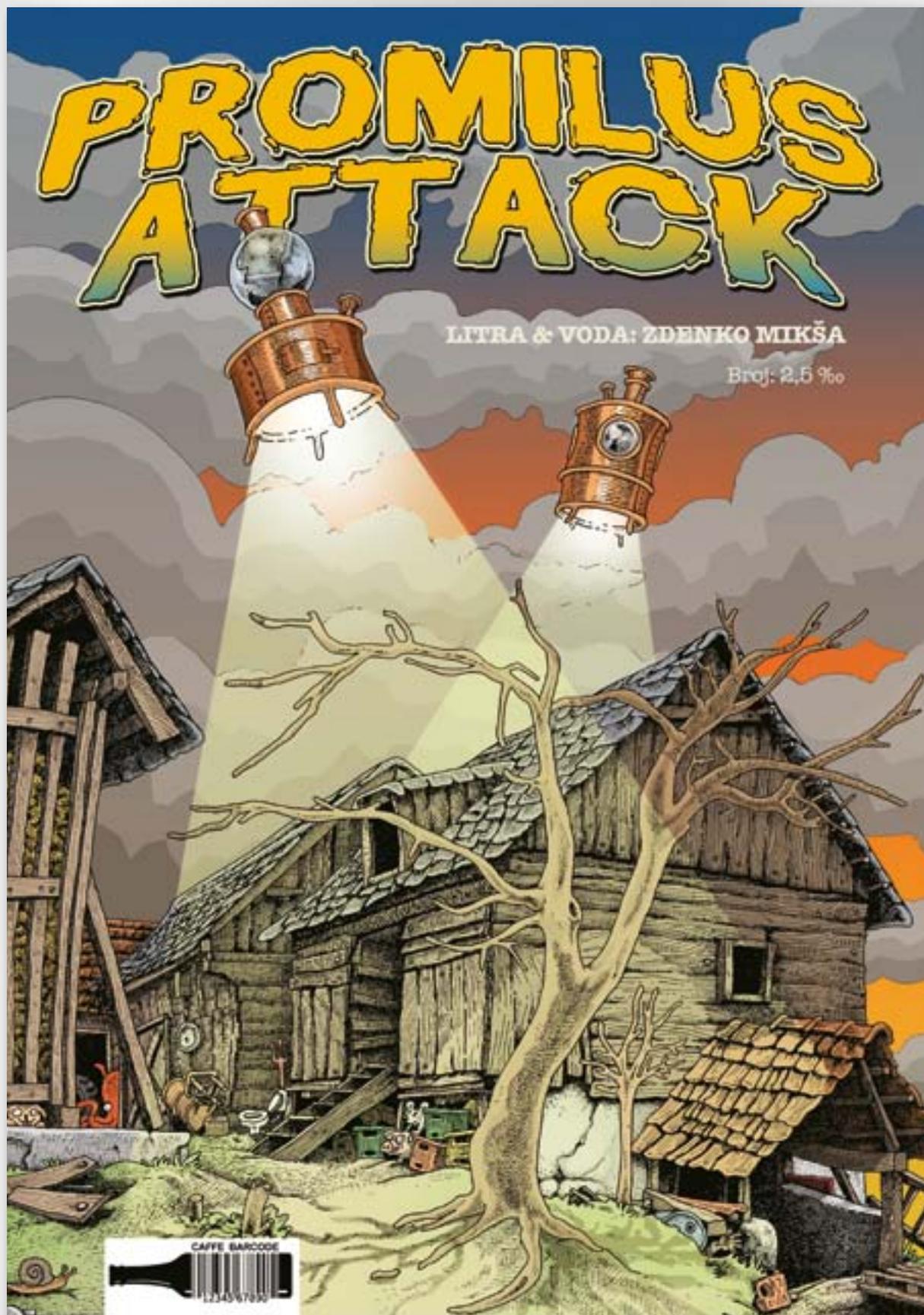
budim se usred najveće mećave na križanju
lako prohodnog puta života
razgazio ga čovjek pohlepom za sva vremena
tu negdje moj put leži skriven dubokim snijegom
u potrazi za njime guta me hladnoća
rane i bol od ozeblina
pa ipak
neću kročit tuđim putem
kad me od netaknutog snijega obuzima milina
budim se na proljetnoj livadi poput najljepšeg cvijeta
ali uz more drugih ne dolazim do izražaja

ma nije to bitno
i na hladnom betonu ponekad nikne
šarenilo i ugoda i toplina
uza sve ružne lišajeve i mahovinu

živio sam sanjajući i zaspao kao stranac
sanjao sam neutaživu čežnju za slobodom
sada budim se
kao ja
s neutaživom čežnjom za samim sobom
zaspao sam kao stranac i unutar sna usnio sne
svaki odgovor ležao je u meni
unutar sna sne sam usnio

jesam li sanjao stvarnost

Ivan Judaš, 4. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Goranka Lazić

Zdenko Mikša, *mentor*: Mario Jurjević, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Što je čovjek?

Um. Tijelo. Ili oboje? Smatram da točan odgovor ne postoji. Svatko sebe doživljava drugačije. Čovjeka čini um i tijelo koji su istovremeno povezani i zasebni. Tijelo ne može bez uma, um ne može bez tijela. Čovjek je poput školjke bisernice. Bez bisera ona je sasvim obična. Biser je čini onim što ona jest. Tijelo bez uma bi bila šuplja olupina broda koja pokušava ne potonuti boreći se s visokim valovima života.

Tijelo je hram onoga što je u nama. Nebitno je zovemo li to dušom, umom ili „višim ja“. Neporecivo je da osjećamo iskru života koja nas ispunjava. Jesmo li se ikada zapitali zašto se osjećamo tako ispunjeno kad smo sretni? Zašto nam srce raste do trenutka kada osjećamo njegove otkucaje u grlu? Iskra života je ovisnik o sreći. Hrani se njome i u tome je nezasićna. Svi znamo što se događa kada iskra gladuje. Cijelo tijelo nam osjeća posljedice apstinencijske krize. Strah, suze, bol... Osjećaj praznine. Iskra se polako ispuhuje ostavljajući prazan prostor za koji nismo ni znali da postoji. No ne smijemo zaboraviti da je ta iskra dio nas, da nam je prijatelj kojem ne smijemo dopustiti da zaspi. I mala doza sreće može je pretvoriti liptajuće plamenove koji će dosegnuti svaki dio nas. Jesmo li se ikada zapitali zašto je tako lako razlučiti iskren osmijeh od usiljenoga? Zašto u očima sretne osobe osjećamo toplinu? Iskra koja se pretvori u vatru je toliko snažna da isijava toplinu u svijet. Ime te moći je ljubav. S njom u sebi možemo učiniti sve. Okrutnost i hladnoća koju vidimo u očima drugog čovjeka? To je štit načinjen od okamenjenih suza. Led koji štiti od još jednog razočaranja. Kad volimo, otvaramo svoje srce svijetu. Ne štitimo ga. Lako možemo završiti ubodeni nožem nemilosrdnih riječi i djela. Tada činimo najveću pogrešku. Ne dopuštamo iscjeljujućoj moći ljubavi ljudi koji nas vole da nas dotakne. Zbog straha ne uviđamo svoju pogrešku. Postajemo plaho ozlijeđeno lane koje bi udarilo i vlastitu majku. Tom će lanetu rana dugo krvariti. Ono drugo koje je dopustilo majci da mu priđe će brzo stati na svoje noge. Svi trebamo biti ovo drugo lane.

Odjednom mi se odgovor na pitanje što je čovjek čini nevjerovatno jednostavnim. Čovjek je osoba koja može voljeti i osjećati ljubav. Osoba koja zaslužuje biti sretna. Čovjek je osmijeh koji mijena svijet. Čovjek je vatra stvaranja. A što to znači? Mislim da će to pitanje morati ostati neodgovoreno.

Jelena Lara Marinković, 1. razred
I. gimnazija
Voditeljica: Martina Šobar

Sunce

„Mamice! Boli...” Samo što ovaj put nema mamice. Samo ja i noć.

Sjedim na zemlji. Upravo sam pala. Pad boli. No nema veze, vidim pticu. I ona boli. Ipak ju primam u nadi da će me odvesti natrag do Sunca. Ptica poleti i šapće mi da će sve biti u redu. Samo da ne gledam dolje. „Nema problema”, pomislim i pogledam gore promatrajući mjesto s kojeg sam pala. Odjednom mi kapljica kiše padne na dlan. Na njoj nešto piše. Čitam: „Kasniš.” Prebacujem je iz ruke u ruku i proučavam. Ptica leti dalje, a ja razmišljam o kapljici. Što više razmišljam osjećam se potištenije. Uskoro osjetim još jednu kapljicu. Na njoj piše: „Stalno prigovaraš.” I nju proučavam. Osjećam tjeskobu. Kapljice padaju sve brže. Želim ih uhvatiti. Iz džepa izvlačim vreću i njome lovim kapljice. Nalazim se usred pljuska. Vreća se polako puni i vrh se počinje prelijevati. Moja je ptica sve slabija. Više se ne krećemo prema gore. Polako padamo. Vreća je preteška. Paničarim. Polako spuštam pogled. I onda sam je ugledala. Beskrajnu prazninu.

U tom trenutku moja ptica nestaje a ja opet padam. Ali ovog puta mnogo dulje. Već se pitam koliko će dugo ovo potrajati kad osjetim bol od pada. Okružena sam potpunom tamom i sve što imam sa sobom je ona vreća. Puna je vode. Ali sada primjećujem još nešto. Na njoj piše: „Mane”. Oprezno zavirim u vreću. I zaista, tek sada shvaćam da se u njoj nalaze mane. Sve loše osobine koje čovjek može imati. Iščitavam ih jednu po jednu i polako poimam da su to moje mane. Začujem korake. Približavaju mi se. „O ne, ne želim da netko vidi moje mane!” pomislim. Ne znam što da učinim s njima. I odlučim ih popiti. Pijem i pijem, ali više ne mogu, osjećam se sve težom. Koraci su sve bliže i ispijam svaku kap, sve do zadnje. Više ne čujem samo jedne korake, sada čujem cijelu skupinu koraka, skupinu ljudi. I svi se kreću ravno prema meni. Sjedim skučeno u jednom kutu i slušam korake. Osjećam vodu koju sam popila. Miješa se i poskakuje. Najednom osjetim jak pritisak u prsima. Osjećam kako mi naviru suze. Mogla bih jednostavno zaplakati i osloboditi se, ali ne mogu. Ne želim da me oni ljudi vide kako plačem. Smijali bi se. Već znam kakav bi to smijeh bio. Prodirao bi mi u prsa, ravno do srca. Jer ako počnem plakati, sve moje brane bile bi se srušile i put do srca bi bio otvoren. To je jedan od mojih najvećih strahova.

Koraci se stišavaju. Ustajem i gledam zid na koji sam bila naslonjena. Tek sada primjećujem da na njemu piše: „Strahovi”. I odjednom shvaćam gdje sam. Nalazim se pred ogledalom svoje duše. A ogledalo pokazuje samo ono što pred njim stoji. Pred njim stojim ja. Proučavam svoj odraz. U njemu vidim jednu preplašenu djevojčicu. Ogledalo je cijelo vrijeme reflektiralo ono što sam mu ja davala. A ja sam mu davala ono što sam imala. Imala sam mane, pa sam ga hranila manama, a ono ih je samo udvostručavalo. Ova mala djevojčica u ogledalu ne može podnijeti vlastite mane jednom, a kamoli dvaput. I one su je vukle prema dolje, u rupu bez dna.

Iako sam osvijestila svoje probleme, put do vrha nije lak. Cijelo vrijeme lutam u krugovima, uspinjem se i ponovno padam. Nadam se da ću jednoga dana opet dosegnuti Sunce. Njegova mi slika doduše blijedi i ponekad nisam sigurna postoji li uopće. Ali nekad, samo ponekad, sjetim se da postoji, znam da postoji. Samo ga još nisam pronašla.

Eva Jagodić, 1. razred
I. gimnazija
Voditeljica: Martina Šobar

Tragovi:

*Bezbroj nas na nepreglednoj Obali Sunca
otisci u pijesku
pradavnih vremena.*

A što smo, ako se ne slomimo?

Još jedna okovana olupina

Koja tone i tone u bezdan

I,

Kada dosegne dno,

Može samo gledati uvis

Plačući nijeme suze...

I.

Istini za volju, ja nemam puno toga
za reći. Ali pišem. Pišem, da bi netko,
jednog lijepog dana pročitao riječ i možda,
možda rekao: „Vidi! Bila je!”

Tiho u polumraku tek vječnosti stojim
pokoravajući se nijemo zvjezdanoj prašini
koja sipeći gluho moj kalež puni
kalež iz kojeg se opija moja duša.

Tek njezin sam glasnik

Glasnik koji priča o osjećajima
i obznanjuje čuda...!

U Svjetlost vjerujem, u beskrajnu Istinu
koja će prosvjetliti mene, malenog vikača.

U pjesmama živim, rađam se i umirem.

U njima ja jesam, ja i one - to je jedno.

I sve dok ih ima - postojim!

II.

Samo sam tren. Samo treptaj u vječnosti
tame, samo suza u oku promatrača i
jedna zraka kroz guste krošnje.

Ali sada sam tu, sa Suncem u grudima.

I donosim svjetlost u poljane sivila.

I bezlična lica pozivam na radost.

I dajem snagu okovanim u predaju i slabost.

I toplinu u zaboravljena srca.

I vičem, sa Suncem u grudima.

I plačem, sa Suncem u grudima.

I molim, sa Suncem u grudima.

Ali kad Sunce krvlju odlazak najavi
 i nečujna tama obuže srce,
 ono pada u mase na crvljivim tlima
 i grozničavo viče i krvari:
 Ja živim za Sunce! U njemu je istina!

III.

Znam da ću doživjeti da me vjetar
 digne u najviše ekstaze
 i da se kupam u hladnim, mokrim
 špiljama, znajući
 da ću dočekati jutro
 bez sunčevog izlaska i cvrkuta slavuja
 i noći u kojima ću slijepiti
 od beskrajne svjetlosti.
 Znam da ću plivati u zanosima mašte
 i tonuti u jezovita sjećanja davnih ljubavi.
 Ali znam i to da neću hodati
 pognute glave
 i pogleda uprta u lažnu sigurnost
 uličnih svjetiljki i prizemnih zlatnika...
 (Je li to zato što ja kroz sivilo vidim zvijezde...?)

*Lomim se
 razdirem sebe i donosim
 dušu
 u paliru žrvenom predajem je
 svijetu
 a tijelo dajem ponoćnim
 vjetrima
 da leti u tami, sa
 Suncem
 Istinom
 Zvijezama
 u grudima*

Marija Banek, 4. razred
 I. gimnazija
 Voditeljica: Helena Begić

Tragovi

Kako da svoje osjećaje izrazim u pjesmi,
a da ona ne slični na suhoparne sažetke,
već na remek-djela gdje te riječi poput česmi
skupljaju dušu pjesnika koja teče niz retke?

Možda da pišem o stvarima veselim i vedrim
i da u stihovima stalno zbijam neke šale?
No priznat ću da od toga strah u sebi ja njedrim
jer mnogi smatraju da su veseljaci budale.

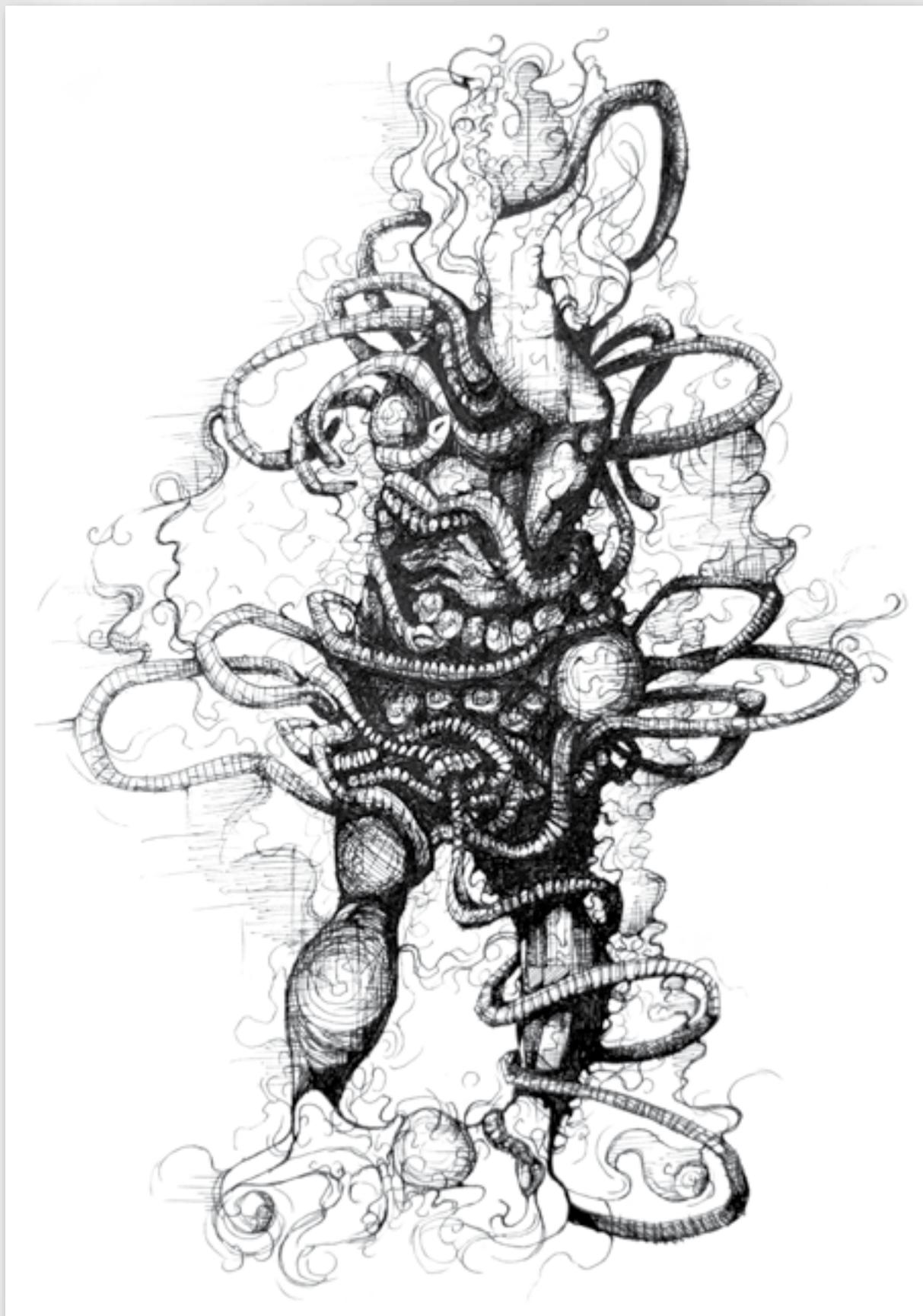
To je samo jedna od crnih misli koje me guše.
Imam ih dovoljno da popunim cijelu knjigu.
No ne želim da prikaz moje ogoljene duše
bude ta tama što zna samo za čemer i tugu.

A da pišem protiv nepravdi ovoga svijeta?
Znam da iz bijesa može niknuti nešto čitko,
ali čak i tu mi nesigurnost po glavi šeta -
mislim da bih pisao previše grubo i britko.

Pa da se onda opustim i o prirodi pišem?
Ma znam dobro da bi i tu sumnja mene vrebala
jer bih se ja osjećao kao da sliku rišem
koja ne dočarava stvar kako bi trebala.

Na kraju (dok gledam tragove tinte na papiru)
sjetim se osobe pored koje mogu biti svoj
i tada, kada osjetim da mi je srce pri miru,
idem napisati pjesmu koju ću posvetiti njoj.

Borna Matković, 3. razred
Klasična gimnazija
Voditelj: Alen Orlić

Marija Ananić, *mentorica*: Anita Parlov, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Zapažanja umirućeg

Vidim krv što mi gmiže kao crv
U pustinji mana nestrpljivih usana

U očima ti mjed hladan kao led
Gledaš me kako bacam pogled preda se

Ustvari se vučem, bacam, jaučem
Dugo sam blijed
Besmrtan, već mrtav

Inje mi na kosi jutrom što se rosi
Dok zadnji koraci
Postaju prvi

Domagoj Bui, 3. razred
II. gimnazija

Voditeljica: Danijela Filipović Bojanić

Sven Žinić, mentorica: Vinka Mortigija Anušić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

PREDLOŽENI*

**Literarni
radovi
UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA**

*predloženi radovi za Državnu smotru

Aurora borealis

pizde mene - nisam ni pio ni pušio, a imam rak!

Tatić je, ležeći u željeznom bolničkom krevetu, reciklirao svoj 80-godišnji put, svodio životne račune. Mamić je pokojna već godinu dana i on je ostao sam.

Jesam li zatvorio prozor na balkonu?

Kroz prorez na umornim kopcima promatrao je sumnjive oblake. Sin je, misleći da je neubrojiv, dogovarao promjenu brave na njegovu stanu. Pravio se da spava kako ne bi trebao hiniti razgovor sa sinom. Spopala ga je spoznaja da je potpuno sam. Nije to prvi put osjetio. Tako se osjećao i kad je učio ponovno hodati nakon moždanog udara prije nekoliko godina. Poput prebijena psa istovarili su ga iz nosila u njegov krevet. Na zidovima više nije bilo slika. Sinovi su ih odnijeli. Već tad su mislili da su mu dani odbrojeni. Preživio je zahvaljujući dobrim ljudima koji su mu donosili tanjur juhe i socijalnom obroku koji je podijelio sa ženom.

Gdje sam pogriješio? Je li to neprekidno zasipanje svime i svačime stvorilo od njih sebične otimače?

Trebao je pomoć čak i da se nasloni na vlastiti jastuk! Kako je to moguće?! Uvijek je držao da mu je konstitucija kao u bika. Kraj njega je ležao neki pretili tip iz Bednje. Ponekad bi mu došla obitelj u posjet. Njegova žena bi se strovalila u prvi stolac i pokušavala usrkati zrak iz prostorije, svako malo lamentirajući: „A kaj buš? Denes jesi, zutra nisi.“

Ušla je sestra i upisala nešto u njegovu povijest bolesti. Nalikovala je Obelixu. Odmah potom su mu donijeli famoznu bolničku večeru: prozirni čaj i kruh s margarinom i pekmezom.

Da sam zdrav ko dren, s ovakvom klopom ne bih dugo izdržao.

Prokleti margarin mu je obilježio sva važna životna razdoblja. Uglavnom ona crnja.

Šezdesete, Studentski dom Stjepan Radić, Zagreb. Poput kojota glavinjali su gradom u potrazi za nečim jestivim. U tim su godinama mogli pojesti konja, a nitko nije imao ni prebijene pare. Za komad mesa i kruha bili bi u stanju nekom zariti vilicu u vrat. Netko bi dobavio kruh, netko margarin i to im je obično bio i ručak i večera. Pelješili su vrtove po noći. U glavi bi im zvonile anđeoske trube i rajska pjesma kad bi se domogli svinjskih rebara, a uz bocu piva koju su dijelili na četvero, doživljavali bi prosvjetljenje. Đuro je bio posebno domišljat. Bio je bez roditelja. Upoznali su se u domu. Bio je malen, zdepast i gledao je ukriž. Uvijek je nekako doznao gdje je kakva degustacija hrane, otvorenje izložbe, karmine, vjenčanja. Nije ga bilo briga što nikog ne poznaje. Već bi nešto smislio. Studirao je na dramskoj akademiji, pobogu! Na nekim je karminama ožalošćenom krenuo izraziti sućut pa je bubnuo: „Čestitam!“

Jednom su u „Nami“ šest put stali u red za degustaciju neke juhe pa ih je gospođa upozorila. „Da ste nam odmah dali koliko treba, ne bismo se vraćali!“ odbrusio je škrtaj juhodjeliteljici. Palo mu je na pamet i preslagivanje kaljevih peći. To se onda dobro plaćalo. O tom poslu nisu, naravno, pojma imali, ali bi peć uredno rastavili, uzeli predujam i ostavili domaćicu u gomili prašine i šamotnih ploča. Uopće mu nije jasno kako su uspjeli završiti fakultete. Imao je samo majku koja mu nije mogla slati novac za studiranje. Sjećao se kako je po mraku njega, sestru i brata uvela na stražnja vrata restorana u kojem je radila i kriomice im dala da jedu ostatke. Često bi to bio i jedini obrok u danu. Osim margarina koji bi im baba Đovanina posula šećerom - ako su imali sreće.

Uslijedile su zlatne sedamdesete!

Karijera mu je bila u usponu. Nije se ni okrenuo, a već je bio VLAST! Resor kulture. I da, mogao je mijenjati svijet. Došla je i žena, pa djeca. Društvo iz studentskih dana nastavilo se sastajati subotom „Kod Dalmatinca“ na Dolcu uz čašu crnoga i srdele.

Prisjećao se nekih detalja iz tog vremena:

„Ej, znate da sam sreo onog kojeg smo nagovarali da hoda s onom debelom što je dobivala pakete iz Slavonije?“ izlanuo se Đuro.

„He,he, znam toga jadnika. Al smo se prežderavali kad bi njeni poslali kulen i jaja!“ hvalio se Tin. „Zamisli, ja ga pitam je li se sjeća one slonice, a on veli da mu je to žena!“ cvilio je Đuro.

„E, a je li se sjećate kad je Renati onaj glupan dvaput u mjesecu dao za abortus?“ ironično se nadovezao Pero.

„Daaaa, išli smo u menzu pet puta!“ vikali su prisutni, „jer je Renata još bila pravi komad.“

„Gle“, zaključila bi odmah s vrata, „kutija jaja!“ aludirajući na njihove ćelave glave. Živcirao ju je konobar koji je nosio one ogromne, spuštene hlače: „U ove hlače ti stane i Orson Welles, dušo!“

Arsen bi uvijek kasnio uz povik: „Moje dame, što vi više pijete, to ja bolje izgledam.“

Pitao se koliko je puta obletio svijet?! Uvijek bi pogled zadržao na beskrajnom plavetnilu. Tad bi znao da je tek sitan elektron, nevidljiv i nebitan, čiji život drži u šaci običan stroj.

Sjetio se tog osjećaja jer je bio isti kao i ovaj sada. Želio je nečiju ruku. Bez obzira što je osjetio banalnost svjetovnog, osjećao je i strah od sfera koje je naslućivao. Odjednom se poput ptica lagan i pun snage vinuo u apsorbirajuću svjetlosnu plazmu, bacajući zadnji pogled

u dubinu na izmučenu ljušturu starca. Cijeli život - jedan tren, uz glazbu univerzuma i

*Arsena: Još prepun nade što da radim / Na pola puta tek smo mi / A jutros već su drugi mladi
O mladosti, o mladosti...*

Vilen Đerek, 4. razred
Geodetska tehnička škola
Voditelj: Nikola Butorac

Mia Rendulić, *mentorica*: Lucija Gudlin, prof.
Fotografija: Ivan Čizmin, *mentor*: Vladimir Šimunić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Da imam 3D printer

Što sam starija, svjesnija sam svijeta oko sebe. Ne znam kako će biti za dvjesto godina, ali ja već sada imam osjećaj da me okružuje svijet iz filma *Peti element*. Doduše, auti još ne lete zrakom, ali itekako lete cestama, vlakovi jure preko 300 km/h, avioni su veliki poput zgrada, a brodovi poput pravih plovećih gradova. I društvo je pomalo kao u *Petom elementu*: nisi posve siguran kako definirati i gramatički deklinirati neko hermafroditско biće, u školu nam uvode zdravstveni i građanski odgoj kako bismo napokon naučili da su nam mama i tata zapravo roditelji jedan i dva... Iako još zasigurno postoji skladan suživot u jednoj zaostaloj retro-zajednici koja se zove obitelj, kao i topli međuljudski odnosi, te je patetike ipak sve manje. Promoviraju se kasni brakovi, razvodi u trećoj dobi jer je dosta te dosadne monogamije i jer nikad nije kasno da napokon odbacite sve okove služenja mužu i svojoj sebičnoj djeci i ostvarite sebe, podržava se i potiče umjetna oplodnja u istospolnim interesnim udruživanjima, rađaju nas surogat-majke i umjetne utrobe, odobravaju se eutanazije društveno nekorisnih i zakonu tržišta neiskoristivih bića... Bitan je novac, profit, dobit, kapital, lažna imovinska kartica, tajni račun otvoren na Kajmanskome otočju.

Kada bih ja posjedovala 3D printer, okoristila bih se njime nekako više pjesnički. Dobro, u početku bih i ja (to je za očekivati od bijednoga ljudskog crva) isprintala sebi modernu odjeću i ostvarila ostale smiješne ali valjda benigne prizemne hirove. Kada bih bila sigurna da materijalisti (veći od mene) neće svijet zatrpiti beskorisnim stvarčicama, isprintala bih mnogo tih čudesnih strojeva da neumorno printaju spalionice smeća, pročistače voda, da u nedogled ispisuju iskrčenu amazonsku prašumu, sadnice drveća i bilja za ostale dijelove Južne Amerike ili Azije, za Afriku nepresušne izvore vode i plodna polja... Svoje bih *printarije* distribuirala isprintanim robo(to)m, a bile bi to pune šake sreće, suosjećanja i ljubavi koje bi se u valovima radijalno širile iz moga čudesnoga čovjekoljubivog pisača. I sebe bih isprintala u nekoliko primjeraka, ne zato što bi svijet bio obogaćen mojim multipliciranjem, nego da stignem sve što želim. Zatim bih se razaslala na sve strane svijeta, istraživala, učila, putovala, pridružila se Greenpeaceu, spašavala kitove... I nastavila bih printati: ljubav, moral, poštenje, prijateljstvo... čista srca, zdrave mozgove, zdrave maternice, zdrave jajne stanice... i nikada ne bih stala!

Ipak, ovaj svijet strahovito mnogo traži pa bi, usprkos mome neumornome ispisivanju, i dalje bio žedan i gladan svega, opijen stvarima i ispijen duhom. Zato mi je ipak drago da nemam neki mega 3D printer kao profesor Baltazar. Bojim se da ni meni nikada ne bi bilo dosta, da sam lice-mjerna prema svijetu jer se ni ja ne zadovoljavam ničime. Vjerojatno bih si, zaigravši se malo, osim odjeće, isprintala vilu s bazenom, rozi kabriolet, zlatni Rolex i slične poslastice. A kasnije bi me vjerojatno počelo zanimati može li se doista plivati u šampanjcu, je li to teže nego u moru oko Koraljnoga grebena. Tako to ide... Tehnologija je sjajna stvar i ovaj bi uređaj bio upravo takav da postoji netko savršeno umjeren i racionalan, trijezan u procjeni razlučivanja bitnog od nebitnog, s fino istančanim osjećajem za odlučiti kada je - dosta. Ne želim ga jer bi mi se vratio kao bumerang, kao i sve što se s ciljanom zlobom i kalkulacijama prenamjenjuje u današnjemu svijetu, a čiji se učinci čovječanstvu svakodnevno obijaju o glavu.

Vanja Matijević, 3. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Ivana Babić

Kada prođem ispod duge...

posvećeno Veseljku i Živku

Sjedim u tami na stražnjem sjedalu maminog auta. Sumrak je. Dan i noć spajaju se na zapadu. Netom prije, padala je kiša koja sad isparava i stvara neobičnu koprenu. Velegrad bliješti. Mama je umorna, vozi me iz škole. Stajemo na svakom semaforu: crveno, žuto, zeleno... tri boje, tri ista takta. Vozači su zakrčili sva tri traka, trube, viču... Svakodnevno čitam da smo u recesiji, u stresu, u depresiji, bez posla, bez sutra... Ja za to imam glagolsku imenicu preživljavanje. Mama kaže da smo mi kao vojnici u rovovima iz Prvog svjetskog rata. Svako jutro izlazimo na životnu bojišnicu. Do navečer, do povratka u rov, ne vrate se svi.

Ali, ako se vratim na početak svog postojanja, sve je bilo drugačije. Nije da nije bilo problema, ali su ih mama i tata znali neutralizirati. Pamtim ljeta na moru i zime u planinama, pamtim advente u Beču, zimu u Salzburgu, šoping u Grazu. Pamtim balone i svjećice, bakine torte. Sve je to prekrila neka tamna čipka. A tko me to gleda s fotografija? Ako sam i bila ja, gdje sam i kuda nestala, curica plavih lasi i crvenih obraza, s osmijehom od uha do uha?

Pamtim tu nedjelju, u svibnju prije nekoliko godina. Moja krizma, savršeni „look“, gosti, svečani čin sakramenta, ja lebdim na krilima sreće. A onda jutro poslije. Trebalo je sve biti rutinski kao i mnogo puta prije. U poznatom sam hladnom, bijelom hodniku, neonska svjetla, poznata vrata. Izjurila sam uplakana, nisam to htjela čuti, u meni je vrištalo: ne može biti, zabuna, pogreška!? Tada su u moj život ušle dvije krasne tete s velikim M (Maja i Marina) koje su radile sa mnom i nekako me naučile da počnem slagati nove kockice na krhotinama života koji nikada više neće biti isti. Djevojčica je odrasla preko noći!

U lipnju sam završila osmi razred. Na školskoj priredbi plakali smo što se rastajemo. Ja sam plakala najviše. Kišni srpanj, užareni kolovoz, ja sam opet na moru, ali kao da nisam. Moje misli tamo su gdje se moram vratiti. Toga ljeta nebo nije bilo onako modro, a zvijezde i suze svetog Lovre nisu me više zanimale. Galaksije i zvijezda, kojima sam se htjela baviti kad odrastem, nisu mi bila sklona. Mamine oči više nisu sjajile onim istim sjajem (bilo je nečega djetinjastog u tim očima). Te su oči i dalje brižne, ali umorne i iscrpljene. Tatino mladoliko lice postaralo se i izbrazdalo borama. Ne govore mi, ali osjećam to teško breme neizvjesne budućnosti.

Stigao je i rujan, mjesec u kojem su me roditelji redovito vodili u Zlatnu dolinu: žuta polja kukuruza, berbe grožđa, zvuci tamburica s Trga Svetog Trojstva, kuće ukrašene ruhom iz starinskih škrinja, ceste spremne za topot svečano ukrašenih konjskih zaprega. Ali, umjesto da sam bila na tim cestama, tata me vozio zagrebačkim ulicama i ostavio me u sasvim drugačijem okruženju. Nije bilo lako provesti rođendan bez roditelja, prijatelja, daleko od topline doma i nove škole. Kući se nisam vratila sama. Sa mnom je bio on, moj Veseljko.

Dani mi prolaze u obvezama i zadacima, ali navečer na kraju dana, kada gradom zavlada mir, kad se svi događaji zbroje, na praznoj pozornici ostajemo moj Veseljko, moj Živko i nas troje. Osluškujem zvukove i glasove s ceste. Dok se moji umorni kapci spremaju na san, u mraku sobe

razabirem vanjske zvukove i pitam se što će mi donijeti novi dan. Rolete spuštene na pola, ljubičaste zavjese tek neznatno zaustavljaju neonska svjetla. Čujem lavež pasa, bebin plač, čujem kako se otvaraju vrata pekare. Osjećam miris kasno ispečenog kruha. Umorne žene iz marketa stavljaju rešetke na vrata. Na uglu stoji mladi par. Smijulje se, očijukaju. Iz kafića čujem žamor, glasove, čaše. Lift na vanjskom zidu moje sobe učestalo vozi u točno određeni sat - mladi susjedi odlaze u noćni život. Njih muče izlasci, Nike tenisice i ljubavi nove, a ja... čekam.

Tata će zgrbljen za računalom raditi dokasna. Mama u kuhinji puni suđericu. Znam da će i ona vrlo brzo ući u svoju sobu. Nema volje gledati televizor, neće reći, ali ja znam razlog.

Na mom noćnom ormariću boje trešnje stoje retro bilježnica, olovka i gumica. Moraju uvijek biti blizu, dođe li mi želja za pisanjem. Često pišem o životu i slobodi. Pitam se znaju li ljudi što je sloboda? Znaju li da možeš biti „slobodan“, a osjećati se kao ptičica u krletki. Jurnjava stepenicama jer te čekaju prijateljice pred zgradom, vožnja biciklom, rolanje, roditeljsko gledanje na sat kad će im se ljubimica vratiti doma - većini je to sloboda o kojoj ne razmišljaju kao ja. Misle da je to nešto što se podrazumijeva. Ali nije. Mene nema tamo gdje se vrti diskokugla, mene nema na klupi u parku, ja se ne crvenim od dječaćkih pogleda. Ja živim u simbiozi. U slastičarnicu idem s tatom, a u kinodvorani me ostave samu.

Živim na kolosijecima. Vozim se u vlakovima bez reda vožnje. U njima smo JA, VESELJKO I ŽIVKO. Navečer smo jedno. Stapamo se u cjelinu. Moramo funkcionirati kao najprecizniji švicarski sat, kao note partiture. Ujutro, ostavljam Živka, ali ne i Veseljka. Ostavljam i svoje „životinjsko carstvo“. Tu su leopard Kukmata, tigar Belino, pantera Bagi. Moji nijemi, vjerni i odani prijatelji i njihove tužne i zabrinute okice. Kad ih grlim, imam osjećaj da su živi.

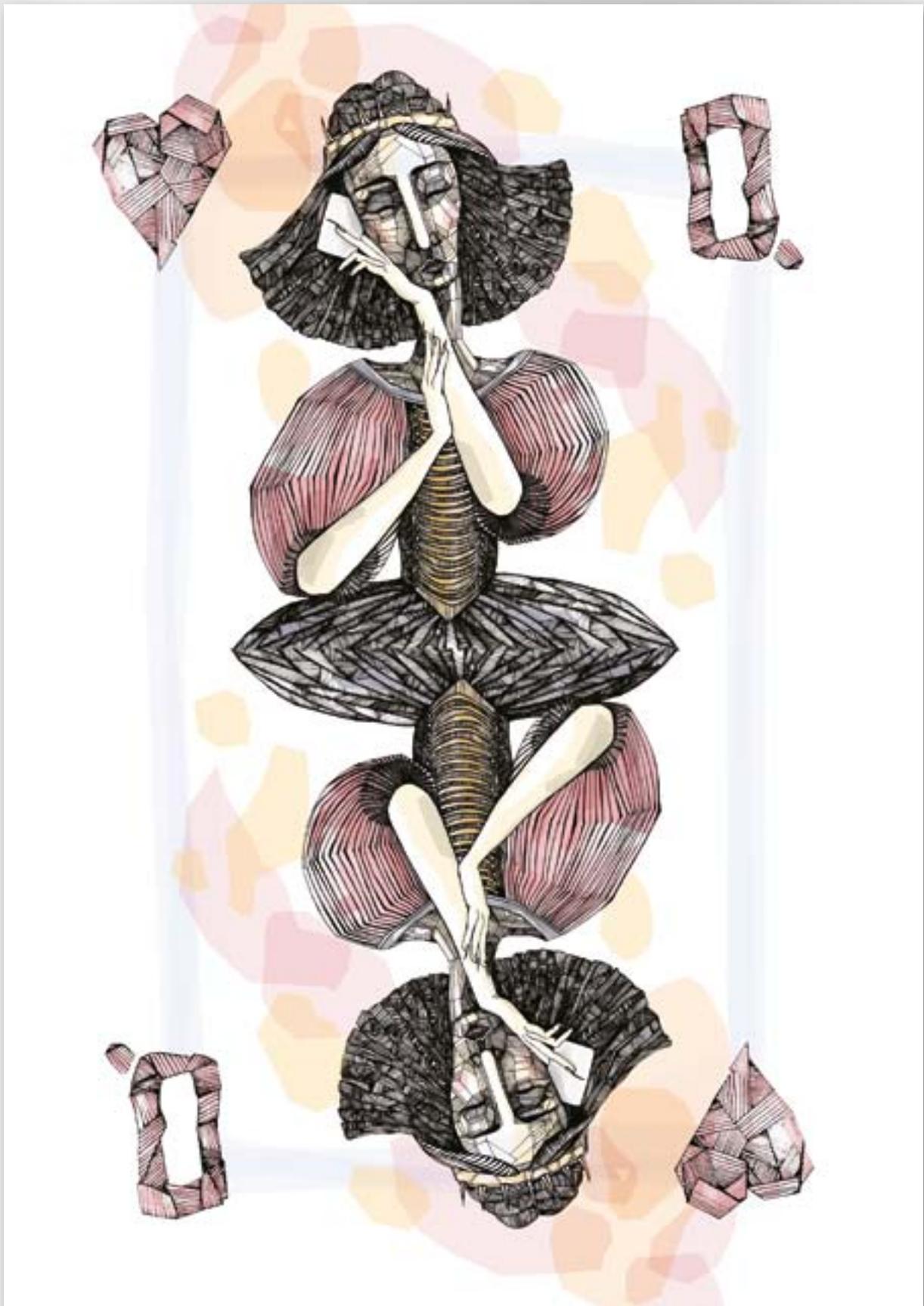
Sa mnom su svakoga dana u predstavi po unaprijed napisanom scenariju znakovita naziva „Imitacija života“.

I kad konačno utihnu svi zvukovi, i ja zaspim. I sanjam da idem ispod duge. Kao i glavna junakinja Srna iz pripovijetke Dinka Šimunovića. Ali moj san ima sretan kraj. Ja sam konačno slobodna, trčim livadama, očima tražim oblake, a kapljice kiše klize mi niz nasmiješene obraze. I ja prođem ispod duge.

Mihaela Tomljanović, 3. razred

Privatna gimnazija i ekonomsko-informatička škola Futura

Voditeljica: Josipa Mioč

Ivan Stanišić, mentor: Mario Jurjević, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Koja je tvoja priča?

Posljednji su dani prosinca 2014. godine. Snježne pahulje već su polagano počele tvoriti onaj prvi, mekani, bijeli pokrivač na zagrebačkim ulicama. Prije nekoliko dana sam napunila osamnaest godina, a evo me, i dalje sam tu. I dalje sjedim na Draškovićevoj, i dalje sam tužna. Pušim posljednju cigaretu iz jučer otvorene kutije Marlboro i čekam. Čekam stari život nazad. Svoju staru bilježnicu. Čekam sebe čekajući njih i njihove priče.

Stanici se drndajući približavala stara četvorka (ona koja grije guze) i imala sam samo trenutak odlučiti ulazim li unutra ili ostajem vani. Tramvaj je bio gotovo prazan, no iz njega je izašao meni do tada nepoznat mladić i upitao me: „A koja je tvoja priča?“ Dok je sjedao pored mene šćućurene na klupu vidjela sam da u ruci drži ono što sam čekala. Zabezegnuto sam gledala, čas u njega, čas u svoju bilježnicu koju je držao u rukama. Svojim tijelom dodirnuo je moje kako je sjedao pored mene i više mi nije bilo hladno, iako sam do prije nekoliko trenutaka cvokotala od zime. „Zar sam tako strašan, pa mi nećeš ni odgovoriti na pitanje? Ipak imam nešto što pripada tebi“, rekao je s osmjehom mašući mi bilježnicom pred nosom. Nije bio strašan, dapače, bio je predivan. Bio je sve što sam trebala u ovom trenutku, a da toga nisam bila svjesna. I dalje sam šutjela kao zalivena, iako sam imala toliko pitanja u glavi. Još jednom mi se osmjehnuo, stavio ruku oko mojih ramena i otvorio prvu stranicu.

15. kolovoza 2014.

„Imam divnu obitelj. Roditelje koji me vole, imam krov nad glavom i sve što poželim. Nisam razmažena jer nisam jedino dijete. Imam i brata koji je mnogo stariji od mene. Osamnaest godina, točnije. Prije nekoliko godina oženio se i dobio dvije prekrasne kćeri. Jedna ima sedam, druga četiri godine. Činili su se kao idealna obitelj. A onda je sve pošlo po zlu. Kako bi Đorđe Balašević rekao: „Propio se, nije prošlo mnogo...“ Počeo je zanemarivati sve kojima je ikad bilo stalo do njega. Nažalost, jedina ovisnost za sobom vuče i druge. Počeo je krasti da bi otplatio kockarske dugove. Odvikavanje mu nije pomoglo. Nije bio dovoljno čvrst za tako nešto. Tu crtu povukao je od svog biološkog oca, koji ga je ostavio kada je imao svega tri godine. Bojim se za njega. Nije kod kuće i jedina mi je želja da se tamo vrati. Da osjeti ljubav svoje obitelji, da ga dječji smijeh vrati u dane kada je i on bio sretan. Znaš, kada se na satu pojavi 11:11, imam samo jednu želju: da sve bude kao prije.“ Gledala sam u daljinu dok je čitao. I dalje sam šutjela. Njegov me glas umirivao. „Hoćeš li mi sada ispričati svoju priču?“ ponovo me upitao. „Čitaj dalje“, kratko sam mu odgovorila i udobnije se smjestila u njegovo naručje.

21. kolovoza 2014.

„Bojim se rata. Željela bih biti bolničarka. I dalje spavam s plišanim medvjedićem. Debela sam. Volim ljude koji me nasmijavaju, uz njih se i ja osjećam voljeno. Ali teško me je voljeti. Odbijam ljubav. Smatram da svatko prihvaća ljubav koju misli da zaslužuje.“

„Znaš...“, prekinuo je čitanje kako bi mi se obratio, „promatrao sam te ovdje već neko vrijeme i mogu reći da ti se divim. Skupljaš ljudske priče, ljudske živote u ovu bilježnicu. Na ovaj najobičniji komad papira. Gledao sam te dok pišeš i vidio sam kako s ljubavlju ispisuješ svaku riječ, kako s divljenjem, ali i sa strahom živiš svako ispisano slovo...“ Ovoga puta ja sam prekinula njega. „Na kraju će ti sve biti jasno, knjiga nije pročitana ako nije pročitana od korice do korice.“ Vidjelo se da mu nije u potpunosti jasno što govorim, ali okrenuo je stranicu i nastavio čitati dalje.

5. rujna 2014.

„...u njemu sam imala sve; i prijatelja i brata; i ono nešto malo više od svega toga... Nešto malo više zbog čega je sve počelo i zbog čega se sve završilo. Naša ljubav bila je nemoguća bez obzira na to što smo vjerovali u nju i na početku se borili da opstane. Zaljubila sam se u srce koje nikada nije bilo na mjestu, šetalo je od države do države, od djevojke do djevojke i tako je živjelo. Voljela

sam osobu koja je od mene bila udaljena 574 kilometra. I preživjela. I umrla nekoliko puta. Kažu da se prva ljubav nikada ne zaboravlja. Iako smo daleko, uvijek ćemo dijeliti isti mjesec i gledati onu našu zvijezdu padalicu. Završili smo kao da nikada nismo ni bili, a bili smo. I oboje to jako dobro znamo..." Nisam mogla suspregnuti suze. Sjetila sam se boli u glasu djevojke koja mi je ispričala ovu priču. Sjetila sam se suza koje je isplakala i tog velikog srca. Ta djevojka imala je srce lava. Srce pobjednice koje je svako malo bivalo oštećeno, ali još se nekako drži. Sve dok ga netko jednoga dana u potpunosti ne uništi...

14. studenog 2014.

„Ne volim zubare. Ne bojim ih se, ali ih ne volim. Jednostavno je. Kao mali ugrizao sam zubaricu za prst, ni krivu ni dužnu. Da danas, s navršениh 18 godina to napravim, sigurno bi me poslali na psihijatriju. To zanimanje mi se sviđa. Sviđaju mi se ljudske mane i greške. Ožiljci i strije. Celulit, trbuščić, krivi nosić. Sve je to ono što čini čovjeka čovjekom.

Primijetili smo kako sam nesvjesno napravila rupu u snijegu pomičući noge. „Svidjela bi se ovom dečku. Savršeno si nesavršena.“ Poljubio me u vrh crvenog i promrzlog nosa i rekao kako ne može dočekati da pročita kraj. Rekao mi je kako ćemo ovu priču zajedno pročitati. Znala sam napamet kako ide posljednja priča u bilježnici. Od riječi do riječi. I nisam ju htjela ponovo čuti. Bilo me strah. Ali, ipak je on sad ovdje, pomislila sam. S njim je bilo nekako drugačije. Bilo je lako slušati. Uzdahnula sam i rekla mu neka krene.

20. prosinca 2014.

„Praštam. Ne osuđujem. Naivna sam jer mislim da i drugi neće mene osuđivati. Napravila sam pogrešku jer sam vjerovala čovjeku kojem nisam trebala. I jer sam vjerovala ljudima za koje sam mislila da će vjerovati u mene. Govorili su da sam se promijenila. Znam da su mi samo htjeli pomoći, ali i kada sam govorila, nisu slušali. Postajala sam nevidljiva. A onda se pojavila osoba kojoj sam se otvorila bez razmišljanja. Bio mi je potreban netko kome neću biti nevidljiva, kakav god on bio. Netko tko će prihvatiti moje mane, kome neće svaki moj korak biti greška. No, ubrzo sam shvatila da ljudi nisu takvi kakvima se predstavljaju. Počeo me kontrolirati, ucjenjivati... Psihički me uništio u samo par da...“ „Stani!“ viknula sam. Počela sam se tresti, ponovo sam izgubila kontrolu nad svojim tijelom i odmaknula sam se od njega. Nisam mogla podnijeti ničiji dodir. Mislila sam da ću moći, ali nisam. Ponovo sam osjetila gađenje prema samoj sebi i samo sam htjela da taj osjećaj nestane. Pogledao me suznih očiju i u tom trenutku znala sam da zna.

Shvatio je da je svaka priča ove male, dotrajale bilježnice jedna od priča moga života. Stajala sam nasuprot njemu, udaljena svega nekoliko koraka, preslaba da se pomaknem. Pahuljice su počele padati po mom licu topeći se u suzama koje su nekontrolirano tekle niz moje obraze. Ispustio je bilježnicu u čisti netaknuti snijeg, došao je do mene i samo me zagrlio. Pustio me da se isplačem. Ništa mu nisam trebala objašnjavati, sada mu je sve bilo jasno. Takav netko mi je trebao. Slabašno sam podigla glavu i rekla: „Pročitao si knjigu od korice do korice. Pročitao si mene. Koja je tvoja priča?“ Uzeo je bilježnicu iz snijega, izvadio kemijsku iz torbe i na zadnju koricu napisao naša imena. „Ovo neće biti samo moja priča. Bit će naša.“ Poljubio me.

Stanici se opet približavala stara drndajuća četvorka (ista ona koja grije guze). Pogledali smo u njenom smjeru, ali ovoga puta nisam se dvoumila. Znala smo da nećemo ući. Nije postojalo ništa. Postojali smo samo nas dvoje. I snijeg. Znala sam da zna, uvijek je znao i uvijek zna. Ovime završava moja, a započinje naša priča. A koja je tvoja priča?

Silvija Dumić, 4. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Valerija Bilić

Mojoj zvijezdi

Jutro je.
Gledam kroz prozor,
Onaj isti prozor
Kroz koji si ti
Gledao kišna jutra
I prekrasno lišće
Koje ujesen pada.

Doručak je.
Jedem
Isto što i tada
Kada si ti
Pio jutarnju kavu
I držao mudar pogled
Upućen svojim križaljka.

Podne je.
Govorim besmislice
Kao i tada
Kada si čekao odgovor
Na svoju zagonetku.

Ručak je.
Dvoumim se
Između programa
Koje bi ti
Drage volje odbio
I uključio svoje.

Večer je.
Slušam
I osjećam
Isti onaj jazz
Kojeg si ti
S ljubavlju slušao.

Večera je.
Sjedim za stolom
Istim onim stolom
Za kojim si ti sjedio
I pričao priče
Svojih mladenačkih zgoda.

Noć je.
Gledam u nebo;
Puno je zvijezda,
Istih onih zvijezda
Koje smo gledali
Prije no što si postao
Jedna od njih.

Josipa Janković, 4. razred
Poštanska i telekomunikacijska škola
Voditeljica: Maja Lozo

Peti vagon, deseti odjeljak

Čekam. Peronom se motaju ljudi. Bijeli, crni ili blago žućkasti. Djeca, kao ja. Jednostavno hodaju, sami i zbunjeni. Ipak, među njima kreće se omanja prilika obraćajući im se. *To mora da je kondukter*, javlja se glasić u glavi. Evo ga, sve je bliže. A karta? Nisam je dobila. Sve me više obuzima panika dok se približava taj niski muškarac s brkovima i ofucanom kapom. Tu je, u rukama drži kartu za vlak. *Hvala i dobrodošli*, govori dok potvrđuje moju novu kartu. Udaljena buka odvlači mi pozornost. Vlak je stigao na postaju.

Dok čovjek dlanom o dlan, svi su se ukrkali i traže svoje vagone, odjeljke, mjesta... Hodam polako, s gužvom, jer drukčije nije moguće. U zraku se osjeća vlaga, blaga sparina i nečija ustajala kolonjska vodica, a situaciju dodatno otežava činjenica da se vlak ponovno počeo kretati. U onako sparnoj i drmusavoj okolini mi tražimo svoje mjesto u vlaku koji kao da nema kraja. Prvi vagon, drugi, treći... Evo ga! Peti vagon, deseti odjeljak - piše na karti pa odlučno, ali još uvijek sporo idem prema vratima odjeljka gdje mi je mjesto. Vrata su stara, nepodmazana i, dok ulazim, pritišću me tako snažno da ostajem bez daha. Učini mi se da ću pasti, ali hvataju me nečije ruke. U kupeu sa mnom sjede nepoznati muškarac i žena u kasnim dvadesetima koji kao da su čekali upravo mene. Na odjeći su im pločice s natpisima *Majka* i *Otac*. Pogled mi padne na moja prsa. *Iva!*

Krajolik kroz koji vozimo mijenja se, malo zelenila i žutila, zatim bjelina. Otkako sam u svom odjeljku, upoznala sam ljude i u susjednim kupeima: *Baka, Djed, Stric, Ujak*... U moj odjeljak tijekom putovanja često navraćaju mnoge prilike, prilike tako prekrasne da mi nikad ne dosadi gledati te boje. Njihovi su odjeljci ispred i iza našeg vagona. A na ulascima u te vagone visi natpis *Prijatelji*. Riječ mi je nepoznata, ali ulijeva povjerenje, toplinu i radost. Nakon dvije postaje pridružila nam se i djevojčica kestenjaste kose i očiju, malo mlađa od mene, s pločicom *Helena*. Njezino je mjesto do mojeg.

Putovanje se nastavlja. Krajolik nije uvijek ravnica, ponekad vozimo i po gorama i planinama, sa sporim usponima i prebrzim padovima, ponekad vozimo kroz šumu i gubimo se, ali uvijek nastavljamo dalje.

Na šestoj postaji ušao je kondukter odvođeci mene i još tucet djece u vagon zvan *Osnovna škola*. Ondje provodimo mnogo vremena i putujemo kroz odjeljke, svakom postajom u novi. Na sedmoj je postaji ušao, između ostalih, i maleni dječak svijetle kose i smjestio se na mjesto između *Majke* i *Oca*. Iako mu je na pločici pisalo *Grga*, moja sestra i ja smo pomoću debelih markera ispravile u *Toma*.

Prošlo je već petnaest postaja. Moja je pločica već blago iskrzana i više ne sjaji. Nedostaje joj jedan kut jer se slomio na pola puta između četrnaeste i petnaeste postaje. Putovanje se mijenja. Više ne posjećujem vagon *Osnovna* već *Srednja škola* koji je, začudo, neobično sretno i lijepo mjesto. Često šećem kroz vagone, ponekad u posjete, a ponekad samo radi šetnje. Peti vagon, deseti odjeljak... Četvrti vagon, treći odjeljak... Sedmi vagon, deveti odjeljak... Ne, putovanje još nije ni blizu kraja! Znam da me čeka još mnogo postaja i krajaolika i ja im se radujem jer znam da nisam sama. Nisam sama jer sa mnom ide cijeli vlak. Vlak života.

Iva Ivičić, 1. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Svjetlana Štampar

Prolaznost

Zora je sporo šetala šumom. Biljke su lica umivala u hladnoj rosi. Život u toj maloj šumi pokraj rijeke zijevao je uz ptičje jutarnje pjesme. Grančice su pucale pod teškim koracima blatnjavih cipela koje su pratile puteljak do obale rijeke. Gospodin se zaustavio na pjeskovitom dijelu obale i odložio svoju damu na već pripremljenu deku za piknik. Nosio ju je cijelim putem u istom položaju i rukama su mu prolazili trnci ukočenosti. Otvorio je košaru ukrašenu plavim mašnicama i izvadio knjigu. Nije dami ponudio drugu knjigu jer je znao koliko joj je draže ležati i gledajući nebo izgubiti se u mislima. Mogla je tako satima lutati prostranstvima svoga uma izgubljena u vremenu i prostoru. Čitao je s osmijehom znajući kako će ga osjećaj sreće grijati još nekoliko sati jutra dok Sunce ne izađe u potpunosti. Gledajući u dvadesetu stranicu knjige nije si mogao pomoći a da prstima nježno ne prolazi kroz daminu gustu smeđu kosu. Nije od knjige vidio godi li joj to ili želi da prestane. Kako se Sunce penjalo do položaja koji zauzima svakog podneva tako se u grudima gospodina rađala ljutnja. Glas mu se u grlu stegnuo i jedva izašao u obliku razumljivih zvukova. Zrake Sunca su sve jače plesale i pekle po dijelovima neprekrivene kože. Kako mu je ponos i hrabrost rasla tako je glas bio snažniji i glasniji. Sunce je bilo visoko i kapelica u daljini je zvonom javljala da je podne. Gospodin je tada prolazio kroz vrhunac svoga gnjeva. Zamjerao je dami na lošem ponašanju, ignoriranju i šutnji.

- Rekla si da me nikada nećeš napustiti, a da mi barem ne kažeš kamo ćeš. Zašto nisi ispunila svoje obećanje? Zašto si prije tjedan dana nestala bez objašnjenja? Znam da je sada glupo govoriti o tome, ali nisam se mogao natjerati da ti to kažem sve do sada. Ti znaš koliko mi značiš i koliko mi je bilo teško i koliko mi još uvijek nije lako, jer...

Zastao je usred rečenice jer je ljuto hodajući po pješčanoj obali nogu umočio u rijeku. Izgubivši nit misli zaključio je da nema smisla nastavljati govor već da treba duboko udahnuti te postaviti pribor i hranu za ručak.

Dva sendviča sa zelenom salatom, kuhanim jajima i lososom brzo su bila pojedena. Gospodin je odlučio nakon čaše vina odmoriti u hladu na rubu šume. Sunce je gubilo snagu i ugodno grijalo sporo se spuštajući prema zapadu. Tupi zvuk padajućeg predmeta probudio je gospodina. Kako je ležao na desnom boku bio je obali rijeke okrenut leđima.

- Gdje si? Nisi valjda u šumu otišla? Draga? - dozivao ju je okrećući se oko sebe dok ju na kraju nije ugledao u pijesku mater udaljenu od vode. Činilo se kao da želi pobjeći i izgubiti se među nemirnim valovima rijeke.

- Zar si se otkotrljala dok sam spavao? Da te nisam možda slučajno gurnuo? - rekao je smijući se s olakšanjem.

- Sjećaš li se kada smo igrali igru pronalaženja ptičjih gnijezda među krošnjom stabala? Uvijek si me pobjeđivala i najslade se smijala. Mogli bismo ponovo zaigrati - zastao je na trenutak spustivši pogled.

- No, nećemo. Pobijedio bih te sigurno jer onu krošnju znam bolje nego ti.

Nebom su se miješale narančasta i žuta boja. Sunce se spremalo zatvoriti vrata još jednom danu i pustiti Mjesecu da zavlada nebom.

- Kako li je život sličan danu. U jednom trenutku Sunce mora zaći i prepustiti noći da prevlada. Baš kao što se i život treba ugasi. Odnosno, čovjek treba oči zadnji put zatvoriti. Ti o tome najviše znaš, draga moja.

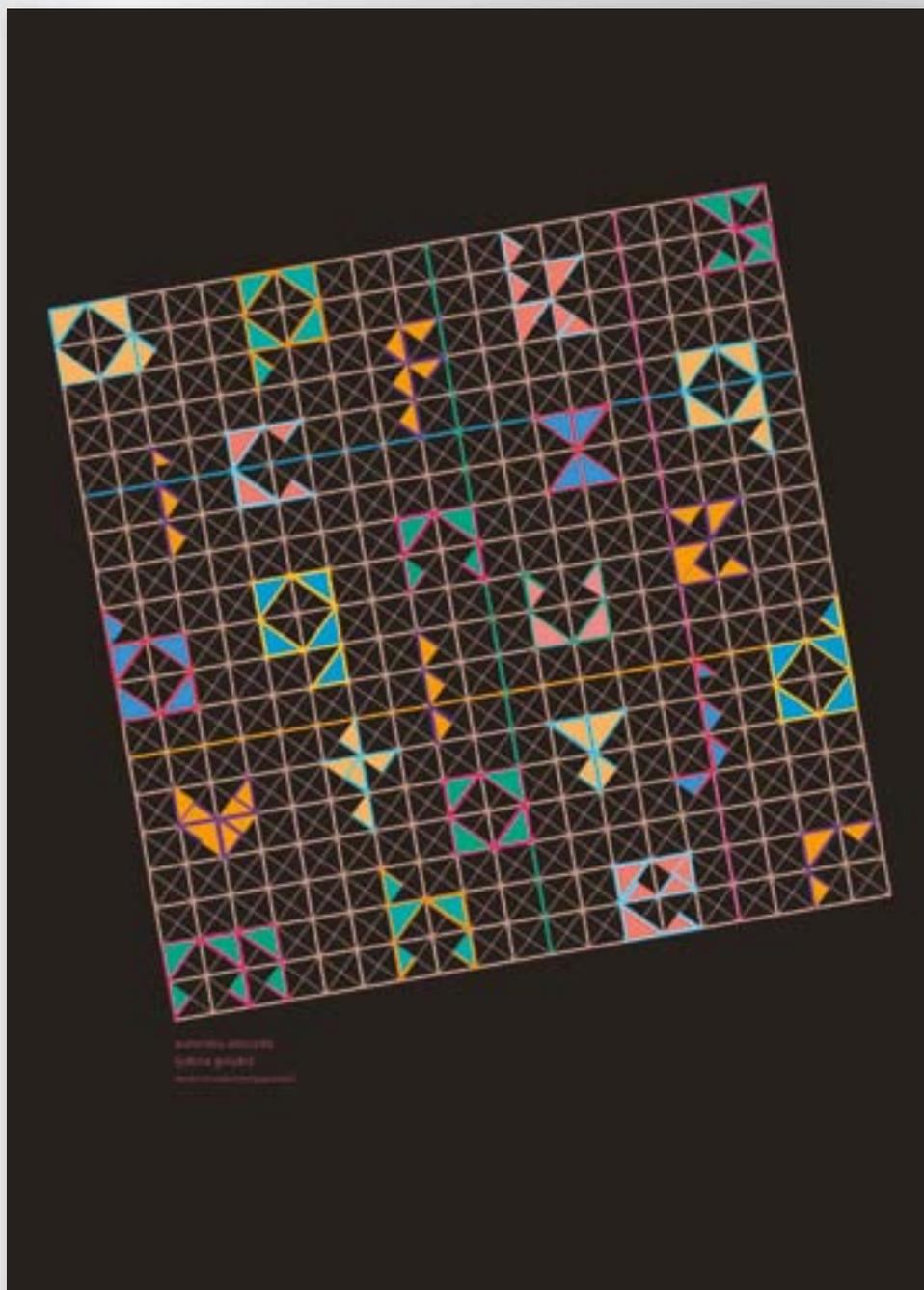
Noć je zamahnula svojim tamnim plaštem ukrašenim zvijezdama i Mjesecom. Vrijeme je polaska i gospodin je počeo pospremati stvari. Odnio je košaru i deku do automobila, dok je damu ostavio neka još malo odmori pored obale rijeke. Vrativši se pronašao ju je kako leži.

Možda je vjetar ili neka životinja kriva za taj njezin pad?

Sivi je pepeo plešući s vjetrom ulazio u vodu. Gospodin nije ni pokušavao spasiti ono malo pepela što je ostalo u urni već je cijeli sadržaj istresao iznad površine vode. U rijeci se zrcalio sjaj Mjeseca dok se pepeo stapao s površinom vode i gubio gospodinu iz vida. Niz lice su mu se klizile suze.

- Jednog dana ću ti se pridružiti. Nadam se da ću tada biti list koji plovi tvojom rijekom. Zbogom, draga moja.

Iva Horvatić, 4. razred
II. gimnazija
Voditelj: Ivan Pavlović

Ljubica Golubić, mentor: Vinka Mortigija Anušić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

ŠA LA LA LA

Jao, zaboravila sam! Spoznaja mi je pala na glavu kao Newtonu jabuka. Mora da je zaboljelo. Sjedio je u mojoj staroj stolici za njihanje, ovaj put Newton, i smijao se toliko da su mu iskočile žile na vratu. *Pa zar nisam najbolji?*, ustao je i počeo hodati, onako, poskočno. Meni je isto tako *veselo* poskočila žila na čelu. Rijetko kad govori, a kad progovori probudi agresiju u mojim starim kostima. Veselo je išetao iz sobe i skrenuo za ugao. *Opet mi bježiš! Zar se nismo nešto dogovorili? Gotov si kad te uhvatim.*

Vidite, u tome je bio problem. Čim sam ustala potrčala sam i morala stati nakon deset koraka jer me uhvatila prva odrasla osoba koja je naišla. I tako svaki put. *Živahna ste vi starica!* Puknut ću ti ja živahnost u guzicu. Razmišljala sam kako je netko našao izuzetno dobar zatvor, za mene. *Bolje da Vas vratimo u sobu, da ta živahnost ne bi polomila neke kosti.* Uvijek iste *dosjetljive* fraze *dosjetljivih* ljudi. Već sam se odavno prestala odupirati kada me uhvate. Moje *kung-fu* poze su svakim danom sve krhkije. Počinjem se osjećati kao Dalton. Krezubo sam se nasmiješila. *Trebaju bi novi jaftuci, ofi nifu dovoljno mefkani.* I tako mi je ljubazan čovjek donio nove jastuke. Sjela sam u staru stolicu za ljuljanje s novim jastucima i čekala. Premda nisam mogla slijediti Newtona, mogla sam samo zaboraviti. Jer to se događa kad vas vrijeme napusti. Prazan pogled oduzimao mi je iskru u očima. Jao, prijatelju. Znaš, vrijeme mi je dobar prijatelj, ali mi stalno bježi. Znaš, prijatelju, kada sam bila mlada... Bila sam užasno stara. Um mi je stario velikom brzinom, ali imao snove mlade osobe. Tijelo mi se urušavalo s vremena na vrijeme zbog natrpanih obaveza, bila su mi ih puna leđa. Ali to mi je donosilo takvu sreću, ne bi mogao ni zamisliti! A imala sam i zdrave noge za trčanje za Newtonom. Uvijek mi je bježao. Ali sam ga uvijek i sustizala. *Newtone, mladiću! Vрати se ovamo!* Sada više nemam te noge pa se morao vratiti. Naravno, s kaubojskim šešikom izgledao je kao Lucky Luke. Dogovorili smo se da neće otići dok ne prođe posjet moga unuka. Male nožice su prve ušle u sobu, za njima je dopuzao ostatak mog maloga dječaka. Imao je i šiltericu okrenutu naopako, žuto-crnu, kao zatvorska odjeća Daltona. Moj unuk vam je sav neki naopak. Nešto kao Antuntun modernoga svijeta. Trebala sam samo sjediti, a život mi je radio predstavu pred očima. Sjeo je, potom ustao i poletio do frižidera, jer zna se gdje stare babe čuvaju kolače! Čim je otvorio vrata, nešto je palo na njega. I vrisak se prolomio sobom. *Ugrist će me, bako!* Sjedio je i plakao, a ja sam se krezubo smijala dok se Newton skoro ugušio jabukom koju je jeo. Iza malih nožica vrebalo je zubalo. Kada je mali Antuntun vidio da se smijemo (jer djeca vide sve), pridružio nam se i onda dobio kolač. Sve je to iz kutka promatrala odrasla osoba, sa smiješkom na licu i iskrom u pogledu. *Bilo bi vrijeme da izmaglim,* rekao je Newton i opet se poskočnim korakom udaljavao prema vratima.

- Čekaj! Zar se nismo dogovorili? Rekao si do kraja posjeta!
- Jesam, stara moja, ali nama treba tužan kraj, da bi početak bio sretniji. Izrecitirao je neki vražji kliše s kojim bih ga najradije zadavila i ubrzao korak.
- Ali ja više nemam noge kao nekad! Kako ću te sustići?! - viknula sam sa samoprezirom.
- Vrlo jednostavno: nećeš.

Sućutni smiješak mu se navukao na usne. E pa odlučila sam ga izbrisati. Ne znam kako, vjerojatno su staračke kosti lakše jer se osuše. Poletjela sam preko pola sobe i zgrabila ga. Imala sam plan! Zavezat ću ga vunanim koncem i zadržati! Ja to mogu... Ja to mogu, ali nema smisla. Kad-tad morat ću ga pustiti. A i sam bi se pustio, premda može biti u kojem god obliku želi. Kao da maglu sputavate lancima. Ponosan osmijeh nestao mi je s lica. Newton je stao i vidio svu tugu u meni.

-

Stara moja, prekosutra idemo zajedno, ali ja sad idem. Vrijeme ne možeš zaustaviti.

Dobila sam jedan od rijetkih Newtonovih zagrljaja. I vrijeme je stalo na jednu, dvije, tri... Stalo je. Smiješak mi je krasio usne, preda mnom je sjedio moj unuk razmaknutih zubića i naopake šil-terice pokazujući sve zube koji su mu izrasli u prasku smijeha. Mogla bih u oporuci njemu ostaviti zubalo, za uspomenu. Moja odrasla kći stajala je na dovratku i upijala sunčeve zrake pojačavajući žar svojih očiju. Kosa joj je plesala na ramenima od napada tihog smijeha. Newton mi je poklonio zamrznut trenutak. No, kao i uvijek, bježao je. Čula sam mu smijeh u dnu hodnika. I boje su se počele topiti i izlaziti mi iz očiju. Nadomještao ih je prazan pogled.

- Haj'mo, dušo, baka nas je zaboravila. - rekla je sa smiješkom sažaljenja i namignula mi, uzela naopako mog unuka i mahнула.

Znaš, prijatelju, to se događa kada te vrijeme napusti: zaboraviš.

Eugenija Prša, 3. razred

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Voditeljica: Vlatka Špirić

Katarina Igrc, mentor: Vladimir Šimunić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Savršena

Žao mi je. Ne očekujem da ćete razumjeti zašto sam ovo napravila. Puno toga niste razumjeli. Budim se mokra do kože. Opet sam je sanjala. Kažu mi da je to normalno. Ponovo čitam njezino pismo.

Ne krivim vas. Pružili ste mi najviše što ste mogli.

Prije 10 godina život je bio jednostavniji. Možda zato što mi je bilo osam. Bili smo ona obitelj iz čije je kuće uvijek dopirala buka. Čak ni preseljenje u stan to nije promijenilo. Od ulaska do prve prepirke nije prošlo ni pet minuta. „Neću dijeliti sobu s Katjom, želim biti s Janom.“ Jan je moj brat blizanac. U toj smo dobi bili nerazdvojni. Sama pomisao na spavanje u različitim sobama bila nam je nepojmljiva. Tvrdo glava, kakva jesam, nisam odustala dok nisam dobila što sam htjela. Pola sam noći vrištala kao manijak. Roditeljska želja zblizavanja sestara nije bila jača od one za mirnim snom. Tako je Katja dobila svoju sobu.

Koliko god ste mi ljubavi pružili, nikad nisam osjetila da zaista pripadam ovoj obitelji.

Katja je bila zlatno dijete naše obitelji. Glazbena škola, odlične ocjene, prva na svim natjecanjima, ukratko: ona je bila sve ono što Jan i ja nismo. Drugima nikada ne bismo priznali, ali bili smo ljubomorni na nju. Naša je mala sestra bila savršena u svakom pogledu. Otišli smo toliko daleko da se nismo htjeli igrati s njom.

Maja i Jan imaju jedno drugo. Mama ima svoj posao. Tata ima novu obitelj. Ja nemam nikoga. Oduvijek sam bila sama. Nikad nisam imala prijateljicu. Mislila sam da će se to promijeniti kada dođem u novu školu, ali nije. Toliko noći sam probdjela u suzama žaleći što ne postoji osoba kojoj bih se mogla povjeriti. Sada sam navikla. Samoća mi ne smeta.

Bilo je ljeto 2008. godine. Pamtim ga kao najgore ljeto u svom životu. Kriza je službeno pogodila naš dom. Roditelji su nam izgubili posao i napetost je rasla. Ljubav je blijedjela pod pritiskom računa. Svađe su postajale sve češće. Potkraj godine naši su roditelji bili rastavljeni. Dok smo Jan i ja zajedno proživljavali te trenutke, Katja je bila sama. Nije željela pričati o tome, već se zaokupljala drugim stvarima poput čitanja ili sviranja. Sada živimo s mamom, a tatu vidamo rijetko. Došao je jučer, ali to nije bio onaj moj tata.

Uvijek ste željeli da budem savršena. Željela sam vam ugoditi, biti primjer djevojke bez mana, ali sada shvaćam da to nije bilo moguće. Imam previše rana da bih bila savršena.

Došao je red na Katjin upis u srednju školu. Jan i ja riješili smo ga prošle godine. Upisali smo srednju medicinsku školu. Nitko se nije protivio našem izboru, dapače, bili su zadovoljni našim odabirom. Kada je trebala birati, Katja je izjavila da bi željela upisati veterinarsku školu. Na njezino i naše iznenađenje, svi su se digli na noge. Veterina je bila ispod razine za nekoga tko je pohađao glazbenu školu i prošao sve razrede s „pet nula“. Za Katju je bilo odlučeno da će pohađati gimnaziju. „Možda bi je trebala pustiti da sama izabere. To je njezin život“, rekla sam. Mama me ušutkala pogledom. „Ali mama, ja to volim. Oduvijek sam to željela“. „Ne, Katja. Zar ti moram tisuću puta objašnjavati?“ Bilo je nebrojeno puno prepirki, ali na kraju su sve završavale isto. Katja je željela veterinu, mama i tata gimnaziju pa je Katja upisala gimnaziju.

Nikada nisam mogla raditi ono što ja želim. Sve je uvijek bilo kako ste mi vi rekli. Radila sam sve što ste mi zadali, makar to mrzila iz dna duše, ali nikad nije bilo dovoljno. Ono što ste dopuštali Maji i Janu, meni niste. Najgori je bio pogled razočaranja u vašim očima kada ste shvatili da nisam ono što želite da budem.

Zadnjih mjeseci nitko osim mene nije slutio što se Katji događa. Činila se sretnom u novoj školi. Čak je izgledalo kao da počinje stvarati prijatelje, što prije nikada nije radila. Sama je govorila da nema vremena za prijateljstva. Zato nisam željela vjerovati kada sam počela vidati čudne stvari u

kupaonici. Ignorirala sam tihe vriskove, pokušala se praviti da je sve normalno. I ne znajući, stvorila sam iluziju savršeno normalne obitelji. Moje me poricanje koštalo skuplje nego što sam mogla pretpostaviti. Prije samo dva tjedna mogla sam to spriječiti. Da sam samo potražila pomoć, ne bih pronašla ovo pismo. Ne bih otrčala do kupaonice i provalila vrata. Ne bih čula svoju sestricu kako mi šapće da joj je žao, da više nema snage, da me voli. Ne bih vrištala od boli dok su je odnosil. Ne bih izgubila dio sebe.

Umorna sam od ugađanja svima. Prvi ću put učiniti nešto za sebe. Nitko neće previše žaliti. Umorna sam. Jednostavno želim zatvoriti oči i spavati. Volim vas.

Bila sam slijepa pored zdravih očiju. Svaki put kada sam je odbacila, boli poput šamara. Svaki put kada sam joj rekla da nemam vremena, bode poput noža. Svaki dan u kojem nisam učinila nešto da joj pomognem, bio je dan kada sam ju mogla slobodno ubiti vlastitim rukama. Sve je potiskivala, sa svime se nosila sama, a da nikada nije tražila pomoć. Svaku je noć sanjam i uvijek je jedan korak predaleko. Želim je primiti i privući u zagrljaj, dovoljno snažan da je više nikada ne ispustim, ali ne mogu. Želim joj reći da je volim. Tek sada shvaćam koliko je patila da bi bila savršena.

Ivana Benić, 2. razred
Klasična gimnazija
Voditelj: Zoran Čorkalo

Ela Matečić, mentor: Filip Pintarić, prof. mentor
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Sjedio je, razmišljao...

Držao je staru, prljavu, smeđu kutiju u rukama punu svojih prnja. Na njoj je plavim slovima pisalo „Index Industrija“, ime tvrtke njegova oca. S ruksakom na leđima, kutijom u rukama, majicom koju mu je Noa kupila za rođendan, obučene ispod kožne jakne, poluzavezanim „starkama“, kosom i dalje raščupanom od popodnevnog pijanstva, ljubičastom masnicom koja je svjetlucala na svjetlu hodnika, krvavim usnicama i očevim prisilama da se preseli u stari stan gdje je našao majku poslije samoubojstva, u mislima stajao je nasred hodnika svoje sive zgrade između vrata u stan Mastersonovih i ulaza u svoj stari stan. Noa je bila njegova najbolja prijateljica s kojom je jučer imao nevjerojatnu svađu. Privremeno je živio kod njenih roditelja, Mastersonovih, nakon tragične smrti svoje majke. Kroz prozor zgrade vidjelo se prekrasno proljetno predvečerje, a on ga nije mogao gore provoditi. „Plan je bio da se iselim kad završim školu. Pa evo me, završio sam ju.“ mislio je iznenađen sam u sebe jer se našao razočaran što mora napustiti svoj privremeni dom. Ali kao što svi znaju, sve što je lijepo kratko traje, pa tako je i on to morao naučiti na vlastitoj koži. Okrenuo je glavu prema vratima sedamnaest, svom starom-novom stanu. Sada je glasio na njegovo ime. Otac je bio toliko brižan da mu je kupio stan, jednostavno prekrasno. Možda to ne bi napravio da je znao da Artur nije upisao fakultet bez ikakvog opravdanog razloga. Otac je mislio da će se kupnjom stana moći iskupiti za to što je godinama izluđivao njegovu majku i doveo ju do smrti. Pogledao je u broj osamnaest, pa sedamnaest, dugo okretao glavu lijevo desno i na kraju naglo zakoračio do sedamnaestice. Otključao je vrata i ušao unutra spustivši kutiju na pod. Ništa se nije promijenilo. Od ključa, škripanja vrata, tvrdih podova pod njegovim starkama pa sve do ožiljaka deranja njegove majke na zidovima. Miris koji je toliko dobro poznao jer je odrastao uz njega. Miris vanilije koji je smirivao njegovu majku. Znao je kad stan ne miriše po vaniliji da će se nešto loše dogoditi, čudno mu je bilo što se i dalje osjećao, i dalje sve daje po vaniliji pa se valda ništa loše više ne može dogoditi. Sve je potpuno isto, samo prazno. Ostavio je stvari nasred stana i otišao do hladnjaka, našao bocu piva koja vjerojatno stoji još od sprovoda i otvorio ju. Stajao je nasred dnevnog boravka, s pivom u ruci paleći cigaretu. Nikad nije zapalio u stanu jer mu se nije dalo slušati deranje majke da će joj stan smrdjeti po cigaretama i da se bespotrebno truže glupostima. Sada je to mogao bez ikakvog problema, ali mu nije bio užitak. Radije bi da je ona tu i da ne smije. Stajao je tako neko vrijeme gledajući u bijeli kauč. Onaj isti koji je majka kupila prije njegovog rođenja. Onaj isti na kojem je prije par mjeseci gledao majku kako leži. Onaj isti na kojem je on ležao poslije sprovoda. Njegovi jedini pokreti su bili primicanje cigarete ustima i lagano treptanje tamnim očima. Nije znao što da točno radi sada. Otići se raspakirati ili možda napraviti nešto za jesti? Nije mu se dalo i nije bio gladan. Popio je već treće pivo, zadnje koje je imao, i ušao u svoju sobu. Bila je netaknuta, baš onakva kakvu ju je ostavio. Neurednu, smrdjela je po prljavom rublju i knjigama. Kopao je malo po tom neredu i našao tabakeru s nacrtanim zmajem na prednjoj strani. Otvorio ju je i unutra je našao dobru, staru, prejaku, Oliverovu travu. Prava sreća. Smotao si je za poslije i spremio u kutiju cigareta. Legao je na svoj krevet nakon previše mjeseci izbivanja.

Glasno lupanje ga je probudilo, što ga je podsjetilo na onaj dan. Onaj dan kada su se majka i otac posvađali. Onaj dan kada je kap prelila čašu. Naglo se ustao i nakratko zavikao. Refleksno je viknuo, nije točno znao zašto. Mislio je možda iz straha da će sve morati ponovno proživljavati. Onaj događaj, sve što je bilo prije njega ili još gore što je slijedilo nakon. Još uvijek potpuno obučan pokušavao se vratiti u stvarnost. Držao je glavu u rukama kao što je često znao i osjećao da ga alkohol napušta. Pretraživao je stan i u ormariću u kupaonici našao bocu viskija. Majka je znala čuvati rezervu za teške dane, kada je htjela pobjeći od problema i plutati u smeđem napitku. Arturu je to

isto palo na pamet, barem je nešto naslijedio od nje. Popio je par čaša i raskomotio se na bijelom kauču. Raširenih nogu, s čašom u rukama sjedio je dok je noć postajala sve tamnija. Nijedno svjetlo nije upalio od kada je ušao u stan. Godila mu je tama. Sjetio se da u džepu ima smotano. Tražio je „starke“, ali ih nikako nije mogao naći. U ormariću u hodniku našao je majčine papuče. One ružičaste, vunene, pretople koje su na neki bolestan način opisivale njegovu majku. Obuo ih je, izašao iz stana i penjao se stepenicama do krova. Lagano pijan mislio je da će ga trava sravnati i da sutra neće morati trpjeti mamurluk. Rub zgrade ga je čekao kao da ga je pozivao da sjedne na njega i zapali. Uvukao je prvi dim. Uživao je, mislio je da bolje ne može biti, kao da je svaki problem riješen, ali nije. Sjetio se majke i njezine bolesti. Ujedno je u sebi imao toliki strah da ne postane kao ona i ljutnju što joj nije bio dovoljno važan da nastavi živjeti s njim. Kao i uvijek stavila je oca ispred Artura. Radije se ubila zbog njega nego živjela zbog Artura. Ne želi postati kao ona. Ne želi da drugi svojim ponašanjem određuju kako će on reagirati i u krajnju ruku živjeti. Uvijek su mu govorili da je karakterno sličan njoj, a da ima izgled oca. Bolju kombinaciju nije mogao ni zamisliti. Mentalno nestabilna prekrasna žena i isforsirano privlačan sredovječan muškarac. Odjednom, ne znajući od kud i zašto, postao je ljut. Bijesan, zapravo. Bez razloga. U zadnje vrijeme se često znao naći u tom nerazjašnjenom deliriju bijesa. Počele su se javljati slike i misli koje nije mogao objasniti. Poželio je vrištati, a nije mogao. Mrzio je to što je napravila, mrzio je jer nikada nije bio dovoljno dobar, mrzio je oca zbog svega što je proživio zbog njega ili manjka doživljaja, mrzio je Nou jer ga više nije mogla trpjeti, mrzio je školu, mrzio je ljude općenito, mrzio je alkohol i drogu što ga navode na ovakve misli, ali što je najgore mrzio je sebe. U potpunosti, bez iznimaka, svaki dio svoga bića i uma on je prezirao i htio uništiti. Gledao je s vrha svoje zgrade na crnu, asfaltnu ulicu. Bilo je prohladno, moglo se razaznati da je neko vrijeme netom prije zore. Zvijezde su se povukle, a mjesec se pripremao za odlazak. Gledao je ružičaste papuče. Bio je tako usamljen. Danima, mjesecima se nije osjećao sigurno i ugodno koliko god se trudio. Tako je sam. Svi se kreću, napreduju, imaju planove ili ih barem smišljaju dok on samo stoji na mjestu svoj cijeli život. Vječita stagnacija. Otpio podosta velik gutljaj viskija, zapalio cigaretu. Odjednom su sve misli stale. Nije znao uopće koliko dugo je sjedio, o čemu je točno razmišljao, što je htio napraviti. Tren je gledao nebo, tren ulicu. Nije se mogao odlučiti. Što će sada? Hoće li sve to jednostavno zaustaviti? Tako je malo trebalo, samo lagano odguranje njegovim mršavim prstima i sve bi se pojednostavilo. Prvi put u životu on bi nešto pojednostavio, razriješio. Primicao se sve više, ali htio je to napraviti polako kao da se oprašta od svega što ostavlja iza sebe. Nije mu se toliko žurilo. Do zore je bilo još malo vremena. Ulična rasvjeta je još uvijek svijetlila. „Dobro, imam još vremena.“ Pušio je zadnju cigaretu. „Bacit ću čik i učiniti to u isto vrijeme.“ To je bio plan. Bacio je opušak svom snagom, stavio ruke na rub kamene ograde, izdigao se i spremio na odguranje. To je to. Sad će, samo što nije. Sunce je krenulo izlaziti. Njegovo žuto narančasto tjeme izdizalo se iznad plavog horizonta. Pogledao je kako svijetle zrake proviruju kroz ulice i drveće. Podsmjehnuo se: „Možda, ali ne danas.“

Magdalena Nekić, 4. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Valerija Bilić

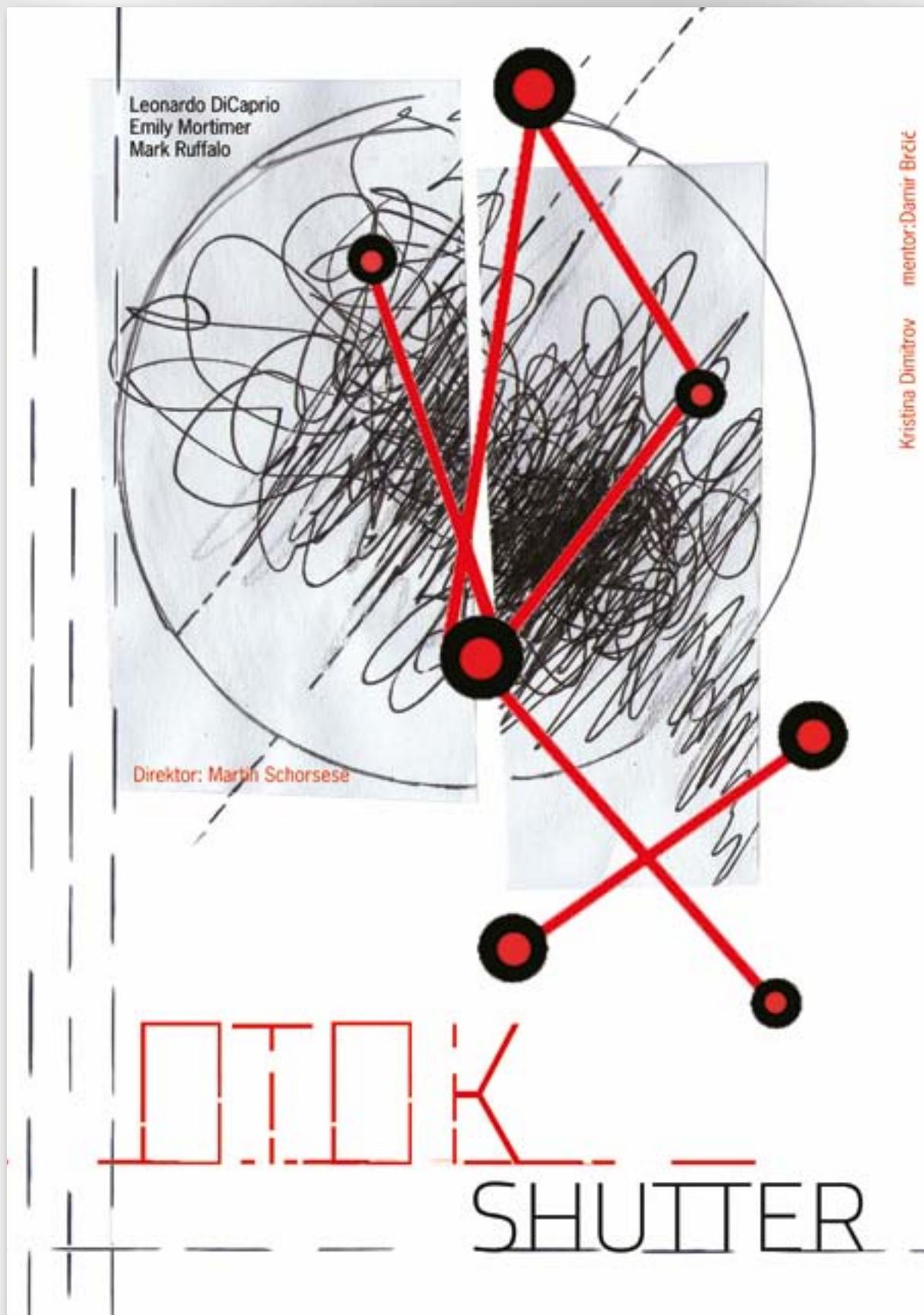
Slika sa žala

I dok se more plavi, tirkizi i bijeli, vali se nabiru k'o najfiniji plise neke davne mode i crtaju vodene šare po površini. A more klokoće pa šumi i zapljuskuje, pjenuša se i mreška, zalizujući pješčani sprud i zvuči k'o u šupljem rogu. Preklapaju se vali i natječu u svojoj igri. Tko prvi do žala? Pa obližuju sivi kamen, a ja prebirem riječi umjesto kamenčića za okvir jedne ljetne slike. E, more... More u srcu, more u pozadini. Podsjećaš na dobro vino tek otvorene boce i čekaš da umočim svoje bosc noge u plićak. Da otisnem svoj korak u zrnca pijeska. Kao spomen na jedan travanjski dan godine dvijetisućite i neke. I opet flambiraju srebrnaste kapi obrise vala, k'o brižno našminkane oči dodiruju se pa rastavljaju, razgaljujući se, da bi se opet skupile k'o napućene djevojačke usne. O, sad se više ne nude uzorci šara. Na pisti su pruge i linije, tanje i deblje, naizmjenice. Što to donose pred zalazak sunca? Buket nezaboravka? Šapat, smijeh, prebiranje po žicama citre?

Upijam tišinu. Osluškujem tek veseli žamor iz daljine.. Približava se... mladenka, mladenac, fotograf i još poneki. „Smetam li?“, pitam. „Za dva, tri suncobrana niže, ako nije problem“, odgovara mladić. Klik, iz ovog kuta, klik iz onog kuta i tako u beskraj. Važne su poze. Malo na hero, malo „an fas“. Sa smješkom, bez smješka... Očekujem malo romantike. Ali, nema je. Samo rečenica „Ajme, žulja me cipela!“ Mladenka izuva cipelu. Iz čarape vadi upaljač. Pali cigaretu. Prijateljica sjeda do nje. Doimlju se iscrpljano. A što ih tek čeka! Svadba visi u zraku. Ja čujem fanfare. A djevojke na žalu? Ne, samo to ne! Ne cili-mili, buni se moj sluh. Da sam ja netko, pustio bih slavuje...

I dok se sunce žuti nebom oblikujući u mokrom sprudu bljeskave sinusoidne grebene i brežuljke pa vrhe planina, jugo se zaboravlja i ne puše više. Skidam kapuljaču. Mladenka uranja noge u pijesak, držeći bjelanjkastu vjenčanicu visoko iznad koljena. Čuju se još samo kukavica ili ipak kos, iz borika. A tihi pjev Šibenskoga mora pozdravlja me sa "Zdravi i veseli bili!"

Mia Mikulić, 3. razred
Druga ekonomska škola
Voditeljica: Brankica Vrnoga

Kristina Dimitrov, mentor: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Tko visoko leti, nisko pada

Sjedila je na vrhu trešnje i upijala prve jutarnje zrake sunca. Sve je još bilo mirno i tiho, susjedstvo još nije počelo pjevati. Ja sam tako sjedio u sjeni velikoga hrasta i razmišljao o tome koliko je volim.

Bila je najljepša u čitavom parku, pa i šire! Već smo imali tri smrtna slučaja u parku jer su dečki malo previše gledali nju, a premalo aute na cesti. Ona je bila svjetska putnica, za nju nisu postojale granice, vraćala se samo kada bi joj svijet dosadio ili postao prehladan, a ja... Ja sam bio jedan običan poderani jadnik. Ali nešto sam znao, a to je da sam je volio više od svih. Jedne predvečeri, kada su se svjetiljke u parku već upalile, a sunce je na nebu ostavljalo zadnje zrake svjetlosti, ugledao sam je kako mi se približava. Da ju pozdravim? Ili možda ipak ne? Pogled direktno u oči ili nezainteresirani? Čuo sam da cure vole nezainteresiranost... Čuperak na lijevu ili desnu stranu? Nebo ili Zemlja?! Ovdje ili tamo?! Ljubav ili ništa?! DUUUM! Sudarili smo se glavama i završili među tratinčicama. Vidio sam sve zvijezde, a svijet je bio jedan ogromni vrtuljak. Kada sam došao k sebi i iznad glave ugledao prave zvijezde na nebu, nje više nije bilo. Nakon toga sam cijelu noć igrao igru voli me-ne voli me s laticama tratinčica u koje smo pali. Nije me voljela, ali ipak sam ju odlučio naći i ispričati joj se. Ujutro sam prošao cijeli park, uzduž i poprijeko, već sam mislio da je jučerašnji udarac u glavu bio koban kada mi je Crni rekao da je otišla u Tanzaniju. Cijelu zimu sam tugovao, od tuge sam sav posivio. Stalno sam gledao u nebu nadajući se da će snijeg prestati više padati, a ona se vratiti. A onda se jednog dana stvarno vratila, još ljepša nego prije, nego što sam je se sjećao. Ja sam dosta omršavio, što od ljubavi, što od oskudice. Promatrao sam je kako pjeva među granama tužne vrbe i pripremao se da joj priđem kako bih joj se ispričao za onaj udarac u glavu davne jesenske večeri. Glas joj je bio melem za moju dušu. Pogledala je u mojem smjeru i na licu joj se pojavio širok osmijeh. Skoro sam opet završio među tratinčicama, ali sam se pribrao, duboko udahnuo i krenuo prema njoj. Posvuda sam vidio crvena srca, noge su mi drhtale, a ruke su mi se tresle. Falilo mi je oš samo malo do nje, a kada sam je već skoro mogao dodirnuti, u krošnju se do nje sjurio jedan mali crni. Onda su si oni gugutali, cvrkutali i pjevali, a ja sam opet završio na tlu, samo ovaj put na betonu umjesto tratinčica.

I sada sjedim na klupici sa slomljenom nogom, a i srcem, i pitam se kako sam ikada mogao pomisliti da bi jedna prekrasna lastavica mogla voljeti mene, sivog i ružnog goluba.

Margita Šudić, 4. razred
VII. gimnazija
Voditeljica: Ivana Gilja Vlahović

Viziju tebe imam

Viziju tvojih sjećanja imam.

„Odlazim, s planete putujem!” sjedila je nasuprot mene i pjevala, djelovala odlučno i mirno.

Ne, nije. Djelovala je odlučno i mirno za svakoga tko nije ja.

Ja sam u njoj vidio tračak cinizma i duboku bol u sivoplavim očima.

„Ne drami”, jedva sam izgovorio dok sam udisao dim zadnje cigarete koju sam imao.

Zadnja cigareta. Posljednji susret. Jasno kao dan. Samo što ona to nije vidjela, a ja si nisam mogao priznati. Gledao sam je dok se zamišljeno igrala kuglicama na svojim vunanim rukavicama, puhao dim u nju, pokušavao uhvatiti lažan smiješak iz njenih potonulih obraza. Ništa.

Ona beskrajna kao duh tvoj bit će grob tvome tijelu kad preko usana ili pera oslobodiš plamen, krik i požar što do tada tinjat će u tvojim očima snagom užarene zemlje i olujom rascvjetalih krošnji.

„Odlazim, s planete putujem!” smijala sam se i očekivala njegovu reakciju. Neka ponovno upali cigaretu, neka povuče taj posljednji dim. Neka se usudi otići.

„Ne drami”, rekao je tihim glasom. Zar je stvarno mislio da nisam primijetila kako je palac naslonio na čelo, pogledao u stranu, zatvorio oči i gutao riječi jer je znao da nisam mirna, da sam prepuna cinizma i ljubavne mržnje, jer je osjećao da ne može otići s ovog mjesta? Zar je stvarno mislio da taj dio njega ne poznajem toliko dobro da mogu jasno vidjeti u njegovim ledenim očima, između dva oblaka dima, želju koja pobjeđuje odlučnost o rastanku?

Odlučnost koju je vježbao pred zrcalom pola sata prije izlaska iz stana.

Odlučnost koju će jedna moja suza slomiti.

Nisam dramila. U tom trenutku sam bila sigurna da ga mogu varati; sebe, njega, nas.

Da mogu otići. Da mogu otići prije njega.

Ja sam ja, a moja sreća je moje trajanje. I ja odlazim.

Samo što on to još ne zna.

Ona u silini svojih strasti njedrit će bolom protkanu krvavu pjenu tvojih misli, tvojih slutnji, tvojih beskonačnih osjećaja.

Sjedio sam nadajući se da će se ipak pojaviti. Nisam je trebao vidjeti, ne bih se slomio da se nije pojavila. Ali morala je doći. Morala je objasniti zašto je za nju pobjeda ignoriranje svih mojih beskonačnih osjećaja. Zašto je za nju pobjeda ugasiti svaki zvuk mog glasa u mislima. Mora mi objasniti kako je moguće da me netko tko prije mene nije znao ništa o ljubavi, pobijedio mojim oružjem. Kako je moguće da sam sve ove zime bez nje mislio samo o njoj? O onim kuglicama na njenim vunanim rukavicama. Zašto se ljeti uvijek sjetim njenih sjajnih sivoplavih očiju? Zašto me proljeće sjeća samo na zvuk njenog smijeha u parku, pod lipom?

Zašto je i sada vidim kako sjedi nasuprot mene?

Pjeva. Guta mržnju. Zaboravlja ljubav. Smije se. I onda konačno odlazi.

Ali stvarno odlazi. Kako je moguće da je mala zvrckalica natjerala mene da treperim i želim gledajući kako se u njoj zrcalim ja, moj hladan ton, moje pomirenje vjetrova emocija i bura želja?

Šutke je sjela kraj mene. Tijek mojih misli bio je prekinut. Dosadna gomila sati provedenih u iščekivanju mog plavookog i vitkog Godota sada se činila kao sekunda u kojoj sam udahnuo cijeli svijet i više ga ne želim izdahnuti. Dodirnula me ramenom, uhvatila rukom kosu. Natjerala me da je trebam. Osmjehnula se, izdahnuo cijeli moj svijet i mirno kroz osmijeh progovorila...

Viziju tebe imam.

Marta Klemenčić, 3. razred
XVI. gimnazija
Voditeljica: Jasna Koščak

Ana Jurčić, mentor: Filip Pintarić, prof. mentor
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Vjerujem u horoskop

Djed je sjedio u naslonjaču kupljenom u Kiki. Držao je, zbog preporuke liječnika, noge na povišenom - na tabureu također iz Kike. Zapravo, cijela sjedeća garnitura bila je iz Kike. Na neki način, cijeli je stan u Nazorovoj ulici bio antikan, jer je sav bio namješten namještajem iz Kike, a s obzirom da se ondje sav namještaj prodaje po principu „još malo pa nestalo“, svi Kikini proizvodi postajali su dijelom povijesti. Kika se seli, prodaja joj začudo uz još petnaestak trgovina namještajem u blizini nije baš uspijevala. Kako bi jedna profesorica geografije rekla: „Je pa kaj, pa kad su preskupi, ne.“

I tako je djed Kulušić na završnoj rasprodaji kupio sav namještaj potreban za uređenje jednoga građanskog stana od 92 metra kvadratna. Sad je sjedio u naslonjaču kupljenom u Kiki. Baba Kulušić još nije prežalila što nisu uzeli onaj divni narančasti naslonjač u Ikei. „Baba je uvek bila pomodna baba! Štela je tu fotelju još u 9. mesecu kad se Ikea tek otvorila i svi su pojurili tam kaj da nikad nisu namještaja vidli. Da je bilo popularno u mesnici kupiti svinjskih creva i isplest fotelju od njih, baba bi i to htela.“ Tako je djed Kulušić govorio svojoj unuci Kriemhildi o svojoj ženi. „Rekel sam joj: kaj ti je ženo luda, pogleč kak to čudo zgleda, buju mi oči ispale!“, nastavljao je djed, misleći pritom na svemirski kričavu narančastu boju naslonjača. Baba bi počela: „Je, ali komšinica Nevenka...“, no odmah bi prekinuta djedovom mrmljavom provalom bijesa, „Ma nije me briga za Nevenku, koliko ti puta moram reći! Pogledaj ju - 69 godina, a hoda uokolo kak zadnja „prijateljica noći“, grmio je djed, ljubitelj eufemizama.

Nije volio kad bi se baba pozivala na susjedu Nevenku. Susjeda je Nevenka bila vrlo ekscentrična gospođa, i djed Kulušić ju je, najblaže rečeno, smatrao nastranom. Što zbog činjenice da je primala tražitelje azila u svoju vilu s druge strane ulice, malo niže prema Britancu, a to djed Kulušić kao čuvar narodne tradicije i veliki vjernik nije mogao ni zamisliti, a što zbog činjenice da je živjela sa Stanom. Naime, susjeda Nevenka bila je prva žena u Zagrebu, uz Stanu, koja je sklopila životno partnerstvo. Nije ga ona sklopila - običavala bi reći - nego matičar! Nakon ove izjave odvalila bi se smijati i proizvoditi razne onomatopejske zvukove koje pisci za djecu obično koriste za dočaravanje glasanja domaćih životinja i morževa. Nevenku teško možete vidjeti samu, skoro uvijek je sa Stanom.

„Srpkinja!“, frktao bi djed Kulušić na spomen Stanina imena, „Srpkinja i lezbača!“, pridodavao bi, zaboravljajući na svoju naviku korištenja eufemizama. Kao pravi vjernik i podržavatelj referendumskog pitanja pokrenutoga od strane građanske inicijative „U ime obitelji“, nikako nije odobravao životno partnerstvo. K tome sa Srpkinjom. Srpkinja. Djed je ovu riječ doživljavao više kao osobnu imenicu i subjekt odnosno objekt nego kao apoziciju, sudeći prema broju puta koji ju je upotrijebio.

„Ako moj tata ne kaže Srpkinja barem 10 puta do podneva, počnem se pitati je li sve u redu s njim.“, hladno bi govorio gospon Kulušić, sin djeda Kulušića.

„Au!“, krik boli. Agoničan. Lomi tišinu i kucanje sata na zidu dnevne sobe.

Djed je dobio napadaj gihta. Bez obzira na to što je držao noge na povišenom, baš kako mu je liječnik rekao. Pa kako se to onda dogodilo? Pojeo je pola kile pečene janjetine, popio tri četvrtine litre piva, crnog Tomislava, naravno, a i nešto prije objeda je zamezio špeka i kulena obitelji babe Kulušić iz Sotina.

Jovanović, obitelj Marije Kulušić alias babe Kulušić, uvijek bi u studenom poslali po Miloradu Živojinoviću, dragom prijatelju djeda Kulušića, oko 10 kilograma suhomesnatih proizvoda. „Idi bre, opet ćemo da imamo previše za hladnjaču. Hajd' odnes' ovo ovima u Zagrebu.“, iznenađeno bi svake godine konstatirala Stojana Jovanović, vitalna 100-godišnjakinja i majka babe Kulušić, kad bi shvatila koliko je svinja zaklala.

Nego, nakon pršuta, špeka, kulena, piva, janjeta, i naravno kave, djed se zavalio u Kikin naslonjač i podigao noge na Kikin tabure - baš onako kako mu je doktor rekao.

„Kaj me sad ufatil, pa pazil sam se...”, mislio je ljutito u sebi.

„Auu!”, krik boli broj dva. Djed Kulušić pokušava ustati, što mu na tren i uspijeva, ali se odmah ruši. Muka mu je. Baba Kulušić utrčava u sobu, i, ugledavši djeda Kulušića kako se previja na podu, uzdahne s olakšanjem: „Uf, budala se opet nakrkala masti.” I ode.

Na kavi sa susjedom Nevenkom i njezinom životnom partnericom, Stanom, ispijala je baba Kulušić kratki espresso. „Marija, bre, pa šta tebe tvoji unučići uvek zovu babom. Ta šta se ne vređaš?”, pitala je Stana. „Ha - ha! Ma, Stana dušo, ja ti to fakat volim.”, razvučeno bi rekla baba Kulušić, pokušavajući uklopiti jedan stari zagrebački izraz u svoj govor. Aklimatizacija je bitna, govorili su joj još prije 40-ak godina. „Ja sam ti velik de-, dio svoga djetinjstva provela sa svojom bakom koju sam zvala „baba”. A mnogo velik de-, ovaj, dio djetinjstva sam s njom provela, i ostao mi je u lepom sjećanju. Pa sam i ja svojima rekla da me zovu baba!”, završila je veselom intonacijom, nakon čega su se sve tri dame počele dražesno smijuljiti.

Na kavi sa susjedom Ivanom, doktorom na Klinici za tumore, i susjedom Cenčićem, djed Kulušić pio je mineralnu vodu. Čuo je da je dobra za srce, a još uvijek se oporavljao od napadaja gihta i tlaka neki dan. „Topi masti!”, uzvikivao bi svaki put nakon što bi naručio svoju jamničku.

„Čuj, Franc,”, rekao je susjed Cenčić djedu Kulušiću, „da te pitam nekaj. Pa kaj ti furt nekaj pri-povedaš protiv susjede Stane...”, „Srpkinja”, zabrundao je djed Kulušić. „Je, je, pa kaj onda? Ak niš drugo, ti uvek trubiš Srpkinja, Srpkinja, a jednu stvar pozabiš.” I nekome tko nije pažljivo promatrao bilo je očito da djed Kulušić mijenja boju. „Mislim i tvoja Marica je...”

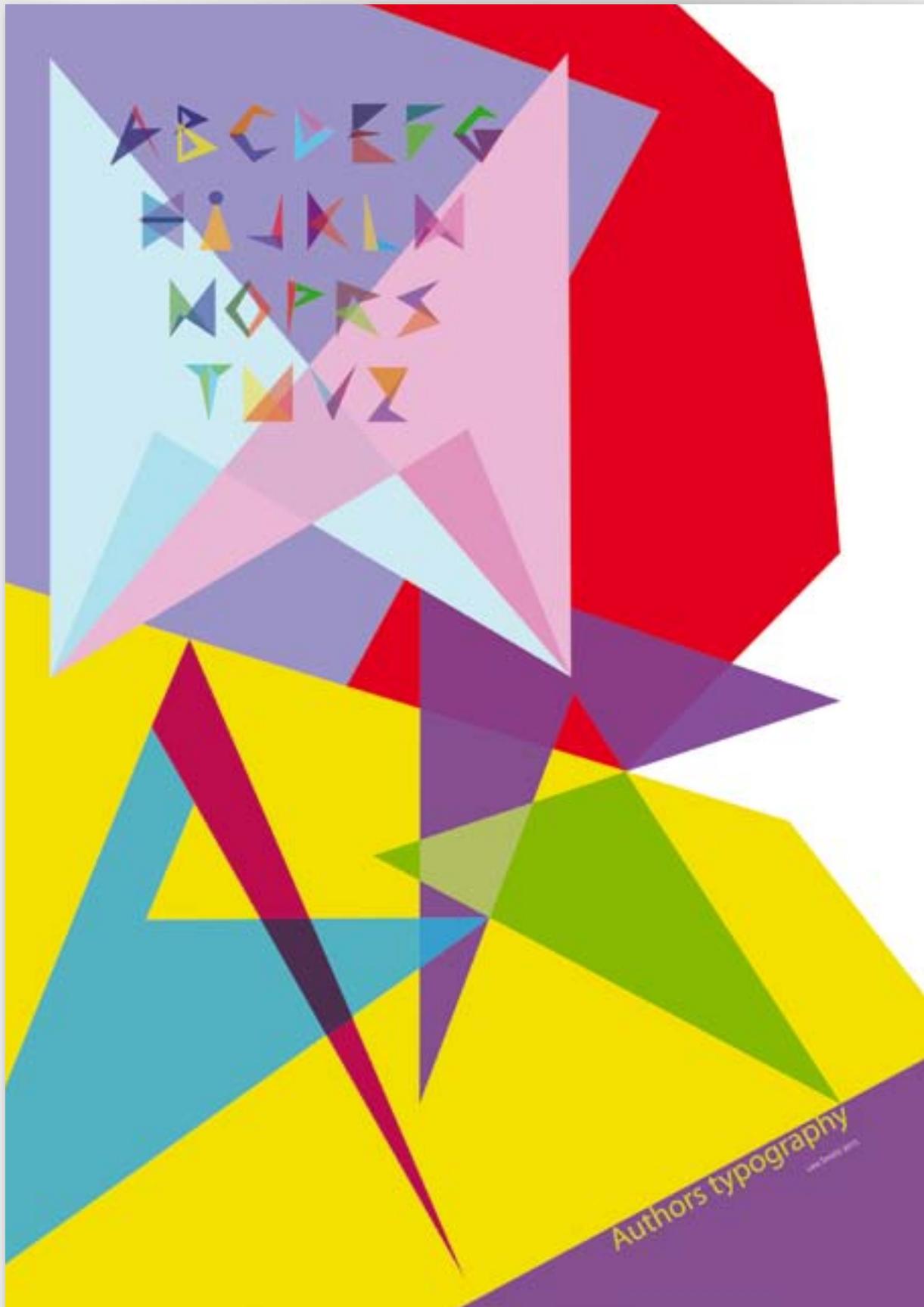
Poleti stolnjak, i sve što se na njemu nalazilo. Djed Kulušić leži na leđima tresući se, pokriven stolnjakom, dvjema čašama i šalicom. I vazom za cvijeće, al ta se razbila na dva dijela. Doktor Ivan, inače povučen i miran čovjek iz trokatnice na Jorgovanićevim stubama, ljudina porijeklom iz Imotske krajine, brzinom munje otkriva djeda Kulušića i pruža mu prvu pomoć ne obazirući se na okolinu koja se nije ni snašla. Zapanjeni susjed Cenčić uspijeva pohvatati što se točno događa, i zove hitnu pomoć.

Djed Kulušić sjedi u naslonjaču kupljenom u Kiki. Noge ne drži povišeno, na tabureu. „Ma sve su to gluposti.”, kaže kad ga netko pita zašto se ne drži liječnikova savjeta. Na pitanje: „Pa kako se ne brineš zbog djeda?” mali unuk Kulušić, Ivar, odgovara: „Horoskop kaže da će se zdravstveno stanje jarcima prema kraju mjeseca poboljšavati. A prošli mjesec pisalo je da će imati problema sa srcem. Vjerujem u horoskop.”

Jan Težak, 2. razred

V. gimnazija

Voditeljica: Majda Bekić Vejzović

Lara Šimičić, *mentorica*: Vinka Mortigjija Anušić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

**Pojedinačni
dramsko-
scenski
nastupi**

UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

Filip Antun Duler,
IX. gimnazija

Tihana Martinjak,
IV. gimnazija

Bartul Bulić,
I. gimnazija

Matea Elena Jelušić,
Gimnazija i ekonomska
škola B. Kotruljevića

Ozana Kosić,
III. gimnazija

Luka Šatara, Gimnazija
Tituša Brezovačkog

Grga Čipek,
I. gimnazija

Luka Štimac,
Klasična gimnazija

Antoanet Levačić, Tehnička
škola Ruđera Boškovića

Fran Kojundžić,
III. gimnazija

Filip Sever,
I. gimnazija

Dominik Ivanković,
V. gimnazija

Lena Medar,
I. gimnazija

Lana Jakšić,
X. gimnazija „Ivan Supek“

Anton Malbašić,
Prirodoslovna škola
Vladimira Preloga

Saša Biljanović,
V. gimnazija

Ian Tomljenović,
X. gimnazija „Ivan Supek“

Domagoj Topić,
Gimnazija Sesvete

Ivona Vujić,
III. gimnazija

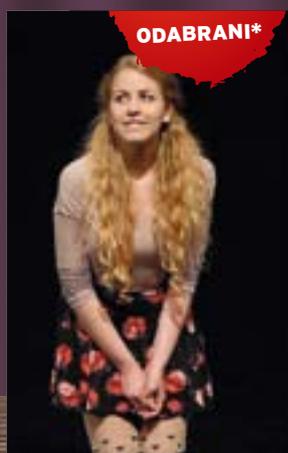
Josip Kuman, Prirodoslovna
škola Vladimira Preloga

Dora Novak,
X. gimnazija „Ivan Supek“

Karlo Maloča,
XV. gimnazija

Marta Šporalj,
XVI. gimnazija

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Filip Antun Duler, IX. gimnazija

Nina Horvat: I živjeli su sretno
Voditeljica: Iva Malenica

Bartul Bulić, I. gimnazija

Dalibor Cvitan: Kiosk
Voditelj: Ivan Janjić

Matea Elena Jelušić,

Gimnazija i ekonomska škola
Benedikta Kotruljevića
Dubravka Ugrešić:
Štefica Cvek u raljama života - pismo
Voditeljica: Ines Vinovčić

Ozana Kosić, III. gimnazija

E. Zola: Therese Raquin
Voditeljica: Valerija Bilić

Grga Cipek, I. gimnazija

Josip Sever: O, ljudi, spasite rat
Voditelj: Ivan Janjić

Luka Štimac, Klasična gimnazija

M. J. Ljermontov: Junak našeg doba (Pečorinov monolog)
Voditelj: Igor Medić

Antoanet Levačić, Tehnička škola

Ruđera Boškovića
Jackie Kay: Žena s poremećajem vilice i noža
Voditeljica: Žaneta Gerovac

Fran Kojundžić, III. gimnazija

S. S. Kranjčević: Eli! Eli! Lama azavtani?!
Voditeljica: Valerija Bilić

Filip Sever, I. gimnazija

Edmond Rostand: Cirano de Bergerac
Voditelj: Ivan Janjić

Lara Jakšić, X. gimnazija „Ivan Supek“

Ibsen: Nora (Norin monolog)
Voditeljica: Andrea Kosović

Anton Malbašić, Prirodoslovna škola

Vladimira Preloga
Ivica Mijačika: Jesi li se poznavao?
Voditeljica: Goranka Lazić

Saša Biljanović, V. gimnazija

Goran Vojnović: Čefuri raus!
Voditeljica: Majda Bekić Vejzović

Ian Tomljenović, X. gimnazija „Ivan Supek“

Joseph Arnone: Neiskorišteni talent
Voditeljica: Andrea Kosović

Domagoj Topić, Gimnazija Sesvete

Slavko Mihalić: Majstore, ugasi svijeću
Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Dora Novak, X. gimnazija „Ivan Supek“

Gogolj: Ženidba (monolog Agafje Tihonovne)
Voditeljica: Andrea Kosović

Karlo Maloča, XV. gimnazija

Karlo Maloča: I živjeli su sretno
Voditeljica: Senka Škrnjug

ODABRANI*

Pojedinačni
dramsko-scenski
nastupi
UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Tihana Martinjak, IV. gimnazija

Ranko Marinković: Glorija
Voditeljica: Marijana Janjić

Luka Šatara, Gimnazija Tituša Brezovačkog

C. de la Barca: Život je san (Klarinov monolog)
Voditeljica: Sandra Vukić Gjeldum

Dominik Ivanković, V. gimnazija

M. Popadić: Gremo u Korčulu
Voditeljica: Vesna Muhoberac

Lena Medar, I. gimnazija

Sarah Kane: 4.48 Psihoza
Voditelj: Ivan Janjić

Ivona Vujić, III. gimnazija

S. S. Kranjčević: Eli! Eli! Lama azavtani?!
Voditelj: Ilija Barišić

Josip Kuman, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Ante Tomić: Nisam pametan
Voditeljica: Sanja Vlahović-Trninić

Marta Šporalj, XVI. gimnazija

Wade Bradford: Monolog Juniper iz djela „Sutrašnja želja“
Voditeljica: Jadranka Tukša

**Skupni
dramsko-
scenski
nastupi**

UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

Dramska skupina Prirodoslovne škole Vladimira Preloga, Učnički rad: Malena, Voditeljica: Goranka Lazić

Dramska skupina I. gimnazije, Vojislav Kuzmanović: Ubio sam Petra, Voditelj: Ivan Janjić

Dramska skupina II. gimnazije, Šimić, Matoš, Ujević, Nazor, Rimbaud, Sapfa,: Kuća parnog mlina horor-komedija o životu i smrti, Voditelj: Ivan Pavlović

*odabrani nastupi za Državnu smotru

Dramska skupina V. gimnazije

Ionesco: Čelava pjevačica

Voditeljica: Vesna Muhoberac

Dramska skupina Graditeljske tehničke škole

Učenički rad: O kome je ovdje riječ

Voditeljica: Jelena Takač

Dramska skupina Gimnazije Sesvete

Učenički rad: Nezgoda u domu

Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Dramska skupina Gimnazije Tituša Brezovačkog

Zoran Babić i Doris Dobranić: Koga nema bez njega se može

Voditeljica: Sandra Vukić Gjeldum

Dramska skupina XI. gimnazije

Učenički rad: Vera, ti imaš srce

Voditeljica: Matija Grgat

Dramska skupina Tehničke škole Ruđera Boškovića

Braća Grimm: Stoliću, prostri se

Voditeljica: Žaneta Gerovac

Dramska skupina X. gimnazije „Ivan Supek“

Učenički rad: Lutke (po motivima Ibsenove Nore)

Voditeljica: Andrea Kosović

Dramska skupina IV. gimnazije

Učenički rad: Bovary u paklu

Voditeljica: Marijana Janjić

Dramska skupina III. gimnazije

Nina Horvat: Dok nas smrt ne rastavi

Voditeljica: Maja Ilić

Dramska skupina Klasične gimnazije

Prema Beckettu i Pirandellu: U potrazi za redateljem

Voditelj: Zoran Čorkalo

Dramska skupina XI. gimnazije

Učenički rad: Miss srednje škole

Voditeljica: Ljiljana Crnković

Dramska skupina XVI. gimnazije

Tena Štivičić: Nemreš pobjeć od nedjelje

Voditeljica: Maria Antoine Jurjevich

ODABRANI*

**Skupni
dramsko-scenski
nastupi
UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA**

*odabrani nastupi za Državnu smotru

**Dramska skupina Prirodoslovne škole
Vladimira Preloga**
Učnički rad: Malena
Voditeljica: Goranka Lazić

Dramska skupina I. gimnazije
Vojislav Kuzmanović: Ubio sam Petra
Voditelj: Ivan Janjić

Dramska skupina II. gimnazije
Šimić, Matoš, Ujević, Nazor, Rimbaud,
Sapfa: Kuća parnog mlina
(horor-komedija o životu i smrti)
Voditelj: Ivan Pavlović

Samoostalni novinarski radovi

UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

INTERVJU - DUBRAVKO ADAMOVIĆ, AKADEMSKI SLIKAR

Borba za umjetničku slobodu

Povodom izložbe Naste Rojc u Umjetničkom paviljonu razgovarali smo s bjelovarskim akademskim slikarom Dubravkom Adamovićem o odnosu rodnog grada prema njoj, o njenom opusu i mjestu u hrvatskoj kulturi.

Nasta Rojc je rođena u Bjelovaru. Kakav je odnos rodnog grada prema njoj?

Tijekom 250 godina povijesti Bjelovara mnogi su Bjelovarčani svojim znanstvenim ili umjetničkim radom, djelovanjem i postignućima zadužili svoj grad, za što im se on, posebice tijekom proteklih dvadesetak godina - odužuje imenovanjem ulica u njihovu čast. Na tom podužem popisu začasnih je i Nasta sa svojim ocem Milanom, tako da se jedna od prilaznih kolodvorskih ulica, na čijem se početku nalazi njihova nekadašnja kuća, danas zove Ulica Milana i Naste Rojc.

Kako je došlo do preimenovanja Izložbene galerije muzeja u Bjelovaru u Galeriju Naste Rojc?

Na samome početku moga ravnateljskoga mandata u Gradskome muzeju Bjelovar 2003. godine, izborio sam se za promjenu bezličnoga naziva izložbena galerija u Galerija Naste Rojc, što se i do danas održalo. Ideju, pak, o otvaranju Zavičajne galerije uz rub središnjega gradskoga parka u kojoj bi se ispreplitali stalni postavi svjetskoga Vojina Bakića, Ede Murtića, Branka Vlahovića, Josipa Zemana, Ive Friščića i Naste Rojc, nisam, nažalost, uspio ostvariti. Nepostojanost dnevno političanske retorike bila je preslaba podrška za takav ozbiljan projekt i njegovu dugovječnost.

Je li njenom opusu doista potrebna revalorizacija, kako naglašavaju autori izložbe održane u Umjetničkom paviljonu ovoga proljeća?

Svakako. Umjetnosti i inače vane za revalorizacijama, posebice na ovim našim estetski i moralno trusnim područjima. Nastin impresivni retrospektivni hodogram jedinstven je u hrvatskoj likovnoj umjetnosti: prvu retrospektivnu izložbu imala je 1938. u Umjetničkom paviljonu u pedesetpetoj godini života, zatim, onu revitalizirajuću, autora Željka Sabola u bjelovarskom Muzeju 1969. te, zatim, dvije retrospektive u samo dva desetljeća: prva, 1996/97., autorice Đurđe Petravić Klaić i ovogodišnja, autorice Jasminke Poklečki Stošić u suradnji s Ivankom Reberski. Ne znam umjetnika koji je imao takvu čast! Kada tomu pridodamo i sjajnu autorsku izložbu Leonide Kovač u Muzeju arhitekture 2007. Zelene vrpce: Samoreprezentacijski radovi Naste Rojc i Stjepana Lahovskog iz zbirke dr. Josipa Kovačića, onda je sasvim razvidno kako je posrijedi intenzivno, gotovo polustoljetno, traganje za Nastinim „skrivenim blagom“. A, sljedeći, sveobuhvatni korak, bila bi, po meni, njena monografija. Nasta ju je odavna zaslužila.

Stječe se dojam kako na interes za Nastino slikarstvo donekle utječe i Nastin životni stil koji se uklapa u današnji trend. Misli se, dakako, na njenu vezu s groficom Alexandrinom Mariom Onslow s kojom je provela 30 godina, iako je bila udana za Branka Šenou. Mislite li da ta činjenica doprinosi današnjoj popularnosti njena slikarskoga opusa?

Koliko znam, Nastina popularnost među kolekcionarima nikada nije prestala, a, svakako, nije bila nadahnjivana jedino njenom homoseksualnošću. Naime, Nasta je naslikala, nacrtala, izjetkala i izmodelirala najmanje tisuću djela, a nerijetko su joj izložbe bile, doslovce, rasprodane. Na Jadranu je upoznala ženu svoga života - Miss Onslow, odlikovanu bolničku časnicu iz Prvoga svjetskoga rata. Gospođa Onslow u Korčuli je dala izraditi jahtu Festina lente s kojom su obišle Jadran i Mediteran (jedanput čak i u društvu Oskara Kokoschke nakon njegova ljubavnoga kraha s Almom Mahler).

Nastin boravak u Engleskoj?

U Engleskoj, pak, ženska su prijateljstva između dva rata bila prilično moćna. Nasta je ondje jako puno radila - i zaradila. Naslikala je brojne portrete i održala zapaženu samostalnu izložbu. Vlastitom je zaradom za svoju prijateljicu i sebe sagradila kuću na Rokovu perivoju koju je sama projektirala. Dakle, bila je plodonosna umjetnica čiji rad je publika cijnila. Je li joj podilazila? Jest, kao i svaki umjetnik koji želi biti svoj i zaslužiti kruh vlastitim rukama. Međutim, istodobno, Nasta se svojim prešućivanim, angažiranim, osviještenim stvaralaštvom neprestance borila za umjetničku slobodu, ne pristajući na malograđanštinu i licemjernu podjelu na „muško” i „žensko” slikarstvo. Jesmo li danas manje malograđani i licemjeri pa da joj samo zbog toga „vraćamo” popularnost? Ne bih rekao.

Otkriva li glasoviti Autoportret u lovačkom odijelu (figura u poluprofilu, s puškom na desnom ramenu) samosvjesnu ženu čija su shvaćanja daleko ispred vremena u kojem živi?

Ne usudim se tuđim djelima pridavati značenja i moći koje im ni sam njihov autor nije otvoreno dao. To mogu priučeni kolumnisti i skribomani. Mene više zanimaju djela koja u svojim tekstovima i predavanjima o Nasti Rojc obrađuje Leonida Kovač, kao npr. Ja borac, 1914., Naše doba, 1928. i sl. Autoportret koji spominjete, kuriozitetan je po tome što se Nasta naslikala u muškome odijelu, čak štoviše - u lovačkome odijelu, duboko dirnuvši time u „mušku stvar”. Kako je tada bila u dobi 29 godina, držim kako ju je i u taj inspirativni „ekscs” uvukao tek korijenski aktivistički inat.

Nasta je bila poznata po slikanju portreta. Sa stajališta struke, smatraju li se njeni portreti uspješnijim dijelom njena slikarskoga opusa?

Dobroga slikara, kakva je Nasta bila, možete prepoznati i na manje zahtjevnim zadaćama. Već i sama Nastina žudnja da nakon posjeta venecijanskom Biennalu 1907., nakon što je vidjela djela britaniziranoga Amerikanca Johna Singera Sargenta, slika portrete „svojim širokim kistom”, dovoljno govori o zasićenosti akademskom kanonikom i traženju izlaza iz toga besplodnoga labirinta. Nasta je i u životu i u umjetnosti tražila „nešto drugo” - više, mnogo više nego mnogi drugi.

Ima li u Nastinom slikarstvu modernističkih motiva?

Vidio sam mnogo njenih sjajnih, briljantnih, portreta (neke sam i atribuirao), koji su, ipak, samo jedan segment njena stvaralaštva. Na drugoj, teoretičarima i dijelu struke neusporedivo intrigantnijoj strani, stoje djela kakvo je, primjerice, ono amblematsko iz 1928. na kojemu u frenetičnom vrtoženju „svećenici, komunisti, prostitutke, anarhisti, vojnici, pin-up djevojke, umjetnici, topovske cijevi, aktivističke parole, slikarske palete, negroidni kerubini, tenkovske gusjenice, srpovi i čekići, Biblije, odrezane uši” čine Naše doba - Smrt lijepome, Živjela korupcija, Živio nered, Konac umjetnosti, Dolje inteligencija, Komunizam destrukcija, Mirovni pakt, Peace i još štošta - piše na naslikanim papirićima koji lebde nad potocima krvi.

Svojevremeno ste i vi postavili njenu izložbu. Kojim ste se kriterijima vodili pri odabiru njenih slika?

Postavio sam dvije izložbe Nastinih djela, obje zahvaljujući dr. sc. Josipu Kovačiću iz Zagreba, vlasniku većine tada izloženih djela. Ideja je bila jednostavna i neambiciozna: izložiti što više do tada u Bjelovaru neizloženih djela i aktualizirati ideju Zavičajne galerije. Zahvaljujući tim izložbama, kao i zalaganju g. Albanežea na aukcijama, jedino sam uspio povećati fundus Nastina opusa u Gradskome muzeju Bjelovar. Eto, bar nešto.

Mateja Radoš, 2. razred
X. gimnazija „Ivan Supek”
Voditeljica: Ružica Filipović

INTERVJU: STANISLAV HABJAN

Dobra je priča dovoljan razlog svemu

Povodom obilježavanja manifestacije Mjesec hrvatske knjige 2014., učenici prvih i drugih razreda X. gimnazije posjetili su 29. studenoga 2014. godine izložbu Stanislava Habjana u Galeriji Prozori, izložbenom prostoru knjižnice Silvije Strahimir Kranjević. Stanislav Habjan je tom prilikom učenicima održao Neškolski sat o knjigama, kratko predavanje o omiljenim književnicima i proveo ih kroz svoju izložbu.

Kako ste došli na ideju objediniti čitanje i likovni izričaj?

Svidjela mi se ideja da u ionako raznolik postav izložaka - kratkih priča, objekata, instalacija, dizajnerskih proizvoda - uklopim i jedan živi iskaz, obraćanje „tu i sad“, a opet vezano uz temu čitanja što mi i jest bio koncept i nazivnik izložbe u knjižnici. A nju je činilo dvadesetak radova, ostvarenja ideja koje su mi u posljednje dvije ili tri godine pale na pamet čitajući ono što volim čitati.

A što to volite čitati?

Volim sve ono što na stilski i sadržajno zanimljiv mi način potiče, hrabri i afirmira sliku svijeta u koju vjerujem. Priznajem da me drugo više puno i ne zanima. Pa to onda nisu, naravno, dnevne novine ni politički memoari, nego knjige, osobite knjige, one u kojima je uvezano neko iskustvo ljudske duše, kako se to već lijepo kaže. Čak bih rekao da, kad čitam ono što volim, čitam više pisce nego knjige, jer knjiga jest čarolija kad nas uzme i nosi, ali duh koji stoji iza nje, zamisao toga majstora, meni je još veća čarolija. Ne dijelim mišljenje koje se ponekad čuje da iza genijalnih umjetničkih djela često stoje manipulatori i pokvarenjaci. Barem za književnost, onu koju volim i osjećam, mogu reći sigurno: nema šanse. A to što pitate, otkud ideja da objedinim čitanje i likovnost - upravo time se, govorimo li o spoju literarnog i vizualnog, bavim cijeli život pa mi je to i osnovna igra, skoro pa već i profesija. Jednom možda i postane, kao što vidite još sam vrlo mlad.

Pisac ste, oblikovatelj knjiga i nakladnik. Sve te uloge koristite i kao literarne činjenice u sklopu izložbe „Uzmi, čitaj!“. Jedan od radova naslovljen je „Knjige iz knjiga“ i predstavlja ediciju nepostojećih knjiga u vašem grafičkom oblikovanju i u izdanju kuće Petikat čiji ste suosnivač. Kako čitati ideju knjiga koje se ne mogu pročitati?

To je vrlo otvoreno i ovisi o čitatelju/gledatelju, o njegovom ili njenom poimanju literarnog, o poznavanju i pripadnosti svijetu književnosti, o tome što uopće čini ili može činiti tekst, gdje fikcija završava ili ne završava i što je to u njoj što nam je čini vjerodostojnom i zašto... Čini mi se da mogućnost čitanja te ideje i njene energije, uz estetsku dimenziju, dosta ovisi o osjećajima i predispoziciji koliko želimo biti zavedeni. U svakom slučaju, u plitkoj vitrini izloženo je šest novih uveza sa svjetloplavom razdjelnom trakom - prvo kolo biblioteke knjiga koje njihovi autori nikada nisu objavili, ali koje se spominju u literaturi kao postojeće ili planirane knjige. Autori su Ivo Andrić, Francisc Odripano, Levy Ishock, Sobolj, Albert Camus i Greiner & Kropilak, a u obliku fusnote radu je pridružena i informacija o porijeklu uvrštenih naslova - dakle pričica. A dobra priča dovoljan je razlog svemu. Bilo je naravno zanimljivo dizajnerski opremiti takvu biblioteku i da nisam našao rješenje koje mi pokriva sve potrebne dimenzije, ne bih se odlučio izdati to kolo.

„Ljubav je srce svega“ jedna je od rečenica iz vašeg predavanja o knjigama?

Ta je rečenica citat iz pisma pjesnika Majakovskog, napisanog ženi koju je volio i kojoj je adresirao veliki dio svoje poezije. Ulomak u cjelini vrlo je stvaran i slikovit primjer osjećanja te univerzalne istine na vlastitoj koži, a u kontekstu priče o knjigama meni je to pismo poslužilo kao ilustracija onoga što sam želio reći u svoje ime, a to je da je besmisleno i pisati i čitati knjige čiji je razlog postojanja izmaknut na bilo koji način iz tog spomenutog središta. Knjiga sa živim srcem ima jako puno, nije ih teško prepoznati već nakon nekoliko stranica i mislim da uopće ne treba trošiti dragocjeno nam vrijeme na sve one druge, kojih na žalost ima još puno više.

Kad ste u sebi otkrili ljubav prema čitanju?

Puno prije nego što sam to bio u stanju kao takvo zapamtiti. Imao sam sreću što sam imao oca koji je, s mojim rođenjem, započeo skupljati priče i crtane romane i uvezivati ih za mene. Krajem pedesetih i početkom šezdesetih izlazio je Kekec, zabavnik u kojemu su nekim čudom izlazili i francuski i belgijski stripovi, prekrasne epizode Krcka i Maleckog, Pukovnika Cliftona, Princa Valianta, Taličnog Toma... To me blago dočekalo čim sam poželio zaroniti u njega. Otkrio sam duge boravke izvan vremena, prostore uzbuđenja i slobode u kojima sam se osjećao potpuno svojim, tako da sam odgojio maštu doslovno na zamišljanju onoga što govore ili misle crtani likovi - jer sam prvo dugo bio gledatelj, a poznavanje slova stiglo je tek kasnije. Zanimljiva su iznenađenja uslijedila s čitanjem, složeniji ili plošniji odnosi u pričama i među junacima s kojima sam dijelio identitet. A budući da mi se život evo do danas odvija upravo na prostoru riječi i slika, do te mjere da sam već skoro i specijalizirao međuprostor, mislim da zbilja mogu biti zahvalan svome ocu. Vrlo sam rano upućen kreativnom, zanimljivom i lijepom stazom i bit ću vrlo sretan ako i moja djeca ostanu na njoj.

Kao koautore svoje izložbe naveli ste pisce čija su vas riječi ili životi nadahnuli na ostvarenje izloženih radova?

Drago mi je spomenuti ljude koje volim, osobito kad osjećam da im puno dugujem. Često se vraćam stranicama koje sam više puta čitao, oko mene je uvijek nekoliko otvorenih knjiga iz kojih i bez čitanja mogu zobnuti neko slovo koje će mi očarati dan ili mi pomoći da ga prebrodim. Jedna od značajki dobre književnosti upravo je to da se s njome može kroz život u stalnoj razmjeni, i da nam prava misao uvijek drugačije osvjetli trenutak. S nekim se piscima družim već toliko dugo da su mi odavno braća i kumovi. U neke sam pjesnikinje i zaljubljen. Onaj stupac koautora koji sam priložio izložbi meni je čista pjesma, jer već sam šapat njihovih imena ostvaruje neku magiju. U Staroj Novalji na otoku Pagu živi jedan meni dragi pjesnik, Grgo Peranić, čija se jedna pjesma sastoji samo od imena ovaca. Ta je pjesma njegovo stado i to stado je njegova pjesma. Ovaj moj stupac je nešto slično, budući da i osjećam i vidim te svoje rođake i kumove kao božje ovčice.

Možete li izdvojiti pisce koji vas trenutno inspiriraju ili što je za vas „Knjiga s osobnošću“ ili „Osobna knjiga“?

Osobnim knjigama nazvao sam u tom neškolskom satu knjige o kojima govorimo kad govorimo o tzv. lijepoj književnosti. Izabrao sam petero pjesnika koje volim - Dante, Matoš, Majakovski, Olja Savičević i Vlado Kristl - da bih kroz priče o njima i njihovim knjigama pokazao što Osobna knjiga jest i što može biti - a može biti uvijek još puno više od onoga što znamo ili možemo zamisliti. U osnovi, to je uvijek ispočetka poruka u boci koju sročimo i zapečatimo uzbuđeno i brižno, da bismo je pustili niz struju ili zavitali u valove - nekom nepoznatom a bliskom primatelju s druge strane svijeta, grada ili ulice.

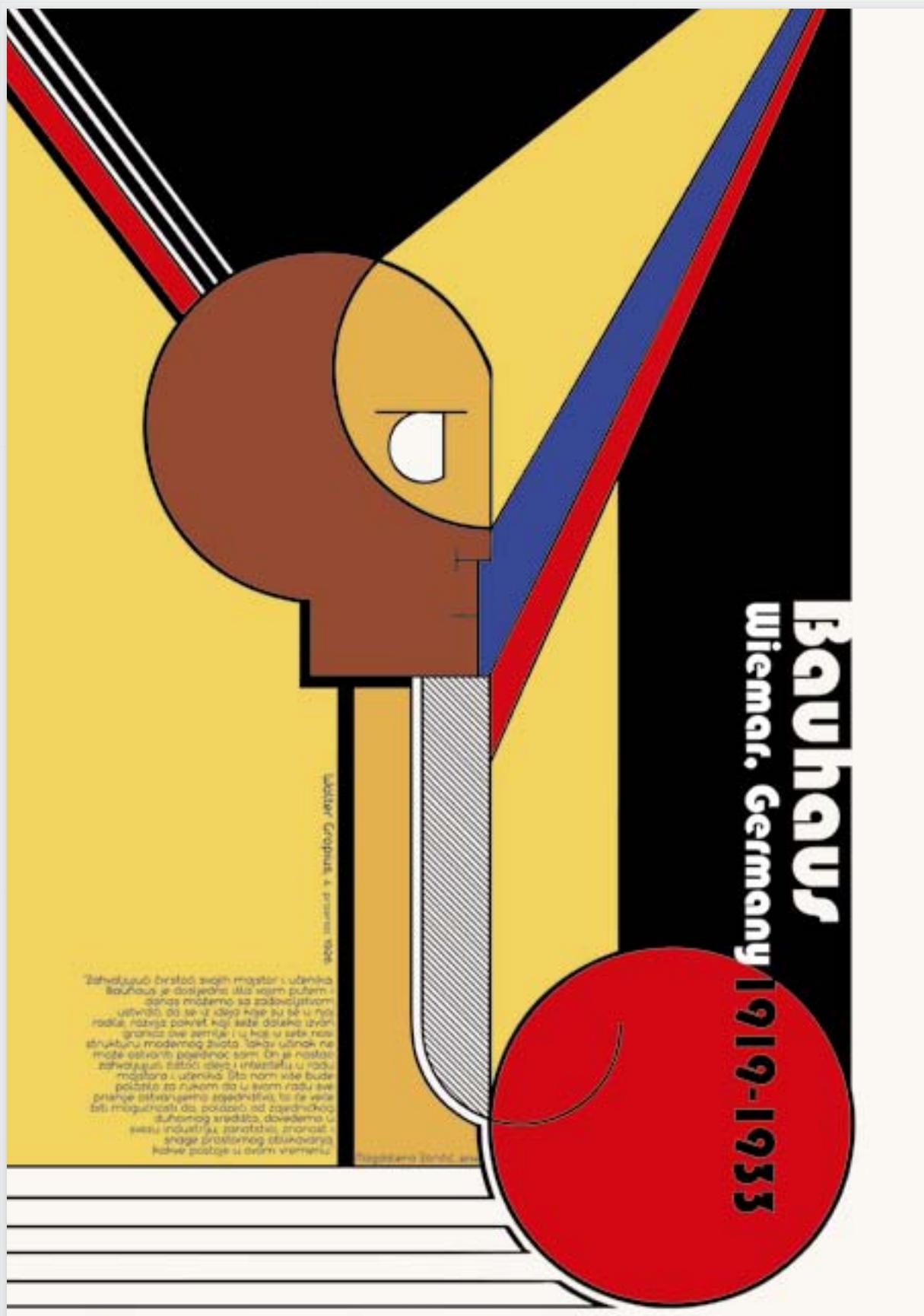
Knjiga kao potvrda postojanja (naslov jedne Marquezove knjige je Živjeti da bi se pripovjedalo)?

Da. Mislim da je čest i vrlo opravdan razlog postojanju neke knjige upravo potreba autora da potvrdi vlastito postojanje, da opiše i izloži svoj uzorak slike svijeta sebi i drugima - da bi bio više živ ili da bi se uopće osjetio živim. Čovjek je kreativno biće, a stvaranje je u osnovi komunikacija. I očito je da ne postoji tako čvrsta i jednoobrazna zbilja da svatko od nas ne bi imao neko svoje viđenje i neki svoj problem s njom, tim više što nam politika i mediji stalno kroje i nude jednu te istu sliku, naravno upravo onu koja sa stvarnošću i našim potrebama ima najmanje veze. Živimo ogroman apsurd kojemu se uopće ne vidi kraja, a ako se vidi taj kraj je jeziv, tako da pisanje, kad je iskreno i proživljeno, često služi i tome da čovjek sačuva zdravu pamet, a to nije malo. A upravo oko te ljubavi ili strasti za pripovijedanjem - jedan od radova na izložbi jest i „Demon pustolovine“, etiketa za veliku, petlitarSKU vinsku bocu. Postoji rečenica Josepha Conrada iz pripovijesti „Mladost“, koja kaže, glasom mladoga mornara na brodu koji gori: „A negdje u meni je tinjala misao: Boga mi, ovo je demon pustolovine - nešto o čemu bi se rado čitalo!“... I to je upravo to, ta strast za osjećanjem života pod svaku cijenu, a tu vrijednost pravome pripovjedaču prinese, kao nevjesta dotu, njegov bogomdani dar. Ili ne, naravno - ali tu se onda stvara razlika. Bez te dote, rekao bih, džaba je pisati.

Na koji način knjige mogu predstavljati protutežu „rastućoj internetskoj skribomaniji, komercijalnom izdavaštvu“ kao i shematiziranim porukama na društvenim mrežama kojima su mladi izloženi?

Ne znam mogu li ja tu vagu uopće zamisliti. Vjerujem u to da mlada duša ima veliku glad, jaku potrebu za ispunjenjem, i da taj njen prostor koji zjapi i čezne za odgovorima i doživljajima inzistira upravo na specifičnom sadržaju koji joj treba za dalje, za spoznaju, za osvajanja novih obala, kao što jedru na moru treba jak vjetar, a ne komplet šarenih fenova iz dnevne ponude internetskih akcija. Nemam ništa protiv interneta, sretan sam što postoji i puno mi znači, ne mislim čak ni da internetska knjižnica ne može zamijeniti papirnatu, pogotovo ako netko odrasta na svjetioniku, a govorimo li o čitanju klasika i osobnih knjiga, da se vratimo tom nazivu, ne mislim da to može izumrijeti dok je god te mlade gladi. Naravno da je danas u prosjeku teže odrastati, Pinokiju više ne treba loše društvo da ga skrene u lunapark, jer lunapark je svuda i sve je lunapark, a i Gepeto uglavnom gleda televiziju. No utoliko je i potreba duše veća, i njena je drama dok je se ne čuje često bolna i tragična. Ali bilo mi je zadovoljstvo završiti taj neškolski sat sa slijedećim citatom, budući ga držim istinitim: „Sloboda i sreća koje doživljavamo čitajući provjereno izazivaju ovisnost, a snaga tradicije pisanja i čitanja knjiga kojima se vraćamo i koje nazivamo klasicima leži upravo na tome iskustvu. Čitanje oslobađa čitatelja i iz knjige ga prenosi do čitanja sebe i cjelokupnog života.“

Nika Pešut, 2. razred
X. gimnazija „Ivan Supek“
Voditeljica: Ružica Filipović

Magdalena Zoričić, *mentor*: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

HRVATI NA SKIJANJU

Pizza i pomfrit su luksuz

PN U trenutku potonuća u recesijski bezdan, dok shopping centri diljem zemlje, što Hrvatskom ju zovu, zjape prazni, a kafići i restorani redom zatvaraju svoja vrata, licemjerni Hrvati planiraju odlazak na skijanje

Skijanje nije mala stvar. Vrlo je skupo, a ovisi o duljini boravka, udaljenosti destinacije i cijeni apartmana ili hotelskih soba. Prosječna cijena skijanja za četveročlanu obitelj u Austriji ili Italiji iznosi od 20.000 do 30.000 kuna, što znači da još samo skupo plaćeni odvjetnici ili političari mogu skijati u Francuskoj ili Kanadi. Posebno je intrigantna stranica *skijanje.hr* na kojoj uz članak *Cijene skijanja moraju ići dolje* stoje mnogi prigovori o cijenama skijanja, aranžmanima i *ski-passovima*. Da, istina je, cijene svake godine rastu, ljudi se žale, ali svejedno gotovo 250.000 ljudi Lijepa Naše iz godine u godinu odlazi na skijanje.

Svi se žale na stanje u državi... Nemamo novaca, nezaposlenost raste, porezi također, Vlada ništa ne poduzima, više odmaže, no što pomaže. I dok se tako novac poreznih obveznika bezbrižno rasipa za gradnju fontana na nekad prekrasnim, travnatim površinama, Hrvati skijaju. Skijaju za vrijeme zimskih praznika, vikendom, a mladi i prijeko obećavajući natjecatelji skijaju i dok neki Hrvati skupljaju *siću* za sladoled.

Jesmo li licemjerni?

Ove je godine i moja licemjerna obitelj išla na skijanje u Italiju, u Alleghe, mjesto u jednoj od dolina u Dolomitima. Odsjeli smo u zgodnoj kućici s 20 apartmana zajedno s još samo 32 ljudi. Cijena je bila u određenoj mjeri niža nego što bi bila da svi odvojeno plaćaju, ali svejedno je bilo skupo. Naš je odmor trajao tjedan dana, a samo skijanje na stazama pet dana. Kako su se praznici bližili svome kraju, tako se smanjivao broj ljudi na skijalištu. Ljudi koje smo svakodnevno sretali (i presretali) na stazi uglavnom su bili isti. S obzirom na to da je vožnja gondolom neizbježan način transporta na skijanju, imala sam priliku vidjeti i čuti svakakve ljude i razne jezike. Od svega što sam čula, mogu s velikom sigurnošću reći da je na tom skijalištu bilo 50 posto Talijana, 47 posto Hrvata i 3 posto ostalih naroda, uglavnom Nijemaca i Srba. Čovjek praktički nije mogao ni ući u gondolu ili na žičaru, a da ga barem polovica prisutnih ne razumije.

I onda se naši sunarodnjaci žale da nemaju novaca! A tko je platio skijanje? Država sigurno nije. Tu možemo, možda čak i moramo, postaviti pitanje: Imamo li pravo žaliti se zbog svega toga za čim uporno cvilimo? *Nema se novaca, nema se para. Ako se nema, kako smo došli na skijanje?* Istina, stanje je loše. No nije li u državi, u kojoj neki nemaju ni za kruh, žaliti se jer nemamo novac za održavanje visokog standarda, koji smo si sami postavili, ipak mrvicu nezahvalno?

Od fast fooda do fast skijanja

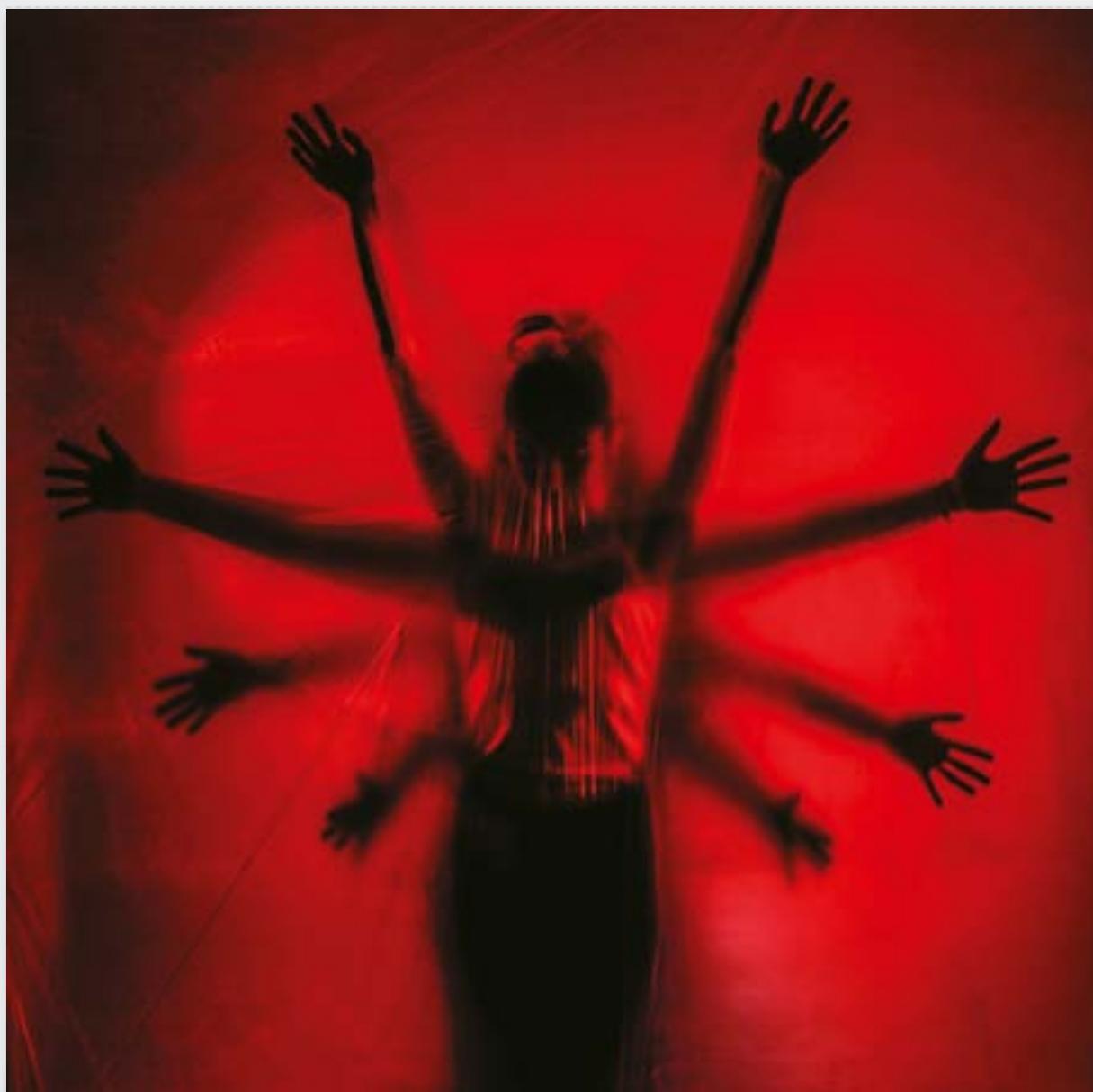
Važno je da se *rulju* smiri, da uvažava svoje političare koje je izabrala i ne žali se. Istinabog, bilo je gadnih prosvjeda, i to sve zbog dvije fontane u vrijednosti od 18,4 milijuna kuna u Ulici hrvatske bratske zajednice u Zagrebu. Na njih smo potrošili šest mjeseci rada, znoja, planiranja i prekrasne (sad uništene) travnate površine. A zbog čega? Vrlo spektakularnog prizora dviju najobičnijih prljavih fontana! Oni koji su ih gradili sada skijaju i izvode *pomfrit* i *pizza* vratolomije po *posebnijem* snijegu od onoga koji pada po glavama beskućnika. Neki treći nadaju se da cijene pomfrita i pizza s kioska neće porasti jer bi tako mogli ostati bez dnevnog obroka. Novac poreznih obveznika skače s lijeva na desno, svjetluca u svim bojama, razlijeva se u fontanama, a poprilično sam uvjeren da bi se Talijani ili Austrijanci nemalo iznenadili da im pokušamo platiti vodom iz fontana.

Svi imaju drukčije mogućnosti, ali se svi žale. Možda je problem, ipak, u standardu? Možda bismo, ne rasipajući novac jednako suludo kao naši političari, čak bili i sretniji. Sretniji kada bismo prestali neprestano se na nešto žaliti. Ali, tko sam ja da o tome sudim? Tko može, neka ide na skijanje, makar na kredit! A ostali... Ah, neka sjednu uz fontane i maštaju o pizzi i pomfritu. Baš svejedno hoće li to biti oni s kioska ili oni sa staza - vjerojatno će im ostati jednako nedostupni.

Iva Ivičić, 1. razred

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Voditeljica: Svjetlana Štampar

Ivan Čizmin, mentor: Vladimir Šimunić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Istanbul - umiljata neman

kada se o nekom gradu pišu bajke, onda je to bajkovit grad; kada se o nekom gradu pjevaju pjesme, onda je to grad iz pjesama; kada je neki grad pun kulturnih i povijesnih znamenitosti, to je onda grad u kojemu se ima što vidjeti... Ali kada je neki grad i bajka za sebe, i opjevan, i prepun velebnih zdanja koja su nastajala pod utjecajem nebrojeno mnogo kultura, tada je to grad koji se ne veže ni za jedno vrijeme, grad koji nema vrijeme, grad koji nema početak i nema kraj. Ako je koji grad takav, onda je to zasigurno i neupitno Istanbul. Istanbul je jedna jogunasta, obijesna, samovoljna dama. Jedna uobražena, ohola gospođa. Ali istovremeno i jedna glasna kolijevka - kolijevka triju velikih carstava, desetina poznatih vladara, kolijevka stotinu veličanstvenih zdanja i tisuću ljudi.

Iako sam o njemu čitao i godinama prije, prilika da ga konačno upoznam pružila mi se u siječnju prošle godine. Putovanju su prethodile duže pripreme koje uključuju vađenje vize, rezervaciju smještaja i leta te još puno manjih stvari. Kada je konačno došao utorak, dan našeg putovanja, vrijeme je počelo letjeti velikom brzinom. Kao i vrijeme, poletio je i naš zrakoplov, a let je trajao dva sata, što se zbog vremenske razlike računalo kao tri iako me to i nije pretjerano oduševljavalo. Već su prvi pogled iz zraka i aerodromska gužva potvrdili sve ono o čemu sam mjesecima čitao i istraživao. „Shvatit ćete što znači poslovice *Kud svi Turci, tud i mali* (nekad i ćelavi) *Mujo*“, govorili su nam oni koji su grad već posjetili.

Početak siječnja sa sobom je nosio tipične temperature mediteranske klime, ali je tada ipak bilo malo toplije nego inače. „Bogu hvala pa nema snijega“, uzvikivala je ushićeno moja mama, inače velika ljubiteljica snijega, dok bi mene koja pahulja ipak razveselila. Drugi će put, nadam se. Oduševljenje, doduše neshvaćeno, koje sam prije puta osjećao samo ja, ubrzo je zahvatilo i moje roditelje i brata s kojima sam krenuo na to jednotjedno čarobno putovanje.

Dolazak u Istanbul oko 17 sati, u srce stalne istanbulske gužve, nije bila najpametnija ideja jer se činilo da se čitav dunjaluk tada tamo našao, al' 'ajde. Vožnja od zračne luke „Atatürk“ do starog dijela grada, Sultanahmeta, trajala je pedesetak minuta. A nakon dolaska u hotel i raspakiranja, krenuli smo u (dez)orijentacijsku šetnju. Nekad stvari i ne krenu baš „po planu“ pa eto tako nisu ni nama te prve večeri. Mnoštvo sokaka, čardaka i bazara koji ne vode nikamo, a ipak vode svagdje, nisu nam išli u prilog. Vrtjeli smo se nekoliko minuta u krug ne znajući kuda idemo, ali ne bismo gladni ostali da smo tako nastavili još satima jer je aščinicâ, buregdžinicâ i ćevabdžinicâ bilo na svakom koraku. Izbili smo najednom kroz neku uličicu pred veliku prometnu cestu, a onda lijevo pa dvaput desno i onda i u najveću istanbulsku luku - trajektno, tramvajsko i autobusno središte grada - Eminönü. S jedne smo strane promatrali Yeni („novu“) džamiju koja je ostala „nova“ iako datira s kraja 17. stoljeća, a s druge, sjeverno od Zlatnoga roga, velikog čuvara povijesti, kulu Galata po kojoj su ime dobile mnoge ulice, naselja, dućani i restorani, ali i razni sportski klubovi.

Za sljedeće sam jutro navio budilicu kako slučajno ne bismo prespavali koji trenutak udisanja istanbulske zraka, ali me je ipak preduhitrio glas imama i zvuk ezana koji su, pozivajući vjernike na prvu od pet obveznih dnevnih molitvi, svakoga svakodnevno sabahile podsjećali da je Alah najveći.

Kroz nekoliko dana posjetili smo u Istanbulu sve ono što se danas naziva „must-see“ mjestima - vidjeli smo dugo vremena najveću crkvu, džamiju i muzej - Aja Sofiju (ili ljepše rečeno crkvu Svete Mudrosti), posjetili smo veliku Plavu džamiju koju Turci radije zovu džamijom sultana Ahmeta. Kasnije smo obišli rezidencijalnu prijestolnicu carstva što se nekad prostiralo trima kontinentima - palaču Topkapi, a tu su svakako i nezaboravni bazari - onaj začinama (Egipatski), kao i onaj najpoznatiji, najveći natkriveni na svijetu (Kapali).

Kako je Istanbul jedini grad na svijetu koji se proteže dvama kontinentima, ne bi bio potpuni doživljaj ne posjetiti i azijsku stranu. Europsku i azijsku stranu povezuju dva poznata mosta, moderni i nedavno otvoreni transkontinentalni tunel i, naravno, razni brodovi. Vožnja tramvajem, autobusom

i trajektom (koji je dio javnog prijevoza) košta 3 turske lire što odgovara vrijednosti od nešto manje od 9 kuna. Nakon dvadesetminutne plovidbe došli smo u Aziju. Glasni zvukovi s džamija, žene zamotane u hidžabe, nikabe i burke bili su samo dio stvari koje se u europskom dijelu nisu ni nazirale. Hitro smo obišli glavnu i ne previše udaljenu Djevojačku kulu, važan simbol grada, i potom se brže-bolje na isti način vratili „u civilizaciju“.

Prepješačili smo tih dana pedesetak kilometara jer smo, usprkos savršenoj tramvajskoj, autobusnoj i metro-liniji ipak radije koristili onu sigurnu, pješačku. Budući da Istanbul nema točno definiran centar (europsku stranu dijeli tjesnac Zlatni rog koji odvaja stari od novoga dijela grada, a sam grad je prepolovljen Bosporom koji odvaja Europu od Azije - ili možda spaja Europu s Azijom...), mogu reći da smo posjetili sva tri centra grada. Kada se pita stanovnike tog megapolisa, onda oni kažu kako ne osjećaju ikakvu podjelu. Navikao je grad na sve i tih nekoliko kilometara u kojemu se Mramorno ulijeva u Crno more njemu nisu problem. Ako mu tolika osvajanja, ratovi i puštošenja nisu bili problem, zašto bi Bospor bio? Dva velika mosta, jedan simboličnog imena „Bospor“ i drugi koji nosi ime Turcima omiljenog, a svijetu omraženog sultana Mehmeta Osvajača, trude se da ta udaljenost bude što manja. Ipak, preko mosta se može samo automobilom (ili eventualno dolmušem i autobusom), jer je, zbog velikog broja samoubojstava, prolazak pješacima zabranjen.

Ona dama s početka priče uistinu to i je. Gospođa je to što čas miriše na mošus, a čas na jasmin ili božur. Mlada je to djevojka koja trči za modernim trendovima i pohlepno se odaje Zapadu, a istovremeno i stara dama s nepopravljenom šminkom i zadahom koja se odano vraća svomu Istoku. Ruke su joj na tren ukrašene najljepšim nijansama zelenih smaragda i najcrvenijim rubinima, a oko vrata joj visi lijepa plava safirna ogrlica. Drugi pak tren su te iste ruke ukaljane krvlju koja teče ulicama kao posljedica okrutnih običaja, krvlju koja se ne može tako lako oprati sa savjesti. Čudna je to aždaja. Na tren se čini da guta sve pred sobom i nosi u nepovrat, a na tren kao da je iznjedrila najljepše što je mogla. Bučna je to neman na dva kontinenta koja ne odustaje, koja radi po svom i baš zbog tog svog prkosa prolaznosti sebi i uspijeva privlačiti ljude iz čitavoga svijeta.

Pri povratku sam, gledajući kako mi grad odmiče u noći i daljini s nekoliko tisuća metara visine, počeo razmišljati o svemu viđenomu i zaključio kako je Istanbul ništa drugo no oksimoronski grad. Spoj je svega nespojivog - primjer da jedna tužaljka i himna, da jedna tragedija i komedija mogu srastati zajedno. Istanbul je most koji spaja narode i kulture, mjesto gdje ne žive ljudi s gradom, već grad s ljudima i baš zbog tog nereda koji funkcionira na savršen način, ja znam da se tamo sigurno vraćam.

Marko Šapina, 2. razred
VII. gimnazija
Voditeljica: Sanja Zolić Neralić

Jedan dan života u učeničkom domu

Zapitate li se katkad kako je živjeti u domu, kako je to stanovati daleko od roditelja, prijatelja i svih vama bliskih?

Dani prebivanja u učeničkom domu nisu nimalo laki, ali ne biste vjerovali, jako su zanimljivi i posebni svaki na svoj način.

Svako naše „dobro jutro“, koje bi da se nas pita bilo negdje oko 11 sati, ipak započinje oko 7 sati. Što nas naravno i ne veseli, no ipak treba pokatkad odspavati i malo duže, zar ne?

Za naše buđenje mnogo smo zahvalne bratu razglasu: „Djevojke 7 je sati, ustajanje!“ Tada počinje pakao u našoj trokrevetnoj sobi jer nismo željele ustati i tada smo mrzovoljne! Sva ona žurba, guranje, nemile psovke po hodnicima te svađanje u sobi postalo je sasvim normalno jer naravno „prokletu“ školu ne voli nitko. Ipak slijedi nešto bolje, a to je doručak. Lijepa i topla riječ naših kuharica uvijek nam izmami osmijeh, a još više nešto fino za prigristi. Uz doručak se mnogo puta nasmejemo našem „stoka hranjenju“ što u prijevodu znači - prežderavanje. No ipak nije sve tako crno. U školi se ionako spava i ljenčari tako da to vrijeme brzo prođe. Život počinje dolaskom iz škole i finim ručkom - treba malo i brk omastiti, nije li tako? Nakon ručka vrijeme je učenja. Ali mi zapravo ne učimo, i kad nema odgajateljica pravimo gluposti, šalimo se, zabavljamo... Uvečer je sve nekako lakše jer je naša Dora nama priredila pregršt zanimljivih aktivnosti tako da se za svakoga nađe ponešto: rukomet, odbojka, streljaštvo, plesna, novinarska, literarna, dramska i mnoge druge grupe.

Vjerujte da nikada nije dosadno. Zašto? To se i mi pitamo! Vrijeme samo nekako brzo prođe a još se ni okrenule nismo.

Naša Dora je naš dom, naše sve. Ona je naše svjetlo na kraju tunela. Sigurno se pitate zašto. Zato što su naše vedre i vesele odgajateljice uvijek spremne pomoći u svakoj situaciji, bila ona teška ili ne. Vjerujte nam, život u domu je nešto predivno - upoznajte nove ljude, nova zbivanja u njihovu a istovremeno i našem životu, u njemu svi dišemo kao jedno... „jer složna braća kuću grade“!

Lorena Cvetek, 1. razred
Učenički dom Dora Pejačević
Voditeljica: Ivana Harapin Gajić

Ivan Stanišić, *mentor*: Ninoslav Poljan, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Jesmo li ekološki osviješteni?

Jedna indijanska poslovice glasi: „Prirodu nismo naslijedili od pradjedova, već smo je posudili od unuka.“ Međutim, mi nismo ni izbliza toliko mudri, takvima se volimo smatrati.

Naš planet je na rubu izdisaja. Prema majci Zemlji, bratu Nebu odnosimo se kao prema stvari- ma koje se mogu kupiti, opljačkati, prodati i uništavati. Pretvorilo se u ludilo iskorištavanja i nebrige za generacije koje dolaze iza nas. Briga za okoliš je važna zato što čovjek bez okoliša ne može opstati. Riječ okoliš doslovno označava sve ono što je oko nas, što nas okružuje. Taj okoliš većim je dijelom prirodan, a jednim dijelom stvorio ga je čovjek...

On predstavlja uvjete naše egzistencije. Industrijska revolucija donijela je neviđen napredak za čovječanstvo u vrlo kratkom roku i odjednom smo imali viškove, koji su rezultirali stvaranjem osjećaja nezasićenosti i pohlepe koji je jedan od glavnih razloga nemogućnosti uspostavljanja ravnoteže.

Industrijalizacijom dolazi do biološkog i biokemijskog onečišćenja. Ljudi su mislili i misle da mogu iskorištavati prirodna dobra do „besvijesti“. Smatrali su da su neiscrpna. Nažalost, trebamo shvatiti koliko je životinjskih i biljnih vrsta izumrlo i nestalo zahvaljujući nemilosti i nesmotrenosti čovjeka.

Čovjek je najveći neprijatelj kada su u pitanju vrednote ovoga planeta. Priroda nije skladište, već stanište za ljude i za ostala živa bića i za buduće generacije. Iscrpljivanje prirode ugrozilo je njezinu mogućnost samoobnavljanja. Promjene u nekom dijelu sustava dovode do promjena drugih dijelova sustava. Svatko od nas ovisi o prirodi i onome što nam pruža. Nitko ne bi trebao ignorirati upozorenja koja stižu sa svih strana.

Širom svijeta organiziraju se razne akcije kako bi se povećala svijest ljudi o brizi za okoliš. Politika održivog razvoja zahtijeva od svakog pojedinca dovoljno odgovornosti da prepozna što bi se sve moglo izvesti, ostvariti kad taj pojedinac prepozna da su njegovi interesi povezani s interesima zajednice.

Sve se pretvorilo u ludilo iskorištavanja i zagađivanja. Težnja za maksimalnom zaradom, neu- mjerena potrošnja svih resursa. Vrijeme je da se osvrnemo oko sebe i razmislimo što bismo mi kao pojedinci napravili da bismo pomogli očuvanju okoliša.

Jesmo li uistinu ekološki osviješteni?

Paula Skelin, 4. razred

Privatna umjetnička gimnazija s pravom javnosti

Voditeljica: Tea Hofman

PREDSTAVA U TVORNICI KULTURE

Jesmo li stvarno slobodni?**Moderno smo društvo primitivnih nagona**

Čini nam se često da je svaki dan sličan drugome. Iste stvari iznova se ponavljaju u varijacijama, rijetko što primjećujemo jer smo zauzeti sami sobom. Ali postoje neke stvari koje nas zaustave. Stvari koje nas, htjeli mi to ili ne, trgnu iz rutine i otvore oči.

Stvarnost bez cenzure

Igrom sam slučaja posjetila Tvornicu kako bih pogledala predstavu *Troia's Discount* redatelja Nenada Glavana čiji je tekst napisao slavni talijanski dvojac Ricci/Forte. Nisam mnogo očekivala, zvučalo mi je previše antički, ali nisam si htjela pokvariti dojam čitanjem kritika. Pametan potez, rekla bih, jer me predstava oduševila.

Troias's discount teško je opisati riječima. Predstava je nekakvo klupko neopisivih tjeskobnih osjećaja uz glazbenu pratnju. Ona je jednostavno stvarnost. Izravno pred nas baca moderno društvo potpuno ga otkrivajući. Od samoga smo početka pulsirajućim basom uvučeni u predstavu i zarobljeni u svakoj minuti. Ima svega - od ljubavi do prikaza prijateljskih i obiteljskih odnosa, od iznošenja osobnih frustracija do nerealnih očekivanja. U likovima često vidimo svoj odraz i ustvari dolazimo do spoznaje.

Antičko u modernom

U radnji se isprepleću životi petero likova, običnih ljudi, istrgnutih sa stranica Vergilijeve Eneide i zapletenih u ovu našu stvarnost koja ni po čemu nije ni lijepa ni svijetla.

Svi su oni, baš poput nas, pojedinci izgubljeni sa svojom pričom u nametnutoj stvarnosti komercijalnog društva, pojedinci koji se gube jer originalnost i individualnost više ne postoji. Svi su isti, zbnjeni i ispaćeni, lišeni onoga što bi trebala biti njihova srž, isprani i izmučeni.

Sloboda je fikcija

Predstava postavlja pred nas važno pitanje - jesmo li stvarno slobodni? Odgovor je negativan. Svi smo mi, poput likova iz predstave, robovi svojih želja i osjećaja, zapeli negdje u ovoj birokrati-ziranoj i pretjerano materijalističkoj stvarnosti. Nikako ne možemo pobjeći, a glavna prepreka smo sami sebi jer smo sami kreirali ovakvu stvarnost. U želji da nam bude bolje i komfornije, namećući neke kriterije i ideale (mogu li se uopće tako nazvati?!), stvorili smo društvo u kojemu više ne znamo živjeti. Moderno društvo primitivnih nagona u kojemu se sputani zakonima i pravilima bez smisla, okovani novcem i materijalnim vrijednostima, prepuštamo mahnitom razvratu kako bismo se osjetili barem malo zadovoljnima i slobodnima, baš poput likova predstave. Sloboda postoji samo u teoriji, a i sami likovi svjesni su te (ne)slobode, kojoj se iz straha i sebičnosti svi prepuštamo, pa se u predstavi i naglašava kako *vole samo ono što ne mogu imati*.

Iva Pavlović, 4. razred

III. gimnazija

Voditeljica: Maja Ilić

NE ZAPEČATI RIJEČI PROROŠTVA OVE KNJIGE JER
- VRIJEME JE BLIZU!" - OTK 22, 10-11

Jučer, danas, sutra...

Tko preživi, pričat će!

Imamo samo jedan život. Životarimo iz dana u dan ne znajući kada će nam doći kraj. Sa svih strana obasipaju nas informacijama o apokalipsi, i to onoj koju smo sami uzrokovali svojom glupošću. Odjednom nema nafte, obične žarulje štetne su kao i živini toplomjeri, hrana je nezdrava, životinje su ravnopravne ljudima... Jučer kraljevi Zemlje, danas samo bića koja ju uništavaju. Hoćemo li uistinu istrošiti sve dobro što nam Zemlja daje? Ima li kraja njenoj velikodušnosti?

Život ide dalje, brzo prolazi

Otkad je svijeta, vijeka i čovjeka težimo stvaranju, otkrićima, izumima i novotarijama. Od velikih geografskih otkrića, preko prve i druge industrijske revolucije pa sve do modernog računalnog doba svijet ne staje. Izum tiskarskog, parnog stroja, željeznice, automobila, zrakoplova, računala, mobitela, svemirskih letjelica i robota ljudima je olakšao život. Primarne civilizacije živjele su u špiljama, hranile se životinjama koje su beščutno ubijale na načine koji su u današnjem svijetu nedopustivi.

Zločin i kazna

Udruge za zaštitu životinja čine sve što je u njihovoj moći da životinje očuvaju od negativnog ljudskog djelovanja. Neki od njih odlaze korak dalje pa se usuđuju uništavati privatnu imovinu pojedinaca. Prskaju sprejevima krznene kapute i uništavaju krznarnice. Je li to moralno? Naravno, zakonski, to je prekršaj za koji počinitelj može biti kažnjeno gonjen, ali što je s onim što ostaje u čovjeku? Takvi pojedinci svoj postupak opravdavaju činjenicom da nevine životinje ne bi trebale biti ubijene samo kako bismo se njima mogli ogrnuti u hladnim danima. To je točno, ali razmišljaju li oni unatrag? Iako su borci za životinjska prava uglavnom vegetarijanci ili vegani, ljudi općenito su svejedi. Životinje su u svrhu prehrane ubijane svakoga dana. Udruge su štošta učinile i po tom pitanju pa je sada strogo propisan način na koji se pojedina vrsta mora ubiti. To je jedan primjer pozitivnog djelovanje jer ako možemo, nema raloga zašto ne bismo postupili humano. Gdje bi civilizacija bila da je našim precima bilo zabranjeo ubijati životine? Vjerojatno bismo zbog neke epidemije izumrli jer nedostatak esencijalnih tvari iz namirnica životinjskog podrijetla utječe na stanje imunološkog sustava.

To je bilo jučer, a što će biti sutra?

Iste te životinje o kojima se toliko priča pokreću svijet već stotinjak godina. Nafta, kao fosilno gorivo nastalo taloženjem uginulih biljaka i životinja u anaerobnim uvjetima, danas je osnova gotovo svega na svijetu. Pokreće automobile, brodove i industrijske pogone. Rafinerije nafte okreću veliki profit destiliranjem raznih sastavnica iz nafte, poznatije su benzin, asfalt, glicerin... No, znanstvenici predviđaju nestašicu nafte zbog prevelike ekstrakcije. Organizmima su bile potrebne stotine milijuna godina da stvore ono što smo mi u stotinjak godina aktivne potrošnje istrošili. Sada su oči uperene prema onima koji traže alternativu nafti. Već su općeprihvaćeni automobili koji voze na električnu energiju, kao i oni na biodizel koji se proizvodi od odbačenih ulja korištenih, na primjer, za prženje u restoranima brze prehrane.

Svijetla točka

San Francisco jedan je od rijetkih gradova koji je u javnu upotrebu uveo biodizel. Tako se, na primjer, vozila vatrogasne i hitne pomoći te ona javnog prijevoza opskrbljuju biodizelom kao gorivom. Primjera pametnih alternativa ima mnogo, svakoga dana sve više. Nadajmo se samo da se neće ostvariti scenarij s bilo kojeg Discoveryjeva dokumentarca koji predviđa potpunu katastrofu nakon nestašice nafte. Idu do te mjere da čak predviđaju rat u Tibetu!

Utjecaj medija na ludilo oko apokalipse

Gledajući filmove kao što su 2012, Apokalipsa danas i slični, čovjek se zamisli hoće li mu se to zaista dogoditi ili je sve izrežirana farsa. Za sad smo preživjeli 21. 12. 2012., dan na koji su Maye prestali ispisivati datume, odnosno posljednji dan njihova kalendara. Opća pomama je zavladała, pogotovo među mladom generacijom. Naslovnice novina, televizijske i radijske vijesti bile su pune svakojakih informacija o kraju svijeta. Od najavljene apokalipse nije se dogodilo ni A. Trag je ostao samo u mladim ljudima koji su dobili dojam da će kraj u takvom smislu doći, kad-tad.

Igramo li se Boga ipak previše? Razni vidovnjaci daju si za pravo masi ljudi davati informacije o kraju svijeta, manevrirajući točnim datumima i satima. Zašto je samoprozvanim prorocima medijski prostor dostupan, a neke osobe koje imaju mnogo pametnoga reći u eter ne bi stupile ni onda kad bi platile veliku svotu. Možda bi i nakon stote molbe uspjele nešto reći, na četvrtom kanalu HRT-a.

Pustimo apokalipsu, pravi su problem...

Opčinjeni apokalipsom i vremenom njena zbivanja, nisu oni koji polako, ali sigurno uspijevaju otjerati ljude s njihovih poslova. Sve je više zanimanja koja ne zahtijevaju ljudsku prisutnost kao prije. Tvornice su sada leglo strojeva kojima je potreban jedan radnik koji će nadgledati rad te, naravno, četiri do pet direktora. Ali to je duga priča, svojstvena našoj domovini koja je predugačka da bi se ispričala do kraja, ali ju je ipak važno spomenuti zbog svih onih koji su trenutačno nezaposleni. Ipak, u Hrvatskoj nas jedna činjenica može radovati. Naime, u vrijeme kada roboti zamjenjuju ljudsku snagu u razvijenijim zemljama svijeta, Hrvatska je još daleko iza tog vremena. Čini se da imamo sreće što se brojka od 385414 nezaposlenih ne povećava zbog masovnog zapošljavanja robota.

Sami smo si krivi ili?

Robot je ljudskih ruku djelo i sad ih u nekim stvarima može u potpunosti zamijeniti. U nekim su zemljama strojovođe nepotrebni jer nove se super brze vlakove može programirati da obavljaju ljudski posao. Čak se i kod nas uvodi sustav samoposlužne blagajne. Hoće li povećani broj strojeva, te možda pokoji zaštitar više, dovesti do masovnog otpuštanja blagajnika, ostaje da vidimo. Ono što sada znamo jest da se najviše cijene intelektualci koji mogu napraviti mnogo na području računalne tehnike i robotike, no nadam se da i u njima postoji dašak humanosti i da neće dopustiti da svijetom vladaju oni koje smo sami stvorili.

Hoće li nas uništiti apokalipsa, roboti ili nešto treće, ostaje neriješeno pitanje. Jedno ipak možemo - živjeti dan po dan uživajući u životu. Što će biti nakon svega? Ah, tko preživi pričat će!

Lucija Ravlić, 4. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Maja Ilić

KOLIKO POZNAJETE ZGRADU ŠKOLE?

Tajna starog podruma

Posjetili smo zaboravljene prostorije škole

Pet dana u tjednu hodaš njenim hodnicima, većinu svog vremena provodiš u njenim učionicama i klupama, ali koliko dobro zapravo poznaješ svoju školu? Iako je osnovana davne 1922. godine, naša gimnazija je u svoje današnje prostore useljena tek 1937. godine kao muška škola. Od tada se mnogo stvari promijenilo - brojni su ravnatelji sjedili u udobnim uredskim stolicama, generacije profesora stajale su za katedrama i marljivo predavale, a gimnazija je u međuvremenu postala škola za oba spola tako da su i djevojke počele hodati njenim starim hodnicima.

Istina je, naša se škola mnogo razvila od svog osnutka, ali zgrada u kojoj tjedno boravimo vrlo je stara. Bez obzira na sve njene obnove, tu i tamo možeš zateći boju kako se guli sa zida ili možda stopalom slučajno podignuti nekoliko letvica parketa na satima geografije. Naša škola je stara, ali jesi li baš siguran da si u potpunosti upoznat s njom?

U bunkeru

Neke od zaboravljenih prostorija škole uspio je obići malen dio novinarske skupine početkom nove školske godine. Kada se naš ravnatelj ponudio povesti nas u obilazak novoobnovljenih školskih svlačionica, svi smo se uzbuđeno uputili u njihovom smjeru. Ipak, ne želim pričati o novim klupicama i tuš kabinama. Radije bih opisala obilazak školskih skloništa.

Da, dobro ste pročitali! U školi još uvijek imamo skloništa, stare uspomene preostale iz vremena jednog od brojnih ratova koji su morili naše krajeve. Ako produžiš pokraj učionice geografije i spustiš se prema kotlovnici, primijetit ćeš stare, oronule betonske stepenice. Siđi niz njih - pazi na glavu, stropovi su niski - naći ćeš se u starim skloništim. Te prostorije uopće nisu dotjerane - ima mnogo prašine i blata, paučina resi zidove i trebaš dobro paziti da se ne spotakneš (kako o kame-nje, tako o vlastite noge) - ali svaka od njih priča svoju priču. U tim hladnim, vlažnim prostorijama, prije ne baš toliko mnogo godina, skrivali su se učenici i profesori za vrijeme ratnih uzbuna. Dojam koji stara skloništa ostavljaju na tebe snažniji je nego onaj koji dobiješ na satu povijesti.

Što je škola bez špilje?

Drugi set skloništa nalazi se iza velikih, metalnih vrata pri samom dnu školskih stepenica. Nije previše različit od skloništa kraj kotlovnice, izuzev nekoliko detalja. Jedna od prostorija prije je služila kao školska streljana. Tamo se, u vrijeme Jugoslavije, držala nastava obrane i zaštite. Tko zna, možda će se u idućih nekoliko godina obnoviti stara streljana te će na popis fakultativne nastave doći još jedan predmet.

Druga, poprilično korisna odlika podruma naše gimnazije, zasigurno je izlaz u slučaju nužde. Taj izlaz prvo treba obnoviti i urediti kako bi bio funkcionalan i prestao izgledati kao mračna špilja, kako bi ponovno mogao služiti svojoj svrsi, dođe li ikada do neke velike opasnosti unutar škole. Dok se ne uredi, još uvijek se čini vrlo zanimljivim. Kada je tvoj prijatelj posljednji put uspio reći: „Ja imam špilju u školi, aha!“ Točno tako, nikada. Sada se imaš pravo hvaliti do mile volje.

Tajna starog tavana

Uspjeli smo običi zaboravljeni dio gimnazije i upoznati se s nekim pričama iz njene povijesti, ali ostao nam je još jedan misterij. Što je s tavanom? Nismo sigurni, naš veliki obilazak nije uključivao misteriozni zadnji kat. Ali, tko zna? Možda ću iduće godine moći napisati članak naslova Tajna starog tavana i, ako budem te sreće, izbjeći tužbu zbog kršenja autorskih prava. Do obilaska našeg tavana možemo samo nagađati što se gore nalazi. Ja se kladim na dvije prašnjave spužve i pola krede, možda i pokoji udžbenik. Ali, kada bolje razmislim, bilo bi dobro ostaviti jednu tajnu neotkrivenu. Tavan će biti zadatak za neku iduću generaciju.

Lea Bartulin, 3. razred

III. gimnazija

Voditeljica: Maja Ilić

Ljubica Golubić, *mentor*: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Moderna pećina

Iskreno sam ostala zgrožena razinom mržnje, pokušajem zastrašivanja i oduzimanjem slobode govora. Slobode kojom čovjek izražava vlastito stajalište o nekoj situaciji, osobi, skupini... Kakva je to suvremena (ne) civilizacija - svijet u kojemu si u opasnosti ako se tvoje mišljenje ne slaže s mišljenjem drugih?

Jesmo li borci za slobodu ili kukavice koje se samo skrivaju iza velikih riječi?

Sloboda je mogućnost samostalnoga nezavisnog djelovanja, mogućnost samoodređenja čovjeka, stanje bez prisile. Barem tako kaže debela knjiga s tisućama riječi iliti rječnik. No, svijet svakodnevno kao da dokazuje suprotno. Ljudi gube vjeru u vrijednost dobrote i istine, u mogućnost ravnopravnoga života. Toliko smo podređeni svemu da zapravo mislimo da smo slobodni, ali živimo samo u prividu te iste slobode. Ustvari, uvelike smo određeni i vezani obilježjima skupine kojoj pripadamo.

Globalna srednja škola

Svijet u cjelini možemo usporediti s odnosima unutar razreda neke škole. Svi su, naime, podijeljeni u malene zatvorene zajednice, takozvane *grupice*. Nitko se niti ne trudi uspostaviti normalnu komunikaciju s onom drugom skupinom ili - ako se ipak dogodi kakva usputna ili prisilna komunikacija - ona je najčešće na granici sa svađom. A ako se 'vođe' žele pokazati u najboljem svjetlu, baš je onda sve lijepo zapakirano u šareni papir ispod kojega se ni ne naslućuju njihove prave namjere. Kako lijepo zavarava ovakva slika! Naravno, kao izravna posljedica ovakve 'organizacije' svijeta javljaju se pojedinci - oni koji su zaludeni ekstremnim idejama koje su, naravno, u svojoj zajednici usvojili kao potpuno normalne, štoviše i potrebne. Posljedice svega toga očite su i zastrašujuće.

Nasilje kao rješenje

Svijet je ponovno zaprepastio i uplašio nečovječan zločin u Parizu. Iskreno sam ostala zgrožena ubojstvom novinara i karikaturista *Charlie Hebdo*a. Zgrožena razinom mržnje koja stoji iza toga, pokušajem zastrašivanja i oduzimanja slobode govora - slobode da se izraze i iskažu vlastiti stav o nekoj situaciji, osobi, skupini... I sama se već godinama pokušavam izraziti kroz novinarstvo. Pokušavam izraziti svoje mišljenje upravo na ovaj način, ali spomenuti događaj sve dovodi u pitanje. Već godinama novinarstvo gubi svoj smisao, potpada pod razne utjecaje, pokušava udovoljiti svima. Umjesto da daje drugačiji uvid u situaciju i kritički sagledava tu istu situaciju, novinarstvo je ubijeno politikom i senzacionalizmom. Strahom. Novinari više ne pišu ono što iskreno misle i zaključuju na temelju činjenica nego pišu tako da bi društvo bilo zadovoljno, da ih netko ne bi prozvao ili zaprijetio zbog napisanoga. Da, postoje pojedinci koji ustraju unatoč svemu, ali uglavnom živimo u strahu ako se usudimo iskazati svoje mišljenje.

U 21. stoljeću ponosimo se tehnološkim napretkom i civiliziranošću, demokracijom. Ponosimo se kako smo daleko dogurali od pračovjeka u pećini, ali zapravo je istina da *nismo*. Samo, pećina današnjice ima više kvadrata, odjeća i tehnološke sprave uzoholile su nas, dok su civiliziranost, humanost i demokracija nestale iz svakodnevnoga života. Kakav je to svijet u kojemu si u opasnosti ako se tvoje mišljenje ne slaže s mišljenjem neke skupine? Zar smo prisiljeni tako živjeti ili možemo i bolje?! Izgleda da ništa nismo naučili iz povijesti koju godinama tupimo u školi.

Ja ne želim živjeti u takvome svijetu! U svijetu u kojemu su novac i moć ispred čovjeka i ljudskosti, u svijetu gdje su ratovi svakodnevica, a susjed preko noći zapuca na susjeda. Zašto se okrećemo sami protiv sebe umjesto da prihvatimo različitost, da prihvatimo da imamo drugačija mišljenja, kulturu, život... Zašto ne idemo zajedno k napretku umjesto da se okrećemo jedni protiv drugih pokazujući upravo ono najgore od ljudske vrste?! Prihvatimo već jednom svoju zajedničku različitost!

Nous sommes Charlie!?

Ovaj žalostan događaj ali i brojni drugi koje svakodnevno gledamo trebaju nas potaknuti da krenemo od sebe. Na neki način svatko od nas jest Charlie, ali samo ako istinski vjerujemo u ono u što su vjerovali i ti ljudi. Samo ako se usuđujemo reći ono što mislimo - bez nasilja i omalovažavanja. Razmišljajte izvan zadanih okvira; pogledajte u one oko sebe! I oni su ljudi, ljudi koji zaslužuju svoju priliku. Svi imamo pravo na slobodan govor i sigurnost dok izražavamo svoje mišljenje! Slučaj *Charlie Hebdo* prividno je spojio svijet, ali i pokrenuo lavinu nasilja i mržnje jednako kao i sućuti i solidarnosti. Ponovno se vraćamo na sam uzrok ovakve tragedije. I upravo je zato na svakome od nas da to promijeni. Ja želim drugačiji svijet! A vi?

Josipa Kajić, 4. razred

I. gimnazija

Voditeljica: Antonija Sikavica Joler

Lea Boševski, mentor: Vladimir Šimunić, prof. savjetnik.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Moj susjed Aralica i ja

Čovjek često prolazi svojom ulicom ili zgradom ne razmišljajući o svojim susjedima. Isto tako, nema mnogo trenutaka u životu koji ostaju u vječnome sjećanju. Jedan takav dogodio mi se kada sam odlučio posjetiti svoga susjeda Ivana. U njegovoj radnoj sobi prepunoj knjiga i rukopisa, za radnim stolom sjedili smo on i ja. Olovka u ruci i bunt papira. Pročitavši njegovu knjigu *Psi u trgovištu*, otkrio mi se svijet povijesnoga romana i pripovijedanja, a u glavi su se otvorila mnoga pitanja.

Što Vas potiče da pišete povijesne teme o Turcima?

Prije ovoga romana napisao sam, uz čitav niz pripovijedaka, i roman *Konjanik* koji ima povijesnu tematiku. Kad sam odlučio napisati roman o svome snu, ponovno sam odabrao povijesnu temu. Bila je to 1971. godina kada sam proživljavao najteže trenutke u životu. Trebao sam biti ministar prosvjete, a došlo je u pitanje i moje radno mjesto profesora. Da bi izrazio sav taj jad u kojemu sam se našao, počeo sam pisati roman o sudbini dvojice sinova Sulejmana Veličanstvenog - Mustafe i Džihangira - vjerujući da u njihovoj sudbini koju im je namijenio njihov otac, pričam o svojoj sudbini.

Zašto ste odabrali Antuna Vrančića kao glavnoga lika prvoga dijela knjige?

Kada sam napisao povijest dvojice braće Osmanlija, činilo mi se da to hrvatski čitatelj neće prihvatiti. Iako je Sulejman poznat u hrvatskoj povijesti po tome što je umro pod Sigetom gdje je poginuo najveći hrvatski junak Nikola Zrinski, čitatelju je sudbina Osmanlija strana. Zato sam napisao prvi dio koji govori o Vrančiću kao čovjeku koji je odlazeći u Carigrad u nekoliko navrata upoznao i pisao o sudbini tih Osmanlija. To je pisao da bi prikazao kakva je vlast s kojom je imao duge i teške pregovore. Mislio sam da je Antun Vrančić, a posebno njegov sinovac Faust Vrančić (izumitelj padobrana i drugih naprava) svakom obrazovanom hrvatskom čovjeku poznat. Na neki način Psi u trgovištu napisao sam otraga prema naprijed.

Otkuda crpate povijesnu građu?

Ne samo za ovaj roman, nego i za sve one koje sam poslije toga napisao, građu prikupljam iz povijesnih dokumenata koje nalazim u arhivima. I građu iz knjiga onih autora koji su, da te knjige napišu, koristili arhive u Beču i Carigradu, tadašnjim centrima političkoga života o kojemu govore moji povijesni romani. Nekad je to prikupljanje trajalo koju godinu, a nekad čitavo desetljeće. U oba slučaja i u drugim slučajevima, bilo da se radilo o povijesti ili o suvremenoj građi, nikad ne pristupam pisanju romana prije nego je sva građa za njega prikupljena. Specifično je da kako roman pišem tako i uništavam sve bilješke koje su mi poslužile za pisanje. To činim zato da nitko kasnije ne može istraživati čime sam se sve služio. To je zato jer sam vidio da su neki istražujući, na primjer Ivo Andrića, na nepriličan način prikazivali dokumentaristiku koju je autor ostavio za sobom. Da se to meni ne bi dogodilo, ja to sve stavljam u koš za smeće.

Omogućava li Vam takav način istraživanja pisanje tako preciznih detalja i zašto volite tako detaljno opisivati neke situacije?

Kada bih bio znanstvenik ja bih dolazak Mustafe u tabor opisao s nekoliko općenitih riječi. Primjerice: „Došao je jašući na lijepo opremljenu konju“, ali pripovijedanje zahtjeva sliku i to ne općenitu sliku kao što je lijepo opremljen konj nego konkretiziranu sliku od čega je sve sastavljena ta ljepota.

Kako bih dočarao još jednostavnije mogu navesti primjer stabla. Ako je u znanosti onda to može ostati stablo hrasta, breze, jablana, ali ako je u pripovijetci onda to mora biti neponovljivo, jedinstveno stablo, a to možeš postići samo ako se koristiš detaljima, pojedinostima koji tomu daju neponovljivost.

Čitanjem se stječe dojam da ste bili na mnogim mjestima iz svoje proze.

Prije nego što ću početi pisati poznata su mi, uz pripremljenu građu, i mjesta gdje će se priča odvijati. Ako je to ikako bilo moguće, a meni je to bilo moguće jer sam imao sredstava za putovanja, posjetio bih sva mjesta gdje će se radnja događati. Ako je to bilo nemoguće zbog velike udaljenosti, nedostatka sredstava ili kad mi nisu dali putovnicu, tražio sam u dostupnom prostoru ambijent sličan onome koji nisam mogao posjetiti. Na primjer, nisam mogao posjetiti, kad su mi oduzeli putovnicu, jednu pustinsku oazu gdje postoje bunari pa sam adekvatnu zamjenu našao opisujući pet bunara u okolici Zadra. Jedan zadarski književnik koji poznaje lokalitet rekao mi je: „A sad ja znam kako ti to radiš.“ A što mi preostaje kada nemam putovnicu da skoknem do pustinje.

Što je u Vašim romanima fikcija, a što su povijene činjenice?

Povijesnu konstantu nikada ne diram. One u gradnji romana, ako usporedimo s gradnjom kuće, imaju funkciju greda, nosivoga zida, temelja, a u unutrašnjem uređenju dopuštam si potpunu slobodu jer kada tako ne bi bilo roman bi bio isti kao nedovršena kuća, u njoj se nikada ne bi duhovno uživalo.

Zašto je cijelo djelo dobilo naslov *Psi u trgovištu*?

Kad sam donio ulomak romana prevoditelju i uredniku Zlatku Crnkoviću, on je roman dao na čitanje nekolicini kritičara. Oni su bili romanom izuzetnom zadovoljni i nisu postavljali pitanje naslova nijednoga od tri djela, ali rukopis nije imao naslov u cjelini. Crnković je postavio pitanje naslova, a ja sam mu rekao da sam tijekom pisanja imao deset naslova i nisam se mogao odlučiti ni za jedan. On je tražio da mu dam svih deset, pa je odlučio da naslov bude *Psi u trgovištu*. Ako se pažljivo čita, ti psi javljaju se u snu Antuna Vrančića gdje sanjač ide ulicom i na njega sa svih strana laju psi. To su snovi koje i sam često imam, snovi vezani uz pse.

Koje Vam je zadnje djelo i što trenutno pišete?

Objavio sam roman *Japundže* što je turska riječ za kišnu kabanicu. To je priča o djevojčici koja je u prošleme ratu ostala bez ikoga svog u Žepči u Bosni. Izbjegla je u Hrvatsku, postala manekenka i znanstveni radnik. Sada pišem o svome djedu i njegovu stočarenju na pašnjacima na planini Dinare. Zove se *Bunar na turskoj granici*.

Nakon našega razgovora, susjed mi je pokazao svoje mnogobrojne bilješke, bilježnice i nacрте, pregledao sam njegovu nepreglednu knjižnicu i ugodno razgovarao s njim. Ono što mi je ispričao jedao u nekoliko sati našega druženja ostat će zauvijek u mom sjećanju, a ono što nisam zapisao nosit ću zauvijek kao inspiraciju i životnu pouku. Susjedi zaista mogu biti skriveno blago.

Bruno Skendrović, 3. razred

VI. gimnazija

Voditeljica: Jelena Kasabašić Kušić

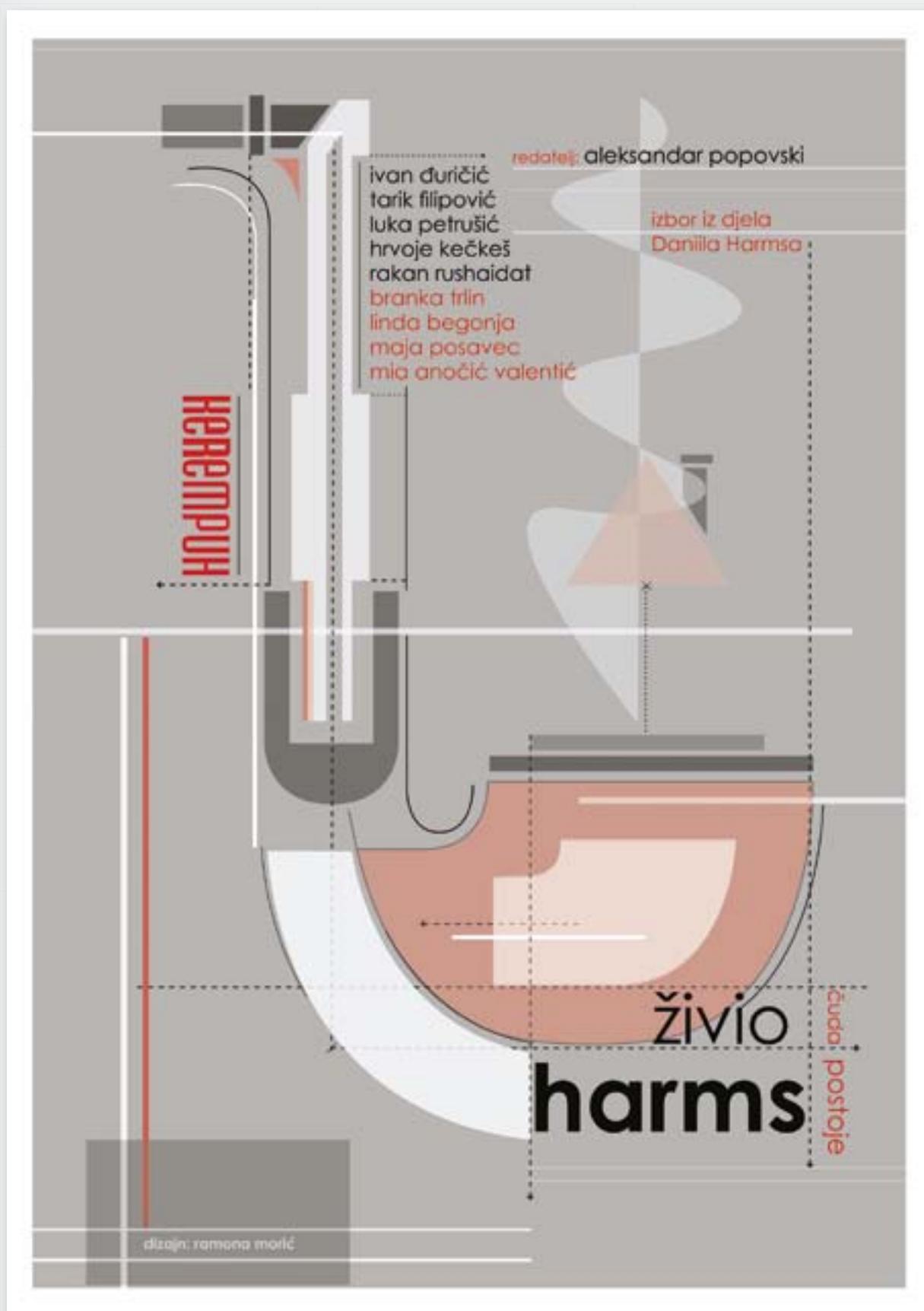
Poganski običaji - za ili protiv?

Što su poganski običaji zapravo? Poganski običaji potječu iz davnih vremena.. Uz poganske običaje, ljudi povezuju vještice, vračare i sekte kako se bave prizivanjem mračnih sila, duhova...

Crkva, to jest kršćanska vjera, se protivi i ne prihvaća poganske običaje, te sve više propovijeda kako pravi ili istinski kršćani ne slave, ne obilježavaju poganske običaje, poput *Halloweena* ili Noći vještica koja je uoči dana Svih svetih. Za sve postoje neke norme, uvjeti, kako se odijevati za određene događaje, kako se ponašati, ali također ima i uvjeta kako biti dobar kršćanin ili vjernik. To obavezuje prave vjernike na odlazak svake nedjelje na misu, na molitvu, ali zaboravlja se ono najbitnije, a to je da kada svi „pravi“ vjernici izađu iz crkve ili završe svoje molitve, zaborave biti dobri ljudi. Ključ vjere je da činiš dobro sebi, svojim bližnjima, te svim ljudima oko sebe. Moje mišljenje je da svaki čovjek svoju vjeru treba čuvati i oblikovati u dubini srca, te činiti dobro i ne željeti zlo drugome, a ne koliko puta je otišao na misu jer to čine pravi kršćani. Stoga se ne slažem kako se *Halloween* ili Noć vještica ne smije slaviti jer je to poganski običaj, zato što to ne određuje tko je kakav čovjek ili vjernik. Na Noć vještica rođena je moja starija sestra i naravno svake godine slavimo prvenstveno njezin rođendan, a zatim i sam *Halloween*. Vrlo je zabavno ukrasiti stan različitim ukrasima, bundevicama, malim šišmišima, malo za promjenu da se razbije svakodnevice. U našem društvu *Halloween* nije toliko zastupljen i ljudi ga ne shvaćaju ozbiljno, dok u Americi, Engleskoj, te ostalim razvijenijim se zemljama ljudi vrlo rado maskiraju i na taj dan budu što god požele, jer mogu, te se svi nasmiju jedni drugima i zabave. Ako ljudi žele ili prakticiraju slaviti Noć vještica, to ne znači da su pogani, zamrljanih duša, „loši“ vjernici, jer slave da se malo zabave, nasmiju, maskiraju, a ne da prizivaju duhove i mračne sile, jer da je tako, cijeli svijet bi već do sada bio u tami.

Nitko nije bez grijeha, stoga po čemu se razlikuje osoba koja slavi *Halloween*, a koja ne slavi?! Naposljetku se uvijek gledaju naša dobra djela, te će nam se na nebu suditi, a do tada „trick or treats“ („maškare“)

Klaudija Rengel, 3. razred
Poljoprivredna škola Zagreb
Voditeljica: Anita Salopek

Ramona Morić, mentor: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

PREDSTAVLJAMO UDRUGU DIGNITAS

Mladi kreativni pojedinci udruženi u projektima

U doba sveopće pasivnosti mladih, kada vrhuncem dana postaju sati zurenja u Facebook ili pak beskonačne kave, osjećamo potrebu za promjenom. Svaka kreativnost nestaje njihovim kročenjem u srednju školu, gdje prestankom slikanja, pjevanja i kreativnog pisanja na satima prepuštaju svoju maštu djetinjstvu, a dolaze u sukob s prozaičnom zbiljom. Ipak, u priču ulazi tračak nade kroz ideje dvoje učenika naše škole, Daniela Škalica i Mihaele Zajec (4. d), koji do društveno korisnih ciljeva dolaze upravo pomoću umjetnost.

P: Što je to Dignitas?

D: Dignitas je neprofitna udruga osnovana u Zagrebu 2014. godine. Osnivači su dijelom učenici XVI. gimnazije. Sama ideja udruge je angažman mladih kreativnih pojedinaca na različitim projektima.

P: Kako si došao na ideju osnivanja udruge?

D: Na ideju sam došao spontano, primijetivši da ne postoje mjesta na kojima bi se mladi ljudi zainteresirani za različite umjetničke forme mogli okupljati i diskutirati o različitim idejama te se uključivati u projekte.

P: Vaš prvi projekt zove se Mladi za mlade. Tko su ti mladi za koje se radi i što je cilj projekta?

M: Cijeli projekt ima cilj pomoći djeci u domovima za nezbrinutu djecu jer oni nemaju jednake mogućnosti i prilike kao mi. Po završetku srednje škole i navršavanju 18. godine bivaju prisiljeni izaći iz doma te se često nemaju kome ni obratiti, kuda otići. A ako imaju obitelj, onda su to, nažalost, često one koje su proglašene disfunkcionalnima, a neki nemaju nikakvu blisku rodbinu. Kako bi se pomoglo toj djeci, pokrenuli smo projekt Mladi za mlade u suradnji sa zakladom Vaša pošta. Ideja je da kroz film i sate koji će se održavati u više srednjih škola u Zagrebu potaknemo i osvijestimo gimnazijalce da pomognu. Oni bi prikupljali dobrovoljne donacije simboličnog iznosa od 5 kn koje bi sve srednje škole u Zagrebu onda direktno uplaćivale jednom određenom djetetu iz doma. Time bi mu se osigurala financijska pomoć za kasniji život, da može stati na svoje noge, da si može osigurati stan, hranu, nastavak školovanja i slično.

P: Kako se mogu uključiti drugi mladi koji bi htjeli pomoći, a i osobe koje žele donirati neku možda veću svotu?

M: Što se tiče većih svota, može se direktno kontaktirati zakladu Vaša pošta, s obzirom da oni rade s većim donatorima. Osim dobrovoljnih donacija, ukoliko netko želi sudjelovati u samom projektu, može pomoći i volontiranjem u domovima. Više ćete znati uskoro kada se projekt proširi i plasira po školama.

P: Što je konkretno udruga do sada postigla?

D: Trenutno snimamo film koji će kasnije biti prikazivan po školama unutar sati koje će održavati naši volonteri. Ali ono čime se za sad možemo pohvaliti, izuzev samog osnivanja udruge, je činje-

nica da smo naišli na veliku potporu sa svih strana. Tu mislim na glumce koji su se odlučili uključiti u film: Tarika Filipovića, Gorana Grgića, Kseniju Marinković, Marinu Redžepović kao i mnoge druge. Trenutno je osam škola naš projekt uvrstilo u svoj kurikulum. Vidimo da je projekt jako perspektivan i da će se dalje širiti. Čak sam nedavno dobio kontakt i od predstavnika Zbora studenata u Zagrebu, tako da ćemo vjerojatno proširiti ovaj projekt sa samih srednjih škola i na fakultete. Planiramo se dalje širiti na ostatak Hrvatske jer bi se time stvorila infrastruktura koja bi pomagala toj djeci da stanu na svoje noge.

P: Kako privući mlade, talentirane ljude kada se želi pokrenuti takav projekt?

D: Mislim da je odličan način privući ih time da im se osvijesti kako samim svojim angažmanom u takvom projektu mnogo toga dobiju zauzvrat. Primjerice, činjenica je da svi uključeni ljudi postižu neku vrstu samopromocije jer se uspijevaju istaknuti u svojim umjetničkim poljima. Ali isto tako raste svijest o društvenoj problematici i oni s vremenom postaju sve više i više angažirani oko te problematike i to je razlog zbog kojeg smatramo da je ovaj projekt dobro koncipiran.

P: Tko je sve dobrodošao u udrugu?

M: Realno, svatko je dobrodošao. Osoba kojoj možda nije primarni interes umjetnost, ali se želi istaknuti kao govornik, menadžer, producent - jednako tako nam se može pridružiti.

P: Koje su uloge predsjednice?

M: Uloge predsjednice su zastupanje udruge u pravnim i financijskim poslovima. Kao predsjednica, trebam i prezentirati udrugu u javnosti. Samo vođenje udruge iziskuje visoku razinu poznavanja zakona što dolazi spontano tijekom čitavog procesa osnivanja. Nauči se još i dosta drugih stvari koje su bitne za život poput primjerice pisanja zamolbi, memoranduma i sl.. Dobije se uvid u čitavu poslovnu sferu. Od samog osnutka imala sam priliku sudjelovati na više poslovnih sastanaka s različitim strankama, poput npr. Hrvatske pošte, gdje smo pregovarali oko različitih lokacija vezanih uz film. A na filmu sam imala ulogu producentice, što me isto tako naučilo kako mogu osigurati određenu lokaciju, rekvizite i ostale potrepštine.

P: Pred koje se sve prepreke može naići? Možda manjak slobodnog vremena zbog škole, manjak resursa, manjak povjerenja odraslih jer ste vi ipak samo „klinci“?

M: Upravo suprotno! Nismo imali nikakvih problema jer smo tome pristupili ozbiljno i poslovno - pripremili smo se, uvijek smo znali što reći u kojem trenutku, što točno tražimo. Jako dobra organizacija olakšava mnogo stvari. Što se tiče škole, ako imate dobro organiziran plan nadoknađivanja, nećete se susresti s problemima.

D: Može reći da je upravo sama činjenica što jesmo tako mladi nešto što nam je dalo na kredibilitetu i razvoju čitavog projekta - mnogi ljudi cijene angažman mladih.

P: Koji su sljedeći projekti i planovi udruge?

D: Ono što sigurno planiramo realizirati su tečajevi iz različitih područja za srednjoškolce i studente: režije, pisanja, snimanja, fotografije, glazbe, glazbene produkcije. Naši bi volonteri vodili takve tečajeve koji bi bili pristupačni svima i bili bi odličan način za upoznavanje ljudi sličnih interesa. Nadamo se da ćemo naše planove uspjeti i ostvariti.

Petra Galović, 4. razred
XVI. gimnazija
Voditeljica: Jadranka Tukša

Prosvjetiteljska uloga književnosti danas

Još iz vremena prosvjetiteljstva književnost nema samo zabavnu ulogu. Iz nje možemo mnogo toga naučiti, ona nas poučava o najrazličitijim temama iz života. Kroz razne prozne vrste, kao što su romani, rasprave, priručnici, enciklopedije, mudre izreke, autori nam prenose svoja znanja i iskustva, kako bismo iz toga nešto naučili. Stoga je neupitna i izuzetno značajna poučna uloga književnosti.

Prosvjetitelji su već krajem 17. i tijekom 18. stoljeća prepoznali i isticali poučnu ulogu književnosti. Ona je logična posljedica prosvjetiteljskog stava da se sve u životu zasniva na razumu i znanosti.

Razdoblje prosvjetiteljstva kao pokreta je davno završilo. No prosvjetiteljske ideje, književnost koja poučava, postoje i značajne su u današnjoj književnosti. Znanstveno-popularni tekstovi i danas se rado čitaju. U domaćoj i svjetskoj književnosti danas postoje brojna djela koja nas poučavaju o najrazličitijim temama.

Već prvi pogled na online ponude knjiga uključuje niz naslova znanstveno-popularnog karaktera. Mnogstvo je knjiga koje obiluju savjetima o zdravom načinu prehrane, života, postizanju uspjeha na poslu, u školi i sl. Svi smo mi stotine puta naišli na naslove poput: „kako pobijediti strah“, „kako pobijediti depresiju“, „kako ostati mlad“, „kako postati vitak“, „kako biti uspješan... učenik, student, voditelj“...

Tu su i romani za djecu i odrasle poučnog sadržaja te brojni časopisi edukativnog karaktera.

Ovo sam ljeta pročitao niz romana za mlade. U nekima od njih prepoznajem ideje prosvjetiteljstva.

Primjerice u romanu „Zeleni pas“ autorica romana Nada Mihelčić govori o problemima ovisnosti i droge. Radi se o ozbiljnim posljedicama koje ugrožavaju život i zdravlje mlade Zagrepčanke Vlatke, ali također dovode do narušavanja odnosa u njenoj obitelji. O tome jasno govore rečenice: „Imam osamnaest godina, bijesna sam i morala sam sve ovo zapisati, ako zbog nikog drugog, onda zbog onih budala iz moje škole koji kažu kako pokoja tableta ekstazija i malo marihuane još nikome nije naškodilo. A naškodilo je. Naškodilo je meni koja to nikad nisam kušala, a strašno je naškodilo mojoj šašavoj sestri i cijeloj mojoj obitelji i svima oko nas.“ Tragičan završetak mlade narkomanke ukazuje nam da je borba s drogom često izgubljena bitka. Roman je pisan s dozom humora, ali je jednostavno prepoznati poruku i stav autorice. Nada Mihelčić jasno osuđuje ovisnost o drogi. Zbog toga smatram da je to poučan roman za mlade, te u njemu prepoznajem prosvjetiteljsku ideju u našem vremenu.

Knjiga „Sedam navika uspješnih tinejdžera“ je još bolji primjer primjene prosvjetiteljskih ideja u modernoj književnosti. To je vodič u kojem autor Sean Covey svojim savjetima pomaže tinejdžeru da se razvije u normalnu i zadovoljnu odraslu osobu. Primjerice, neke od navika koje nam autor preporučuje su sljedeće: „Budi proaktivan“, „Počni djelovati imajući na umu cilj“, „Stavi najvažnije na prvo mjesto“, „Razmišljaj o obostranoj koristi“ itd. Knjiga je pisana jednostavnim, zabavnim stilom, ali ima i mudrih izreka i priča iz života. Dakle, pristup kakvoga bi prosvjetitelji zagovarali - učenje na iskustvu, uz razmišljanje i donošenje odluka.

Na osnovi svega navedenog, zaključujem da su prosvjetiteljske ideje, iako stare više od tristo godina, značajno zastupljene u suvremenoj književnosti. Čovjek uči dok je živ. Razmišlja, napreduje i širi spoznaje. Svi mi učimo jedni od drugih, učimo iz iskustva, učimo na svojim i na tuđim greškama i uspjesima. Književna djela koja nas poučavaju, u kojima nam autori prenose neka znanja i

iskustava, oduvijek privlače našu pažnju. Višestoljetno iskustvo u Hrvatskoj je pokazalo da poučna književna djela čitatelji dobro prihvaćaju i vole čitati.

Je li onda uopće potrebno sumnjati u vječnost prosvjetiteljske ideje i u poučnu ulogu književnosti?

Vladimir Novak, 4. razred

Privatna umjetnička gimnazija s pravom javnosti

Voditeljica: Tea Hofmann

Ena Hrelja, *mentor*: Vladimir Šimunić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Putujući Zagrebom

U zadnjih nekoliko godina Zagreb se konačno upisao na turističku listu zanimljivih gradova koje vrijedi posjetiti i vidjeti. Hodajući centrom grada u sezoni češće se čuje govor stranog jezika nego hrvatskog. U želji da saznam zašto su se turisti uputili baš ovdje i što im se najviše u Zagrebu sviđa, iskoristila sam slobodno vrijeme proljetnih praznika, uzela fotoaparata i uputila se u centar grada. Razgovarala sam s ljudima iz raznih dijelova svijeta, različite dobi i pogleda na svijet. Uspjeli su mi prenijeti svoje „na godišnjem sam odmoru“ raspoloženje, poneka iskustva i razlike među kulturama, a ja sam njima pokušala prenijeti ljubav prema Zagrebu. Pročitajte kako sam proputovala svijetom šetajući centrom svog rodnog grada.

Peter i Margaret, Novi Zeland

Ovaj divni bračni par susrela sam na Markovom trgu. Hodali su sami, bez turističke grupe i snalazili se samo uz pomoć mape grada. Razgovorom su mi prenijeli svoju smirenost, vedrinu, skromnost i entuzijazam za životom i putovanjem.

Posjetili smo Bugarsku, Tursku, Srbiju i danas smo stigli u Hrvatsku. Prvi dojmovi su nam odlični, Zagreb nas je stvarno ugodno iznenadio, vrlo je privlačan i topao grad. Jako nam se sviđa arhitektura grada i park Zrinjevac. Za sada još nikoga nismo upoznali pa ne možemo procijeniti kakav je mentalitet grada, ali popili smo kavu u kafiću i možemo reći da je osoblje bilo jako ugodno. U Hrvatskoj ćemo provesti sveukupno 3 tjedna, nakon Zagreba putujemo prema Splitu i Dubrovniku.

Laura i Mikkel, Danska

Nakon razgovora s Margaret i Peterom, primjećujem ovaj simpatični dvojac. Sjede na ulazu u Markovu crkvu, listaju nekakvu knjigu i odmaraju. Nisam bila u potpunosti sigurna radi li se o turistima, sve dok nisam vidjela da je knjiga koju listaju mapa Zagreba.

Htjeli smo nekamo otputovati za Uskršnje praznike, a avionske karte za Zagreb su bile poprilično jeftine što je presudilo našem dolasku ovamo. Grad je star i prekrasan i mnogo je toplije nego u našoj zemlji, što nam se posebno sviđa. Večeras putujemo za Zadar

Carmen, Ash i Lucy, Sheffield, UK

Na Trgu primjećujem dvije djevojke s ogromnim ruksacima, zaključujem kako su „backpackeri“ i želim čuti sve o njihovom putovanju. Kada im se predstavim, shvatim kako je s njima i treći putnik. Mladić naglo prestaje kopati po svom ruksaku i veselo se pridružuje razgovoru.

Zajedno studiramo u Sheffieldu i krenuli smo na put po Europi. Prije šest dana smo krenuli iz UK-a, a zadnja destinacija nam je Split. Autostopom smo prešli Francusku, Njemačku, Poljsku, Austriju, Sloveniju, i sada prolazimo Hrvatskom! Upravo smo stigli u Zagreb i ovdje ćemo se zadržati svega nekoliko sati. Znaš li neko mjesto u blizini gdje možemo jeftino jesti?

Heesun Lim, JinMin Lee, Seoteon Park, SeoJin Park i JuneHyuk Jang, Južna Koreja

Prilazim jednoj od dviju majki i predstavim se. Dok joj objašnjavam kako pišem članak za školski list, njezin sin ustaje iz kolica i Gajevom trči prema Trgu. Pitam ju želi li nastaviti razgovor sa mnom kasnije, kada ulovi sina, ali kaže kako nema potrebe. Dodaje kako je ovdje s prijateljicom i kako bi željela da ih fotografiram zajedno. Zatim je opušteno pozvala i „odbjeglog“ sina da nam se pridruži.

U Zagreb smo stigli jer se ona (pokazujući na djevojčicu pokraj sebe) htjela voziti vlakom. Naime, jučer smo bili u Budimpešti, otišli smo do kolodvora, vidjeli kako je Zagreb u blizini i kupili karte! Danas nam je tek drugi dan ovdje, tako da još nismo mnogo vidjeli, ali jako nam se sviđjela crkva

sv. Katarine. Danas u planu imamo upoznati grad i upoznati se sa zagrebačkom kuhinjom. Ručat ćemo Zagrebački odrezak!

DongKyu Lee i SooKyung Huang, Južna Korea

Na Zrinjevcu susrećem ženu i dok joj se predstavljam smješka se i pokazuje mi rukama da usporim jer ne govori dobro engleski. Na molbu za jednu fotografiju, brzo poziva muža kako bih ih zajedno slikala. On gasi cigaretu i ležerno dolazi. Nakon toga pripremaju svoj fotoaparati kako bi sada oni fotografirali mene! S osmijehom prihvaćam prijedlog i nastavljam s intervjuom. Ona preuzima inicijativu i piše svoje i muževo ime u moj notes, ali nije baš sigurna kako se točno piše njegovo ime. Kako ni muž nije govorio engleski, nisam mnogo saznala o njihovom putovanju i dojmovima osim jedne rečenice, ali saznala sam kako je za sporazumijevanje dovoljna dobra volja i vedri i otvoreni duh.

Grad je zabavan i prekrasan.

Ernest i njegov prijatelj, Njemačka

Ova dvojica Nijemaca nisu uspjeli razbiti stereotipe o Nijemcima, već su, dapače, ispali poput onih iz udžbenika! Svojim veselim nastupom i filozofijom: *Puno radi kako bi se mogao puno zabavljati*, uspjeli su me na vlastitom primjeru naučiti da svakodnevni život treba uljepšati stvarima koje volimo raditi.

Došli smo u Zagreb sa svojim kartaškim klubom. U Njemačkoj se svakodnevno nalazimo, karta-mo, smijemo i nažalost, puno pijemo piva. Dogovorili smo se kako ćemo svake dvije godine zajedno otputovati u jedan europski glavni grad; i tako je ove godine Zagreb došao na red. Jako nam se svi-đa atmosfera grada, dragi i vedri ljudi i naravno - lijepe djevojke. Hahaha...

Matthew, Ryan, George i Otis, UK

Četiri simpatična dečka s dobrim stilom oblačenja iz UK-a. Može li biti bolje? Tinejdžerica u meni je ovaj put prevladala.

Zagreb je jedna od destinacija na našem putovanju po Europi. Danas nam je drugi dan u gradu pa smo ga već pomalo upoznali, a i uz kartu se nije teško snaći. Posebno nam se svidio park blizu autobusnog kolodvora, a sada idemo vidjeti Gornji grad.

Sylvia, Vera, Lin, Amanda i Tan, Kina

Ova zanimljiva grupa prijatelja prvo me zaintrigirala svojim istančanim stilom odijevanja koji pršti samopouzdanjem, a kada sam im prišla, pokazali su se upravo suprotnim od svog vanjskog izgleda - bili su tihi, povučeni i sramežljivi.

Iako svi dolazimo iz Kine, upoznali smo se na studiju u Velikoj Britaniji. Planirali smo putovati nekamo za vrijeme Uskršnjih praznika, a kada smo vidjeli Zagreb na televiziji složili smo se da je on prava destinacija za nas. Bio je predstavljen kao grad s malo turista i bez zagađenja, što nas je odmah privuklo. Ovdje nam se jako sviđa hrana, pogotovo meso! Upravo smo ručali u restoranu u Tkalčićevoj ulici i oduševljeni smo i količinom porcija i kvalitetom. Posjetili smo i kineski restoran koji se dosta razlikuje od naših u Kini, ali sve je bilo vrlo ukusno.

Laurence, Tera i Jordan, Kanada

Dok sam dalje hodala gradom u potrazi za novim pričama, zvuk Beatlesa me privukao u jednu prodavaonicu ploča. U tom malenom prostoru kao da nas je sudbina spojila, našli su se, potpuno slučajno privučeni dobrom glazbom poput mene, Laurence, Tera i Jordan. Kada sam im se pred-

stavila i rekla riječ - dvije o svom projektu, Jordan je uzviknuo: „Imaš sreće! Mi smo pravi primjer turista“, i izvadio kanadsku zastavu.

Jordan: Nas troje se poznajemo iz Kanade, ali nismo zajedno stigli u Zagreb. Laurence i ja studiramo u Španjolskoj, a Tera studira novinarstvo u Beču. Nas dvoje smo stigli iz Istre, gledali smo Red Bull Air Race, a nakon Zagreba put nastavljamo put prema Srbiji. Budući da je Tera bila u blizini, iskoristili smo priliku da se ovdje družimo.

Tera: Sviđam se tvoj projekt i to što školanudinovinarsku grupu kao izbor učenicima. U školi koju sam pohađala u Kanadi nismo imali tu mogućnost, tako da sam se prvi put susrela s novinarstvom tek kada sam ga upisala na fakultetu! Rad bih pročitala tvoj članak kada bude gotov, zanimam kako će izgledati. Čuli smo da je u blizini kip Marije Jurić Zagorke, hrvatske novinarke, hoćeš li nam ga pokazati?

Nakon što sam došla kući i što su mi se slegli dojmovi, zaključila sam kako je dan prošao bolje nego što sam uopće mogla sanjati. Od spontane ideje i puke znatiželje došla sam do svjetskih kontakata, ugodnih razgovora s ljudima iz cijelog svijeta i bodrenja buduće mlade novinarke. Još jednom sam sama sebi dokazala kako je za sreću potrebno svega malo hrabrosti i ustrajnosti u slijeđenju vlastitih ideja.

Dora Petrović, 3. razred

II. gimnazija

Voditelj: Leo Juko

Petra Hibner, *mentorica*: Anita Parlov, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

OSVRT NA FILM „HANNAH ARENDT“

Razmišljanjem protiv zla

Put ka istini uvijek mora implicirati objektivnost u potrazi i stoički odnos spram završnom zaključku.

Shvaćanje da istina ne pita za ljudsko mišljenje je aksiom bez kojeg je istina ne samo nedosezi-va, već i apsolutno nepojmljiva. No bez obzira što ne postoji zakletva, nalik primjerice Hipokrato-voj, koja bi nalagala od znanstvenika, filozofa ili intelektualca da poštuje to primarno i neophodno načelo, ne znači da ne bi trebala postojati, čak i uzevši u obzir dogmatičnu formu koju svaka zakle-tva u svojoj suštini sadrži.

Povijest je (nažalost) puna ličnosti koje su, primorane tom zakletvom, slijedile etički princip istinoljubivosti, ali su, tragajući za istinom *bez obzira* na moguće opasne posljedice, morali platiti vlastitim životima. Ta uznemirujuća priča o Sokratu je nešto što je oduvijek u svijetu bilo prisutno, a i doima se da će se nastaviti ponavljati, ma koliko god ljudsko društvo bolje upoznaje svijet koji stvara i koji ga okružuje.

Slična i suvremenija priča od one o Sokratu, ali s puno sretnijim svršetkom, jer nije završila niti pogubno, niti toliko loše (s obzirom na to kako je mogla) po hrabrog intelektualca, ali zato s mnogo patnje, poruge i klevete, je priča židovske, njemačko- američke političke teoretičarke Hanne Arendt koja je izvještavala i pisala o suđenju SS -ovog dužnosnika Adolfa Eichmanna. Hannu Arendt če-sto smatraju filozofom jer je studirala filozofiju; no ona je taj naziv sama odbacila: uvijek je nasto-jala promatrati svijet kakav on uistinu jest, bez filozofskih interpretacija.

Iako film „Hannah Arendt“ (iz 2012.) prikazuje događanja u vrijeme kontroverze oko Arendti-nog djela „*Eichmann u Jeruzalemu: Izvještaj o banalnosti zla*“ u vremenu kada je već uživala veliki ugled zbog svojih kulturnih djela „*Totalitarizam*“ i „*Vita activa*“, film nije dokumentarističke naravi. Naglasak mu nije na odnosu činjeničnih postulata knjige i percipirane stvarnosti, već, prikazuje proživljavanja i borbu protagonista, kao pojedinca, protiv (ekstremno) neprijateljske okoline pro-tivnog mnijenja.

Radi se naime o tome da je Hannah Arendt Adolfa Eichmanna shvaćala kao banalnog, nebitnog i poslušnog birokrata Trećeg Reicha, koji je samo izvršavao zapovijedi ne misleći na posljedice, a ne kao monstruma ispunjenog bigotizmom i primitivnom mržnjom nacističke ideologije (na suđe-njima je nijekao antisemitizam). U svojoj je knjizi također navela, što se zaista rijetko spominje, bez obzira na to što je utemeljeno na mnogobrojnim svjedočanstvima, da su milijunske židovske žrtve u tolikom broju mogle biti izbjegnute, da nije postojala hijerarhija sa svojim predstavnicima unu-tar židovskih zajednica. Naime, u nacističkim je logorima često unaprijed bio određen broj na smrt osuđenih oko kojih bi židovski predstavnici u logorima pregovarali s nacistima, to jest, koji bi Židovi mogli izbjeći smrt (ili barem, čija bi smrt mogla biti odgođena), a koji ne. Iako Hannah Arendt time uopće nije imala namjeru kriviti žrtve, već objektivno izvijestiti o činjenicama navedenim unutar Eichmannovog procesa (na suđenju su ta pregovaranja bila spominjana i demonstrirana) te *pitati i pokušati shvatiti* kakva je to kohezija između čovjekove osrednjosti (utjelovljene u Eichmannu kao primjeru) i radikalnog, najvećeg zla koje su činili nacisti za vrijeme Drugog svjetskog rata; to jest, je li uopće za Židove postojala mogućnost izbora između direktnog otpora - za kojeg Arendt sama tvrdi da je bio u potpunosti nezamisliv - i direktnog pregovaranja s krvnicima *nacistički* zle prirode. Štoviše, u filmu je u završnom, sentimentalnom, ali i inspirirajućem Hanninom monologu, naglaše-no da je dužnost i odgovornost svakoga tko uopće želi pokušati pisati o toj temi, da pita takva pi-

tanja i da nastoji težiti ka shvaćanju tog predmeta u njegovoj cijelosti - drugima riječima, da hrabro traži istinu, odnoseći se pritom prema njoj objektivno i stoički. No dok to nije bilo shvaćeno, dok napokon nije mukotrpno uspjela obraniti svoju čast i naposljetku izvojevati pobjedu nad neznalica-
ma koji su joj predbacivali mržnju prema vlastitom židovskom porijeklu i branjenje Eichmanna za zlodjela, morala je pretrpjeti strašno sramoćenje od strane jadnih pseudointelektualaca.

Kao što sam već naveo, film nije dokumentaran; i možda bolje da je tako. Dokumentarnom filmu bi jednostavno bilo nemoguće prenijeti toliko suvisao i uvjerljiv, a opet toliko dirljiv i katarzičan monolog.

Za kraj bi valjalo naglasiti koliko je film precizno i korektno uspio predstaviti najvažniju Arendtinu teoriju, kojoj je posvetila velik dio svoga vremena, a to je problematika zla u odnosu na čovjeka kao misaonog bića. Ponovno moram aludirati na divni, ključni monolog kojeg Hannah Arendt na kraju filma drži pred punim auditorijem, i koji na kraju biva popraćen velikim pljeskom:

Od Sokrata i Platona uglavnom nazivamo umovanje: biti upleten u tihi razgovor između sebe i samoga sebe. U odbijanju biti čovjekom, Eichmann se u potpunosti odrekao te najviše uvjetovane ljudske osobine - biti sposoban razmišljati... i kao posljedica, nije više bio sposoban vršiti moralne prosudbe. Ta nemogućnost razmišljanja stvorila je mogućnost da mnogobrojni, obični ljudi čine zlodjela gigantskih razmjera -kakva nikad prije ne bijahu viđena. Istina je; pokušala sam razmotriti ta pitanja na filozofski način. Manifestacija misli nije znanje; nego sposobnost razlučivanja ispravnog od pogrešnog, lijepog od ružnog; i nadam se da će razmišljanje ljudima dati snagu kako bi se spriječila katastrofa u takvim rijetkim trenucima, kada dosegne kritičnu točku."

Blaž Ivanković, 4. razred

XVI. gimnazija

Voditeljica: Jadranka Tukša

Antun Purgar, *mentorica*: Judita Šercar, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

S.A.R.S. U DOMU SPORTOVA

Ikone pop kulture

U stopalima sam osjećala svaki *riff* gitare, udarac bubnja i trzaj basistovih žica

Zamislite - stojite u zaugušljivoj dvorani, oko vas je dim cigareta i miris lošeg piva, svjetla vam tuku u oči, ali vas nije briga za te smetnje. Pred vama je more ljudi koji izgledaju posve različito, kao komadići slagalice koji ne pristaju zajedno, ali postoji jedna stvar koja ih spaja - glazba koju svirate. Taj je fantastičan osjećaj 25. listopada mogla proživjeti grupa S.A.R.S.

Prepuna Ledena dvorana

Okružena prijateljima, poznanicima i strancima uživala sam u koncertu i stvorila nezaboravne uspomene. U prenapučeni Dom sportova ušli smo kasno tako da je naše proguravanje kroz hordu ljudi bio impresivan pothvat. Manevriranje kroz znojnu masu uništilo bi moje raspoloženje da nije bilo sjajne predgrupe ZAA koja je žarila i palila na pozornici. Ali, iako je glazba bila dosta dobra, publika je zahtijevala glavnu atrakciju večeri.

Isplatilo se čekati. Na pozornici obavijenoj tamom uspjela sam vidjeti nekoliko sjena koje se kreću, a kada je glazba počela, cijela je dvorana oživjela. Nakon pjesama za zagrijavanje vokalist Žarko pozvao nas je na lomljenje leda - doslovnog leda pod našim nogama jer smo bili u dvorani klizališta. Krenule su pjesme brzog tempa, a cijela je dvorana oživjela.

Savršena atmosfera

Nisam sigurna što me usrećilo dok sam, zajedno s još osam i pol tisuća znojnih ljudi, skakala u ritmu. Kroz mene je prolazila neka vrsta euforije i ekstaze u masi stranaca i mislim da upravo to čini koncerte magičnima. U stopalima sam osjećala svaki *riff* gitare, udarac bubnja i trzaj basistovih žica. Nije mi smetao ni znoj, ni smrad, ni poneki slučajni lakat koji me u žaru skakanja udario u bubrege.

Ali, već izmorena i pivom zalivena publika trebala je dobro zasluženi odmor. Uslijedile su melankolične pjesme i akustične obrade, a skakanje se pretvorilo u nježno njihanje. Jedna od najpoznatijih pjesama, ljubavna balada Lutka, imala je poseban utjecaj na ljude. U zamračenoj dvorani, dok se glas pjevača orio u kombinaciji s glasnim pjevanjem publike, impresivan pogled s pozornice članove je benda morao ostaviti bez daha. Bezbrojna svjetla, plamenovi upaljača i bljeskalice mobitela nazirali su se u moru tame koje je sačinjavala publika.

Nakon što smo se malo ohladili, S.A.R.S. je opet zahuktao atmosferu plesnim pjesmama i brzim ritmom. Publika, oznojena do kože i sretna do neba, nastavila je sa skakanjem i pjevanjem.

Nezaboravan doživljaj

Skoro tri sata kasnije, promukla i izmorena, izašla sam iz Doma sportova, zahvalna na svježem zraku. Adrenalin koji sam osjećala nastavio me tresti tako da mi hladan kasnolistopadski vjetar nije smetao, ali to ipak nije pomoglo u tramvajskoj gužvi koju su polaznici koncerta stvorili. U jednom se trenutku čak hodanje do doma činilo kao dobra opcija, ali sam na kraju umjesto višekilometarskog pješaćenja odabrala udobnu vožnju taksijem.

Ako ste propustili koncert i krivo vam je što niste prisustvovali izvanrednoj večeri znojenja, pjevanja i plesanja (to jest skakanja na mjestu), nemojte se sažalijevati. Skupina S.A.R.S. iskoristila je ovaj koncert kao prigodu za snimanje *live* albuma tako da možete čuti sve odsvirane pjesme praćene grlenim pjevanjem publike. Iako to nije potpuna nadoknada, zato što *live* albumi ne dolaze s osjećajem zvuka bas gitare i potpune sreće, još je uvijek bolje nego ništa.

Lea Bartulin, 3. razred

III. gimnazija

Voditeljica: Maja Ilić

Josip Drdić, *mentorica*: Vinka Mortigijja Anušić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

Što bih isprintala 3D printerom

3D pisači revolucionaran su izum koji svoju 'humanost' osobito može pokazati u biotehnološkoj industriji. Međutim, i tu treba paziti da se ne prijeđu granice

3D printer, ili 3D pisač, jedna od zanimljivijih inovacija našega vremena, u zadnje je vrijeme postao predmetom mnogih rasprava, a njegova je uporaba u posljednjih nekoliko godina široko popularizirana, poglavito u znanstvenim krugovima, najviše zahvaljujući svemogućem internetu. Njegove su mnoge prednosti uočili stručnjaci diljem svijeta koji su mu požurili pronaći namjenu na raznim područjima struke.

Poricanje činjenice da je 3D printer jedan od najintrigantnijih, ali i najkorisnijih izuma predstavljenih čovječanstvu potpuno je besmisleno. Prednosti toga stroja gotovo su beskonačne, a mogućnosti koje pruža nesagledive, s obzirom na to da je on u stanju isprintati naizgled bilo koji predmet. S ciljem olakšanja ljudskog posla svoju je primjenu odavno našao na području arhitekture te automobilske, medicinske, modne pa čak i prehrambene industrije, što je samo po sebi prilično impresivno i što nam služi kao svjedok njegovih sposobnosti. Ali, sve to zvuči potpuno beznačajno kada 3D printer pogledamo u kontekstu biotehnološke industrije gdje se koristi kao sredstvo koje pomaže u zamjeni ljudskog tkiva. Iako to zvuči nemalo znanstveno-fantastično i, iz perspektive većine ljudi, nezamislivo, istina je da se radi na tome da printanje ljudskih organa postane stvarnost, što bi bila fantastična prekretnica u svijetu medicine i čime bi jedan od najkompliciranijih medicinskih postupaka, presađivanje organa, postao utoliko lakši. Sve nas ovo vodi do zaključka da bi šira upotreba 3D printera olakšala mnoge aspekte ljudskog života i pomogla u poboljšanju životnoga standarda. Isto tako jasno nam je vidljiv i naš kolektivni napredak kao vrste te naša tendencija da neprestano stremimo većem i boljem. Baš zato, usprkos svim dobrobitima koje nam 3D printer pruža, dužnost nam je promotriti i ono što nam može donijeti u budućnosti, pa ne možemo ne zapitati se mogu li tolike pogodnosti zaista doći bez ikakvih posljedica. Poznavajući ljudsku prirodu, gotovo je nemoguće vjerovati da bi ljudi mogli posjedovati nešto tako moćno a da s vremenom ne bi uvidjeli i druge načine njegova korištenja i da ga ne bi podvrgnuli vlastitim sebičnim ciljevima, iskvarivši i sami sebe u tome procesu, i naposljetku ga koristeći kako bismo druge podredili sebi, pretvarajući se istodobno u nešto što nismo. Ovdje paralelu možemo povući s „prenamjenom“ eksploziva, komada „tijesta“ 25 % slabijeg od čistog nitroglicerina, koji je stupio u „službu zla“ iako to nipošto nije bila namjera njegova izumitelja. Tako danas ne znamo bismo li Nobela, poznatoga pacifista, prije vezivali uz mir ili uz rat. Isto je i s internetom čiji je rast i razvoj obilježio moderno doba, i koji se do te mjere integrirao u naše živote da su nam sada praktički nezamislivi bez njegove prisutnosti, no koji nas u isto vrijeme čini robovima izjava i ideja koje nam se čine prihvatljivima jer ih je prije nas „lajkalo“ milijun drugih ljudi. Zato je logično da smo zabrinuti zbog budućnosti koja se nalazi u rukama onih koji posjeduju jednu tako „svemoguću“ spravu jer sve je, u rukama zla, potencijalni crveni gumb, okidač posvemašnjeg rasula.

I zato me pitanje *što bih isprintala 3D printerom* ostavilo u nemaloj brizi i konfuziji. Uzimajući u obzir njegove neizmjerne mogućnosti, u stanju smo od njega dobiti skoro bilo što što nam padne na pamet, a što kao posljedicu ima neizbježan rast ljudskog ega. Bila bih jako sretna kada bi ljudi bili u stanju stroj poput jednoga 3D printera iskoristiti da pomognu jedni drugima i kad bi se uspješno pokazali da još uvijek imamo koliko-toliko srca. Nažalost, s obzirom na laku kvarljivost ljudskog karaktera, često se čini da takva nada ne drži vodu, stoga možemo samo čekati i vidjeti što će nam donijeti budućnost definirana, ni manje ni više, strojevima.

Iva Gavran, 3. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Ivana Babić

Ivana Stećuk, *mentorica*: Vinka Mortigijja Anušić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

INTERVJU S LIDIJOM BAJUK

Uglazbljeno starovjerje

Lidija Bajuk, književnica i kantautorica, jedna je od vodećih ličnosti hrvatske etnoglazbe. Rođena u Čakovcu, živi i radi u Zagrebu. Objavljuje poeziju (*Pipilotine pjesme, Vučica, Besput* itd.), prozu (*Kneja, Z mojga srca ružica, Kneja, vilinska šuma* itd.), samostalne etnoalbume i kantautorske albume (*Zora-djevojka, Tira les, Luna, Matapur* itd.). Piše scenarije i glazbu za kazalište i film. Napisala je više stručnih i znanstvenih radova iz područja hrvatske tradicijske glazbe, međimurske kulturne baštine i slavenske mitologije, a dobitnica je i više književnih i glazbenih nagrada. Kao zaposlenica Instituta za etnologiju i folkloristiku radi na popularizaciji hrvatske tradicijske kulture. U razgovoru s njom na radionici hrvatske tradicijske glazbe saznali smo više o vrijednosti i danas žive i bogate sveslavenske tradicije.

Vi ste glazbenica, spisateljica, znanstvenica. Bili ste učiteljica i knjižničarka. Je li Vam bilo teško profesionalno se odrediti?

U svemu tome postoji jedna zajednička nit - tradicijske pjesme. Pokušavam zamisliti da mi netko zabrani da pjevam te pjesme ili da se na određeni način njima bavim - mislim da bi to za mene bio kraj, jer bez toga ne mogu zamisliti svoj život. Kad sam na pozornici, a između mene i publike je ogromna rupa, ondje su sjedala, u mene su upereni reflektori pa od njih uopće ništa ne vidim, zapravo je to grozno. To je potpuno neprirodno. Sve je onda usmjereno tome da sam kao neko nardrealno biće, što je zapravo iluzorno, jer je svatko od nas u nečemu bolji ili lošiji, a naša je dužnost da ono u čemu smo dobri ili bolji prenosimo drugima. To je jedini smisao - prenošenje znanja, i u tome sam još uvijek učiteljica. U mojem radu zapravo nema razlike između posla i poziva. Mislim da imam sreću da za plaću radim ono što mi je dugim nizom godina postalo poziv, i što sam to uspjela prepoznati.

Što Vam znače kantautorski javni nastupi?

Ne odazivam se na pozive za koncerte zato da bih sebi omogućila popularnost. Meni je to nužno zlo. Želim prenositi priču o hrvatskoj usmenoj tradiciji i to u njezinu pjevanom dijelu. Jer što je pjevano? Pjevano je zapravo bio način pamćenja. Kad ljudi nisu znali pisati, znanje su prenosili tako da su ga stavili u rimu, stih, u određeni metar i tako su bolje pamtili, pjevajući. Kad bismo uglazbili neke povijesne cjeline ili matematiku, lakše bismo zapamtili neke formule. Veći dio pjesama naše usmene književnosti je ispjevan, samo oni koji su ih počeli zapisivati nisu znali note pa su ih zapisali riječima, ali ne i melodijom i tako je velik dio pjesama danas ostao u zapisu riječima ali bez melodija i ne znamo kako su se one pjevale. Ali i kad pročitate te stihove, vidite da je i jedna pjesma slična nekoj drugoj koju možda znate pjevati iz nekog drugog hrvatskog kraja, da je sve povezano i da ima neki dublji smisao.

Zašto je važno proučavati vjerovanje i običaje starih Slavena?

Kakav je čovjek bez vlastitih krila i korijena? Naslijeđe je veza sa svim ljudima koji su nam prethodili. Idemo li što dublje u prošlost, taj krug ljudi je sve veći, pa onda možemo doći i do europske jezične zajednice. Baština da, tradicija da, ali ne u smislu nametanja vlastite tradicije i baštine u odnosu na neke druge. Ako idemo još dublje u prošlost, doći ćemo do nekih velikih jezičnih zajednica pa i do prvih ljudi na Zemlji. Tada uvidimo da su sve netrpeljivosti, susjedska naklapanja i mržnje besmislene. Život je tako izuzetan kad ga živiš u zajedničkom okruženju, jer čovjek sam ne može

puno. Čovjek je biološki jako krhko i osjetljivo biće. On postaje stvaralačko biće, biće kulture, onog trenutka kad je postao dio skupine.

Mogu li se danas u nečemu prepoznati stari pretkršćanski običaji?

U proučavanju se obično naglasak stavlja na kretanje vegetacijskog ciklusa kroz godinu pa onda i na pučke blagdane, na koje su se nasložili kršćanski svetački blagdani. Isto je i u životnom ciklusu čovjeka: rođenje, udaja, ženidba, umiranje. U mnogim pučkim blagdanima imate nešto od starog pretkršćanskog starovjernog dijela, samo se ono uklopilo i dobilo novo objašnjenje u kršćanskoj tradiciji. Voljela bih parafrazirati akademika Katičića: „One zajednice etničke, a onda, s vremenom i nacionalne, koje nisu prihvatile kršćanstvo, zapravo su propale.“ Kršćanstvo je na neki način znak europskog identiteta. Svi koji su zagovarali svoje starovjerje su nestali, opstali su samo oni koji su prihvatili kršćanstvo, a kršćanstvo je pak opstalo zato što je u sebe ugradilo i prethodne predodžbe i na takav način se lakše približilo puku. Puk je najdulje vjerovao u ono prethodno i najdulje zadržao dvovjerje. Npr. prenošenje mladenke preko praga. Tko je u tom pragu? Zmija koja čuva blago, podzemna vladarica. Zašto morate preskočiti taj prag? Jer ako biste na njega stali, značilo bi da ne štujete božicu, što nikako nije dobro.

Koja su bića iz slavenske mitologije živa još i danas?

U Međimurju se zna čuti: „Nejte tam iti, tam bu vas pesjanek odnesel!“ Mali šumski duh pesjanek, koji ima pseću glavu i dlakav je. Ja sam stvarno vjerovala da u toj šumi ima nekakav pesjanek, ali to je bio način kako da mi djeca ne odemo predaleko u šumu. Ili „Naj se nagijati v bunar jer je nutri baba Reza!“ Ili: „Baba Reza dobiš komad mesa, ak' ti nije dost', dobiš komad kost.“ Stare brojalice isto imaju u sebi mitske motive. Baba Reza je zapravo božica Mokoš - nekadašnja božica, sada baba, koja živi u vodenom okruženju. Na taj su način ljudi na selu štitili svoju djecu. Nekadašnja božanstva prešla su s vremenom u sferu plašila i zato danas kad idem na teren pitam ljude čime su ih plašili kao malu djecu.

Jeste li praznovjerni?

Čovjek je uvijek bio zagledan u sebe i u svijet oko sebe i pokušao ga protumačiti na onaj ili ovaj način. Kad kažemo praznovjerje, u tome postoji prizvuk netolerancije. Praznovjerje ne postoji, jer ako je prazno, onda nije vjerje. Čim vi u nešto vjerujete, to ne može biti prazno. Npr. u Međimurju na Jurjevo postoji običaj tzv. ftikanja, kada se goje, tj. utiču brezove grančice. Gojiti znači uticati u nasade u vrtu ili na polju. Zašto se to i dalje radi premda su žene koje to rade vrlo dobre kršćanke? Jednostavno: „Da sva nesnaga otide vun!“ jer nesnaga je zlo. Taj običaj je vezan uz starovjerje Slavena koje se održalo još u nekim pučkim navadama kao što je ova. Prema tome, sigurno mogu reći da se radi ne radi o praznovjerju, nego o dvovjerju, jer jedno drugom ne smeta. Po mraku nije dobro ostavljati robu da se suši jer mraki ulaze u robu. Zapravo ulazi vlaga, može ući i nekakva nečist. Mislim da se na taj način prenosila neka vrsta iskustva i da je zgodno promisliti zašto su ljudi prije u to vjerovali. Ima li neki ozbiljan razlog za to, a ne samo zato što su bili neobrazovani. Ne bih mogla reći da su bića poput vila, mora, sojenica, strahâ itd. samo plod ljudske mašte. Ona su pokušaj tumačenja svijeta naših predaka, ali nisam sigurna da i mi ne bismo bili skloni uskočiti u te predodžbe svijeta kad bismo se našli u nekim kritičnim situacijama.

Što su imali ljudi tradicijske kulture, a mi danas nemamo?Što možemo naučiti od njih?

Pjesma „Igra kolo u dvadeset i dva“ pjeva se u svim krajevima Hrvatske, negdje na ovom dijalektu, negdje na onom, ali uvijek su tu Mara i kolo. To govori da je predodžba koju pjesma iznosi ista svim Hrvatima, u svakom kutku hrvatske zemlje pa tamo i gdje Hrvati žive izvan granica. Pri-

je je postajala čvrsta zajednica koja je ljude činila jačima. Iz zajednice čovjek izvire, u nju čovjek uvire. Odnos čovjeka u zajednici i odnos čovjeka prema prirodi, o tome pjevaju tradicijske pjesme. Mi smo od prirode potekli i u nju se vraćamo i ako je ne poštujemo, ona postaje copernica koja će nam se osvetiti. U prirodi su stvari u ravnoteži, a današnji čovjek misli da je bolji, veći i jači od nje i da tu ravnotežu smije narušiti da bi imao više, da bi gomilao. Također je tu jezik. Kada imamo neke primarne osjećaje, kad je čovjek u najjačoj emociji, onda mu se javlja prvi jezik koji je čuo, a to je dijalekt u kojem je rođen.

Zašto nematerijalna slavenska kultura nije sastavni dio našeg obrazovanja?

Još nije, ali mislim da će postati. Profesori Katičić i Belaj ponudili su nam metodologiju kako se slavenska mitologija može istraživati, a sada dolazi nova generacija budućih znanstvenika. Nadam se da će i školsko obrazovanje pomoći da osvijestimo kakvu baštinu imamo. Onda će se tradicijske pjesme koje pjevaju folklorna društva - a znaju imati i vrhunske izvedbe kao i vrlo loše - više cijiniti. No, problem nije taj što izvedba nije dobra, nego što nije osviještena. Recimo spomenuta pjesma „Igra kolo u dvadeset i dva, u tom kolu lepa Mara igra“, to je uvijek bilo zaključno svadbeno kolo u kojem se spajaju muška i ženska polovica, svadbeni vjenčani par: Ivo i Mara, a oni predstavljaju božansko načelo i blagoslov da bi novi ljudski par imao dug, zdrav i plodan život.

Koliko su ta znanja o životu starih Slavena važna u suvremenom svijetu?

Hrvatska se danas Europi i svijetu može nametnuti jedino pametnim kulturnim turizmom i proizvodnjom zdrave hrane i pitke vode. Stranci žele osjetiti mirise i vibracije zemlje koju posjećuju. Ostaci hrvatske nematerijalne i materijalne kulturne baštine vrlo su bogati. Npr. obredi vezani uz žetvu, sjetvu, sadnju, berbu, zahvalu za rodnost i plodnost godine i sl. Oni opstaju u suvremenosti ako ih znamo prepoznati, vrednovati i čuvati i mogu biti izraz naše posebnosti i u budućnosti.

Kao vrsna glazbenica, kakvu glazbu volite slušati?

Prema glazbi nemam predrasude. Meni su sve tradicijske glazbe svijeta zanimljive. Meni je i autorska glazba zanimljiva. No, kad kažem autorska, mislim na glazbu koja ima pravi omjer kvalitetnih stihova i dobrih nota, pa i aranžmana. Zabavnu glazbu, pop glazbu ne volim i to uopće ne slušam. Volim i klasičnu glazbu, volim i jazz, ali i unutar tih žanrova ima glazbe koje ne mogu slušati, kao što ima i glazbe koja je fantastična. Znači da se ne treba previše ograđivati prema vrsti glazbe, jer to su sve stereotipi i predrasude. Zapravo, čovjek je tako dugo mlad koliko je otvoren za nova znanja, za nova iskustva, a onda unutar te ponude bira ono što mu je nekako najbliže i najdraže.

Paula Mavrlija, 4. razred

Škola za medicinske sestre Vinogradska

Voditeljica: Mila Mikecin

Ramona Morić, mentor: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

CRTANI FILMOVI

Vječna zabava za male i velike**Crtiči kažu da dobro uvijek pobjeđuje i da se protiv zla treba boriti svim snagama**

Većina djece 90-ih odrasla je pred televizorom. Kao i mnogi drugi, i ja sam provodila dane gledajući *Teletubiese* i *Pokemone*. Nisam obraćala pažnju na kvalitetu onoga što gledam jer kako bih ja, ili bilo koje drugo trogodišnje dijete, uopće znala što gledam. Važna je bila jedino zabava i mogućnost praćenja programa bez mnogo razmišljanja o sadržaju.

Kako je sve počelo

Animirana industrija počela se razvijati 1868. godine kada je John Barnes Linnett završio prvi *flip book*. *Flip book* funkcionira tako da priredimo bunt papira, zatim na svaku stranicu nacrtamo crtež koji se minimalno razlikuje od prethodnoga, a kada završimo, velikom brzinom prelistamo sve stranice i na taj način stvorimo efekt animiranoga filma.

Četrdeset godina poslije Émile Cohl napravio je prvi crtani film i nazvao ga *Fantasmagorie*. Bio je to povijesni trenutak nakon kojeg su počeli nastajati i drugi rukom crtani filmovi.

Mislio je, mislio...

Hrvatska je poprilično kasnila u razvoju na mnogim područjima, što zbog manjka novaca, što zbog premale zainteresiranosti za razvoj, no kada pričamo o crtanim filmovima, naši animatori nisu zaostajali.

Zagrebačka škola crtanoga filma bila je vrlo produktivna, napravila je niz animiranih filmova, no najpoznatija je po *Profesoru Baltazaru*. Radili su na njemu četiri godine, od 1968. do 1972. Zaključili su ga s 38. epizodom. Radi se o profesoru koji bez poticanja agresije pomaže svojim sugrađanima maštom i zaraznom pozitivnom energijom.

Profesor Baltazar vjerojatno je najpoznatiji hrvatski crtani serijal, a primijetili su ga i drugi, ako ne zbog originalnosti, onda bar zbog brojnih nagrada koje je osvojio. Nagrade su stizale iz svih dijelova svijeta (Chicago, Trst, Barcelona, Venecija) što je potvrdilo neupitnu kvalitetu samog crtića.

Priče za cijeli život

Glavni studiji za animaciju danas su *Walt Disney Animation Studio*, *DreamWorks Animation* i japanski *Nippon Animation*. Iako svaki od tih studija ima velike materijalne priloge koje može uložiti u najbolji tim, točno možemo znati koji je crtani čiji i ne vidjevši početnu najavu, dječaka na mjesecu ili dvorac iz snova.

Disneyjevi crtani rađeni su poput Shakespeareovih drama po otprije poznatoj priči. Sjetite se samo *Ljepotice i zvijeri*, *Pinokija*, *Petra Pana* ili *Vrlo zapetljane priče*. Sve te priče postoje od davnih dana, no Disneyjevi su stručnjaci, jednako kao i Shakespeare, uspjeli od jednostavne priče napraviti nešto što će današnji klinci pamtili cijeli život.

Originalnost prije svega

Dream Works je (većina će se složiti) poznat po originalnosti. Neke priče postoje i u knjizi, poput *Kako izdresirati zmaja* iz 2010. godine, ali izašao je i drugi dio koji u ranijim zapisima ne postoji. Najbolji primjer originalnosti je *Gru na supertajnom zadatku*. To je oličenje mašte, definicija dječaćkog savršenstva. Gru je nominiran i za Oscara 2014. godine, no, kao što je bilo i očekivano, pobijedilo je Disneyjevo *Snježno kraljevstvo*.

A s druge strane planeta

Nippon Animation po nekim je ljestvicama najuspješniji studio za animaciju na svijetu. Vrlo zanimljivo jer nemaju nijedan film na top-ljestvicama. Kada odete na Wikipediju potražiti koji su crtani njihovi, šokirate se jer niste čuli ni za jedan, a niti itko drugi koga poznate ne zna za njihove projekte. Unatoč tome, oni su i dalje među najboljim studijima.

Kako to objasniti? Jedina je teorija da je Japanaca također mnogo, a *Nippon* je napravio zaista velik broj crtanih serijala pa ako su pogledali svaki serijal sto tisuća puta, možda su tako postali najuspješniji. Možda...

Današnji crtani filmovi

Teško je reći koji je najbolji crtani film svih vremena, no uspoređujući *IMDb*, *Rotten Tomatoes* i ostale manje poznate ljestvice, došla sam do zaključka da su *Spirited Away*, *Toy Story 3* (*Priča o igračkama 3*), *Toy Story* (*Priča o igračkama*) i *WALL-E* zaista neki od najboljih crtanih filmova. Ne mogu reći koji je najbolji jer se ni stručnjaci koji su školovani godinama na tom području ne mogu složiti, no ovih nekoliko definitivno se isplati pogledati.

Crtići razvijaju osobnost

Često ćete čuti (a možda i sami tako mislite) da gledanje crtića šalje krivu poruku mladima ili, još češće, da se u velikom broju crtanih serijala prakticira nasilje.

Crtići uglavnom imaju istu pouku: „Dobri su lijepi, zli su ružni.“ Crtići kažu da dobro uvijek pobjeđuje, da se protiv zla treba boriti svim snagama i da svi dobri žive sretno do kraja života.

U životu vrlo često (nažalost) dobri ne pobjeđuju, kretenezam je na vlasti, a pošteni ljudi na smrti sami piju rakiju ispod Savskog ili nekog drugog mosta. To je tužna istina, no potrebna nam je i neka nada. Danas se ionako više nitko ni za što ne bori, ljudi su prihvatili sadašnjost takvu kakva je, pa je dobro da bar crtići pružaju nadu, govore mladima da se treba boriti za ono što je važno, da treba vjerovati.

Nasilje nije nasilje

Nasilje zapravo baš i nije neki argument. Dakako, ima nasilja, ali to je više nerealno ili lijepo nasilje. Nema krvi, nema modrica, nema trauma... Samo udaranje šakama, nogama i mačevima. Zapravo, nema ničega što nije primjereno djeci. Osim onih japanskih bolesnoća koje ovdje nikako nisu primjerene.

Ako djetetu dopuštate da gleda Kevina kako puca po međunožju provalnika zračnom puškom i baca na njega ormare i pegle, onda možete pustiti kćer ili sina da u miru gleda *Ninje kornjače*, *Pokemone* ili što već voli gledati.

Dorotea Dominik. 3. razred

III. gimnazija

Voditeljica: Maja Ilić

PREDLOŽENI*

**Samoostalni
novinarski
radovi**

UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

*predloženi radovi za Državnu smotru

Biti glumac u Moliéreovo i današnje vrijeme

Dok su se glumci Moliéreova doba vješto uklanjali trulome voću bacanome na pozornicu, današnje se glumce nezasluženo stavlja na pijedestal

Pojam glumačke karijere danas ima drugačije konotacije nego u doba najvećeg klasicističkog komediografa Moliérea, sina kraljevskoga tapetara, kada je glumački poziv smatran zanimanjem nižih staleža te je služio kao puki izvor zabave i smijeha, a sami glumci bili su izrugivani i ponižavani. Današnje društvo, naprotiv, glorificira ih i nezasluženo stavlja na pijedestal, rame uz rame samome Zeusu, ostavljajući i samu Taliju daleko iza njih.

U doba Moliereova stvaralaštva, položaj glumca u društvu bio je krajnje nezavidan. Ne samo da su bili potplaćeni i živjeli skitničarskim životom, na rubu neimaštine, nego su bili redikuli cijele zajednice, pribijeni na stup srama zbog svega što rade, prepušteni milosti ili nemilosti neobrazovanoga puka o čijem su poznavanju teatrologije i trenutnome raspoloženju u potpunosti ovisili. Međutim, prostodušnost i needuciranost naroda ne opravdava i njegovo licemjerje. Ostavljajući u kazalištima sve svoje brige i uživajući u predstavama trenutačnih dvorskih miljenika, istodobno su osuđivali one zaslužne za taj spektakl. Izvođači su se, hodajući pozornicom, morali izmicati trulom voću i povrću koje je hiroviti puk na njih bacao, zajedno sa sočnim uvredama koje su pljuštale sa svih strana, iz loža i s partera. Pa i kad je umišljeni bolesnik, iskašljavajući krv na daskama koje život znače, doista život završio s tako puno tužne ironije, nije smio pokopan na svetome tlu groblja nego na dijelu za nekrštenu novorođenčad, ne ostavivši iza sebe dlanove na holivudskoj stazi slavnih...

Današnji glumci moraju izbjegavati horde obožavatelja i paparazza koji prate svaki njihov korak smatrajući njihove dnevne rutine i rituale dovoljnim materijalom za naslovnice raznih časopisa. Glumačka profesija vrlo je cijenjena, nitko se ne pita je li tužno i pomalo infantilno glumatati da si super-heroj ili akcijski junak, prostituirati se u lošim ulogama, po narudžbi biti netko drugi, nečija marioneta na koncu, dok cijeli svijet komentira tvoju sponzorsku haljinu koju, opet za novac, na crvenome tepihu izlažeš zlonamjernim kritikama bezbrojnih zavidnika koji te stalno opominju da si javna osoba i da je tvoj privatni život itekako njihova stvar.

Današnji glumci nazivaju se zvijezdama i smatraju nadnaravnim bićima koja svoje počasno mjesto u društvu zaslužuju portretiranjem likova u teatru ili, još bolje, na filmu. Ljudi im se dive (i nazivaju divama), obožavaju ih, idealiziraju do neprepoznatljivosti, gubeći se u ludilu vlastite opsjednutosti. Nije li to pretjerano, čak bolesno? Pa i glumci su samo ljudi, doduše vrlo bogati, slavni i moćni, ali ipak od krvi i mesa, kao i mi ostali. Zaslužuju li oni božanski tretman ili je njihova važnost plod medijski nametnute pozornosti koja, u kombinaciji s ljudskom povodljivošću, rezultira postavljanjem glumaca iznad drugih smrtnika?

Od Moliéreova vremena do danas položaj glumca posve se promijenio, ali još nije došlo do zdravog i normalnog odnosa prema njima. Od pljuvanja i omalovažavanja do posvemašnje zaludenosti njima, koja graniči s bogohulnom idolatrijom, još nije došao trenutak spoznaje da su oni samo ljudi. Ne patetični klanovi vrijedni prezira, ne utjelovljena božanstva koja predvode mase, nego umjetnici koji svojom sposobnošću interpretacije tuđih (ili vlastitih) ideja i emocija daju svijetu priliku da doživi i osjeti nešto što inače ne bi mogao iskusiti. Tako ih treba i tretirati: posvećujući im umjerenu pozornost koja od njih neće napraviti hedonistične, precijenjene kreature koje misle da vladaju svijetom.

Iva Bevanda, 3. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Ivana Babić

Josipa Belošević, *mentorica*: Vinka Mortigjija Anušić, prof. savjetnik
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

DRUGA COOLTURA: ROMAN SIMIĆ BODROŽIĆ

Odijelo prave mjere treba pronaći u državi u kojoj živiš

Nakon brojnih priprema i najava, hvaljenja, lamentacija i govora koji su nam se činili kao preuveličavanja, u našu je knjižnicu 7. studenog 2014. napokon stigao Roman Simić Bodrožić. Tribina je započela u nevjerojatno opuštenom ozračju, nakon što je profesor Pamuković riješio baš sve detalje s tehnikom *live-streaminga*, a sva raspoloživa mjesta u knjižnici bila popunjena. I ubrzo smo shvatili da je svaka riječ hvale - bila realna

Gromoglasni pljesak označio je početak tribine koju je vodila profesorica Henrieta Barbarić. Razgovor je započela pričavanjem anegdote koju je nekoliko dana prije Romanovog dolaska čula od jedne profesorice iz škole. Dotična ju je pitala: *Roman? Roman Simić? Cjah, pa on je studirao sa mnom! Viđala sam ga po hodnicima. Mlad, zgodan, kovrčave kose, još k tome i pjesnik! Sve su cure bile lude za njim!* Roman je vrlo skromno odgovorio: - *Zašto ja to tada nisam znao?!* - te započeo govoriti o počecima svoga bavljenja književnošću.

Zadarski dom JNA raspisao je natječaj za mlade pjesnike. Roman je napisao pjesmu koju bi do sad već i zaboravio da ga na nju stalno ne podsjeća njegova *zlobna i okrutna sestra* za koju se nada da ovo nikada neće čitati. Ona na svim zabavama na kojima se čovjek može pošteno obrukati ako nešto napravi pogrešno, u sitne noćne sate, kada veselje već splašnjava, recitira tu njegovu pjesmu i *uništi* ga. Ali, bilo kako bilo, Roman je pobijedio i - nekoliko puta zamahnuo krilima poezije prije no što je počeo pisati prozu.

Roman koji piše kratke priče

Ono što nas je sve najviše zanimalo jedna je vrlo uočljiva kontradiktornost u Romanovom životu. Njegovo ime također je opća imenica kojom se označava književna vrsta, no ne ona koju on piše. *To je neko prokletstvo*, odgovorio nam je, *ako vas roditelji žele usositi, daju vam ime koje nikada u životu nećete dostići. I tako ja još nisam ni primirisao tom romanu...*

Ali ne bismo se u potpunosti složili s njegovom izjavom. Romanove su priče sve, samo ne kratke. Primjerice, *Diomedove ptice*, koja govori o prijateljstvu, braku i ljubavi, proteže se na čak 33 stranice! Kako onda odluči gdje će staviti točku? Svidjela nam se usporedba pisanja s trčanjem: pisanje romana je trčanje maratona, a kratke priče staze na 50 metara. Kada dođe do 50 metara, Roman jednostavno stane - i roman se ne napiše.

Njegove tri zbirke priča, *Mjesto na kojem ćemo provesti noć*, *U što se zaljubljujemo* i *Nahrani me*, vrlo su smisleno povezane, kao da prikazuju njegov prolazak kroz život. Od teških, ratnih godina, preko prvog zaljublivanja do roditeljstva. Osobito je zanimljivo što i razmak u stvarnosti između objavljivanja tih zbirki odgovara godinama lika u njegovoj fikciji koji se provlači kroz sve priče. Prva zbirka objavljena je 2000. godine, a započeo ju je pisati 1995. godine, dok se rat još intenzivno osjećao u svim segmentima ljudskoga života, kada Hrvatska i nije bila tako lijepo mjesto za življenje. Nije se osjećao ugodno zbog prisutnosti tuge, razaranja i destrukcije svake vrste, a ti su ga osjećaji mučili do te mjere da je odlučio pisati o njima. Ali o tom svijetu nije mogao pisati izravno,

nego ga je morao dramatiizirati kroz nekakav drugi prostor koji je stvoren od lektire koja mu je bila dostupna. Svoj elementarni strah, da nije u stanju komunicirati sa svijetom oko sebe, htio je oživjeti u tom svijetu da bi ga mogao podnijeti. Htio je pisati o intimnim odnosima jer mu se činilo da oko njega nema tih odnosa i da se ne može osloniti na odnose do kojih je njemu stalo, kao što su ljubav i povjerenje. Iako je postojala jaka *prozna matica* koja je u to vrijeme određivala kakvi tekstovi trebaju biti, a u čije se kriterije njegove priče nisu uklapale, *Mjesto na kojem ćemo provesti noć* došlo je u finale nekih tadašnjih natječaja. Djelo je odudaralo od tadašnje tematike ljubavi prema domovini i žrtvovanja za dobrobit domovine.

U sebi sam pronašao mržnju

Osnovna kritika zbirke odnosila se na činjenicu da djelo ne govori o Hrvatskoj, odnosno nije to činilo na onaj način na koji su to drugi, oni koji su sjedili u žirijima, očekivali. *Zašto, kada čitam, npr., Tolkiena, osjećam da taj Tolkien priča o mom svijetu? Bez obzira što on priča o goblinima ili orcima, on se tiče mene. I mislim da nitko nema pravo govoriti piscu na koji bi način trebao pisati. Nema tog političara, te instance i tog autoriteta koji piscu mogu reći Država je važnija od tebe i od onoga što ti osjećaš. A ja sam u sebi pronašao mržnju. To je bila emocija koju nikada prije u sebi nisam susreo. I zato me bilo strah pisati izravno o događajima i ljudima oko sebe. Bilo me strah, jer sam susreo taj osjećaj u sebi.*

Pisati je za Romana značilo činiti sebe boljim čovjekom i činiti svijet boljim mjestom. Uvidio je da je njemu najvažnija stvar na svijetu, a to je ljubav, u Hrvatskoj skršena, i da je ta skršenost onaj dio atmosfere koji je zemlja upila poslije rata. Ljudi su se u vremenu izdavanja njegove prve knjige pravili da je sve u redu, dok je on sam osjećao da je Hrvatska još uvijek u ratu. Ti su ljudi zaboravili voljeti, njima je najbolji osjećaj na svijetu bio razbiti nekoga, natjecali su se tko će više mrziti drugoga. Možda nisu to činili svjesno, možda si nisu rekli *to mi je najbolji osjećaj na svijetu*, ali tako su živjeli. Osjetio je da nam se kao društvu dogodila jedna ogromna katastrofa. *Nebo mi je palo na glavu*, verbalizirao je Roman Simić Bodrožić osjećaj koji ga je uhvatio u srednjoj školi kada je rat započeo. Došao je kući, a u dvorištu mu je eksplodirala bomba. No gore od željezne bombe u njegovu dvorištu bile su nevidljive bombe koje su eksplodirale među ljudima koje je volio. Kada je osjetio tu katastrofu, cijeli taj spektar negativnih osjećaja, krenuvši od mržnje, odlučio je svoju iduću knjigu napisati na drugačiji način.

Nikada nemojte znati ništa o svojem životu

Njegovo djelo *U što se zaljubljujemo* neka je vrsta blizanca djelu *Mjesto na kojem ćemo provesti noć*. Želio je odgovoriti si na pitanje što voli, koga voli, na koji način voli. Bez ikakve projekcije kakav će njegov život biti, ili kakav njegov život jest, pisao je knjige tako da sebi objasni što živi ili mjesto na kojemu živi. U Hrvatskoj je osjećao da je *speštan*, da je *zgnježđen* pa je odlučio otputovati u Španjolsku. I tek je tamo, u dalekoj zemlji, osjetio što znači udahnuti punim plućima. Shvatio je da postoje ljudi koji te ne gledaju preko nišana. Ali svaki put kada bi se vratio, opet je morao navući ono isto odijelo za tri broja manje, zbog kojega se morao usukati, pristati na činjenicu da je manji i stalno iznova kapitulirati. No zrak koji je udahnuo izvan Hrvatske donio mu je vrijedno spoznanje da sloboda nije vani, već u njemu samom. Odijelo prave mjere treba pronaći u Hrvatskoj, na mjestu na kojemu živiš. Kada je to pojmiio, znao je da može pisati o skršenoj ljubavi, o ljubavi koja nije dobra, i pokušati je reanimirati. Jednom je rečenicom u potpunosti opisao svoje djelo: *Sve što volimo daje nam važnu informaciju o tome tko smo*. Ljubavi u njegovim pričama nikada nisu lijepe, ružičaste niti idilične poput onih na koje smo navikli u američkim filmovima. Zato jer pisanje nije ugodna zabava za petak navečer, zato jer teme o kojima piše često u njemu bude tjeskobu, u tim je ljubavima uvijek

neki lom. Ali upravo zato pruža neviđeno zadovoljstvo kada osjeti da priča nešto radi. *Moram znati da je svijet drugačiji nakon moje priče, za mene, a onda mogu vjerovati da je i za nekoga drugoga. Književnost je pročišćenje koje svijet oko tebe čini boljim mjestom.*

Svojim pričama Roman mijenja svoj svijet, svijet dijelom kojega smo postali otvorivši stranice njegove knjige, i čini ga ljepšim mjestom - i za nas.

Eugenija Prša, 3. razred

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Voditeljica: Henrieta Barbarić

Ivana Bačaneč, mentor: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

ULOGA VLADAJUĆIH U RECESIJI

Gradani pomažu dok političari lažu

Godinama smo na TV-u gledali katastrofalne razarajuće poplave širom Europe i svijeta i slušali naše vrhunske analitičare kako tvrde da je u Lijepoj našoj takav scenarij nemoguć. I bio je nemoguć, sve dok nisu pale rekordne količine kiša koje su poplavile Gunju i Rajevo selo.

Moglo bi se reći da Majka priroda ima crni smisao za humor pa je tako baš nama, Hrvatima, koje je već opustošilo sve što nas opustošiti može, od požara na Jadranu preko korupcije pa sve do krize kojoj se ne vidi kraj, još poslala i poplave koje su napravile milijunsku štetu. Ali Majka priroda nije jedina s neobičnim smislom za humor. Tu osobinu dijeli s nekolicinom naših političara, a u toj gomili se poneki od njih svojim izjavama znaju posebno istaknuti. Dakako, političari ne mogu točno znati kako je stradalicima poplave pa stoga i ne mogu zvučati uvjerljivo i empatično pred kamerama, ali zato gospodin Zoran Milanović može, jer je njemu, naime, jednom u stanu pukla cijev, a parket mu se od toga još nije osušio. Sa svojom skromnom plaćom sigurno još štedi za sanaciju štete. Ako taj scenarij nije usporediv s poplavljenim selom gdje voda seže do krovova oko kojih pluta utopljena stoka i kućni ljubimci prognanih ljudi, onda stvarno ne znamo što jest. Zanimljivo je čuti takve mudre i brižne misli od predstavnika skupine ljudi koja rukovodi ovom državom, pogotovo kada znamo da su određeni članovi te skupine ljudi poprilično odgovorni za poplave na koje tako vješto daju svoje osobne osvrte. Nagađanja zašto je nasip pukao, zbog eksploatacije pijeska ili loše izgradnje, ne mogu popraviti nastalu situaciju. Možda mogu, upotrijebe li se na pravi način, spriječiti buduće nezgode, ali kod nas je običaj da se ništa ne radi dok ne dođe kap koja prelije čašu ili val koji probije nasip, kao što se dogodilo u konkretnom slučaju. Svatko može pogriješiti, iako su pogreške ozbiljne koliko i njihove posljedice.

Riječi koje se ne pretvaraju u djela

Ali zato je naša fantastična država odlučila sve to ispraviti - jednim detaljnim, odmjerenim i promišljenim izjavama punima podrške. Tako je premijer Milanović, oštro, rekao da bi on, da mu je umjesto puknuća cijevi slučajno poplavljen kuća, tužio državu. Svim neupućenim slušateljima nastojao je i objasniti funkciju nasipa: oni su tu da brane, a ne da pucaju. Ali treba razumjeti čovjeka, sigurno je bio nervozan jer još živi na vlažnom parketu. Nema tog komentara koji bi opisao ovakvu izjavu, jer je zaista nemoguće izjednačiti situaciju kada građanin želi tužiti državu sa znanjem da neće postići željeno, i kada to čini premijer koji je, dajući sa svoga položaja izjave bez ikakve performativnosti, nedodirljiv. Obećana je novčana pomoć i obnova uništenih objekata. I pomoć je uistinu došla, ali je došla od vas i od nas, od naše škole i od još brojnih građana koji su donirali novac, hranu, vodu, odjeću, a neki čak i bicikle pa i automobile. Ljudi su bili ganuti i pokazali smo da i u najtežim vremenima možemo biti složni i ujedinjeni. Ali ganutost privremenom pomoći ne može trajati zauvijek. Ti ljudi žive u tri kvadratna metra, bez struje i vode, jer ona obećana pomoć od države nikako ne stiže. Ministrica graditeljstva Anka Mrak-Taritaš rekla je da nije istina da se ništa ne radi i da nigdje nije zapelo. Problem je bio u papirologiji i brojnim administrativnim preprekama na kojima se radilo. Dakle, nije istina da se ne radi, nego se rade stvari koje se u praksi još ne vide. Ne budite toliko nestrpljivi i nezahvalni, vjerojatno bi rekla, da je smjela.

I tako, brzinom prosječnog puža, ova se priča sigurno bliži nekakvom kraju. Nakon četiri mjeseca, otkad je Vlada dala svoja obećanja, obnovljeno je otprilike pola kuća i nekoliko škola, vrtića i sličnih objekata. Nekolicina se uspjela vratiti u svoje domove i proslaviti Božić, ali neki se i dalje smrzavaju u ona tri metra kvadratna. Postavlja se i pitanje hoće li nasip opet popustiti dođe li do sličnih padalina kakve su nas pogodile u rujnu? Nadamo se samo da će, ako se to dogodi, Majka priroda biti toliko dobrotiva pa cijeli događaj tempirati nekad uoči parlamentarnih izbora. Vjerujem da je to uvijek doba godine kada se događaju čuda - pa će vjerojatno i saniranje šteta od poplava trajati kraće.

Martina Hleb, 4. razred
 Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
 Voditeljica: Henrieta Barbarić

Jet van der Touw, *mentorica*: Vinka Mortigijija Anušić, prof. savjetnik
 Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

INTERVJU S IRENOM VRKLJAN

Vrijeme ne liječi ništa

Pjesnikinja, prozaistica, radio-dramatičarka, esejistica i prevoditeljica Irena Vrkljan rođena je 1930. godine u Beogradu, gdje je završila osnovnu školu. Gimnaziju je pohađala u Zagrebu, a školovanje nastavila na zagrebačkom Filozofskom fakultetu i na berlinskoj Akademiji za film i televiziju. Piše djela različitih žanrova u kojima spaja pjesništvo, znanstveno-esejistički pristup, kritičku analizu, a njezin književni izraz često podsjeća na filmske sekvence i umjetničku fotografiju. Na književnu scenu stupila je u razdoblju krugovaša poezijom nadrealističke tematike, no prijelomni trenutak njezine karijere bio je roman *Svila, škare* objavljen 1984. godine. Živi i radi na relaciji Zagreb - Berlin, djela objavljuje na hrvatskom i na njemačkom jeziku. Do danas je izašlo više od dvadesetak naslova, a mnogi su od njih nagrađeni. U povodu Mjeseca hrvatske knjige s njom smo se susreli u Knjižnici Vladimira Nazora, gdje nam je otkrila da upravo nastaje jedno od njezinih najboljih djela.

Predstavljaju Vas kao književnicu, dobitnicu mnogih važnih nagrada, začetnicu tzv. ženskog pisma i sl. Kako gledate na to određenje?

Tada kada sam ja pisala imala sam sreću da sam jedina žena u Hrvatskoj koja je pisala knjige. Više su pisali muškarci. I tako sam postala ja kao začetnik „ženskog pisma“. No to nisam htjela. Nisam htjela čak ni pisati. Htjela sam studirati slikarstvo ili medicinu, no otac mi to nije mogao priuštiti. *Svilu, škare* Crnković je odbio, jer da se „to kod nas ne može čitati“, a kad ju je Šoljan pročitao, rekao je da je sjajna. Ubrzo je prevedena na engleski, talijanski i mađarski jezik. Ne volim neke muške literate koji kod nas pišu o ženi. U *Kiklopu* i *Gloriji*, npr. žena je plesačica, a on svećenik. Žena kao objekt. No, ne volim ni tipične ženske teme - o ljubavi, smrti ljubavi, necjelovitosti... U nekim svojim knjigama govorim o ratu jer samo u literaturi mogu probati reći što znači rat, koji ne samo da ubija ljude nego i uništava sjećanje. Nagrade su važne, no ja sam čovjek koji ima slab ego.

Možete li izdvojiti neki svoj uzor ili poseban poticaj za pisanje?

To je bio opus Thomasa Manna. *Čarobni brijeg* mi je najdraža njegova knjiga. Jako su mu zamjerali članak u kojem pozdravlja Prvi svjetski rat, ali ipak je emigrirao pred nacizmom u Švicarsku, a nije bio nacist, nikako. Ali bio je, takoreći, jako njemački autor. Volio je Njemačku. Pisala sam o jednoj ženi, Židovki, koja je također probala pobjeći u Švicarsku. Švicarci su tada tražili deset tisuća dolara za dozvolu boravka. To su tražili i od Židova. Tako da ona nije mogla tamo ostati jer te novce nije imala. Pobjegla je preko Portugala i stigla u Jeruzalem, gdje je i umrla i gdje je pokopana. Što se tiče poticaja, mene su uvijek zanimali nekako gubitnici, jer se o pobjednicima dovoljno piše.

U jednom intervju ste rekli da je Vaša poezija „stvarnosna“? Kakva je to poezija?

To je poezija koja se bavi stvarnošću, ovom našom. No, to se više odnosi na prozu. Ne bih htjela pisati nekakve lažne utjehe i ne bih htjela pisati nekakve ljubice u koje ne vjerujem, naime u takve kakvi jesu. Htjela bih pisati o istini, a istina je nešto što je teško podnijeti. Volimo se, i ja i vi tješiti. I ja navečer gledam krimice kad ne mogu više čitati. No treba reći istinu.

U svojim djelima se kritički osvrćete na današnji društveni poredak. Koje su opasnosti liberalnog kapitalizma?

Često šećem parkom i vidim kako ljudi maze svoje peseke: više ljubavi prema psu nego prema čovjeku - to je globalni problem. U Njemačkoj pedeset posto starih ljudi živi u domovima, ali ne-

dostaje im njegovateljica. No, oni taj problem rješavaju kapitalizmom: uvest će iz Rumunjske i Hrvatske njih sto tisuća! Prestala sam kupovati stvari kad sam čula za koliko malo novca žene rade u Bangladešu. One za istu jaknu dobiju dva dolara, a u Njemačkoj se ona prodaje za sto pedeset. Ovo što sada nosim staro je trideset godina. I neću više kupovati ništa novo jer kad to sve znam boli me srce. Slično je i s bolestima koje ne istrebljuju jer farmaceutska industrija hoće zarađivati. Indijci koji beru pamuk za našu garderobu ne nose maske - i tako se postaje bogat. Jedan indijski liječnik je rekao da mu sto ljudi umire mjesečno. To nitko ne želi čuti, svi žele čuti lijepe stvari i gledati manekenke. Bogatstvo je kao da piješ morsku vodu, što više piješ, to si žedniji. Pišem o onima koji nisu milijarder. Ljudi se tješe stvarima jer im ništa drugo nije ostalo. U Berlinu sam čula: osjećam se loše, pa daj me farbajte u drugu boju. Istina se teško može izdržati.

Kako to globalno stanje promijeniti?

Dolazi vrijeme nove skromnosti, ali ne u smislu da sada moramo gladovati, no nešto bismo morali učiniti. Danas postoje autonomne grupe koje namjerno žive samo od onoga što nađu u kontejnerima. I to mi se jako sviđa. Ja činim koliko mogu, borim se protiv ovog svijeta za koji smatram da je opasan. Ne vjerujem da književnost može promijeniti svijet, ali može pomoći nekim ljudima i dati im malo hrabrosti za neke stvari, može malo nešto učiniti, ali i to je mnogo. Inače bih bila spremna doslovno boriti se za neku stvar, ali ne političku, za neku ljudsku stvar. Na primjer, kad bi netko nekoga na ulici napao, bila bih mu spremna pomoći, ne bih se plašila. Pa nek' me istuku, ali ne bih to mogla mirno gledati.

Osjeti li se utjecaj kapitalizma i u književnosti?

Kako da ne! Prva knjiga koju je Kafka napisao, *Preobražaj*, izašla je samo u osamnaest primjeraka. Sada je ima na milijune. Virginia Woolf prodala je *Gospođu Dalloway* u dvije tisuće primjeraka i to je tada bio *bestseller*. Ona je za to mogla kupiti kuću. Danas moraš imati sto tisuća primjeraka da bi mogao nastaviti raditi. Iako je nisam puno čitala, vidjela sam da je ona naslutila sve ovo o čemu danas govorimo. Čitala sam njene dnevnike, pisma i knjige i mogu reći da je bila vidovita osoba. Jako volim njenu knjigu *Jakovljeva soba* jer je tajnovita.

Motiv sobe nalazimo i u Vašim djelima?

Moja soba nije samo soba, ona je moj život. Uvijek je puna slika, satova, krcata je starinama. U toj sobi je apsolutni dar-mar. Tu je neki ambijent koji je za mene dobar. U njoj se osjećam bolje nego na ulici. Nekako me soba štiti za pisanje, naravno. U stanu u kojem sam živjela uvijek sam bježala u djevojačku sobu. Voljela sam čitati. Mora da je nešto od toga i ostalo. Nekako je ta soba moj cijeli prostor i moja „bakina kuća“, koju nikad nisam imala. Ja nisam pejzaž. Nikad nisam dugo bila na moru. Nisam imala baku kojoj bih išla na more. U toj sobi sam ja. Iako ne volim reći *ja* i mislim da je knjiga s potpisom „Irena Vrkljan“ nešto nepravedno, jer u tome „Irena Vrkljan“ i o tome što ja pišem nije samo moja osoba, nego je to sve: pisci koje sam čitala, svi ljudi koje sam znala, prijatelji koje sam imala... Mi smo zapravo sjećanje na cijeli naš život.

Prijateljevali ste sa slikarima, npr. s Miljenkom Stančićem. Što možete reći o njemu?

Miljenka Stančića upoznala sam u antikvarijatu, kad je došao iz Varaždina. Iz džepa je izvadio suhi kruh i magi-kocke, za koje je mislio da su bomboni. Jednom mi je rekao: „Snaga koja mi je bila potrebna da dođem iz tog sirotinjskog Varaždina do stana u Bosutskoj sada nedostaje mojim slikama.“ Vidite koliko je to bilo naporno, ali bio je dobar čovjek. Jednom je mojoj sestri i majci koje su ostale zimi bez ugljena taksijem dovezao ogrjev. Pomagao je svim svojim studentima. U to se vrijeme teško živjelo. I moje je djetinjstvo bilo ekstremno teško. Za Božić nisam dobila poklon, nego

pismo: „Čovjek u životu nema prijatelja.“ Neke sam ružne stvari iz ranog djetinjstva i potisnula, ali možda iz tog osjećaja vlastitog života koji je bio ružan imam puno dobrih osjećaja za druge.

Susret s njemačkim piscem Bennom Meyer-Wehlackom, koji postaje Vaš drugi suprug, bila je nešto lijepo što Vam se u životu dogodilo. Kako je to kad žive zajedno dva pisca?

Bilo je jako lijepo. Ja sam išla na studij filmske akademije u Berlinu. Tamo smo se upoznali. On je bio docent za dramaturgiju i zaljubili smo se. U Njemačkoj sam ostala zbog njega. Trebala sam mu pomoći, jer kad sam ga upoznala, imao je jednu blokadu - plašio se bijelog papira i nije sedam godina pisao. Onda sam ja nekako laičkom psihoanalizom probala otkriti zašto se on tako plaši bijelog papira. Tek nakon dvije godine je rekao: „Sad bih ti mogao diktirati.“ Tako da je on prve radove i prve knjige meni diktirao. Bio je kao čovjek nevjerojatno dobar, no nije bio jednostavan. Kad nije pisao deset dana, ne bi jeo ni pio, a tekstovi su bili lagani, njegov dijalog jednostavan. On je pisao kao anđeo. Zanimljivo je to da je bio stranac u Njemačkoj, kao što je bila strana i njegova literatura i zato je toliko volio Zagreb. Tu se nekako više osjećao kao kod kuće. Sada kad ga nema, pokušavam nešto reći nesubjektivno o tome, za one ljude koji su također sami, da i oni nađu put, da i oni nešto čine ili nešto pišu. To ne moraju biti knjige. To mogu biti i bilješke. Da se ne povuku u sobe ili domove nego da komuniciraju s drugima. Jer vrijeme ne liječi ništa. To je jedna iluzija. Jedino što ostaje jest biti s ljudima. Ali čovjek može nešto sačuvati u onome napisanome. Osjećam da ću ga, pišući o njemu, očuvati. Tako sada nastaje *Protokol jednog rastanka*.

Čini li Vas književni rad ponosnom i sretnom?

Dobivala sam jako lijepa pisma čitatelja. Jedna žena kaže da je ozdravila čitajući moje knjige, a druga da stalno drži moju knjigu na stoliću u svojoj sobi. *Koračam kroz sobu* nastala je za vrijeme dugogodišnje bolesti mog muža kada nisam imala vremena pisati prozu, pa sam se vratila poeziji. Ne mogu živjeti bez pisanja. Kad me muž pitao jesam li sretna, rekla sam da ne znam, jer čovjek nije osoba ovoga trenutka, a sreća je samo trenutna. Čovjek u sebi nosi čitav svoj život i čitavu svoju biografiju. Kada se sada gledam, prepoznajem sebe kao onu koja sam bila u djetinjstvu. Tekst koji sam pisala sa sedamnaest mogu i danas potpisati. Svaki čovjek mora naći svoj put, a moj put je voljeti nekog drugog. Meni je čovjek sve. No ne bih znala točno reći što je ponos, kao što ne bih mogla potvrditi da sam neka životna sretnica.

Sarah Kaurinović, 5. razred

Škola za medicinske sestre Vinogradska

Voditeljica: Mila Mikecin

INTERVJU: BORIS JOKIĆ

Potencijal postoji

U predavanju koje je održao na V. Simpoziju učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika znanstvenik s Instituta za društvena istraživanja dr.sc. Boris Jokić zalagao se za autonomiju vrednovanja unutar škole. Jokić je znanstvenik koji je doktorat obranio na prestižnom Sveučilištu Cambridge. Član je tima za izradu Strategije obrazovanja.

Što je vanjsko vrednovanje?

Vanjsko vrednovanje je oblik vrednovanja u kojem vrednovanje provodi institucija ili osoba koja nije sudjelovala u procesu učenja i poučavanja. Ono se razlikuje od školskog vrednovanja u kojem nastavnik, koji je poučavao učenika, vrednuje njegovo postignuće. Najpoznatiji oblik vanjskog vrednovanja u Hrvatskoj su ispiti državne mature. Neki sustavi obrazovanja se više, a neki manje oslanjaju na vanjsko vrednovanje. Važno za to je da rezultat učenika nije važan samo za njega samoga već i za nastavnike školu, državu...Zanimljivo je tako da se trenutno u SAD-u i Engleskoj pokušava povezati primanja nastavnika s rezultatom njihovih učenika na vanjskom vrednovanju.

Što bi se dogodilo kada bi sustav vrednovanja bio isključivo vanjski?

To bi imalo neke pozitivne, ali i mnogo više negativnih učinaka. Učenici bi vjerojatno još u većoj mjeri učili samo za ispitivanje. Takva vrednovanja nisu osjetljiva na životne situacije, promjene i raspoloženja kroz koja prolaze i učenici i nastavnici. Znate ono kada imate loš dan, tjedan ili period u životu za koji možda i niste sami krivi, pa Vas malo nastavnici poštede... toga kod vanjskog vrednovanja nema. Za mene se vanjsko vrednovanje čini posebno problematičnim iz perspektive učitelja. Vrlo je važno da oni ostanu ti koji vrednuju vlastite učenike. Ukoliko bi se učitelji sveli na puke izvršitelje onoga što netko od njih traži, a to je najčešće država, izgubili bi kontrolu nad jednim od ključnih elemenata svog posla, a to je ocjenjivanje i vrednovanje te time također izgubili dio svog profesionalnog identiteta i kredibiliteta.

Zašto veliki broj nastavnika podržava taj sustav vrednovanja?

Razlog tome je što vrednovati i ocjenjivati nije jednostavno i, zbog različitih pritisaka, postaje sve teže. Kako puno radim s njima baš na tom elementu, znam da se nastavnici često ne osjećaju kompetentnim za vrednovanje i ocjenjivanje. Nitko ih nikada nije naučio. Zbog svega toga kao lakši izlaz čini se vanjsko vrednovanje. Po meni, to je put koji za njih dugoročno nije dobar. Niti u jednom sustavu na svijetu uvođenje vanjskog vrednovanja nije poboljšalo status nastavnika i njihovih primanja.

Ne čini li Vam se da državna matura ima elemente vanjskog vrednovanja?

Državna matura i jest vanjsko vrednovanje, međutim kod državne mature je vrlo važno shvatiti svrhu i funkciju tih ispita. Vanjsko vrednovanje na kraju srednje škole može imati dvostruku funkciju, a to je tzv. certifikacijska funkcija čime se potvrđuje završetak srednje škole i selekcijska odnosno klasifikacijska funkcija, a to znači da se polaganjem tih ispita upisujemo na fakultet. U Hrvatskoj su na jedan nespretan način spojene te dvije uloge, pa tako obavezni dio državne mature za učenika gimnazije imaju certifikacijsku funkciju, dok to nije slučaj za učenike strukovnih škola. Za

sve učenike izborni dio državne mature ima isključivo selekcijsku ulogu. Ta činjenica da nije jednoznačno određena funkcija ispita predstavlja veliki problem.

Možete li nam dati jedan konkretan primjer tog problema?

Najočigledniji primjer za to su dvije razine ispita obveznog dijela državne mature. Po mišljenju moje kolegice Zrinke Ristić Dedić i mene koji smo analizirali ispite državne mature, ispit iz matematike na osnovnoj razini nikada ne bi smio biti završni ispit učenika gimnazija. Razlog je jednostavan, oni su tijekom svojeg srednjoškolskog obrazovanja učili puno više matematike i na puno višoj razini nego što su to zahtjevi ispita na osnovnoj razini. Problem nastaje kada država kaže da je uspjeh na tom ispitu ujedno i uspješan završetak njihovog srednjoškolskog obrazovanja iz tog predmeta. Tako imate bizarnu situaciju da 16% učenika prirodoslovno-matematičkih gimnazija, koji su učili matematiku 5-7 tjedno, polaže osnovnu razinu ispita iz matematike i time završava prirodoslovno-matematičku gimnaziju.

Na koji način državna matura pogoduje učenicima?

Državna matura je super stvar za učenike. Odvija se u njihovim školama, prijavljuju se iz vlastitog doma, povezana je s centraliziranim upisom, znaju što će ih se ispitivati, imaju primjere prijašnjih ispita, rezultati su transparentni...Analizirajući rezultate, suprotno mišljenju javnosti državna matura zapravo ne šteti učenicima strukovnih škola jer velika većina njih ima želju za studiranjem, njih čak 98 posto. A upravo ih taj ispit stavlja na istu razinu s učenicima koji pohađaju gimnazije čime kandidiraju na sve fakultete. U slučaju da se učenicima strukovnih škola uvedu posebni ispiti to bi im samo otežalo upisivanje na fakultete jer visokoškolske ustanove najvjerojatnije ne bi prihvaćale te ispite. Važno je naglasiti da učenici strukovnih škola postižu i dobre rezultate, tako je u školskoj godini 2012/13 po prvi puta jedan strukovni sektor (Elektrotehnika) ostvario bolje rezultate od jednog gimnazijskog (Jezična gimnazija) na višoj razini ispita iz Matematike.

Koje su razlike između gimnazijskog i strukovnog obrazovanja?

Brojne su razlike. Javnost i dio roditelja vide jedino gimnazije kao mjesto kvalitetnog obrazovanja. Stvari baš nisu tako jednostavne. Strukovno obrazovanje, za razliku od gimnazijskog, osim mogućnosti nastavka obrazovanja nudi i kvalifikaciju. Moje iskustvo s kolegama iz srednjoškolskih klupa je da ako nakon gimnazije ne završiš faks, životni ishodi ne moraju biti baš najpozitivniji. Zanimljivo je da se već na osnovnoškolskoj razini pokazuje da je za djevojčice gimnazijsko obrazovanje gotovo jedini prestižni oblik obrazovanja, dok za dječake to baš i nije tako. Pokazatelj toga je da značajan broj dječaka s odličnim uspjehom iskazuje želju za upisom strukovnih škola.

Povratak ocjena na polugodištu?

Prvo se treba zapitati o potrebi i smislu dva nejednaka polugodišta, jer drugo polugodište traje puno duže.. Ja se zalažem za redovitije informiranje o uspjehu kako bi učenici i roditelji i dobili pravodobnu informaciju gdje su u tom trenutku čime bi se utjecalo na otklanjanje problema i poboljšavanja njihovog uspjeha. Osim same brojčane ocijene trebali bi postojati i jasni opisni parametri u čemu je učenik dobar, a u čemu nije čime bi se postigla jasna povratna informacija na čemu bi učenik trebao poraditi.

Nedostaci u hrvatskom školstvu?

Složeno pitanje. Veliki nedostatak kod nas, posebno kod gimnazija je previše predmeta. Neprirodno je da učenik sluša petnaest do sedamnaest obveznih predmeta. Ne postoji životna djelatnost

koja je tako segmentirana. Mi ne živimo i u životu ne učimo na taj način. Također postavlja se pitanje odgovara li to interesu učenika ili zapravo postoji zbog nekih interesnih skupina. Drugi veliki nedostatak je izrazita usmjerenost na činjenice i faktografsko znanje. Treći je nedostatak modernih oblika vrednovanja koji bi bili usmjereni učenju učenika, a ne naučenog. Četvrto bi bilo robovanje 45 minutnom satu jer to onemogućuje smislenu nastavu u nekim vrlo važnim predmetima. Ipak uz sve nedostatke, naša škola nije toliko loša kako se to često može misliti. Nju krasi i neke dobre stvari poput odnosa u školi, relativno malog broja devijantnih ponašanja, brige za učenike koju iskazuju nastavnici, ravnatelji i stručni suradnici. Znam da će Vam ovo prethodno možda zazvučati čudno, ali kada posjetite škole širom svijeta znate da ovdje postoji potencijal, samo ga treba probuditi i ostvariti. Kao što kaže Beckett:

Ever tried.

Ever failed.

No matter.

Try again.

Fail again.

Fail better.

Samuel Beckett, „Whorstward Ho“

Ivana Bekavac Basić, 2. razred

X. gimnazija „Ivan Supek“

Voditeljica: Ružica Filipović

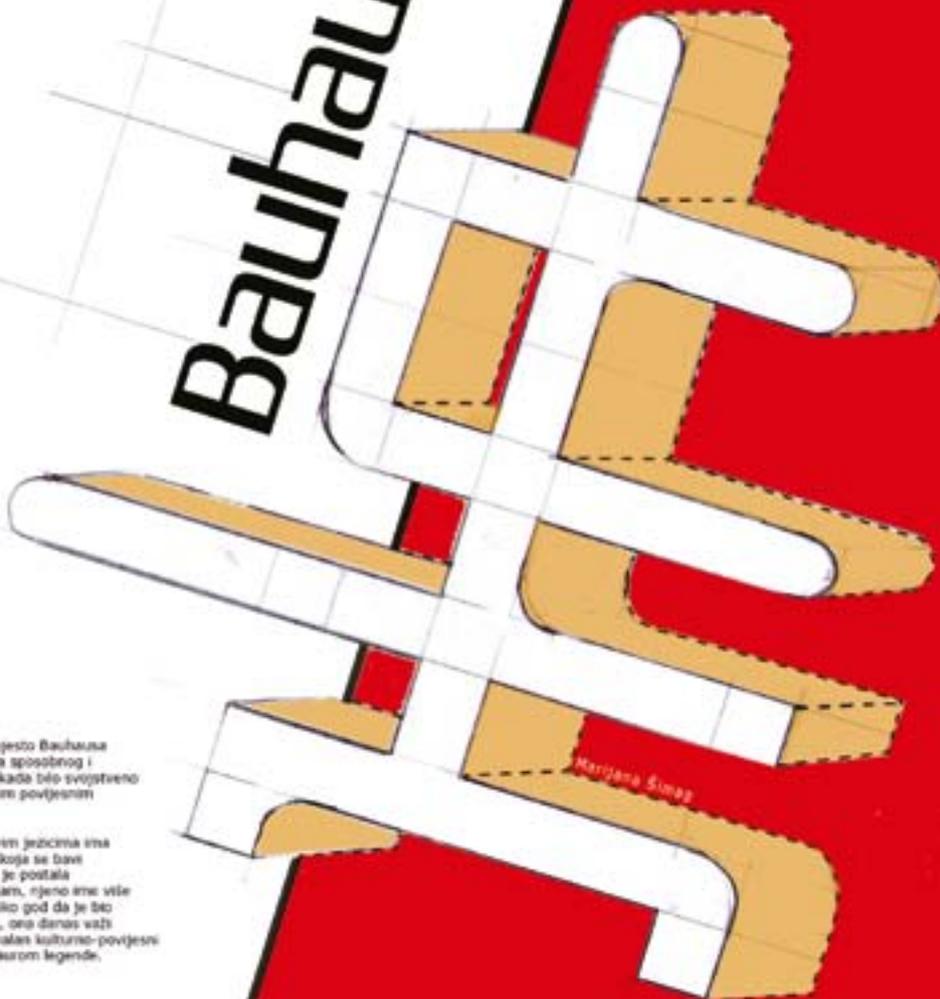
Istinska struktura Bauhauisa izražena je u ličnosti
jenog vođe, koji se nije obvezao nikakvoj dogmi,
već je imao osjećaj za sve što je u svijetu novo
i aktualno, te dobru volju da se asimilira,
a ujedno da taj cjelini da čvrstinu, da joj nađe
zajednički nazivnik, da stvori kodeks.

Onda borba duhova, otvorena ili skrivena,
kakva međa nije višena nigdje drugdje,
onda traži nameri koji je pojedinca gotovo
svakodnevno tjerao da zauzima stav prema
dubokosežnim problemima. - Oskar Schlemmer

Njegovu klimu stvaralačke slobode, koja se
prenosila na sve majstore i učenike, Bauhaus
ni u jednom trenutku nije bilo ista. Prvi kontakt sa
stvarnošću, sklapanje čvorjaka i društva,
jednom riječju – humanost.

Bauhaus

Hi danas zvano rejesto Bauhauisa
u povijesti, pokreta sposobnog i
snažnog, što je nekada bilo svojstveno
samo iznimki velikim povijesnim
stilkovima.

Svakog dana na svim jezicima ima
sve više literature koja se bavi
Bauhausom, škola je postala
internacionalni pojam, njeno ime više
se ne prevodi i koliko god da je bio
kratak njegov vijek, ono danas važi
za jedinstven, epohalan kulturno-povijesni
događaj, obasjan auroj legende.

Marijana Šimag, mentor: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

PROJEKT: BRAZIL NA 16. MERIDIJANU

Prelog je pobrazilio

Od 12. lipnja do 13. srpnja 2014. Hrvatska je bila obojena crveno-bijelim kockicama. U tom periodu održavalo se u Brazilu Svjetsko prvenstvo u nogometu. Ždrijeb je odlučio da prvu utakmicu protiv domaćina igraju baš naši Vatreni. Povodom te utakmice odlučili smo proučiti Brazil sa svih aspekata. U tome su nam pomogli brojni gosti i kreativne radionice na kojima smo naučili mnoge zanimljivosti o ovoj prekrasnoj državi. Na samom otvorenju imali smo čast ugostiti i brazilsku veleposlanicu, gospođu Diciane Cardoso Silva

Brazil se pojavio 21. svibnja 2014. na 16. meridijanu, meridijanu na kojem ima čast ležati naša škola. Ali mjesecima prije profesor Golubić, idejni začetnik projekta, kovao je s učenicima planove, sastančio, obilazio gradske tržnice i anketirao slučajne prolaznike o brazilskoj kulturi, skupljao članke o Brazilu iz novina i časopisa; nitko od nas nije normalno ni spavao.

Počela su raznovrsna uređenja i u školi. Užurbana atmosfera osjetila se na svakom koraku. Hodnici škole ni u jednom trenutku nisu bili prazni: uvijek je netko nešto nosio, lijepio, rezao, pjevao. Knjižnica je bila puna ljudi, smijeha i plakata koje su učenici izrađivali od ranoga jutra do kasnih večernjih sati.

NA SLIKAMA BRAZIL OKUSITE, U GLAZBI GA VIDITE, NA FILMU GA OMIRIŠITE

Cijela je škola bila podijeljena u nekoliko važnih područja koja smo željeli predstaviti.

Knjižnica je postala mjesto brazilske kulture. Profesorica Barbarić s učenicima je prikazala povijest brazilske književnosti, likovne umjetnosti i brazilskoga filma. Tjedan dana učenici su mogli gledati svaku večer izbor najboljih brazilskih filmova. Jedna važna informacija: jedan X-MAN je Brazilac, rekao nam je profesor Horvatin. Karlo Belko, Renata Jeny i Anamarija Kolar nacrtali su portrete brazilskih pisaca, a knjižničarka, profesorica Beus, s članovima čitateljskoga kluba priredila je izložbu brazilske književnosti, a u njoj su najvažnije mjesto zauzela djela Paula Coelhoa.

Kantina je bila mjesto na kojem se moglo saznati sve o povijesti brazilskog i hrvatskog nogometa. Tu su svi ljubitelji nogometa zaista mogli uživati, a na posebno osmišljenim naljepnicama najodaniji navijači pratili su rezultate svih utakmica koje su se igrale na svjetskom prvenstvu.

Brazilska arhitektura bila je predstavljena posebnom likovnom tehnikom na školskim zidovima.

Djelić Amazone, zahvaljujući profesorici Grozdanić, mogao se osjetiti duž cijeloga hodnika koji spaja naše dvije školske zgrade. Tamo je bila predstavljena najvažnija flora i fauna te divne, izumiruće prašume. Tara, naša domaća tarantula, napokon je dobila društvo: bijelokoljenu tarantulu, kućnu ljubimicu jednog našeg učenika. Društvo su im pravili strašni leopard gekon i *rainbow* zmija, naših ruku djelo. U središtu Amazone mogli ste na trenutak postati papiga - brazilski selfiji preplavili su Facebook profile. Skrivena kamera često je uhvatila nenadmašne grimase znatiželjnika koji su degustirali prava zrnca gorke brazilske kave iz jutene vreće.

Naše su kozmetičarke, u ovim brazilskim, prelogovskim danima, iscrtavale najpoznatije brazilske simbole na licima najhrabrijih obožavatelja ove latinske zemlje. Pomagale su im njihove voditeljice, profesorice Ana Koletić i Erna Ćuskić.

KAO DA SAM SLETJELA U BRAZIL...

...bile su prve riječi koje je izgovorila brazilska veleposlanica došavši na svečano otvorenja Brazijskoga tjedna u našoj školi.

Prelog je te večeri, 21. svibnja 2014., zaista *pobrazilio*. Cijela je škola bila u brazilskim bojama: žuti i zeleni kišobrani, žuti i zeleni baloni, žuto i zeleno... Žutozeleno.

Službeno otvorenje započelo je izvedbom brazilske i hrvatske himne koje je na saksofonu odsvirao Matija Livajić. U ime projektnog tima goste je pozdravio profesor Tomislav Golubić, a zatim je toplim i srdačnim riječima sve pozdravila veleposlanica Brazila u republici Hrvatskoj, gospođa Diciane Cardoso Silvia.

I tada je počeo *show*. Igor Šehić, voditelj škole *Capoeira Camarada*, s članovima svoga tima, na početku je izveo capoeiru, nezaboravni afro-brazilski ples s elementima borilačkih vještina. Ubrzo su mu se svi pridružili i uživali u neobičnim zvucima nama nepoznatih instrumenata. Bio je to potpuno nov doživljaj Brazila.

Na samom kraju te svečane večeri uživali smo u raznovrsnim kolačima s brazilskim motivima koje su pripremile naše vrijedne volonterke i njihova voditeljica, profesorica Irena Marinić. Dašak ove velike zemlje okusili smo i u brazilskim kuglicama, a posebno uz (nažalost) bezalkoholne koktele.

MN BRAZIL U PRELOGU NASTAVIO ŽIVJETI I NAKON SVEČANOG OTVORENJA

Zbog velikog interesa za capoeiru naši su gosti iz *Camarade* i sljedeća tri dana održavali tečaj tog brazilskog plesa. Priključila im se i profesorica Ana Kadović koja je s učenicima izradila plakate o povijesti sambe i capoeire.

Igor Šehić nam je otkrio najviše o brazilskom načinu života. Provevši tri godine među Brazilcima mnogo je o njima naučio: *Oni više od svih naroda uživaju u pjesmi, plesu i dobroj hrani. Nažalost, ponekad nemaju mjeru pa odlaze iz krajnosti u krajnost: jedan dan iskazuju neopisivu ljubav i gostoprimstvo, a već sljedećeg dana ta ljubav i to gostoprimstvo poprimaju drukčiji predznak.*

Projekt *Brazil na 16. Meridijanu* bio je naše malo čudo koje je urodilo mnogim dragim poznavstivima. A portugalski i hrvatski jezik? Nama Hrvatima portugalski zvuči tužno, kao stalno žaljenje; a Brazilcima hrvatski jako napadački pa misle da se Hrvati stalno svađaju.

Eugenija Prša, 3. razred

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Voditeljica: Henrieta Barbarić

PROMIŠLJANJE O ULOZI CRKVE U RECESIJI

Crkva gomila bogatstvo, a propovijeda siromaštvo

Malo je reći da je situacija u našoj državi loša: ljudi svakodnevno ostaju bez posla, zadužuju se dižući kredite koje ubrzo više ne mogu otplaćivati, cijene osnovnih životnih namirnica svakodnevno rastu, a životni standard se ne mijenja... Ali, ako tisuće ljudi troši novac, neki određen broj ljudi valjda taj novac dobiva. Je li njihova moralna odgovornost pravednije ga raspodijeliti?

Jeste li ikada razmišljali o tome da svećenici, biskupi i nadbiskupi Katoličke crkve u Hrvatskoj žive u obilju, voze se u skupim automobilima, grade zgrade, vile i palače dok s oltara propovijedaju siromaštvo i umjerenost u životu? O ovoj temi se ne govori mnogo. Tu i tamo neki aktivisti izađu u medije sa željom da javnosti skrenu pozornost na to, no to se sve brzo ugasi. Dobar je primjer inicijativa nekolicine građana koja je 2011. godine, uoči popisa stanovništva, pozvala svoje sugrađane da se izjasne da nisu vjernici - ako to doista, praktično, i nisu. Poticaj im je bila zasićenost toga da Crkva bude država unutar države, da prestanu besmislena financiranja Crkvenog vrha samo zbog lažnog, nerealnog postotka od 88% Katolika u Hrvatskoj. Osim što je izazvala nekoliko reakcija na blogovima i nešto malo manje članaka u dnevnom tisku, konkretan je uspjeh izostao. Možda problem i jest u tome što se često proziva samo Katoličku crkvu, a ne vjerske manjine koje država također financira, ali činjenica da pripadamo katoličkom kulturološkom krugu opravdava takvo polazno stajalište. Uostalom, čak ako smo i više od kulturološkog katolika ne podrazumijeva nužno da opravdavamo način na koji Crkva u Hrvata upravlja materijalnim sredstvima koja dobiva zbog inercije većine državljana.

Živite skromno...ali pustite nas da živimo neskromno

Hrvatska se javnost godinama pitala i spekulirala o iznosu kojim građani porezima financiraju Katoličku crkvu. Godišnje, samo od države, odnosno poreznih obveznika, dobiju oko 600 milijuna kuna. Osim prihoda od države, u crkvenu blagajnu ulaze i prihodi od građana, odnosno milodari vjernika. Kako Katolička crkva nije dužna platiti porez na prihod državi niti joj prijaviti prihode, dok su sve ostale kompanije i udruge to dužne, zapravo je nemoguće znati koji je točan iznos koji Crkva godišnje slije u svoju blagajnu. Je li u redu da vrhovnici Katoličke crkve žive u blagodatima dok hrvatski narod kopa po kontejnerima ne bi li preživio? Odgovor je jedan: nije. Ni Katolička ni bilo koja druga Crkva u bilo kojoj državi.

Ako se njihova vjera temelji na Isusovu nauku, na nauku osobe koja je cijeli svoj život provela propovijedajući siromaštvo, ne kose li se materijalne stvari koje gomilaju s temeljem njihova nauka? Možda gore od vrlo očite potrebe da njihov automobil bude brži, veći, duži, sjajniji od *susjedovog* jest pokušaj da se prikažu velikim dobročiniteljima - čak i onda kada je i najvećoj budali jasno da čine mnogo manje no što bi realno mogli. Skrivajući se iza dobrotvornih organizacija, vrlo često si zapravo osiguravaju prihod na drugačiji način od uobičajenog, čisto zato da im netko ne bi prigovorio da pretjeruju. Jedna od takvih organizacija je Caritas Zagrebačke nadbiskupije koji djeluje humanitarno i čija je uloga u pomaganju ljudi slabijeg imovinskog statusa neporeciva, no postavlja se vrlo očito pitanje bi li mogao pomagati u većoj mjeri no što to čini sada. Bi li mogu dati veći dio

prihoda u humanitarne svrhe umjesto da gradi palače od oniksa, poput one na Ksaveru, i crkve velebni zdanja, kao što je ona koja se gradi u Kninu? Ovakvih primjera ima još mnogo: prije nekoliko godina u Sopotu je izgrađena crkva koja sada zjapi poluprazna, a preko puta nje nalazi se crkva Sv. Križa koja je dovoljno velika i za vjernike iz Sopot. Sve to ukazuje da je visokom svećenstvu najvažnije pobrinuti se za vlastiti luksuz u trenucima u kojima velik dio hrvatskih građana, vjernika i nevjernika, jedva spaja kraj s krajem. Nakon izgradnje crkve postavlja se i pitanje njenog opremanja. Crkva je oduvijek bila čuvar brojnih umjetnina: prisjetimo se samo Sikstinske kapele i iznosa koji je Crkva trebala platiti Michelangelu da bismo mi danas imali prilike diviti se njegovim freskama. Ali je li u kriznim vremenima zaista nužno ispunjavati ogromne crkvene prostore skupim djelima? U tom smislu ikonoklazam dobiva svoje puno značenje: za štovanje Boga, Isusa, Njegove majke ili svetaca nisu nam potrebni skupi kipovi; vjera se nalazi u skrovitosti, daleko od materijalnih reinkarnacija zlatnoga teleta kakvo su izgradili Židovi na putu iz egipatskoga ropstva. Ako jedan *križni put* postavljen na zidove neke crkve može nahraniti makar i jednu obitelj, onda bi to i trebao učiniti - spasiti obitelj od siromaštva, a ne isprazno visjeti *ovcama* kojima je potreban predmet da bi bili pobožni.

Lažni duhovni vođe

Ne može ne isprovocirati propovijed nekog svećenika u kojoj se poziva na skromnost, jer nam se, pri pogledu na zlatne pehare i zlatne oltare kojima su se okružili, postavlja još jedno bitno pitanje: kako mogu biti moralnim autoritetima biskupi koji se ponašaju poput pijanih milijardera živući u velebnim palačama od oniksa za HBK, Vojni ordinarijat alias Dvore, Apostolsku nuncijaturu, u vrijeme dok stotine tisuća ljudi u RH jedva preživljava? Mnogo građana zanima kojim čudom *moralni autoriteti*, kakvima se sami vole nazivati - a kao takvi trebali bi znati kako moral nije djeljiv na hrvatski ili srpski ili katolički ili luteranski ili ateistički ili muški ili ženski - pokrivaju enormne troškove za preostale velebne građevine i veličanstvene proslave. Zaista je smiješno da se danas, više od dvadeset godina nakon osamostaljenja, kao univerzalni odgovor na sva pitanja o financiranju Crkve izvikuje sintagma *vatikanski ugovori*, oni isti koji su sklopljeni u burnim, ratnim vremenima i koji, unatoč brojnim razlozima za njihovo održavanje koji stoje, ipak gube svoj smisao u jednostavnoj činjenici da bi onaj novac koji država, odnosno njeni porezni obveznici, izdvajaju zbog njih mogao pomoći tisućama socijalno ugroženih građana. Naravno, uz uvjet da se ne bi preusmjerio na kakvo drugo, jednako besmisleno *ulaganje*.

Katolička crkva je, nakon države, najveći posjednik nekretnina. Nema smisla nabrajati broj crkvi, župnih ureda ili samostana jer su najveće i najvrijednije nekretnine *zamaskirane* u razne *centre* na kojima Crkva zarađuje, čime, valjda se uvjerava, čini veće dobro no da je štogod od tih nekretnina prenamijenila za učeničke domove, škole ili koje druge ustanove od koje bi narod imao konkretne koristi. Nitko ni od koga ne traži da rasipa novac bez promišljanja o budućnosti niti ima namjeru ikome oduzeti pravo na mudre investicije. Čovjeku ne treba dati ribu, nego ga treba naučiti pecati, ali ne čini se da naročito velik broj svećenika uopće ima želju prošetati s nekim od svojih vjernika do ribnjaka.

Mnogo ljudi je napustilo Katoličku crkvu upravo iz navedenih razloga, no to ne znači da su prestali biti vjernici. Upravo zato ovo nije napad na Crkvu, već na vrhovnike koji njome upravljaju, koji su na taj položaj dospjeli na načine koje zaista prepuštamo procjeni njihove vlastite savjesti, ali očito ne iz nesebičnih razloga. Kada malo bolje razmislite, većina se klera ponaša poput političara i jednako dobro krije svoje loše namjere. Ali s obzirom na to s kojeg položaja govore i s krinkom kojeg vjerovanja - od njih je to još licemjernije no od ljudi koji sjede u saborskim foteljama.

Dina Dijanović, 4. razred

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Voditeljica: Henrieta Barbarić

INTERVJU: ZORAN FERİĆ

Sjaj i bijeda pisanja

Sa Zoranom Ferićem, autorom zbirki priča i romana *Mišolovka* Walta Disneya, *Quattro stagioni*, izbor priča s Miroslavom Kišom, Robertom Mlinarcem i Borisom Perićem, *Anđeo u ofsajdu*, *Smrt djevojčice sa žigicama*, *Otpusno pismo*, *Djeca Patrasa*, *Simetrija čuda*, *Kalendar Maja* i profesorom u XVIII. gimnaziji u Zagrebu razgovarali smo o čitanju, pisanju, predrasudama i mistifikacijama.

Što vam se, kao profesoru i piscu, čini koliko danas mladi čitaju?

I jedna i druga pozicija su slične. I kao pisac i kao profesor, volio bih da se puno više čita. Situacija s čitanjem nije dobra, to je pitanje koje se postavlja vrlo često, a nekako se zna odgovor i bez ikakvih ozbiljnih anketa. Jednom prilikom kad sam rekao da se kod nas ne čita, javila mi se kolegica iz knjižnice: „Nisi u pravu, informiraj se malo pa vidi. Ja radim u knjižnici, čita se jako puno i posuđuje se jako puno.“ Međutim, radi se o drukčijoj publici. Knjige više posuđuju penzioneri nego mladi ljudi. Mladi ljudi čitaju kada moraju. Na jednom skupu nastavnika hrvatskoga jezika jedna kolegica je govorila o rezultatima ankete koju je napravila. Stvari su tu jasne: „Čitamo kada moramo“, kažu djeca. Čitanje je u deficitu, ne samo kod mladih ljudi, nego i kod populacije općenito. Ljudi u srednjoj dobi nemaju vremena za čitanje i to je ozbiljan strukturni problem.

Čini li vam se da se nešto mijenja oko toga?

Ono što je dobro i što se mijenja su akcije i radionice koje potiču čitanje. U suradnji s Ministarstvom kulture postoji akcija postavljena široko i ambiciozno koja razvija strategije za poticanje čitanja. Već dvije, tri godine u Krležinoj kući na Gvozdu vodim takvu radionicu. Troje ljudi kojima je čitanje na srcu, Mirela Barbaroša-Šikić iz Agencije za odgoj i obrazovanje, Miroslav Mićanović i Maja Zrnčić pokrenuli su radionicu *Čitaj s piscem u kući pisca*. Dva su nam prostora na raspolaganju, Zagorkin stan na Dolcu i Krležina kuća na Gvozdu. Na radionicu dođe 30 do 40 srednjoškolaca koji bi htjeli čitati. Raditi s njima i raditi s djecom u školi nije isto. Ova djeca su načitana i motivirana, oni žele što više naslova za čitanje. Imate veliku disproporciju s između onoga kako se odgajaju djeca na medijima (površnost) i s druge strane, kulturnog i znanstvenog tržišta kao takvog.

Kako djecu motivirati za čitanje?

Treba početi od najranije dobi, čim nauče slova, jer djeca te dobi još dosta čitaju ili im netko čita. Oko puberteta se događa raskorak u kojemu bi valjalo djelovati. Ljudi i djeca jako vole svoje riječi, vole ono što napišu. Ako damo djeci da napišu par asocijacija vezanih uz neko lektirno djelo, djeca će više voljeti to djelo jer će ga doživjeti kao nešto svoje. To funkcionira i s odraslima i s djecom.

Neki smatraju da je *Noć knjige* površna amerikanizirana manifestacija, kako vi na to gledate?

Mislim da su površni ljudi koji misle da je *Noć knjige* površna manifestacija. Stalno se susrećemo s tom optužbom amerikanizacije i površnosti, a da oni koji izriču te optužbe zapravo ne misle o situaciji u kojoj jesmo. Nama su potrebne takve akcije i kamo sreće da ih ima više. Mogu povući paralelu s kritikama radionica kreativnog pisanja. Kažu da se čovjeka ne može naučiti pisati. Te ra-

dionice stvaraju i čitatelje. Oni koji žele pisati moraju i čitati. Sve te radionice, a i *Noć knjige*, dio su istoga posla, stvaranja tržišta za kulturni proizvod. Oni koji to ne vide ne shvaćaju uolikoj smogabuli što se čitanja tiče.

Kako reagiraju vaši kolege na tematiku vaših djela, konkretno na djelo *Djeca Patrasa*?

Rekao bih da je to djelo tabu tema za djecu od 20 i manje godina, a za ove starije to nije tako. Kad sam krenuo pisati taj roman, znao sam da je pedofilija škakljivo pitanje. Evo, nakon 20 godina rada u srednjoj školi vidio sam i takve situacije. Takva situacija je prije 20,30 godina bila normalna. Ne mislim pritom da je bilo normalno spavati s djecom kojoj predaješ, ali je bilo normalno da ljudi koji se nađu u takvoj situaciji završe u braku. Sada je to pedofilija koja je postala veoma zazorna i strašna. Htio sam na humoran način prikazati da stvari možda i nisu tako strašne kada ih se pogleda analitički. Osoba o kojoj se govori u tom romanu ima 17 godina, ali je daleko zrelija od čovjeka koji ima 40 i koji joj je ljubavnik i profesor. Taj obrat stvari me zanimao. Ne bih želio da se misli kako branim pedofiliju, nego baš suprotno, radi se o zločinu. U mom romanu nije riječ o pedofiliji, nego o jednoj čudnoj i pomalo smiješnoj ljubavi.

Riječ je o pogledu iz neke druge perspektive?

U jednom romanu, autorica kaže da su štrikaće igle, nožići, pa čak i nožići za konzerve bili pogodni da ubiju onoga koji je to zaslužio. Pitao sam djecu tko zaslužio da bude ubijen, na što su mi oni odmah odgovorili: „Pedofili!“ U romanu *Kalendar Maja* imam jedan ženski lik, Senku. Ona je kao mlada djevojka zlostavljana na specifičan način. Njezin ju je dečko tjerao da spava s drugim muškarcima dok je on to gledao. Ona kao starija žena kaže da je bila zlostavljana, ali da to ima dvije strane. Nešto joj je u životu bilo onemogućeno, brak, dijete, normalan posao, dok joj je s druge strane, omogućena neka vrsta seksualiziranosti i mogućnost da vrlo lako i sa svakim muškarcem doživi orgazam. Tako i žena, koja je bila žrtvom pedofilije neće biti u mogućnosti postati onakva kakvu društvo očekuje, supruga, majka... Živjet će na potpuno drugi način. Zapravo konzervativnost društva ima vrlo jake posljedice. Primjerice, vjeronauk u školi koji imamo 15 godina, čemu se ja odlučno protivim, kao indoktrinaciji. Čim je roman izašao, ravnateljica mi je rekla, samo se nadam da to nije istina.

Kako gledate ma ljubav?

Kad pišem o ljubavi, uglavnom pišem o njezinim demonskim aspektima. Rekao bih da se mi ponekad u ljubavi osjećamo dobro, ali zapravo iznad sebe imamo jednog golemog diva koji vuče konce naših postupaka, a da mi vrlo često tome ne možemo ništa. Život bi bez ljubavi bio puno jednostavniji, ali bilo bi i manje umjetničkih djela. Često vidim ljubav kao demonsku silu koja, zato da bi stvorila novi život, uništava stare živote. Treba biti spreman i na mogućnost da ljubav uništi čovjeka. Ljepota ima moć da nam mijenja percepciju.

Dobili ste brojne nagrade, što biste još željeli postići?

Postoji puno stvari koje čovjek želi postići. Trenutno bih želio, s obzirom da mi s godinama odlazi energija, baviti se isključivo pisanjem, eventualno i radionicama kreativnog pisanja. Ali to nije moguće, pogotovo sada nije moguće živjeti samo od pisanja. Treba imati posao sa strane za normalan financijski život. Posao u školi počeo je gušiti ovaj moj spisateljski život. Kolege mi pomažu od sveg srca, ravnateljica mi izlazi u susret, ali ne mogu, recimo, uzeti stipendiju od godinu dana i otići nekamo, u neku drugu zemlju, što je nužno potrebno. Treba stvarati veze, prijateljstva, vidjeti život i društvo u drugim gradovima, ali na način da živiš tamo.

Kada ste se otkrili kao pisac?

Kao pisac sam se otkrio 13, 14 godina. Recimo, privlačila me riječ *Al Capone*. S 15 sam odlučio da ću se time baviti u životu. Imao sam sreće. Ipak, veći dio vremena osjećam se frustrirano i u žurbi. Naprosto, treba nešto završiti, uvijek postoje rokovi i uvijek tapkaš za svojim poslovima i nikad njima nisi zadovoljan. Ali eto, postigao sam neke stvari o kojima sam sanjao kao klinac, recimo, da me mladi intervjuiraju.

Biste li voljeli da vaša djela budu uvrštena u lektirni popis?

Prijatelji mi kažu da imam ogroman ego i volio bih da djeca moraju čitati moja djela, ali svjestan sam koliko je to moranje strašno i mislim da onda ništa od tog čitanja, tako da možda prije ne bih nego bih.

Tko su vaši književni uzori?

U svakoj epohi mog života bio je netko drugi. U srednjoj školi Kafka i Desnica, na fakultetu Kiš, Slobodan Novak i Ranko Marinković. U jednom pak periodu Hemingway, ruski avangardisti. Sad recimo, s 50 godina, nemam uzora, ali imam knjige u koje se zaljubim. Volim žestoke knjige. Nedavno sam pročitao knjigu „Legenda o samoubojstvu“ Davida Vanna koja mi se veoma svidjela. Mogu reći da su me i knjige Alice Monroe ponijele u zadnje vrijeme, nakon prve dvije knjige zapitao sam se: „Ajme, što je ovo?“ A sad mislim da je njena priča *Zimski vrt* iz prve knjige nešto najbolje što sam pročitao o muško-ženskim odnosima.

Na čemu trenutno radite?

Trenutno radim na zbirci dužih pripovjedaka, od kojih se jedna otela kontroli i pretvara se u roman. I događa se ono što nisam želio jer sam htio napisati zbirku pripovjedaka, a izgleda da opet pišem roman. Naslov je *Dobra*, a radi se o integraciji djece s Dawnovim sindromom u društvo. Vidjet ćemo što će ispasti na kraju.

Zašto je dobro biti Zoran Ferić?

Ne nalazim neke ozbiljne razloge zašto je dobro biti Zoran Ferić. U braku sam 20 godina sa ženom koju volim i koju ću, nadam se, voljeti do smrti. Relativno dobro živim, imam dobar posao, živim u lijepom kvartu, u lijepom stanu, puno prijatelja, kreativan posao, skuter... Usprkos tome, mislim da je subjektivan osjećaj bijede jači od svega toga. Kad čovjek dođe u kuću na Gvozdu i vidi sve Krležine stvari, čini ti se da je tom čovjeku bilo fenomenalno, živi u vili, ima glumicu za ženu, smatraju ga najznačajnijim piscem Jugoslavije, prijatelj mu je predsjednik države... Nitko se ne usudi napisati zarez protiv tebe, a dok čitaš romane, vidiš koliko bijede i neostvarenosti tu postoji. Djeci bi trebalo reći da nije društveni uspjeh ono što ispunjava.

Katarina Širanović, 4. razred

X. gimnazija „Ivan Supek“

Voditeljica: Ružica Filipović

Karmen Polović, *mentorica*: Anita Parlov, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

INTERVJU: ANITA MALENICA, NOVINARKA

Sloboda novinarstva

Uvijek sam se borila za svoje pravo da slobodno i otvoreno govorim o pojavama te da ih kritiziram. Nikad se ne može biti previše kritičan. Važno je samo u svemu imati dobru mjeru i težiti objektivnosti

O slobodi novinarstva razgovarao sam s hrvatskom novinarkom Anitom Malenicom, dugogodišnjom urednicom i komentatoricom na Radio Samoboru, TV Mreži i Z1 TV, u *Slobodnoj Dalmaciji* i *Večernjem listu*, direktoricom produkcijske kuće ALPHA INFO. Povod je razgovoru francuski satirični list *Charlie Hebdo* u kojemu su objavljivane karikature koje su katkada bile i uvredljive, a, na žalost, i fatalne za velik broj osoba.

Često za vas kažu da ste upućeni, informirani i bez dlake na jeziku. Mislite li da bi svaki novinar danas trebao biti takav, kakav je to dobar novinar?

Novinar treba biti profesionalan, pošten i obrazovan. Naravno, svakoga dobroga novinara prepoznajete po njegovoj upućenosti u teme o kojima piše ili govori, ali i po kvaliteti njegovih „izvora“. Uvijek sam se borila za svoje pravo da slobodno i otvoreno govorim o pojavama te da ih kritiziram. Nikada u javnim nastupima ili pisanju ne difamiram osobe. Kritiziram njihov rad ili njihove postupke.

Jeste li ikada bili ograničeni u tom smislu da vaš tekst nije bio objavljen jer je javnosti otkrivao „previše“ istine?

Rijetko se događalo da mi se neki tekst ne objavi. Znalo se dogoditi da neki tekst čeka na objavu neko vrijeme i da se, kako mi u novinarskom žargonu kažemo, „kiseli“. Znalo je biti pritisaka od pojedinaca da se tekst ne objavi, ali uvijek sam davala argumente urednicima zašto mislim da tekst treba objaviti.

Novinar treba biti kritičan. Može li biti previše kritičan?

Nikad se ne može biti previše kritičan. Važno je samo u svemu imati dobru mjeru i težiti objektivnosti. Činjenice moraju biti svete, a komentari su slobodni, to je jedan od postulata novinarstva.

Jeste li ikad strahovali za svoj život zbog onoga što ste napisali?

Jesam, i to sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća. Pisala sam o deložacijama, što se nije sviđjelo nekim hrvatskim vojnicima. Tada su mi prijetili smrću i rekli da će me noć progutati. Cijeli tjedan nisam spavala u svom stanu. Zaštitio me je tada moj glavni urednik Josip Jović.

Trebaju li glavni urednici ograničavati, cenzurirati rad novinara?

Glavni bi urednici trebali novinare poticati na bavljenje istraživačkim novinarstvom. Nažalost, mnogi glavni urednici postaju dio upravljačkih struktura, a ne prvi ljudi u redakciji. Zbog toga i dolazi do problema i trzavica između urednika i novinara.

Bili ste nedavno u Keniji s fra Mirom Babićem. Koliko je to iskustvo promijenilo vaš život?

Odlazak u Subukiju, zabitu župu u Keniji, kako bih snimila dokumentarni film *Put dobrote - fra Miro Babić među Kenjancima* te nakon toga jednomjesečno volontiranje u sirotištu *Mali dom* za mene je bilo predivno iskustvo. Pomogla sam svojim angažmanom prikupiti novac za njih, ali sam i upoznala puno dragih ljudi. U tom sam sirotištu dobila ljubavi i zagrljaja za cijeli život.

Nakon nedavnih događaja u Francuskoj s listom *Charlie Hebdo*, jeste li osjetili strah (ili je postojao i prije) da je vaš tekst previše direktan i napadački prema nekoj osobi (osobama)?

Uvijek kritiziram postupke i rad pojedinih političara, i to argumentirano. Nikada ne kritiziram osobu ili njezine vjerske ili druge osjećaje. Zato me je ovaj događaj šokirao, ali nikako ne bih izjednačavala postupke terorista i fundamentalista s pripadnošću nekoj vjeri.

U Njemačkoj je jedan list također prenio karikature koje su bile objavljene u francuskome listu *Charlie Hebdo*. Biste li bili spremni učiniti isto, kao potpora stradalim novinarima i podržavanju slobode novinarstva?

Potpora se može izraziti na različite načine i sigurno bih našla adekvatan način da se solidarizam s kolegama. Ne mislim da je karikatura, čija je objava stajala života preko 15 ljudi, baš najbolji način. Protiv terorizma i fundamentalizma sam, ali držim da treba poštivati ljude u njihovoj slobodi vjere.

Iznose li mediji u Hrvatskoj uvijek istinu? Prikrivaju li medijske kuće neke informacije?

Objave u medijima nisu uvijek istinite, ali razlog može ležati u tome što su danas medijske slobode ugrožene zbog interesa velikih oglašivača koji, na neki način, diktiraju sadržaj u medijima.

Danijel Osmić, 4. razred

V. gimnazija

Voditeljica: Vesna Muhoberac

Više smo od broja

Teško je započeti, ali ću se za početak predstaviti učenicom X oronulog hrvatskog školskog obrazovnog sustava, koji se godinama urušava, ali čini se-nema kraja. U našoj birokratskoj zemlji apsurdna čini mi se kako smo samo broj, još jedan u nizu. No ipak, započeti ću time da nas ovakav sustav guši. Nisam sigurna smijem li pisati u množini, ali upravo ću si to i dopustiti jer mnogo je nas koji razmišljamo slično. Itekako dobro znam što sam odabrala, svjesna sam toga te me nitko nije tjerao na odabir srednje škole. Odabrala sam opću gimnaziju - renesansni tip škole koja mladog čovjeka treba poučiti svemu i pripremiti ga za sva područja daljnjeg obrazovanja. Ali isti taj tip škole koji nas uči da sa znanjem možemo sve, u Hrvatskoj je kontradiktoran. Kako podučiti mladoga čovjeka da može sve, gušeći ga ponekom zaista besmislenom faktografijom, ubijajući njegovu kreativnost - jer zadatak nije riješen na taj način, jer u ispitu nismo napisali točno takvu definiciju iz knjige? Kako ga pripremiti na život kada od njega pravi robota kojemu je najvažnija ocjena? Sve se vrti oko ocjene. Kažu nam: „Za koga učite? Za ocjenu ili za sebe?“ Iskreno, ne znam ni sama. Dan za danom, test za testom. Testiranje čega? Količine vremena koja nam je potrebna da nabubetamo 150 stranica povijesti neke zemlje, dok ni vlastitu ne znamo kako treba? Oprostite, ali pri upisu u srednju školu ne pitaju me znam li datum obilježavanja Dana neovisnosti, a na državnoj maturi neće me pitati zašto sam zaokružila b iako je točan odgovor c. Neće me pitati, jer to nije važno. Važna je ocjena. Važan je prosjek. Određuje te tko si, određuje ti što si. I sada, ne upišeš li neku „bolju školu“ (štogod to značilo), nego neku nižeg ranga - priznajmo, pomalo si obilježen. Država se voli pohvaliti odličnim obrazovnim sustavom koji pokriva gotovo sva područja cjelokupne znanosti. Zna li gdje je Hrvatska na ljestvicama međunarodnih testiranja? Samo ću vam reći da nije ni u zlatnoj sredini. Uza sve to, znam da mnoga djeca odustaju od raznih aktivnosti samo zato što znaju da nitko neće imati razumijevanja za to što su dan prije imali trosatni trening, ili četverosatnu koncertnu probu. Ovdje opstaju samo najbolji, a ako to nisi- ne valjaš. Ne moraš ni pokušavati. Važno je biti 5,00. Pa jedino nam je učiti. Ali, kako naše vlasti ne shvaćaju da je učenje upravo taj trening, upravo ta proba nešto što nas oplemenjuje za cijeli život i stvara nam neraskidive veze i poznanstva. Što će nam u glavi površina nekog grada, poučak iz prirodoslovnih predmeta ako nemamo solidarnosti, poštovanja i opću kulturu (koju bismo također trebali temeljitije obrađivati u školama)? Zato nam se danas i događaju skandali poput korupcije čitavog političkog vrha ili nereda na stadionima. Zašto država to ne čini? Ne čini jer smo broj. Lakše je upravljati stadom ovaca koje ne znaju kamo idu. Kampanjski način školovanja često dođe na naplatu, i priznat ću da sam u većini predmeta kampanjac. Ali ne zato što to želim, nego zato što sam pristala na to uz uvjet da radim ono što volim. Da iskoristim talente koji su mi pruženi. Da sam utonula u debele hrvatske udžbenike, znam da bih potratila talente koje imam. A mnogi su potraćeni, ugušeni od onih koji bi ih trebali poticati. Ja se znam izboriti za sebe, ali mnogi drugi ne znaju. Ne mogu se boriti s vjetrenjačama jer je vjetar prejak. Ovo je samo dio pitanja kojima razbijam glavu. Vrludavši mislim, pitam se, zar nam država baš mora biti u problemima uz toliko stručnjaka, znanstvenika i odličnih profesora, učitelja? Pod geslom *Zemlja znanja, mladi-budućnost* svakodnevno iseljavaju stotine mladih. Zato nas, molim vas, nemojte gušiti, nemojte nas tjerati na tjerati na odlazak iz Hrvatske. Nismo svi isti. Nije toliko teško naučiti činjenice kada znamo da će se to isplatiti i da nećemo morati „trbuhom za kruhom“. Nije toliko mučno pisati pet ispita tjedno kada znamo da ćemo svojom sposobnošću, a ne podobnošću jednoga dana zaslužiti željeno radno mjesto. Nemojte nas ukalupljivati jer nismo par cipela da budemo jednaki po kroju i broju. Ja jesam broj, ali ovakvih je brojeva puno. A po definiciji brojevi čine skup. I zato nas nemojte skupno ignorirati i trpati naše probleme pod tepih. Potaknite nas na

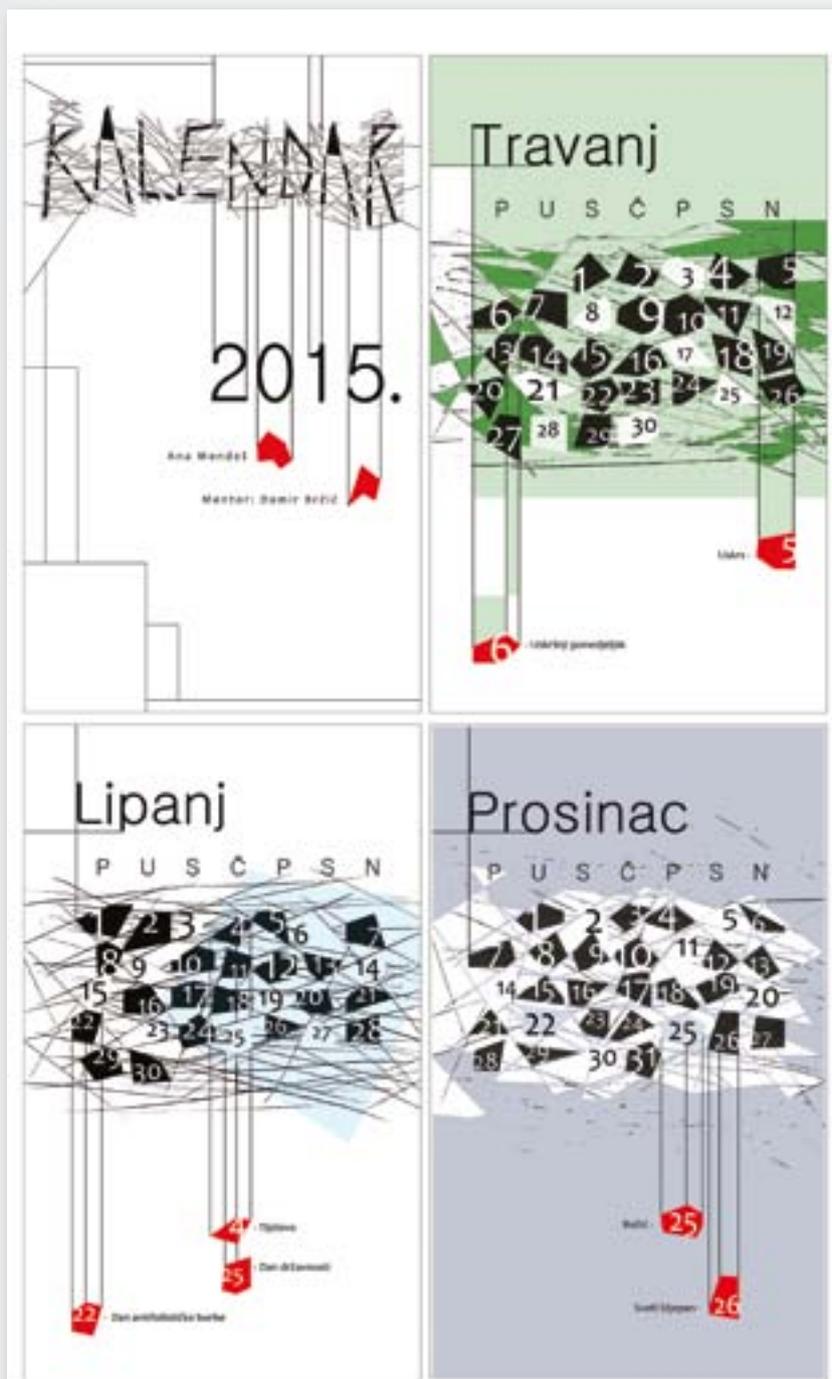
razvoj, na razmišljanje, na kretivnost. Mi smo vaši zdravi pacijenti kojima treba eliksir kvalitetnih i životno važnih činjenica, poučaka koji u svojoj srži donose boljitak budućnosti.

Potpisujem svaku riječ koja je subjektivna u objektivnosti-učenica x

Martina Kolak, 3. razred

Gimnazija Sesvete

Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Ana Mendeš, mentor: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

VELIKO ISTRAŽIVANJE O MOTIVACIJI

Zašto se trudimo

Skupina djevojaka 4.a razreda pod okriljem izborne nastave sociologije i vodstvom prof. Silve Crnić osmislile su i provele anketu o pitanju motivacije otvarajući je pitanjem Koji čimbenici utječu na stupanj motiviranosti učenika? Projekt su provodile i osmislile Petra Jaklić, Iman Haidar Diab, Dora Tadžić, Angela Blaće i Jelena Kovačev.

Kao maturanti postavili smo tezu da se tijekom školovanja zainteresiranost za određene predmete smanjuje, da profesori uvelike utječu na motiviranost i da razlozi za učenje rijetko potječu od iskrene želje za unutarnjom izgradnjom. Vrlo zainteresirane za ishod istraživanja odabrale smo učenike prvih i četvrtih razreda očekujući da će stupanj motivacije s godinama opadati. U anketi je ukupno sudjelovalo 93 učenika iz 8 razreda, 4 prvih i 4 četvrtih. Htjeli smo postići raznovrsnost odgovora većim brojem razreda očekujući da će na njih velikim dijelom utjecati okolina i vanjski prostor. Vidjet ćemo koliko smo bili u pravu.

Loše proročanstvo

Budući da nam je ovo prvo istraživanje, potkradale su se greške i dolazilo je do nesporazuma u nekim pitanjima, kao npr. utječe li manji broj učenika pozitivno na učenikovu želju za uspjehom. Iako je moguća povezanost između tih dviju stvari, iz rezultata smo uvidjeli nespretnost samog pitanja koja je zbunjivala mnoge. Sigurno nijedan učenik nije pomislio: „Ima previše učenika u razredu, moja želja za uspjehom je time znatno smanjena.“ Što se tiče atmosfere u razredu, ona više utječe na prvaše, njih 60%, a na četvrtaše malo manje, 40%.

Pokazalo se da na učenike i prvih i četvrtih razreda utječe način na koji profesor predaje, čak 70% njih. Potvrdila se i teza o samoispunjujućem proročanstvu o kojoj smo učili na satu izborne sociologije. Ako bi profesor doživljavao učenika kao lošijeg, on bi se automatski manje trudio za taj predmet. Iako je to, prema istraživanju, manje vidljivo kod prvih razreda, na četvrtaše ostavlja veći trag. Kad se radi o učenju predmeta koje ne vole, pokazalo se da su učenici spremni dati šansu predmetu slušanjem. Po očekivanjima, četvrtaša je bilo manje.

Jesmo li spremni za faks

Najveća razlika u odgovorima pokazala se u pitanju priprema li nas naše srednjoškolsko obrazovanje dobro za faks. Prvi razredi su se većinom složili da je to istina, čak njih 68% dok je 0% četvrtaša zaokružilo potpuno se slažem. Ovo je zabrinjavajuća činjenica koja nas je zapanjila iako smo i sami maturanti. Toliko veliki sraz u odgovorima ukazuje da je nešto pošlo krivo. Jesu li maturanti samo pesimistični glede svog školovanja, nezadovoljni svojim trudom ili trudom svojih profesora? Ili je cijeli ovaj sustav školovanja apsurdan, možda nije stvar samo u našoj školi, već u cijeloj državi? Nadamo se da će se tim pitanjima škole i obrazovni sustav pozabaviti vrlo brzo.

Istražili smo i stanje u učionicama, to jest pitali što učenici misle o svom okruženju. Mnogo se njih žalilo na potrgane stolce (koji čupaju kosu) i rolete, išarane zidove, premalu prostoriju, neposjedovanje kompjutera. Na gotovo polovicu ispitanika stanje učionice utječe na njihovu volju za radom. Što se tiče navika učenja, u oba razreda učenici najčešće uče samo pred test, dok ima i onih vrijednih što uče redovito, a i vikendom. To naravno ovisi i o predmetu, raspoloženju i vremenu kojim raspolažu u tom trenutku.

Za ljepšu okolinu

Čak 37% prvaša i 50% četvrtaša uči jer to dokazuje koliko dobro poznaju taj predmet, za tim slijedi želja da roditelji budu ponosni na njih (više prvaši nego četvrtaši), ili kako je rekao jedan učenik „jer me roditelji neće ubiti“, a njih najmanje uči jer će ih profesori pohvaliti. Potreba za dokazivanjem pozitivan je faktor u motivaciji, ali nije i jedini. Slijede ga i potpuno drugačiji razlozi: da ne moraju ispravljati taj predmet i da ga ne moraju više učiti kao i za dobru ocjenu.

Rezultati ovog istraživanja pozitivniji su nego što smo očekivali, ali nisu daleko od očekivanog. Razlike su u mišljenjima vidljive, ali ne velike i ne u svim pitanjima. Okolina dokazano utječe na sve ispitanike i voljeli bismo ju promijeniti. Na učenicima je, ali i na nadležnima da pokušaju svoju okolinu uljepšati i učiniti ugodnijim mjestom za život.

Koliko smo motivirani?

Anketu o motivaciji proširili smo i na školu u Finskoj koju je proveo Kristofer Mäkinen u suradnji s učenicama Vitom Starčević, Petrom Švec i Vedranom Adamek iz 4.h razreda.

Ovaj dio ankete rađen je među učenicima trećih razreda srednjih škola „OulunLyseonLukio IB-linja“, Oulu, Finska i „X. Gimnazija Ivan Supek“, Zagreb, Hrvatska. Sudjelovalo je ukupno 78 učenika, 38 finskih i 40 hrvatskih. Cilj istraživanja bio je utvrditi postojanje razlika i sličnosti između dvije škole i općenito hrvatskog i finskog obrazovnog sustava. Naša hipoteza na početku bila je kako će se razina motivacije i volje za radom i učenjem poprilično razlikovati u finskih i hrvatskih učenika.

Što pitati Finca?

Susreli smo se s nekoliko problema pri pripremanju ankete jer su određena anketna pitanja bila neprilagođena za finske učenike. Na pitanje „U kakvom je stanju vaša učionica (ima/nema računalo, išarani zidovi/klupe, oštećeni stolci...)?“ finski učenici nisu mogli odgovoriti jer nisu upoznati s lošijim stanjem u učionici, dok na pitanje „Ne učim predmete za koje znam da mi neće trebati“ ne mogu odgovoriti jer oni predmete biraju i ne izabiru predmete koje ne vole/koji im neće trebati.

Provodeći anketu zaključili smo da razlike između finskih i hrvatskih učenika nisu toliko velike. Obje skupine učenika slažu se da razina motivacije ovisi o predmetu te profesoru koji ga predaje. Većina finskih učenika, čak 70%, smatra da ih srednja škola dobro priprema za daljnje obrazovanje (fakultet, posao...), dok takvo mišljenje s njima dijeli tek 20% hrvatskih učenika. Za razliku od hrvatskih, finski učenici smatraju da veličina razreda utječe na razinu njihove motiviranosti za rad i preferiraju rad u manjim grupama. Također, finskim je učenicima atmosfera u razredu puno važnija nego hrvatskim. Očekivani podatak koji je ova anketa potvrdila je da finski učenici uče češće i redovitije od hrvatskih.

Sličnosti i razlike

Zahvaljujući provedbi ove ankete zaključili smo da ne postoje prevelike razlike u razini motivacije između finskih i hrvatskih učenika. Obje skupine učenika neće biti pozorni na satu ako ih predmet ne zanima, ali će češće i redovitije raditi ako žele biti uspješni. Također, većina iz obje skupine učenika se ne trudi na satovima profesora koji od njih ne očekuju puno, ispunjavajući tako samo ispunjavajuće proročanstvo koje smo spominjali na satu sociologije. Na motivaciju učenika iz obje države jako utječu prijatelji, a nešto manje roditelji. Razlike između razine motivacije u finskih i hrvatskih učenikatemelje se na povjerenju u kvalitetu srednjoškolskog obrazovnog sustava, važnosti veličine razreda (broja učenika u njemu) i atmosfere u razredu.

Petra Đurđević, 3. razred
X. gimnazija „Ivan Supek“
Voditeljica: Ružica Filipović

Agata Lučić, *mentor*: Damir Brčić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

ZASTUPNIK HRVATSKOGA SABORA, IVAN GUNDULIĆ

Otvoreno o problemu korupcije

Da je hrvatski barokni pjesnik Ivan Gundulić kojim slučajem zastupnik u današnjemu Hrvatskome saboru, našao bi mnogo materijala za javni istup i neku novu „Dubravku“

Barokno djelo Ivana Gundulića *Dubravka* od iznimne je važnosti za hrvatsku književnost ponajprije zbog *Himne slobodi*, našeg stoljećima žuđenog i napokon dosanjanoga sna. No to djelo je i svojevrsna kritika društva, ljudi i njihove želje za stjecanjem položaja za koji, današnjom floskulom, nisu bili *kvalificirani ni kompetentni*. Gundulićevo djelo nastalo je u 17. stoljeću, a koliko smo od tada napredovali - možemo vidjeti ako samo na trenutak obratimo pozornost na one koji se svakodnevno pojavljuju na televiziji, a upravljaju našom zemljom. Gundulić je u svoje vrijeme, kada se Knez Dubrovačke Republike izabirao na samo mjesec dana da se ne uzoholi i ne stigne opiti vlašću, bavio problemom korumpiranosti političke elite i ambicioznih pohlepnika.

Gundulićev lik Grdana vjerno utjelovljuje osobine svih onih koji našu domovinu vode u propast. On je pravi primjer gotovo svakog hrvatskog političara: beskrupulozan, egocentričan, sebičan, spreman sve učiniti kako bi se domogao položaja za koji nipošto nije pogodan jer očigledno laže, licemjerno se pretvara, deformira istinu, pred sobom gazi i žive i mrtve jer ne može odoljeti magnetskoj privlačnosti moći i bogatstva. Medijska prezentacija navodne istine kojom se kreira javno mišljenje još uvijek osigurava dovoljno naivaca koji će vjerovati riječima beskrupuloznoga političara koji svjesno, bez imalo sustezanja, drsko podastire laži ne opterećujući se pitanjem morala, istinoljubivosti ili drugim *retro vrlinama* jer su politika i moral u pravilu kontradiktorni. Svakodnevno se pitamo je li obraćanje političara narodu (građanima i građankama) odraz manje inteligencije i elementarne logike, ili je visoka politika toliko besramna i drska da nam lažu svjesno. Nadamo se ipak da je riječ o prvome. Sa svih strana okruženi smo pričama o aferama i prijevarama, a korupcija je postala najčešće spominjana riječ: *Pritvoren zbog sumnje u korupciju... Primio mito... Našao se u sukobu interesa... U središtu skandala zbog namještenoga natječaja...* Poštenje nije vrlina „pravoga“ političara koji ne razmišlja o dugoročnim posljedicama svega što radi, a što nema utjecaja samo na njegove bližnje nego i na sudbinu cijeloga naroda. Ej! Naroda! Političari su nedokučivo daleko od, kad smo već kod Dubrovnika, Držićevih *Ljudi nazbilj*, oni ne znaju što je empatija, zanima ih samo kapital i vlast.

Međutim, postoje neke razlike između Gundulićeva vremena i današnjice. U *Dubravki* Grdan vješto smišlja kako da unosnom ženidbom stekne političku moć koju kao pripadnik građanstva a ne plemstva nije mogao imati. Vjenčanjem s plemkinjom Dubravkom dobio bi priliku participirati u vlasti, a ima li išta slade? Za razliku od toga doba, kada je laž morala biti pomno smišljena, a onaj tko se za nju odlučio dobroga pamćenja, današnji vladajući tako jasno i neskriveno lažu, neopterećeni finom kamuflažom, računajući na našu kolektivnu amneziju. Ne trude se skriti svoje obmane nego, bez imalo glumačke treme, javno nastupaju i tako uvjerljivo lažu da bi odmah mogli pristupiti kakvoj glumačkoj družini Gundulićeva vremena.

Iako svako vrijeme donosi mnoge novine, nešto je ipak postojano kao *trovremenski Taft*: ljudi na položajima nisu se promijenili. Njihove metode i put kojim žele doći na vlast isti su kao u Gundulićevo, i svako drugo doba, pa bi ovaj znameniti domoljub i u današnjoj Hrvatskoj 21. stoljeća našao previše materijala za neku novu *Dubravku*.

Optimistično bi bilo nadati se da se situacija u politici ikada može promijeniti. Zamišljati da će ljudi kojima je dodijeljena vlast jednoga dana biti ljudi koji će ispred vlastita interesa i probitka stavljati svoj narod i domovinu, svojevrsna je utopija. Jer, i oni su tek obični ljudi, iako ne odaju takav dojam kada sjednu na Olimp i „duboko“ utonu u svoje misli, daleko od svake stvarnosti.

Lucija Bilandžija, 3. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Ivana Babić

Tonči Veža, mentor: Matej Pašalić, prof.
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna

PREDLOŽENI*

ŠKOLSKI LISTOVI

UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

CENER

X. gimnazija „Ivan Supek“
Urednica: Petra Đurđević
Voditeljica: Ružica Filipović

RUĐER-INFO

Tehnička škola Ruđera Boškovića
Urednica: Marija Šikić
Voditeljica: Vesna Hrđok

DOPING

II. gimnazija
Urednica: Bruna Tomšić
Voditeljica: Ivana Plazonić

LABOS

Prirodoslovna škola Vladimira
Preloga
Urednica: Eugenija Prša
Voditeljica: Henrieta Barbarić

PALMA

Tehnička škola Zagreb
Urednica: Nikolina Zadrija
Voditeljica: Mirna Bauk

MI - MLADI

III. gimnazija
Urednica: Lucija Ravlić
Voditeljica: Maja Ilić

MI

Klasična gimnazija
Urednica: Dora Baronica
Voditelj: Zoran Čorkalo

PPG TIMES

Prva privatna klasična gimnazija
Urednica: Klara Raškaj
Voditeljica: Renata Kostanjevec

ŠEGRT

Elektrostrojarska obrtnička škola
Urednica: Melita Đurakić
Voditeljica: Dominika Papić Kukić

VRANEC

Gimnazija Lucijana Vranjanina
Urednica: Andrea Hlupić
Voditeljica: Gordana Tašner

MAJSTORI MY STORY

Obrtnička i industrijska
graditeljska škola Zagreb
Urednik: Kristijan Jurić
Voditeljica: Silvia Vladić Vrban

*svi prijavljeni listovi predloženi su za Državnu smotru

PREDLOŽENE*

Radiojske emisije

UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

Radio drama Hamlet (adaptacija)

Robert Sokač, Klaudija Rengel
Poljoprivredna škola Zagreb
Voditeljica: Anita Salopek

Sitcom kao lektira

Roko Barić, Dominik Siketić
Gimnazija Tituša Brezovačkog
Voditeljica: Sandra Vukić Gjeldum

U slobodnom atonalitetu

Tia Borković, Tamara Bašić
XI. gimnazija
Voditeljica: Staša Šoh

*sve prijavljene radijske emisije predložene su za Državnu smotru

ŽUPANIJSKO POVJERENSTVO ZA PRIPREMU I PROVEDBU SMOTRE UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA - LiDraNo 2015.

PREDSJEDNIK POVJERENSTVA

Zlatko Stić

ravnatelj Prirodoslovne škole Vladimira Preloga

TAJNICA POVJERENSTVA

Goranka Lazić

profesorica Prirodoslovne škole Vladimira Preloga

ČLANOVI POVJERENSTVA

Dunja Brezetić Marušić

Drago Bagić

Martin Oršolić

Višnja Beus

Henrieta Barbarić

Ivan Benić

ŽUPANIJSKO PROSUDBENO POVJERENSTVO ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA - LiDraNo 2015.

ČLANOVI POVJERENSTVA

Kristijan Potočki, glumac

Filip Detelić, glumac

Dubravko Mihanović, dramaturg

Ivančica Ćurić, prof.

Marijan Šimeg, novinar

Mirela Lilek, novinarka

Anita Končar, novinarka

Damir Brčić, profesor

Kostadinka Velkovska, glumica

Adam Končić, glumac

Ivana Bolanča, glumica

Stephanie Jamnicky, dramaturginja, državna izbornica LIDRANA 2015.

Branko Čegec, književnik

Katarina Zrinka Čičmak, profesorica

Sanja Pilić, književnica

Melita Rundek, književnica

Siniša Švec, radijski novinar

Trpimir Vicković, radijski voditelj

Ana Listeš, profesorica

Zagreb, svibanj 2015.

Zagreb, svibanj 2015.